Liliana-Daniela CAZACU

CASE PAROHIALE DIN TRANSILVANIA ALE BISERICII EVANGHELICE C.A. DIN ROMÂNIA

Editura Universitară „Ion Mincu”
București, 2022

Volum publicat în cadrul proiectului:
„Dezvoltarea capacităţii instituționale a UAUIM pentru cercetare în arhitectură şi urbanism prin crearea unei culturi a diseminării rezultatelor”, Acronim CULTADISER

Proiect finanțat prin Consiliul Naţional pentru Finanţarea Învățământului Superior - FDI 2022
Domeniul Strategic de Finanţare D6 – „Dezvoltarea capacităţii instituționale pentru cercetare în universităţi”

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Cazacu, Liliana-Daniela
Case parohiale din Transilvania ale Bisericii Evanghelice C.A. din România / Liliana-Daniela Cazacu. - Bucureşti : Editura Universitară "Ion Mincu", 2022
ISBN 978-606-638-265-6

726

Lucrarea de faţă reprezintă strict punctul de vedere al autorului. Responsabilitatea lucrării îi revine în întregime autorului, atât în ceea ce priveşte conţinutul, cât şi forma.

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această publicație nu poate fi reprodusă, stocată sau transmisă prin orice mijloace de natură electronică, mecanice, de copiere, înregistrare sau alte forme fără permisiunea scrisă a autorului şi a editurii.

© 2022, Editura Universitară „Ion Mincu”, Strada Academiei, nr.18-20, sector 1, Bucureşti, cod 010014, tel. 40.21.30.77.193

Cu recunoștință,
acad. prof. dr. arh. Paul Niedermaier,
fără de care această lucrare nu ar fi existat.
Mulțumiri tuturor celor care au deschis ușile cu răbdare și înțelegere
pentru acest demers, în special
preoților, curatorilor și reprezentanților
Bisericii Evanghelice C.A. din România.

Acest volum reia teza de doctorat „Case parohiale din Transilvania ale Bisericii Evanghelice C.A. din România”, elaborată sub îndrumarea prof. univ. dr. Zeno-Karl Pinter, susținută în 23 ianuarie 2018.

Cuprins

Prefață III

1. Introducere 1

2. Considerații preliminare 2

Izvoare, bibliografie, p.2 ❖ Stadiul cercetărilor privind casele parohiale, p.4 ❖ Metoda de cercetare, p.5

3. Date istorice 5

4. Funcțiunea caselor parohiale 12

Casa parohială curentă, p.12 ❖ Case parohiale cu funcțiune deosebită, p.17 ❖ Schimbări recente, p.23

5. Prototipul 25

Casa parohială din mediul rural, p.26 ❖ Casa parohială din mediul urban, p.31 ❖ Casa parohială de origine monastică, p.34

6. Amplasamentul 39

Declivitatea terenului p.41 ❖ Forma parcelei, p.41 ❖ Amplasarea pe teren și față de stradă, curți, acareturi, p.43 ❖ Amplasamente schimbate, p.44

7. Configurația spațială 46

Forma generală, p.46 ❖ Foișoare, logii, cerdace, p.52 ❖ Elemente structurale – ziduri, planșee, șarpante, p.54 ❖ Elemente nestructurale, p.57

8. Datarea aproximativă 60

9. Stilul 73

Case parohiale cu nucleu gotic, p.74 ❖ Elemente ale Renașterii, p.77 ❖ Case parohiale în stil baroc, p.78 ❖ Case parohiale de secol XX, p.82

Repertoriu 84

Starea de conservare 415

Bibliografie selectivă 419

Prefață

După un document din anul 1224, comunitățile libere de pe teritoriul crăiesc aveau dreptul să-și aleagă parohul, care, în perioada de după înființarea universităților din Europa Centrală, era deseori pregătit la una dintre acestea. În schimb comunitățile aservite de pe teritoriul comitatens trebuiau să accepte un preot care le-a fost numit de către episcop. De aici rezultă o mare diferență, care trebuie să fi existat deja de timpuriu, între casele parohiale ale diferitelor localități.

În același timp, deosebirile reflectă mărimea comunităților precum și conjuncturile economice prin care au trecut orașele, satele viticole sau agrare în decursul timpului. Întrucât și populația majorității localităților a crescut, este de la sine înțeles că, în decursul timpului, casele parohiale au fost mărite, restructurate și chiar reconstruite. Firește, schimbările intervenite poartă pecetea constructivă și stilistică a perioadei de construcție, respectiv a schimbărilor.

Toate acestea au dus la o varietate foarte mare a construcțiilor de acest gen. Cea mai veche casă parohială cunoscută datează din secolul al XIII-lea, iar cea mai nouă din a doua jumătate a secolului al XX-lea. Există construcții de acest gen, care sunt similare unor case țărănești, există altele, care seamănă cu niște mici castele nobiliare sau care au aspectul unor vile orășenești din secolului al XX-lea. Unele prezintă, în fond, caracteristici stilistice ale goticului, ale barocului, ale clasicismului sau ale epocii moderne.

Datorită acestei varietăți, casele parohiale cercetate de doamna Liliana Semcu-Cazacu, ne înfățișează un întreg panopticum al arhitecturii transilvănene. Ele au o valoare deosebită pentru caracterul cultural și valențele arhitecturii ale acestor zone. Constituind accente urbanistice cu o importanță ambientală deosebită, ele se încadrează totodată organic în ambianța arhitectonică a localităților.

Construcțiile acestei categorii de monumente aparțin de Biserica Evanghelică de Confesie Augustană din România. Din cauza faptului că enoriașii sași ai acesteia au emigrat în perioada comunistă și postcomunistă în proporție de aproximativ 90%, acest fond cultural este în prezent periclitat în mod acut.

În această situație, inventarul științific privind casele parohiale este de mare valoare științifică şi practică. Repertoriul sistematic întocmit de doamna Cazacu constituie nu doar un studiu privind caracteristicile fiecărui monument în parte, ci atrage atenția asupra stării lor de conservare, respectiv a fiecăreia în parte. Dincolo de sublinierea valorii arhitectonice a acestei categorii de monumente şi separat a diferitelor construcții, rezultă din acest inventar, pentru fiecare monument în parte, gradul de necesitate al unor intervenții de urgență sau al restaurărilor necesare.

Toate acestea fac salutară apariția lucrării!

August 2022

Acad. Paul Niedermaier

CAPITOLUL 1

Introducere

Literatura care prezintă istoria saşilor transilvăneni este amplă şi cuprinzătoare[1]. Cu toate acestea, scrieri despre clădiri din patrimoniul Bisericii Evanghelice de Confesiune Augustană din România sunt puține şi se concentrează aproape exclusiv asupra bisericilor şi fortificațiilor acestora. Alte tipuri de construcții din proprietatea acestei instituții, deşi au o însemnătate funcțională, culturală şi estetică remarcabilă, sunt puțin documentate- aproape necunoscute în literatura de specialitate. Acesta este cazul mai ales în ceea ce priveşte casele parohiale, care au o valoare cu totul deosebită: în contextul european şi al specificului local transilvănean, au fost un factor de primă importanță al evoluției seculare şi al diversificării fondului de locuit.

Începuturile caselor parohiale se pierd în negura timpului în perioada construcțiilor de lemn. Primele dovezi devin palpabile odată cu apariția clădirilor zidite cu mult înaintea reformei, mai întâi prin documente scrise, pentru ca apoi să se păstreze şi urme pe teren. Schimbările prin care trec clădirile reflectă nu doar starea socială, urmată de reformă, ci şi raporturile dintre cler şi comunitate, respectiv situația materială generală din zonă.

Din numărul mare de localități transilvane care au avut legătură cu minoritatea germană, considerăm relevante circa 250 de case parohiale. Din acestea, în prezenta lucrare se insistă asupra a peste 200, dintre care majoritatea au putut fi cuprinse integral în fişele de monument; ele se află în județele Sibiu, Braşov, Alba, Mureş şi Bistrița-Năsăud.

Repertoriul constituie partea cea mai importantă a acestei lucrări analitice. El se prezintă ca un inventar al tuturor caracteristicilor, grupate pe diferite categorii de date, completate, după caz, de fotografii, planuri şi alte desene. Informația este structurată în două părți.

Prima parte cuprinde datele de identificare. Este vorba, mai întâi, de noua şi vechea denumire a localității în care se găseşte casa parohială – în diferite limbi – precum şi încadrarea nouă şi veche în unități teritorial-administrative şi ecleziastice. Amplasamentul este prezentat

[1] În ceea ce priveşte, de exemplu, numărul lucrărilor în limba germană, atragem atenția asupa bibliografiei: H. HINTZ, *Bücherkunde zur Volks-und Heimatforschung der Siebenbürger Sachsen*, München 1960

prin intermediul unei fotografii aeriene şi a cinci rubrici, cuprinzând caracteristicile terenului şi amplasării monumentului. Urmează date istorice, informaţii privind acareturile şi, în sfârşit, bibliografia. Una, două fotografii exterioare, sau un plan tind să caracterizează casa.

A doua parte prezintă, separat, diferite corpuri ale clădirii, cu forma de plan, datare, stil, număr şi dispunerea încăperilor, precum şi nivelurile, respectiv traveele. În continuare sunt descrise diferitele părţi ale clădirii/corpului de clădire (acoperiş, pinion, prispe/logii, ferestre, uşi, pivniţe, planşee). Ca nişte concluzii rezultă starea de conservare legată de structura constructivă şi detalii remarcabile. De regulă se prezintă, după caz, fotografii suplimentare.

Atât distribuţia geografică a caselor parohiale, cât şi dificultăţile inerente ale unui studiu de acest gen au condus la necesitatea limitării cercetării. S-a încercat în permanenţă surprinderea cât mai obiectivă şi completă a stării de fapt, dar schimbările ce vor interveni în decursul timpului, cât şi apariţia unor considerente noi vor necesita revederea şi completarea observaţiilor făcute.

CAPITOLUL 2

Consideraţii preliminare

Izvoare, bibliografie

Puţinele date existente se găsesc mai ales sub formă primară, în liste şi inventare, în registrele de contabilitate ale parohiilor, sau sub formă de chitanţe pentru meşteri şi materiale de construcţii.

Sursele bibliografice identificate privesc mai puţin direct subiectul studiat, făcând mai degrabă fac referiri la acesta. Totuşi, lucrările cu caracter general precum descrieri şi lucrări istorice, monografii[2], memorii sau cărţi de călătorie[3] oferă studiului de faţă un context istoric, cultural şi socio-economic. În monografiile localităţilor există unele încercări de analiză comparativă a casei parohiale în contextul curţilor obişnuite din localitate. Apărute, în general, la iniţiativa Comunităţilor Localităţilor de Baştină (HOG), monografiile cuprind unerori informaţii disparate în cuprinsul lucrărilor. Însă nu toate

[2] Mai ales la iniţiativa asociaţiilor saşilor emigraţi în Germania (*Heimatortsgemeinschaft*) s-au publicat monografii ale localităţilor de origine. Unele dedică câteva paragrafe casei parohiale, altele schiţează şi evoluţia acestora, în timp ce majoritatea doar le amintesc sau le trec cu totul sub tăcere.

[3] Ca, de exemplu, BONER, Charles, *Transylvania: its products and its people,* 1865

localităţile au o monografie şi multe dintre acestea reiau datele istorice din izvoarele cunoscute.

Informaţii mai consistente se găsesc în scrierile bisericeşti. Discursurile ţinute de preoţi cu ocazia unor evenimente speciale, cum sunt întrunirile anuale ale fundaţiilor bisericeşti sau inaugurările de clădiri noi sau renovate au fost publicate[4] sub formă de broşuri. Tot preoţii s-au ocupat de întocmirea cărţilor comemorative (*Gedenkbuch*), în care au înregistrat evenimentele din localitatea în care au activat. Neajunsul acestei surse, care de altfel furnizează în multe cazuri informaţii destul de detaliate despre starea casei parohiale la un moment dat şi demersurile care o privesc - de la simple reparaţii la reconstrucţii - este limitarea la un număr redus de localităţi. În general, doar preoţii din localităţile mari au ţinut astfel de jurnale[5]. Unele dintre acestea s-au pierdut sau au fost distruse în cursul dezastrelor care au lovit localităţile. Altele au ajuns în Germania, odată cu saşii emigraţi.

O altă sursă importantă o constituie rapoartele[6] întocmite de către forurile ecleziaste superioare cu ocazia vizitării[7] oficiale a bisericilor (*General- oder Spezielkirchenvisitationen*[8]), când aveau loc investigaţii cu privire la starea religioasă, politică şi economică a comunităţilor bisericeşti. Scopul acestor vizite şi inventarieri era de a descoperi şi remedia lipsurile, de a oferi conducerii bisericii o perspectivă completă asupra posibilităţilor de dezvoltare şi de implementare a unor măsuri omogene la nivelul întregii biserici şi, de asemnea, de îngrijirea păstrării

---

[4] Preoţii locali publică, cu ocazia unor evenimente deosebite, o scurtă cronică a localităţii- aşa-numitele "*Festgabe", "Festschrift"* etc.- în care apar deseori şi referinţe la casa parohială.

[5] Cea mai veche lucrare de acest fel în Arhiva Centrală a Bisericii Evanghelice C.A.-Casa Teutsch este *Gedenkbuch Hetzeldorf*, cu primul înscris din 1565.

[6] G.D. Teutsch întocmeşte rapoarte către Consistoriul Superior, în care descrie situaţia fiecărei comunităţi. Vezi în: SCHULLER, R. *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.245

[7] Prima vizită generală a bisericii are loc în 1526, după: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.245, şi în 1577, după SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.388. A treia vizită generală o întreprinde superintendentul Christian Barth (1647-1652), vezi op.cit.p.403. În Arhiva Centrală a Bisericii Evanghelice C.A. se păstrează un extras din articolele care reglementează vizitele bisericeşti datând din 1559, din Vurpăr.

[8] *Generalkirchenvisitationen* erau făcute în persoană de către episcop, însoţit de o comisie compusă din clerici şi laici şi s-au desfăşurat în secolul XVII, în 1617, 1650, 1667, 1679. De *Spezialkirchenvisitationen* răspundeau decanii sau seniorii, care trebuiau să-şi viziteze anual capitlurile, sau cel mai târziu o dată la trei ani. Uneori aceştia erau trimişi de către principi, care doreau să cunoască situaţia şi care "recomandau comunităţii să întreţină clădirile bisericeşti şi şcoala". Vezi: SCHULLER, R. *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.247-248

drepturilor și statutului acesteia[9]. În rapoarte apar uneori referințe la starea caselor, vechimea lor, intenții de reparare sau reconstruire.

Deosebit de utile s-au dovedit releveele și planurile de arhitectură din arhivele bisericești (Arhiva Centrală a Bisericii Evanghelice C.A. din România/Casa Teutsch, Consistoriul Superior al Bisericii Evanghelice C.A. din România, arhive parohiale) și ale institutelor de cercetare (Siebenbürgen-Institut din Gundelsheim, Germania), în special în cazul caselor de dimensiuni mari, cu partiuri complexe.

Stadiul cercetărilor privind casele parohiale

Prima cercetare cuprinzătoare o reprezintă cele circa 300 de fișe întocmite în anii '80 ai secolului XX de preotul, decanul și istoricul Dr. Hellmut Klima, sub denumirea de *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde...(numele localității).* Datele cu privire la casele parohiale cuprinse în aceste fișe sunt de natură istorică, fiind o selecție de informații din diverse izvoare și bibliografii, precum și observații de la fața locului despre aspectul clădirilor, considerații despre vechimea acestora și menționarea unor detalii remarcabile (inscripții, ancadramente).

Între anii 1992-1998 are loc un efort important de cercetare a patrimoniului imobiliar al minorității germane. Cu sprijinul statului german a avut loc o inventariere exhaustivă a localităților și clădirilor. Doar o mică parte din rezultate au fost publicate într-o serie de volume[10]. O parte din fișele de inventariere a putut fi cercetată în cadrul Siebenbürgen-Institut din Gundelsheim, Germania.

Informații despre casele parohiale apar și în lucrări de istorie a arhitecturii[11]. Se mai remarcă o serie de articole despre casele parohiale orășenești, abordate cu precădere din perspectivă stilistică[12].

Și din repertoriul arheologic se mai pot extrage unele date cu referință la casele parohiale, cum sunt atestarea documentară a casei

---

9 Vezi în: WIEN, U.A., *Resonanz und Widerspruch. Von der siebenbürgischen Diaspora-Volkskirche zur Diapsora in Rumänien,* p.36

10 Seria se numește *Topografia monumentelor din Transilvania*, iar un număr de articole pe această temă se găsesc în Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice.

11 Vezi FABINI, H., *Gotik in Hermannstadt* și DERER, H., *Sibiu: Arhitectura în epoca barocă*

12 Un exemplu este articolul despre casa parohială din Bistrița, publicat de FIREA, C. în Revista Bistriței XXVII din 2013

parohiale din Şoala în 1414[13] sau identificarea vechiului amplasament al bisericii din Şoroştin în grădina casei parohiale[14].

Metoda de cercetare

Se bazează în special pe cercetarea pe teren şi strângerea de date. S-a realizat o documentaţie fotografică a obiectelor cercetate, în limita posibilităţilor au fost realizate şi schiţe de partiu, iar observaţiile de la faţa locului au fost introduse în fişe de inventar.

O provocare a fost de multe ori identificarea direct pe teren a caselor parohiale. Dificultăţi în acest sens au prezentat în special satele mici, în care casele parohiale au fost de asemenea mici, precum şi localităţile care nu mai au comunitate de rit evanghelic. În aceste cazuri speciale identificarea s-a realizat prin coroborarea datelor de pe teren cu izvoarele scrise.

CAPITOLUL 3

Date istorice

Coloniştii de origine germană, *Hospites teutonici ultrasilvani*, erau subordonaţi arhiepiscopului de Strigoniu[15] sau episcopului transilvan şi organizaţi în Prepozitura Sibiului din anul 1192. Aceştia reprezentau comunităţile aşezate pe pământ crăiesc (*fundus regius*), care se bucurau de privilegii precum libera alegere a parohului. Acestea fuseseră confirmate prin *Diploma Andreană* emisă în 1224 de către regele Andrei al II-lea, care constituia o zonă de autonomie aflată sub directa autoritate a regelui. Prevederile actului au fost reconfirmate în 1486 de către regele Matia Corvin şi au rămas în vigoare până în secolul al XIX-lea. În această privinţă, teritoriile locuite de colonişti de origine germană în afara zonei acoperite de privilegiile diplomei andreene au rămas, din punct de vedere ecleziastic, sub autoritatea episcopiei de la Alba Iulia.

Comunităţile aflate pe pământ crăiesc îşi puteau alege parohul.. Comunităţile din afara *fundus regius* aveau preoţi numiţi de episcopia Alba Iulia, care erau subordonaţi arhidiaconului. Mai târziu, acestea alegeau dintre maxim patru preoţi nominalizaţi de către capitlu, la care

[13] „in domo habitationis Nicolai plebani de Scalis Albensis diocesis". (Repertoriul arheologic al judeţului Sibiu, Ub.III-1734-597)

[14] LUCA, PINTER, Repertoriul arheologic al judeţului Sibiu, p. 220

[15] Vezi: TEUTSCH, G.D., *Das Zehntrecht der evangelischen Landeskirche A.B. in Siebenbürgen.* 1858, p.8

se adăugau unu sau doi candidaţi ai episcopului (*candidatus superintendentialis*).

După multe dispute cu privire la prepozitura Sibiului[16], s-a stabilit că acesta acoperă capitlurile Sibiu, Nocrich şi Cincu. Restul coloniştilor se găseau sub autoritatea episcopiei de la Alba Iulia. Comunităţile germane din Ţara Bârsei aparţineau de Episcopia de Milcov. După alungarea Ordinului Teutonilor şi aceste comunităţi ajung să-şi exercite deplin dreptul de alegere a preoţilor[17]. Începând cu 1366 libertăţile provinciei Sibiu sunt transferate şi asupra districtului Bistriţei, ceea ce clarifică situaţia (până atunci presupusă) de alegere liberă a preotului de către comunitate[18].

Pentru a diferenţia cele două situaţii în care se găseşte clerul săsesc, cei din prima categorie sunt numiţi *plebanus* (parohi), iar cea de-a doua categorie *sacerdotes (*preoţi simpli, clerici*)* [19].

Diferenţele de statut se reflectă şi în situaţia veniturilor. Fără a încerca să elucidăm întreaga problematică a dreptului ecleziastic, de altfel complexă şi cu multe particularităţi şi care variază în timp şi în teritoriu, menţionăm câteva principii generale, care vizează veniturile clerului.

Decima (dijma) predată de locuitorii aşezărilor se compunea din patru părţi. O pătrime revenea, în mod obişnuit, episcopului, o altă pătrime capitlului, a treia arhidiaconului şi ultima preotului. Este şi situaţia preoţilor capitlurilor de pe pământ nobiliar. În funcţie de surbordonarea parohiei, existau cazuri în care preotului, respectiv comunităţii, îi reveneau mai multe părţi ale decimei. Astfel, pe teritoriul prepoziturii Sibiu trebuia predată doar o pătrime de decimă arhiepiscopului de Strigoniu. În capitlurile Mediaş şi Şeica două pătrimi se cuveneau Episcopului de Transilvania şi capitlului.

În anumite situaţii, preoţii, respectiv parohiile, puteau conveni cu episcopul înlocuirea părţii de dijmă care trebuia predată cu o sumă anuală fixă, aşa-zisa taxă de catedrală[20]. După Reformă principii

---

[16] În 1191 Papa Celestin al III-lea confirmă existenţa prepoziturii libere a germanilor din Transilvania

[17] Vezi: TEUTSCH, G.D., *op.cit*, p.7-14

[18] Op.cit., p.15-16

[19] Pentru simplificare, am păstrat doar cei doi termeni, situaţia clerului fiind complexă, dar nefăcând parte din tema acestei lucrări. Pentru detalii, vezi C. Firea, *Preoţi parohi şi artă în oraşul Bistriţa la sfârşitul Evului Mediu.*

[20] *Cathedralzins*

Transilvaniei și-au însușit partea de decimă care se cuvenea instituțiilor ecleziastice superioare[21]. După numeroase frământări și în urma presiunilor exercitate s-a ajuns ca în a doua parte a secolul al XVI-lea părți din dijmă să fie încasate de către fisc[22], administrație, comunități sau de către persoane private. Decima s-a păstrat, dar nu a mai fost văzută drept contribuție exclusiv bisericească[23].

Secolul al XVIII-lea a produs schimbări mari pentru capitlul Țara Bârsei, care s-a implicat în numeroase procese pentru păstrarea întregii dijme. Între 1770 și 1848 preoții au rămas cu doar o pătrime din aceasta, în timp ce fiscul a confiscat restul[24]. În 1861 dijmuirea recoltelor a fost înlocuită cu o compensație în bani, iar apoi cu o alocație[25].

Alte venituri ale preotului erau obținute de pe terenurile care aparțineau parohiei. Din suprafața agricolă a localității și preotul avea partea lui, care putea crește în timp prin acte de donație sau testamente[26]. Parohul își mai putea rotunji veniturile și datorită dreptului de a cîrciumări, de a vinde alcool[27].

Desigur, în privința veniturilor apar diferențe semnificative între paroh și simplu preot. Diferențele acestea se adâncesc și mai mult, în funcție de posibilitățile economice ale comunităților, care cresc sau scad valoarea dijmei, ceea ce se reflectă în mod nemijlocit în mărimea și somptuozitatea casei parohiale.

---

21 Vezi: TEUTSCH, G.D., *Das Zehntrecht der evangelischen Landeskirche A.B. in Siebenbürgen*, 1858, p. 38

22 În constituția transilvană „fiscul regal" cuprinde regalia, bunuri și venituri ale coroanei, care stăteau la dispoziția principatului, dar al căror câștig ajungea în visteria principelui, care dispunea de acesta în libertate aproape deplină. Vezi TEUTSCH, G.D. *Das Zehntrecht der evangelischen Landeskirche A.B. in Siebenbürgen*, 1858, p.76

23 "So kammen in der 2. Hälfte des 16. Jahrhunderts zahlreiche Zehntantheile in die Hände des Staats, der Gemeinden, einzelner Privaten; das Zehntobjekt blieb, doch das berechtigte Subject wechselte zum Theil, der Begriff des Zehnten als einer reinkirchlichen Abgabe trat vollständig zurück". TEUTSCH, G.D. Das Zehntrecht p.63. Vezi și cap. IV din op.cit.

24 Ibidem, p.87. Vezi cap. VI, pct *1.Zehntprocess des Fiscus gegen das Burzenländer Kapitel*.

25 Vezi: UNGAR, H., *Ein sächsischer Dorfspfarrer im 18. Und 19. Jahrhundert,* p.211

26 Vezi în: *Das sächsische Burzenland,* 1898, cap.III.6. *Die Vermögensverhältnisse der Kirchengemeinden* von Fr. SINDEL, p.273-280

27 În Țara Brâsei acest drept este reglementat în 1550. În 1754 acest drept este abrogat, în 1767 le este interzis preoților să producă alcool, dar ca despăgubire, li se promite a șasea parte din veniturile produse de cîrciumărit în localitate. În Hărman aceasta înseamnă în 1768 circa 25fl. În: *Das sächsische Burzenland,* 1898, cap.III.6. *Die Vermögensverhältnisse der Kirchengemeinden* von Fr. SINDEL, p.166-167

Înainte de Reformă căsătoriile clericilor reprezentau o raritate[28]. Odată cu Reforma căsătoria se oficializează la nivelul întregii biserici[29]. Astfel se schimbă și statutul social al preotului, care ajunge să se bucure de aceeași trecere ca un nobil[30]. Astfel s-a schimbat și situația locativă a preoților, care au întemeiat familii cu mulți copii[31], de unde a apărut și necesitatea extinderii suprafețelor locuințelor.

Comunitatea era obligată să construiască și să întrețină clădirile bisericești[32], deci și casa parohială. O dovadă scrisă în acest sens ne parvine de la sinodul adunat la Mediaș în 1614, unde se notează că locuința episcopului, devastată în timpurile tulburi în care trupele generalului Basta au jefuit și distrus Biertanul, va fi reparată de către comunitate[33]. Interesant în acest caz este faptul că, deși locuința parohului din Biertan este, în același timp, sediu episcopal, deci reprezentativ pentru întreaga comunitate evanghelică, responsabilitatea menținerii acesteia revine comunității locale, și nu unui for superior. Se poate percepe clar și din această situație faptul că dreptul fundamental al comunităților libere de a-și alege preotul, cu toate privilegiile, dar și obligațiile care îi revin, rămâne baza funcționării comunităților evanghelice.

În structura organizatorică a comunităților, epitropii (*Kirchenväter*), în acord cu preotul[34], sunt responsabili de administrarea imobiliarelor, de întreținerea[35] și creșterea valorii acestora[36]. Atunci

---

[28] Biserica Catolică accepta, în cazul clericilor săși, căsătoria o singură dată, cu o femeie tânără, niciodată cu o văduvă. Vezi SCHULLER, R., *Der sieb. -sächsische Pfarrer*, p.336

[29] Vezi note de subsol, SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.320

[30] În timp ce în 1716, în Germania, fiicele nobililor nu au voie să se căsătorească cu clerici lutherani, fiicele preoților săși sunt curtate de fiii celor mai importante familii de patricieni. Vezi: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.337

[31] O casă parohială cu 10 copii nu era o raritate, preoții fiind încurajați să dea exemplu comunității, care avea, în medie, 2-3 copii de familie, pentru a-și păstra proprietățile întregi. Vezi: SCHULLER, R. *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.339

[32] "In Arkeden wird 1714 in jedem feld ein Joch Acker von der Gemeinde jährlich zur Erhaltung von Kirche, Schul- und Pfarrhaus freiwillig angebaut". În: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer,* p.252

[33] În: SALZER," *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen*", p.476.

[34] Vezi în: WIEN, U.A., *Resonanz und Widerspruch. Von der siebenbürgischen Diaspora-Volkskirche zur Diapsora in Rumänien,* p.35

[35] Vezi: MENNING, R. *Das Pfarrhaus in Gross-Alisch unde seine Bewohner*, publicat pe pagina web a HOG Gross-Alisch, http://www.gross-alisch.de (accesat în 14.09.2017)

[36] Sunt unii preoți care se implică inclusiv financiar în reorganizarea și modernizarea locuinței lor, cum este Stephan Gotfried Capesius, preot la Vărd. Vezi Fișa casei parohiale

când contribuția personală este însemnată, apar blazoane și inscripții care marchează contribuțiile private ale unor parohi. La Sibiu, deasupra ancadramentului de piatră al intrării, o lucrare de artă de mare valoare în stil gotic târziu, găsim blazonul lui Johannes de Alțâna [37], iar între ferestrele etajului se află fresce unde apare un alt blazon și figuri biblice. Și la Bistrița, după unii autori, avem la poarta monumentală un scut cu rol de blazon, care poartă indicii despre ctitorul casei de secol XV[38].

În timp, orașele încearcă să reglementeze situația fondului construit, deci și casele parohiale trebuie să se supună regulilor de construcție locale. Apar astfel structuri administrative cu atribuții în domeniul construcțiilor încă din secolul al XVI-lea[39]. În secolul al XVIII-lea apar noi reglementări. Un exemplu în acest sens este documentul din 1785 ce reglementează modul în care se realizează intervențiile asupra clădirilor publice, inclusiv asupra caselor parohiale[40]. La Bistrița apare în 1862 o prevedere, conform căreia nici o clădire nu putea fi construită sau reparată fără autorizație.

Secolele XIX și XX sunt influențate de activitățile asociației *Gustav Adolf Verein*. Numeroase biserici sunt reconstruite cu ajutorul acesteia, dar și alte construcții ecleziastice, dintre care nu lipsesc casele parohiale. Importanța acestei organizații era atât de mare, încât adunările ei principale sau districtuale înseamnau un eveniment cu totul special, pregătit cu foarte multă vreme înainte[41]. De exemplu, vechea casă parohială din Roadeș, în care urma să aibă loc o astfel de distinsă adunare, având nevoie de prea multe reparații, este repede demolată și se construiește în loc o nouă clădire, adecvată unor astfel de evenimente de amploare.[42].

Primele case parohiale au apărut curând după înființarea localităților sau cartierelor de coloniști, când viitoarele orașe nu se deosebeau ca număr de parcele de satele obișnuite[43]. Ca și celelalte

---

37 Vezi FIREA, C., *Casa parohială evanghelică din Bistrița și unul dintre ctitorii săi, în Studii de istoria artei. Volum omagial dedicat prof. Nicolae Sabău,* vol. editat de V. Țoca, B. Iacob, Zs. Kóvacs, A. Weisz, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2013, p. 39-51.

38 vezi FIREA, C., *Casa parohială evanghelică din Bistrița și unul dintre ctitorii săi*.

39 Vezi exemple în NIEDERMAIER, P, *Siebenbürgische Städte,* p.15.

40 Documentul cuprinde prescripții despre cum trebuiesc întocmite devizele și proiectele pentru noile construcții, dar și pentru refacerea sau repararea celor existente. Vezi detalii în: DERER, H., *Sibiu: Arhitectura în epoca barocă,* p.107

41 Vezi în: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.77

42 Vezi fișa casei

43 Vezi NIEDERMAIER, P, *Siebenbürgische Städte,* pg.135

construcţii rezidenţiale, locuinţele preoţilor trebuie să fi fost iniţial tot din lemn. Amplasate în proximitatea bisericii, uneori în incinta fortificată, locuinţele preoţilor au fost printre primele construcţii refăcute din zidărie, după biserică.

În secolul al XIII-lea apar primele case parohiale zidite sau parţial zidite, cel mai vechi exemplu păstrat fiind la Sibiu. Numărul lor creşte treptat, în corelaţie cu situaţia economică şi socială a localităţilor, dar în sec. XIV putem vorbi încă de un număr foarte mic. Abia în secolul al XVI-lea[44] sunt ridicate mai multe clădiri de zidărie, iar spre sec. XVII putem presupune că dispar cu totul casele de lemn[45].

Deşi găsim destule menţiuni despre preoţi încă din secolul al XIII-lea[46] în registrele plătitorilor de taxe papale, dar şi în legătură cu procesele dintre decanatele săseşti şi episcopia de Alba cu privire la dijmă, despre casele parohiale începe să se scrie, în mod circumstanţial, abia din secolul al XIV-lea. Ca exemplu, ştim că în 1390 exista la Şeica Mică o casă parohială cu pivniţă, pentru că acolo plebanul Michael avea şiruri lungi de butoaie de vin[47].

Casele parohiale mai sunt menţionate în legătură cu întruniri sau întocmiri de acte, cum sunt cele din 1414 de la Şoala[48] sau din 1429 de la Slimnic[49], unde apare, inevitabil, şi un notar. Tot un notar este implicat şi în întocmirea unui testament, datorită căruia avem prima menţiune despre locuinţa plebanului Andreas din Bazna în 1454[50]. Nu la fel de paşnic se petrec lucrurile la Valea Viilor, unde argaţii episcopului de Alba îl iau pe sus pe preotul David, după ce jefuiesc şi strică locuinţa şi cămara acestuia[51]. Nemulţumire există şi la Cisnădioara în 1456, când locuitorii se plâng că hotarul Cisnădiei ajunge până sub streaşina casei

---

[44] *Das sächsische Wohnhaus im Weichbild von Kronstadt*, p.650

[45] Există, desigur, şi excepţii, în localităţile mici. Casa parohială din Satu Nou, Bistriţa-Năsăud a fost reconstruită tot din lemn în urma unui incendiu şi abia în 1812 a fost ridicată din zidărie.

[46] În 1283 este menţionat plebanul Heinrich din Richiş. Vezi în: KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Reichesdorf*, 1981

[47] Vezi în: SCHULLER, G.A., *Sächsische Dorfspfarrer in vorreformatorischer Zeit,* In: *Kirchliche Blätter*, XXVI.Jahrgang, Hermannstadt 1934, p.524

[48]. Vezi KLIMA, H, *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schaal*

[49] Are loc o întrunire în camera mică a casei parohiale din Slimnic, unde reprezentaţii enoriaşilor şi plebanul Michael stau în faţa unui notar public Vezi KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Stolzenburg*, 1981

[50] Vezi în: KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evang. Kirchengemeinde Baassen*, 1982

[51] Vezi KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evang. Kirchengemeinde Wurmloch*, 1981

parohiale[52]. În sfârșit, încep să apară și informații directe despre casele parohiale, așa cum este menționea despre donația din 1432 a Annei din familia Apafi[53].

Odată cu secolul al XVI-lea relatările se îndesesc și crește diversitatea informațiilor. Aflăm date despre starea clădirilor: unele sunt vechi[54], altele sunt în construcție[55], sau au fost distruse de incendiu[56]. Încep să apară și primele informații despre schimbarea amplasamentelor[57].

În secolul al XVII-lea încep să apară mențiuni despre refacerea învelitorilor cu țiglă[58], mențiuni care se îndesesc în secolul următor, odată cu informații despre instalarea ferestrelor de sticlă.

O particularitate interesantă se transmite din secolul al XVIII-lea, când aflăm că în aceeași curte parohială se găsesc două case: locuința preotului, mai nou, spațioasă și o casă mai modestă, a văduvelor[59].

În secolulul al XIX-lea aspectele negative înregistrate[60] cu privire la starea caselor parohiale sunt remediate în majoritatea cazurilor prin demolări ale vechilor clădiri și construirea unora noi.

În secolul XX sunt descrise în amănunt lucrările de reparații, dar și de modernizare a caselor parohiale. Multe dintre planșeele cu grinzi aparente sunt refăcute cu tavane plane, tencuite[61]. Multe dintre case sunt dotate cu apă curentă, sunt refăcute acareturile curții.

---

[52] Vezi în: KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evang. Kirchengemeinde Michelsberg*, 1981

[53] Anna donează o curie nobiliară comunității Biertan pentru a-i servi drept curte parohială Vezi SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* Wien, 1881, p.76

[54] În 1556 se menționează existența unei vechi case parohiale la Sânpetru. Vezi în: KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Petersberg*, 1982

[55] În 1582 aflăm că se lucrează la casa parohială din Șaroș pe Târnave Vezi în: MOSBERGER, H. *Scharosch an der Großen Kokel.* 2004, p.120

[56] La sfârșitul secolului al XVI-lea, parohia din Budacu de Jos și cea din Tărpiu sunt nimicite de incendii Vezi în fișele respective.

[57] În 1596 la Codlea se cumpărăr o curte vis- a vis de biserică, pentru ridicarea unei noi case parohiale, iar la Unirea casa parohială este mutată la stradă. Vezi fișele din repertoriu.

[58] Este cazul casei parohiale din Alțâna, care, probabil, avusese anterior învelitoare din lemn. Vezi în: KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Alzen,* 1981

[59] Amnaș. Vezi fișa

[60] În 1884 episcopul G.D.Teutsch constată că în casa parohială din Apold camera de lucru a preotului este atât de rece și umedă, încât vizitatorul se alege, după nici o oră petrecută acolo, cu o răgușeală severă. Vezi în: KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Trappold,* 1981

[61] La Apoș

Însă nu doar izvoarele scrise oferă primele informații despre clădiri, ci și inscripțiile păstrate *in situ*, cum este grinda de buiandrug din Șoala (cu anul 1525), inscripțiile de pe grinzile pivniței de la Cața (1627 și 1632). Uneori, inscripțiile nu mai există, dar se păstrează relatări despre acestea, precum mențiunea cu privire la un vechi steag de vânt al casei parohiale din Bruiu, pe care ar fi fost inscripționat anul 1646.

CAPITOLUL 4

Funcțiunea caselor parohiale

Programul caselor parohiale a avut un statut privilegiat în cadrul unei localități datorită utlizatorilor primari ai acestor clădiri, respectiv clericii, care se bucurau de rang înalt și privilegii. Preotul evanghelic nu era doar păstorul spiritual, ci și cel care se ocupa mai mult ca oricine de dezvoltarea culturală a enoriașilor[62].

Atât comunitatea, cât și preotul erau responsabili de păstrarea în bune condiții a bunurilor parohiale. Un exemplu avem la Reghin, unde, la instalarea în funcție, ca parte a ritualului prezentării parohului în fața comunității (*Präsentation*), comunitatea trebuie să se angajeze în fața noului părinte spiritual că se va îngriji de bunurile parohiei, de dijmă și că se va îngriji și de păstrarea clădirilor bisericii, școlii și curții parohiale[63]. Importanța bunurilor materiale este clară: din șapte întrebări adresate în cursul ceremoniei de prezentare, trei se referă la bunuri. Preotul, la rândul lui, trebuie să se angajeze în fața comunității că va păstra bunurile parohiale așa cum au fost transmise din vechime[64]. Cu alte cuvinte, comunitatea se îngrijește de construirea casei parohiale și de lucrările de amenajare pentru preoții instalați nou în funcție, iar aceștia trebuie să se ocupe de întreținerea casei, plătind singuri micile reparații curente[65].

Casa parohială curentă

Pentru a putea discuta funcțiunea casei parohiale curente este necesară o scurtă introducere cu privire la locatarul acesteia, clericul sas.

---

[62] "Erstrangige Gelehrte, Künstler, führende Männer des öffentlichen Lebens stammten aus Pfarrhäusern". După Paul Dews, în: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.11.

[63] În: op.cit, p.280.

[64]. În: op.cit., p.280.

[65] Op.cit., p.175

Preotul, sau parohul este o persoană cu responsabilități multiple[66], după cum ni-l descrie U.A. Wien[67]. Din articolele care reglementează în secolul al XIX-lea vizitele canonice, de verificare a situației comunităților și clerului, reies competențele preotului: predica, catehizarea și confirmarea, administrarea sacramentului, disciplina bisericească, reprezentarea, supravegherea întocmirii cărților bisericești și de protocol, inclusiv fișele de vaccinare, managementul cancelariei parohiale, supravegherea regulamentelor cu privire la căsătorie, consiliere pastorală, servicii liturgice pentru ocazii speciale, protejarea jurisdicției parohiale, administrarea școlii, supravegherea serviciului clerului și controlul social al afiliaților acestora. Împreună cu personalul din învățământ, poliția și reprezentanții organizațiilor laice (*Nachbar- und Knechtvater*), parohul poartă răspunderea pentru disciplina socială. Alături de epitropi (*Kirchenväter*) răspunde de păstrarea în ordine a bunurilor bisericești și a operațiunilor financiare. În plus, are obligația morală ca prin modul de viață exemplar, atât personal, cât și al familiei și prin educație continuă[68] să contribuie la creșterea moralității și eticii comunității sale[69].

Preotului sas are o influență chiar mai mare decât omologul său german, deoarece de la colonizare a fost secole de-a rândul „reprezentantul exclusiv al culturii și civilizației așezărilor săsești”[70]. La aceasta se adaugă și situația materială bună, bazată pe fundațiile solide ale dijmei[71]. Primul venit al preotului nou ales este așa-numitul inventar (*Inventarium*), format din vin, grâne, animale, care revine ca moștenire următorului preot și care este mai târziu înlocuit cu valoarea produselor în bani[72]. Curtea parohială, care cuprindea pe lângă locuința preotului și

---

[66] Pe lângă atribuțiile oficiale ale funcției sale, preotul din mediul rural trebuie să joace și rolul medicului, pentru a suplini lipsa unui personal calificat și pentru a evita apariția vrăjitoriilor și descântecelor, la care țăranii ar fi înclinați să apeleze în lipsa unei alternative. Vezi referințe în: UNGAR, H., *Ein sächsischer Dorfspfarrer im 18. Und 19. Jahrhundert*, p.206 și în: SEIVERT, G., *Ein sächsischer Pfarrhof ,* p.818

[67] În *Resonanz und Widerspruch.*

[68] Vezi în: BONER, C. Cap.IV. Vezi și: SCHULLER, R. *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.23-24

[69] O descriere comprehensivă în: WIEN, U.A., *Resonanz und Widerspruch. Von der siebenbürgischen Diaspora-Volkskirche zur Diapsora in Rumänien,* p.34

[70] SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische* Pfarrer. p.13

[71] Ibidem

[72] Deja în 1556 în Țara Bârsei se întocmesc astfel de inventare. Op.cit, p.181

anexele gospodăreşti[73], este comparată cu o curie nobiliară, preoţii bucurându-se până în 1848 de privilegiile nobililor, precum scutirea de taxă de pod, de participarea la lucrări publice, de serviciu militar[74], deoarece în toate ţările creştine clerul este scutit de aceste îndatoriri[75]. Pe lângă scutiri, se bucură şi de drepturi care le sporesc veniturile, precum dreptul de a vinde alcool. În 1713 noul paroh (prim-preot) al Braşovului este somat să-şi exercite acest privilegiu în propria curte şi casă, iar nu în stradă, precum predecesorul său[76]. Faptul că preoţii aveau drept de a cârciumări nu îi scutea pe aceştia de un comportament ireproşabil, fapt verificat de superiorii ecleziaşti în timpul vizitelor canonice[77].

Locuinţele preoţilor au îndeplinit de la început aceleaşi funcţiuni pe care le au locuinţele contemporane: funcţia de hrănire, odihnă şi muncă. Pe lîngă exigenţele fiziologice, de adăpost, aceste clădiri trebuiau să îndeplinească exigenţe majore de ordin psihologic, preotul fiind, aşa cum am arătat, autoritatea cea mai înaltă, atît din punct de vedere spiritual, cît şi administrativ[78]. Aceste exigenţe sunt exprimate prin valoarea estetică, forma arhitecturală, nevoia de intimitate în contrapondere cu deschiderea către membrii parohiei, integrarea în viaţa familială şi comunitară[79].

---

[73] Acareturile pentru decimă, prin numărul şi diemensiunile lor, reflectă bunăstarea comunităţii şi implicit a parohului său.

[74] Op.cit., p.175.

[75] Stefan Bethlen scuteşte clerul în 1621 de taxa de poduri şi drumuri, pentru că „in allen christlichen Staaten die Priester, Geistlichen, Scholaren, überhaupt kirchliche Personen von diesem Zoll befreit sind". În: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.176

[76] Vezi: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.167

[77] Articolele din 1764 reglementau procedurile vizitelor bisericeşti oficiale, în cursul cărora comunitatea era întrebată despre comportamentul preotului. În: SCHULLER, R. *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.246

[78] În: SCHULLER, R. *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.11, după Harnack, Martin Luther und die Grundlegung der Reformation, 1917. Şi: La Cisnădie alegerea viicului (*der Hann*) are loc în curtea parohială, iar preotul are 7 dintre voturi. Şi în op.cit:. p.221

[79] Odată cu alegerea unui nou preot, acesta oferă în locuinţa sa o masă cu ocazia primirii scrisorii de confirmare a alegerii şi a cheii bisericii, aşa-numita *Schlusselmahl*. La instalarea în funcţie şi prezentarea în faţa comunităţii, aceasta oferă o masă în noua locuinţă a celui ales, aşa-numita *Präsentationsmahl*. Ulterior cele două petreceri sunt comasate într-una singură, ale cărei costuri sunt împărţite în mod egal între preot şi comunitate. Preotul cinsteşte totuşi în plus fiecare vecinătate cu pâine, carne şi vin. Vezi: SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.450

Reprezentativitatea caselor parohiale ca locuință a membrului celui mai marcant al comunității se translează și în organizarea funcțională. Clădirea trebuie să răspundă cerințelor de ordin privat - viața de familie a preotului- și celor de ordin public – loc de muncă și studiu (biroul preotului), spațiu administrativ (cancelarie parohială) și de primire (a oaspeților).

Partea privată a casei este centrată, ca și la locuințele țărănești, în jurul bucătăriei. Alături de aceasta se mai găsesc cel puțin un dormitor și o cameră de zi. La casele mai mari partea privată cuprinde și o cameră de luat masa.

Casa parohială curentă are cel puțin o cameră de oaspeți[80], prin care au trecut de-a lungul secolelor și numeroase persoane de vază[81]. Cu atât mai importantă este această funcțiune de primire a oaspeților[82], cu cât aflăm că în secolul al XIX-lea starea locurilor de popas, a hanurilor (acolo unde există, în orașe) este cel puțin precară[83].

Fiind cele mai spațioase și mai bine dotate locuințe din localitate - cel puțin în sate și târguri- casele parohiale sunt declarate în 1593 de către Sigismund Bathori „loc de popas pentru regi și principi”[84], iar șase ani mai târziu tot acesta ordonă păstrarea caselor parohiale în stare bună, pentru a-i servi ca loc de popas (*Absteigequartier*)[85]. Cazarea fețelor alese a suscitat dispute de-a lungul timpului cu privire la acoperirea costurilor generate de această îndatorire[86].

Curțile parohiale, în general cele mai mari ca suprafață dintr-o localitate, sunt uneori rechiziționate ca loc de încartiruire pentru trupele

---

80 Casa din Ațel, construită în 1788, are chiar două camere de oaspeți.

81 Iosif al II-lea, în prima sa călătorie prin Transilvania în 1773, dorește să locuiască doar în „Wirts- oder Pfarrhäusern mit drei Zimmern (...), eines geeignet zu einem Tisch für 12 Personen”. În: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.176

82 La sfârșit de secol XIX printr-o casă parohială au trecut circa 100 de musafiri neinvitați în primele 6 săptămâni de vară, unii rămânând și peste noapte. Vezi: *Das sächsische Burzenland. cap. VI.3, p.524*

83 În Sibiu existau câteva hanuri, dar starea lor jalnică este descrisă de C. Boner, scriitor eneglez, care vizitează Transilvania în sec. XIX, și se declară ”sadly disappointed” de mizeria și delăsarea din cel mai mare han sibian, cu atât mai mult într-un oraș săsesc., „where we look for cleanliness neatness and order and the houses are really well kept”.

84 *Diversoria Regum et Principum*. În: SCHULER. *Der sieb.-sächs. Pfarrer*, p.168

85 Op. cit., p.175

86 La sinodul din 1644 se decide ca preotul să fie despăgubit cu bani pentru cheltuielile cu masa și vinul generate de cazarea principelui în casa parohială. Vezi în: SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.401

militare[87], forțând preotul să se retragă într-o singură încăpere (*hinderste Stube*)[88]. De la episcop, care în timpul vizitelor canonice locuiește în casele preoților[89], până la studenții[90] sosiți în vacanță, curțile parohiale sunt un loc de popas atractiv. Recunoscându—li-se valoarea ca locuri de cultură și spiritualitate, sunt eliberate de rechizitori prin ordine regale și gubernatoriale[91].

În afară de zona privată, descrisă mai sus, locuința preotului are și o componentă publică. Biroul parohial este o încăpere întâlnită în mod curent, indiferent dacă este vorba despre mediu rural sau urban. Aici preotul poate lucra, studia și primi vizitatorii care i se adresează în diverse probleme. La casele mai mari mai există o altă încăpere, dedicată activităților comunității, cum sunt orele de catehizare (*Konfirmationszimmer*) sau întruniri ale acesteia (*Gemeinderaum*).

O altă funcțiune importantă este găzduirea întrunirilor capitlurilor. Înainte de secolul al XV-lea întrunirile capitlurilor în orașele de reședință se țineau în biserici. Acest lucru este valabil în 1351 pentru capitlul Sibiu, în 1379 pentru Țara Bârsei și în 1423 pentru Mediaș. Ulterior ședințele se mută din biserică în case particulare, la Sibiu fiind folosită în 1414 casa unei văduve și abia din 1449 propria casă. Brașovul are o casă a capitlului începând cu 1494, iar Bistrița în 1512[92]. Spre deosebire de localitățile de reședință, în cele cu întruniri ambulatorii ale capitlurilor există în fiecare casă parohială, după posibilități, o cameră mare, numită *Kapitelstube* sau *Kapitelzimmer*[93]. Dar chiar și în localitățile prevăzute cu case ale capitlurilor, acestea sunt gradual abandonate în favoarea caselor parohiale. Deja în 1559, la Brașov, întrunirile se țin în curtea parohială, care e și loc de cazare și de

---

87 În: SCHULLER, R. *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.176

88 Este vorba despre rechiziționarea locuinței parohului brașovean de către Generalul Heisler în 1689. În: op.cit., p.176.

89 Vezi: op.cit., p.245

90 De unde vine expresia „*Die Studenten brennen die Pfarrhöfe ab*" și observația „*Die wandernde Jugend onkelte gern bei einem gastfreien Pfarrherrn*". "Vezi: op.cit., p.176

91 În 1616 G. Bethlen confirmă ordinul reginei Isabella de eliberare a curților parohiale. Același lucru îl atestă și un decret din 1754. În: op.cit., p.176-177. Datorită eforturilor Supraintendentului Zacharias Weyrauch, curțile parohiale sunt eliberate de încartiruiri militare. În : SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.385

92 Capitlul Bistrița primește în 15-5, prin testament de la văduva Ursula Meister Paulin, o casă „mică și dărăpănată", care este vândută. Cu banii rezultați se poate construi casa capitlului. Vezi: CSALLNER, E. *Denkwürdigkeiten aus dem Nösnergau. Bistritz*. 1941, p.29

93 Astfel de Kapitelzimmer găsim, de exemplu, la Bazna și la Laslea.

luat masa. La Sibiu treburile oficiale se desfăşoară în casa capitlului, iar mesele în curtea parohială[94].

Casele parohiale au fost construite pentru a servi ca locuinţe preoţilor. Ca o excepţie, fosta casă parohială din Viile Tecii a fost construită ca un conac nobiliar. În 1850 comunitatea evanghelică, care dorea relocarea clădirilor ecleziastice în centrul localităţii, a cumpărat acest conac, biserica, deci şi casa parohială, aflându-se lângă cimitir, la marginea satului. Casa a fost refuncţionalizată, intervenţia majoră fiind desfacerea planşeului la o încăpere pentru realizarea capelei cu o înălţime de două niveluri. Aici s-au ţinut slujbele până la construirea noii biserici (1912-1913), lângă casă. După aceea capela a fost folosită pentru întrunirile comunităţii.

Case parohiale cu funcţiune deosebită

Sediul episcopal de la Biertan

Biertanul este atestat documentar din 1283[95]. Iniţial, coloniştii din Biertan, Mediaş, Şeica Mare şi Şeica Mică se bucurau de aproape aceleaşi libertăţi şi privilegii ca provincia Sibiul. Curând, primele două, împreună cu satele aparţinătoare, s-au unit din punct de vedere bisericesc şi au format capitlul Mediaş, iar celelalte două capitlul Şeica. Din punct de vedere administrativ Biertanul era reşedinţa ”federaţiei” formată din localităţile Richiş, Copşa Mare, Şaroş pe Târnave, Valchid şi posibil şi Dupuş şi avea instanţa judecătorească[96]. În cursul timpului saşii din Biertan, ca şi cei din Mediaş şi Şeica au ajuns să plătească o taxă anuală (*Martinszins*, *400 Mark feinen Silbers*) pentru a fi scutiţi de serviciul militar şi de ospitalitate faţă de rege[97]. După 1318 cele patru comunităţi cu satele aparţinătoare au format trei scaune, iar în cele din urmă două scaune, Mediaş şi Şeica.

Biertanul a devenit din ce în ce mai important din punct de vedere religios odată cu obţinerea în 1402 a dreptului de a oferi indulgenţe, timp de 3 zile, într-a opta, a noua şi a zecea zi după Paşte. Parohul, împreună cu alţi patru clerici, asculta confesiunile şi împărţea penitenţe. Cu banii strânşi se putea lucra la biserică. Evenimentul nu ducea lipsă de vizitatori, iar de aici, cu timpul s-a dezvoltat târgul anual la opt zile după

94 Müller, *Die deutschen Landkapitel in Siebenbürgen und Ihre Dechanten*, p. 189-190
95 Prima atestare documentară scrisă 1283, Johannes de Berthelm-sacerdotes. În: LUCA, PINTER, *Repertoriul arheologic al judeţului Sibiu*, pg.55
96 Vezi: SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.20
97 Op.cit., p.21-22

Paște[98]. Așezarea avea nu numai dreptul relativ timpuriu de a ține târg, dar și scaun de judecată, iar la vârf avea nu doar un vilic, ci un jude și un senat. În 1418 Biertanul se bucura de toate drepturile altor târguri libere crăiești și primea, ca și acestea, dreptul a avea spânzurătoare și unelte de tortură, de a închide, judeca și executa răufăcătorii. După numeroase dispute cu privire la întâietatea administrativă, în 1533 s-a decis ca Mediașul să rămână reședința scaunului cu același nume, în timp ce Biertanului[99] i se recunoaște importanța prin acordarea dreptului de a păstra scaunul de judecată *de vivis et vita defunctis*[100].

De o importanță deosebită ca reprezentativitate[101], sediul episcopal[102] de la Biertan a fost inițial o curie a nobililor de Mălâncrav, care au pledat în favoarea Biertanului pentru ca acesta să primească privilegii și drepturi[103]. Cu această familie de nobili comunitatea a fost mereu în relații cordiale. De altfel o rudă a acestui neam, Anna, care locuia în Biertan, a fost atât de mulțumită de modul în care era tratată[104], încât a donat curia sa nobiliară bisericii pentru a servi drept casă parohială[105]. Nu se știe unde s-a aflat aceasta înainte, dar se presupune că ar fi fost în zona vechiului cimitir, unde în timpul săpăturilor pentru construirea unei noi școli au fost descoperite urme de ziduri. O altă teorie spune că se poate să se fi aflat în incinta fortificației, în partea de vest, mai plată, acolo unde s-a găsit și o fântână[106].

---

98 Op.cit, p.25-26

99 Viitoarele orașe-centre meșteșugărești au de la început cea mai mare suprafață din districtele, respectiv scaunele în care se află. Biertan este o excepție a scaunului Mediaș, fiind cea mai mare localitate. Vezi în: NIEDERMAIER, P, *Siebenbürgische Städte,* p.75

100 Vezi: SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.40-41

101 În: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.229

102 Abia în 1885 a 12-a Întrunire a Bisericii Evanghelice conferă oficial titlul de episcop persoanei cu cel mai înalt rang ecleziastic. Până atunci ea se numea superintendent. Vezi în note de subsol: op.cit., p.235

103 Puternicul nobil Apa din Mălâncrav, care este bine văzut de rege, susține în fața acestuia apelul judelui și a juraților din Biertan de a primi dreptul de scaun de judecată, care le și este acordat. Vezi: SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.27

104 Vezi: SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.49

105 „Actuala casă parohială luterană, fostă reședință episcopală, a fost, inițial, o curte seniorială a nobililor de Mălâncrav, ce donează ansamblul în 1432 bisericii. Aspectul inițial al ansamblului a suferit însă mult, ca urmare a numeroaselor modificări întreprinse în secolele XVI-XIX. În acest ansamblu pare să fi funcționat și școala, un învățător fiind menționat în 1502." În: LUCA, PINTER, *Repertoriul arheologic al județului Sibiu*, p.55

106 Vezi SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.95-96

La scurt timp după Reformă a fost ales un nou episcop în persoana preotului din Biertan, Lukas Ungleich/ Unglerus. Este cel de-al treilea episcop evanghelic și primul originar din Transilvania. Primii doi episcopi sosiseră din alte părți ale imperiului și au servit la Sibiu ca prim-preoți, înainte de a fi fost aleși episcopi. Firește, în timpul lor, sediul episcopal s-a stabilit la Sibiu. Unglerus, odată ales în funcție, a dorit să păstorească în continuare și Biertanul, astfel sediul episcopal s-a mutat în parohia acestuia[107], unde a rămas până în 1867. Această decizie a fost și o problemă de raport între Sibiu (ca centru politic) și Brașov (ca centru economic, cu posibilități foarte mari) și a reflectat tensiunile dintre orașe, care se manifestau pe cele mai diferite planuri. Pentru păstrarea echilibrului, sediul episcopiei nu a fost stabilit în nici unul dintre cele două centre puternice, ci într-o a treia localitate, care a fost Biertanul.

În 1572, odată cu recunoașterea alegerii noului episcop de către Sigismund Bathori, casa parohială a primit inscripția *Sedes Episcopalis Augustanae Confessionis Transsilvania*[108]. După ce în secolul al XVII-lea parohia împreună cu satul au fost distruse de trupele generalului Basta, puține reparații au putut fi făcute de către o comunitate sărăcită și decimată. Dar începutul secolului al XVIII-lea a adus adus cu sine o reconstruire a casei parohiale, atestată pe fațada de est de inscripția *Procurante Maxime Ven. ac Clarissimo Dno Luca Hermano Episcopo duodecenuali instauratae ac roboratae sunt aedes Anno 1702 D. 4 Sept./ Si nihil aedificas, qui Spectas nostra viator,/ Aut mea non carpas, aut meliora struas./ Si meliora tenes , id Divos poscito mecu/ Ne quod uterque tenet, fascinet invidia.* [109]

La puțin timp, în 1708, noul superintendent ales, Scharsius (1708-1710), a putut fi convins doar cu greu să accepte postul și să se mute în casa episcopală din Biertan, distrusă de curuți. În timpul acestuia, pentru circa 2 ani, toate veniturile bisericii au fost investite în reparații ale parohiei. Cu această ocazie pe fațadă apare scris, lângă inscripția din

---

[107] Groful Bethlen Gabor scrie în 1666 că reședința episcopală de la Biertan, deși înainte se afla în capitala Sibiu, este probabil mai convenabilă ca amplasare, fiind în mijlocul țării. Același lucru îl folosesc ca argument și episcopul sau consistoriile, care doresc să-i scutească mai ales pe preoții din satele iobage de drumul prea lung până la Sibiu. Vezi în: SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.295

[108] Vezi: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.226

[109] În: SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.477. Azi inscripția nu se mai vede. Se păstrează doar o nișă pe fațada de est, unde a fost probabil aceasta.

1572: *hae aedes parochiales quibus Episcopale axioma primus dedit Clar.D. Lucas Unglerus Pastor hujus ecclesiae meritissimus Anno Christi 1572 electus Saxonum Episcopus sedem officii hic figens, continuata temporu per XII. succesores dignissimos vicissitudine sunt conservatae atque tandem Anno 1710 incrustatae dealbateque sunt existente Episcopo Andrea Scharsio. O! Jehovah, aperti sunto oculi tui die ac. nocte. Amen*.[110].

În 1715 existau două clădiri mari în curtea parohială, ambele în stare de degradare, „cu acoperişurile aproape căzute”[111]. Episcopul Schun depune mari eforturi pentru repararea casei parohiale între 1742 şi 1744, care deja din 1741 se afla „în mare ruină”[112]. În urma devastărilor repetate, care au sărăcit comunitatea, aceasta nu mai avea puterea de a repara clădirile bisericeşti odată cu întregul sat. Soluția a fost, în cele din urmă, colectarea de donații din toată comunitatea evanghelică. Sumele cele mai mari au fost donate de Universitatea Săsească şi de către cetățenii Sibiului[113]. Salzer aduce lămuriri suplimentare: ”Cu ocazia acestor reparații casa este, probabil, prelungită către est și către vest, ajungând la mărimea de azi. Cele două încăperi din față par că atunci existau deja. Intrarea se găsea ceva mai la est decât astăzi. Pe nord se găsea, dintotdeauna, un cerdac larg, căruia deja în 1715 îi căzuse căptușeala. Pe locul sălii de azi erau cămări. Acoperișul pare să fi fost doar de șindrilă.”[114]. Odată cu aceste lucrări extinse nu se încheie eforturile comunității, care în 1776, 1778 şi 1798 trebuie să contribuie la repararea clădirii parohiale, „în pericol de colaps”, iar între 1767 şi 1769 se ocupă de reconstruirea casei predicatorului, aducând-o la forma de azi. În fosta casă a maierului, lângă poartă, unde locuia deja secretarul (*amanuensis)*, episcopul Müller amenajează o seră. Maierului i se construieşte în 1804-1805 o nouă locuință retrasă în curtea gospodărească. Ultimele reparații capitale le face între 1809-1816 episcopul Neugeboren, care aduce la cunoştința sinodului că actuala clădire nu corespunde nici nevoilor sale familiale, dar nici celor administrative. Cu fonduri mai ales proprii, episcopul aduce casa la starea de azi, cu şapte încăperi de locuit, bucătărie de iarnă (cea de vară

110 ibidem
111 ibidem
112 Op.cit., p.478
113 ibidem
114 Traducere aproximativă după SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.480

fusese construită deja în 1804) și două cămări. În 1820 este refăcut zidul spre stradă și și sprijinit cu contraforți. Alte lucrări mari la clădirile curții parohiale nu mai au loc[115].

După primul război mondial și până în 1970 în cancelarie/casa secretarului a funcționat primăria și, pentru o lungă perioadă de timp, postul de poliție[116].

În privința veniturilor trebuie amintit faptul că episcopul este, în același timp, paroh al Biertanului. Ca orice cleric primește dijma acestei comunități - care are una dintre cele mai ridicate valori, dacă nu e chiar cea mai valoroasă[117]. În plus, este scutită de impozitări[118], dar nu fără încercări repetate din partea principilor de a-și aroga o parte[119]. Din ea sunt plătiți doi predicatori cu două zecimi[120]. În Biertan preotul mai are în proprietate o vie și jumătate dintr-o moară[121], moștenite prin testament.

Reglementările cu privire la clădiri i se aplică episcopului-paroh ca oricărui alt preot. Respectiv, casa parohială – în acest caz sediu episcopal – este responsabilitatea comunității, dar preotului îi revine totuși responsabilitatea micilor reparații și lucrările de întreținere a clădirilor. Însă nu întotdeauna lucrurile au mers conform obiceiului, fapt dovedit de nevoia de a avea încă o decizie care să reglementeze relațiile dintre comunitate și preot. Astfel în 1623 este elaborată *Moralia unseres königlichen Marktes Birthälm*, act prin care preotului-episcop i se reamintește că „părțile de sus ale unei clădiri, precum acoperișurile, sunt datoria preotului să le întrețină și să le îmbunătățească”[122].

Cancelaria episcopală reprezenta centrul administrativ al bisericii. Încă de la început superintendentul (episcopul) este asistat de un secretar

---

115 Op.cit, p.480-481

116 NÄGLER, T. *Marktort und Bischofssitz Birthälm in Siebenbürgen,* p. 465

117 Vezi: SCHULLER, R. *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer,* p.230

118 În 1594 Sigismund Bathori îl scutește pe episcop de plata unei pătrimi din dijmă către fisc, pe durata întregii lui vieți, pe motiv că pământul Biertanului nu ar fi prea roditor. În: SCHULLER, R. *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer,* p.230

119 Avem exemplul Decanului General Johann Budacker, care se luptă pentru recuperarea a trei pătrimi din dijmă, pe care principele Gabriel Bathori le-a confiscate de la preoții sași. Vezi în: SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.393

120 Op.cit., p.230, note de subsol

121 Vezi testamentul Annei din Biertan, în: op.cit., p.49

122 Vezi: SCHULLER, R. *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.447

(*amanuensis*)[123], care inițial este al treilea predicator[124] și-l poate înlocui pe episcop atât la biserică, cât și în cancelarie. Dar mai apoi, odată cu evoluția cancelariei și creșterea complexității administrative, secretarul va fi angajat special numai pentru acest post[125]. Locuința lui este amenajată[126] în casa maierului (*Maierhaus*) de lângă poarta curții parohiale. Personalul cancelariei sporește datorită episcopului Binder, care creează un nou post, de responsabil cu protocolul (*Protokollisten*)[127]. Acest post îi este adăugat în atribuții (și plătit) rectorului școlii.

În timpul superintendentului Andreas Scharsius (1708-1710) se pune problema mutării arhivei episcopale la Sibiu[128], dar acesta se opune, colecția de acte fiindu-i necesară pentru îndeplinirea funcției. La mijlocul secolului al XVIII-lea arhiva se găsea pe locul bucătăriei (construită în secolul XIX), în așa-numita cameră a capitlului (*Capitelzimmer*)[129]. În cursul reamenajărilor din secolul al XIX arhiva se mută în casa din stânga porții, acolo unde locuiește și *amenuensis*-ul, secretarul episcopiei. Gratiile de fier din ferestrele acestei clădiri sunt montate în anii 1830.

Casa predicatorului-învățător

Pe lângă parohii localităților mari funcționau o serie de angajați care aveau atribuții în domeniul religios (predicatori, capelani, cantori) și cel educațional (rectorul școlii, învățătorul). Dacă preotul considera că are nevoie de un predicator, învățătorul, care avea oricum la bază și studii de teologie pe lângă cele pedagogice, putea să avansese la această

123 Episcopul, care are în grijă și parohia Biertan, se vede aglomerat de treburi și solicită sinodului în 1693 un secretar, care să fie plătit de Universitatea clerică și care să-și desfășoare activitatea în cancelaria episcopală. Cererea se aprobă abia în 1711. Vezi: op.cit., p.230

124 Ultimul secretar care a fost, în același timp și predicator, pare să fi fost Magensius, în 1790. În 1833 secretarul episcopiei este ales predicator, iar cei doi predicatori trebuie să preia cancelaria și să împartă onorariul secretariatului. SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.444

125 Episcopul Müller solicită tinerilor angajați în cancelarie să fie absolvenți a 6 ani de școală, din care 3 în universități din străinătate, și să aibă studii de drept, pentru a putea servi ca secretar, diacon sau rector. Vezi: op.cit*,* p.444

126 Eforturi în acest sens au depus episcopii Müller și mai ales Neugeboren. Ibidem

127 Vezi: op.cit*,* p.445

128 Deoarece Biertanul a fost atacta și jefuit de mai multe ori în timpul războaielor curuților, se punea problema siguranței actelor bisericești. Vezi în: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.235

129 SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.480

funcție, fără a renunța la cea de bază[130]. Astfel apare postul de predicator-învățător[131].

O particularitate a cumulului de funcții, care are impact asupra clădirilor, se întâlnește în satele mici, mai ales în cele iobage, unde nu au existat întotdeauna un preot și un învățător, ci posturile au trebuit uneori comasate. Cauza principală a fost de natură economică. Învățătorul era plătit, în mod obișnuit, de către preot din dijma primită de la comunitate. În satele iobage aceasta era insuficientă pentru plata a două persoane, așadar preotul era nevoit să preia și funcția de învățător. Tot din motive materiale funcționa și școala în aceeași clădire cu locuința preotului.

Exemple în acest sens găsim la Logig și Retiș, unde sub același acoperiș funcționau școala și locuința. La Logig școala era amenajată în camera mare dinspre stradă, în care se intra direct din pridvorul ce deservea locuința preotului și biroul parohial. La Monariu avem un alt caz de locuință parohială sub același acoperiș cu școala. În casa devenită între timp proprietate particulară locuiește un fost elev al școlii. Și la Dumitrița găsim școala alipită casei parohiale. Din vechea școală cu 11 axe (câte cinci ferestre de o parte și de alta a intrării în ax) se mai păstrează azi doar jumătatea dinspre casa parohială, în care funcționează școala gimnazială Dumitrița.

Două exemple mai complexe avem la Cușma și la Aurel Vlaicu (Benzenz), unde comunitatea evanghelică este relativ nouă și nu a beneficiat de lăcaș de cult. Astfel a fost realizată o construcție care servește ca sală de rugăciuni, locuință pentru preot și sală de școală.

Schimbări recente

Odată cu scăderea dramatică a numărului de enoriași, a scăzut și numărul membrilor clerului, iar situația clădirilor s-a schimbat. Numeroase biserici au rămas goale, unele fiind folosite doar de câteva ori pe an. Fostele case ale comunității, loc de întâlnire pentru membrii acesteia, au devenit cămine culturale și au fost, majoritar, păstrate în funcțiune.

Cu totul alta este situația caselor parohiale și a școlilor. Rămase fără utilizatorii primari, multe dintre acestea au fost vândute, închiriate

[130] Învățătorii erau plătiți de preot și în general aveau venituri foarte modeste. Cumularea acestei funcții cu cea de predicator însemna creșterea veniturilor, pentru că ultimul era mai bine plătit și putea adăuga venituri suplimentare din serviciile pentru comunitate.

[131] La Apoldul de Sus predicatorul-învățător este mai bine văzut în comunitate și mai stimat decât rectorul (directorul școlii), deși la școală acesta îi este superior. După: Pfr. i.R. Wolfgang REHNER, fost prim-preot la Sibiu și Reghin. Convorbiri în 2017.

sau pur şi simplu abandonate. Cele rămase în uz au suferit transformări şi refuncţionalizări pentru a răspunde cerinţelor altor funcţiuni şi timpuri. Introducerea apei curente în case a produs o primă schimbare de partiu prin amenajarea sălilor de baie. Bucătăriile, care erau iniţial de dimensiuni mari, au fost micşorate, iar în spaţiul astfel rezultat au fost construite băi şi cămări.

Pentru a lămuri situaţia curentă a caselor parohiale este necesar să privim la exercitarea dreptului de proprietate asupra acestora. Marea majoritate se află în patrimoniul Bisericii Evanghelice C.A. din România. De administrarea lor se ocupau parohiile, în mod tradiţional. Astăzi responsabilitatea s-a mutat la cele cinci consistorii districtuale şi la parohiile de sine stătătoare, cum sunt Saschiz, sau Rupea (cu alte 13 comunităţi afiliate). În cazul localităţilor în care nu mai există enoriaşi imobiliarele sunt administrare de către Consistoriul Superior.

În secolul al XX-lea, odată cu exodul minorităţii germane, unele dintre casele parohiale rămase goale au fost vândute. În zona Bistriţei, unde după al doilea război mondial numărul enoriaşilor scade dramatic, bisericile şi casele parohiale au fost vândute altor culte pe sume simbolice. Astfel locuinţele preoţilor şi-au păstrat funcţiunea chiar şi după înstrăinare. La Dumitra, Sângeorzu Nou, Cepari, Tărpiu şi Livezile casele parohiale sunt astăzi ortodoxe, ca şi bisericile. Ca o excepţie pentru sudul Transilvaniei, şi la Retiş întâlnim aceeaşi situaţie. La Boian însă biserica fortificată este în continuare evanghelică, în timp ce casa parohială a devenit greco-catolică, iar în curtea acesteia s-a construit o biserică dedicată aceluiaşi cult.

Din locuinţe ale preoţilor casele parohiale vândute au ajuns deseori locuinţe obişnuite ale persoanelor particulare. Este situaţia des întâlnită în zona Bistriţei, la Şieu-Măgheruş, Crainimăt, Dorolea, Chiraleş, dar şi în sudul Transilvaniei, la Zlagna şi Soroştin. Ca partiu, nu se observă schimbări profunde, dar impactul este semnificativ asupra volumului şi faţadelor.

Schimbarea majoră a funcţiunii reprezintă o provocare pentru clădirile istorice. Transformarea caselor parohiale în pensiuni începe să devină o situaţie comună. La Cincşor casa a fost recompartimentată pentru a face loc camerelor de oaspeţi şi băilor necesare, dar au fost păstrate elementele arhitectonice definitorii. La Criţ casa veche a fost demolată, iar pe locul ei a fost construită una nouă, proiectată de la început ca pensiune şi care a preluat o parte din caracterul casei iniţiale (forma planului, volumetria, pridvorul vitrat). O nouă categorie o reprezintă casele parohiale cu altă destinaţie decât cea rezidenţială. Fie

că sunt închirate unor asociații, cum sunt Șura Mică[132], Daia[133], sau Rusciori[134], fie că sunt folosite pentru activitățile sociale ale Bisericii Evanghelice- Căminul de Bătrâni de la Fișer-, clădirile au trebuit adaptate noii funcțiuni.

Printre cele mai comune intervenții găsim recompartimentările - când camerele de dimensiuni mari ale caselor parohiale se pretează la împărțiri în unități mai mici de cazare - și mansardările podurilor - pentru a crește spațiul locativ. Și acareturile suferă transformări, fiind adaptate pentru preluarea unor funcțiuni complet diferite de cele inițiale, sau chiar demolate, pe locul lor fiind construite noi corpuri. Așa s-a întâmplat la Roadeș, unde locul vechilor șoproane a fost luat de o clădire de locuit complet nouă.

CAPITOLUL 5

Prototipul

Tipologia cea mai simplă a caselor parohiale este reluarea și dezvoltarea locuinței țărănești, care este orientată, în general, cu latura scurtă către stradă, cu acces din curte. La început cu o cameră, împărțită mai târziu în două de un zid[135], casa tradițională începe să fie construită ulterior cu două, maxim trei încăperi[136]. O evoluție a acestui prototip o reprezintă amplasarea clădirii cu latura lungă la stradă[137], De la planul rectangular obișnuit casele evoluează către alte forme, în L sau în U - fără ca cea rectangulară să fie abandonată-, cu dispunerea încăperilor în anfiladă, în tract simplu sau dublu. În sfârșit, cele mai complexe soluții presupun dezvoltări particulare ale partiului.

Tipologia este legată de posibilitățile materiale ale localităților, care depind la rândul lor de forma administrativă și juridică în care se află. Ca situație specială amintim evoluția Mediașului, care s-a dezvoltat în puternic centru meșteșugăresc și a fost numit *civitas* în 1359, deși a

---

132 Acolo funcționează în casa parohială Asociația Crucea Albastră

133 La Daia, lângă Sibiu, este un centru social pentru copii

134 Centru rural de zi

135 O argumentație pe această temă întâlnim în " *Die Dörfer des Burzenlandes*", p.232

136 Cea dinspre stradă era „camera bună" – „*die gute Stube*" sau „camera mare" – „*die grosse Stube*", cea dinspre curte era bucătăria, cu vatra deschisă. În: *Das sächsische Wohnhaus im Weichbild von Kronstadt*, p.652

137 Așa cum este cazul satelor din Țara Bârsei, în special Ghimbav, Cristian, Sânpetru și Hărman. În: *Das sächsische Wohnhaus im Weichbild von Kronstadt*, p.655

fost inițial (1268-1315) proprietatea unui nobil[138]. Mai devreme decât Mediașul apar cu denumirea *civitas* Sibiul, (1326) și Bistrița (1349). Un caz aparte îl constituie Cisnădie, care este numită *civitas* înaintea Sibiului, dar înregistrează apoi un regres și nu mai revine la acest statut.

Casa parohială din mediul rural

Ca parte a ansamblurilor ecleziastice, casele parohiale din mediul rural ocupă un loc distinct în centrele istorice ale localităților. Spre deosebire de școli, vechi primării sau locuințele îngrijitorilor bisericilor, care sunt de multe ori integrate ansamblurilor bisericești, fiind construite chiar pe locul zidurilor de incintă ale acestora, locuințele preoților sunt construite în proximitatea bisericilor, în poziții privilegiate[139], care le asigură individualitatea și le reflectă rolul reprezentativ în cadrul localității.

Astfel, majoritatea curților parohiale sunt amplasate într-o poziție cu caracter individualizat, adică ieșite din aliniamentele parcelarului, fie în spatele bisericiilor, fie împreună cu acestea în piețele centrale sau pe terenuri fără curți vecine. Totuși, aproape jumătate dintre cazurile studiate se află în șiruri de parcele, dar se individualizează prin aceea că sunt capăt de șir – ca primă parcelă lângă biserică, sau ca parcelă de colț, la intersecție de drumuri (circa 50 de parohii). Restul de circa 50 de curți ies în evidență prin amplasarea în zonele de discontinuitate a fronturilor (**Mercheașa**, **Axente Sever**) sau pur și simplu datorită deschiderii mari a parcelei la stradă.

Curțile parohiale au suprafața cel puțin dublă față de cele obișnuite[140]. În cazuri speciale suprafața ajunge să fie și de trei ori mai mare[141]. Un exemplu în acest sens găsim la **Hălchiu**, unde în 1844 este

---

138 NIEDERMAIER, P., *Siebenbürgische Städte*, Bukarest, 1979, p. 69

139 Privilegiat a însemnat, de multe ori, și izolat, ceea ce a atras hoți și tâlhari. Ca măsuri de combatere a acestora, s-au instalat sisteme de alarmare. Astfel, în 1817 a fost montat pe pinionul casei parohiale din Lechința un clopoțel de alarmă, al cărui șnur ajungea în camera mare. Acesta a fost montat ca urmare a tâlhăririi casei parohiale în același an. Vezi: FELKER, G. *Lechnitzer Heimatbuch.* 1968. În casa parohială din Romos se găsea în 1839 „clopotul de hoți" („*Räuberglocke*"). Prin decret gubernial s-a stabilit o amendă de 40 de guldeni oricărei persoane de sex masculin care ar întârzia să răspundă sunetului de alarmă al clopotului. Alte feluri de clopte aflate în casa parohială aveau funcțiuni administrative, precum cel de a da semnalul de tragere a clopotului bisericii, sau de a chema învățătorul în biroul parohial. În: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.79

140 Op.cit, p.13

141 Avem exemplul Architei, unde, după incendiul din 1814, parohiei îi revine, prin donație, curtea alăturată, din partea de est, de unde pornise incendiul. Ca penitență pentru aceasta,

închisă uliţa ce străbătea curtea parohială, iar parcelele despărţite de aceasta sunt unificate. Rezultă o suprafaţă atât de mare, încât în timpul vizitei canonice din 1879 cei 300 de călăreţi care-l întâmpină pe episcop au loc suficient să formeze un careu[142].

Atât poziţia în cadrul localităţii, cât şi suprafaţa mare de teren au însemnat ieşirea din tiparele parcelarului obişnuit. Astfel formele curţilor parohiale sunt dintre cele mai diverse, de la rectangular foarte lung şi îngust (**Mănărade**) la formă aproape pătrată (**Amnaş**); de la triunghi (**Feldioara**) la trapez mai mult sau mai puţin deformat (**Arcalia**), până la forme circulare, dictate de traseul zidurilor de fortificaţie ale bisericilor (**Băgaciu**). Uneori curtea bisericii şi a casei sunt nediferenţiate, fără împrejmuire (**Cepari**, **Dumitra**).

Accesul în curţile parohiale se face, în mod obişnuit, pe sub poarta mare de atelaje, decupată în zid, şi prin portiţa pietonală aflată alături. Avem situaţii în care casa, amplasată în mijlocul laturii parcelei, este flancată de porţi pe ambele părţi, formându-se astfel două curţi: una gospodărească, cealaltă de primire (**Şaeş**, **Valea Viilor**).

Casa parohială din mediul rural poate fi amplasată cu coama perpendiculară pe stradă, sau paralel cu aceasta, ca şi locuinţele tradiţionale[143]. O evoluţie a casei aşezate cu latura lungă la stradă o întâlnim la unele locuinţe ţărăneşti din **Râşnov**, unde parcela îngustă limitează desfăşurarea pe lungime. Pentru suplinirea acestui neajuns se construieşte şi deasupra porţii[144], aşa cum se întâmplă la locuinţele din mediul urban. Între aceste două variante se regăseşte casa parohială din **Dorolea**, un hibrid de clădire între casele cu etaj din mediul urban şi locuinţele ţărăneşti. Accesul în curte se face prin gang, ca la casele din mediul urban, numai că deasupra acestuia nu se află un etaj de clădire

---

deşi fapta fusese fără voie, proprietarul Georg Zekeli donează curtea parohiei. Vezi: FRONIUS, Fr.Fr. *Beiträge zur Entwicklungs-Geschichte der evang.-säch.Gemeinde Arkeden*. Sibiu, 1866, p.62. În: DEPNER, ROTH, *Arkeden Architа Erked. Spiegelbilder siebenbürgischen Gemeindelebens früher und heute*, 2014

142 Vezi: *Das sächsische Burzenland*, 1898, p.527

143 În spcial în mediul rural se constată apariţia întârziată a caselor cu coama paralelă cu strada, după ce dezvoltarea locuinţelor cu coama perpendiculară pe stradă începe să creeze probleme din cauza acumulărilor de apă în curte, sau când ţăranii încep să adopte stilul de construire orăşenesc. La Sibiu însă, după H. Fabini, cele două tipologii au existat concomitent încă din secolul al XIV-lea. Vezi în: *Sibiul gotic*, Bucureşti, 1982, p.55

144Vezi: *Das sächsische Wohnhaus im Weichbild von Kronstadt*, p.655

(ca la casa parohială din Sibiu-corpul 2), ci acoperişul comun cu al locuinţei. Alături de poarta mare, de atelaje, se află uşa de acces, dar care nu conduce în interior, ci tot în gang, de unde se poate accede în curte, la locuinţă sau în pivniţă. Deasupra uşii se află o fereastră oarbă, compoziţia fiind un fel de *trompe l'oeil* care creează impresia unui acces la o locuinţă cu etaj.

Nucleele iniţiale ale locuinţelor preoţilor au constat, ca şi la locuinţele ţărăneşti, din una (**Hamba**) sau două camere (**Şoala**). Odată cu dezvoltarea localităţilor şi creşterea puterii economice se dezvoltă şi locuinţele, iar casele parohiale sunt primele care beneficiază de această evoluţie[145]. Spre deosebire de acestea însă, casele parohiale au evoluat rapid către construcţii mai dezvoltate. Astfel prin adăugarea de încăperi succesive se ajunge şi la patru camere în anfiladă (**Viişoara/Hohndorf**), dar şi la dublarea (uneori doar parţială - **Şoala**) tractului (**Guşteriţa**). În general, casele au dimensiuni mai mari decât celelalte din localitate, cu încăperi numeroase şi spaţioase, dezvoltate pe un singur nivel- parter înalt. Chiar şi la casele orientate cu coama perpendicular pe stradă, latura scurtă are cel puţin două travee, cu 3, 4 sau 5 (**Roandola**) ferestre, faţă de cele 2 obişnuite ale unei case ţărăneşti.

Situaţia economică deosebită a unor localităţi a permis construirea unor case mai mari şi mai elaborate din punct de vedere stilistic şi estetic. Observăm acest lucru la satele şi târgurile care s-au dezvoltat în centre meşteşugăreşti şi comerciale, sau care au crescut economic datorită activităţilor viticole, ce generau venituri mari[146]. Ca suprafaţă construită (amprenta la sol), grupul cel mai numeros se găseşte între limitele de 250 şi 300mp, urmat de casele cu suprafeţe cuprinse între 200 şi 250mp. Extremele sunt aproximativ egal distribuite: circa 13 case au sub 150mp, iar tot atâtea peste 450mp[147]. Case foarte mari întâlnim în Ţara Bârsei (**Hălchiu**, 705mp), dar şi la **Stejărişu** (580mp) sau **Cristian/Großau** (525mp).

Dezvoltate pe două niveluri, casele parohiale dau uneori impresia de case cu etaj datorită parterului înalt, o consecinţă a aşezării clădirii pe un teren cu pantă accentuată sau cu ape freatice de suprafaţă. Parterul stă

---

[145] Ca o excepţie, casa parohială din Şercaia avea în 1750 numai două camere Vezi în: KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schircanyen*, 1983, după Brandsch, *Vergangenheit,* p.4

[146] La Richiş casa parohială este formată din trei tracturi paralele cu retragere în trepte, cu trei accese de pe laturi diferite.

[147] Suprafeţele sunt preluate din registrele de inventar Neicov.

pe pivnițe generoase, mai ales în cazul în care trebuie să adăpostească butoaiele de vin. Acestei activități i se datorează probabil și o adaptare locală a ancadramentului de ușă de pivniță, care poate fi încheiat în arc frânt (**Nemșa**) sau aplatizat (**Șeica Mică**), dar care are lateralele curbate pentru introducerea cu ușurință a obiectelor voluminoase, de formă rotunjită. Interiorul are camere cu planșee drepte, tavane tencuite sau grinzi aparente, cu muchiile teșite (biroul parohial din **Alma Vii**), uneori bolți (**Șaroș pe Târnave**). Pivnițele sunt boltite, cu câteva excepții, unde se mai păstrează planșee pe grinzi (**Nou**, **Cața**). Ca excepție de la regula generală a casei cu pivniță și parter avem Vărd, unde peste pivniță s-a construit un mezanin, apoi etajul. Ulterior mezaninul a fost adaptat pentru locuire. Astfel a rezultat o locuință cu pivniță, parter și etaj. La **Hălchiu** casa ridicată în mai multe etape ajunge azi să numere tot trei niveluri (pivniță+P+E).

Accesul la interior este protejat și pus în evidență de foișor sau cerdac, de unde se ajunge într-o încăpere ce joacă rol de distribuție pentru camerele nedecomandate. În zona Bistriței s-a mai păstrat o fostă casă parohială cu intrarea tradițională a zonei, din stradă direct în casă, prin foișorul amplasat în ax (**Satu Nou**). La casele mai noi, de secol XIX și început de secol XX foișorul tradițional este dezvoltat într-o construcție impunătoare, ca logie cu arcade (**Tărpiu**) sau portal monumental (**Cristian/Neustadt**).

Ca funcțiune, casele parohiale trebuie să răspundă cerințelor de ordin privat și public. În privința vieții de familie, preotul are la dispoziție bucătăria și încăperile de locuit. În cele mai modeste case întâlnim și o încăpere dedicată muncii și studiului - biroul parohial. Tot în această încăpere sunt primiți și membrii comunității, care vin cu diverse probleme. În satele mai înstărite, pe lângă biroul preotului mai există una sau două încăperi dedicate vieții publice (sală de primire/ camera capitlului, sală de catehizare) [148].

În decursul secolelor clădirile au trebuit adaptate complexității în creștere a funcției, ceea ce s-a translat în extinderi și reconstrucții ale caselor existente, sau chiar în ridicarea de construcții noi. Un caz deosebit, specific mediului rural, îl reprezintă curțile parohiale care cuprind două case. Așa cum s-a întâmplat de multe ori, locuința veche a preotului nu a mai corespuns la un moment dat din punct de vedere funcțional sau estetic, iar comunitatea a decis construirea uneia noi.

[148] Pentru o descriere mai detaliată a funcțiunii vezi subcap. *3.1 Casa parohială curentă*

Casa veche a fost, în mod curent, demolată, pentru a face loc celeilalte. Dar în cazul în care terenul a permis o altă amplasare pentru aceasta, vechea clădire s-a păstrat uneori ca locuință pentru văduva ultimului preot (*Witwensitz*), care, la moartea acestuia din urmă se afla într-o situație delicată, trebuind să elibereze casa cât mai curând[149]. Similitudinea cu gândirea țărănească[150], de asigurare a unui loc de „pensionare" pentru bătrânii care nu mai pot munci sau care predau gospodăria unuia dintre copii[151], este evidentă. În cazul curților țărănești situația a fost rezolvată prin construirea a două case paralele pe cele două laturi ale curții, eventual unite într-un U. Suprafața mare a terenului parohial comparativ cu cea a unui sătean obișnuit a permis însă rezolvări speciale. La **Târnava** cele două case se află în colțurile opuse ale curții și au orientări diferite: cea veche este amplasată cu latura scurtă la stradă, iar cea nouă cu latura lungă. Similar întâlnim la **Hărman** casa veche ușor retrasă de la stradă, cu coama paralelă cu aceasta, iar cea nouă închide în L colțul opus. La **Miercurea Sibiului** casa veche este retrasă în curte, iar cealaltă ocupă frontul la stradă. Clădirile sunt articulate printr-o zonă de circulație.

În ceea ce privește organizarea curții, și aceasta preia modelul gospodăriei țărănești, doar că totul este supradimensionat[152]. În mediul rural preotul își suplimenta veniturile prin desfășurarea de activități cu caracter agricol. Astfel avea nevoie de acareturi specifice: șuri pentru recoltă, grajduri pentru animale, șoproane pentru lemne, utilaje și vehicule, iar în localitățile viticole de șopron pentru teasc. Acareturile formează un corp separat, care, ca și la casele țărănești, se poate găsi în prelungirea casei (**Bod**), sau separat, în spatele acesteia. Uneori se află în față, atunci când casa e retrasă în spatele grădinii (**Bazna**), sau în lateralul locuinței (**Brateiu**). Datorită dijmei, care reprezintă "salariul"

---

149 La moartea preotului, comunitatea are la dispoziție 15 zile pentru a-și alege un nou păstor. Vezi: SCHULLER, R. *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.354

150 Avem date ca exemplu curți țărănești din Râșnov, Măieruș și Ghimbav, unde există câte două case, de dimensiuni diferite, de o parte și de alta a porții. În casa mică se retrag bătrânii, după ce se căsătorește copilul care preia gospodăria. Vezi în: *Das sächsische Wohnhaus im Weichbild von Kronstadt*, p.655

151 În: *Kirchenbuch Reussmarkt, Der Parochial Gütter,* fond 400-182 în Arhiva Centrală a Bisericii Evanghelice C.A. Casa Teutsch

152 Unui călător englez din secolul al XIX casa parohială rurală i se pare asemănătoare cu cea a unui fermier înstărit din sudul Angliei. În: BONER, C., *Transylvania : its products and its people*, 1865, cap.IV

preotului, sunt construite şuri de mari dimensiuni (şurile de dijmă), care să poată prelua partea cuvenită din recoltă.

O altă activitate rurală specifică este cocerea pâinii. În unele sate cuptoarele sunt, iniţial, folosite în comun de câte o vecinătate. Curtea parohială trebuie să fi avut mereu propriul cuptor, cu atât mai mult cu cât evenimentele cu participare largă[153], unde se pregătea masa pentru zeci de persoane, nu erau o raritate. În afară de acareturi, mai exista locuinţa argaţilor, adosată casei sau dependinţelor[154].

Casa parohială din mediul urban

Dacă în mediul rural curtea parohială este pusă în evidenţă şi de suprafaţa parcelei, în oraşe această caracteristică îşi pierde din importanţă. În contextul nevoii de dezvoltare a oraşelor, care sunt limitate fizic de fortificaţii sau de relief, se trece la îndesirea parcelelor[155]. Astfel la **Braşov**, în secolul al XVI-lea, o parte a curţii mari a parohiei a fost vândută, iar suprafaţa a fost parcelată[156]. Totuşi amplasamentul casei parohiale era suficient de mare (**Bistriţa**, **Reghin**), încât să se individualizeze în cadrul parcelarului urban şi să beneficiază de anumite avantaje, precum proximitatea faţă de biserică **(Sibiu**, **Braşov**, **Mediaş**, **Reghin**), sau amplasarea într-o zonă dedicată exclusiv clădirilor ecleziastice: **Braşov** - Curtea Honterus cu şcoli, bibliotecă şi locuinţa predicatorilor; **Sibiu** - frontul nordic al pieţei Huet este ocupat doar de complexul casei parohiale; **Mediaş**[157] - aşezată între zidurile de fortificaţie, împreună cu casa predicatorilor; **Reghin** - în curtea bisericii.

Tipologia de bază a locuinţelor urbane porneşte de la două încăperi, bucătăria şi camera bună (*Paradezimmer* sau *die gute Stube*), aşezate eventual cu latura scurtă la stradă, cu două ferestre, lângă poarta mare[158]. Totuşi, în unele localităţi cum este **Sibiul** casa cu latura lungă la stradă a apărut devreme, existând în paralel cu cealaltă[159]. Evoluţia locuinţelor parohilor, ca membri de seamă ai societăţii urbane, prezintă o paralelă cu evoluţia caselor orăşeneşti, o descriere a evoluţiei acestora

153 Inclusiv zilele de „salariu", când ţăranii aduc dijma în curtea parohială, se încheie cu o mare masă oferită de familia preotului comunităţii.
154 La Sânpetru locuinţa ajutoarelor se găsea în prelungirea grajdului, către grădină.
155 Vezi NIEDERMAIER, P., *Geneza oraşelor medievale în Transilvania*, Bucureşti, 2016
156 Vezi: STROE, Au. şi A., *Braşov-Cetate (Innere Stadt) Evoluţia urbanistică şi arhitecturală* p.85, în: Revista Monumentelor Istorice, anul LXXVIII, nr.1-2, 2009
157 În: BONER, C., *Transylvania : its products and its people*, 1865, cap.III
158 În: *Das sächsische Wohnhaus im Weichbild von Kronstadt.* p.652
159 Vezi: FABINI, H., *Sibiul gotic*

fiind făcută de către E.M. Thalgott şi H. Fabini. Date statistice privind casele zidite ne oferă studiile lui P. Niedermaier.

La **Sibiu** poate fi urmărită evoluţia casei urbane pornind de la forma cea mai veche, în pivniţă păstrându-se încă locuinţa iniţială cu pivniţă şi parter, din perioada gotică. Este vorba despre cele două încăperi din partea de nord-vest, cu planşeu pe grinzi de lemn: o bucătărie cu vatră deschisă, şi o cameră spre nord, cu fragmente de frescă cu motive vegetale. Dedesubt se află pivniţa formată din două încăperi, azi acoperite cu bolţi de cărămidă pe cintre, cu trecerea marcată de ancadrament de piatră în plin cintru. În camera de sud se află o nişă biforă gotică. Odată cu dezvoltarea în etape a casei fostul parter a devenit pivniţă, iar casa capătă încă două niveluri, un parter înalt şi un etaj şi ajunge să se desfăşoare cu latura lungă către piaţă. Acoperişul vechi, cu pantă foarte mare şi pinion gotic este înlocuit în timpul lucrărilor de renovare din secolul al XIX-lea cu cel de azi, cu patru ape. Conform tradiţiei evoluţiei clădirilor urbane, casa se dezvoltă pe latura cea mai lungă a parcelei. În cazul Sibiului, este cea spre piaţă, pe direcţia opusă parcela fiind limitată de terenul abrupt. Dacă accesul în curtea ţărănească se face prin poarta înaltă, decupată în zid, curtea urbană, limitată de suprafaţa redusă de teren, găseşte soluţia măririi spaţiului locativ prin construirea unei încăperi deasupra porţii. Este şi stuaţia întâlnită la Sibiu. Astfel rezultă corpul 2 al casei parohiale, construit în prelungirea casei principale, pentru ca ulterior să se ridice încăperile de deasupra porţii. Urmele acestor etape sunt vizibile în ferestrele şi coamele aflate la înălţimi diferite. În continuare este ridicat corpul 3, al cărui latură lungă închide frontul spre piaţă al parcelei. În sfârşit, corpul 4, care cuprinde şi un vechi turn de apărare, închide a patra latură a curţii.

Modul de evoluţie al caselor patricienilor poate fi urmărit în locuinţa parohială din **Bistriţa**. De aici porneşte şirul de clădiri numit Şugălete, care are la nivelul parterului un portic cu arcade, iar deasupra este extins spaţiul locativ. Această particularitate este dată de tradiţia urbană de utilizare a încăperilor dinspre stradă ca ateliere meşteşugăreşti, iar porticul sau gangurile porţilor servesc ca spaţii de desfacere a mărfurilor (**Sibiu**, **Braşov**, **Bistriţa**). Casa parohială, care se află în aliniamentul nordic al pieţei, preia modul de funcţionare şi organizare al caselor orăşeneşti. Astfel, partea din dreapta porţii a fost extinsă cu portic pe arcade şi etaj peste acesta. Parterul desfăşurat la stânga şi la dreapta porţii este folosit ca spaţiu comercial, cu acces din stradă şi din gang. În spatele spaţiilor comerciale sunt scările de acces la

etaj, unde se găsește locuința preotului într-o parte și cancelaria parohială în cealaltă parte. Casa este prelungită cu două aripi laterale, care serveau ca locuințe clericilor (predicatorilor) și ca spații de depozitare. Doar la Sibiu mai întâlnim spații comerciale la parterul casei, dar nu la locuința preotului, ci la casa predicatorilor, amplasată spre Podul Minciunilor (corpul 3 al complexului parohial). Toate celelalte curți parohiale se rezumă la a servi doar preotului și presbiteriului.

O caracteristică specială a locuințelor urbane este apariția relativ timpurie a caselor cu etaj. Deja în 1480 casa parohială din **Bistrița** avea etaj[160]. Din cauza pânzei freatice, aflată aproape de suprafață, pivnițele casei au fost construite la nivelul solului. Astfel casa are doar două niveluri, ca și cea din **Reghin**. La **Sibiu** însă, datorită pivnițelor suprapuse care înglobează prima casă gotică, avem patru niveluri. Deși are trei niveluri, locuința parohială din **Brașov** dă senzația de casă cu parter înalt, celelalte două niveluri fiind pivniță și demisol. Reconstrucția casei s-a făcut într-o perioadă dificilă, după incendiul care a distrus orașul. Abia în secolul al XVIII-lea au fost executate lucrări de unificare a corpurilor de clădire și de armonizare a acestora într-un complex unitar. La **Sighișoara** casa nouă de secol XIX profită de relieful accidentat și apare mult mai maiestuoasă, deși are tot trei niveluri.

Circulația între niveluri se realizează pe scări interioare într-una (**Brașov**), două (**Sibiu**-în L, **Mediaș**, **Bistrița**, **Sighișoara**) sau trei rampe (**Sibiu**), eventual pe cursive (galerii în consolă aflate la etaj) care deservesc direct încăperile etajului (**Sibiu**). La Mediaș avem logie către curte, o reinterpretare de secol XIX a pridvorului țărănesc.

Casele parohiale din mediul urban reflectă evoluția complexității funcției parohului. Pe lângă locuința acestuia și a clerului auxiliar (predicatori, capelani etc. care locuiesc într-o clădire separată) se mai găsesc camere de oaspeți. Partea publică cuprinde cancelaria parohială și sălile de întruniri[161], unde au loc adunările forurilor reprezentative (capitluri, decanate, asociații). Casele parohiale sunt și depozitare ale obiectelor valoroase de cult.

Spre deosebire de preoții din localitățile rurale, parohii din orașe au gospodării mult simplificate, activitățile agricole nefiind specifice și

[160] NIEDERMAIER, P., *Siebenbürgische Städte*, Bukarest, 1979, p.258, după O. Dahinten, *Bistritz*, p.385-389

[161] Pentru o descriere mai cuprinzătoare a funcțiunii, vezi cap. *4.1. Casa parohială curentă*

nici posibile. Ca acareturi, curtea adăpostea un șorpon de lemne și de vehicule și era împărțită cu predicatorii (**Sibiu**, **Bistrița**, **Mediaș**, **Sighișoara**). La **Sibiu** complexul parohial format din patru corpuri de clădire închide o curte în L. La **Bistrița** planul în U este prelungit pe partea stângă cu o serie de încăperi pe parter cu acces direct din curte, care au fost inițial folosite pentru locuire[162]. Accesul este bine marcat, prin ușă sau poartă cu ancadramente monumentale[163] (**Sibiu**[164], **Bistrița**) sau foișor masiv de zidărie (**Reghin**). Această zonă este și cea care reflectă, prin amplasarea de blazoane și inscripții, contribuțiile private ale unor parohi la edificarea clădirilor parohiale.

De altfel, programul decorativ al fațadelor reflectă funcția de reprezentativitate a caselor parohiale. La **Sibiu** o parte dintre ferestrele etajului au ancadramente de piatră gotice târzii, intercalate cu trei nișe de dimensiuni diferite (două rectangulare, una circulară), în care s-au găsit fresce cu blazon regal și imagini biblice[165]. La parter două dintre ferestre au ancadramente de piatră de factură barocă (cu urechi). Fațadele casei parohiale din **Brașov** sunt bogat ornamentate în stil baroc, mergând chiar spre rococo, iar la **Sighișoara** avem o compoziție clasicistă cu elemente neogotice, deosebit de elaborate. La **Bistrița** portalul gotic are în partea dreaptă rezalitul cu portic de factură barocă și ferestrele etajului în același stil. În curte se păstrează ancadramente de ferestre renascentiste.

Casa parohială de origine monastică

O serie de case parohiale au fost sau par[166] să fi fost ridicate pe locul unor vechi mănăstiri.

Casa parohială din **Cârța** a fost ridicată pe ruinele aripii de est a fostei abații cisterciene - zona *refektorium*-ului - probabil în 1495[167],

[162] După unii autori, încăperile au servit ca bucătărie, sală de mese și depozitări.

[163] Descrierea detaliată a acestui portal gotic târziu din 1502 se găsește în FABINI, H., *Gotik in Hermannstadt*, Köln-Wien, 1989, p.237-241

[164] Bogăția plastică a portalului casei parohiale din Sibiu este un martor important al înaltei funcții de reprezentare pe care locatarul - respectiv parohul orașului- o avea. Vezi în: REISSENBERGER, L., *Überreste der Gothik und Renaissance an Profanbauten in Hermannstadt*, p.25

[165] FIREA, C., *Casa parohială evanghelică din Bistrița și unul dintre ctitorii săi, în Studii de istoria artei. Volum omagial dedicat prof. Nicolae Sabău,* vol. editat de V. Țoca, B. Iacob, Zs. Kóvacs, A. Weisz, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2013, p. 39-51

[166] Nu există dovezi concludente, ci părți de construcții păstrate sau izvoare care ar sprijini această ipoteză.

[167] Vezi KLIMA, H., *Daten zur Geschichte der Kirchengemeninde Kerz*

când apar numeroase însemnări despre meșteri trimiși să lucreze la ansamblul ecelziastic[168]. În 1474 sunt trimiși trei capelani de la Sibiu la Cârța pentru a se îngriji de serviciul religios, dar din 1495 în actele bisericești nu mai apare decât un singur preot[169]. Săpăturile arheologice au relevat în captul de sud al zidului aflat la est de casa parohială „un zid oblic față de complex, fundație de piatră aruncată, (...) fără mortar, peste care se păstrează două rânduri de cărămidă legată cu mortar- pe o porțiune mică chiar patru rânduri”[170]. Se pare că este vorba despre rămășițele unei clădiri mai noi decât abația, posibil o anexă a casei parohiale[171]. De la construirea casei la final de secol XV și până în 1827, când au avut loc lucrări de renovare, casa păstrează aspectul inițial, inlusiv „băncile de piatră din nișele ferestrelor”[172] ale vechii abații. În 1981 locuința „rece, umedă și nesănătoasă”[173] nu mai corespunde ca locuință familiei preotului, nici ca loc de desfășurare a activităților pentru comunitate. Pentru eliminarea acestor neajunsuri se decide astfel renovarea și extinderea construcției după planurile arhitectului sibian H. Fabini. Deși demolarea a apărut ca opțiune, s-a dorit păstrarea unei case cu tradiție și s-a optat pentru reabilitare.

Casa parohială din **Șura Mare**, cu aspect neobișnuit și unică în grupul clădirilor studiate, pare să fi fost ridicată pe locul unei mănăstiri, sau chiar folosind părți din clădirile acesteia. În sprijinul acestei ipoteze ar putea veni existența elementelor specifice romanicului târziu[174]. Clădirea (pivniță+P) a avut inițial trei niveluri, etajul fiind azi asociat podului înalt, cu atice de zidărie de peste 2m. Planșeul peste parter a fost mult înălțat în timpul preotului G.D. Teutsch[175], dar se observă cu ușurință nivelul celui vechi. Deasupra ușilor din sala mare de sud-est se vede pe peretele de vest grinda planșeului inițial, iar pe cel opus, de est, fragmentele unui zid despărțitor, care se oprește aproximativ la aceeași înălțime. Și în camera mică de nord-est, pe peretele exterior se păstrează

168 REISSENBERGER, L., *Die Kerzer Abtei*, Hermannstadt, 1894, p.33
169 Op. Cit., p.32-33
170 Din raportul săpăturilor arheologice executate în 1982 de Thomas Nägler și Martin Rill, *Bericht über die archäologischen Grabungen in Kerz*
171 Ibidem
172 REISSENBERGER, L., *Die Kerzer Abtei*, Hermannstadt, 1894, p.59
173 Vezi în: ZELL, G.G., *Kerz und die Kerzer Abtei. Heimatbuch einer siebenbürgischen Gemeinde,* 2007, p.193
174 LUCA, PINTER, *Repertoriul arheologic al județului Sibiu*, p. 222
175 Vezi fișa casei și HERMANN, K. Pfr., *Großscheuern - Heimatbuch einer siebenbürgischen Gemeinde bei Hermannstadt, 1995,* p.256

o bucată din vechea grindă de planșeu. Casa a fost construită în mai multe etape. O ipoteză ar fi unificarea părții de est (mănăstirea) cu cea de vest (capela), la un moment dat, prin construirea încăperii mediane[176]. În actele bisericești se menționează că în timpul renovărilor din 1729, inclusiv la biserică, se repară acoperișul capelei[177]. Este posibil ca cele două clădiri, „capela" și partea de est să fi fost unificate într-o etapă ulterioară. La nivelul pivniței partea mediană este la un nivel mai ridicat decât spațiile adiacente, are zidărie de bolovani completată mai târziu cu cărămidă și o ieșire spre nord (acum înfundată). Această ieșire este mai târzie, probabil executată în stilul tradițional, cu chepeng direct din locuință, așa cum întâlnim la multe alte case parohiale. Se observă însă că bolta pivniței este construită mai târziu și că încăperea respectivă (care pare lărgită ulterior) avea o ieșire aflată la stânga celei cu chepeng. Se mai vede cu ușurință că prima parte a verandei a fost construită mai târziu, probabil în timpul lucrărilor de secol XIX, care au dat aspectul casei de azi. Aceasta se observă atât din amplasarea contrafortului de pe fațada de nord, cât și la nivelul podului, unde zidăria corespunzătoare acestei zone nu este tencuită, spre deosebire de pereții adiacenți. În plus, pe peretele de vest se observă urma zidului vechi, perpendicular. Tot la nivelul podului, deasupra pridvorului de formă aproximativ păstrată (acoperit cu boltă în cruce), se poate vedea zona de cheie a două arce pe pereții (atunci) exteriori. Podul păstrează și elemente din secole diferite, ca biforul gotic de pe peretele de est, arcul romanic din cărămidă al bovindoului (fostă absidă a capelei?) aflat pe fața spre stradă a zidului interior, care la parter are un arc mare de cărămidă, o nișă în arc ogival și subîmpărțiri în spații de circa 80cm lățime (posibil cu pereți de lemn), păstrate în tencuiala pereților[178].

---

176 Vezi descrierea făcută de preotul care a locuit în casă în sec. XX, HERMANN, K. În: *Großscheuern - Heimatbuch einer siebenbürgischen Gemeinde bei Hermannstadt (Band 1 und 2), 1995. Herausgegeben von der Heimatortsgemeinschaft Großscheuern 1. Ausgabe 2015, p.*254-255. Acesta propune existența unei capele pe partea de V, pe locul încăperii cu bovindou, care ar fi fost absida. Partea de E ar fi fost mănăstirea, care, la un moment dat, a fost unită cu capela.

177 Op.cit., p.254

178 Aceste subîmpărțiri au fost interpretate de către preotul Hermann ca fiind vechile chilii călugărești. Vezi în: *Großscheuern - Heimatbuch einer siebenbürgischen Gemeinde bei Hermannstadt (Band 1 und 2), 1995. Herausgegeben von der Heimatortsgemeinschaft Großscheuern 1. Ausgabe 2015,* p.254-255.

La **Cepari** aflăm că a existat o mănăstire[179] şi că este posibil ca pe locul acesteia să se fi ridicat locuinţa parohului. Pe peretele de nord al casei se păstrează încă ancadramente de piatră în stil gotic târziu, care se pare că au fost mutate de pe faţada de est[180] pe cea de nord. Preotul Wolff, în timpul căruia s-au făcut lucrările de renovare şi extindere din 1886, notează în cartea comemorativă că în timpul lucrărilor s-a găsit sub tencuială, pe peretele bucătăriei spre curte, un arc de cărămidă, iar în camera de studiu, spre biserică, s-a găsit acelaşi lucru, plus o monedă de argint cu anul "1524"[181].

Se ştie că în **Braşov**, în zona actualei Biserici Negre, s-a aflat în secolul XIII o mănăstire premonstratensă, căreia i-a urmat cea cisterciană. Se presupune că din cauza năvălirilor tătarilor şi a pierderilor materiale şi umane, mănăstirea premonstratensă şi-ar fi pierdut importanţa, iar aşezarea Corona şi-a sporit-o. Membrii mănăstirii s-au retras în Curtea Elisabetei, iar biserica cea mare a revenit parohiei.[182]. Nu este foarte clar ce anume s-a aflat pe parcela casei parohiale. Dar începând cu secolul al XIV-lea aici funcţionează locuinţa parohială şi, ulterior, casa capitlului[183]. O ipoteză este că sediul Frăţiei Corpus Christi (a Sfântului Trup a lui Christos) s-ar fi găsit pe parcela aflată la sud de biserică[184], ipoteză susţinută de păstrarea în demisolul casei parohiale a unei mici capele[185]. Este posibil ca aripa de est a clădirii parohiale să fi fost construită pentru a lega casa de rămăşiţele sediului Frăţiei. Distrusă de incendiul din 1689, casa a fost refăcută în

---

179 Vezi: KLIMA, H, *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Tschippendorf*, Lokalaugenschein 1967; Verzeichnis 1935

180 Klima notează că ferestrele de la camera cu boltă au ancadramente cu baghete încrucişate. Bolta nu mai există, dar camera era cea spre curte, din colţul de NE. Azi se păstrează doar fragmente de ancadrament de ferestre şi ancadramentul uşii încastrate în peretele de nord.

181 BRECKNER, G.*, Spuren & Bilder aus Chepan. Heimatbuch der Gemeinde Tschippendorf (Cepari, Csépán) in Nordsiebenbürgen.*1999*,* p.144-145

182 ROTH, H., *Kronstadt in Siebenbürgen: eine kleine Stadtgeschichte,* p.44-45

183 STROE, Au. şi A., *O casă monument istoric din cetatea Braşovului Poarta Şchei (Waisenhausgasse) nr. 6,* p.39, în: Revista Monumentelor Istorice, anul LXXXI, nr.1-2, 2015-2016

184 În: PHILIPPI, F. *Aus Kronstadts Vergangenheit und Gegenwart. Begleitwort zum Plan von Kronstadt* în *Festgabe der Stadt Kronstadt für die in den Tagen vom 15. bis 24.August 1874,* p.82-83

185 Rezalitul median de pe vestul aripii de E a casei parohiale, aflată în curte, are aspect de foişor şi păstrează la demisol o mică absidă cu bolţi cu nervuri şi pictură murală cu motive vegetale.

1776 și extinsă în 1793. Suprafața mare de teren aferentă parohiei a fost parcelată în jurul anului 1560, iar partea de sud vândută și ulterior construită[186]

Pe locul actualei case parohiale din **Șaroș pe Târnave** se presupune că ar fi existat o capelă, pentru că ferestrele casei ar fi avut ancadramente de piatră, ca la biserică[187]. Azi nu se mai păstrează nici un fel de ancadramente sau inscripții, iar în lipsa altor argumente ipoteza nu poate fi verificată.

Și la **Richiș** se argumentează existența unei vechi mănăstiri în curtea parohială de azi, care ar fi lăsat ca martori ancadramente gotice în pivnițe[188]. În pivnițe există un ancadrament de piatră semicircular și unul în arc frânt. Lângă intrarea de pe vest se află un fragment de ancadrament de ușă, din piatră, care a fost folosit ca treaptă. A fost identificat și așezat unde se află și azi, în timpul lucrărilor de execuție a noilor scări din beton către bucătărie[189].

Majoritatea covârșitoare a caselor parohiale din mediu rural sunt construite în spiritul caselor tradiționale, dar cu dimensiuni în plan și volum mult mai mare decât la casele obișnuite. Cu latura lungă sau scurtă către stradă, cu cerdace sau foișoare care protejează accesul și curți cu acareturi tipic țărănești, parohiile se remarcă prin amplasamentul variat a corpurilor de clădiri, prin formele neregulate ale

---

186 STROE, Au. și A., *O casă monument istoric din cetatea Brașovului Poarta Șchei (Waisenhausgasse) nr. 6,* p.39, în: Revista Monumentelor Istorice, anul LXXXI, nr.1-2, 2015-2016

187 Preotul Martin Fay descrie casa ca având ferestre din piatră, în forma celor de biserică. Între livada de pomi și grădina de flori a existat o altă construcție, cu mai multe încăperi semiîngropate. Bătrânii își amintesc că acolo locuiau încă preoții și predicatorii. În casa veche, care a fost reconstruită în 1758, se găseau mai multe inscripții. Între ferestrele spre poarta cimitirului, un înscris călugăresc: „*Anno Salvatoris J.C. 1107*". Lângă intrare, pe zidul casei: „*correcta in domicilium anno 1493*". Un alt înscris, cu litere latine, avea și anul „1582". Preotul Martin Binder, în cronica sa, amintește despre o inscripție în camera cea mai din spate: „*Dechisanta ruinae (?) retractam anno 1343*". În: MOSBERGER, H. *Scharosch an der Großen Kokel.* 2004, p.120

188 „Portalul de sud (al bisericii, n.a.) este datat în 1405, iar portalul de nord are profilatura spre interiorul navei, ceea ce a dus la concluzia că nu deschidea accesul spre exterior, ci spre unele clădiri anexe, eventual ale unei mănăstiri. Existența unor construcții anexe mănăstirești poate fi argumentată și pe baza unor ancadramente de uși gotice, păstrate în pivnițele actualei case parohiale". LUCA, PINTER, *Repertoriul arheologic al județului Sibiu*, p.180

189 După descrierea lucrărilor de renovare a casei parohiale în Tiposcript din 1980 al preotului din Richiș, Hans Binder

parcelelor şi prin tendinţa de urbanizare a clădirilor de secol XIX şi început de secol XX, sau modelarea acestora în reprezentări la scară redusă a castelelor şi reşedinţelor nobiliare.

Complexele parohiale urbane reprezintă o paralelă în evoluţia casei orăşeneşti. Din nevoia de a răspunde complexităţii crescute a vieţii religioase urbane, inclusiv de adăpostire şi hrănire a personalul cleric numeros, pe lângă clădirea principală apar corpuri noi adosate (**Braşov**, **Sibiu**, **Bistriţa**, **Reghin**) sau independente în curtea parohială (**Mediaş**, **Sighişoara**). Cu o singură excepţie, Sighişoara, casele parohiale urbane nu au fost construite într-o etapă, ci au crescut organic, în funcţie de orientarea şi dimensiunea parcelei, de evenimentele cu impact asupra oraşului şi de necesităţile vieţii religioase.

În privinţa caselor de origine monastică avem mai mult ipoteze (cu excepţia **Cârţei**, unde au fost efectuate şi săpături arheologice), şi mai puţin dovezi concludente. Pentru a trage nişte concluzii clare sunt necesare studii suplimentare.

CAPITOLUL 6

Amplasamentul

Casele parohiale au fost construite ca parte a ansamblurilor ecleziastice. Acestea au constituit de la început nuclee de la care a pornit dezvoltarea urbanistică a localităţilor[190]. De dimensiuni mai mari decât parcelele obişnuite, cu forme variate, situate în poziţii privilegiate în proximitatea bisericilor, amplasamentele caselor parohiale sunt definite de relief, cursuri de apă, drumuri şi elemente de compoziţie urbanistică, cum sunt pieţele şi pajiştile intravilane.

Poziţia faţă de biserică

Firesc, marea majoritate a locuinţelor parohilor se află în proximitatea bisericii. Iniţial singurele clădiri cu funcţie reprezentativă, în afara bisericii, acestea au beneficiat de amplasamente în poziţii privilegiate. Uneori casele au fost construite între zidurile de fortificaţie (**Cristian/Grossau**), mai ales în târguri (**Cisnădie**) şi oraşe (**Mediaş**, **Sibiu**).

O situaţie tipică este aceea a unui front stradal care începe cu biserica şi continuă cu casa parohială, după care se înşiră alte curţi

[190] NIEDERMAIER, P., în *Geneza oraşelor medievale în Transilvania*, Bucureşti, p24, atrage atenţia asupra importanţei bisericilor parohiale în stabilirea succesiunii realizării parcelărilor pentru determinarea evoluţiei localităţilor.

(**Dacia**, **Râșnov**). În localitățile cu piețe sau pajiști intravilane[191] casa poate să ocupe, împreună cu biserica, chiar aceste spații (**Bradu**), sau una dintre laturi, ca la **Miercurea Sibiului**. Aici piața converge către cetatea bisericească și casa parohială alăturată, anasamblul ecleziastic definind latura de nord a acesteia. În localitățile cu biserica aflată pe pajiștea intravilană, curtea parohială poate ocupa un colț al acesteia (**Homorod**) sau o parcelă din șir, dar fiind pusă în evidență de anumite particularități: de traseul curb al străzii (**Brădeni**), sau de deschiderea parcelei pe lungime către stradă (**Veseud**/**Zied**).

Curțile parohiale se pot afla așadar lângă biserică (**Cincu**, **Copșa Mare**, **Laslea**, **Prod**), în fața acesteia (**Criș**, **Filitelnic**, **Măgheruș**, **Movile**) sau în spatele acesteia (**Cloașterf**, **Daneș**, **Dedrad**, **Nadeș**, **Richiș**).

Dintre toate cazurile de case parohiale aflate lângă biserică, la **Viile Tecii** avem biserica lângă casă, deoarece a fost construită mai târziu decât aceasta. Casa parohială, inițial conac nobiliar construit în 1753 de Francisc jr. Földvari de Tancs, îi revine prin căsătorie grofului Gabriel Kornis de Göncz-Ruszka, care în 1850 îl vinde pentru 15.000 de guldeni comunității evaghelice, împreună cu pământul deținut. Terenul se parcelează pentru 30 de noi curți, iar în conac este amenajată locuința preotului și capela, în care se vor ține slujbele până la construirea noii biserici în 1912.

Aproximativ 25% dintre case se găsesc în proximitatea bisericilor, dar sunt despărțite de acestea de un drum, care poate fi strada principală (**Agnita**, **Codlea**) sau secundară – ulița bisericii (**Budacu de Jos**, **Ruși**, **Dobârca**, **Bruiu**).

În sfârșit, aproximativ 15% dintre locuințele preoților sunt amplasate la distanță mai mare de lăcașul de cult. O cauză este terenul colinar. Biserica se află pe un promontoriu de deal, pe care nu mai este loc de alte construcții, iar casa este ridicată pe o parcelă la poalele colinei (**Sighișoara**-lângă vechea capelă, **Apold**, **Vingard**, **Ungra**-izolate, **Fișer** și **Nou Săsesc** - în șir de case), sau pe un deal alăturat (**Hașag**, **Țapu**). În unele cazuri, existența unui spațiu liber în centrul localității, a determinat așezarea bisericii acolo[192]. Dar casa parohială nu a fost construită lângă biserică, ci pe o parcelă din șirul ce delimitează unul din drumuri (**Brădeni**, **Teaca**, **Motiș**, **Petelea**, **Brateiu**,

[191] Vezi concluziile cap. "*Diversitatea urbanistică în Evul Mediu Târziu 1348-1541*", p.447-448 din NIEDERMAIER, P. *Geneza orașelor medievale în Transilvania*, București, 2016
[192] Vezi în: NIEDERMAIER, P. *Geneza orașelor medievale în Transilvania*, București, p. 350

Mănărade, **Mercheaşa**, **Seleuş/Kleinalisch**). La **Boian** găsim casa parohială la distanţă de aproape 200m de biserică, spre capătul pajiştii, iar la **Bărcut** la circa 250m distanţă. O situaţie mai specială întâlnim în cazul bisericilor mutate spre stradă, când casa parohială rămâne pe loc. Astfel s-a întâmplat la **Şoroştin**, unde curtea parohială a fost folosită pentru serviciul religios până la reconstruirea bisericii pe locul de azi. Şi la **Petiş** prima biserică se afla în grădina casei, iar mai sus, pe dealul din spate, era turnul clopotniţă[193].

Declivitatea terenului

Terenurile în pantă şi cele plane au aproximativ aceeaşi pondere în grupul parohiilor din acest studiu. Terenurile în pantă pot avea o înclinaţie majoră, care influenţează modul de percepţie al clădirii ca având un nivel într-o parte şi două în partea opusă (**Turnişor**, **Moşna**). Unele terenuri pot avea pantă medie, care determină, spre exemplu, gradul de îngropare al pivniţei. De asemenea, în cazul terenurilor plane sau relativ plane se poate ca partea de grădină, deci dincolo de curte, să prezinte o pantă mai mult sau mai puţin accentuată.

Terenul în pantă a favorizat apariţia unui alt mod de organizare a curţilor, prin retragerea caselor în poziţie favorizată, spre linia de fund şi amplasarea la stradă a acareturilor. Astfel avem în prima parte a parcelei curtea gospodărească cu grajduri şi şuri, apoi casa aşezată transversal (**Filitelnic**, **Guşteriţa**) sau longitudinal (**Şoala**, **Bazna**) pe teren, iar ultima parte, către biserica aflată la cotă mai înaltă, curtea casei cu bucătăria de vară. Situaţia este similară şi la **Richiş**, doar că biserica nu se află mai sus, pe deal, ci în faţa casei, la stradă.

Forma parcelei

Parcelele cuprind atât curţi, cât şi grădini- în spatele acestora (în mod obişnuit) sau în lateral. Mai rar, în situaţia în care casa se află pe o fâşie de teren la intersecţie de drumuri (**Velţ**), deci cu suprafaţă de teren limitată, grădina se poate afla separat de curte. Dacă în general parcelele localităţilor săseşti tind către forme geometrice, aproximativ dreptunghiulare[194], în cazul caselor parohiale varietatea este mult mai mare. Forma este dictată de condiţiile topografice şi de terenul disponibil în preajma bisericilor, mai ales că o curte parohială avea, de

[193] Vezi: LUCA, S.A.; PINTER, Z.K.; GEORGESCU, A. *Repertoriul arheologic al judeţului Sibiu (Situri, monumente arheologice şi istorice)*. Sibiu, 2003

[194] Vezi NIEDERMAIER, P., *Geneza oraşelor medievale în Transilvania*, p. 410

regulă, suprafață dublă[195] față de una obișnuită. În cazul orașelor suprafața de teren este oricum limitată, iar îndesirea parcelelor duce la scăderea ariei, inclusiv a curții parohiale, cum este cazul **Brașovului**[196].

Casele parohiale sunt, în general, ridicate pe parcele timpurii, caracterizate de spațialitate și de forme neregulate, ovale sau poligonale[197]. O situație tipică este cea a parcelelor ce însoțesc zidurile de fortificație ale bisericilor. Astfel putem avea o latură curbă, care urmărește cetatea (**Bălcaciu**), sau întreaga parcelă capătă formă de arc (**Băgaciu**, **Batoș**). Mai apar și colțuri prelungite foarte mult, pentru a cuprinde suprafețe de teren altfel inutilizabile (**Alțâna**, **Apoldu de Sus**).

Alte tipuri de curți sunt cele rectangulare alungite (**Bod**, **Brădeni**), sau aproape pătrate, care se înscriu într-un șir de parcele (**Codlea**, **Teaca**) unde se remarcă prin dimensiunile mai mari (**Valea Viilor**, **Unirea**, **Seleuș/ Kleinalisch**, **Seleuș/Grosalisch**) sau prin întreruperea aliniamentului (**Axente Sever**, **Budacu de Jos**, **Drăușeni**). O parcelă de o lungime deosebită este cea din **Mănărade**, de circa 250m lungime și doar 17m lățime. Considerând poziția relativ distantă față de biserică, dar suprafața apropiată de cele obișnuite, putem presupune mutarea casei pe amplasamentul actual într-o fază mai târzie. O serie de parcele poligonale alungite sunt așezate pe direcție perpendiculară față de cele obișnuite. Latura lor lungă însoțește strada din cauza reliefului accidentat care a limitat desfășurarea pe adâncime (**Florești**, **Cașolț**).

O situație specială prezintă parcelele aflate la intersecție de drumuri, care pot avea orientare spre o singură stradă sau spre ambele străzi[198] (**Apoș**). Aici individualitatea curții parohiale este asigurată de orientarea opusă față de restul parcelelor (**Apoș**, **Blăjel**, **Bruiu**). Un caz deosebit avem la **Blăjel**, unde parcela are formă arcuită din cauza intersecției de drumuri. La **Homorod** casa parohială se află pe o parcelă

---

195 La Mercheașa casa parohială se află pe o parcelă dublă ca mărime. P. Niedermaier, în *Geneza orașelor medievale în Transilvania*, p. 187, atrage atenția asupra sudului pajiștii intravilane, pe care se află biserica, și care este delimitat de forma ușor rotunjită a parcelării inițiale. El consideră aceste 11 parcele ca fiiind cele inițiale, aparținând la 10 curți. Curtea cu două sesii trebuie să fi fost cea parohială.

196" "După adoptarea Reformei (1544), pe la mijlocul sec. XVI (1560), partea sudică a curții Casei Parohiale a fost parcelată, vândută și construită". În: STROE, Au. și A., *O casă monument istoric din cetatea Brașovului Poarta Șchei (Waisenhausgasse) nr. 6,* apărut în Revista Monumentelor Istorice, anul LXXXI, nr. în TOM: 1-2; 2015-2016

197 Primele parcele din cadrul unei localități sunt, în general, de mari dimensiuni și cu forme neregulate. Vezi NIEDERMAIER, P., *Geneza orașelor medievale în Transilvania*, p. 25

198 Vezi NIEDERMAIER, P., *Geneza orașelor medievale în Transilvania*, p. 25

care formează un colț al pieței/pajiștei centrale, complet închis[199]. O serie de parcele au formă alungită, rectangulară sau cu laturi rotunjite, dar nu se află în șir de curți, ci în spatele acestora (**Agârbiciu**), sau izolate lângă biserică (**Bradu**, **Câlnic**).

Amplasarea pe teren și față de stradă, curți, acareturi

Rolul reprezentativ al casei parohiale iese foarte bine în evidență observând amplasarea ei pe teren. Cu unele excepții, casele ies din aliniamentele străzilor, sau, dacă sunt parte a acestora, au o orientare diferită sau proporții care le individualizează.

Astfel, avem clădiri aliniate cu latura lungă (**Vulcan**, **Viișoara**, **Unirea**) sau cu cea scurtă la stradă (**Mănărade**). Pot ocupa o latură, două (case în L- **Seleuș/Kleinalisch**, **Teaca**), sau trei (**Bistrița**-toată parcela, sau **Sânpetru** și **Râșnov**, unde deschiderea terenului este suficient de generoasă pentru a permite amplsarea porții pe una din laturi). O altă situație întâlnită este a caselor care ocupă colțul unei parcele (**Felmer**, **Rupea**), sau stau în mijlocul laturii, eventual cu porți pe ambele părți (**Cincu**, **Șaeș**).

O modalitate de particularizare a caselor parohiale care se află în șiruri continuu o reprezintă poziționarea la stradă, dar ușor retrasă din aliniament, cu grădiniță de flori sau pajiște în față[200] (**Agnita**, **Laslea**). Altele se află în spatele curții, cu acareturile așezate în față (**Filitelnic**, **Măgheruș**, **Gusterita**, **Pelișor**, **Nemșa**). Des întâlnite sunt casele amplasate liber pe parcele, individualizându-se astfel imediat în cadrul satelor de altfel riguros organizate (**Brădeni**, **Pelișor**). Într-o situație specială sunt casele aflate între zidurile de fortificație ale cetăților. De regulă este vorba despre casele din mediul urban (**Cisnădie**, **Mediaș**), dar avem și un caz din zona rurală (**Cristian/Grossau**).

Tradițional, în prelungirea casei țărănești se găsesc acareturile: mai întâi cuptorul de pâine[201], care este unoeri folosit și ca bucătărie de vară, urmat de un șopron deschis pentru care și lemne. Urmează grajdul

---

199 Vezi o descriere a evoluției parcelarului și pajiștilor/pieței în: op.cit.

200 O descriere a gospodăriilor tradiționale din Câlnic, cu referințe la tipologia caselor găsim în: ROTH, V., *Zur Geschichte des sächsischen Bauernhauses in Siebenbürgen,* Archiv 42, 1924. p.238-260.

201 În perioada caselor de lemn cuptorul de pâine se afla într-un loc deschis, accesibil mai multor familii care formează o vecinătate. După ce casele încep să fie construite din piatră, deci mai puțin expuse incendiului, fiecare familie își construiește propriul cuptor, de obicei în prelungirea casei.Etapele diferite de construire pot fi recunoscute din zidăriile diferite: piatră de carieră la casă, cărămidă la casa cuptorului. În: *Die Dörfer des Burzenlandes*, p.228

(un model evoluat are şi pod înalt, pentru stocarea nutreţului), apoi, perpendicular pe acesta şi închizând latura din spate a curţii se află şura[202]. Uneori gospodăria are două curţi, iar în acest caz şura se află în cea de a doua, împreună cu coteţul de porci şi, în zonele viticule, cu şopronul teascului[203].

Deşi începând cu secolul al XVIII-lea se constată o tendinţă de strămutare a caselor parohiale către aliniamentul străzii, suntem departe de a găsi unformitate. Marea majoritate a acestora, cu coama acoperişului paralelă cu strada se individualizează la capătul unui şir de clădiri construite cu latura scurtă la stradă (**Caţa**). În spate se desfăşoară curţile, delimitate pe o latură sau pe amândouă de acareturi. Ca o completare la această situaţie poate apărea şura paralelă cu locuinţa, care închide astfel o curte rectangulară (**Bod**). În funcţie de conformaţia terenului, acareturile pot fi amplasate doar pe linia de fund a curţii, paralele cu casa. O situaţie specială întâlnim la **Valea Viilor** şi la **Şaeş**, unde casa este amplasată la mijlocul laturii spre stradă a parcelei, flancată de porţi pe ambele părţi. Astfel se creează două curţi, cea din stânga gospodărească.

Atunci când este păstrată amplasarea tradiţională, comună caselor ţărăneşti, cu latura scurtă la stradă, observăm că sunt aplicate alte metode de individualizare a casei parohiale. Cel mai la îndemână pare a fi păstrarea distanţei faţă de vecini. În situaţia unui teren cu deschidere la stradă foarte mare, cum este cazul la **Floreşti** (90ml), casa este amplasată pe latura nordică, spre biserică, păstrând spaţiu liber către vecinii de la sud. Aceeaşi soluţie este aplicată şi la **Apoş** (deschidere teren 76ml), unde, în lipsa bisericii aflată vis-a vis, casa profită de caracteristicile terenului de colţ şi este amplasată chiar la intersecţia drumurilor, etalând astfel două faţade principale.

Amplasamente schimbate

Cele două situaţii comune schimbărilor de amplasament sunt mutarea locului casei în cadrul aceluiaşi teren şi strămutarea de pe o parcelă pe alta.

Cele mai vechi menţiuni despre locuinţele preoţilor le plasează pe acestea în apropierea cimitirelor şi bisericilor. Înainte de 1548 casa

---

[202] Descrierea unei gospodării săseşti din Ţara Bârsei se găseşte în: *Das sächsische Wohnhaus im Weichbild von Kronstadt*, p.655

[203] Vezi în: SCHULLER, G. *Der siebenbürgisch-sächsische Bauernhof und seine Bewohner,* p.9

parohială din **Saschiz** pare să se fi aflat lângă vechea biserică, numită *Spital*, la ieşirea spre Sighişoara[204], acolo unde multă vreme s-a găsit o grădină care aparţinea parohiei. La **Veseud/Wassid** prima biserică s-a aflat în cimitirul evanghelic de azi[205]. Probabil că tot acolo era şi prima locuinţă a preotului. Odată cu mutarea bisericiilor în zonele centrale ale localităţilor sunt strămutate şi casele parohiale.

Alte surse scrise menţionează case parohiale în incinta fortificată. Din varii motive - spaţiu insuficient pentru extindere, condiţii improprii modernizării sau ca urmare a distrugerii cetăţii- casele parohiale sunt reconstruite în afara fortificaţiilor, în cetate păstrându-se o locuinţă pe care preotul să o folosească în caz de asediu[206]. În acest sens amintim locuinţa preotului din **Codlea**, care în perioada catolică se afla în interiorul fortificaţiei[207]. În 1596 a fost cumpărată o curte particulară vis-a vis de biserică, pentru a se construi aici casa parohială. Şi la **Hosman** locuinţa preotului se afla în interiorul fortificaţiei, dar a fost mutată în afara zidului după distrugerea cetăţii[208]. Observăm, în primul caz, la **Codlea**, o intenţie de urbanizare, de încadrare a casei în şirul clădirilor ce formează un front stradal. Aceeaşi intenţie poate fi identificată şi în cazul mutării casei pe aceeaşi parcelă. La **Seleuş**, **Ticuşu Vechi** şi **Marpod** amplasamentul iniţial al clădirii era în partea din spate a parcelei, pentru ca ulterior să fie construită o nouă casă pe limita dinspre stradă a proprietăţii. În cea de-a doua situaţie, la **Hosman**, mutarea casei din incinta fortificată înseamnă individualizarea acesteia prin amplasarea pe o parcelă izolată de restul locuinţelor, dar privilegiată prin învecinarea cu biserica.

Exemplele de mai sus arată că, după abandonarea vechiului amplasament, urmează construirea unei alte clădiri pe locul nou ales. La **Şaeş** şi la **Viile Tecii** situaţia a fost însă diferită, în sensul în care nu s-a construit o nouă locuinţă, ci a fost adaptată una existentă. La **Şaeş** este vorba despre fosta casă a predicatorilor, aflată la stradă în şir de case,

---

[204] *În:* KLIMA, H., *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Keisd*. 1982, după MÜLLER, *Verteidigungskirchen*, 1858, p.9

[205] Vezi în: LUCA, S.A.; PINTER, Z.K.; GEORGESCU, A. *Repertoriul arheologic al judeţului Sibiu*

[206] Aşa cum fiecare familie are spaţiul său în cetate pentru depozitarea recoltelor şi ca adăpost pe perioada asediilor, şi preotul are o locuinţă separată. Uneori este prevăzută şi o încăpere pentru şcoală, folosită în timpul asediilor prelungite.

[207] Vezi KLIMA, H., *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Zeiden*, 1983

[208] Klima, după *Bericht von Pfarrer Julius von Hannenheim an dem Landeskundeverein vom 25.10.1901*)

care a fost cedată preotului și modificată ulterior pentru a corespunde cerințelor funcției. Pe locul vechii locuințe parohiale, în mijlocul parcelei, s-a ridicat un grajd de zidărie cu pod de fân[209]. La **Viile Tecii** a fost cumpărat un conac nobiliar, care a fost refuncționalizat pentru locuința preotului și capelă, până la construirea noii biserici.

Mai des aflăm despre clădiri reconstruite pe aceeași parcelă, dar pe alt loc. Tendința este, mai ales începând cu secolul XIX, de mutare a caselor din mijlocul sau spatele curții către stradă (**Seleuș/Kleinalisch**, **Ticușu Vechi**, **Marpod**). Avem și câteva exemple de case noi construite pe amaplasamentul inițial, dar fără demolarea celor vechi (**Miercurea Sibiului**, **Târnava**, **Hărman**).

Amplasarea locuințelor preoților pe terenurile în pantă a exploatat această caracteristică pentru sublinierea caracterului reprezentativ al clădirii. Astfel casa domină zonele centrale ale satelor, fiind uneori pe același deal cu biserica, sau pe unul paralel cu aceasta. Retragerea pe panta terenului, pe parcelă de dimensiuni mai mari decât media, înseamnă uneori o deschidere liberă în aliniamentul stradal, care pune accentul pe clădire.

CAPITOLUL 7

Configurația spațială

Forma generală

Planul

Forma de plan cel mai des întâlnită este cea rectangulară, cu una, două, maxim trei travee pe latura îngustă și două, trei (**Târnava**, **Sigmir**, **Ideciu de Jos**, **Homorod**), patru (**Buzd**, **Blăjel**, **Agnita**, **Vermeș**, **Viișoara**, **Șona**), mai rar cinci (**Bod**) pe cealaltă direcție, dispuse în tract simplu, dublu sau triplu, cu încăperile în anfiladă. Astfel pe latura îngustă avem trei (**Apoș**, **Daneș**, **Nemșa**, **Veseuș/Michelsdorf**, **Cloașterf**, **Florești**, **Laslău Mic**, **Șmig**), patru (**Rupea**, **Vingard**, **Rotbav**, **Cașolț**) sau chiar cinci ferestre (**Roandola**, **Teaca** și **Băgaciu**- a cincea axă corespunde unei ferestre oarbe). Numărul încăperilor pornește de la două-patru (simplu tract: corpul vechi al casei din **Hamba**, **Viișoara/Hohndorf**, **Blăjel**, **Seleuș**) și crește la șase (dublu tract: **Șona**, **Târnava**, **Seleuș**, **Copșa Mare**, **Retiș**, **Felmer**, **Valea**

[209] vezi BINDER, M. HELTMANN, H. *Schaas Eine siebenbürgisch-sächsische Gemeinde im Schäßburger Bergland.* 1999, p.472-475

Viilor), apoi la opt-nouă (dublu sau triplu tract: **Petrești**, **Bunești**, **Apold**), sau chiar zece (dublu tract, la **Bod**), variind în funcție de recompartimentările adaptate cerințelor secolelor în care au fost construite și modernizate.

Forma poate rezulta dintr-o singură fază de construire, sau a mai multora (**Velț**, **Feldioara**), caz în care pot apărea și planuri ușor neregulate, cu ruperi de dreaptă (**Cisnădie**, **Metiș**). Observăm că acest tip de plan, fără foișoare sau cerdace adosate, apare foarte des inclusiv în secolele XVIII și XIX, dar și XX. La fel de des apare și casa de plan rectangular, dar care are pe una dintre fațade un foișor sau cerdac, parțial sau pe toată lungimea.

Circa 25% din casele parohiale studiate au formă de plan în L. Unele au fost construie astfel de la început (**Cincu**, **Dorolea**, **Teaca**), inclusiv în secolul XX (**Țapu**), iar extinderile ulterioare nu au alterat această formă (**Alma Vii**). Altele au evoluat către această formă[210] (**Hamba**, **Slimnic**). Situația cea mai simplă este adăugarea ulterioară a unui corp (**Hosman**) la cel existent, care este, în general, mai îngust și mai scund (**Ighișu Nou**, **Axente Sever**), sau adăugarea unui tract care poate fi mai scurt (**Avrig**, **Turnișor**) ori mai lung (**Archita**) decât corpul clădirii. În alte cazuri două case separate sunt unite de o „plombă" (posibil **Șura Mare**, **Slimnic**). Prin extinderi și reconstrucții repetate se poate ajunge în situația în care, din necesitatea de a avea o cameră mai mare, aceasta va depăși conturul rectangular al casei (**Senereuș**). La planuri mai complexe găsim un L format din trei tracturi paralele, cu retrageri succesive (**Richiș**, rezultat al multiplelor etape de construire). La proiecte de arhitectură, forma în L a fost agreată din motive compoziționale (**Netuș**, încadrarea scării sub volumul acoperșului și legătura cu hol median, de distribuție). O variantă a planului în L este cel care translează către T prin deplasarea ușoară a corpului perpendicular de la colțul clădirii (**Pelișor**). La clădirile în L putem avea ambele corpuri în simplu tract (**Hamba**); cele două tracturi de pe latura scurtă triplate de unul nou adăugat (**Avrig**); corpul vechi în două sau trei tracturi (**Ighișu Nou**), cel nou în tract simplu (**Ighișu Nou**) sau dublu (**Hosman**). Mai puțin obișnuită este folosirea tractului simplu către stradă, dublat doar de scara de acces și antreu, iar perpendicular pe acesta, spre curte, tract dublu (**Târnăvioara**, încercare de rezolvare modernă, semidecomandată a acceselor la încăperi). Ca o excepție apare

[210] Amnaș: corp rectangular, una dintre încăperile de colț este mărită prin prelungirea peste limita pivniței.

casa parohială din **Bazna**, formată inițial dintr-un tract amplasat în spatele grădinii și prelungită în L, spre vale.

Ca regulă generală, observăm că unul dintre corpurile caselor în L este tratat ca secundar, fie prin suprafață (simplu tract), fie prin volum (un nivel în minus, acoperiș mai scund) sau prin funcțiuni (dedicat funcțiunilor secundare-dependințe). Corpul principal se află în poziția privilegiată. O excepție de la regulă o constituie casele unde ambele corpuri sunt tratate egal (**Slimnic**, datorită construirii în etape paralele, apoi unificarea construcțiilor), sau unde corpul la stradă este mai îngust decât cel secundar, din curte (**Târnăvioara**, încercare de rezolvare modernă, semidecomandată a acceselor la încăperi).

Tot de la casa de formă rectangulară pleacă și cele mai simple clădiri în U, prin adăugarea ulterioară, pe flancuri, a unor încăperi suplimentare (**Șaroș pe Târnave**, **Dobârca**, **Șaeș**), sau chiar a unor corpuri (**Bistrița**). Altele sunt construite astfel de la început, în secolul XX, după planuri de arhitectură (**Râșnov**, **Dacia**). Observăm că, spre deosebire de orașe, unde terenul limitat a dictat dezvoltarea casei în U prin ocuparea limitelor de proprietate laterale, la clădirile din mediul rural nu doar terenul dictează forma, ci mai ales funcționalitatea caselor. O formă mai complexă este dată de clădiri inițial în L, eventual evoluate din forma rectangulară, cărora li se adaugă în timpul ultimei etape de evoluție încă un corp pe flanc (**Biertan**).

În cel puțin două situații întâlnim planul în Z, rezultat în urma extinderilor în etape diferite (**Moardăș**-înainte de modificările de sec. XXI, **Boian**). Casele de secol XIX au planuri mai complexe, rezultate din noile cerințe de organizare funcțională, dar și datorită apariției pe scară mai largă a proiectanților specializați. Astfel, la **Sânpetru** avem un plan în U, cu cele două aripi dezvoltate spre curte, dar care spre stradă creează impresia de L datorită rezalitului de pe flancul stâng. Pare o reinterpretare a formei de plan a casei parohiale din **Bistrița**, numai că acolo nu este vorba de un simplu rezalit spre stradă, ci de un tract cu două încăperi la etaj și portic la parter, adăugat pe flancul stâng. Apropiat de aceste forme este planul casei din **Șelimbăr**. Numai că aici, nefiind grevată de o parcelă îngustă, casa cu trei tracturi simple formează un U cu rezalit frontal și rezalit lateral la fațada principală.

În secolul XX apar case construite după planuri mai complexe, cu partiu dinamic, care nu se mai înscriu într-o formă geometrică clară (**Ideciu de Jos**, **Bartolomeu**, **Brădeni**, **Stejărișu**, **Noiștat**). Altele ajung astfel după adaptări de secol XX ale unor clădiri mai vechi (**Viișoara**/**Domald**, **Câlnic**).

Casele cele mai vechi sunt şi cele mai complexe, reflectând etape multiple de construire în secole diferite. La **Mediaş** casa parohială a rezultat din unirea mai multor corpuri de clădire şi prin extinderi sucesive în plan şi în elevaţie. Pe planul de formă neregulată se poate citit totuşi un nucleu rectangular, la care s-a adăugat un corp perpendicular pe vest şi unul alipit pe est. La **Braşov** avem aceeaşi situaţie, de unire a mai multor clădiri, dincolo de reconstrucţii, extinderi şi completări care au avut loc de-a lungul secolelor. Astfel a rezultat un plan în U neregulat, cu o prelungire spre est, formând două curţi. La **Sibiu** complexul parohial cu patru clădiri, formând o bară flexată median închide o curte interioară în L.

Nivelurile

În general, casele au două niveluri, pivniţă şi parter. Avem câteva exemple de case de formă rectangulară, cu pivniţă, parter şi etaj, atât în mediul urban (**Făgăraş**, **Sighişoara**), cât şi în cel rural (**Vărd**, **Şercaia**)- sau cu etaj parţial / mansardă (la casele de secol XIX-XX, sau cu intervenţii din aceste secole: **Netuş**, **Şura Mică**, **Lovnic**, **Merghindeal**, **Caţa**, **Hetiur**, **Unirea**, **Dealu Frumos**).

Nivelul pivniţei poate fi îngropat, semiîngropat sau la nivelul solului. La **Prejmer** pânza freatică de suprafaţă face dificilă construirea unei pivniţe. De aceea, la nivelul inferior, semiîngropat, se găsesc dependinţe precum bucătăria de vară cu cuptorul de pâine sau cămara. Astfel camerele de locuit sunt la o jumătate de nivel deasupra solului (parter înalt), accesibile pe scară acoperită, care duce, de obicei la un cerdac. Tot din cauza apei şi la **Bistriţa** pivniţele sunt aproape la nivelul terenului[211], rezultând o clădire cu parter şi etaj.

Un caz unic de pivniţe suprapuse întâlnim la **Sibiu**, acolo unde se păstrează nucleul primei case parohiale. Din cauza ridicării nivelului de călcare fostul parter a devenit pivniţă. Împreună cu parterul şi etajul, această locuinţă ajunge la patru niveluri.

Casa din **Braşov** este mai dezvoltată în substructuri, având pivniţă, demisol şi parter, iar cea din **Mediaş** în suprastructuri, cu pivniţă, parter şi etaj, ambele însumând către trei niveluri.

Din prima jumătate a secolului al XIX-lea avem patru case construite cu etaj. **Sighişoara** (1846) este singura din mediul urban şi cea mai impresionantă, cu aspect de reşedinţă nobiliară. Datorită terenului în pantă accentuată către vale pivniţa este la nivelul solului,

[211] Vezi în: *SEBESTYÉN, G., O pagină din istoria architecturii României; Renaşterea,* 1987, p.17

chiar uşor deasupra acestuia, ceea ce îi conferă casei, privită dinspre piaţă, o imagine de vilă cu trei niveluri. La **Şercaia** (1840) clădirea prezintă două niveluri egale ca înălţime, cel inferior lipsit de ornamente. Casa parohială din **Hălchiu** (1826, 1895) a fost construită în etape, cu etajul de aceeaşi înălţime ca parterul, dar ridicat ulterior. O diferenţă în elevaţii se constată la **Vărd**, unde parterul, mai scund, a fost construit ca mezanin pentru dependinţe, dar a fost ulterior adaptat pentru locuire, rezultând astfel o casă cu pivniţă+P+E.

Circulaţia între nivelurile casei diferă în funcţie de distribuţia funcţiunilor pe etaje. La casele parohiale cu pivniţă şi parter, unde parterul este locuinţa, iar pivniţa este folosită pentru depozitarea alimentelor, accesele sunt separate. Totuşi se întâlneşte în multe cazuri o scară îngustă interioară care face legătură între aceste niveluri, şi care se deschide în locuinţă printr-un chepeng (**Laslea** - legătură direct cu pivniţa din camera mică de nord-est, a fostei arhive; **Şeica Mică**, **Cisnădioara**, **Turnişor**, **Slimnic**, **Apold**). Toate aceste circulaţii interioare sunt astăzi obturate, dar din pivniţă încă se mai pot vedea chepengurile. La **Biertan** chepengul se află într-un gol de zidărie de formă neregulată, prin care se ajunge într-o pivniţă îngustă, cu ieşire în pivniţa mare printr-un gol amplasat la o limită de îmbinare a bolţii. Aceste detalii sugerează faptul că legătura cu parterul se făcea prin altă parte (posibil la vest de circulaţia de azi), iar cea de azi a fost realizată mai târziu, prin desfacerea zidăriei. Şi la **Şura Mare** avem o situaţie specială, în care chepengul dă spre o încăpere construită mai târziu. Este posibil ca iniţial acela să fi fost accesul la pivniţă, din curte.

Acoperişul

Casele parohiale sunt definite şi de acoperişurile masive, în două sau patru ape, cu (**Bărcut**, **Ighişu Nou**, **Laslea**, **Nocrich**, **Şaeş**, **Satu Nou**) sau fără rupere de pată (cazul cel mai des întâlnit). Masivitatea acestora este dictată în special de lăţimea caselor (numărul de tracturi) care trebuiesc acoperite, raportat la numărul de niveluri. Cu cât locuinţa este mai scundă, cu atât acoperişul pare mai masiv. La tracturile simple se poate ajunge cu uşurinţă la pante mai abrupte (**Alma Vii**, **Axente Sever**), fără consum exagerat de material lemnos, ca la tracturile duble sau triple, care recurg astfel la pante mai domoale. Coama poate fi paralelă cu faţada principală (**Agnita**), sau perpendiculară pe ea (**Cloaşterf**).

În funcţie de numărul de ape şi de forma planului, acoperişurile pot fi închise cu ape pe toate laturile, sau pot avea pinioane de zidărie triunghiulare (**Hamba**) sau teşite (**Bruiu**, **Drăuşeni**), indiferent dacă

latura către stradă este cea lungă (**Brașov**, **Seleuș**) sau scurtă (**Sighișoara**, **Cisnădioara**, **Cloașterf**, **Bazna**, **Mănărade**). La **Slimnic** avem un pinion neogotic în trepte al corpului dinspre deal, parțial obturat de acoperișul din față (fostul turn?). În orașe, la locuințele aflate în șir de case, acoperișurile se închid cu zid despărțitor către vecini (*Brandwand*, zid de protecție la foc, construit ca măsură de stopare sau încetinire a propagării incendiilor), așa cum este cazul la **Bistrița**.

Acoperișurile principale se pot intersecta cu cele în două ape ale foișoarelor, mai scunde. Sau una dintre ape poate fi prelungită, parțial (**Axente Sever**, inclusiv cu schimbarea pantei) sau total, pentru a acoperi cerdacul sau foișorul. Intervențiile de secol XX în zona Bistriței au dus la alterări masive ale vechilor acoperișuri, în forme astilistice, urmărind o modă locală (**Domnești**, **Unirea**, **Livezile**).

Învelitorile sunt, aproape exclusiv, din țiglă ceramică, care poate fi solzi, sau cu colț (Țara Bârsei). Uneori reparațiile în zona streașinilor au fost executate cu țigle industriale, rectangulare. La intervențiile de secol XX, în special în cazul caselor parohiale care nu mai fac parte din patrimoniul Bisericii Evanghelice, învelitorile au fost înlocuite cu tablă (Budacu de Jos) sau țigle de beton.

Acoperișurile pot fi punctate de lucarne semicirculare, tip „ochi” (**Agnita**, **Nou**), de lucarne rectangulare acoperite într-o apă (**Turnișor**) sau două, sau de tabachere metalice (**Archita**, **Batoș**, **Cristian/Neustadt**, **Șoala**), cu rol de aerisire. Acoperișurile mai pot prezenta uneori elemente metalice de coamă, cum sunt fleșa cu glob (**Bazna**) sau tip făclie (**Tălmaciu**).

Coșurile de fum vechi se află, în general, în zona coamelor, pe care o depășesc în înălțime (**Agârbiciu**). Constatăm în multe situații apariția de coșuri noi de fum, amplasate către streașini, acolo unde au fost amenajate băi și a fost necesară instalarea de sobe. Un caz special avem la **Cristian/ Grossau**, unde coșurile de fum nu se mai află în apropierea coamei, pentru că aceasta a fost mutată în urma supraînălțării clădirii. Astfel au rezultat coșuri de fum deosebit de înalte, pentru a depăși nivelul coamei. Coșurile pot fi acoperite în două ape (**Mercheașa**), cu țigle sau cu capace metalice în formă de „cocoș” de vânt (**Bazna**).

Aspectul obișnuit al caselor parohiale este cel tradițional, cu volum compact. Masivitatea clădirii poate fi accentuată de contraforți care sprijină fațadele înalte ale caselor așezate pe terenuri în pantă (**Amnaș**, **Șoala**, **Bălcaciu**, **Nemșa**). Avem și o serie de case de plan rectangular, dar care creează impresia de volum în cruce datorită

foișoarelor sau rezalitelor mediane aflate pe fațade opuse (**Jibert**, **Petriș**). Casele parohiale sunt spațioase, nu doar ca reflexie a statutului înalt de care se bucură preotul, ci și datorită funcției acestuia, care presupune interacțiune permanentă cu oamenii (vizitatori de toate felurile și rangurile, organizarea de întruniri și sărbători cu multe persoane și loc de întâlniri ale comunității[212]), deci necesită mult spațiu. Ca exemplu, la **Roandola**, în condițiile unui amplasament apropiat ca dimensiuni de cel obișnuit, casa iese în evidență prin volumul impunător în raport cu vecinii.

Ca volumetrie ies în evidență casele care încorporează foste turnuri de apărare. La **Sibiu** este mai puțin evident, doarece turnul exterior al unui pasaj[213] este închis în corpul D, puțin vizibil chiar și din curte. Mai clar apare turnul sudic de apărare al **Cisnădiei**, adaptat și adosat clădirii principale. La **Slimnic** s-ar părea că un turn al vechii fortificații, aflat în fața casei, a fost încoporat clădirii de locuit, rezultând un plan în L. La **Metiș** însă s-a creat impresia că turnului i s-a adăugat o clădire de locuit, mai modestă. Aici clădirea defensivă nu a suferit modificări pentru adaptarea la locuire, ci a fost pur și simplu folosită ca punct terminus în extinderea casei parohiale.

Un volum mai puțin obișnuit a rezultat la **Roșia**, unde partea rectangulară de secol XVIII este masivă, cu pinion teșit supradimensionat, deoarece coama acoperișului nu mai este suprapusă laturii lungi, ci perpendiculară pe ea. În spatele acestui volum, care pare tăiat la jumătate, s-a dezvoltat un corp nou (secolul XIX, prelungire de secol XX), mai scund și mai îngust, cât două travee ale corpului principal.

Foișoare, logii, cerdace

Casa tradițională țărănească nu avea inițial cerdac[214], ci doar un acoperiș mic, care proteja intrarea. Cu timpul acest acoperiș este mărit până ajunge să cuprindă toată lungimea casei. O altă ipoteză a apariției foișorului pornește de la construirea caselor cu pivniță. Datorită parterului înalt era nevoie de un podest deservit de scări pentru a ajunge

212 Vezi și *Das sächsische Burzenland*, cap. VI.3, p.524-525

213 Vezi în: NIEDERMAIER, P. *Geneza orașelor medievale în Transilvania*, p.177

214 ROTH, V. argumentează în lucrarea *Zur Geschichte des sächsischen Bauernhauses in Siebenbürgen,* p.249-250 apariția pe scară largă în secolul al XVIII-lea, la Câlnic, a cerdacelor spre curte. În secolul al XVI-lea astfel de construcții adosate casei nu se găsesc în Câlnic, ci cel mult un acoperiș care protejează intrarea.

la ușa aflată mult deasupra solului[215]. O etapă a evoluției cerdacului de lemn o reprezintă cel de zidărie, înlocuirea fiind necesară în orașe ca măsură de prevenire a incendiilor[216]. Astfel apar cerdacele și foișoarele cu arcade de zidărie, care în decursul timpului sunt închise cu sticlă, iar unele chiar transformate în spații interioare.

Din exemplele de case cuprinse în acest studiu, marea lor majoritate prezintă o structură exterioară de tipul foișor, cerdac sau terasă, amplasată către zonele private ale gospodăriei, care protejează accesul la locuință și la pivniță. La casele cu coama paralelă cu strada această structură se află pe fațada opusă, la curte, în timp ce la clădirile perpendiculare pe stradă ocupă fațada laterală, spre curte (**Petiș**, **Câlnic**, **Nadeș**, **Agârbiciu**). Acoperirea se face în două ape, sau într-o apă, cu acoperiș individual sau rezultat din prelungirea celui principal.

Circa 15% dintre casele studiate prezintă foișoare din lemn (8), zidărie (circa 20) sau mixte (3), amplasate pe fațada lungă la curte (**Homorod**, **Rodbav**, **Reghin**). La **Batoș** și la **Sângeorzu Nou** avem foișor de zidărie pe o fațadă și foișor de lemn pe cea opusă. O excepție este **Buzd**, cu foișor de lemn pe fațada scurtă, spre poteca bisericii. La **Biertan** găsim reinterpetarea barocă a foișorului tradițional într-o construcție somptuoasă, adosată flancului stâng al fațadei lungi la curte.

Un caz particular îl reprezintă nordul Transilvaniei[217]- zona Bistriței[218]- și Țara Bârsei[219], unde se mai păstrează foișoare pe fațada la stradă (**Satu Nou**, **Crainimăt**, **Dumitrița**, **Tărpiu**, **Dedrad**) sau, în cazul clădirilor așezate liber pe teren, către zona principală de acces (**Sângeorzu Nou**)[220]. La **Cristian/Neustadt** casa de sfârșit de secol XIX prezintă, în locul foișorului tradițional un portal monumental, pe coloane, cu antablament și arhitravă. Dar și în sudul Transilvaniei putem

---

215 Vezi în: *Die Dörfer des Burzenlandes,* p.237

216 La Brașov magistratul dă ordin de demolare a cursivelor și cerdacelor de lemn. La fel și la Feldioara, pe baza ordinului funcționarului districtual. În: *Die Dörfer des Burzenlandes,* p.237

217 Despre casa parohială veche din Lechința: "*Ursprünglich war es kleiner und hatte eine nach der Gemeinde zu offene, mit Stroh gedeckte Laube".* În: FELKER, G. *Lechnitzer Heimatbuch.* 1968, p.26

218. În: BONER, C., *Transylvania : its products and its people*, cap.XXIII

219 În Țara Bârsei, mai ales la Feldioara și Hărman, pridvoarele caselor țărănești se găseau pe latura lungă la stradă, ca protecție a intrării directe din drum. Vezi în: *Das sächsische Burzenland,* cap. VI.1, p.509

220 Pentru o descriere a evoluției acestui tip de locuințe tradiționale vezi FABINI, H., *Gotik in Hermannstadt*, 1989, p.27

găsi foișorul pe fațada publică, spre stradă (**Bruiu**) sau spre vale (**Soroștin**, **Nou Săsesc**).

Un mod mai simplist de protejare a intrării, fie dinspre stradă, fie dinspre curte, se face cu o copertină care acoperă zona de acces, însoțită de obicei de trepte (**Archita**, **Motiș**, **Cund**, **Hoghilag**), sau prin prelungirea acoperișului principal peste zona intrării (**Nocrich**, **Rupea**, **Livezile**, **Șeica Mică**, **Axente Sever**, **Prod**, **Ticușu Vechi**).

Circa 40% din totalul clădirilor studiate au cerdac sau logie pe o latură a casei, parțial (**Felmer**, **Roșia**, **Amnaș**) sau pe toată lungimea (**Bazna**-latura scurtă, **Nemșa**, **Iacobeni**, **Veseuș**, **Șoarș**, **Băgaciu**, **Târnava** -latura lungă). Avem și câteva exemple de astfel de structuri adosate pe două (**Unirea**-plan rectangular, **Boz**, **Dorolea**-plan în L) sau chiar trei laturi ale clădirii (**Prejmer**). O logie cu pilaștri de zidărie unifică fațada principală a casei parohiale din **Mediaș**. La **Cristian/Grossau** cerdacul de lemn suprapune o serie de arcade de zidărie. La casele de secol XX (**Hărman**, **Dacia**) acesta este însoțit de un foișor de mari dimensiuni, folosit ca terasă. La **Bazna** și **Hamba** logiile sunt delimitate de arcade de zidărie. La **Șeica Mică** fostul foișor de acces a fost extins cu o logie care leagă cele două corpuri ale casei parohiale. Aceste structuri exterioare casei sunt uneori închise (**Cisnădioara**, **Fișer**, **Hosman**, **Mănărade**) cu lemn sau zidărie și au suprafețe vitrate mari (**Bunești**, **Criț**-casa veche). La **Seliștat** acesta a fost închis și a devenit hol interior, având același rol, de distribuție a circulației. La **Cincu** avem un exemplu de cerdac pe două niveluri, o interpretare de secol XIX a logiei cu arcade a conacelor nobiliare, cum avea casa parohială din **Viile Tecii** (fost conac nobiliar, azi dispărută). O serie de cerdace sunt executate în operă, cuprinse în corpul casei (**Măgheruș**, **Tătârlaua**, **Filitelnic**, **Meșendorf**, **Nou**), marcate uneori de coloane de zidărie (**Șmig**, **Bărcut**, **Valchid**). La **Guștericța** pridvorul a fost zidit și integrat structurii casei.

Elemente structurale – ziduri, planșee, șarpante

Despre primele case parohiale, realizate din lemn, nu avem date și nu se păstrează nici o urmă vizibilă. Desele incendii care au afectat localitățile au distrus clădirile din lemn. Chiar și cele care nu au pierit în incendii au fost în cele din urmă înlocuite cu unele de piatră și cărămidă, materiale mai rezistente la foc, dar și în timp. Pentru a îmbunătăți situația stocului de clădiri, orașul **Sibiu** a decis în 1546 că preoții pot

cumpăra doar case de lemn[221], pentru a se asigura că acestea vor fi reconstruite din piatră[222]. În 1770 în Scaunul **Cincu** se instituie obligativitatea de a construi case de zidărie[223]. Abia spre secolul al XVII-lea putem presupune că dispar clădirile de lemn ale clerului[224], cu unele excepții. În **Satu Nou/ Oberneudorf** din zona Bistriței, casa parohială din lemn și acoperită cu stuf, care a fost distrusă de incendiul din 1764, a fost reconstruită din același material. Abia în 1812 va fi înlocuită cu actuala casă din zidărie de cărămidă[225].

În Țara Bârsei în secolul XVIII clădirile sunt executate din piatră și cărămidă arsă. Și acareturile, în marea lor majoritate, sunt tot din zidărie[226]. Șurile, de dimensiuni impresionante, uneori cât casa sau chiar mai mari, sunt reconstruite, în măsura posibilităților, din zidărie, pentru a limita efectele devastatoare ale incendiilor[227]. Datorită acestor măsuri se mai păstrează exemplare în stare foarte bună, cum este șura casei parohiale din **Bod**. Șura din **Turnișor**, datorită dimensiunilor și structurii solide a fost refuncționalizată și adaptată pentru locuire.

În general, deficiențele structurale ale caselor parohiale s-au datorat modului defectuos de construire și terenurilor de fundare neadecvate, calamităților naturale, respectiv provocate de om (cutremure, inundații, respectiv incendii), sau exploatării incorecte (lipsa lucrărilor de întreținere curentă). Un exemplu concret de deficiență de construire întâlnim la **Codlea**, unde, în timpul lucrărilor de refacere a

---

221 Preoții din mediul rural obișnuiau să aibă case în orașe, fie pentru că fuseseră acolo învățători sau rectori, înainte de a fi aleși în noua funcție, fie pentru că doreau să aibă un loc protejat pentru bunurile de valoare, în caz de atac fortificațiile orașelor oferind o protecție mai mare. Vezi: FABINI, H., *Sibiul gotic*, p.40

222 Vezi: BONER, C. *Transylvania its products and its people*. London, 1865. Cap.V. Și: SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.295

223 În: STROE, A., STROE, Au., *Localitatea Cincu (Grosschenk) judeţul Braşov - propuneri pentru impunerea calității de zone protejate,* în: Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice, nr. 1-4, anul V, 1994, p.39

224 În cazul caselor obișnuite, mai ales în mediul rural, situația clădirilor de lemn se schimbă mult mai târziu. Ca exemplu, magistratul orașului Brașov interzice în 1754 construirea de case noi din lemn în comunitățile din țara Bârsei. Vezi: *Die Dörfer des Burzenlandes*, p.227

225 Vezi: ORENDI, J. *Die Gemeinde Oberneudorf in Nösnergau.* 1895, p.9, 30

226 În: *Das sächsische Wohnhaus im Weichbild von Kronstadt*, p.655. În urma deselor incendii care au afectat satele, inclusiv acareturile au fost reconstruite din material rezistente la foc. În secolul XIX încă se mai găseau șuri acoperite cu paie, dar acestea sunt cazuri izolate. Mai des sunt întâlnite acareturi din lemn, cu învelitori de țiglă.

227 În: *Das sächsische Wohnhaus im Weichbild von Kronstadt*, p.655.

casei parohiale din 1769, se constată că partea din față a clădirii vechi din 1596 nu avusese nici un fel de fundații[228].

Majoritatea caselor parohiale studiate au substructura din zidărie de piatră[229] legată cu mortar[230], zidărie de cărămidă sau mixă și suprastructura din zidărie de cărămidă. Acareturile sunt fie din zidărie, fie din lemn, cu învelitori de țiglă. Planșeele sunt bolți de cărămidă sau planșee pe grinzi de lemn.

La **Brașov** se păstrează în pivnițe ziduri cu baza din bolovani de râu la majoritatea încăperilor. Însă coridorul ce leagă pivnița casei parohiale de cea a casei capitlului și o cameră adiacentă sunt construite integral, pereți și boltă, din același material[231].

Planșeele sunt drepte, din grinzi de lemn, uneori cu muchiile teșite sau frumos prelucrate[232], sau sunt boltite. Majoritatea privnițelor sunt acoperite cu bolți, în vreme ce suprastructura (nivelul sau nivelurile superioare) este acoperită cu grinzi. Excepții există în ambele cazuri. Avem pivnițe încă acoperite cu grinzi (Cața, **Nou**), dar și încăperi la parter unde găsim bolți[233] (**Șaroș pe Târnave**, **Senereuș**, **Turnișor**, **Sibiu**, **Brașov**, **Mediaș**, **Guștereița**). Bolțile sunt majoritar pe cintre, cu sau fără penetrații, uneori pe arce dublouri. Se mai păstrează și câteva bolți în cruce, în special la intrarea în pivnițe (**Cisnădie**, **Sibiu**). În secolul XVIII sunt construite o serie de bolți a vela, pe care le găsim atât în pivnițe (**Ungra**, **Bod**), cât și la nivelul locuinței (**Bistrița**). În secolele XIX și XX apar cu predilecție bolțișoarele boeme pe șine metalice sau arce dublouri.

Șarpantele tuturor caselor sunt din lemn, uneori cu îmbinări cu cuie de lemn și datează din ultimele secole. Probabil cele mai vechi

---

228 Vezi: Dück, J. *Zeidner Denkwürdigkeiten vom Jahre 1335 bis zum Jahre 1847*, 1877

229 Din timpul reconstruirii casei parohiale din Codlea în sec. XVIII, aflăm că cea din 1596 nu avea deloc fundații, situație remediată cu ocazia acelor lucrări. Vezi în: Vezi DÜCK, J., *Zeidner Denkwürdigkeiten vom Jahre 1335 bis zum Jahre 1847*, p.37

230 Astfel de zidărie avem la casa parohială din Brașov, la pivniță, unde inclusiv unele bolți sunt realizate din piatră. Ca material dominant de construcție, piatra se folosește până în secolul al XVI-lea. Vezi: STROE, A., Revista Monumentelor Istorice, Nr. 1-2, 2015-2016, anul LXXXI, p.46

231 Vezi și raportul de Cercetare stratigrafică a casei parohiale din Brașov, Dumbăvician, M.et al., 2012

232 În cazul grinzilor păstrate la vedere în încăperi importante: Casa Capitlului Brașov, biroul parohial Alma Vii etc.

233 La Richiș, în timpul renovării de început de secol XX, au fost înlocuite bolțile din toate cele șapte încăperi de locuit cu planșee pe grinzi și tavane tencuite.

elemente păstrate sunt de secol XVIII, deoarece reparaţiile, extinderile şi renovările vizau în primul rând acoperişurile. Avem în documentaţii numeroase relatări despre starea precară a acestor structuri, care sunt prevăzute pentru reparare sau, mai frecevnt, înlocuire. Pot fi în 2-3 şi 4 ape, cu intersecţii cu acoperişurile foişoarelor, cerdacelor sau rezalitelor. Închiderile podului sunt realizate din cărămidă şi, în funcţie de modul de execuţie al şarpantei, rezultă pinioane teşite sau ascuţite (triunghiulare). De multe ori aceste ziduri din poduri oferă indicii importante cu privire la etapele de construire a caselor[234].

În privinţa evacuării fumului, nici o casă nu mai păstrează coşul vechi, cilindric. Doar în interiorul clădirilor se mai găsesc urme ale vetrelor şi ale acestor structuri rotunde.

Elemente nestructurale

Învelitori

Până în secolul al XVI-lea învelitorile din Sibiu erau majoritar de lemn, posibil încă şi de paie. Dar spre final de secol XV apar învelitorile de olane, iar din secolul al XVII-lea cele de ţiglă[235]. În jurul anului 1720 bisericile şi casele parohiale erau majoritatea acoperite cu ţigle, în timp ce locuinţele obişnuite încă aveau învelitori de şindrilă[236]. Casele parohiale au fost printre primele care au primit învelitori noi. Astăzi sunt acoperite aproape exclusiv cu ţigle ceramice sau învelitori moderne (tablă, ţigle de beton, plăci ondulate de carton bitumat).

Binale

Iniţial ferestrele de mici dimensiuni erau acoperite cu vezică de porc uscată, cu hârtie sau alte materiale[237]. Treptat a fost introdusă sticla de mici dimensiuni, sub formă de ochiuri sau „farfurii" montate în inele de plumb. La casele parohiale nu se mai păstrează nici o fereastră de acest tip, dar avem o menţiune veche, din 1597, despre ferestre cu sticlă la casa parohială din **Turnişor**[238]. Foile mari de sticlă apar mult mai târziu.

---

234 Unele pinioane păstrează în interiorul podului urmele vechiului acoperiş sau tencuială, semn că faţa respectivă a fost exterioară.

235 Vezi: THALGOTT, E.M., *Hermannstadt : die baugeschichtliche Entwicklung einer siebenbuŕgischen Stadt,* Hermannstadt, 1933, p.53

236 SCHULLER, R. *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*. p.175

237 Vezi în: THALGOTT, E.M., *Hermannstadt : die baugeschichtliche Entwicklung einer siebenbuŕgischen Stadt,* Hermannstadt, 1933, p.53

238 În: BAUINGER-LIEBHART, R., *NEPPENDORF Monographie des Ortes, 1.Teil*. Österreich, 2005, p.214

Ferestrele caselor parohiale sunt în două sau trei canaturi, cu oberlichturi sau fără. Cele mai vechi sunt duble, cu deschidere normală (fereastra exterioară se deschide spre exterior, cea interioară spre interior), cu tocul din afară aliniat la fața exterioară a zidului. Abia spre sfârșit de secol XIX ferestrele încep să fie montate în grosimea peretelui. Majoriatea sunt duble, cu deschidere spre interior. Unele au traversele decorate prin strunjire. Spre exterior sunt montate obloane, majoritatea din lamele mobile, unele din tăblii, cu aerisiri decupate ornamental.

Înainte de secolul al XVIII-lea ușile erau de mici dimensiuni, cu balamalele și broasca aplicate pe suprafața acesteia. De multe ori lemnul era lăsat ca atare sau pictat ca mobila. În secolul al XVIII-lea își fac apariția în casele orășenilor bogați ușile în două canaturi , iar lemnul începe să fie vopsite cu alb[239]. De la mijlocul aceluiași secol apar balamalele montate în grosimea ramelor.

Cele mai vechi uși păstrate *in situ* (**Cisnădie**, **Sibiu**, **Mediaș**) sunt din perioada gotică. În biserica din Mediaș se păstrează două uși de început de secol XVI, despre care se știe că provin din casa parohială[240]. Urmează câteva exemple de uși de secol XVIII-început de XIX [241], cu feroneria aplicată pe suprafața ramelor, la fel și broasca, cu clanță doar pe partea interioară, iar pe partea opusă cu mâner rozetă (**Sibiu**, **Brașov**, **Moșna**, **Bod**). Foaia de ușă este în general din tăblii de lemn, uneori cu sticlă la partea superioară.

Ultimele modernizări ale binalelor înseamnă montarea ferestrelor cu geam termopan în tâmplărie de lemn sau de PVC și a ușilor din materiale moderne (MDF), deși în multe cazuri găsim uși noi, realizate tot din tăblii de lemn.

Sisteme de încălzire și sisteme de iluminare

Cele mai vechi sisteme de încălzire și preparare a hranei, cu urme vizibile și azi, sunt vetrele deschise, cu hotă sprijinită pe zidurile adiacente și, spre încăpere, pe o grindă masivă. Un exemplu bine conservat se găsește în vechea casă parohială din **Miercurea Sibiului**, unde se păstrează și grinda. În pivnița casei din **Brașov** se păstrează o vatră deschisă, sprijinită pe un pilastru cu abacă, databilă în secolul

[239] Vezi: SIGERUS, E., *Vom alten Hermannstadt,* Hermannstadt, 1928, p.6

[240] Una dintre acestea are inscripționat anul 1515.

[241] Începând cu mijlocul secolului al XVIII-lea balamalele nu mai sunt aplicate pe ușă, ci în grosimea acesteia. La broaște schimbarea se petrece după 1830.

XVII[242]. Tot la **Brașov**, dar în Casa Capitlului, ar exista un cămin pentru încălzirea încăperilor[243].

Sobele cu cahle[244] încep să fie folosite încă din secolul al XV-lea[245], răspândindu-se mai apoi pe scară largă până în secolul al XIX, chiar început de secol XX. Se mai păstrează câteva exemple frumoase de astfel de corpuri de încălzit în casele parohiale din **Sibiu**, **Cisnădioara**[246], **Șura Mare**, **Laslea**, **Ungra**, **Cața** (un exemplar excepțional, din cahle albe, cu coronament bogat ornamentat). La **Bistrița**, în sala de întruniri se află o sobă cu cahle smălțuite de culoare verde.

La începutul sec. al XIX-lea inginerul și chimistul Paul Traugott Meißner descoperă la Viena o nouă metodă de încălzire a locuințelor[247]. La mijlocul aceluiași secol acest sistem este adoptat în multe case, fiind apreciat mai ales datorită capacității de a încălzi mai multe încăperi cu singură sobă. Fragmente dintr-un astfel de sistem întâlnim încă la casele parohiale din **Agârbiciu** și **Șeica Mică**.

Modul de iluminare al locuințelor a evoluat de la aprinderea surcelelor și a lămpilor cu ulei la lumânări de ceară sau seu folosite deja în secolul al XVI-lea[248]. Pentru amplasarea acestor surse de lumină, care prezentau un risc crescut de incendiu, s-au executat nișe în zidurile încăperilor, ale căror forme au variat în funcție de perioada construirii. În special în pivnițele caselor parohiale se mai păstrează nișe gotice, încheiate în arc ogival, sau în unghi ascuțit[249], nișe arcuite[250] sau nișe

---

242 STROE, Au. și A., *O casă monument istoric din cetatea Brașovului Poarta Șchei (Waisenhausgasse) nr. 6,* p.39

243 „Cea mai timpurie piesă identificată este căminul din fosta sală a Capitlului Țării Bârsei (sf. sec. XV - înc. sec. XVI), adosat zidului exterior al încăperii, între ferestre". Op.cit. p.39

244 SEBESTYÉN, G.,descrie în lucrarea *O pagină din istoria architecturii României; Renașterea* din 1987, p.42, sobele cu cahle renascentiste.

245 Vezi: SIGERUS, E., *Vom alten Hermannstadt,* Hermannstadt, 1928, p.7

246 Sobă cu cahle albe, smălțuite, cu ornamenente vegetale albastre.

247 O descriere amănunțită a sistemelor de încălzire se găsesc în două publicații ale lui P.T. Meißner apărute la Viena în 1823 și 1827 (vezi bibliografia pentru titlurile complete). Interesantă este nu doar metoda de manipulare a aerului cald, ci și efectele acestui sistem termic revoluționar, care permitea încălzirea atât a camerelor aflate pe același nivel cu soba, cât și a celor aflate la niveluri diferite. În plus, Meißner propune și utilizarea pentru încălzire a aerului cald provenit de la cuptoarele de bucătărie.

248 Vezi: SIGERUS, E., *Vom alten Hermannstadt,* Hermannstadt, 1928, p.21

249 La **Axente Sever** se păstrează în pivniță o nișă în unghi ascuțit, executată prin retrageri succesive ale cărămizilor. Aceeași formă o întâlnim în pivnițele caselor parohiale din **Brașov**, **Miercurea Sibiului** (casa veche),

rectangulare[251]. La **Biertan** avem o nișă mică, aproximativ pătrată și puțin adâncă în peretele de est al pivniței din tractul sudic. Biforul gotic din pivnița parohiei sibiene este un exemplu mai elaborat, care atestă importanța parohului acestui orașul încă din Evul Mediu. Atenția la detaliu în prelucrarea acestei nișe ar putea sugera și faptul că ar fi fost de fapt destinată păstrării unor lucruri de valoare. Din câte am putut însă observa, pe pereți există depuneri de fum, ceea ce ne face să credem că servea totuși ca loc de amplasare a corpurilor de iluminat.

Un caz particular îl reprezintă **Șura Mare,** unde avem în pod o nișă în ogivă. Împreună cu alte elemente, acest detaliu sugerează faptul că acest nivel a fost locuibil. Și parterul prezintă elemente particulare, cum este nișa biforă din încăperea mare, de est. Nișa, acum obturată, sprijină la partea inferioară pe o scândură, ceea ce sugerează faptul că aici s-ar fi păstrat obiecte de valoare, și nu corpuri de iluminat.

Observăm că multe elementele istorice s-au păstrat numai în acele spații care și-au pierdut rolul inițial. Intrând într-un con de umbră au fost exceptate de la lucrări de modernizare. Este cazul vetrei cu hotă păstrate la **Miercurea Sibiului**, unde, datorită construirii unei case parohiale noi, cea veche, a văduvelor a rămas relativ neatinsă de modernizările ce urmăreau creșterea confortului locuinței preotului. Urme ale acestor vetre sunt vizibile la **Sibiu**, unde casa s-a dezvoltat în jurul nucleului inițial, iar fosta bucătărie a devenit spațiu de depozitare, neafectat de modernizări.

CAPITOLUL 8

Datarea aproximativă

Datarea clădirilor existente și mai ales a părților acestora poate fi dificilă din cauza lipsei elementelor de identificare clară, cum sunt

---

[250] La **Bod**, **Moșna**, **Turnișor** găsim în pivniță nișe mari, în arc aplatizat. La **Gușterița**, tot în pivniță, se găsesc două nișe în arc frânt, a căror bază se află chiar deasupra soclului de piatră a zidului de cărămidă, semn că au fost executate într-o etapă ulterioară, când pivnițele de piatră au fost reconstruite cu cărămidă. O alta, asemănătoare, a fost realizată în zidul despărțitor dintre tracturi, chiar lângă unul dintre golurile de trecere, pentru a asigura iluminatul circulației. La **Cisnădie** avem o nișă semicirculară de mici dimensiuni, dar foarte adâncă, a cărei formă este dată de cărămizi așezate pe lat. Aceasta este retrasă în grosimea zidului și este protejată pe respectiva suprafață de retragere de un buiandrug din scândură de stejar. Posibil ca această nișă să fi fost, de fapt, o gură de aerisire.

[251] Astfel de nișe rectangulare se întâlnesc, de exemplu, în pivnița casei din **Meșendorf**.

componentele artistice. Tehnici constructive asemănătoare au fost folosite în epoci diferite, ca de exemplu execuția de bolți semicilindrice și în cruce în perioada medievală, dar și în Renaștere[252].

Din documentele istorice au putut fi extrase o serie importantă de date legate de etapele de construcție ale clădirilor. S-au avut în vedere izvoarele istorice, precum inventare și cărți comemorative, dar și bibliografia care atinge și acest subiect, cum sunt monografiile satelor, lucrări de specialitate, lista monumentelor. Toate aceste surse nu au folosit însă în cazul datării celor mai vechi case parohiale. Aici au trebuit coroborate date despre colonizarea așezărilor, etapele de dezvoltare ale acestora, meșteri și meșteșuguri etc., informații care au putut fi culese din lucrări de urbanism și istorie a arhitecturii.

Cercetările arheologice au arătat existența în Transilvania a unor case de lemn și bordeie de pământ încă din secolele X-XII[253]. În orașe ca **Sibiu**, **Brașov**, **Bistrița**, **Sighișoara** casele zidite apar relativ devreme, încă din secolul XIII (**Sibiu**). Până în secolul al XV-lea sunt totuși destul de rare, centrele orașelor fiind populate mai ales cu case de lemn[254]. Prima atestare a unei organizații ecleziastice a sașilor, prepozitura Sibiului, ca biserică a germanilor din Transilvania (*ecclesia Theutonicorum Ultrasilvanorum*) datează din 1191, când se poate presupune existența unor clădiri bisericești[255]. Între acest moment și a doua jumătate a secolului al XIII-lea, de când datează probabil prima casă parohială zidită din Sibiu[256], distinctă de clădirea prepoziturii cu capela ei proprie, trebuie să fi existat cel puțin o construcție inițială de lemn, material de construcție obișnuit la acea vreme. Cercetările arheologice din Piața Huet[257] nu au adus informații suplimentare în acest sens, dar au confirmat faptul că ansamblul casei parohiale a fost ridicat în zona primelor fortificații ale Orașului de Sus.

---

252 SEBESTYÉN, G., *O pagină din istoria architecturii României; Renașterea*; vezi și FABINI, *Gothik in Hermannstadt* și DERER, H, *Sibiu: Arhitectura în epoca barocă*

253 Vezi: NIEDERMAIER, P, *Siebenbürgische Städte*, p.255

254 Op.cit., pg.257

255 Vezi ȚIPLIC, M. *Mărturii arheologice și arhitectonice ale colonizării sașilor în sudul Transilvaniei*

256 Vezi argumentația cu privire la dezvoltarea parcelarului și apariția construcțiilor zidite la NIEDERMAIER, P. *Siebenbürgische Städte*

257 Săpăturile au vizat Piața Huet și nu casa parohială. Presupunem existența unei prime case de lemn pe locul celei de azi, ceea ce înseamnă că doar eventuale cercetări arheologice în pivnițele casei ar putea aduce noi dovezi asupra existenței acesteia. Vezi Marcu-Istrate, D. *Sacru și Profan într-un oraș european. Piața Huet.*

Putem presupune, cu destulă siguranță, construirea primei case parohiale de piatră la **Sibiu** în secolul al XIII-lea. Prepozitura fusese déjà înființată la sfârșitul secolului al XII-lea, ceea ce îi conferea așezării o importanță ecelziastică deosebită[258]. În 1224 se înființează Provincia Sibiului, al cărei sediu se află în orașul cu același nume, aducând așezării privilegii sporite, precum dreptul de liberă alegere a parohului, scutirea de vamă, dreptul de a ține târguri[259]. Dar orașul avea și obligații, dintre care relevantă pentru studiul de față este găzduirea regelui, care presupunea existența unor construcții corespunzătoare.

În secolul al XIV-lea casa parohială din **Brașov** era probabil deja construită din zidărie[260]. Despre casa inițială, din lemn și lut, nu se cunosc detalii precise. În urma săpăturilor arheologice din 2012-2013[261] s-au cercetat urmele unei locuințe aflate la sud de biserica, în Curtea Honterus. Casa de dimensiuni mari, de peste 8,0 x 6,0m, datată în secolul al XIII-lea, avea fundații de piatră și elevații de lemn și lut și a fost în folosință o perioadă îndelungată de timp, până ce un incendiu a dus la prăbușirea și distrugerea ei[262]. Deoarece în perioada respectivă exista deja un cimitir la nord de această construcție, deci probabil și o biserică, este posibil ca aceasta să fi fost prima casă parohială. Eventualele săpături arheologice în pivnițele casei curente ar putea aduce lămuriri suplimentare, care eventual să confirme existența primei case în substructurile celei de azi, și nu în fața ei.

Secolul al XV-lea marchează o etapă importantă a evoluției locuințelor în **Sighișoara**, **Sibiu** și **Bistrița**, când se dezvoltă fondul locativ atât ca tipologie, dar și ca materiale de construcții durabile[263]. Tot de atunci încep să apară și informații scrise despre locuințele clerului, după cum vedem din exemplele următoare.

În 1432 o curie nobiliară este donată comunității din **Biertan** pentru a-i servi acesteia drept casa parohială[264]. Nu se cunosc alte detalii despre acea casă, în afara faptului că preotul locuia acolo dinainte de momentul donației. În 1429 camera mică a casei parohiale din **Slimnic**

258 NIEDERMAIER, P., *Geneza orașelor medievale în Transilvania*, p.196
259 Op.cit, p.212
260 Probabil construită în 1379. Vezi: NIEDERMAIER, P, *Siebenbürgische Städte*, p.250.
261 Vezi: MARCU-ISTRATE, D., *Redescoperirea trecutului medieval al Brașovului,* 2015
262 Vezi: op.cit, p.74
263 NIEDERMAIER, P., *Siebenbürgische Städte*, p.259
264 SALZER, J.M. *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen.* 1881, p.76

este loc de întrunire[265]. În cursul lucrărilor de reconstrucție din secolul al XVIII de la **Șaroș pe Târnave** sunt descoperite mai multe inscripții, între care *correcta in domicilium anno 1493*[266] pe peretele de lângă intrare. Probabil în acel an au avut loc reparații ale unei case mai vechi.

Etapele de construire ale casei parohiale din **Mediaș** pot fi identificate pe baza corelării informațiilor despre etapele de construire ale incintelor fortificate și a componenetelor artistice păstrate. Astfel se poate concluziona că prima casă a fost ridicată în secolul al XV-lea între zidurile castelului, care existau déjà la acea dată.[267]. De altfel, aripa de nord adosată în vestul casei este construită pe prima centură de fortificație a castelului. Primul corp, construit în jur de 1400[268], a fost cel de vest, cu pivniță și parter. Acesta a fost alipit, nu după multă vreme, turnului Mariei prin crearea unei încăperi mici, de formă neregulată. A. Avram argumentează existența unei a doua case, la est de prima, cu pivniță, parter și etaj. Cele două clădiri ar fi fost unificate, tot în secolul XV, printr-o „plombă", iar casa 1 ar fi fost supraetajată mai târziu, probabil la sfârșit de secol XVIII[269]. Urmele vechii șarpante a casei 1, vizibile în pod[270], arată că aceasta a avut o etapă intermediară între faza de parter și situația curentă, respectiv a avut acoperiș mai îngust, doar peste încăperea principală. La acel moment coridorul etajului casei 1 fie nu exista, fie avea acoperiș individual.

Și începuturile casei parohiale din **Cârța** se regăsesc în acest secol, când la sfârșitul acestuia abația cisterciană a fost desființată, iar satul a trecut în administrarea Sibiului. Biserica va aparține de biserica Sfânta Maria din oraș, iar în Cârța se va construi casa parohială pe ruinele aripii de est a mănăstirii, în zona *refractorium*-ului.

---

265 Vezi: Klima, *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Stolzenburg*, după Archiv 10/56

266 MOSBERGER, H., *Scharosch an der Großen Kokel,* p.120

267 Vezi NIEDERMAIER, P, *Siebenbürgische Städte*, pg.209. Și: AVRAM, A., *Topografia monumentelor. Municipiul Mediaș*

268 După FABINI, H., Neuer Weg, 1965

269 În: *Topografia monumentelor. Municipiul Mediaș*. Ca argumente, A. Avram amintește diferența de nivel între planșeele casei 2, care ar fi avut etaj de la început, și a „plombei", ultima datată tot în secolul al XV-lea, sau început de al XVI-lea datorită ferestrei în acoladă.

270 Pe zidul turnului Mariei și pe pinionul opus acestuia se observă urma căpriorilor vechiului acoperiș. Deasupra urmei de pe pinion, la contactul cu "plomba", zidărie este tencuiată, semn că acea parte se afla la exterior.

În secolul al XVI au loc schimbări importante ale fondului construit, mai ales la **Brașov**[271]. În jurul anului 1600 în **Sighișoara** aproape toate casele din cetate erau refăcute din zidărie, la fel majoritatea caselor din incinta fortificată a **Brașovului** și **Bistriței**, iar în **Mediaș** și **Sibiu** cam jumătate. În același timp crește și numărul caselor de zidărie cu etaj[272]. Din izvoare scrise aflăm că în 1596 se cumpără la **Codlea** un teren în afara cetății, pentru curtea parohială[273], pe care se construiește o casă. Din aceasta se mai păstrează camerele din spate[274]. Nucleul casei parohiale din **Cepari** datează de la începutul secolului al XVI-lea, probabil din 1524, dată înscrisă pe o monedă găsită la fața locului[275]. La **Biertan** se presupune că prima construcție mai mare a fost realizată în 1572, când sediul episcopal se mută aici, iar casa primește pe fațada nordică, spre curte, inscripția *Sedes Episcopalis Augustane Confessionis in Transilvania*[276].

Nu se cunoaște cu exactitate anul primei construcții a casei din **Șaroș pe Târnave**, dar din relatările preoților Binder și Fay[277] reiese că nucleul de secol XV a suportat cel puțin două faze de lucrări importante în secolul următor.

La **Șoala** se poate identifica nucleul vechi - format dintr-o încăpere mare de 5.30x5.50 și o cămară spre nord - care ar putea data din 1525, anul inscripționat pe o grindă de buiandrug, deasupra ușii de intrare în cameră. Această parte, care se află la o cotă mai înaltă decât restul casei, este diferențiată și la nivelul acoperișului prin pinionul de zidărie, care se vede deasupra învelitorii.

În acest secol este datat și începutul casei parohiale din **Axente Sever**, dar și a celei din **Dealu Frumos**[278], despre care aflăm că în 1759

---

271 NIEDERMAIER, P. *Siebenbürgische Städte*, p.259

272 Op.cit., p.261-262

273 Vezi DÜCK, J., *Zeidner Denkwürdigkeiten vom Jahre 1335 bis zum Jahre 1847*, p.37

274 Vezi în: Vezi DÜCK, J., *Zeidner Denkwürdigkeiten vom Jahre 1335 bis zum Jahre 1847*, p.37

275 Vezi*:* BRECKNER, G.*, Spuren & Bilder aus Chepan. Heimatbuch der Gemeinde Tschippendorf (Cepari, Csépán) in Nordsiebenbürgen,* p.145

276 Salzer amintește în *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen* lipsa detaliilor cu privire la starea și stadiul clădirilor curiei primite de la Anna din familia Apa, pentru instalarea curții parohiale.

277 1582 și 1584 sunt ani în care s-ar fi lucrat la casa parohială. Vezi în: MOSBERGER, H. *Scharosch an der Großen Kokel,* p.119

278 Vezi Lista Monumentelor Istorice 2010, județul Sibiu.

că este în stare bună[279]. La sfârșit de secol XVI în curtea parohială din **Turnișor** se găsea o casă cu pivniță, care avea o încăpere mare, bucătărie cu vatră și o scară. În Scaunul Miercurea se remarcă în acest secol **Apoldu de Sus** ca fiind cea mai populată și mai puternică localitate[280]. De atunci datează și pivnița casei parohiale, sau cel puțin fragmente din ea, probabil din prima construcție zidită, situație întâlnită și la **Câlnic**, unde pivnița din partea de sud păstrează un ancadrament de piatră în plin cintru[281].

O evoluție interesantă găsim la **Cisnădie**, localitate care în secolul al XII-lea era mai mare decât Sibiul[282], fiind desemnată *civitas* în 1325[283], mai devreme decât acesta. Criza agrară medievală a avut însă un impact negativ asupra localității, care ajunge în secolul al XV-lea să fie denumită pur și simplu sat (*villa*), iar târg (*oppidum)* doar o dată, în 1428[284]. Datată ca aparținând finalului de secol XVI[285], dar cu fragmente de secol XV[286], casa parohială din localitate păstrează numeroase urme de reconstrucție și extindere. Dintre acestea cele mai clare sunt cele de secol XVIII, perioada în care au avut loc lucrări succesive de extindere și supraînălțare.

Mai puține sunt clădirile cu datare clară în secolul al XVII-lea. În general, aflăm despre această perioadă din relatări despre case ridicate în secolele următoare pe pivnițele sau temeliile celor vechi. Totuși există și date precise, extrase din actele bisericești[287]. Astfel în 1643 a fost montată o nouă șarpantă la **Șaroș pe Târnave**, an care apărea înscris, împreună cu numele preotului Scharsius, pe grinzi de pivniță, în cameră și pe tocuri de ușă[288]. La **Ighișu Nou** se consideră de către unii autori

279 Vezi Klima, *Daten zur Geschichte der evang. Kirchengemeinde Schönberg*
280 Vezi, FABINI, H., *Atlas der sieb.-sächsischen Kirchenburgen und Dorfkirchen,* p.236
281. PORUMB, M., FIREA, C., *Cetatea Câlnic*, p.26
282 NIEDERMAIER, P., *Geneza orașelor medievale în Transilvania*, București, 2016, p.223
283 Op.cit, p.373
284 Op.cit, p.427
285 FABRITIUS-DANCU, J., *Die Kirchenburg in Cisnădie,* Bukarest, 1970, p.31
286 Vezi și: FABINI, H., *Atlas der sieb-sächs. Kirchenburgen und Dorfkirchen,* 2002, p.289
287 Monografiile satelor comandate de către Asociațiile Comunităților Localităților de Baștină se bazează în special pe aceste acte de arhivă.
288 La momentul vizitării casei nu au putut fi identificate astfel de inscripții. Ele apar menționate în monografia localității, *Scharosch an der Großen Kokel,* autor MOSBERGER, H.

1624[289] ca an de construcție, deși se păstrează elemente mai vechi, ca ancadramentul gotic înzidit din peretele nordic al casei[290].

Mai sigură este datarea în 1624 a unei părți din casa parohială **Cincșor**, datorită inscripției ce se găsește pe un zid din pivniță[291]. La fel și la **Cața**, unde apare inscripția cu anul *1627* pe o grindă din pivniță. Locuința preotului din **Richiș**, datând din Evul Mediu, este refăcută și extinsă în timpul preotului Georg Pelz, în 1622[292]. De la bolta din camera arhivei se păstrează cheia[293] cu inscripție *GPC 1622*, înzidită acum pe peretele exterior de lângă intrarea la bucătărie.

Nucleul de secol XVII al casei parohiale din **Filitelnic** pare să fie format din încăperile dinspre nord, cu pivniță boltită cu penetrații. La acesta s-au adăugat ulterior încăperea de sud și pridvorul de pe vest. Și la **Gușterita** avem un nucleu de secol XVII format din două încăperi, una acoperită cu bolți în cruce, cu pivniță cu două compartimente, cu bolți semicilindrice. Alte case datate cu începere din secolul al XVII-lea sunt **Miercurea Sibiului** (casa veche, inscripție pe pinion *1600*), **Moșna**, **Feldioara**.

Nu se știe cu claritate când a fost construit nucleul inițial al casei din Hamba, dar datează probabil din secolul XVI sau XVII și este format din pivniță cu boltă semicilindrică și deasupra o încăpere. Accesul inițial în pivniță se făcea pe latura de est, acolo unde se vede azi un gol zidit în bolta de cărămidă. Accesul la locuință se făcea de pe latura de N, dinspre grădină[294]. Ulterior se adaugă o nouă încăpere spre est, a cărei dușumea se află cu câteva trepte mai sus decât prima încăpere. Dedesubt are pivniță cu boltă semicilindrică, așezată pe direcție perpendicular față de bolta veche. În 1670 este datată prima fază de construire a casei parohiale din **Reghin**, despre care nu avem alte detalii.

Secolul al XVIII-lea este caracterizat de diversitate în domeniul construcțiilor. Circa 30 de case sunt nou construite în această perioadă, fie pe fundații mai vechi, fie pe amplasamente noi, sau pe cele inițiale

289 Este anul menționat în monografia din 1966 a lui WEINGÄRTNER, S.jr., *Heimatbuch. Sächsisch-Eibesdorf in Siebenbürgen.*, p.221

290 Menționat de FABINI, H. în *Atlas der siebenbürgisch-sächsischen Kirchenburgen und Dorfkirchen,* p.170

291 Vezi: SCHWAB, H.E., *Kleinschenk in Siebenbürgen.* 1997, p.14

292 Vezi în: Tiposcript din 1980 al preotului din Richiș, Hans Binder, după *Gedenkbuch*

293 Vezi în: op.cit. note introduse de Pfarrer Andreas Herberth

294 Vezi în: KAROLI, R., *Siedlungs- und Ortsgeschichte der Gemeinde Hahnbach*. 1954. (Prelucrată de Gunesch, H. 2003), p.88

după demolarea completă a clădirilor existente. Peste 20 sunt case vechi, care acum sunt extinse și modificate. Câteva exemple care ilustrează aceste intervenții sunt: **Ghinda**, extinsă în 1778; **Șomartin** capătă încă o cameră spre curte în 1763[295], iar **Meșendorf** încă două camere în 1765[296]; la **Richiș** casa parohială arde în 1702 și trebuie refăcută; 1758[297] este an de referință și pentru **Șaroș pe Târnave**, unde casa de secol XVI este adaptată și reconstruită în forma de azi. Locuința cu două încăperi din **Hamba**, cu pivniță și parter înalt, este extinsă în 1733[298] cu o aripă nouă, către sud. Aceasta are camera argaților la parter și o cameră mare la etaj. 16 ani mai târziu este construit și cerdacul cu arcade și scara de acces la corpul vechi. La sfârșit de secol XVIII se mai adaugă două încăperi parter, către sud, una având două cuptoare. La **Codlea**, unde inițial s-a crezut că este vorba doar de reparații ale casei vechi de peste 170 de ani, se constată în 1769, în urma expertizei tehnice, că doar camerele din spate se pot păstra. Restul este demolat și reconstruit, inclusiv fundațiile, care lipseau de la clădirea inițială[299].

Într-o vedută a **Sibiului** de mijloc de secol XVIII[300] se observă cu claritate casa parohială cu etaj, de dimensiuni mult mai mari decât orice altă construcție din zonă, dominând atât prin amplasarea pe coama dealului, cât și prin masivitate, chiar și biserica Spitalului.

Secolul XVIII a adus modificări multiple casei parohiale din **Cisnădie**, care până atunci consta dintr-o clădire aflată la vest de turnul sudic al centurii exterioare de fortificație. Cea mai clară este extinderea casei spre est și unificarea cu turnul din 1737, vizibilă la nivelul pivniței, unde încăperea mediană a extinderii este un gârlici în pantă, care leagă pivnițele celor două corpuri, aflate la cote diferite. La parter această zonă de contact este vizibilă datorită planșeului aflat la aceeași cotă cu restul casei, deci mai jos decât încăperile turnului, iar la etaj este supraînălțat cu circa 35cm față de restul locuinței, ajungând la nivelul planșeului turnului. Și ferestrele acestei „plombe" sunt la înălțimi și de dimensiuni diferite. Etajul a fost adăugat în 1782-1783, când s-a

295 Klima, *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Martinsberg*, după *Kirchenbuch*

296 Klima, *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Meschendorf*

297 MOSBERGER, H. *Scharosch an der Großen Kokel,* p.120

298 Vezi în: KAROLI, R., *Siedlungs- und Ortsgeschichte der Gemeinde Hahnbach*. 1954. (Prelucrată de Gunesch, H. 2003), p.88

299 Vezi în: DÜCK, J., *Zeidner Denkwürdigkeiten vom Jahre 1335 bis zum Jahre 1847*, p.37

300 Vezi veduta lui Samuel Sardi în: CZEKELIUS, O., FABINI, H., *Das alte Hermannstadt. Veduten und Stadtpläne aus vier Jahrhunderten*, Sibiu, 2007, p.65

executat și o extindere pentru scară[301] – probabil coridorul și dependințele de pe partea de nord, spre curte.

Secolul al XVIII-lea aduce modificări semnificative și la casa parohială din **Bistrița**. În acea perioadă este realizată galeria pe arce *Șugălete*, ce începe din stânga portalului carosabil al casei parohiale, realizată probabil după marele incendiu din 1758[302]. Tot de secol XVIII sunt și calotele a vela care acoperă coridorul corpului estic.

Sediul Episcopal din **Biertan** trece prin mari transformări, casa parohială fiind refăcută și extinsă în cel puțin trei etape, de-a lungul acestui secolului, ajungând astfel la aspectul de azi.

Remarcabil este cazul parohiei din **Brașov**, cu origini de ev mediu și care se prezintă ca o clădire barocă de secol XVIII, datorită intervențiilor suportate în această perioadă, definitorii pentru caracterul său curent. În 1706 casa parohială este unită cu cea a capitlului, iar în 1776 sunt realizate lucrări în urma cărora rezultă un aspect armonios și unitar, caracterizat de fațada barocă, cu detalii deosebit de frumoase.

În jur de 70% din casele care au fost construite sau refăcute în acest secol au păstrat aspectul de clădire tradițională, barocă, unele cu acoperiș cu rupere de pantă (**Nochrich**, 1797; **Bărcut**, 1770; **Veseud/Zied**, 1747; **Zagăr**, 1795; **Dealu Frumos**, 1768), majoritatea cu pinioane teșite (**Tălmaciu**, 1718; **Amnaș**, 1787; **Cisnădioara**, 1770, **Dupuș**, 1766; **Feldioara**, 1785 și multe altele).

Aproape 100 de clădiri sunt caracterizate de transformările secolului al XIX-lea. Dintre acestea, cel mai mare grup – în jur de 70 – sunt construcții noi, eventual ridicate pe fundații și pivnițe vechi. Peste 20 de alte case sunt adaptări și extinderi ale unor clădiri anterioare (**Cepari**, **Cârța**, **Nou**, **Senereuș**, **Meșendorf**, **Iacobeni**, **Codlea**, **Cristian/Grossau**, **Biertan**). Lucrărilor de secol XIX li se datorează aspectul de azi al caselor din **Cincșor**, **Mediaș** (fațada spre curte), **Slimnic** (reconstruită în stil neogotic) și al corpului 3 al casei din **Sibiu**. Probabil cel mai spectaculos exemplu de intervenție de secol XIX găsim la **Șura Mare**, când curtea parohială suferă transformări majore în urma cărora casa cu pivniță+P+E este astfel modificată, încât parterul este supraînălțat în detrimentul etajului, care rămâne doar pod. Probabil că

301 Vezi: GÜNDISCH, K., SCHEMMEL, O., *Heltau. Geschichte und Kultur einer siebenbürgisch-sächsischen Gemeinschaft.* 2004, p. 395

302 Porticul este acoperit cu calote a vela, specifice barocului, iar zidăria nu este țesută cu cea a peretelui casei. Vezi în: DUDA, V., *Ansamblul Șugălete* în revista *Primăria Bistrița*, anul X, 9 septembrie 2015, p.8

tot în această perioadă este unită casa din **Metiș** cu turnul incintei fortificate, căpătând astfel aspect de mică biserică.

În sfârșit, avem și cazuri în care s-a construit o aripă nouă (extinderi cu clădire nouă, adosată: **Axente Sever**, **Hosman**, **Reghin**[303]), sau chiar un nou corp de clădire în curtea parohiei (**Miercurea Sibiului**[304], **Târnava**[305]).

Secolul al XIX-lea mai aduce un element major care va influența situația construcțiilor bisericești inclusiv în primele decenii ale secolului următor: înființarea Asociației *Gustav Adolf Verein*[306] și afilierea acesteia la organizația din Germania. Pe lângă numeroase biserici reconstruite avem și cazuri de case parohiale[307] ale căror costuri de reparare sau chiar reconstrucție sunt preluate parțial sau total de această asociație.

De la mijlocul secolului al XIX-lea remarcăm menționarea frecventă a numelor profesioniștilor implicați în execuția lucrărilor de construcții, semn că domeniul se consolidează[308] și începe să fie reglementat. Avem o serie de meșteri constructori, care elaborează planurile și implemenetează execuția lor. La **Roadeș** îi găsim pe frații Johann și Karl Letz din Sighișoara lucrând la noua casă parohială, la **Ruja** pe Johann Schuster din Merghindeal, iar în nordul Transilvanei, la **Târpiu**, Carl Kramer ia 32.000 de coroane pentru noua clădire. Un caz aparte este construirea casei din **Râșnov** de către maistrul constructor

---

303 După revoluția pașoptistă, la **Reghin** se construiește locuința îngrijitorului în prelungirea spre sud a casei parohiale, din materialul rezultat în urma demolării turnului-școală din fortificația bisericii. Vezi în: GANESCH, H. *Istoricul învățământului german la Reghinul Săsesc.* 2014

304 Casa veche din **Miercurea Sibiului** se află încă în stare bună, dar comunitatea decide construirea uneia noi în 1835, cea veche urmând să fie casa văduvelor de preot („*Witwensitz*"). Vezi în: *Kirchenbuch*, Arhiva Centrală A Bisericii Evanghelice C.A. – Casa Teutsch

305 La **Târnava** casa veche este abandonată din cauza stării precare și demolată parțial. În 1882 se ridică o nouă locuință pentru preot, iar vechea clădire scapă de demolare și este reamenajată pentru învățător.

306 Vezi: SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer*, p.75-76

307 Cu sprijin din partea Gustav Adolf Verein este construită în 1869 casa din **Blăjel**, iar în 1905-1906 cea din **Zlagna**. 4000 de coroane donează aceeași asociație pentru ridicarea locuinței preotului din **Tătârlaua** și 7.243 de coroane pentru cea din **Cund**.

308 Începând cu secolul al XVIII-lea bresele constructorilor încep să se organizeze mai bine și să crească în importanță. Vezi: DERER, H., *Sibiu: Arhitectura în epoca barocă,* p. 91-97

Karl Pfaff[309], dar după planurile inginerului orașului Brașov, Nikolny[310]. Avem deja și cel puțin două[311] case ridicate după planurile unui arhitect.

La început de secol XX, înainte de primul război mondial, peste 20 de comunități sunt ocupate cu ridicarea de noi case parohiale, unele cu totul deosebite. Comunitatea **Bartolomeu**, devenită parohie de sine stătătoare abia în 1863, construiește în 1905 o casă parohială impunătoare, foarte ornamentată[312], care amintește de un mic palat. La celălalt capăt al spectrului se găsesc case mai modeste, cum este cea de la **Zlagna** (1905-1906), care oferă spațiu generos, dar păstrează aspectul de casă tradițională, cu cerdac pe o latură. Între aceste extreme se găsesc o serie de case cu aspect de vile, cum sunt **Netuș** (1913), **Lovnic** (1913-1914) și **Jibert** (1902) și clădiri mari, spațioase, adevărate case urbane, pe care le găsim la **Dacia** (1905), **Fișer** (1912), **Mercheașa** (1902), **Marpod** (1912), **Hărman** (1901).

În perioada interbelică se mai construiesc patru case: la **Rodbav** (1925), **Șura Mică** (1926), **Hetiur** (1929) și **Merghindeal** (1938). În primii ani ai celui de-al doilea război mondial este construită casa din **Petiș**, în stil tradițional, iar în plin război (1942-1943) comunitatea din **Ghimbav** începe construcția casei parohiale, pe care însă nu reușește să o termine. Abia în 1954 clădirea va fi finalizată de către conducerea fabricii Octombrie Roșu, care, conform înțelegerii, are ca beneficiu pentru investiție dreptul de folosință pentru 20 de ani. După procese îndelungate, comunitatea reușește să reintre în posesia clădirii abia în 1974.

Din 30 de case parohiale de secol XX din totalul celor cuprinse în această cercetare, doar două mai sunt construite după cel de-al doilea război mondial: **Alțâna** în 1971, după planurile arhitectului sibian Hermann Fabini și **Țapu** în 1967.

Secolul XX mai înseamnă pentru casele parohiale mici modificări de partiu și modernizări. La **Cisnădie,** unde comunitatea începe să

---

309 Acesta participă cu un proiect și la concursul de soluții organizat de către presbiteriul din Cristian / Neustadt. Vezi în: *Topografia monumentelor din Transilvania. Județul Brașov, vol.3.4*

310 Vezi în: BERGEL, R. *Rosenau Ein Heimatbuch. Teil I, II, III.* 1982, p.71

311 Cristian/Neustadt, arhitect Christian Kertsch și Laslea, arh. M. Polak.

312 Heinrich Zillich, în cartea sa, *Kronstadt*, din 1925, numește clădirea "*hässliche Gebäude, das Pfarrhaus*". În: T. ŞINDILARIU, *Festvortrag anlässlich des diesjährigen Bartholomäusfestes*, 2013, ADZ, 6 septembrie 2013

crească[313], iar preotul nu mai poate fi susținut de învățător[314], este nevoie de un predicator care să-l sprijine pe parohul Gustav Kaestner. Ambii clerici locuiesc până în 1959 în casa parohială: parohul la parter, preotul-predicator la etaj, unde se țineau uneori și cursuri pentru elevi[315]. Ulterior cancelaria se mută în cele două încăperi ale fostului turn, predicatorul locuieşte în camerele de la parter, iar parohul la etaj. La scurt timp încăperea mică, boltită, dintre cancelarie și locuința predicatorului, este arondată zonei publice, rămânând birou pentru predicator, dar cu acces din cancelarie, nu din locuința acestuia. Aici funcționează azi biroul prim-preotului. După 1990 la Cisnădie rămâne un singur preot („*Stadtpfarrer*"), al cărui locuință funcționează la etaj. Parterul este ocupat în continuare de cancelarie, iar fosta locuință a predicatorului este folosită pentru diverse alte scopuri (camera de oaspeți, întruniri ale comunității etc.).

Aspectul final al unora dintre casele parohiale este dat de intervențiile de secol XX: **Câlnic** (modificări ale fațadelor, lărgiri ale golurilor, verandă stil Secession[316]), **Tunișor** (refăcută după planurile arhitectului sibian Gustav Mätz), **Hamba** (după planurile maistrului-conductor Fritz Buertmes, se construiește etaj peste încăperile parter de final de secol XVIII și se realizează un aspect unitar al aripii de sud).

Secolul XX înseamnă și modernizări menite să sporească confortul. La **Șaroș pe Târnave** se construiește o bucătărie de iarnă și baie, în prelungirea casei spre vest. La **Richiș** se fac în 1920 planuri de demolare a casei până la nivelul pivniței și de construire a uneia noi[317]. Din motive nespecificate, dar probabil legate de situația economică, se renunță la demolare și se execută doar reparații și îmbunătățiri. În decursul acestor lucrări se înlocuiesc bolțile de pe toate cele șapte încăperi ale casei cu planșee pe grinzi. La **Cisnădie** se modernizează sistemele de încălzire și iluminat și se introduc instalații sanitare. Casa parohială este conectată la rețeaua electrică încă de la începutul

313 Reforma agrară din 1945 și colectivizarea forțată care a urmat-o a determinat migrații masive ale țăranilor către orașe. Comunitatea crește la Cisnădie datorită industriei textile, care oferea locuri de muncă. Vezi: GÜNDISCH, K., SCHEMMEL, O., *Heltau. Geschichte und Kultur einer siebenbürgisch-sächsischen Gemeinschaft.* 2004, p.234

314 În 1948, prin trecerea școlilor în subordinea statului, dispare funcția de învățător-predicator, deci învățătorul nu mai are atribuții de cleric.

315 Vezi: GÜNDISCH, K., SCHEMMEL, O., *Heltau. Geschichte und Kultur einer siebenbürgisch-sächsischen Gemeinschaft.* 2004, p.233

316 Vezi: PORUMB, M.; FIREA, C. *Cetatea Câlnic*, p.26

317 Vezi: Tiposcript din 1980 al preotului din Richiș, Hans Binder, după *Gedenkbuch*

secolului, încălzirea cu gaz înlocuieşte pe cea cu lemne în 1947, iar la începutul anilor ‘60 se introduce apă curentă şi canalizare şi se construiesc două băi, câte una pe nivel[318].

În sfârşit, a doua jumătate a secolului XX aduce un anumit tip de schimbare de funcţiune care afectează atât casele parohiale, dar mai ales organizarea curţilor acestora. Este vorba de ocuparea parohiilor de către sediile organizaţiilor agricole de stat (IAS, CAP, GOSTAT/GAS), ceea ce a condus la demolarea acareturilor gospodăreşti pentru construirea unora noi, sau la folosirea excesivă a celor existente şi, în cele din urmă, la lăsarea acestora în paragină[319] şi dispariţia lor ulterioară. Casele, ocupate parţial[320], sau total[321], nu suferă, în general, transformări majore, dar sunt afectate de lipsa măsurilor de întreţinere şi de intervenţii care nu ţin cont de caracterul clădirii.

Clădirile de zidărie din Evul Mediu au fost doar în mod excepţional demolate, când nu mai corespundeau din punct de vedere structural[322]. În general, dacă starea constructivă era bună, se apela la extinderea şi/sau supraînălţarea cu un nou nivel. Odată cu evoluţia tipologiei caselor, a materialelor şi tehnicilor de construcţie, constatăm o nouă tendinţă, când unele locuinţe sunt refăcute doar din dorinţa de modernizare. În special în mediul rural, casa veche este uneori demolată fără alt motiv, decât pentru a se construi una nouă, care să fie prilej de mândrie pentru proprietar[323]. Putem presupune că nici casele parohiale rurale, ca responsabilitate comună a unei aşezări, nu au fost complet ocolite de acest fenomen caracteristic indivizilor. Acolo unde casa parohială nu a fost distrusă de incendii şi unde situaţia economică a localităţilor - oraşe, târguri meşteşugăreşti şi comerciale, sate cu venituri mari- a permis construirea din materiale mai bune, cu tehnici evoluate şi deci clădiri mai rezistente, s-au păstrat până azi chiar şi nucleele medievale. Totuşi numărul elementelor mai vechi de secolul al XVIII-lea rămâne restrâns, mai puţin de 40 de cazuri dintr-un număr de circa 200 de case analizate.

---

318 GÜNDISCH, K., SCHEMMEL, O., *Heltau. Geschichte und Kultur einer siebenbürgisch-sächsischen Gemeinschaft*. 2004, p.234

319 Este situaţia din Brădeni, Aţel, Axente Sever, Petreşti, Şeica Mică, Petelea şi Chiraleş.

320 Aţel, Motiş; la Ighişu Nou biroul parohial şi antreul sunt folosite o perioadă ca dispensar, apoi ca depozit de fructe şi legume; la Dumitra doar pivniţa este ocupată.

321 La Brădeni şi la Chiraleş preotul este nevoit să se mute într-o altă casă.

322. Vezi NIEDERMAIER, P, *Siebenbürgische Städte* p.163

323 Vezi: *Das sächsische Wohnhaus im Weichbild von Kronstadt*, p.655

Avem şi cazuri excepţionale, unde biserica este mai nouă decât casa parohială. La **Viile Tecii** conacul nobiliar din 1735 este transformat în 1851 în locuinţă pentru preot şi capelă, până se construieşte biserica nouă în 1912-1913. Astăzi casa nu mai există, iar din biserică se mai păstrează doar turnul, şi acela în stare precară.

Un caz interesant găsim la **Ghinda** (numele german Windau), în judeţul Bistriţa-Năsăud, unde casa parohială (azi locuinţă particulară) i-a supravieţuit bisericii, care a fost demolată.

CAPITOLUL 9

Stilul

Analiza stilistică a caselor parohiale prezintă unele dificultăţi care decurg din caracteristicile programului de arhitectură. Având locuirea ca funcţie primară, peste care se aşează atributul reprezentativităţii, acest tip de clădiri a fost supus permanent schimbărilor de-a lungul secolelor, pe mai multe planuri[324].

La biserici, a căror funcţie a rămas constantă, modificările survenite au fost declanşate de creşterea numărului de enoriaşi sau dorinţa de adaptare a noilor stiluri de arhitectură coroborate cu necesitatea implementării unor lucrări de reparaţii.

În cazul caselor parohiale însă, schimbările au fost mai multe şi mai dese, stimulat, în primul rând de cerinţele locative ale preoţilor, diferite înainte şi după Reformă, de nevoia de confort şi de spaţiu suplimentar pentru exercitarea atribuţiilor din ce în ce mai complexe. Modificările cerute de funcţia pe care trebuia să o îndeplinească o astfel de clădire, şi care a evoluat constant, au condus la reconstrucţii, extinderi pe orizontală şi pe verticală, precum şi la unificarea unor clădiri independente. Nu în ultimul rând, funcţia de reprezentativitate a dus la adaptarea arhitecturii caselor după noile stiluri europene. De altfel, în secolul al XVIII-lea, la nivel de reglementări juridice pentru fond construit, se face o diferenţiere între construcţii- în general- şi clădiri cu funcţie reprezentativă, care reflectă un rol social.[325]

Înainte de a trece la perioada gotică, trebuie să menţionăm casa parohială din **Şura Mare**, ale cărui începuturi sunt datate în secolul al

---

[324] Vezi: FABINI, H., *Gotik in Hermannstadt*, , p.28

[325] „În consecinţă, componenetele esenţiale ale ordonanţelor de arhitectură – soclul şi fusul coloanei, capitelul, antablamentul cu arhitravă, friza şi cornişa – sînt atributele clădirilor cu funcţie de reprezentare, deci atributele edificiilor cu un conţinut social aparte." În: DERER, H., *Sibiu: Arhitectura în epoca barocă,* p.111.

XIII-lea. În podul rezalitului cu aspect de turn de pe fațada de sud se găsește un gol cu ancadrament în arc romanic din cărămidă pe fața spre stradă a zidului și care are la partea superioară, pe cealaltă față a zidului, o scândură de stejar pe post de buiandrug. Modul de amplasare al acestui ancadrament sugerează o altă conformare spațială în zona rezalitului. Și la **Sibiu**, după unii autori, prima casă parohială, datată în perioada gotică, ar păstra fragmente din romanicul târziu[326].

Case parohiale cu nucleu gotic

Odată cu evoluția de la modul de viață bazat exclusiv pe producție agricolă la cel cu caracter meșteșugăresc și comercial, structurile sociale s-au dezvoltat, iar localitățile au crescut și s-au dezvoltat în târguri și orașe. Apariția arhitecturii gotice este legată de această evoluție și în strânsă legătură cu orașele medievale[327].

Identificarea cu precizie a locuințelor gotice poate fi dificilă în contextul păstrării acestora doar ca nuclee la nivelul pivnițelor[328] sau fragmente de ziduri. Prima casă parohială de piatră din **Sibiu** credem că se păstrează la nivelul pivniței clădirii curente (corp 1) și este formată din cele două încăperi aflate pe latura de V, suprapuse celor două pivnițe care formează nivelul inferior al casei. În partea de est a acestora se află fragmente dintr-o scară care ajungea la nivelul curții printr-un spațiu mic, pătrat, boltit în cruce. Trecererea dintr-o pivniță în alta are ancadrament de piatră în arc în plin cintru. În încăperea de sud găsim o nișă geminată încheiată în arc frânt. Peste această cameră, la nivelul superior, acolo unde se găsește vatra deschisă, se vede în zidul de sud o trecere în arc frânt (acum zidită). În perioada gotică târzie, la începutul secolului al XVI-lea, au loc lucrări importante la casa parohială, care sunt atestate prin amplasarea blazonului ctitorului[329] deasupra intrării principale, prevăzute cu portal de piatră de o mare valoare cultural-artistică[330]. De atunci datează, probabil, programul decorativ al fațadei principale, cu ancadramente de piatră cu baghete încrucișate la ferestrele

---

326 Conform REISSENBERGER, L., în: *Überreste der Gothik und Renaissance an Profanbauten in Hermannstadt*, Hermannstadt, 1888, p.24

327 Vezi FABINI, H., *Sibiul Gotic*, p.51

328 FABINI, H., *Gotik in Hermannstadt,* 1989, p.146

329 Este vorba despre Johannes de Alțâna, care a fost comanditarul portalului și, posibil, al edificărilor de la început de secol XVI.

330 Portalul este datat 1502 și atribuit meșterului pietrar Andreas Lapicida O descriere detaliată a portalului casei parohiale din Sibiu găsim la REISSENBERGER, L., *Ueberreste der Gothik und Renaissance an Profanbauten in Hermannstadt*, 1888, p.24-26

etajului, intercalate cu nişe cu fragmente de fresce şi picturi murale exterioare[331].

Şi la **Mediaş** găsim fresce[332] din perioada goticului târziu (circa 1500), pe faţada de est a Turnului Mariei, care azi se pot vedea la interiorul casei parohiale, în încăperea de la etaj. Această frescă, precum şi inscripţia păstrată tot la etaj, dar în încăperea de est, se pare că au fost realizate în perioada parohului Stephanus Martini (1492-1515)[333].

La **Braşov** substructurile casei parohiale păstrează numeroase elemente gotice, precum uşi cu ancadramente de piatră în arc frânt, nişă în unghi ascuţit, inclusiv absida unei capele acoperită cu bolţi în cruce cu nervuri şi fragmente de fresce cu motive vegetale, databile în secolele XV-XVI. Din perioada cea mai veche a casei datează şi coridorul lung, boltit, realizat integral din bolovani de râu.

Caracteristicile Goticului trebuie căutate şi în preferinţa pentru verticalitate, manifestată prin construirea bovindourilor şi a rezalitelor, dar şi în elemente de detaliu, cum sunt ancadramentele şi detaliile constructive (cornişe, console, grinzi)[334]. Un alt element de factură gotică îl reprezintă turnurile locuinţă[335]. Întâlnite cu precădere la casele patricienilor (în oraşe) sau ca locuinţe defensive ale nobililor (în sate), aceste turnuri au anumite caracteristici, pe care le putem transla parţial şi la **Biertan**. Pe extrema estică a laturii de nord a casei parohiale din localitate se găseşte o construcţie pe două niveluri, cu două încăperi suprapuse. Cu câteva trepte deasupra nivelului solului găsim pivniţa cu boltă semicilindrică, în care se ajunge printr-un chepeng de la nivelul superior. Accesul de azi, din pivniţa principală, pare o intervenţie mai târzie. Este posibil ca acest nivel să fi funcţionat şi ca tainiţă, deoarece există o trecere îngustă- acum parţial obturată- înspre partea de vest. La fel,este posibil să fi fost util şi pentru apărare, pe faţadele de nord şi est fiind vizibile două fante înguste, cea de pe est aşezată la înălţime mare de sol. Asimetria amplasării celor doi contraforţi pe faţada de nord, a fantelor de aerisire (tragere?), precum şi trecerea obturată de la nivelul

331 Vezi descrierea lui FIREA, C. din articolul *Casa parohială evanghelică din Bistriţa şi unul dintre ctitorii săi, în Studii de istoria artei. Volum omagial dedicat prof. Nicolae Sabău,* Cluj-Napoca, 2013, p. 39-51

332 Vezi descrierea Danei JENEI cu privire la această pictură în: *Picturi murale din jurul anului 1500 la Mediaş*, în revista Ars Transsilvaniae, XXII, 2012, p. 57-58

333 În: JENEI, D., *Picturi murale din jurul anului 1500 la Mediaş*, Ars Transsilvaniae, XXII, 2012, p. 57-58

334 Vezi: FABINI, H., *Sibiul gotic* , p.61

335 O descriere a acestui program de arhitectură se găseşte în: op.cit., p.56-61

inferior sugerează o construcție inițială mai îngustă, care a fost ulterior extinsă spre vest.

Tot de factură gotică este și sprijinirea fațadelor cu contraforți, sau îngroșarea zidurilor la partea inferioară, care, în lipsa contraforților, preiau forțele orizontale de împingere[336]. La **Biertan** avem bazele contraforților îngroșate. În satul alăturat, la **Richiș**, baza zidului de vest este mai lată și preia împingerile orizontale ale bolților pivnițelor. La casa parohială din **Turnișor** se observă un decroș puternic la baza zidului de nord-est, spre stradă, acolo unde spre est pivnița se află aproape la nivelul solului și unde se păstrează zidul medieval din piatră (bolta, nelegată de acesta, este construită mai târziu). Probabil zidul se subția treptat în urcare, dar în urma lucrărilor de reconstrucție a casei a fost oprit la nivelul de azi al pivniței, iar în continuare s-a ridicat un zid nou, de unde întreruperea bruscă pe orizontală. Și la corpul 4 al casei parohiale din **Brașov** baza colțului de sud este îngroșată și sprijinită și de un mic contrafort. Zidul înclinat spre interior al casei din **Șura Mare** creează o linie de demarcație între părțile clădirii construite în etape diferite, vizibilă pe fațada de vest. Este posibil ca acest zid să dateze din secolul XIII.

Un caz particular întâlnim la **Mediaș**, acolo unde nucleul de secol XV este definit la sud de zidul foarte gros, de peste 1,5m. Etajul și partea de est, ridicate mai târziu, au zidurile mult mai subțiri, de cca 80cm. Diferența rezultată creează pe partea de sud, la nivelul parterului, impresia unui bovindou. Contraforți și zid în decroș apar la partea de nord și vest a casei parohiale din **Sibiu**, acolo unde terenul are o cădere bruscă spre Orașul de Jos. Și fostul zid de fortificație al orașului **Reghin**, păstrat în partea de est a casei parohiale, este sprijinit de un contrafort.

Nuclee gotice sunt arareori întâlnite și dificil de datat doar pe baza zidurilor și planșeelor. Mai des au fost identificate elemente izolate, la care uneori este dificil de localizat amplasamentul exact în casa păstrată azi. Este și cazul ușilor gotice de la Mediaș, păstrate azi în biserica Sf. Margareta, despre care se știe că provin de la casa parohială, fără a se putea spune cu precizie de unde anume au fost demontate[337]. Pe una dintre aceste uși apare inscripționat anul 1515 și *Magister Fridricus Plebanus*, numele noului paroh al Mediașului. La **Cisnădie** ușa gotică de lemn de la nivelul parterului a rămas montată la locul inițial.

[336] Vezi în: op.cit., p.66

[337] Vezi NIEDERMAIER, P, *Siebenbürgische Städte*, p.198.

Ancadramentele de piatră ale ferestrelor şi uşilor sunt martori ai Goticului care se păstrează până azi. De mare valoare datorită vechimii, dar mai ales calităţii artistice şi istorice sunt portalurile de piatră ale caselor parohiale din **Sibiu** şi **Bistriţa** (o lucrare din 1480[338]). La **Cepari** au mai rămas doar fragmente din ancadramentele cu baghete încrucişate ale ferestrelor de început de secol XVI şi unul de uşă. Tot la **Bistriţa** intrarea către cancelaria parohială se face prin uşă cu ancadrament gotic. La pivniţe se păstrează ancadramente din piatră în plin cintru cu muchiile teşite la mai multe case parohiale, cum sunt **Axente Sever**, **Braşov**, **Sibiu**. Un caz special avem la **Cinădie**, un ancadrament de lemn în arc frânt la prima încăpere a pivniţei.

Nişe gotice în unghi ascuţit mai întâlnim în pivniţa casei vechi din **Miercurea Sibiului**, iar la **Şura Mare**, în pod, în stânga golului de acces în rezalitul de pe faţada la stradă[339] avem o nişă în arc frânt. Tot în pod, pe est, se păstrează o fereastră biforă gotică, înzidită. Remarcăm similitudinea acestui element cu cel descris în *Sibiul Gotic*, al podului casei din str. Turnului 6[340]. Probabil din perioada medievală se păstrează pe faţada de nord a casei parohiale **Şeica Mică** o nişă biforă, posibil o veche fereastră geminată, care se încheia în arce ogivale – azi rotunjite prin aplicarea repetată a straturilor detencuială şi zugrăveală.

În ceea ce priveşte modul de acoperire al spaţiilor interioare, este dificil de datat cu exactitate bolţile semicilindrice, care sunt cele mai frecvente, deoarece acestea se găsesc din gotic până în secolul XIX[341]. La fel se întâmplă şi în cazul bolţilor în cruce, care sunt folosite dincolo de Gotic. Totuşi există o situaţie în care "intrarea tipică într-o pivniţă gotică se face printr-o încăpere mică, relativ pătrată, acoperită cu boltă în cruce"[342]. Este şi cazul intrării în pivniţă de sub turn la **Cisnădie,** iar în **Sibiu** se observă la o veche intrare, acum obturată.

Elemente ale Renaşterii

Înainte de a trece la perioada barocă, amintim pe scurt despre Renaştere, care, din câte ştim, a lăsat puţine urme identificabile în

338 FIREA, C., *Preoţi parohi şi artă în oraşul Bistriţa la sfârşitul evului mediu*

339 Despre acest rezalit se vehiculează ideea că ar fi absida capelei unei vechi mănăstiri. Vezi: HERMANN, K. Pfr., *Großscheuern, 1995*

340 Op.ct., p.84-85

341 Şi Fabini, în *Sibiul Gotic*, şi Sebestyén, în *O pagină din istoria architecturii României; Renaşterea* sunt de acord cu dificultatea datării bolţilor, în lipsa altor elemente.

342 În: Fabini, *Gotik in Hermannstadt*, p.146

programul caselor parohiale. Menționăm aici bovindoul rectangular[343] de la **Cristian** (Grossau), adosat pe fațada de nord a casei parohiale. Baza acestuia nu se află pe console, ca în Gotic, ci este susținută de o pilă de zidărie ca un picior, amintind de amvonul de biserică renascentist.

La **Axente Sever** casa parohială de secol XVI, în simplu tract, are un pridvor pe latura lungă de SE, spre curte, cu parapet de zidărie și coloane mai degrabă scunde, caracteristice Renașterii[344]. Casa parohială din **Brașov** păstrează înzidit pe fațada de est un ancadrament renascentist de fereastră, cu denticuli. Din aceeași perioadă datează un cămin şi vatra liberă[345], sprijinită pe un pilastru cu abacă. În perioada Renașterii la casa parohială din **Richiș** au fost construite bolți peste toate încăperile de locuit. Acestea, datând din 1622, au fost însă înlocuite de planșee pe grinzi în cursul renovării din 1922[346]. Alte detalii despre aceste bolți, cum ar fi modul de construire, și care ne-ar putea ajuta în identificarea influențelor renascentiste, nu avem.

Case parohiale în stil baroc

La sfârșitul secolului al XVII-lea Transilvania este inclusă în imperiul austriac, moment în care începe să se manifeste stilul baroc[347] în Europa Centrală -ulterior şi aici- și durează până spre mijlocul secolului al XIX-lea. Dacă „epoca [...] barocă pune accentul pe reprezentarea statutului social"[348], este firesc ca acest stil să aibă o reprezentare foare bună la casele parohiale evanghelice, locuințe ale unora dintre cei mai de seamă membri ai comunității. O funcțiune care crește ca importanță în Baroc este spațiul destinat studiului și bliblioteciloR[349]. Scriitorul englez Charles Boner, care a vizitat

[343] În literatura de specialitate acest bovindou este denumit „amvonul de ciumă" și se presupune că era folosit de către preot în perioada epidemiei pentru a ține predica.
[344] Pentru o descriere detaliată a perioadei Renașterii în Transilvania, vezi: SEBESTYÉN, G., *O pagină din istoria architecturii României; Renașterea*.
[345] STROE, Au. și A., *Braşov-Cetate (Innere Stadt) Evoluţia urbanistică şi arhitecturală* p.85, în: Revista Monumentelor Istorice, anul LXXVIII, nr.1-2, 2009, p.100
[346] Există încă cheia de boltă cu inscripție „*GPC 1622*"
[347] Pentru o introducere în acest stil vezi: DERER, H., *Sibiu: Arhitectura în epoca barocă,* p.10-14
[348] DERER, H., *Sibiu: Arhitectura în epoca barocă,* București, 2007, p. 31
[349] Op.cit., p. 16

Transilvania în secolul al XIX-lea, considera preoții sași ca fiind cei mai informați oameni din țară[350].

În casele nobiliare Barocul pune în valoare trei spații: vestibulul, scara de onoare și sala principală[351]. Observăm că aceste elemente sunt tratate cu o atenție specială și la casele parohiale. Un exemplu concludent îl oferă vestibulul de acces la sediul episcopal din **Biertan**, construcție impunătoare, bogat ornamentată, care reflectă reprezentativitatea clădirii. Tot la Biertan, scara de acces din acest vestibul, în trei rampe, este luminoasă, punctată în zonele de trecere cu arce de triumf aplatizate. Intrarea principală, „de onoare"[352], este tratată cu atenție și la **Bărcut**, unde ușa în plin cintru este flancată de două coloane angajate.

În multe dintre locuințele preoților sala principală, care este camera capitlului, sau sala de întruniri și ședințe, sau biroul parohial beneficiază de un tratament special. Astfel tavanele sunt prevăzute cu stucaturi și medalioane (**Laslea**, **Reghin**, **Miercurea Sibiului**-casa veche, **Brateiu**, **Gușterița**), iar corpurile de încălzire pot fi adevărate opere de artă (**Biertan**).

În secolul al XVIII-lea și la început de secol XIX avem peste 50 de clădiri nou construite, sau extinse și adaptate stilului. În această etapă locuințele devin mai spațioase prin construirea de noi încăperi sau lărgirea celor existente. Un element mai rar întâlnit este bovindoul, pe care-l găsim totuși la casa parohială din **Moșna**. Amplasată pe latura de est, construcția cu plan trapezoidal are ferestre pe toate laturile și acoperiș individual, în trei ape.

Planşeele baroce sunt caracterizate în primul rând de introducerea bolților a avela, (la pivniță: **Laslea**, **Archita**, **Buzd**, **Ungra**, **Bod**- tractul spre stradă), care sunt deseori folosite în perechi sau înșiruite succesiv, pentru acoperirea spațiilor lungi. Bolțile semicilindrice, care apar din Gotic până în secolul al XIX-lea sunt uneori individualizate în baroc prin penetrații, care pot fi alungite către cheia bolții[353] (**Șaroș pe Târnave**, corpul de est al casei din **Bistrița**). Aceste penetrații au în plan formă triunghiulară sau pentagonală (**Miercurea Sibiului**-încăperea de legătură între casa nouă și cea veche), iar muchiile sunt

350 BONER, C. cap.IV
351 DERER, H., *Sibiu: Arhitectura în epoca barocă,* p. 20
352 Op.cit.
353 Vezi: DERER, H., *Sibiu: Arhitectura în epoca barocă*, p.18

uneori acoperite cu benzi de tencuială[354]. Alte tipuri de bolți sunt cele pe cintre aplatizate (gârliciul de la **Alma Vii**), calote boeme[355] (coridorul corpului de est al casei din **Bistrița**). Planșeele pe grinzi de lemn, întâlnite inclusiv în perioada gotică, apar încă și în Baroc. În Casa Capitlului din **Brașov** avem un planșeu pe grinzi masive de lemn, cu muchiile prelucrate și tavan casetat, cu datare pe obiect 1793. Ca și planșeele gotice[356], se remarcă prin masivitate, accentuată de dispunerea la mică distanță a grinzilor una de alta.

Barocul poate fi ușor identificat prin prisma ornamentației. Chiar și la case cu nucleu mult mai vechi imaginea de azi aparține Barocului. Cel mai concludent exemplu este casa parohială din **Brașov**, a cărei istorie începând cu secolul al XIV-lea este îmbrăcată de fațada barocă cu influențe ale rococoului vienez[357]. Spre piață și spre strada Hans Benkner ferestrele au cornișe de stucatură în arc simplu și în acoladă, cu scoică, iar cele de la demisol ancadramente subțiri cu urechi. Fațada este ritmată de pilaștri cu capiteluri și baze bine marcate. De altfel, tipice barocului sunt câmpurile compoziționale definite de lezene, pilaștri și brâuri (**Vărd**, **Chirpăr**, **Laslea**, **Viile Tecii**, **Zagăr**), chenare elipsoidale și oculuși (**Șura Mare**). Observăm de asemenea că unele clădiri prezintă și elemente ornamentale și compoziționale clasiciste[358], caracterizate de rigoare și ordonare, sau au fațada principală tratată numai în acest stil (**Agnita**).

Cele mai obișnuite ancadramente de factură barocă sunt cele cu colțurile superioare evazate (”cu urechi”), subțiri (aflate la distanță de fereastră) sau late, eventual cu bolțar median (**Vărd**), pe care le găsim la majoritatea caselor parohiale edificate în Baroc (**Zagăr**, **Valea Viilor**, **Roșia**, **Apoș**, **Drăușeni** - la ferestrele podului, **Laslea**). La **Sibiu** ferestrele parterului din dreapta intrării au ancadramente baroce cu urechi, executate din piatră, datând, probabil, din timpul lucrărilor de la început de secol XIX, când a fost înlocuit și acoperișul. Ceva mai elaborate sunt ancadramentele și panourile de pe parapeții ferestrelor sau

354 Op.cit., p.18, 218-219

355 op.cit., p.36

356 H. Fabini consideră un element de caracterizare a planșeelor de lemn gotice consumul mare de lemn, cu grinzi masive amplasate la maximum jumătate de metru una de cealaltă. Vezi în: *Sibiul gotic*, p.83

357 STROE, Au. și A., *Braşov-Cetate (Innere Stadt) Evoluţia urbanistică şi arhitecturală* p.85, în: Revista Monumentelor Istorice, anul LXXVIII, nr.1-2, 2009, p.93, 102

358 Vezi Hanna Derer în *Sibiu: Arhitectura în epoca barocă*, p.143

deasupra acestora, care folosesc liniile curbe (**Copșa Mare**, **Șoarș**-cu ove). În multe cazuri ferestrele sunt încheiate în arc aplatizat (**Buzd**-fațada la curte).

Același tip de arc, aplatizat sau în mâner de coș, găsim și la porți. În general, traseul arcului este însoțit de elemente decorative, care sprijină pe zonele marcate ale nașterii arcului[359] (**Bălcaciu**). Pe fațadele caselor baroce se găsesc deseori și nișe sau medalioane care conțin inscripții (**Batoș**, **Tălmaciu**).

În ceea ce privește aspectul caselor subordonate stilului baroc, acesta este majoritar tradițional, definit de acoperișul masiv care poate avea căpriori întrerupți (șarpantă cu rupere de pantă: **Măieruș**, **Chirpăr**, **Saschiz**, **Laslea**), și care este în două, trei sau patru ape. La acoperișurile în două ape, indiferent de poziționarea coamei (perpendicular pe stradă sau paralel cu aceasta), pinionul este teșit și poate avea inscripții încadrate de nișe sau ancadramente (**Bruiu**-medalion cvadrilobat, **Veseuș**-nișă tip casetă) De asemenea, se remarcă apetența pentru ritmarea volumelor prin folosirea rezalitelor și evidențierea axului central, al intrării de onoare **(Budacu de Jos**-compoziție barocă, ornamentație clasicistă). Prin utlizarea foișoarelor este pus în evidență atât axul de simetrie, cât și intrarea, metode folosite pe scară largă de baroc (**Zagăr**, **Tărpiu**-foișor clasicist)

În combinație cu barocul, sau pe finalul acestei perioade, apar elementele clasiciste, manifestate în special în modul de tratare a fațadei principale (**Bod**, **Blăjel** sau **Bunești**).

Case parohiale în stil neogotic, neorenaștere și neoclasic

Tranziția către noile stilurile este intermediată de Clasicism, eventual "brodat" pe Baroc. Ritmarea volumelor, agreată în Baroc, este păstrată. Astfel avem fațade tratate în stil clasicist, cu rezalit median care marchează axul de simetrie (**Motiș**), eventual suprapus de fronton (**Rotbav**, **Agârbiciu**), ferestrele cu ancadramente simple dispuse ordonat (**Meșendorf**, **Retiș**, **Roandola**). Întâlnim adeseori foișoare clasiciste amplasate în ax (**Nou Săsesc**), eventual pe fațada la curte (**Valea Viilor**).

La sfârșit de secol XIX avem exemple de frumoase vile urbane neoclasice (**Râșnov**, **Cristian**/Neustadt), sau clădiri tradiționale cu fațade tratate în acest stil (**Șona**). Un exemplu deosebit găsim la **Cincu**,

[359] Această modalitate de ornamentare a porților este tipic barocă. Vezi: op.cit., p.219

unde casa parohială are aspect de clădire publică, cu decorație istoricistă.

Spre finalul secolului al XIX-lea este începută și finalizată în primii ani ai secolului următor casa parohială din **Brădeni**, care evocă imaginea unui mic castel. Elemente neogotice și neorenaștere definesc stilul eclectic al construcției. Nu departe de acesta, la **Pelișor**, a fost construită o altă casă cu aspect de mic castel, unde predomină elementele neorenascentiste. Elemente neogotice mai pot fi întâlnite la **Chiraleș** (ferestre geminate în ogivă, suprapuse de ancadrament în arc frânt) și la **Sighișoara** (decorație neogotică).

Case parohiale de secol XX

Și în acest secol aflăm despre meșteri constructori care lucrează la casele parohiale[360], inclusiv despre unul de origine maghiară, care ridică locuința preotului din **Dacia**[361]. Dar apar și cel puțin opt case realizate după planuri de arhitect ca edificii noi, sau adaptări ale unor case existente[362].

În satele mici, în perioada războiului, casele parohiale sunt construite în stil simplu, tradițional (**Petiș**, 1940). La **Alțâna** avem reinterpretarea caselor tradiționale țărănești în manieră modernă. Foișorul devine balcon și nu mai este amplasat median, ci descentrat pe fațadă, protejând, ca și la prototipul țărănesc, accesul la pivniță-în cazul acesta la nivelul inferior-parter. La **Noiștat** stilul eclectic al locuinței parohiale este dominat de mansarda tratată în stil „fachwerk". Arhitectul Fritz Balthes promovează la **Netuș** stilul neobaroc prin utilizarea liniilor curbe (forma porții, oculuși pe fațade), a acoperișului cu panta frântă și a mansardei în ax pe fațada principală. În **Merghindeal** casa modernă, interbelică este caracterizată de rezalitul median cu mansardă, care adăpostește scara de acces la etaj, rezolvare des întâlnite la locuințele urbane ale acestei perioade. Un element de asemenea des întâlnit la clădirile de sfârșit de secol XIX și început de secol XX este ornamentația cu lemn traforat a streșinilor, paziilor și a intersecțiilor

---

360 Este vorba de frații Letz din Sighișoara, care construiesc în 1902 casa din Jibert, în 1903 înalță etajul case din Hamba și în 1904 construiesc la Rusciori; Eckenreiter din Turnișor extinde casa din Cașolț, Michael Huber din Sibiu constriește la Avrig, iar mediașeanul Gloecker la Dârlos.

361 Este vorba despre maistrul constructor Gal. Vezi în: Klima, după *Gedenkbuch*

362 Bartolomeu, arh. Gabori; Netuș, arh. Fritz Balthes; Lovnic, arh. Keintzel; Merghindeal, arh. Albrich; Ghimbav, arh. A. Schuller; Alțâna, arh. Fabini. Adaptări, extinderi ale unor case existente: Turnișor, arh. Gustav Mätz; Viișoara/Domald, arh. Fabini; Agârbiciu, arh. Connerth

acoperișurile în două ape a foișoarelor (**Mercheașa**, **Dedrad**). Remarcăm de asemenea apariția caselor cu planuri complexe, cu fațadele tratate diferit, care desfășoară un arsenal compozițional bogat (rezalituri, foișoare, pridvoare, terase, toate la aceeași clădire-**Stejărișu**).

Un număr de clădiri sunt preluate, împreună cu biserica, de către comunitatea ortodoxă, casa parohială păstrându-și funcția, dar servind acum altui cult. În aceaste situații noii proprietari au avut tendința de a personaliza clădirile și au întreprins recompartimentări și modernizări care nu au ținut cont de specificul arhitectonic al casei, ci mai degrabă de moda locală. Astfel vechile case parohiale au devenit greu identificabile vizual la fața locului[363].

Casele orășenești cele mai vechi și care păstrează elemente din perioade diferite de construcție fac o trecere în revistă a stilurilor secolelor cărora le-au supraviețuit. Din perioada gotică se păstrează puține nuclee de locuințe și mai multe elemente ornamentale. Renașterea a lăsat puține urme, dar Barocul este bine reprezentat, la fel decorația clasicistă și stilurile eclectice moderne.

[363] Vezi casele parohiale din Unirea, Livezile, Jelna (acum dispărută)

Repertoriu

DECLIVITATE TEREN

Pantă domoală pe direcţia SE-NV.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp compact cu foişor adosat, amplasat pe o parcelă generoasă de teren, în apropierea şcolii şi bisericii. În faţa acestora există o piaţă folosită ca loc de întruniri.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retras 100 m, probabil la drum cu alt traseu în trecut.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Pe latura de S, în faţă, spre piaţă.

DATE ISTORICE

1908 Casa veche este demolată pînă la cele două încăperi din faţă şi se construieşte casa curentă, parţial pe fundaţiile vechii case parohiale. Are 10 camere, o cameră de muzică, bucătărie de vară şi pivniţă parţială. (Klima, menţiune în 1930 a preotului Hermann Schlosser)
1878 În Agârbiciu preotul are alături un predicator. (Schuller, p.85)
Casa cu subsol, terasă şi boltă este construită în 1908 de arhitectul Albert Connerth din Sibiu.
(Neicov, Registrul de Inventar, Protopopiatul Mediaş, Parohia Agârbiciu)

DATA INVENTARIERE

02/04/2014

LOCALITATEA

AGÂRBICIU

ARBEGEN (DE)

SZÁSZEGERBEGY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Slimnic, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Proprietatea Sibiului, Scaunul Şeica

CAPITLU BISERICESC

Şeica

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

hostel pentru tineri

ACARETURI PĂSTRATE

Casă (1967) cu bucătărie de vară, sală de muzică (Adjuvantenzimmer) şi magazie pe latura de S a curţii, în care azi funcţionează locuinţa îngrijitorului. Grajd de vite (1964) din zidărie pe latura de N a curţii. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Loc şură vizibil pe latura de N a parcelei, în prelungirea grajdului.

BIBLIOGRAFIE

SCHULLER, A.W. Dr. *Arbegen an der Weiß. Heimkehr nach 850 Jahren*. München, 1997.
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Arbegen*. 1981
Neicov, Registrul de Inventar, Protopopiatul Mediaş, Parohia Agârbiciu, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, cu foișor adosat.	1908	Eclectic, faţade clasicizate cu fronton neogotic pe V.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi paralele, camere în anfiladă.	10 încăperi la parter	pivniţă+P	P	3	5

ACOPERIȘ

În 3 ape, învelitoare ţigle solzi, 4 coșuri de fum. Cornișă profilată. Pe apa de NV intersecţie cu un acoperiș mic, în 2 ape, terminat spre piaţă cu fronton triunghiular.

PINION

Pe NV fronton triunghiular de zidărie, de factură neogotică, cu merloane și gură de aerisire semicirculară. Pe NE, la logie, pinion teșit cu cornișă intermediară cu protecţie de ţiglă și fereastră mică de aerisire, dreptunghi înalt. Pe SE pinion teșit, cu 2 ferestre mici de aerisire, dreptunghi înalt, cornișă profilată.

PRISPE, LOGII

Foișor în rezalit pe faţada lungă la curte, cu trei stâlpi de sfârșit de sec. XIX, secţiunea pătrată, cu abace și arhitravă. Parapet de zidărie pe soclu înalt. Cornișă profilată. Jumătatea deschisă cuprinde scară de acces, cealaltă jumătate este vitrată.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior. 2 canaturi, oberlichturi, montant central decorativ, cu caneluri. Fereastră oarbă spre curte, latura lungă. Pe NV 2 ferestre oarbe încadrează fereastra mediană a rezalitului cu fronton, toate trei golurile cu ancadrament parţial, întrerupt și bolţar median.
La logie 2 ferestre de dimensiuni mari, de factură clasicizantă, trei canaturi, oberlichturi, șprosuri.

UȘI

La pivniţă 1 ușă în 2 canaturi cu deschidere spre exterior, din scândură dispusă vertical în ramă de lemn și 1 ușă modernă din panouri orizontale de lemn.
Ușa logiei în 2 canaturi, panouri lemn cu partea superioară sticlă, șprosuri, de factură clasicizantă.

PIVNIȚE

Zidărie de cărămidă, bolţi în plin cintru pe arce dublouri. Groapă de var (latrină?) la intrarea în pivniţă.
Răsuflători (guri de aerisire) rectangulare verticale, pe trei laturi.

PLANȘEE

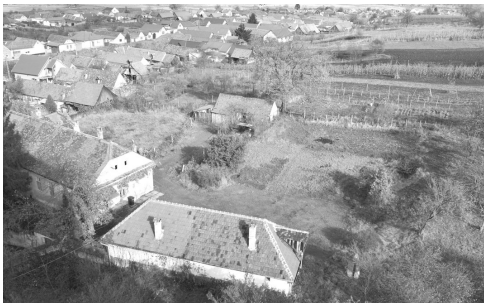
Grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, șarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi, planșee lemn drepte la parter, bolţi de cărămidă la pivniţă.
Starea de conservare medie, cu degradări cauzate de umezeală (săruri, fisuri, exfolieri, crăpături, desprinderi de tencuieli).
Aria construită 309mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Pe NV rezalit median, cu fronton neogotic și 2 brâuri care marchează limita pivniţei și linia sohlbancurilor. Cornișă profilată și brâu intermediar, la nivelul arhitravei logiei, ambele perimetral clădirii. Trotuar placă de beton suăraînălţat pe zidărie de cărămidă pe latura de NV și SV a clădirii. Încălzire tip Meissner. Curte de 1.685mp, grădină de 4.202mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie, de la S la N.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire rectangulară cu parter înalt, latura lungă la stradă, ușor retrasă din aliniament. Amplasată pe parcelă lungă de teren în pantă, gard de zidărie cu grilaj spre stradă și cu zid pe laturi. Poartă pietonală din metal amplasată la dreapta casei, cea carosabilă în stânga. Acces pe latura scurtă, după parcurgerea unui pachet de trepte.

DATA INVENTARIERE

13/05/2017

LOCALITATEA

AGNITA

AGNETHELN (DE)

SZÁSZÁGOTA (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

oraș Agnita, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Cincu

STATUTUL VECHI

sat liber, târg

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

casă parohială

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

În spatele bisericii, pe malul stâng al pârâului Hârtibaciu.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 10m de la strada Nouă, vis-a vis de biserică.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de N, cu grădiniță de flori la stradă.

DATE ISTORICE

1318 Este pentru prima oară menţionat un preot în Agnita, care se numește Hermann. (Klima)
1376 Agnita obţine dreptul de a ţine târg anual, ceea ce-i accelerează dezvoltarea. (Niedermaier, *Geneza orașelor medievale în Transilvania*, București, 2016, p.426)
1457 Localitatea este desemnată *oppidum*. (ibidem)
La cele 3 camere ale casei parohiale se adaugă o bucătărie mare și o cameră cu intrare specială în bucătărie. Curtea are de-o parte grajdurile, de cealaltă șurile. Intrarea se face prin spatele casei. Bucătăria de vară din curtea mică, din spate, este separată cu gard de curtea principală. Intrarea se face pe câteva trepte, într-un antreu mare, de unde pornește scara pentru pod. La dreapta este camera de lucru a preotului. La stânga camera de zi a familiei, care la început era dormitor pentru toţi. Camera dinspre stradă este camera copiilor și uneori cameră de oaspeţi. Camera albastră, din colţul dinspre stradă, era cea mai bună pentru vizitatori. Mândria casei parohiale o reprezenta livada, care se întindea în spatele casei și curţilor, pe deal. (*Aus de Vergangenheit (...), Fr.Teutsch, Georg Danie Teutsch. Geschichte seines Lebens. Hermanstadt 1909*, p.138)
1949 Curtea și grădină sunt expropriate abuziv în 1949. (Neicov, Registrul de Inventar)

ACARETURI PĂSTRATE

Acareturile păstrate se găsesc pe latura de vest a parcelei: bucătărie de vară, spălătorie, cămară, coteţe, closete, în total 7 încăperi (1844). Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șură, grajduri, șoproane.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Agnethlen. Geschichtliches.*
Planuri din arhiva ZAEKR; SCHULLERUS, NOSSEK , 1984
STROE, A. Fișă de inventariere monumente istorice, 1996
Aus de Vergangenheit und Gegenwart des königl. freies Marktes Agnetheln.
Neicov, Registrul de Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Agnita, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1844	Casă cu aspect urban, stil clasicist.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În două tracturi paralele pe axa E-V.	8 + dependințe	pivniță+P	P	4	2

ACOPERIȘ

În patru ape, cu învelitoare țigle solzi. Două lucarne semicirculare spre stradă. Patru coșuri de fum, dintre care trei cu acoperăminte în două ape, iar unul acoperit în trei ape. Cornișă profilată.

PINION

Casa nu are pinion. La clădirea anexă se găsește un pinion triunghiular cu trei goluri în formă de rozetă, cele două inferioare obturate.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, două canaturi cu patru ochiuri și oberlichturi. Obloane lamele lemn. Ancadramente simple, rectangulare. Sohlbanc pe console aplatizate care flanchează panouri decorate cu lanț cu zale elipsoidale. Pe latura de est panouri simple, de tencuială, fără ornamente.

UȘI

Două căi de acces: pe latura lungă la curte și pe latura scurtă de vest (protejată cu copertină). Două accese la pivniță pe latura de est: o ușă încheiată în arc aplatizat și cealaltă modernizată (panouri lemn cu luminator).

PIVNIȚE

Nivel pivniță marcat prin decroș, șapte răsuflători (guri de aerisire) spre stradă, având formă rectangulară orizontală.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite. Încăperea cea mai mare a avut un medalion.

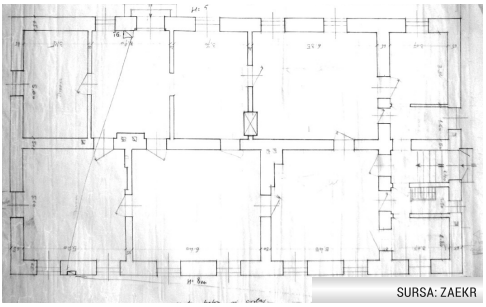
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, planșee pe grinzi de lemn peste parter, șarpantă lemn cu învelitoare de țiglă. Stare de conservare foarte bună, casa a fost recent renovată.
Aria construită este de 276mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Biserica se află într-o piață cu latura deschisă spre N, iar casa parohială este amplasată în șirul de case ce formează frontul sudic al acestei piețe. Este pusă în valoare de amplasarea retrasă pe terenul în pantă și de dimensiunile mari, atât în plan, cât și volumetrice.
Curte de 1.307mp, grădină de 5.471mp.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia SV-NE

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire în L, cu latura lungă spre vale, aşezat pe o parcelă colinară de 3340mp, mai jos de biserica fortificată. Nu se păstrează acareturi. Retrasă în spatele caselor, școala în faţă, contruită pe parcela de teren aparţinând parohiei. Împrejmuire cu gard de plasă metalică. Acces dinspre biserică.

DATA INVENTARIERE

12/08/2017

LOCALITATEA

ALMA VII

ALMEN (DE)

ALMÁD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEȚUL

com. Moșna, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaș

CAPITLU BISERICESC

Mediaș

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SE, mai jos de biserică.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă de la strada principală circa 250m.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei, amplasare liberă.

DATE ISTORICE

A fost cea mai mare casă din sat și, la început, era singura locuinţă realizată din piatră și cărămidă. Parcela pe care se află casa era dublă ca mărime faţă de o parcelă obișnuită din sat.
În 1908 casa este renovată pentru 2353,53 coroane. 1911: Se construiește șopronul de lemne (198 coroane). 1912: se montează jgheaburi și burlane la casă (492 coroane). 1913: se construiește pridvorul spre grădină (29 de coroane). 1914: se pune o pompă la fântână (98 coroane). 1918: se construiește un nou coteţ de porci (1258 coroane). 1959: În timpul preotului Michael Paulini se instalează curent electric în curtea parohială. 1961: Fântâna are ghizduri de beton și se construiește un nou coteţ de păsări. 1964: În timpul preotului Helmut Chrestel se construiește un gard de scândură mai înalt între casa parohială și casa de cultură. 1969: Casa are apă curentă și un nou WC. 1973: În timpul preotului Raimar Zelgy se construiesc treptele de beton de la strada Bisericii spre casă. 1981: se ţin pentru prima dată în lunile de iarnă ore de studiu biblic, în camera mare (grosse Stube). Preotul Zelgy părăsește localitatea printre ultimii saşi, în 1991. (Pelger, p.151-152)

ACARETURI PĂSTRATE

Acareturile se aflau pe latura de SE a parcelei, dar au fost demolate.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șura demolată după al doilea război mondial pentru a face loc casei de cultură, grajduri, bucătărie de vară cu cuptor, șopron de lemne.

BIBLIOGRAFIE

PELGER, M. *Almen in Siebenbürgen. 700 Jahre Geschichte*. Crailsheim, 2000
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Almen*. 1982
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Alma Vii, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L, latura lungă spre vale.	1/2 sec.XVIII, 1908	Baroc ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În trei tracturi paralele, camere în anfiladă.	9 camere la parter.	pivniţă+P	P	4	3

ACOPERIŞ

În 3 ape latura lungă și 2 ape cea scurtă. Învelitoare ţigle solzi, trei coșuri de fum. Cornișă profilată, cu denticuli.

PINION

Pinion triunghiular pe latura scurtă a casei, direcţia NE.

PRISPE, LOGII

Pridvor vitrat pe faţada nordică, structură și parapet de lemn, acoperiș într-o apă rezultat din prelungirea acoperișului principal.

FERESTRE

Duble, deschidere normală. Cele exterioare în 2 canaturi, trei ochiuri. Cele interioare în 2 canaturi, 2 ochiuri și oberlichturi. Către vale, pe SV, ancadramente profilate cu caneluri, bolţar median, sohlbanc profilat și panouri decorative cu colţurile decupate.

UȘI

Acces din pridvorul de pe NV. Un al doilea acces de pe NE, trepte de piatră, ușă lemn. Al treilea acces de pe latura de SV, ușă lemn și geam, protejată de copertină cu ţigle solzi.
Intrare la pivniţă de pe latura de SV, edicul de zidărie, acoperiș într-o apă, ţigle solzi, gol în zidărie în arc apaltizat.

PIVNIŢE

Pivniţă la nivelul solului spre vale (latura SV), cu bolţi semicilindrice de cărămidă. Răsuflători înguste pe latura SV.

PLANȘEE

Grinzi de lemn.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă, planșee pe grinzi de lemn peste parter. Stare de conservare mediocră, casa nu a mai fost locuită din anii 90, deci nici nu a mai fost întreţinută. Degradări majore ale tencuielilor și zugrăvelilor faţadelor, crăpături la latura scurtă spre deal.
Amprenta la sol 268mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Lezene cu bosaje pe flancuri și în câmp. Ritmează faţada, grupând ferestrele (de la stânga la dreapta) 1+2+1+1+1. Acces în locuinţă de pe latura la stradă (SV), amplasat median, prin hol acoperit cu boltă semicilindrică, din care se deschid stânga-dreapta pivniţe, iar frontal scară de acces la nivelul superior, în locuinţă.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Declivitate mare NV-SE.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Un corp de clădire rectangular, orientat cu faţada lungă spre vale, parter înalt. Clădirea este de dată recentă, reconstruită în anii '70. Preia panta terenului, rezultând o construcţie cu P+E spre sud şi pivniţă+P pe nord.
Poartă pietonală lemn decupată în zid, cu acoperământ în 2 ape ţigle solzi, poartă carosabilă lemn.

DATA INVENTARIERE

13/05/2017

LOCALITATEA

ALŢÂNA

ALZEN (DE)

ALCINA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Alţâna, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Nocrich

CAPITLU BISERICESC

Nocrich

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, în proximitatea zidului de incintă.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 50m de la uliţa ce urcă spre biserică.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Amplasată liber pe parcelă.

DATE ISTORICE

Sec. XVI În timp ce toţi parohii saşi se bucură de venituri suplimentare în comunităţile lor ca urmare a împărţirii bunurilor comune, primind cel puţin dublu faţă de cetăţenii obişnuiţi, preotul din Alţâna are dreptul la de patru ori mai multe beneficii. (Schuller, p.165)
1682 Este menţionată o casă parohială a cărei acoperiș este din *Schöp Ziegeln* și a costat 230fl. (Klima, după *Rechnungsbuch*, p.38)
1700 În jurul acestui an este construită casa parohială, cu pivniţă şi parter, din zidărie, 6 încăperi, cu suprafaţa construită de 300mp. (Neicov, Registrul de Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Alţâna, 1967)
1971 Noua casă este gata la roșu. (Klima, *Besichtigung*)
6 mai 1973 Casa finisată este inaugurată de către episcopul Dr.A.Klein. Are la nivelul inferior două camere, iar la cel superior cinci. (Klima, *Lokalaugenschein* 1973)
Vechea casă parohială, de dimensiuni mai mari, a fost complet demolată și cea nouă, mai mică, a fost construită aproximativ pe același loc (Klima, Lokalaugenschein 1973), după proiectul arhitectului H. Fabini.

ACARETURI PĂSTRATE

Pe latura de V a curţii: şură cu grajd (1945) pe 2 niveluri, acoperiș în 2 ape, învelitoare ţigle, un nivel de zidărie și peste el un nivel de lemn. Fântână cu steag de vânt cu inscripţia 1975. Coteţe.

ACARETURI DISPĂRUTE

Bucătărie de vară din 1870, coteţ de porci (1915), coteţe de găini (1892), coșar de porumb (1892).

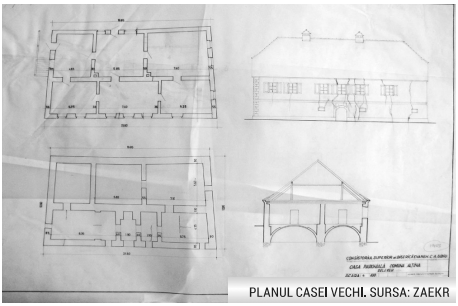
BIBLIOGRAFIE

Planuri din arhiva ZAEKR. Krasser, 1964. Fabini, 1970. Hening, Schullerus, 1972. Fond 400/249.
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Alzen*. 1981
SCHULLER, R., *Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer. Eine Kulturgeschichte*. 1930, republicat 2003

SURSA: ZAEKR

PLANUL CASEI VECHI. SURSA: ZAEKR

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1971-1973	Astilistic.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi, camere în anfiladă.	Interiorul nu a fost văzut.	pivniţă+P	P	2	4

ACOPERIŞ

În 2 ape, învelitoare ţigle solzi. 4 coşuri de fumi, câte 2 pe fiecare apă. Pe latura lungă spre vale (S) streașină îngustă.

PINION

Pe V pinion teșit, cu 2 ferestre mici de aerisire, dreptunghi înalt. Pe E pinion teșit cu 2 ferestre medii, cu obloane din lamele de lemn.

PRISPE, LOGII

Balcon la traveea din dreapta a faţadei S, placă de beton pe grinzi în consolă, parapet zăbrele metalice verticale. Pe V o logie cu acoperiș într-o apă, trei ferestre mari, dedesubt acces la pivnţă (2 intrări alăturate), intrare laterală dinspre S.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi, 2 ochiuri, oberlichturi. Obloane lamele lemn și ancadramente chenar simplu de tencuială pe faţada S. La logie: trei ferestre mari în 2 canaturi, 6 ochiuri, deschidere spre interior. La nivelul inferior, pe S, fereastră dublă în trei canaturi, deschidere spre interior.

UȘI

Pe faţada S 2 uși suprapuse pe cele 2 niveluri, panouri lemn cu geam trei ochiuri orizontale. Ușa de sus dublă, deschidere normală. Cea de jos retrasă de la fila faţadei. Pe faţada N 2 uși din panouri orizontale de lemn, una cu deschidere spre interior, una spre exterior.
Acces la logie prin ușă în 2 canaturi (unul îngust, fix), deschidere spre exterior, panouri lemn, geam și luminator.

PIVNIȚE

Nivel pivniţă din zidărie de piatră aparentă delimitat de parter cu brâu profilat. Acces de pe V. Bolți probabil semicilidrice (conform planurilor de arhivă, interiorul neputând fi investigat).

PLANȘEE

Interiorul nu a fost investigat. Conform planurilor de arhivă, dar și perioadei de construcţie, planșee probabil drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, posibil placă de beton peste primul nivel. Starea de conservare este medie, cu degradări ale finisajelor exterioare cauzate de umiditate și unele degradări structurale (crăpătură la nivelul superior).

ALTE DETALII REMARCABILE

Conform planurilor de arhivă, casa veche avea 6 încăperi dispuse în anfiladă în 2 tracturi paralele.
Curte de 3.402mp, grădină de 9.949mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă majoră de la SE la NV.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire amplasată liber pe parcelă de mari dimensiuni, pe teren în pantă, la cotă inferioară bisericii. Spre stradă gard parţial zidit, cu poartă în mâner de coş şi latura lungă a clădirii anexă, iar parţial stâlpi de zidărie cu fier forjat. Pe limita de proprietate căsuţă cu 2 încăperi, fostă casă a văduvelor, apoi sală pentru comunitate.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

AMNAŞ

HAMLESCH (DE)

OMLÁS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Sălişte, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Ducatul Amnaş / Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sebeş

STATUTUL VECHI

sat iobag, din 1496 liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, sediu ONG Eutopia

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 20m de la drum principal DJ143B.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei.

DATE ISTORICE

1309 Printre alţi clerici, este menţionat şi preotul Alhelmus din Amnaş, în legătură cu procesul dijmelor dintre mai multe decanate săseşti şi Episcopul de Alba. (Klima, după Ub.-I-314-240)
1618 Mathias Hefft incendiază Amnaşul, care arde complet. La cerea sătenilor, acesta e alungat din localitate, iar curtea sa este vândută. (Gottschling, după Schuller-Libloy, Rechtsgesch.III-243, p.73)
1631 Satul arde complet. (Klima, după Krauss, I-109)
Sfârşit de secol XVIII: În curtea parohială se găseşte locuinţa preotului, spaţioasă, cu 4 camere, bucătărie, baie şi 2 cămări, şi o clădire mai mică, "casa văduvelor". Ambele datează de la sfârşit de sec. XVIII. (Klima, *Lokalaugenschein*, 1965)
Clădirea mică, cu latura scurtă către Uliţa Lungă, a servit ca locuinţă văduvelor de preot, apoi drept cancelarie parohială, şi în cele din urmă ca loc pentru întrunirile comunităţii. Are două încăperi, dintre care una a fost subîmpărţită pentru a cuprinde scara către pod. Pinion triunghiular cu inscripţie. (Goia, *Fişă de inventariere*)
1991 Amnaş este declarată comunitate din diaspora şi este îndrumată de preoţii alocaţi de către Consistoriul Districtual Sibiu. (Gottschling, p.118)

ACARETURI PĂSTRATE

Cuptor (sec. XIX), grajd şi şopron (1947), alt şopron (sec.XIX). Fântână acoperită în două ape, cu ghizduri şi tambur. Pe sudul casei este adosată o construcţie cu acoperiş într-o apă (garaj).

ACARETURI DISPĂRUTE

Şura.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Hamlesch.* 1981.
GOTTSCHLING, G. *Der Blick in die Vergangenheit. Heimatbuch der Gemeinde Hamlesch. siebenbürgischen Gemeinde.* 2001
Planuri arhiva ZAEKR. KRASSER, 1966. HENNING, NOSSEK, 1981. Fond 400/258
GOIA, A. Fişă de inventariere monumente istorice, anii 90.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XVI (?); 1787	Baroc popular.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, două tracturi.	7+dependinţe	pivniţă+P	P	2	3

ACOPERIŞ

În două ape, şarpantă de lemn cu rupere de pantă (căpriori întrerupţi, stil baroc). Învelitoare ţiglă solzi. Un coş fum.

PINION

Pinion teşit pe N, delimitat de cornişă profilată cu protecţie de ţiglă, două ferestre mici de aerisire rectangulare, care încadrează un medalion elipsoidal cu inscripţie.

PRISPE, LOGII

Foișor de zidărie pe E, trepte frontale. Verandă vitrată pe vest, scări laterale.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere normală, două canaturi cu patru ochiuri, oberlichturi, obloane lemn. Cele două încăperi de N au câte două ferestre spre vale (N) și câte una spre curte (E, respectiv V). Spre pridvor fiecare încăpere are câte o fereastră. O singură fereastră pe latura de S a casei.

UȘI

Acces principal prin mijlocul laturii de E. Un alt acces pe pridvorul de pe V. Acces la pivniţă tot de pe latura de E, din curte.

PIVNIȚE

Pivniţe sub toată casa, azi mai înguste decât tractul de V al parterului. Acoperite cu bolți semicilindrice de cărămidă, orientate longitudinal (compartimentele din extremele NV și SE) și transversal (compartimentele de NE și SV).

PLANȘEE

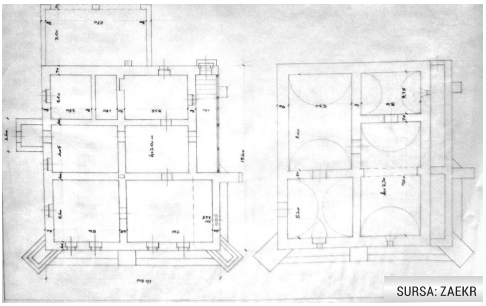
Planșee grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

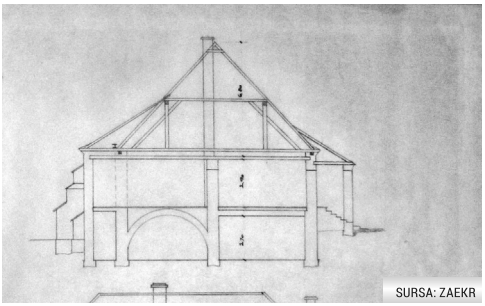
Zidărie de cărămidă, bolți de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Camera de NV a fost mărită ulterior, peste limita pivinţei, fiind necesară construirea unei fundaţii paralele pe latura de V, pe care sprijină încăperea mare de colţ (zidul îngroșat în acea zonă) și veranda. Stare de conservare bună. Suprafaţa construită 333mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Inscripţie pe pinionul casei mici: *FUND ERECT FRONTISPIECE EXIST: PAST: SEVERING. AEDIT: MICH WAGNER. VII MICH WEIS. ANNO 1787 DIE 2 IULI* (Gottschling, Heimatbuch, pg.74). Contraforţi pe faţadele de V și N, la colţul clădirii contrafort în trepte, iar spre dreapta zidul este dublat la nivelul pivniţei. Curte de 2.340mp, grădină de 7.455mp.

SURSA: ZAEKR

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Teren plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă amplasată liber pe parcelă generoasă (curte de 1.280mp și grădină de 7.032mp), izolată de alte case, retrasă în spatele bisericii. Gard cu soclu și stâlpi de zidărie cu scânduri lemn, poarta de atelaje și cea pietonală decupate în zid, arc mâner de coș translat și la partea superioară a zidului porţii, protecţie ţiglă solzi.

DATA INVENTARIERE

14/10/2013

LOCALITATEA

APOLD

TRAPPOLD (DE)

APOLD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Apold, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighișoara

CAPITLU BISERICESC

Saschiz

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

nelocuită, custodie ONG CasApold

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La 100m în linie dreaptă NE, la cca 250m pe stradă.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 25m de la uliţă și 220m de la DJ106.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, amplasare liberă pe parcelă.

DATE ISTORICE

1309 În marele proces al dijmei dintre Capitlul Bistumului Alba și mai multe decanate săsești, printre reclamanţi se numărăr și *Nikolaus von Apoldia*. (Klima, după Ub.I-314-240)
1797 Din incendiul care devastează satul, scapă neatinse biserica, casa parohială și câteva locuinţe. (Klima, după Gedenkbuch, p.63)
1884 Episcopul GD Teutsch constată starea deplorabilă în care se află casa parohială, o construcţie veche, șubredă la toate colţurile, camera de lucru a preotului cu ferestre mici și atât de rece și umedă, că vizitatorul care petrece înăuntru o oră jumătate capătă o răgușeală severă. (Klima, după Teutsch, *Generalkirchenvisitationen*, 1925/439)
În 1885 se ridică o nouă casă, pe locul celei din perioada pre-reformă (Klima, *Mündliche Mitteilung* 1963).
1967 Inscripţie pe peretele exterior, partea de N: *Neu Erbaut 1885*. (Neicov, anexă la lista nr. IV din Registrul de inventariere, Protopopiatul Sighișoara, Parohia Apold, 1967)

ACARETURI PĂSTRATE

Șopron lemn cu acoperiș 2 ape, ţiglă solzi. 2 anexe mici- 1 zidărie și acoperiș 2 ape, ușă flancată de ferestre, a doua (coteţ?) din lemn, acoperiș 2 ape, ţiglă. Bucătărie de vară cu spălătorie și cuptor pîine, din zidărie cu acoperiș în 2 ape (1885).

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajduri, șură.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Trappold.* 1982.
LAUTNER, M. *Trappold ein siebenbürgisch-sächsisches Dorf und seine Geschichte.* 1996.
SABĂU, N. *Fișă de inventariere monumente istorice.* 1996(?).
Planuri arhivă ZAEKR. FABINI, HENNING. 1974. Fond 400/260. Releveu BETHGE, S., Corona Verein, 2014

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, cu prelungire în L	1885	Faţade neoclasice.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
Trei tracturi paralele pe axa NV-SE, hol median.	8+dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	3	4

ACOPERIŞ

În patru ape pe latura spre stradă, respectiv două ape la cea dinspre curte. Învelitoare ţigle solzi. Şarpantă lemn. Patru coşuri de fum acoperite în două ape cu ţigle solzi.

PINION

La latura spre curte, faţada N, pinion triunghiular cu gol de aerisire median, înalt și îngust.

PRISPE, LOGII

Cerdac vitrat pe latura spre curte, pe E. Trei stâlpi cu secţiune pătrată, din zidărie, parapeţi zidărie, glaswand cu ochiuri de sticlă în trei registre. Acces de pe flancul stâng, trepte de piatră.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală. Două canaturi cu patru ochiuri, oberlichturi două ochiuri. Încadramente panouri de tencuială profilată, sprânceană și sohlbanc, arhivoltă de bolţari marcaţi în tencuială, panouri pe parapet cu motive geometrice.

UȘI

Acces principal de pe latura la stradă (E), trepte de zidărie, ușă în ax, două canaturi, deschidere spre interior, montant vertical canelurat, cu bază și capitel, oberlicht 8 ochiuri. Acces cerdac prin traveea din stânga, ușă 2 canaturi, cu sticlă la partea superioară. Acces din curte (V), ușă retrasă în grosimea zidului, tăblii lemn, oberlicht, ancadrament cu arhivoltă de bolţari, sprânceană și semipilaștri cu soclu și bază.

PIVNIȚE

Acces pivniţă de pe latura spre stradă, faţada N, prin edicul cu acoperiș într-o apă. Bolţișoare pe arce dublouri. Spre stradă șase răsuflători orizontale, două spre E și trei spre V. Două compartimente închise cu pereţi subţiri.

PLANȘEE

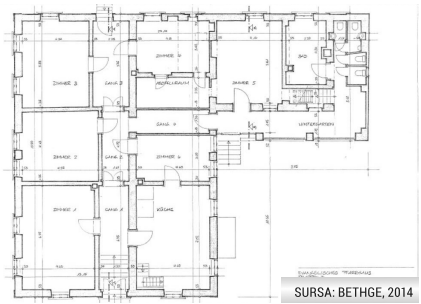
Grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă, cu bolţi de cărămidă și planșee de lemn, șarpantă lemn și învelitoare ceramică.
Stare de conservare medie, în curs de reamenajare. Faţada principală renovată. Degradări nestructurale la interior și exterior cauzate de lipsa lucrărilor de întreţinere curentă.
Suprafaţa construită 340mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Lezene cu bosaje pe flancuri, cornișă profilată dublată de friză cu medalioane cu trifoi cu 4 foi. Faţada principală are cele două ferestre mediane unite sub sprânceană continuă.

SURSA: BETHGE, 2014

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la V la E.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire de formă polgonală neregulată, arcuită după conturul zidului de fortificaţie, cu foişor median pe SE şi verandă în prelungire spre NE. Amplasată pe parcelă generoasă de teren, curte de 4.798mp şi grădină de 2.927mp. Aflată la cotă mai înaltă decât nivelul străzii, cu zid de piatră către aceasta

DATA INVENTARIERE

19/08/2017

LOCALITATEA

APOLDU DE SUS

GROSSPOLD (DE)

NAGYAPOLD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Miercurea Sibiului, SB

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Miercurea

CAPITLU BISERICESC

Unterwald/Sebeş

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV, în proximitatea bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 10m de la strada principală DN7.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

La mijloc.

DATE ISTORICE

1288 Este menţionat preotul Paul din Apoldu de Sus / *pleban Paulus von Apold*. (Ub.-I-225-159)
Evul Mediu: Ca parte a lucrărilor de fortificare a cetăţii, casa parohială este ridicată la NV de biserică. În 1870 se menţionează că din acea perioadă datează intrarea ca un portal a pivniţei, dinspre pe N, spre deal, cu ancadrament de piatră cioplită în arc, în ziduri groase de 1 klafter şi o nişă în zid, pe S. (*Gedenkbuch*, S.19ff).
1731 "Casa parohială este acoperită cu şindrilă. Pe coamă are un steag de vânt din alamă, cu stema săsească şi anul 1722, care stă înclinat cu tristeţe, şi ferestre inegale, mici, care lasă lumina să pătrundă în interior." (Krasser)
1755 Şarpantă nouă şi învelitoare de ţiglă. La NV de casă se construieşte şcoala imigranţilor. (Krasser)
1818 În timpul preotului Leonhardt este reconstruită casa, cu camere înalte de 12 picioare şi ferestre de 1 klafter. (Krasser)
1913 Casa este din nou renovată şi extinsă. (Schaser Gerhard: Grosspold in "Die Landler" , 1940/68)
Centrul casei este camera de colţ, de 10x5m. În afară de aceasta, mai există o cancelarie, 5 camere de locuit şi 1 hol mare. (D.Z.102/1976)

ACARETURI PĂSTRATE

Şură de zidărie cu acoperiş ţiglă (1859).

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajduri.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Grosspold.* 1981.
BOTTESCH, M., WIEN, U.A. *Grosspold. Ein Dorf in Siebenbürgen.* 2011
KRASSER, D. *Geschichte des sächsichen Dorfes Grosspold. in Siebenbürgen.* 1870
GOIA, A. Listă inventariere monumente istorice.
Planuri arhiva ZAEKR. BALTHES, F.

SURSA: GOOGLE STREET VIEW 2022

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, cu prelungire pe E	sec.XVI-XVII(?), 1816-1818, 1913	Tradiţional ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În afiladă, două şiruri paralele.	7+dependinţe	pivniţă+P	P	2	3

ACOPERIŞ

În două ape, învelitoare ţiglă solzi, lucarne semicirculare (tip ochi). Şarpantă de lemn. Coş de fum cu acoperământ de ţiglă în două ape. Element metalic de coamă (fleşă metalică ascuţită) Cornişă profilată.

PINION

Pinion teşit spre stradă (SV), delimitat de cornişă profilată acoperită cu ţiglă, cu 2 ferestre medii, verticale. Pinion triunghiular la foişorul de pe SE, cornişă profilată, oculus în ax.

PRISPE, LOGII

Foişor de acces pe latura lungă spre biserică, fronton triunghiular pe 2 stâlpi de zidărie cu secţiune pătrată, scară frontală, parapeţi laterali de zidărie.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, două canaturi cu patru ochiuri, oberlichturi două ochiuri. Obloane lemn. Latura scurtă spre stradă cu două travee inegale, trei ferestre din dreapta aparţin încăperii mari, cea din stânga unei cămăruţe.

UŞI

Acces principal pe SE, uşă dublă cu deschidere normală, două canaturi, tăblii lemn cu geam.

PIVNIŢE

Pivniţe sub toată casa, provenite de la o construcţie anterioară (posibil sec. XVI-XVII). Bolţi semicilindrice de cărămidă. Răsuflători spre stradă

PLANŞEE

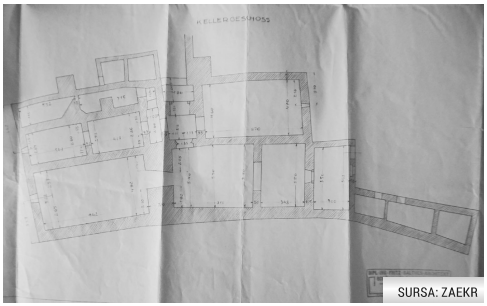
Planşee din grinzi de lemn, cu tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

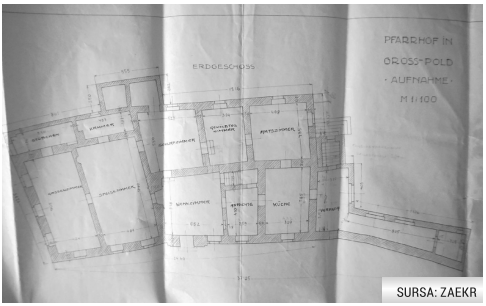
Zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă, planşee lemn, şarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună. Casa a fost reconstruită între 1816 şi 1818 de la nivelul solului, partea cea mai veche a clădirii fiind pivniţa, unde s-ar păstra şi fragmente din zidul vechi de fortificaţie.
Aria construită 350mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

"Cele 3 încăperi existente ale pivniţei, la nivel înalt, cu bolţile, zidurile lor groase şi intrarea de piatră în arc, par a fi rămăşiţe ale unei construcţii fortificate de Ev Mediu." (D.Z.102/1976)
Este posibil ca nucleul casei să dateze de la început de sec. XVI, sau din 1622, când a fost întărită fortificaţia cetăţii.

SURSA: ZAEKR

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă, cu latura scurtă aliniată la strada Neugasse şi cu cea lungă la Kirchengasse. Ocupă colţul de NE al parcelei de cca. 5.500mp (de 2-3 ori mai mare decât cele obişnuite). Iniţial avea împrejmuire de zidărie, cu poartă pietonală către Neugasse şi poartă carosabilă către Kirchengasse. Împreună cu şcoala şi biserica formează centrul istoric al localităţii.

DATA INVENTARIERE

12/08/2017

LOCALITATEA

APOŞ

ABTSDORF (DE)

SZÁSZAPÁ (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Bârghiş, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Abaţia Cârţa / provincia Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Surogaţia Pelişor a Capitlului Rupea

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, proprietate ONG

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

Peste drum de biserică, vis-a vis pe Neugasse.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Pe parcelă de colţ, cu latura scurtă spre biserică.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă colţul de NE al parcelei.

DATE ISTORICE

1543 În urma plângerilor sibienilor, Regina Isabella emite un ordin către nobili şi colectori de taxe pentru a nu mai împovăra cu nici un fel de taxe sau impozite pe iobagii din Apoş şi de pe alte proprietăţi ale Bisericii Parohiale Sibiu. (Klima, după Reissenberger, L.: *Die Stadtpfarrkirche von Hermannstadt*, 1884/71)
Preotul Johann Michael Mangesius face o descriere mai consistentă a casei în *Inventarium*-ul din 1819, în care exprimă starea deplorabilă în care se găseşte aceasta: "...ein ganz elendes, den Umsturz drohendes und beynahe unbewohnbar gemaurtes Pfarrers Gebäude, welches in einem Wohnzimmer, einem kleinen Nebenzimmer, einer Winter- und Sommerküchel, einem Vorhaus und einer Mehlkammer besteht und in der Länge 8 Klafter, in der Breite 4 Klafter und ein 1/2 Schuh mißt." (Konerth, p.367)
1912 La instalarea preotului Michael Kenst, în casa parohială sunt înlocuite tavanele de grinzi cu plafon tencuit, sunt înlocuite dușumelele, ușile și ferestrele și casa este zugrăvită interior - exterior. Alte reparaţii ale casei au loc după al doilea război mondial, când sunt zugrăvite camerele, se repară acoperișul, iar planșeele pe grinzi de la pivniţă sunt parţial înlocuite de bolţi. (Konerth, după *Gedenkbuch der evangelischen Schule*, p.368)
Casa a servit ca locuinţă preotului local și familiei sale până în 1988, când preotul Georg Theil a părăsit localitatea din cauza numărului redus de enoriași. (Konerth, p.368)

ACARETURI PĂSTRATE

Nu se păstrează anexe gospodărești. Acareturile erau amplasate pe laturile de V și N ale parcelei. În 2017 se găsesc anexe reconstruite pe latura de V: grajd de piatră pentru cai, șopron, clădire anexă/camere de oaspeţi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Bucătărie de vară, cuptor de pâine, șură (demolată în 1955), grajduri, șură de lemne, căsuţă pentru unelte de grădină.

BIBLIOGRAFIE

KONERTH, M. *Abtsdorf, Ein ehemals deutsches Dorf in Siebenbürgen*. 1997
STROE, Au. A. Fișă Inventariere Monumente. 1994
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Abtsdorf*. 1982

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	2/2 sec.XIX, 1912	Tradiţional, faţade clasiciste.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În două șiruri paralele pe axa E-V.	6 încăperi + 2 holuri	pivniţă+P	pivniţă+P	2	4

ACOPERIŞ

În două ape, învelitoare ţigle solzi. Două coşuri de fum cu acoperăminte de ţiglă în două ape, amplasate pe apa de nord. Cornișă profilată.

PINION

Pinioane teşite pe laturile scurte (E și V), delimitate de cornișă intermediară profilată, acoperită cu ţiglă solzi. Câte două ferestre de aerisire pod, de formă rectangulară, de mici dimensiuni, cu ancadramente simple de tencuială.

PRISPE, LOGII

Pe latura lungă spre curte (S), la intrare, scară în trei rampe. Aceasta a avut la un moment dat balustrade, din care în 2012 se mai păstrau stâlpii de beton.

FERESTRE

Casa mai păstrează din ferestre doar ramele. Din fotografii mai vechi se observă că ferestrele erau duble, cu deschidere normală (interior-exterior), în două canaturi, cu oberlichturi și obloane din lamele de lemn. Pe faţadele la stradă ferestrele au ancadramente de tencuială cu colţurile evazate (cu urechi) și sohlbanc profilat pe console aplatizate.

UȘI

Acces principal pe faţada lungă spre curte (S), încheiat în arc aplatizat, cu ușa retrasă la faţa interioară a zidului. Pe aceeași faţadă, în dreapta intrării, acces la pivniţă. Uși interioare din lemn, tocurile decorate cu pătrate cu rozete pe colţurile superioare.

PIVNIŢE

Nivel pivniţă în decroș faţă de parter, cu guri de aerisire orizontale (1 pe E și 4 pe N, către stradă, câte 2 spre curte, pe V și S). Boltă semicilindrică spre curte, grinzi de lemn la încăperea de SE și bolţișoare pe grinzi metalice spre stradă.

PLANȘEE

În cele două camerele mari spre stradă, planșee pe grinzi masive de lemn, cu muchii teșite. Restul planșeelor sunt drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă, planșee de lemn, șarpantă lemn. În anul 2012 casa se afla în stare de conservare mediocră, fără uși și ferestre, cu zidăria, tencuielile și zugrăvelile degradate. În 2017 starea clădirii era aceeași, dar au fost reconstruite un grajd nou pentru cai, șopron, clădire anexă /camere de oaspeţi.

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţadele către stradă (N, E, V) sunt ritmate de panouri de tencuială rectangulare, cu colţurile decupate, care în perechi marchează traveele, iar cele individuale înacadrează ferestrele.
Curte de 1.659mp, grădină de 3.856mp.

DECLIVITATE TEREN

Treen relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă, acareturi pe latura de NE a curţii, aflată în centrul satului, în proximitatea pieţei bisericii. Parcela mare de teren, cu deschidere pe lungime la stradă, păstrează casa izolată de cele ale vecinilor. În proximitatea casei se aflau remiza de pompieri şi locul de dans. Împrejmuire cu gard de plasă metalică pe soclu de beton

DATA INVENTARIERE

04/08/2014

LOCALITATEA

ARCALIA

KALLESDORF (DE)

ÁROKALJA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Șieu Măgheruș, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Dăbâca

CAPITLU BISERICESC

Șieu, Episcop reformat

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, casă parohială ortodoxă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, dincolo de pârâul ce străbate localitatea.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 6m de la strada principală DJ172G .

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Retrasă către latura de V a parcelei.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1803 Satul arde complet. (Klima, după Klein, S.6). În 1862 are loc un incendiu puternic, care distruge şi toate clădirile bisericeşti. (Csallner, *Denkwürdigkeiten*). Focul a pornit de la fierărie şi s-a extins foarte repede, pentru că pe atunci 90% dintre case erau acoperite cu paie. (Gökler, p.17) Oamenii trebuie să petreacă un an întreg în bordeie săpate în pământ, până reuşesc să reconstruiască casele. (Gökler, p.18). În 1900 este construită casa parohială de azi, care din 1976 este locuită de preotul ortodox. (Klima, Lokalaugenschein, 1967).
Casă tradiţional-ţărănească, cu 6 încăperi în anfiladă, 2 tracturi, pivniţă+P, acoperiş 4 ape, învelitoare ţiglă, 1 coş de fum, element metalic de coamă (cruce). A avut pe latura de NE o verandă acoperită, care acum nu mai există. Foişor de acces pe latura de SE, acoperiş individual în trei ape. La stradă ferestre moderne, 3 canaturi, ancadramente de tencuială care imită obloanele deschise, cu pilastru aplatizat între cele două ferestre. Se păstrează şi ferestre în două canaturi cu oberlichturi pe latura lungă spre biserică. Acces principal prin foişor, pe faţada lungă la curte (SE). Acces secundar, la bucătărie, de pe latura lungă la uliţă (NV). Acces la pivniţă de pe NV, gârlici cu chepeng.

ACARETURI PĂSTRATE/ DISPĂRUTE

Şură de lemn, grajd de zidărie, coteţe, fântână.
Nu se cunosc date despre acareturi dispărute.

STARE DE CONSERVARE

Clădire modestă, stare de conservare medie, modificată. Generoasă ca suprafaţă pt localitatea mică, fără multe posibilităţi, sărăcită de incendiul de la sfârşit de secol XIX.

BIBLIOGRAFIE

CSALLNER, E. *Denkwürdigkeiten aus dem Nösnergau.* Bistritz, 1941.
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kallesdorf.* 1982
GÖKLER, J., *Heimatbuch Kallesdorf in Nordsiebenbürgen,* 1986

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă spate pe direcţia NE.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă de mari dimensiuni, cu două rezalituri pe S şi unul pe N (colţul de V), retrasă în grădină. Împrejmuire spre stradă parţial cu zid de cărămidă protejat cu ţiglă, cu poarta carosabilă şi pietonală, iar partea din faţa casei cu gard de fier forjat pe soclu înalt de zidărie de piatră. Împreună cu biserica formează nucleul vechi.

DATA INVENTARIERE

29/04/2014

LOCALITATEA

ARCHITA

ARKEDEN (DE)

ERKED (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Vânători, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighişoara

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Saschiz

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

Închiriată ONG. Hostel cu locuinţă/atelier

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La E de biserică, lângă zidul de incintă al acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 20m de la drum secundar, 620m de la DJ133

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Pe latura de V a parcelei, lângă zidul bisericii.

DATE ISTORICE

1722 Casa ar fi avut primele ferestre de sticlă (9fl.55Denar). În 1748 casa arde în incendiu, dar este refăcută în următorii 4 ani. 1794: *Noua cameră* spre stradă, fostă cămară de fructe, este modificată şi în 1795 primeşte un cuptor mare de pâine. Noua casă/cămară de fructe este construită în 1843. În 1860-1862 se realizează împrejmuirea cu zid a curţii şi grădinii parohiale şi construirea noii anexe gospodăreşti (*12Klafter lang, 4 Klafter weit*). Livada de pomi este sădită în 1859-1866, folosindu-se pentru aceasta şi o parte a curţii unde se afla în trecut şura în care se depozita dijma. Parcela pe care se află casa este de trei ori mai mare decât a unui ţăran obişnuit, deşi norma parcelelor pentru parohie era dublul uneia obişnuite. Aceasta deoarce în Archita, după incendiul din 1814, parohiei i-a revenit şi curtea donată de Georg Zekeli. După măsurătorile din 1992 curtea parohială cu grădina şi livada măsoară 2.470mp (68mx38m). (Binder, p.142)
1875-1879 Este construită noua casă. (Klima, *Gedenkbuch*). În 1945-1949, în timpul deportării preotului Julius Schuster, jandarmeria ocupă casa parohială. Ulterior casa este parţial refăcută, cu locuinţă pentru preot, bucătărie comunitară şi sală de festivităţi pentru enoriaşi. De la emigrarea preotului J.Schuster în Germania în 1979, casa stă nefolosită pînă în 1990. (Binder, p.142)

ACARETURI PĂSTRATE

Grajd din zidărie de piatră (66mp) cu şură din lemn (36mp) sub acelaşi acoperiş în 2 ape, învelitoare ţiglă solzi, ambele ridicate în 1959. Aflate în curs de amenajare cu bucătărie şi locuri de dormit.

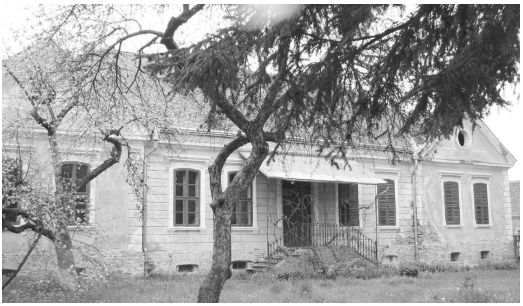
ACARETURI DISPĂRUTE

Şură.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Arkeden*. 1981
FRONIUS, Fr.Fr. *Beiträge zur Entwicklungs-Geschichte der evang.-säch.Gemeinde Arkeden*. Sibiu, 1866
BINDER, G. *Arkeden. Eine siebenb.Gemeinde im Haferland und Ihre Einwohner*. Munchen, 1995.
Planuri arhiva ZAEKR. Fond 400/131.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L.	1875-1879, 1912	Neoclasic.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Două tracturi pe axa E-V, încăperi în anfiladă.	6 încăperi+2 holuri	pivniță + P	pivniță + P	2	4

ACOPERIȘ

În 4 ape cu intersecții cu acoperișuri în 2 ape pe colțurile fațadei de S și cu trei ape pe colțul de V al fațadei de N (rezalit). Învelitoare țiglă solzi. Câte 2 lucarne circulare de tablă pe apele de S și N și una pe E. trei coșuri de fum. Cornișă puternic profilată.

PINION

Pe fațada S două rezalituri pe flancuri, cu pinioane triunghiulare, perimetrul puternic profilat. Oculus mare, amplasat median, cu ancadrament profilat și flancat de 2 triunghiuri de tencuială profilate. Acoperișuri individuale, în 2 ape.

PRISPE, LOGII

Acces principal cu trepte și copertină tablă, in spate prispă cu stâlpi de lemn și acoperiș tablă. Pe latura lungă la curte (N) cerdac în U, soclu de zidărie, stâlpi de lemn, închis cu scândură pe E, cu balustradă fier forjat parțială, acoperiș individual cu tablă.

FERESTRE

Ferestre duble, 2 canaturi, 4 ochiuri, cu oberlichturi în 2 canaturi și 4 ochiuri, încheiate în arc de cerc. Pe fațada S cele 4 ferestre din dreapta intrării și cele 4 de pe E au și obloane de lemn. Ancadramente profilate, sohlbancuri și sprâncene puternic profilate pe console cu motive vegetale (frunză), cu excepția ferestrelor de pe N și V, care nu au nici obloane. Pe N ferestre cu 2 canaturi cu 6 ochiuri și oberlichturi cu 2.

UȘI

Ușă de acces S, în 2 canaturi, cu oberlicht în segment de arc. Ancadrament profilat, sprânceană profilată pe console cu motive vegetale (ca și la ferestre). Ușă din panouri de lemn, cu ornamente vegetale aplicate pe tăblii, montant vertical cu capitel. Ușă de acces E în 2 canaturi, oberlicht, panouri simple lemn, acces cu trepete laterale pe podest de zidărie. 2 uși din panouri de lemn pe fațada N.

PIVNIȚE

Zidărie de piatră cu bolți a vela de cărămidă. Opt răsuflători spre stradă și două spre curte (latura scurtă) încheiate în arc aplatizat.

PLANȘEE

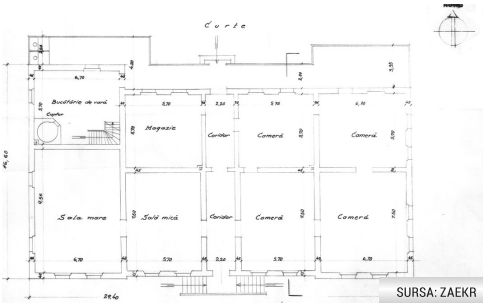
Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Soclu din zidărie de piatră, pereți din zidărie de cărămidă. Bolți de cărămidă peste pivniță și planșee pe grinzi de lemn peste parter. Starea de conservare medie, degradări cauzate de lipsa lucrărilor de întreținere curentă. La momentul vizitei casa se afla în curs de renovare.
Aria construită 442mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Fațada S bogat ornamentată, rezaliturile au lezene cu bosaje pe flancuri și câte 2 ferestre. Partea mediană a fațadei are câte 2 ferestre care încadrează intrarea, bosaje pe toată suprafața și scară de acces cu trepte pe ambele laturi, balustradă fier forjat și copertină de tablă.
Curte de 766mp, grădină de 997mp.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă ușoară de la E la V.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Parcela parohiei se află la intersecţia str. Saşilor cu str. Ghe. Lazăr. Terenul este acum împărţit între curtea parohială, curtea şcolii şi curtea centrului info turişti.
Zid spre stradă cu corp anexă pe zid, poartă metalică. Amplasată pe parcelă de colţ, dimensiune dublă sau triplă faţă de cele obişnuite.

DATA INVENTARIERE

27/05/2017

LOCALITATEA

AVRIG

FRECK (DE)

FELEK (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

oraș Avrig, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

nelocuită, folosită de comunitate

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică și la SV de școala germană.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă circa 10m de la Strada Saşilor.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, cu grădină de flori în faţă.

DATE ISTORICE ȘI ALTE ATE DESPRE CLĂDIRE

1790 Arde casa parohială, iar Brukenthal donează lemn pentru şarpantă şi planşeu. (Schuller G.A., Brukenthal II/233). Partea mai veche a casei este refăcută. (Klima).1910 Meşterul constructor Michael Huber din Sibiu reconstruieşte casa parohială, care se apropie de stradă cu 2-3m, prin cancelaria mare, cu bovindou. (Klima, după *Gedenkbuch von Freck*)
Casa (1755, 1910) a fost construită în două etape, nucleului din 1755, cu două tracturi, fiindu-i adosat un corp nou. Plan în L, cu bovindou pe V, stil baroc popular cu transformări de secol XX, 7 încperil+dependinţe, pivniţă+P, acoperiş 2 ape, respectiv 3 la corpul nou. Învelitoare ţiglă solzi, şarpantă de lemn. Trei coşuri de fum, lucarnă semicirculară spre stradă. Pe SE pinion trapezoidal cu firidă ovală, în care se află inscripţia "ANO 1755/DIE 30/Juny", flancată de fante verticale de aerisire pod. Pe NV pinion trapezoidal cu două fante de aerisire pod, delimitat de cornişă mediană profilată cu protecţie de ţiglă. Pridvor cu stâlpi de beton acoperiş 1 apă, ocupă colţul negativ al intersecţiei dintre cele două corpuri de clădire. Rampă acces laterală, cu trepte de beton, parapeţi de lemn. Pivniţe cu bolţi de cărămidă pe cintre. Răsuflătoare pe latura scurtă E (corpul vechi). Acces principal dinspre stradă,portic în arc aplatizat, trepte frontale. Acces secundar pe SE şi NE.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Pe latura de SE a parcelei, spre şcoală, grajd de zidărie cu acoperiş în 2 ape. Fântână, bucătărie de vară.
Dispărute: şura.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună, clădire aflată în proces de renovare.
Aria construită 267mp.
Curte de 1.069mp, grădină de 9.034mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Freck.* 1981.
Planuri arhiva centrală a Bisericii Evanghelice CA (ZAEKR).
NOSSEK, SCHUMANN. Fond 400/275.
SABĂU, N. *Fișă de inventariere monumente istorice.*

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia V-E.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire compactă, amplasată liber pe parcelă mare de teren, retrasă în spatele aliniamentului de case care mărginesc drumul spre biserică ţi în spatele căminului cultural. Spre drum zid de cărămidă, poartă în zid înalt, în arc în plin cintru, alături un zid mai scund cu portiţă rectangulară. Restul împrejmuirii cu gard de plasă metalică pe soclu de beton.

DATA INVENTARIERE

14/08/2017

LOCALITATEA

AȚEL

HETZELDORF (DE)

ECEL (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

comuna Aţel, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Zwei Stühle / Scaunul Mediaș

CAPITLU BISERICESC

Mediaș

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La cca 30m V de biserică.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă de la uliţa ce urcă de la biserică către casă.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc.

DATE ISTORICE

1283 Printre preoţii Mediașului este menţionat pe primul loc decanul Walter din Hetzeldorf / *Walter decanus de villa Echelini*. (Klima, după Ub.-I-203-145)
1605 Casa parohială este distrusă de "haiducii" principelui Stefan Botschkai ca act de răzbunare. Reparată mereu, pe bucăţele, aproape o ruină, a servit mai apoi, aproape 200 de ani, drept locuinţă preoţilor de atunci. (Pall, Briebrecher, p. 86)
1658 Satul, împreună cu biserica, arde complet. (Klima, după Kraus, Sieb. Chronik I/369)
1712 După războaiele din sec. XVII și anii de ciumă, comunitatea sărăcită și decimată nu reușește să întreţină casa parohială. Proetul Stefan Orth se plânge că în acest an s-a prăbușit dușumeaua biroului parohial, iar soţia cu pruncul în braţe au căzut în pivniţă. 1720 Preotul Czekelius reușește să mobilieze localnicii și totul este reparat și pus la punct. (Pall, Briebrecher, p. 73)
1788 Se construiește o casă nouă, în forma în care se găsește și azi, sub îndrumarea preotului Schindler. Pe lângă camerele de locuit și bucătăria, casa mai cuprindea 2 camere de oaspeţi și sala de întruniri. (Pall, Briebrecher, p. 86)
După 1950 Curtea este folosită de ferma de stat, preotului rămâne în camerele de locuit. (Paal, p. 86)

ACARETURI PĂSTRATE

Pe latura de SE a parcelei, pe limita de proprietate, șură de zidărie, acoperiș 2 ape, ţigle solzi. Pe N bucătărie de vară și șopron de zidărie cu acoperiș în 2 ape (după 1950).

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se păstrează acareturi vechi, toate trebuind demolate după eliberarea curţii parohiale de ferma de stat.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Hetzeldorf*. 1982.
PAAL, G. BRIEBRECHER, E *Hetzeldorf. Ein Stück verlorene Heimat*. 1998.
Registrul de Inventar Neicov, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1788	Baroc, elemente clasiciste (ediculi).

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, două șiruri paralele.	12	pivniţă+P	P	5	2

ACOPERIȘ

În patru ape, învelitoare ţigle solzi. Trei coșuri de fum cu acoperăminte în două ape, de ţiglă. A avut lucarne de tablă circulare pe E. Pe latura lungă la curte (V) streașină lată, coșul de fum la marginea acoperișului.

PINION

Pinioane triunghiulare la ediculii de pe flancurile faţadei principale (E).

PRISPE, LOGII

Nu are. Pe latura lungă spre curte (V) trotuar protejat de streașina lată a acoperișului.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, două canaturi cu două și patru ochiuri, oberlichturi, obloane lamele lemn. Pe latura scurtă S se mai păstrează tâmplăria unei ferestre exterioare, care avea deschidere normală.

UȘI

Acces la locuinţă de pe latura lungă spre curte (V), în arc aplatizat, ușă în 2 canaturi cu deschidere spre interior, scândură așezată orizontal, feronerie de sec. XVIII, cu mâner rozetă, luminator. Acces la pivniţă de pe S, arc aplatizat, ușă în 2 canaturi. Acces la pivnițe și de pe E, prin 2 ediculi masivi de zidărie (acoperiţi în 2 ape, uși în 2 canaturi cu luminatoare arc în plin cintru) și ușă în axul faţadei (arc în plin cintru).

PIVNIȚE

Datorită terenului în pantă, pivnițele apar ca parter dinspre vale și îngropate dinspre V. Nivel pivniţă marcat cu brâu profilat. Răsuflătoare pe E și pe S.

PLANȘEE

Grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare relativ bună, acoperiș etanș. Tencuielile și zugrăvelile exterioare prezintă degradări cauzate de expunerea la intemperii și necesită reparaţii. Tâmplăria ferestrelor și ușilor necesită unele reparaţii și chiar înlocuiri a elementelor degradate.

ALTE DETALII REMARCABILE

Pe E travee mediană în rezalit, bosaje, 4 contraforţi puternici, ediculi pe flancuri cu acoperiș 2 ape, antablament, bosaje. Soclu în decroș, protejat cu ţiglă.
Suprafaţa construită a casei 423mp, curte de 2.788mp, grădină de 7.869mp+ grădină de zarzavat 478mp.

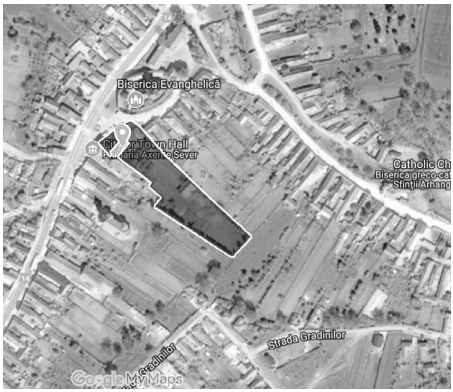

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire (318mp) formată din 2 corpuri perpendiculare, cu grădină de flori în față, pe parcelă foarte lungă de teren (6.522mp), pe care a fost construită și primăria nouă. Pe SE a fost adăugată o construcție anexă mai scundă și mai îngustă (sec.XX). La stradă zid înalt cu țiglă, poartă rectangulară mai înaltă ca zidul, alături portiță decupată în zid.

DATA INVENTARIERE

14/08/2017

LOCALITATEA

AXENTE SEVER

FRAUENDORF (DE)

ASSZONYFALVA (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Axente Sever, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

2 Scaune / Scaunul inferior Șeica

CAPITLU BISERICESC

Șeica

STATUTUL VECHI

sat iobag, din 1516 liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închiriată, locuință, parțial nefolosită

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SV, lângă Primărie, pe latura de sud a pieței bisericii.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la DN14 și 10m de la piața bisericii.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul grădinii, spre latura de NV.

DATE ISTORICE

1305 Prima atestare documentară a localității, care este sat iobag. (Klima, după Ub.-I-302-230)
1516 Satul aparține pământului crăiesc . Este sat liber al celor Două Scaune, aparținând Scaunului inferior Șeica. (Klima, Müller, G.E., după Arch.10/230)
1323 *Georgius plebanus eclesiae villae Dominarum* este purtător de cuvânt în disputa dijmelor. (Klima, după Ub.-I-408-377)
1504 Se stabilește că preoții capitlului Șeica primesc două pătrimi din dijmă, iar episcopul de Alba celelalte două. După reformă cele două pătrimi ale episcopului ajung la principe, și în cele din urmă la fisc. (Klima, după Müller, G.E., Arch. 48/168)
În apropierea casei parohiale se afla casa predicatorului, construită în 1873. Mai târziu casa a fost demolată. (Seiverth, p.15)
După 1950 curtea parohială este folosită ca sediu Gostat. (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Axente Sever, 1967)

ACARETURI PĂSTRATE

Anexele care se găsesc în curtea parohiei sunt noi, după 1950, construite în perioada în care CAP-ul ocupa parohia. Anexa de pe SE din zidărie, acoperiș cu țigle industriale în 3 ape.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șură, grajduri, șorproane.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Frauendorf*. 1981
SEIVERTH, M. *Frauendorf.* 1988
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Axente Sever, 1967, în Arhiva Centrală a Bisericii Evanghelice C.A. - Casa Teutsch (ZAEKR)

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	Sec. XVI-XVIII	Locuinţă tradiţională.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, tracturi paralele pe direcţia NV-SE.	5	pivniţă+P	pivniţă+P	4	1

ACOPERIŞ

În două ape, învelitoare ţigle solzi, trei coşuri de fum cu acoperăminte ţiglă în două ape. Pe faţada la curte (SE) acoperiș individualizat pentru protecţia cerdacului, pronire din coama acoperișului principal, pantă mai mică.

PINION

Pe NE pinion triunghiular delimitat de cornișă intermediară profilată, protejată cu ţiglă. Trei ove de aerisire pod, cu ancadramente decorative, trei rozele pe colţurile pinionului. Gură de aerisire rectangulară încheiată în arc la pridvorul spre curte.

PRISPE, LOGII

Cerdac median pe faţada SE, acoperiș individual desprins din cel principal (pantă mai mică). Coloane masive cu bază și abacă pe parapet de zidărie, iar în capete pilaștri. 2 rampe de acces laterale, cu trepte de beton și parapet de zidărie.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, în două canaturi, cu oberlichturi, obloane lamele lemn. Două ferestre pe latura scurtă spre curte, alte două pe latura lungă spre curte, respectiv pe cea lungă spre stradă.

UŞI

Acces principal de pe pridvor, uşă lemn cu geam. Uși interioare de lemn cu sticlă. Acces la pivniţă prin edicul de zidărie, aflat pe faţada scurtă NE, acoperiș individual. Alături acces la încăperea îngustă de pe NV a pivniţei. Casa comunică cu al doilea corp, (mai scund și cu parterul la cotă inferioară) așezat perpendicular, prin ușa la camera din ultimul tract.

PIVNIŢE

O încăpere mare, sub primele trei travee dinspre V, acoperită cu boltă semicilindrică de cărămidă. Spre ieșirea din pivniță bolți semicilindrice, cea mediană așezată perpendicular. De o parte și de alta 2 încăperi înguste, 1 cu acces de afară, cu bolţi boeme

PLANŞEE

Bolţi de cărămidă în cruce la cele două tracturi dinspre V, apoi bolți semicilindrice cu boltă în cruce amplasată între acestea, iar la ultimul tract tavan tencuit, cu stucaturi.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă, planșeu lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, acoperiș etanș, unele degradări ale tencuielilor și zugrăvelilor cauzate de umiditate ascensională. Clădirea este doar parţial folosită (cele 2 camere din tracturile de V). 318mp amprentă la sol.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: SB-II-m-B-12320). Contraforţi la colţurile laturii scurte spre curte. Clădirea modernă a Primăriei, fostă cooperativă, a fost construită parţial pe terenul curţii parohiale. Faţada casei parohiale la stradă e simplă, cu 2 ferestre și împărţită în două de zidul de incintă. Curte de 6.522mp.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	Sf. sec. XIX-început de sec.XX	Tradiţional ţărănesc, început de sec. XX.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, cu distribuţie din hol central.	3+dependinţe	P	P	4	1

ACOPERIŞ

În două ape, intersectat cu acoperișul clădirii principale. Învelitoare ţigle solzi, șarpantă lemn, 1 coș de fum. În prelungire se află acoperișul anexei, mai scund, în trei ape.

PINION

Pinion triunghiular pe SE, acoperit parţial de corpul adosat. Tencuit.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre duble, cu deschidere normală, două canaturi, oberlichturi, obloane lamele lemn. Prima fereastră din stânga ușii de acces a fost iniţial tot ușă (păstrează încă 2 trepte de beton).

UȘI

Acces principal de pe faţada lungă la curte (NE), trepte frontale de beton, ușă lemn.

PIVNIŢE

Construcţie parter, fără pivnițe.

PLANȘEE

Planșee lemn cu tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, acoperiș etanș, unele degradări ale tencuielilor și zugrăvelilor cauzate de umiditate ascensională. Clădirea este folosită ca locuinţă.

ALTE DETALII REMARCABILE

Spre SE are adosat un corp mai scund și mai îngust, probabil din perioada funcţionării CAP-ului. Comunică prin ușă interioară cu corpul principal, faţă de care se află la o cotă mai joasă. Diferenţa de nivel este preluată prin trepte interioare.

DECLIVITATE TEREN

Teren plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire de forma unui T neregulat, pe parcelă generoasă. În aliniament de case cu latura scurtă la stradă, se evidenţiază prin dimensiuni şi aspect de mic palat şi prin alinierea cu latura lungă la stradă. Curte comună cu biserica. Două accese (privat şi public) de o parte şi de alta a clădirii, cu porţi monumentale cu frontoane de zidărie şi portiţe decupate în zid.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, în proximitatea acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă aliniată la str. Lungă.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de E.

DATE ISTORICE

sec. XV Din această perioadă datează, probabil, fundaţiile şi încăperile inferioare ale casei parohiale. (*Das sächsische Burzenland,* cap.VI.3., p.526)
1898 În raportul Consistoriului Districtual Braşov cu privire la activitatea din anii 1894-1897 se menţionează starea bună a clădirilor bisericeşti, cu excepţia caselor parohiale din Ghimbav, Feldioara, Rotbav, Hărman şi Bartolomeu. (*Das sächsische Burzenland,* Herfurth, p.118)
Abia în 1863 Bartolomeu devine parohie de sine stătătoare. H. Zillich, în cartea sa *Kronstadt* din 1925, numeşte casa ridicată în 1905 „hässliche Gebäude, das Pfarrhaus" (T. ŞINDILARIU, *Festvortrag anlässlich des diesjährigen Bartholomäusfestes*, 2013). Nou alesul preot Obermayer reuşeşte în primii ani după alegerea în funcţie (1976) să evacueze chiriaşii din casa parohială şi să obţină spaţii pentru comunitate. 1982 Se renovează faţada. (*Ansprache von Dr. Albrecht Klein-Kirchenvater- anlässlich des diesjährigen Bartholomäusfestes*, ADZ, 2015).
Casa veche, care se afla pe acelaşi parcelă, dar uşor retrasă de la stradă, avea aspect de clădire tradiţională ţărănească, de plan rectangular, cu acoperiş în două ape cu pinioane teşite. (vezi fotografia din 1898 a lui Carl Muschalek, în care se văd biserica şi vechea casă parohială).

DATA INVENTARIERE

30/08/2017

LOCALITATEA

BARTOLOMEU

BARTHOLOMAE (DE)

BRASSÓBERTALAN (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Braşov, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Braşov

CAPITLU BISERICESC

Braşov

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială şi cancelarie

ACARETURI PĂSTRATE

Grajdul, amplasat în spatele casei, pe latura de N a curţii.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şura, care se afla în spatele curţii, pe latura de V (încă apare pe un plan de situaţie din 1960). Şopron (1952),

BIBLIOGRAFIE

Planuri din arhiva Siebenbürgen-Institut, Gundelsheim.
BALTHES, H., nedatate.
Plan de situaţie din Arhiva Centrală a Bisericii Evanghelice C.A. (ZAEKR), SONNTAG, 1960
HERFURTH, D.Fr. *Das Pfarrhauses Weihe. Zur Weihe des Bartholomäi Pfarrhauses in Kronstadt am 8.Oktober 1905. Das sächsische Burzenland,* 1898

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În formă de U neregulat.	1905	Aspect de mic palat, stil eclectic, foarte ornamental.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Cu distribuţie din hol central în L și verandă.	11	pivniţă + P	pivniţă + P	4	5

ACOPERIȘ

În două și respectiv trei ape, învelitoare ţigle solzi. Două turnuleţe ornamentate, cu fleșe și fleuron. Rezalitele de pe flancuri au acoperișuri individuzalizate, în formă de coif. Cinci lucarne rectangulare mici, cu acoperișuri în două ape cu teșitură și elemente de coamă ornamentale.

PINION

Pe laturile scurte ale corpului la stradă pinion teșit, cornișă superioară cu denticuli, cornișă inferioară profilată. Fereastră semicirculară flancată de oculuși, toate cele trei deschideri prevăzute cu muluri. La rezaliturile spre stradă, deasupra arhitravei, pinion de zidărie cu acrotere pe flancuri.

PRISPE, LOGII

Bovindou amplu pe faţada S. Foișor de acces pe S, adosat tractului de la stradă. Cerdac amplu pe N, cuprins între aripile clădirii, cu scară frontală laterală, parapet și pazie bogat decorate.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, în 2 canaturi cu oberlichturi. Pe S există și ferestre într-un singur canat. Ferestrele la stradă cu ancadramente bogate, flancate de pilaștri semicilindrici cu capitel și bază elaborate, arhivoltă neogotică, unite de cornișe profilate cu decoraţiuni geometrice.

UȘI

Accese pe laturile corpului la stradă, unul de pe S și altul de pe N, uși în 2 canaturi, tăblii lemn cu sticlă. Alte trei acces din curte, 1 posterior (V) și 2 laterale (N și S), uși în 2 canaturi, tăblii lemn cu sticlă cu șprosuri și oberlicht. Acces la pivniţă din interior.

PIVNIȚE

Pivniţă parţială sub tractul de V al casei, bolțișoare de cărămidă pe grinzi metalice.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

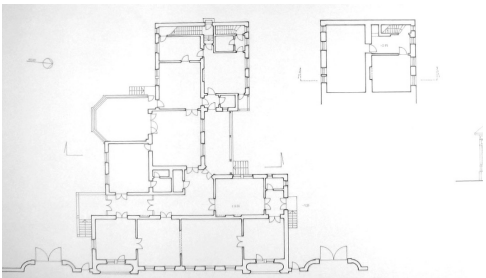
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă cu planșee de lemn peste parter și bolțișoare boeme peste pivniţă. Stare de conservare foarte bună.
Aria construită 420mp. Clădire construită după planurile arhitectului Gabori.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: BV-II-m-A-11461.04). Faţada la stradă bogat ornamentată, rezalite pe flancuri cu aspect de portaluri monumentale, cu cele 3 colţuri ale retragerilor planului (pe latura de S) marcate cu (1)foișor cu fronton decorativ, (2) bovindou proeminent cu acoperiș individualizat și respectiv (3) cu turnuleţ cu pinion. Curte de 1.168mp, grădină de 2.300mp.

SURSA: ARHIVA SIEBENBÜRGEN INSTITUT

DECLIVITATE TEREN

Ușoară pantă de la S la N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Un corp de clădire compact, căruia i-au fost adăugate pe parcurs construcţii anexă (logie, mic corp de beton cu terasă și scară, scară de beton cu podest). Amplasată pe zidul de incintă al bisericii, casa nu mai păstrează împrejmuiri, nici poartă.

DATA INVENTARIERE

01/08/2014

LOCALITATEA

BATOŞ

BOTSCH (DE)

BÁTOS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Batoș, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Cluj

CAPITLU BISERICESC

Reghin

STATUTUL VECHI

sat iobag cu unele libertăţi

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

sală comunitate și locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La nord-est de biserică, în spatele acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 75m de la DC162.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Pe latura de sud a parcelei, în mijloc.

DATE ISTORICE

1789 este anul inscripţionat în medalion pe faţada spre biserică. Este anul construcţiei casei. (BÖHM, după *Kirchenmatrikel*)
1858 În casa parohială se mută familia preotului Orendi, care găsește încă multe urme ale perioadei dijmei, precum acareturi pentru stocarea bunurilor primite drept plată, ba chiar și o cameră mare de uscat tutun. Bucătăria avea o plită mare, înziditǎ și un cuptor uriaș. În camera cea mai mare, cu sobă cu cahle, locuia familia preotului, care mai folosea un birou parohial și o cameră mică pentru oaspeţi. 1892 Se construiește veranda pe N. 1867 Se înlocuiește șarpanta casei. (Ziekel)
1944-1950 Odată cu evacuarea sașilor, casa este ocupată de alte persoane. Abia în 1950 revine comunităţii evanghelice. (Ziekel)
1874 Episcopul G.D. Teutsch ia notă de starea corespunzătoare a clădirii și de confortul camerelor de locuit. Un colţ totuși amenință să se prăbușească. (Klima, după G.D. Teutsch, *Generalkirchenvisitation*, 1925/142).
1953 Casa și acareturile sunt păstrate în stare bună. În casă locuiesc în același timp preotul evanghelic și cel catolic. (Klima, după *Bericht Horedt* LK-Archiv).

ACARETURI PĂSTRATE

Fântână, coșar de porumb, grajd (sec. XIX).

ACARETURI DISPĂRUTE

Șopru de lemne, grajd de cai, 3 grajduri de vite, șopru de care, coteţe de păsări, coteţe de porci, stupină, șură (1860) în grădină.

BIBLIOGRAFIE

ZIEKEL, S. *Botsch. Die Erinnerung bleibt. Ende einer 800-Jährigen Julturgeschichte in Nordsiebenbürgen.*
BÖHM, J. Botsch. *Ein Gang durch die Geschichte einer Nordsiebenbürgischen Gemeinde.* 1988
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Botsch.* 1985.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, cu logie și foișor	1789; sec. XIX; sec. XX.	Tradiţional.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Distribuţie dintr-o încăpere centrală, 3 tracturi paralele.	6 pivniţă + 6 P+ dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	3	2

ACOPERIȘ

În patru ape, învelitoare ţiglă solzi, lucarne circulare de tablă. Două coșuri de fum. Cornișă profilată.

PINION

Pinion teșit la logia de nord, cu două guri de aerisire verticale și cornișă profilată, protejată cu ţiglă.
La foișorul de nord, pinion triunghiular de scândură, cu capetele inferioare decorative, contravântuire de lemn decorativă.

PRISPE, LOGII

Pe N logie zidită, trei ferestre în arc în plin cintru, acoperiș în două ape. Alipită logiei o mică construcţie de beton (după 1945). Pe S foișor pe 3 stâlpi și console de lemn, acoperiș 2 ape, stâlpi de lemn sculptaţi, parapet de scândură, trepte laterale de lemn.

FERESTRE

Ferestre moderne, tâmplărie PVC alb, geam termopan, două canaturi și patru ochiuri, deschidere spre interior. Ancadramente late, sohlbanc și sprânceană profilate. Pe sud, între cele două medalioane, se păstrează o fereastră veche dublă în două canaturi cu patru ochiuri, oberlichturi, deschidere normală. Și pe est din cele trei ferestre existente, una păstrează tâmplăria veche.

UȘI

Acces pe nord, trepte de beton cu podest adosate logiei. De aici două intrări, una în logie, una în casă. Acces pe sud, din foișor, ușă în două canaturi din panouri de lemn, deschidere spre exterior, feronerie sec. XVIII. Al doilea acces dinspre sud cu trepte de beton, rampă laterală, ușă din panouri orizontale de lemn, feronerie modernă. Acces pivniţă pe nord în arc aplatizat.

PIVNIȚE

Pivniţă la nivelul solului pe nord, semiîngropată pe sud. Răsuflători orizontale. Bolţi semicilinidrice (conform documentaţiei).

PLANȘEE

Interiorul nu a putut fi investigat. Conform documentaţiei, planșee din lemn cu tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, cu planșee de lemn și bolţi de cărărmidă la pivniţă, șarpantă lemn cu învelitoare de ţiglă. Stare de conservare medie. Acoperișul a fost reparat, dar degradările faţadei cauzate de apă sunt încă vizibile deasupra singurei ferestre vechi păstrate pe S.
Aria construită 316mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

2 medalioane ovale în ancadrament de factură barocă. În cel din dreapta inscripţie: "DOMUS HAEC / PAROCHIALIS / AEDIFICATUR SUB / INSPECTIONE PASTORIS / MICHAELIS WAGNER / JOH. HARTIG. CONSUL / JOH. HARTIG IUDIC / ANDRE FLEISCHER / STEPH. KREITNER / AEDIT AO 1789".
Curte de 1.989mp, grădină de 2.816mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia N-S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire construită în mai multe etape, în proximitatea bisericii, cu latura scurtă la stradă. Acces pietonal și carosabil din poteca ce urcă la biserică, porţi lemn, pe S gard de scândură cu stâlpi și soclu beton. Pe V faţadă lungă clădire anexă, continuată cu zid înalt și poartă pietonală lemn (inscripţie 1979) decupată în zid mai înalt.

DATA INVENTARIERE

20/05/2017

LOCALITATEA

BAZNA

BAASSEN (DE)

BÁZNA (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Bazna, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava / Scaunul Mediaș

CAPITLU BISERICESC

Bălcaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag, apoi liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

camere de oaspeţi

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, la cotă inferioară faţă de aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 80m de la drum secundar, 550m la DJ142H.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

Pe latura V, în proximitatea bisericii.

DATE ISTORICE

1454 Menţiune despre o casă parohială (*In villa Bazna im Haus des domini Andreae, plebani de eadem*). (Klima, după Ub-V-2903-439, 441). Prima casă parohială s-a aflat, probabil, pe locul fostei case a rectorului. Cea de azi a fost construită mai târziu, probabil în jur de 1700, când cetatea nu a mai fost folosită pentru apărare. 1808: În urma plângerilor repetate despre disconfortul locuinţei, comunitatea decide să renoveze și să extindă casa și îl comisionează pe inginerul v. Steinbach din Mediaș să facă un proiect. După acest proiect din 1810, încep lucrările, conduse de către meșterul zidar Mahrhofer, care se încheie abia în 1813. Acesta este anul inscripţionat într-o piatră din zidul pivniţei mediane. În registrul contabil al parohiei, la pagina 147, este scris: „Seit uralten Zeiten sind Spenden zum Andenken gebräuchlich...So ist auch der Aussage bejahrter Männer nach, der Pfarrwohnung im Jahre 1813 größtentheils von dergleichen oben beschriebenen, frommen Geschenken erbaut worden". După extindere casa are trei noi camere, din care cea mare (6x9m) este camera Capitlului. În 1927 sunt înlocuite ferestrele și este zidită ușa dintre biroul parohial și bucătărie. Preotul Rosenauer construiește veranda pe SV. În 1968 bucătăria este împărţită pentru a face loc unei băi și unei cămări. Din 1993 casa este nelocuită. (Schullerus, p.136)

ACARETURI PĂSTRATE

Grajd de zidărie (123mp) cu gang median cu intrare în arc în plin cintru, pe colţul SE al parcelei, cu latura scurtă la stradă, așezat paralel cu șură de lemn (150mp). Pe N, pe zidul bisericii, bucătărie de vară cu cămară și cuptor.

ACARETURI DISPĂRUTE

1927 este demolată șura teascului. Pe locul acesteia se contruiește în 1975 un garaj. Șopron de lemn. Coteţe.

BIBLIOGRAFIE

Planuri arhivă ZAEKR. HENNING, SCHULLERUS, 1976. Fond 400/289.
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Baaßen.* 1982.
SCHULLERUS, R. *Baaßen. Geschichte einer sächsichen Gemeinde in Siebenbürgen.* 2002

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L neregulat, cu anexă pe E.	Început de sec. XVIII; 1813; XX	Baroc țărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Trei șiruri paralele pe axa E-V.	Inițial 5, azi 6+dependințe.	pivniță + P	P	1	3

ACOPERIȘ

În două ape pe latura lungă (NS) și trei ape pe cea scurtă (EV), învelitoare țigle solzi, coama laturii scurte mai joasă, trei globuri metalice de coamă. 2 coșuri de fum cu cocoși de tablă. Cornișă profilată.

PINION

Pinion turtit pe fațada scurtă la stradă (S) cu 2 ferestre mici, rectangulare, cu obloane lamele lemn. Conișă profilată, cea inferioară protejată cu țiglă solzi.

PRISPE, LOGII

Pe N cerdac sub acoperișul principal, cu arcade de zidărie în plin cintru, parapet de zidărie, 2 intrări. Pe V verandă (pe stâlpi de beton) vitrată, stâlpi de lemn, parapet de scândură, acoperiș tablă 1 apă, acces lateral cu trepete de beton și balustradă fier forjat.

FERESTRE

Trei ferestre pe S, 1 pe E și 4 pe V în 2 canaturi, oberlichturi, deschidere normală, obloane lamele lemn. Cele de pe S au și ancadramente late, de tencuială profilată. Pe E mai există două ferestre fără obloane, din care una modernă, trei canaturi, oberlicht, deschidere spre interior (în 1927, când au fost înlocuite ferestrele, pe E s-au făcut trei ferestre în loc de 4).

UȘI

Ușile interioare din 4 panouri verticale de lemn, feronerie modernă. Pe N ușă de intrare dublă, cea exterioară din 4 panouri lemn verticale, cea interioară din trei panouri lemn orizontale.

PIVNIȚE

Pivnițele nu au fost investigate. Din bibliografie reiese faptul că pivnițele sunt de piatră cu bolți semicilindrice de cărămidă. 2 accese, pe E cu ușă în arc turtit și pe V pe sub verandă. Răsuflători orizontale între contraforți pe S.

PLANȘEE

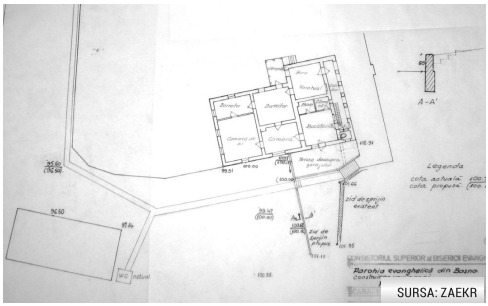
Planșee pe grinzi de lemn, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă cu planșee de lemn tencuite peste parter și bolți de cărămidă peste pivniță. Șarpantă lemn, învelitoare țiglă solzi. Starea de conservare este bună, clădirea beneficiind de întreținere constantă. Ultimele lucrări au presupus zugrăvirea exteriorului și reparații locale la învelitoare.
Aria construită 300mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

4 contraforți scurți (mai scunzi decât nivelul pivniței), în trepte, cu acoperăminte de țigle solzi. Veranda vitrată de pe V este construită la inflexiunea L-ului din partiul casei.
Curte de 2.996mp, grădină de 3.312mp.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire rectangular cu cerdac spre curte, gard cu soclu și stâlpi zidiți, cu pinacluri și plase lemn între aceștia, poartă între stâlpi, portiță în zid. În dreapta portiței mic acoperiș într-o apă pe console de lemn (cândva loc de șezut). Parcelă mare de teren, care însoțește zidul bisericii la vest și la nord.

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La sud-vest de biserică, pe parcelă alăturată.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

La stradă secundară, 380m de la DJ142A.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, latura de vest.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1586 În acest an capitlul Băgaciu apare sub această denumire. (Klima, după Arch.48/22)
1661 Trupele turcești ale lui Ali Pașa intră în Transilvania să-l sprijine pe principele Michael Apafi. O parte ajung în Băgaciu. Sătenii se retrag în fortificație. Doar un singur foc este tras din cetate asupra turcilor. Ca urmare, aceștia incendiază satul, care arde complet. (Klima, după Arch. 3/92)
Preoții din capitlul Băgaciu primesc o pătrime din dijmă. Celelalte trei pătrimi se duc, înainte de reformă, la episcopul transilvănean, iar după reformă la principe și apoi la fisc. (Klima, după Arch.48/131)
Casă din cca 1887, stil tradițional, fațadă modificată, 6 încăperi dispuse în 2 tracturi, pivniță+P, acoperiș în 4 ape, învelitoare țiglă solzi.,1 coș de fum. Cornișă profilată. Spre curte (E) streașină largă peste cerdac pe stâlpi de lemn cu contravântuiri și pazie decorativă, parapet din șipci de lemn, acces cu scară laterală de pe fațada N. Un alt acces de pe cerdac în ultima travee spre curte. Dedesubt acces la pivniță. Construcție din zidărie de cărămidă, parter înalt peste pivniță, planșee lemn peste parter,. Pe flancuri pilaștri aplatizați cu abace. Dinspre curte aspect de casă cu etaj . Amprenta la sol a casei de 234mp. Curte de 2.036mp, grădină de 4.434mp.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

BĂGACIU

BOGESCHDORF (DE)

SZÁSZBOGÁCS (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Băgaciu, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaș

CAPITLU BISERICESC

Băgaciu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

camere de oaspeți

ACARETURI PĂSTRATE/DISPĂRUTE

Pe latura de V a curții: șopron de care și șopron pentru dric, acoperiș 2 ape, lucarnă semicirculară, acces în segment de arc, porți mari de lemn. Grajd de zidărie cu acoperiș în două ape. Nu se cunosc date despre acareturi dispărute.

STARE DE CONSERVARE

Bună, cu unele degradări ale finisajelor ext/int. cauzate de umiditate.
În timpul lucrărilor de renovare a fost distrusă parțial ornamentația fațadei principale.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Bogeschdorf.* 1982
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Băgaciu, 1967

SURSA: ARHIVA ZAEKR

SURSA: GOOGLE STREET VIEW 2012

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la N la S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat liber pe parcelă mare (3.297mp curte+9.924mp grădină) din proximitatea bisericii. La stradă zid acoperit cu țiglă, poartă de atelaje înaltă în arc semicircular, flancată de pilaștri evazați, cu abace și rozete și de triunghiuri de tencuială cu rozete. Inscripție cu *1820*. Poartă pietonală decupată în zid.

DATA INVENTARIERE

20/05/2017

LOCALITATEA

BĂLCACIU

BULKESCH (DE)

BOLKÁCS (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Jidvei, ALBA

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Prepozitura Sibiu / Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Arhidiaconatul Târnava / Capitlul Bălcaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închiriată, locuință

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La est de biserică, la cotă inferioară de aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 40m de la drum și 120m de la DJ142M.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În partea din față, amplasată liber față de limite.

DATE ISTORICE

1335 Printre preoții Diaconatului Târnava, pe o listă a plătitorilor de taxe papale, se află și preotul Johannes din Bălcaciu - *Johannes sarcedos de Balkaz*. (Klima, după *Mon.Vat*. I-95)
1856 Pornește un incendiu la casa parohială, care distruge șura, grajdul, noul șopru de care, acoperișurile altor 3 grajduri și un vechi șopru de care. (Klein, p.92-93)
1901 Mici reparații și modificări la casă și în gospodărie. (Klein, p.93)
1913 Multe pivnițe din sat, și cea a casei parohiale, sunt inundate de apă după ploi masive. (Klein, p.96)

ACARETURI PĂSTRATE

Șură (1910) modernizată, din zidărie, de 133mp. Grajd de zidărie cu două încăperi. Fântână. Bucătărie de vară (1955) de zidărie.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șopron de care (remiza din 1859), din lemn. Șopron de lemne (1966).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Bulkesch*. 1982.
SABĂU, N. *Fișă inventariere monumente*. 1996 (?)
Planuri arhivă Casa Teutsch. SONNTAG, 1958. Fond 400/128.
KLEIN, S. *Bulkesch. Land und Leute. Leben im Siebenbürger Kokelgebiet*. Diedorf, 1998

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XVI(?); 1820; 1834 - 1866	Tradiţional, elemente baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi paralele după axa NE-SV, camere în anfiladă.	6+ dependinţe	pivniţă+P	P	2	3

ACOPERIŞ

În două ape, învelitoare ţiglă solzi. Două coşuri de fum de cărămidă cu acoperăminte ţigle în două ape şi două coşuri de fum metalice. Din desenele de arhivă se observă că după 1958 a fost modificat acoperişul la o coamă mai joasă, iar fanta de aerisire a podului a fost înlocuită cu 2 ferestre.

PINION

Pinioane teşite pe laturile scurte (NE şi SV). Pe NE, spre stradă, cornişă profilată acoperită cu ţiglă şi două ferestre mari de lemn cu două ochiuri verticale de geam, ancadramente plate de tencuială. Fisurile de la partea superioară a ferestrelor sugerează că golul în zid ar fi avut iniţial o altă formă.

PRISPE, LOGII

Verandă de lemn pe toată lungimea laturii scurte la curte (nord-est), pe soclu de zidărie și cu acoperiș individual,.

FERESTRE

Pe sud-vest ferestre duble, două canaturi, şase ochiuri, deschidere spre interior, ancadramente plate de tencuială. Pe sud-est faţada lungă la curte cu ferestre duble, două canaturi, oberlichturi, deschidere normală. Pe nord-vest o arcadă oarbă cu cinci travee, din care primele trei spre N cu ferestre. Ultima fereastră are încă obloane de lemn.

UŞI

Acces în locuinţă de pe latura lungă la curte (sud-est), trepte de zidărie în rampă laterală și podest de zidărie cu balustradă metalică.
Acces la beci de pe aceeași latură, în dreapta scărilor.

PIVNIŢE

Interiorul nu a fost accesibil. Conform desenelor de arhivă, pivniţa are două travee paralele, cu bolţi semicilindrice de cărărmidă.

PLANŞEE

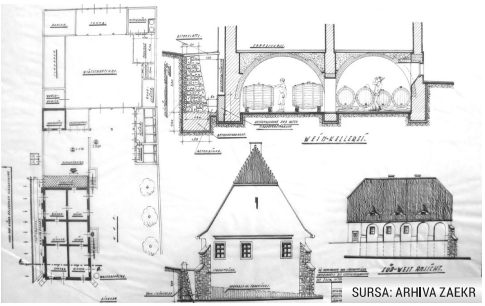
Planșee drepte pe grinzi de lemn (conform documentaţiei).

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie cu pivniţă, parter înalt și șarpantă înaltă. Zidărie de cărămidă, cu bolţi de cărămidă la pivniţe și tavane drept, pe grinzi de lemn la parter.
Stare de conservare medie, cu degradări ale finisajelor exterioare cauzate de umiditate, acoperiș etanș. Interiorul nu a putut fi investigat. Aria construită 285mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Pe flancurile faţadei SV contraforţi în trepte acoperiţi cu ţiglă solzi. Se poate presupune că într-o etapă mai veche a construcţiei, anterior anului 1820, arcada de pe latura lungă (NV) să fi fost deschisă (cerdac). În acest caz, și partiul casei trebuie să fi arătat diferit de cel de azi. O altă ipoteză ar fi ferestre iniţial de dimensiunea arcadelor, micșorate ulterior.

SURSA: ARHIVA ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia S-N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire retras pe o colină, orientat cu faţada scurtă NE spre biserică, accesibilă pe o potecă din drumul principal. Parter înalt, acoperiş baroc. Gard de lemn, poartă carosabilă de lemn între umeri de zidărie protejaţi cu ţiglă. Poartă pietonală decupată în zid.

DATA INVENTARIERE

21/03/2015

LOCALITATEA

BĂRCUT

BEKOKTEN (DE)

BÁRÁNYKÚT (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Şoarş, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Capitlul CIncu-Kosd

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

centru activităţi + hostel tineri

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La cca250m SV de biserică, de cealaltă parte a drumului.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 10m de la DJ104D, pe o colină.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1759 Este construită casa de studiu (*Studier-Stube*) în curtea parohială. (Klima, după *Kirchenrechnungsbuch*). În 1770 se construieşte o nouă casă parohială. (Klima, după *Kirchenrechnungsbuch*)
Construcţie din zidărie de cărămidă ridicată în 1770 cu modificări în 1891, stil baroc cu elemente clasiciste, parter înalt. Plan rectangular cu 6 încăperi dispuse în două tracturi şi 4 încăperi în jurul unui nucleu. Pivniţă sub toată casă cu o boltă semicilindrică şi bolţi a vela. Nivelul pivniţei marcat prin decroş şi răsuflători orizontale pe laturile spre stradă. Planşee lemn tencuite peste parter, într-o cameră medalion de formă circulară. Acoperiş 4 ape cu rupere de pantă, învelitoare ţiglă solzi, 3 coşuri de fum cu acoperăminte de ţigle în 2 ape. Pe V exista un pridvor cu parapet de scânduri. Acesta a fost închis şi singurele goluri sunt acum o fereastră în trei canaturi şi o poartă în 2 canaturi, cu luminator. Ferestre duble cu deschidere normală, 2 canaturi, 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri. Pe faţada scurtă NE sohlbanc profilat pe console aplatizate. La stânga uşii de intrare o fereastră încheiată în arc în plin cintru, cu grilaj metalic antiefracţie. Uşi din panouri de lemn, feronerie modernă. Uşa de la intrare cu oberlicht semicircular şi mâner-rozetă median.

ACARETURI PĂSTRATE/DISPĂRUTE

Mai există şură lemn (1942) de 126mp şi fântână.
Au dispărut: Grajd şi şopron (1897), zidărie de piatră, acoperiş ţiglă, 276mp.

ALTE DATE

Acces marcat prin uşor decroş, cu 2 coloane angajate, soclu prismatic, abace şi arhitravă simplă.
Aria construită 340mp.
Curte de 2.340mp, grădină de 7.265mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Bekokten.* 1981.
PORKOLAB,H; RHEINDT, E. Bekokten in *Siebenbürgen. Ein Dorf im Wandel der Zeit.* 1998
Topografia monumentelor din Transilvania. Judeţul Braşov.

SURSA: ARHIVA FOTO ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia S-N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire cu latura scurtă către stradă, ca și celelalte case ce formează frontul de E al Pieţei 1 Decembrie, uşor retrasă faţă de acestea. Curtea parohială cuprinde, pe lângă locuinţa preotului, anexe gospodăreşti, arhiva/locuinţa secretarului (mai apoi cancelarie, azi locuinţa administratorului) și casa predicatorului (sec. XVII, în forma de azi din 1769).

DATA INVENTARIERE

20/05/2017

LOCALITATEA

BIERTAN

BIRTHÄLM (DE)

BERETHALOM (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Biertan, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaș

CAPITLU BISERICESC

Mediaș

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială/ sediu episcopal 1572-1867

FUNCŢIE ACTUALĂ

cancelarie parohială/ centru evanghelic de tineret

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N, lângă zidul cetăţii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 20m de la Piaţa 1 Decembrie.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, spre latura de S a parcelei.

DATE ISTORICE

Iniţial casa parohială era curte nobiliară, în proprietatea nobilei Anna, care se înrudea cu familia Apafi din Mălâncrav. (Klima, după Ub. IV-2164-483)
1432 Curtea este donată bisericii. De atunci se găseşte acolo casa parohială. Preotul locuia în casă încă dinainte de donaţie. (Salzer , p.76)
1572 Este anul în care se pare că a existat prima mare clădire, în timpul primului episcop, Lukas Unglerus. De atunci provine inscripţia de pe peretele de N, către curte, "Sedes Episcopalis Augustanae Confessionis in Transilvania". 1614 Deja casa este descrisă ca fiind o ruină. (Salzer, p.476)
1623 Între târg și episcopul Franz Graffius se face o înţelegere, conform căreia comunitatea trebuie să întreţină zidurile casei, iar preotul acoperișurile. (Salzer, p. 447)
1702 Casa este construită în timpul preotului Lukas Hermann II. 1710 sunt necesare reparaţii, după cum atestă inscripţia de pe N. (Salzer, p. 477)
1741 Curtea și clădirile parohiale sunt o ruină. 1742-1744 reparaţii capitale și extinderi spre V și E. 1798 O nouă renovare completă. (Salzer, p.478-480)
1809-1818 Ultima reconstrucţie masivă din fondurile proprii ale Episcopului Neugeboren. (Salzer, p.433)

ACARETURI PĂSTRATE

Pe latura de SE a curţii, în spatele casei, spre biserică, bucătărie de vară cu magazie și cuptor de pâine cu 3 vetre și hotă pe tot tavanul. Pe N, în prelungirea casei secretarului, șopron și șură de zidărie cu lucarnă de încărcare pod.

ACARETURI DISPĂRUTE

Pe E, în proximitatea casei predicatorului, se găseau grajdurile de zidărie, 186mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Birthälm. Hermanstädter Kapitel.* 1981
LOTREANU, M. *Fișă inventariere monumente istorice.*
SALZER, J.M. *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen.* 1881.
NÄGLER, T. *Marktort und Bischofssitz Birthälm in Siebenbürgen.* 2004.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În U, cu mic corp adosat pe V.	sec. XV-XVII; sec.XVIII; 1818	Aspect de vilă barocă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, 2 tracturi paralele, pe direcţia E-V.	10 compartimente (9camere+dependinţe)	pivniţă+P	P	4	3

ACOPERIŞ

În două ape, intersectat cu acoperişurile în trei ape ale flancurilor spre N. Învelitoare șiglă solzi. Trei coșuri de fum. Două lucarne semicirculare pe sud. Cornișă profilată. Pe latura de sud, spre biserică, acoperișul prelungit formează o streașină lată.

PINION

Pe E și V pinioane teșite, delimitate de brâu profilat, cu câte două ferestre medii. Pinon teșit și la aripa de V, ce cuprinde noua intrare, cu oculus elipsoidal orizontal, cu ancadrament profilat și dedesubt două goluri mari, orizontale, închise cu grilă de șipci verticale de lemn.

PRISPE, LOGII

Pe sud, către biserică, cerdac parţial, sub streașina acoperișului principal. Stâlpi de lemn cu contravântuiri, parapet șipci de lemn. Scară adosată faţadei est, două rampe acoperite separat, trepte lemn, preia diferenţa de nivel a curţii.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, 2 canaturi 6 ochiuri, oberlichturi 4 ochiuri. Singurele ferestre cu ancadramente plate de tencuială sunt cele de pe faţada scurtă V, care flanchează inscripţia *Sedes Episcopalis Augustanae Confessionis in Transilvania*.

UȘI

Acces principal pe N, prin corp (1818) adosat, 2 uși tăblii de lemn, în 2 canaturi, oberlichturi grilă lemn, în arc în plin cintru. Ușa din dreapta e de acces la locuință, cea din stânga de acces la magazie, deși sunt tratate identic. Alt acces dinspre grădină (V), tot în corpul adosat, în arc în plin cintru, ușă tăblii lemn cu grilă de lemn în loc de geam și oberlicht din lemn traforat cu cercuri. De pe S acces la bucătărie și la pod/băi. Acces pivniță de pe N, în arc aplatizat.

PIVNIȚE

Pivniţă sub corpul principal al casei, răsuflători în segment de arc. Nivel pivniță marcat de brâu lat. Bolți semicilindrice de cărămidă pe arce dublouri. Chepeng de acces din casă.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn, cu tavane drepte, tencuite, cu stucaturi și medalioane. La bucătărie boltă semicilindrică cu penetraţii.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, parter înalt peste pivniţa la nivelul solului pe N și îngropată pe S, cu bolţi de cărămidă, planșee lemn tencuite peste parter. Stare de conservare bună, cu unele degradări ale finisajelor exterioare cauzate de umiditate ascensională și expunerea la intemperii. Curte de 4.094mp, grădină de 762mp+5.497mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: SB-II-a-A-12329). Inscripţie pe faţada V, aproape ștearsă. Oculuși la magazia adosată aripii V a casei. Aripa care adăpostește intrarea este bogat decorată, cu 2 uși în arc în plin cintru, bolţar de cheie cu rozetă, între lezene cu bosaje pe care sprijină un chenar cu rozete. Pe flancuri 2 uși mici rectangulare cu bolţar median mare intersectat de oculuși supradimensionaţi. Flancul E rotunjit, cu apareiaje.

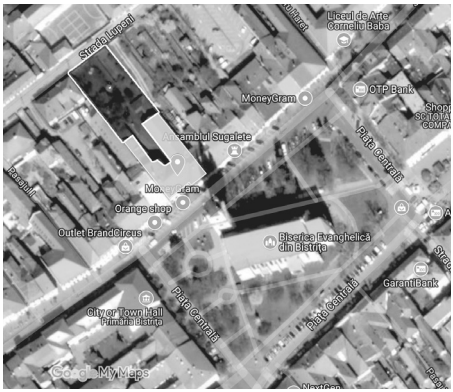

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Trei corpuri de clădire formează un U pe latura de N a pieței centrale, pe un lot mai mare decât vecinii (curte de 972mp, grădină de 1.053mp). Corpul principal în L închide frontul la stradă. Două corpuri paralele dezvoltate în adâncimea parcelei (delimitate spre NV de str.Lupeni) ocupă laturile de SV și NE. Casa este monument istoric, cod LMI BN-II-m-A-01459.01.

DATA INVENTARIERE

05/08/2014

LOCALITATEA

BISTRIȚA

BISTRITZ (DE)

BESZTERCE (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

oraș Bistrița, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistrița

CAPITLU BISERICESC

Bistrița

STATUTUL VECHI

oraș, târg

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

casă parohială, cancelarie

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NV, vis-a vis de turnul bisericii, în șirul de case numit Șugălete.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Aliniată la strada Dornei nr.13.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

Ocupă frontul parcelei dintre str. Dornei și Lupeni.

DATE ISTORICE

1478 Începe construirea curții parohiale, care se încheie în 1480. (Csallner, p.28)
1480 Acest an apare pe arcul porții casei parohiale și pe o ușă gotică în casa de la Kornmarkt Nr.16, a doua casă mai sus de biserică. (Klima, după Arch.50/379). În această perioadă apare șirul celor 13 case înșiruite ale Kornmarkt/Maktplatz Nr. 13-24, cu arcadele care formează un portic. (Klima, după Neuer Weg, 18.6.1968)
1562 În curtea parohială este construită aripa clădirii pentru predicatorul orașului. (Arch. 50/380)
Monumentul a cunoscut diferite etape constructive și transformări succesive: o fază gotic-târzie, databilă pe la 1480, una renascentistă, de secol XVI, una barocă (sec. XVIII), amenajări de sec. XIX și intervenții recente. (Firea, *Casa parohială evanghelică din Bistrița și unul dintre ctitorii săi, 2013*)
Preotul Kramer identifică statuia de pe fațada casei parohiale ca reprezentând pe Matheus Teutsch, ale cărui 2 degete ridicate la mâna dreaptă ar putea arăta către biserică și primărie, acesta fiind în același timp preot și judecător, sau ar putea semnifica un jurământ (Huß, R.: *Die Schicksalsjahre 1599-1603, Aus dem Nachlaß von Stadtpfarrer Friedrich Kramer.* 1927). În vreme ce C. Firea și alți autori o atribuie Sf. Nicolae (Firea, C. Casa Parohială...2013).

ACARETURI PĂSTRATE

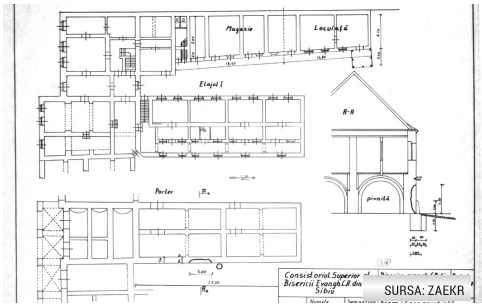
Mici anexe grădinărești.

ACARETURI DISPĂRUTE

Curții parohiale îi aparținea, pe lângă terenuri și mori, o curte gospodărească/ "Maierhof" (menționată deja în inventarul din 1581, scris de preotul nou ales).

BIBLIOGRAFIE

CSALLNER, E. *Denkwürdigkeiten aus dem Nösnergau. Bistritz*. 1941.
FIREA, C. *Casa parohială evang. din Bistrița și unul dintre ctitorii săi*. 2013
Planuri din arhiva ZAEKR. SONNTAG, 1958. KRASSER, 1967
KRAMER, F. *Aus der Gegenwart und Vergangenheit der königl. freistadt Bistritz.* 1868
HUSS, R.: *Die Schicksalsjahre 1599-1603, Aus dem Nachlaß von Stadtpfarrer Friedrich Kramer*. 1927

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L (începutul șirului Șugălete).	sf. secXV; XVI; XVIII; XX	Casă urbană, elemente gotice, renascentiste, baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELE FAȚĂ	NIVELE SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	7P+12E	P+E	P+E	5	4

ACOPERIȘ

În două ape, intersectat cu acoperișul în trei ape de peste rezalit. Învelitoare ţiglă solzi. Două ferestre de acoperiș, una pe aripa spre curte V și una spre E. Șase coșuri de fum din care patru cu acoperăminte în două ape. Șarpantă cu caracter eclectic. Cornișă profilată.

PINION

În pod, la zidul către podul corpului 2, gol înzidit (vechi acces ?).

PRISPE, LOGII

Nu are. Gang de acces în curte, cu portal carosabil de piatră, dublat la ieșirea din gang spre curte, deschidere în ogivă, scut heraldic în cheia de arc, datat 1480.

FERESTRE

Spre curte, deasupra gangului, fereastră dublă cu deschidere normală, 2 canaturi 12 ochiuri, oberlicht 3 ochiuri, cu ancadrament de piatră și sohlbanc de piatră, profilat. La stradă ferestre în arc aplatizat, duble, deschidere normală (la rezalit) și spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri, ancadramente profilate de tencuială. La P, în stânga, ferestre-vitrină noi, cu ancadramente de lemn. În dreapta, sub portic, fereastră cu oblon.

UȘI

Acces la cancelarie în zona de contact dintre corpul 1 și 2, cu scară frontală către ușă cu ancadrament gotic de piatră cu baghete încrucișate. Acces la locuinţa preotului din gang, ușă lemn nouă. Acces la spaţiile comerciale: în stânga porţii, acces din stradă și din gang prin ancadrament de piatră în arc în plin cintru, azi înzidit; în dreapta porţii: de sub portic și din gang.

PIVNIȚE

Din cauza nivelului ridicat al pânzei freatice, casa nu are pivniță.

PLANȘEE

La parter, în spațiul comercial stânga, planșee drepte tencuite, pe arce dublouri și boltă semicilindrică în spate, iar în dreapta boltă semicilindrică și bolţi a vela la gang. La etaj boltă semicilindrică și bolţi a vela. Locuinţa preotului (partea de V, etaj) bolţi baroce.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

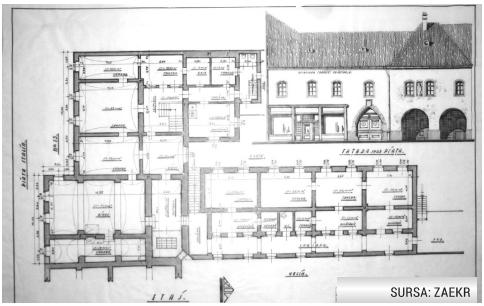
Zidărie de cărămidă și piatră, bolţi de cărămidă, planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, clădire recent renovată și aflată în întreţinere constantă.

ALTE DETALII REMARCABILE

Zona de contact între corpul 1 și 2, pe E, vizibl zidărie din cărămidă la nivelul inferior și din piatră la cel superior. Fereastră decupată oblic în grosimea zidului, flancată la stânga de nișă în arc aplatizat, în zidul casei vecine (nr.14).

SURSA: ZAEKR

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XVI, XVIII	Faţadă simplă, nedecorată.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELE FAŢĂ	NIVELE SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, 3 tracturi paralele.	8pivniţă+8P(cu subîmpărţiri recente)+ coridor	pivniţă+P	pivniţă+P	4	3

ACOPERIŞ

În două ape, învelitoare ţiglă solzi. Un coş de fum. Şarpantă cu caracter eclectic. Cornişă profilată.

PINION

Pinion triunghiular pe N, gol de aerisire vertical, în unghi ascuţit.

PRISPE, LOGII

Logie pe E, la nivelul superior, care deservește circulaţia și accesurile către încăperile tracturilor de V, unde locuiau preoţii (azi spaţii de cazare). Acoperită cu o succesiune de calote a vela (sec. XVIII).

FERESTRE

Pe latura lungă E, spre curtea vecină, ferestre noi cu geam termopan, 1 canat cu 4 ochiuri, oberlichturi fixe, în arc apaltizat, 2 ochiuri. Spre curte (V) ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri. Între tractul median și cel de E (coridor), ferestre în 2 canaturi, 4 ochiuri.

UŞI

3 accese la pivniţe direct din curte, prima cu uşă rectangulară, următoarele 2 cu ancadrament de piatră. Acces la parter pe aceeași uşă cu ancadrament gotic ca și corpul 1. Uşi interioare de secol XVIII sau imitaţie, tăblii de lemn cu feronerie aplicată, unele uși cu ochiuri de sticlă mobile.

PIVNIŢE

Pivniţe la nivelul solului, răsuflători verticale cu ancadramente de piatră. Bolţi de cărămidă semicilindrice, cu arce dublouri din beton turnat (intervenţie de sec. XX).

PLANŞEE

La tractul spre curte și cel median, bolţi semicilindrice cu penetraţii. La tractul spre curtea vecină (coridor), serie de bolţi a vela.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de piatră și cărămidă, bolţi de cărămidă, şarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, faţada spre curte și interioarele renovate, faţada E, spre curtea vecină, păstrează doar fragmente de tencuială. Degradări structurale, care au fost rezolvate prin montarea de tiranţi metalici la nivelul pivniţelor, prin subzidiri și turnarea de arce de beton.

ALTE DETALII REMARCABILE

Pe faţada scurtă N se observă unele unei construcţii acum demolate, o nișă la nivelul pivniţei cu ancadrament de piatră și asize de piatră cioplită, care formează colţurile de NV și NE ale clădirii. Pe faţada lungă E, spre curtea vecină, fragment de ancadrament de piatră în zona penultimei ferestre spre N, iar pe faţada V un ancadrament asemănător.

CORP 3

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L	sec. XVI-XVII	Elemente renascentiste.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELE FAȚĂ	NIVELE SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Distribuţie din hol central.	4	P+E	P+E	4	1

ACOPERIŞ

Într-o apă, învelitoare ţiglă solzi. Cele 4 încăperi sunt acoperite de ape cu pante diferite, uneori și coamele la înălţimi ușor diferite. Prima travee cu lucarnă semicirculară, a 2-a și a 4-a cu lucarne rectangulare orizontale, acoperite 1 apă, a 3-a travee cu lucarnă rectangulară înaltă, acoperită în 2 ape.

PINION

Pinion triunghi dreptunghic pe N, înfundat cu scândură, parţial obturat de acoperișul locuinţei anexate.

PRISPE, LOGII

Nu are. Iniţial accesul se făcea dinspre N. Odată cu construirea prelungirii spre N și a tractului spre curte, accesul se face dinspre E, prin traveea de N.

FERESTRE

Gol de fereastră cu ancadrament de piatră renascentist și grilaj fier forjat. Apoi fereastră înaltă, dublă cu deschidere spre interior, 2 canaturi cu montant strunjit (neoclasic) și oberlicht 2 ochiuri. Urmează gol de fereastră cu ancadrament de piatră în arc în plin cintru, grilaj de fier forjat. Și la interior se găsesc ancadramente de piatră ale unor goluri acum obturate.

UȘI

Un al doilea acces către locuinţa preotului din corpul 1, partea de V, cu scară în flancul N. La prelungirea spre N, fiecare încăpere cu acces direct din curte. Prima ușă/poartă în 2 canaturi, cu oberlicht în plin cintru. Urmează ușă în 2 canaturi cu feronerie de sec. XVIII, la înălţime de 2 trepte de sol. Următoarea ușă tot la distanţă de sol, 1 canat, de sec. XX cu geam. Ultima ușă scundă, cu ancadrament de lemn profilat.

PIVNIȚE

Din cauza nivelului ridicat al pânzei freatice, casa nu are pivniță. Lipsa acesteia este suplinită prin construirea unui șir de încăperi alipite coprului 3 spre N, acoperite cu planșee pe grinzi de lemn.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn. La prima încăpere a prelungirii, lângă corpul 3, planșeu de beton (intervenţie recentă).

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de piatră și cărămidă, planșee grinzi de lemn și placă de beton turnat, șarpantă lemn și învelitoare ceramică.
Stare de conservare bună, acoperiș nou, faţada renovată.
Interioarele necesită lucrări de renovare, încăperea cu pictură lucrări de restaurare.

ALTE DETALII REMARCABILE

Corp ridicat în două etape, iniţial tractul de V, cu etaj, cu acces dinspre N, apoi extins spre E. Urmează prelungire de secol XVI spre N, cu o serie de încăperi, care suplinesc lipsa pivniţelor. În ultima încăpere spre N, picturi cu motive florale și nișe în arc aplatizat (probabil nu toate spaţiile au folosit pentru depozitare, ci și locuinţă).

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire așezată liber pe parcelă mare de teren, cu deschidere pe lungime la stradă, aflată pe colțul de SV al insulei delimitate de 2 drumuri ale satului, acolo unde se află și primăria. Împrejmuire cu gard de lemn pe soclu de beton.

DATA INVENTARIERE

22/01/2015

LOCALITATEA

BLĂJEL

KLEINBLASSENDORF (DE)

BALÁZSTELKE (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Blăjel, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Bălcaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, locuință

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, la circa 500m, în centrul satului, lângă primărie.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 30m de la strada principală DJ14A.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1780 În această perioadă casa parohială este acoperită cu stuf. (Klima, după Sachsenheim Fr. 1905/8). În 1789 casa este acoperită cu șindrilă, pentru care se plătesc 84 de guldeni. (Klima, după Sachsenheim Fr. 1905/11). În 1845 se începe lucrul la casa parohială, din care numai 2 camere sunt gata, și aceastea au deja nevoie de reparaţii în 1869. (Klima, după Sachsenheim Fr. 1905/11)
1869 Se construiește o casă nouă cu ajutorul Asociației Gustav Adolf Werk (Klima, după Sachsenheim Fr. 1905/11f)
Casă tradițională cu elemente clasiciste ridicată în 1860 cu modificări în 1928, încăperi în anfilada, pivniță+parter, acoperiș în patru ape, învelitoare ţigle solzi, lucarne rotunde de tablă. 1 coș de fum. Mici verande de acces pe flancurile fațadei lungi la curte. (Stroe, Fișă inventar). Ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi, oberlichturi, obloane lamele lemn. Ancadramente platbandă de tencuială, cu bolțar median. Sohlbanc pe console plate. Acces principal de pe latura lungă la curte. Acces la pivniță de pe latura scurtă E. Pivniță semiîngropată, răsuflători orizontale spre stradă. Boltă semicilindrică și bolțișoare pe arce dublouri. Fereastră oarbă pe flancul drept, în zona scării care urcă la pod (probabil baie sau cămară amenajată sub scară).

ACARETURI PĂSTRATE/ DISPĂRUTE

O clădire mică de zidărie (cămară, 22mp, 1928), aflată la E de casă, acoperiș în 2 ape. Dispărute: Probabil cele obișnuite: șură (1928), grajduri, șopron de zidărie (1928).

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună.
Aria construită 149mp.
Curte de 2.466mp, grădină de 3.319mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kleinblassendorf*. 1981.
STROE, Au.A. Fișă de inventariere monumente istorice. 1994
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Blăjel, 1967

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

În șir de case, amplasată transversal pe o parcelă rectangulară lungă, la limita de proprietate (NV), cu anexe gospodărești pe latura lungă NE și cea scurtă SE. Este a doua parcelă de la biserică, spre NE, după clădirea Poliţiei. Zid înalt către stradă, cu ţiglă, poarta în arc mâner de coș, portiţa în arc aplatizat.

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la str. T. Vladimirescu.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de NV.

DATE ISTORICE

Vechea casă parohială se găsea între zidul interior și cel exterior al cetății. La cutremurul din 1802, la casa parohială se prăbușește un perete lateral și o "hotă". (Klima, după Horwath 1929/124f)
1843 - 1844 Se construiește casa cu latură lungă la stradă, parter. (Klima, după *Inventar* 1967)
1979 și 2009 Reparaţii capitale la curtea și casa parohială. (Klima, după *Briefe aus Brenndorf, 34.Jahrgang, 67/2009*)

DATA INVENTARIERE

30/08/2017

LOCALITATEA

BOD

BRENNDORF (DE)

BOTFALU (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Bod, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Brașov

CAPITLU BISERICESC

Brașov

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

camere de oaspeți

ACARETURI PĂSTRATE

Bucătărie de vară din zidărie cu cuptor pâine și cazan rufe, cca 66mp. Grajd de zidărie cu șopron, cu 2 lucarne de încărcare pod, cca 189mp. Șură de zidărie (1874) de 368mp. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Brenndorf*. 1982.
POSTĂVARU, I. *Fișă inventariere monumente*. 1995
Neicov, *Registru de Inventar*, Protopopiatul Brașov, Parohia Bod, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1841; 1843-1844	Tradiţional, elemente clasiciste.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
2 şiruri paralele, câte 5 camere în anfiladă.	10	pivniţă+P	pivniţă+P	5	2

ACOPERIŞ

În patru ape, învelitoare ţigle cu colţ şi intervenţii cu ţigle industriale la streașini. Două coșuri de fum. 3 lucarne mici, de tablă (tabachere) pe apa spre stradă. Streașină largă la curte, latura lungă, pentru a cuprinde cerdacul.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Cerdac pe toată lungimea faţadei la curte (sud-est), acum cu aspect de balcon, scară frontală mediană și laterală (sud). Balustradă de lemn.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, în două și trei canaturi, oberlichturi cu șprosuri, montanţi verticali strunjiţi, obloane lemn din tăblii și lamele la partea superioară. La stradă fereastră mediană lărgită, cu trei canaturi.

UŞI

Acces de pe cerdac/balcon, ușă tăblii de lemn cu oberlicht. Un al doilea acces pe aceeași faţadă, o intervenţie mai nouă, cu ușă în două canaturi cu sticlă. Uși interioare din tăblii de lemn (sec. XVIII) cu feroneria apleicată pe suprafaţa uşii, balamale decorative.

PIVNIŢE

Tractul spre stradă acoperit cu bolţi de cărămidă semicilindrice cu penetraţii, spre curte cu bolţi a vela.

PLANŞEE

Planșee drepte, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe soclu de piatră, bolţi de cărămidă, planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică.
Stare de conservare foarte bună, interiorul a fost renovat și modernizat (adaptat pentru camere de oaspeţi) în 2008, iar 2009 a fost refăcut exteriorul.
Aria construită 497mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

"1841-2009" inscripţionat deasupra porţii. În șură inscripţie cu "1874" pe peretele de sud-est. Pe peretele de nord-est o altă inscripţie: "Johan Jekel BauMeister von Honigberg".
Curte de 2.909mp, grădină de 1.798mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia V-E.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat în spatele aliniamentului vestic de case, în dreptul grădinilor. Parter înalt, acareturi amplasate disipat pe parcelă.
Pe parcela fostei case parohiale evanghelice, azi greco-romană, a fost construită și o mică biserică de același rit.

DATA INVENTARIERE

20/05/2017

LOCALITATEA

BOIAN

BONNESDORF (DE)

ALSÓBAJOM (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Bazna, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Bălcaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

casă parohială greco-catolică

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La cca.170m nord-vest de biserică, în spatele șirului vestic de case.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 120m de la stradă.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, amplasată liber pe parcelă.

DATE ISTORICE

1796 Un incendiu puternic distruge întreaga localitate. Doar biserica este cruțată.
În fișa de inventariere din 1996 se menționează posibilitatea ca locuința să fi fost construită în două etape: "Încăperile spre uliță (nucleul casei) sunt denivelate față de rest, au ferestre cu arc de descărcare în segment cerc, ambrazuri adânci, pereți exteriori de 70cm grosime, iar ușile cu balamale artizanale au suprafața împărțită în 4 panouri rectangulare, cu colțurile concave".

ACARETURI PĂSTRATE

Nu se păstrează acareturi. În curtea parohială, în fața casei, a fost construită biserica greco-catolică din localitate.

ACARETURI DISPĂRUTE

Cuptor de pâine (sec. XX). Șopron pentru lemne, din zidărie. Grajd și șopron de care, din zidărie, 88mp. Cotețe.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Bonnesdorf*. 1981.
STROE, A. A. *Fișă inventariere monumente*. 1996
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Boian, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În Z, latură lungă către stradă.	XIX, 1901, 1925-1930	Casă tradiţională, faţade modificate.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, cu hol de distribuţie.	4	pivniţă+P	P	2	3

ACOPERIŞ	PINION
În patru ape, învelitoare ţigle solzi. 2 coşuri de fum cu acoperăminte de ţiglă în 2 ape.	Nu are.

PRISPE, LOGII

Pe sud cerdac de lemn pe toată latura, care se întoarce parţial spre est, pe latura lungă. Soclu de zidărie, parapet lemn traforat. Acces lateral pe latura scurtă și frontal pe cea lungă, trepte de piatră. Acoperiș tablă rezultat prin prelungirea apelor principale.

FERESTRE	UȘI
Ferestrele au fost înlocuite cu unele moderne, tâmplărie PVC alb, geam termopan, un canat cu deschidere spre interior. Pe faţada estică spre stradă sunt patru ferestre, dintre care una oarbă. Pe faţada lungă de nord sunt două ferestre (dintre care una micșorată), tâmplărie lemn, două canaturi, oberlichturi, deschidere normală, rulou de PVC.	Două intrări în locuinţă, ambele de pe cerdac, una pe latura scurtă de nord, a doua pe latura lungă. Acces la pivniţă pe faţada de est, gol de ușă în segment de arc, ușă de lemn în două canaturi.

PIVNIŢE	PLANȘEE
Pivniţă la nivelul solului cu trei încăperi, două cu bolţi de cărămidă semicilindrice, una cu bolţișoare pe arce dublouri și boltă a vela în traveea intrării.	Planșee din lemn cu tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE	ALTE DETALII REMARCABILE
Construcţie din zidărie de cărămidă, cu bolţi de cărămidă și planșee de lemn, tencuite, șarpantă de lemn și învelitoare ţiglă solzi. Stare de conservare bună, casă recent modernizată. Aria construită 256mp.	Contrafort scund pe colţul de sud-est. Curte de 2.269mp, grădină de 348mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat lîngă zidul de fortificaţie al bisericii, pe panta V a unui deal lîngă centrul satului. Retrasă în spatele aliniamentului de case, cu latura lungă către stradă. Pe V, alipit faţadei de NV, zid de incintă cu contraforţi şi acoperăminte de ţiglă, portiţă de şipci de lemn. În faţa casei gard de sîrmă, poartă lemn atelaje.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La sud-est, lîngă zidul de fortificaţie.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la DC14.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei.

DATE ISTORICE

1405 Este menţionat un preot, Anthonius, care, în procesul dijmelor contra Capitlului Alba, nu se lasă bătut şi se duce la Roma, pentru a căuta dreptate la Papă. Se întoarce cu 2 documente, care îi promit dijma întreagă. Însă Papa este departe, iar mai marii laici sunt aproape. Pe baza dorinţei regale, preotului îi sunt retrase trei părţi din dijmă de către voievodul transilvănean. (Klima, după Ub.III-1523-337)
1880 În cursul vizitei generale a bisericilor, se constată că în Buzd slujba se ţine mai ales în săseşte. (Klima, după *Generalkirchenvisitationenberichte*, 1925/359)

DATA INVENTARIERE

05/10/2013

LOCALITATEA

BUZD

BUSSD (DE)

SZÁSZBUZD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Brateiu, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaş

CAPITLU BISERICESC

Mediaş

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

ACARETURI PĂSTRATE

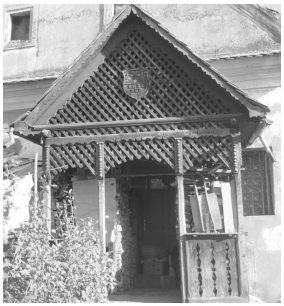
Căsuţă lemn, alipită zidului cetăţii. Şură de lemn cu zid de cărărmidă spre vale, acoperiş 2 ape. Fântână închisă, cu acoperiş 2 ape. Coşar de porumb.

ACARETURI DISPĂRUTE

Cuptorul de pâine (1936), 18mp. Grajd de zidărie (20mp) cu şopron de lemn (15mp) din 1951. Alt şopron pentru lemne (30mp). Coteţe.

BIBLIOGRAFIE

Planuri din arhiva Siebenbürgen-Institut, Gundelsheim.
VLADUCA Gh, DJUKELICI Z, HUNEL A., DEUTSCH A., BALLA Fr. 1973
Neicov, *Registru de Inventar*, Protopopiatul Mediaş, Parohia Buzd, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, cu foișor pe NV.	1850-1855	Construcţie tradiţională.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Distribuţie din hol, 2 tracturi.	4 pivniță + 8P+ dependinţe	pivniță+P	P	4	2

ACOPERIȘ

În două ape, învelitoare ţiglă solzi, două coșuri de fum. Streașină lată pe latura lungă, spre curte, cornișă profilată pe celelalte trei laturi.

PINION

Pinioane teșite (trapezoidale) pe cele două laturi scurte (NV și SE), cu cornișe intermediare profilate. Pe NV două goluri dreptunghiulare cu ancadrament chenar de tencuială. Pe SE două goluri eliptice.

PRISPE, LOGII

Foișor lemn pe NV spre biserică (fost acces principal, acum nefolosit). Acoperiș individual în 2 ape, stâlpi de lemn, parapet de scândură traforat, pinion triunghiular cu grilaj de șipci și blazon de lemn, arcadă sugerată prin grilaj de șipci rotunjit între stâlpi.

FERESTRE

În două canaturi, deshidere normală, cu obloane de lemn pe SE și SV. Ferestre în două canaturi încheiate cu arc aplatizat spre curte (NE). Ferestre rectangulare fără obloane pe NV, cu grilaj metalic antiefracţie.

UȘI

Acces pe latura scurtă NV, din foișor, ușă cu patru panouri verticale lemn. Acces de pe latura lungă NE, ușă panouri lemn. Intrare pivniță pe SV în arc teșit, ușă în două canaturi din scândură așezată orizontal în cadru de lemn, deschidere spre interior. Al doilea acces la pivniță pe SV, mai nou, la dreapta celui inițial, ușă în trei canaturi. Uși interioare lemn.

PIVNIȚE

Pivniţa nu a fost investigată. Conform documentaţiei, cele trei travee sunt acoperite diferit: boltă semicilindrică pe arce dublouri, boltă a vela și boltă mănăstirească.

PLANȘEE

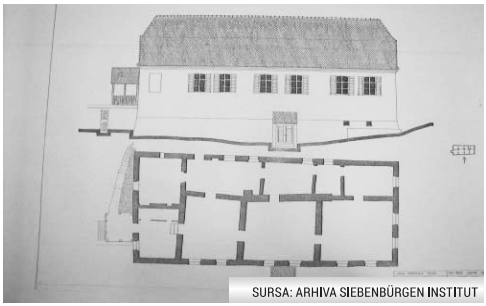
Planșee drepte, grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă, bolți de cărămidă la pivnițe și planșee de lemn la parter. Șarpantă lemn, învelitoare ţiglă. Stare de conservare medie. Nu sunt vizibile degradări structurale, dar în general casa nu este întreţinută, finisajele exterioare și interioare în stare precară, binale cu disfuncţionalităţi. Aria construită 245mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Casa a fost construită în etape diferite. Din desenele de arhivă se observă diferenţe la grosimea pereţilor, diferenţă de nivel între camere și trasee neregulate ale unor pereţi. O ipoteză ar fi că traveea spre curte să fi fost, probabil, un cerdac, închis într-o etapă ulterioară.
Curte de 2.116mp, grădină de 4.056mp+3.952mp.

SURSA: ARHIVA SIEBENBÜRGEN INSTITUT

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă amplasată pe o parcelă limitată de şoseaua E68 la SE, din care se desprind două străduţe convergente către NV. Spre E60 gard din plăci de beton. Spre uliţă, zid de cărămidă, poarta înaltă în arc mâner de coş, alături portiţa în segment de arc.

DATA INVENTARIERE

27/05/2017

LOCALITATEA

BRADU

GIERELSAU (DE)

FENYŐFALVA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Avrig, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber, apoi "Pertinenz"- cu îngrădiri

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

proprietate privată / locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, pe aceeaşi parcelă.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura scurtă la strada principală E68.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe colţul de SE al parcelei.

DATE ISTORICE

1315 Preotul Mathias poartă titlul unui capelan regal. (Klima, după Ub.I-329-302)
1709 Inscripţie pe o grindă din casă. Pe exteriorul pinionul se află o inscripţie ştearsă, ilizibilă. (Klima, Lokalaugenschein, 1969)
1721 Toate casele sunt încă din lemn. (Klima, după Arch. 32/184-186)
1793 Prin incendiere, şura, şopronul carelor şi toate grajdurile se fac scrum. (Klima, după *Kirchenrechnung*, S.240)
1834 Este construită o şură nouă (Klima, după *Kirchenbuch*, 55).
1930 La şură este construită sala comunităţii evanghelice. (Klima, mündlich Pfr. H. Hochmeister)
1968 Şura şi sala sunt demolate. (Klima, mündlich Pfr. H. Hochmeister)
Nivelul superior al casei pare să dateze din sec. XIX. La nivelul inferior se găsesc 3 camere mici ale cancelariei, o bucătărie cu spălător şi o cameră cu 2 cuptoare de pâine. La nivelul superior se găsesc 4 camere spaţioase şi dependinţe. (Klima, *Lokalaugenschein*, 1969)

ACARETURI PĂSTRATE

O mică anexă din zidărie, cu latura lungă pe limita de proprietate (NE), acoperiş în 2 ape.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şură, grajduri, şoproane.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Girelsau.* 1981.
SABĂU, N. Fişă de inventariere monumente istorice Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sibiu, Parohia Bradu, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1709; 1935	casă tradiţională, faţade modificate.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Interiorul casei și curtea nu au fost investigate.	11	P+E	P+E	2	3

ACOPERIŞ

În 2 ape, învelitoare ţiglă solzi nouă, coşuri de fum cu acoperăminte de ţiglă în 2 ape.

PINION

Pe laturile scurte, pinioane teşite, delimitate de cornişă profilată cu protecţie ţiglă. La stradă (SE), pinion trapezoidal cu două guri de aerisire mici. La curte (NV) pinion trapezoidal cu firidă circulară cu inscripţie parţial ştearsă (*Ano Domini* ....), încadrată de 3 goluri mici de aerisire.

PRISPE, LOGII

Cerdac din lemn, vitrat pe laterale, cu rulouri de PVC pe latura spre grădină. Stâlpi de lemn cu contravîntuiri, parapet scânduri lemn. Acoperiș 1 apă, prelungit din cel principal.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi. La nivelul superior cu oberlichturi și obloane lemn, la nivelul inferior cu gratii și rulouri PVC. Ancadramente plate, cu colţurile parţial evazate.

UȘI

Acces pe sub cerdac, amplasat median, ușă nouă de lemn.

PIVNIȚE

Pivniţele sunt de fapt un parter și au ferestre mari, amplasate la înălţimi diferite.

PLANȘEE

Interiorul casei și curtea nu au fost investigate.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, clădire recent renovată.
Aria construită 168mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (SB-II-m-B-12338.03). Lezene cu bosaje pe flancurile faţadei la stradă, unde ferestrele de la cele două niveluri nu se suprapun (modificare survenită probabil în sec. XX). Soclul placat cu piatră, nivelului inferior acoperit parţial (spre E60) cu lambriu de PVC.
Curte de 1.854mp, grădină de 2.452mp.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

4 corpuri de clădire (1-casa parohială la E; 2-capela la S; 3-casa capitlului la V; 4-arhiva adosată corpului 3 la S), construite în etape diferite şi unificate în sec. XVIII, formează un U neregulat, cu o curte la E şi grădină spre V. Partea de N cu 3 niveluri, cea de S cu 2. Pivniţa păstrează fragmente din perioada medievală. Monument istoric, cod LMI BV-II-m-A-11414.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S, în curtea bisericii şi paralelă cu aceasta.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Pe latura de S a Curţii Honterus, cu străzi la E şi V.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de N.

DATE ISTORICE

1351 Ţara Bârsei este denumită Scaunul Braşov. Provincia Sibiu intervine pe lângă rege şi regina-mamă pentru ca preotul de Braşov / "de sede Brassa" să primească întreaga dijmă. (Klima, după *Ub.II-663,79*).
1375 Postul de prim preot al Braşovului este ocupat de 2 persoane, ceea ce stârneşte controverse.
1379 Disputa pentru prim-preot este încheiată de către papă, care-l alege pe Thomas Sander. (Klima, după Philippi M, *FVL 19-1-49*). Probabil casa parohială există deja zidită încă de atunci. (Niedermaier, 1979/250)
1388 În camera mare a casei parohiale se ţine un proces notarial / *"in domo habitationis dotis ecclesiae parochialis sanctae Mariae civitatis Brasschov, in stuba maiori"*. (Klima, după *Ub.II-1230-627f*, Nussbächer G., *Aus Urkunden und Chroniken,* 1981-116, *Arch. 23/752-754*).
1494 Capitlul Ţara Bârsei are o casă a capitlului. (Müller, pg.189). Casa parohială este extinsă cu o clădire privată, adiacentă. (Philippi, pg.82)
1706 Casa parohială şi casa capitlului sunt unite în aceeaşi clădire, cu faţadă comună. (Roth, H.pg.177)
1776 Faţada comună a casei parohiale şi casei capitlului capătă aspectul baroc ce se păstrează şi azi. (Klima, după Philippi, M. *K.Bl.1979/10*)

DATA INVENTARIERE

30/08/2017

LOCALITATEA

BRAŞOV

KRONSTADT (DE)

BRASSÓ (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Braşov, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul / Districtul Braşov

CAPITLU BISERICESC

Braşov/Ţara Bârsei

STATUTUL VECHI

oraş

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială, cancelarie, arhivă

ACARETURI PĂSTRATE

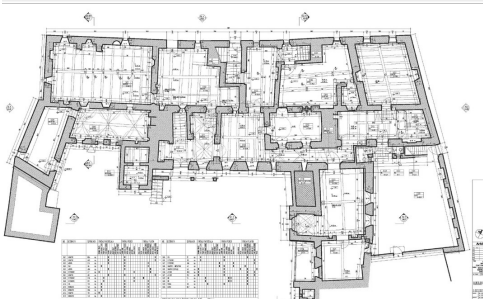
Casa nu a avut acareturi. Se păstrează un garaj (intervenţie recentă), adosat aripii de V a corpului 4, cu acces direct din str. Hans Benkner.

ACARETURI DISPĂRUTE

Casa nu a avut acareturi. Partea de sud a terenului de dimensiuni mari a fost parcelat în 1560.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kronstadt*. 1984.
MÜLLER, G. *Die Deutschen Landkapitel in Siebenbürgen und ihre Dechanten.* 1934-1936
ROTH, H. *Kronstadt in Siebenbürgen*. 2006
PHILIPPI, F. *Aus Kronstadts Vergangenheit und Gegenwart.* 1874
Planuri arhiva Parohiei C.A. Braşov. BERTLEFF, J. 2006

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	2/2sec.XIV; 1466; 1544; 1706; 1776	Nucleu gotic. Faţade în stil baroc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
Două tracturi paralele.	8demisol+9P	pivniţă+ demisol+P	pivniţă+ demisol+P	4	2

ACOPERIŞ

În două ape, învelitoare ţiglă cu colţ, şarpantă lemn de factură barocă. Trei coşuri de fum, din care unul mic, mai nou. Patru lucarne de tablă, rotunjite, pe apa spre biserică (N). Steaguri de vânt la coamă cu inscripţie "1776". Cornișă profilată pe N și E, streașină lată pe S.

PINION

Pinion teșit pe E și V, delimitat de cornișă profilată, respectiv de acoperișul corpurilor 3 și 4. Pe E inscripţie "1776", dedesubt trei goluri verticale în plin cintru (unul orb) și 1 fereastră mare, ancadramente cu urechi, fereastra mare suprapusă de o casetă. Pinion teșit pe V, parţial acoperit, cu gol în plin cintru.

PRISPE, LOGII

Pe S, în curte, logie de lemn între corpul 1 și 2 (perpendicular pe 1), vitrată, scară laterală de lemn. Tot pe S, în grădină, cerdac cu aspect de balcon, parapet metalic, scară frontală pe flancul stâng.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, la curte în 2 canaturi 6 ochiuri, la grădină și spre stradă în 2 canaturi 4 ochiuri, cu oberlichturi. Trei ferestre pe flancul drept (zona de contact între corpurile iniţiale) au și obloane. Ancadramente dispuse simetric, pe flancuri în arc și cu scoică, urmează în acoladă și cu scoică, iar la mijloc cu aripi. La demisol ferestre pătrate cu ancadramente subţiri cu urechi, bolţar median, grilaj metalic, ancadramente de piatră la interior

UŞI

Acces principal la parter de pe N, uşă în două canaturi, feronerie sec. XVIII. Tot pe N acces la demisol, uşă în două canaturi. De pe S un alt acces la parter, prin logie și două accese la demisol din curte și din grădină. Acces la pivniţă din interior. La demisol ancadramente de piatră în arc frânt, în plin cintru, rectangular simplu, cu baghete încrucișate, la pivniţă ancadrament de piatră cioplit manual, cu laterale arcuite.

PIVNIŢE

Zidărie de piatră legată cu mortar. Bolţi semicilindrice de cărămidă și din bolovani de râu (la coridor). La încăperea de V, lângă casa capitlului, planșeu pe grinzi. Scara care urcă spre demisol acoperită cu boltă semicilindrică.

PLANŞEE

La demisol planșee pe grinzi de lemn, bolţi de cărămidă în cruce și o boltă semicilindrică cu penetraţii la încăperea mediană (fostă închisoare?). La parter planșee grinzi de lemn aparente la trei dintre încăperi și tavane drepte, tencuite, la restul încăperilor.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Pivniţe de piatră și de cărărmidă, suprapuse parţial, boltă de bolovani de râu și de cărămidă la pivniţe, la parter planșee lemn. Șarpantă lemn de factură barocă, învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, degradări ale pivniţelor și finisajelor exterioare din cauza umidităţii ascensionale, probleme structurale la pivniţele cu planșeu de grinzi.

ALTE DETALII REMARCABILE

La pivniţă scară piatră în grosimea zidului de S. Încăpere mică, ca un tunel de ieșire spre biserică, acum obturat, cu depuneri de fum. Altă scară din încăperea NE spre demisol (acum blocată). În demisol, pe SE, vatra deschisă (sec.XVII) cu hota sprijinită pe un stâlp cu abacă. Pe faţada S ancadrament de tencuială renascentist și unul modern. Picturi în multe din încăperi.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1466, 1706; sec. XIX	Faţadă clasicistă, simplă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, 2 tracturi paralele.	4demisol+5P	demisol+P	demisol+P	3	2

ACOPERIŞ

În două ape, învelitoare ţigle cu colţ, două coşuri de fum, din care unul metalic. Cornișă profilată. Spre grădină (apa de V) o lucarnă rectangulară acoperită o apă, cu aerisire qvadrilobată. Alte două lucarne de același tip pe apa de E, spre curte.

PINION

La rezalitul spre grădină, pinion teşit, delimitat de cornişă profilată acoperită cu ţiglă, cu gol de aerisire rectangular vertical în ax.

PRISPE, LOGII

Pe faţada V cerdac de lemn vitrat.

FERESTRE

Spre curte ferestre duble, deschidere normală, două canaturi șase ochiuri. Spre grădină același tip de ferestre, plus unele în două canaturi cu oberlichturi. La rezalitul spre grădină ancadrament de tencuială cu urechi.

UȘI

Acces la demisol din holul corpului 1. Acces la parter din corpul 1, câte un acces pentru fiecare travee.

PIVNIȚE

Acest corp de clădire are doar demisol, acoperit cu tavan drept, tencuit, susţinut de 3 grinzi aparente sub care este montată transversal o grindă metalică de susţinere. La capelă boltă în plasă cu nervuri și pictură cu motive florale.

PLANȘEE

La parter planșee pe grinzi de lemn aparente și tavane drepte, tencuite. În camera prezbiteriului inscripţie pe grindă "*1706*" (conform documentaţiei).

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, planșee de lemn și boltă de cărămidă, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, degradări ale finisajelor exterioare, și unele probleme structurale legate de rezistenţa planșeelor.

ALTE DETALII REMARCABILE

Rezalit median pe V, cu aspect de foișor, care în pivniță păstrează corul fostei capele Corpus Christi din 1466, la care se accede prin arc de triumf. Se presupune că acest corp de clădire (2), care acum apare ca plombă între casa parohială și casa vecină, la S de ea, a fost construit cu scopul unificării rămășiţelor fostei capele cu casa parohială.

CORP 3

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1479; 1706; 1776; 1793	Faţadă barocă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
Câte una pe nivel.	1pivniţă+1demisol+1P	pivniţă+ demisol +P	pivniţă+ demisol+P	1	1

ACOPERIŞ

Acoperiș în două ape, învelitoare ţigle cu colţ, șarpantă lemn de factură barocă. două coșuri de fum. Cornișă profilată. Coama mai joasă decât la restul casei.

PINION

Pinion teșit pe latura scurtă V, delimitat de cornișă profilată. 2 fante mici deasupra cornișei. În ax fereastră mare, ancadrament subţire cu urechi și bolţar de cheie, din care pornesc elemente vegetale. Flancată de câte un gol cvadrilobat, cu ancadrament subţire de tencuială.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi două ochiuri, obloane lemn. La demisol ferestre mici, protejate cu grilaj metalic. Ancadramente subţiri cu urechi, suprapuse de profile de tencuială în plin cintru cu scoică de ipsos, iar la parapet patru casete orizontale.

UŞI

Acces din interior, trepte la intrarea în camera capitlului, ușă dublă de sec. XVIII cu feronerie aplicată pe suprafaţa ramelor (indiciu că a fost ușă exterioară). La pivniţă acces dinspre E, în arc frânt.

PIVNIŢE

Pivniţa cu boltă semicilindrică de cărămidă cu penetraţii.

PLANŞEE

La demisol planșeu pe grinzi de lemn, sprijinit median de o altă grindă transversală pe stâlpi de lemn. La parter planșeu pe grinzi masive de lemn cu muchiile teșite, tavan casetat, inscripţie "*G.P: Past 1793/MF IVD IJ Kirch*" pe grinda mediană.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, planșee de lemn și boltă de cărămidă, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, degradări ale finisajelor exterioare, și unele probleme structurale legate de rezistenţa planșeelor.

ALTE DETALII REMARCABILE

Casa capitlului poate fi încă ușor identificată în cadrul casei parohiale: la exterior datorită coamei mai joase și ferestrelor aflate la cotă mai înaltă, iar la interior datorită diferenţei de nivel a parterului. În pivniţă nișă în unghi ascuţit pe peretele de V, sub răsuflătoare. În camera capitlului picturi identificate sub tencuială.

CORP 4

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În U de formă neregulată.	sec. XVI (?); sec. XVIII	Faţadă oarbă spre stradă, pinion gotic.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, cu garaj anexat pe S aripii de V.	3 demisol+3P	demisol+P	demisol+P	3	1

ACOPERIŞ

În două ape peste aripile de V și E și o apă peste zona mediană (prelungire a acoperișului corpului 3). Învelioare ţigle cu colţ. Cornișă profilată, mai scundă la zona mediană. Pe aripa de V, spre curte, lucarnă rectangulară verticală, acoperită în două ape. Șarpantă de factură gotică, cu panta accentuată.

PINION

Fronton triunghiular pe S, cu trei goluri verticale așezate în triunghi răsturnat, cele de sus în acoladă. Pinion teșit la aripa de E, delimitat de cornișă profilată acoperită cu ţiglă, gol aproximativ pătrat în ax.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, două canaturi 4patru ochiuri, oberlichturi două ochiuri. La aripa de V, spre curte, fereastră cu deschidere spre interior și plasă metalică spre exterior. La aripa de E, pe S, fereastră cu ancadrament cu urechi și bolţar median. Ferestrele demisolului la cota superioară a soclului, de dimensiuni medii, orizontale.

UŞI

Acces la demisolul aripii de E prin uşă în arc aplatizat, în axul faţadei de S, direct din curte. Acces la demisolul laturii V direct din curte, prin uşă în ax. Încăperea mediană a demisolului accesibilă prin aripa de V.

PIVNIŢE

Interiorul nu a fost văzut. Conform documentaţiei, pivniţă semiîngropată cu aspect de demisol, tavan drept la aripa de V, bolţi de cărămidă în cruce la încăperea mediană, grinzi (grinzișoare?) la aripa de E.

PLANŞEE

Interiorul nu a fost văzut. Conform documentaţiei, bolţi în cruce la aripa de V, în rest tavane drepte.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Corp format din 3 încăperi așezate în U, alipite pe S casei capitlului, cu demisol (pivniță semiîngropată) și parter înalt. Zidărie din bolovani de râu cu cărămidă, bolți de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn, învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, degradări ale finisajelor și degradări structurale la zona mediană (bolţile demisolului cu crăpături, lipsuri, consolidări cu beton și metal).

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţade simple, nedecorate, fără goluri spre stradă. Doar aripa de E are ancadrament la fereastra parterului. La aripa de V, pe S, nișă în arc aplatizat (fostă uşă?). Contrafort de colţ (aripa de V) acoperit cu ţiglă, contrafort scund (de beton?) între ferestrele demisolului părţii mediane. Pictură în camera mediană la demisol.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia E-V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Parcelă de 2-3 mai mare decât cele din zonă, la drum secundar desprins din DN14, care delimitează la S păşunea intravilană în capătul căreia se află biserica. Clădire ieşit din aliniamentul şirului de case, atât prin poziţia cu latura lungă la stradă, cât şi prin retragerea în grădină. Poarta şi portiţa în zid înalt, cu ţiglă, cornişă şi pilaştri.

DATA INVENTARIERE

05/10/2014

LOCALITATEA

BRATEIU

PRETAI (DE)

BARÁTHELY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Brateiu, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaş

CAPITLU BISERICESC

Mediaş

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

hostel tineret, centru meşteşugăresc

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, de cealaltă parte a pârâului, în şirul V de case.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 15m de la drumul desprins din DN14.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura de E.

DATE ISTORICE

1283 Este menţionat preotul *Siffridus de monte Mariae* (vechi nume al Brateiului). (Klima, după Ub. I-203-145)
1827 Reparaţii majore la casă. (Breitner, p.74)
1867 Într-un incendiu arde şura (1829), care este refăcută în 1870 de către meşteri români. (Breitner, p.74)
1880 Se notează că de o viaţă de om nu s-a făcut nimic la casa parohială, dar se remarcă la o uşă existenţa unei muluri treflate- trifoi cu 3 foi, păstrat din perioada gotică târzie. (Klima, după Teutsch G.D., *Generalkirchenvisitationsberichte* 1925/357)
1929 Casa este reparată (Klima, după *Gemeindevertretungsprotokoll*).

ACARETURI PĂSTRATE

Şură (1870), grajduri modernizate. Cuptorul de pâine în pivniţa casei, într-o cameră cu boltă semicilindrică cu penetraţii.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Pretai.* 1981.
BREITNER, S. *Pretai am linken Ufer der Großen Kokel.* 2005.
POSTĂVARU, I. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1994.
Planuri arhiva ZAEKR. SONNTAG 1956. Fond 400/317

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	2/2 sec. XVIII.	Baroc ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
2 travee paralele, îngustă pe V și mai lată pe E.	8	pivniţă+P	pivniţă+P	4	2

ACOPERIŞ

În 2 ape, învelitoare ţiglă solzi, 3 coșuri de fum. Pe S, la curte, acoperiș în 3 ape peste logie.

PINION

Pinioane teșite pe laturile scurte N și S. Pe N 2 goluri rectangulare verticale mari, cu scripete în cel din dreapta. Pe S pinion delimitat de acoperișul logiei, cu oculus median, alungit.

PRISPE, LOGII

Logie de zidărie pe toată latura scurtă de S, vitrată, acoperiș 3 ape individual, include scara de acces la parterul înalt. Pazie de lemn traforată.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi, traversă orizontală și montant vertical strunjite. Oberlichturi, obloane lamele lemn. 1 oculus elipsoidal orizontal deasupra ușii de acces pe V.

UȘI

pe V ușă lemn 2 canaturi cu acoperiș 1 apă pe 2 stâlpi lemn și trepte zidărie; ușă panouri lemn cu luminator la logie. Ușile interioare din panouri de lemn, cu feroneria aplicată pe suprafaţă (tipic sec. XVIII).

PIVNIŢE

Pivniţă semiîngropată, 3 accese separate, 2 direct de afară, de pe latura N, 1 din casă. Bolţi semicilindrice de cărămidă.

PLANȘEE

Grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite. Tractul E are 1 cameră cu bolţi în cruce și medalioane cu 4 lobi și 1 cameră cu bolţi cilindrice cu penetraţii.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, planșee grinzi de lemn și bolţi de cărămidă, șarpantă lemn cu învelitoare ţigle solzi. Stare bună de conservare, clădire în curs de renovare, mare parte fiind deja recent reamenajată.

ALTE DETALII REMARCABILE

Perforaţii pătrate pe faţada la stradă, pentru aerisirea băilor. Cea de lângă logie păstrează și un fragment de ancadrament mai mare decât golul, ceea ce sugerează existenţa unei ferestre iniţiale de dimensiuni normale.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia NV-SE.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat liber pe teren, împrejmuire cu zid pe 3 laturi, cu poartă carosabilă și portiță din metal încheiate în ogivă, cu ornamente rozete treflate și 4 siluete (intervenţie recentă). Parcelă de 2-3 ori mai mare decât cele obișnuite, casa retrasă din aliniamentul de N al străzii.

DATA INVENTARIERE

13/05/2017

LOCALITATEA

BRĂDENI

HENNDORF (DE)

HÉGEN (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Brădeni, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighișoara

CAPITLU BISERICESC

Saschiz / Sighișoara

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La cca 150m SV de biserică, de cealaltă parte a drumului DJ106.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 35m de la DJ106.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei.

DATE ISTORICE

1503 Satul arde complet și este scutit pentru 3 ani de plata dărilor. (Klima, după Qu.., 1880/395)
1857 În inventar se menţionează despre casa parohială că este din zidărie, acoperită cu ţiglă și veche "de peste 300 de ani". Are 3 camere și bucătărie. (Klima, după Inventar, 1857)
1900 Este construită o casă nou, în stilul vilelor. La nivelul principal se găsesc 4 camere și dependinţe, toate cu tavane foarte înalte. Un pridvor închide casa către spate. (Klima, după D.Z.69/1975)
Casa veche era așezată undeva mai sus, în curtea parohială, unde acum este zidul grădinii.
1855 Consitoriul Local decide să renoveze casa. (Klima, după *Kons. Prot.* p.63). La final de sec. XIX, sub conducerea preotului Lander jun., este construită o nouă casă parohială, care în 1900 este terminată. Este o casă mare, ca un castel, cu turnulețe și bovindouri. (Glatz, p.58)
1951 Întreaga curte parohială este naţionalizată și folosită de noile structuri de colectivizare. Preotul trebuie să se mute în casa fam. Eckhard (...). Casa este folosită pentru bioruri și parţial ca depozit. (Glatz, p.58)
1956 Biserica primește curtea parohială înapoi, în stare foarte proastă. În anii 70 casa este renovată complet, iar grajdul, din cauza stării precare, trebuie demolat. (Glatz, p.58)

ACARETURI PĂSTRATE

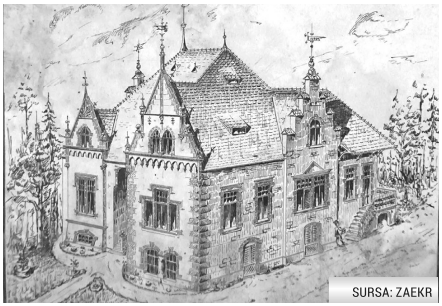
Nu se păstrează acareturi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șura (1900), care după naţionalizarea parohiei este transformată în grajd. Grajd și magazie, șoproane.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Henndorf*. 1981.
POPA, C. *Fișă inventariere monumente*. 1992
GLATZ, M. *Henndorf im Wandel der Zeit. Ein siebenbürgisches Heimatbuch*. 1997.
Planuri arhiva ZAEKR. LEONHARDT, 1899. Neinventariate.
Planuri Bauabteilung, LK. CRIȘAN, 1998.

SURSA: ZAEKR

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Neregulată.	1900	Neorenaștere, aspect de mic castel.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, 3 tracturi paralele, cu distribuiţie din logia de SE.	4 încăperi+bucătărie+ dependinţe.	pivniţă+P	P	3	3

ACOPERIŞ

În 4 ape cu interescţii pe 3 laturi de la traveele în rezalit. Învelitoare ţigle solzi, 4 coşuri de fum cu coronament în trepte. Elemente de coamă cu glob metalic.

PINION

Fronton de zidărie în trepte pe NE și SV, cu fereastră în ogivă suprapusă de oculus mic triunghiular. Pe SE, la aripile clădirii care flanchează intrarea, frontoane triunghiulare delimitate de cornișă, bogat ornamentate, cu acrotere și ferestre în arc ogival, cea din dreapta geminată.

PRISPE, LOGII

Pe SE acces prin logie vitrată, cu parapet de lemn, la care urcă o scară în 2 rampe. Pe SV terasă mare, cu parapet de lemn traforat, accesibilă din locuinţă.

FERESTRE

În 2 canaturi, cu 2 și 4 ochiuri, oberlichturi. Fereastră biforă și fereastră triforă (cea mediană mai înaltă) pe faţada SE, pe aripile ce flanchează intrarea. Fereastră biforă și la rezalitul de pe NE: La nivelul pivniţei ferestre bifore în segment de arc, cu bolţari mediani și de capăt de arc.

UȘI

Acces principal pe SE, scară frontală în 2 rampe. Acces secundar pe NE, prin mic pridvor deschis, de colţ, care adăpostește și scara de acces la pod. O altă ușă exterioară către terasa de pe NV.

PIVNIȚE

Interiorul nu a fost vizitat. Conform documentaţiei, pivniţă doar sub primele 2 tracturi spre S, acoperite cu bolţișoare de cărămidă pe șine metalice (primul tract) și pe arce dublouri (al doilea tract).

PLANȘEE

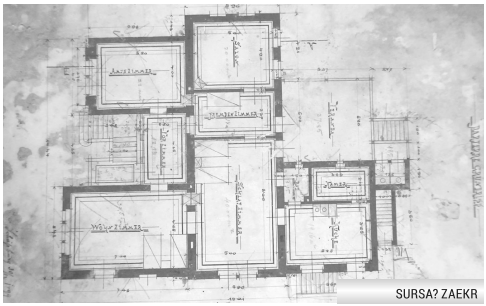
Interiorul nu a fost vizitat. Conform documentaţiei, tavane înalte, drepte.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

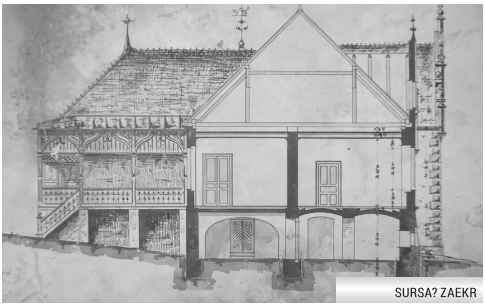
Zidărie de cărămidă, bolți de cărămidă, planșee lemn, șarpantpă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună.
Suprafaţă construită de 365mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţade bogat decorate, ancadramente puternic profilate, rezalit pe NE și SV, cornișă cu semiconsole de tencuială pe E
Curte de 756mp și grădină de 6.641mp.

SURSA? ZAEKR

SURSA? ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă aşezată spre limita proprietăţii (N), acareturi pe E cu faţadele înglobate în zidul de împrejmuire, acoperit cu ţiglă. Poartă carosabilă rectangulară în zid, portiţa în edicul cu fronton triunghiular cu ornamentaţie vegetală, acoperiş 2 ape, pilaştri pe flancuri. Parcelă mare, de colţ: curte 1.624mp, grădină 2.036mp.

DATA INVENTARIERE

2011

LOCALITATEA

BRUIU

BRALLER (DE)

BRULYA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Bruiu, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Cincu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, nelocuită

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, peste drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 10m de la drum secundar, 20m de la DJ105A

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de N.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1646 Acesta era anul înscris pe un steag de vânt al casei parohiale, fapt atestat în timpul unor lucrări de modificare a casei din 1765. (Klima, după *Gedenkbuch*). Pe o grindă a şarpantei este scris cu majuscule: *Anno 1765 Past. G.D. JURA GT*. Înscrisul se leagă de preotul de atunci, Georgius Orendius. Probabil că atunci s-au făcut modificări importante la casă, care au adus-o la aspectul de azi. (Klima, după *Series Pastorum, Gedenkbuchbeilag*). 1861 Casa suferă reparaţii capitale. 1902 Alte reparaţii (Klima, după *Gedenkbuch* S.16). 1929: În două locuri casa are probleme strucurale. (Klima, după *Gedenkbuch* S.29). 1934: Au loc reparaţii capitale cu sprijinul Gustav Adolf Verein.
Casă din zidărie de cărămidă din 1765 cu modificări de sec. XIX şi XX, stil tradiţional, elemente baroce. 8 încăperi dispuse în 2 tracturi paralele. Pivniţă cu bolţi semicilindrice spre stradă şi planşee de lemn spre curte, parter cu tavane tencuite. Acoperiş în 2 ape, învelitoare ţiglă solzi. 2 coşuri de fum cu acoperăminte în 2 ape. Pinion teşit pe E, cornişă profilată protejată de ţiglă, 7 fante verticale de aerisire flanchează un medalion trifoi cu inscripţie *Anno 1765.* Logie în decroş spre stradă (N). Pridvor zidit spre curte. Ferestre lărgite (sec.XX), 3 canaturi, oberlichuri. Acces dinspre stradă prin logie şi dinspre curte prin pridvor.

ACARETURI PĂSTRATE/DISPĂRUTE

Cuptor de pâine, şopron lemne şi coteţ găini, şopron cu grajduri, zidărie de cărămidă (1875), fântână (1935). Grajd de zidărie demolat în 1930, odată cu casa predicatorului (care se afla în proximitatea casei parohiale), stupărie dispărută.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare medie, degradări ale finisajelor cauzate de umiditate şi lipsa măsurilor de întreţinere curentă, casa nefiind locuită de mult timp. Aria construită 263mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Braller.* 1981.
BAJUS, J. *Braller. Ein Dorf im Kampestwinkel in Siebenbürgen.* München 1998
Planuri arhivă ZAEKR. 1903. Fond 400/259
POSTĂVARU, I. Fişă inventariere monumente. 1996

SURSA: GOOGLE STREET VIEW 2022

SURSA: GOOGLE STREET VIEW 2022

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă de la N la S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă, amplasată pe o parcelă de două-trei ori mai mare decât cele obişnuite ce mărginesc la N piaţa bisericii. Nu păstrează acareturi. Spre stradă împrejmuire cu gard metalic pe soclu de beton, cu poartă carosabilă şi portiţă la dreapta casei şi portiţă pietonală în faţa intrării. Aria casei 415mp, curte şi grădină de 5.806mp.

DATA INVENTARIERE

24/09/2017

LOCALITATEA

BUDACU DE JOS

DEUTSCH BUDAK (DE)

SZÁSZBUDAK (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Budacu de Jos, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistriţa

CAPITLU BISERICESC

Bistriţa

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

LA NV de biserică, de cealaltă parte a drumului.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 13m de la stradă.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă colţul de SV al parcelei.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1332 Pe listele plătitorilor de taxe papale se află şi preotul Heinrich *von Bodako*. (Klima, după *Mon. Vat*. I-97) Fundaţiile şi pivniţa datează din Evul Mediu (ancadrament de piatră în arc). (Klima,1967). În 1566 casa este distrusă în incendiu. (Klima, după *Tagebuch* Sporer). În 1871 casa existentă este demolată pînă la nivelul pivniţei şi construită cea nouă, care există şi azi. (Klima, după *Ehrengabe*, S.15)
Casă din 1871+modificări de sec XX, aspect de vilă urbană/edificiu public, P scund +E, 14 încăperi pe 2 niveluri, distribuţie din hol central. Acoperiş 4 ape, învelitoare tablă, 2 coşuri de fum vechi şi unul nou, 1 lucarnă mică, de tablă spre stradă. Cornişă profilată.Pridvor de lemn spre curte (azi dispărut). La etaj logie mediană, 3 arcade în plincintru flancate de pilaştri angajaţi. La parter sohlbancuri de piatră profilate şi grilaj metalic. La stradă câte 3 ferestre în arc aplatizat de o parte şi de alta a intrării, cu ancadramente late, profilate. Pe E două ferestre în arc aplatizat. La etaj, spre stradă, trei ferestre în plin cintru, duble, 3 canaturi, cel median mobil. În rest, ferestre rectangulare verticale, două canaturi, deschidere spre interior, oberlichturi două ochiuri. Bolţi boeme pe arce dublouri la parter, tavane tencuite la etaj. Acces în ax direct din stradă, alte uşi laterale.

ACARETURI PĂSTRATE/DISPĂRUTE

Nu se păstrează acareturi, care, probabil, erau cele obişnuite: şură, grajduri, şoproane.

STAREA DE CONSERVARE

Stare de conservare mediocră, ferestre, sparte, zidărie expusă intemperiilor. Proces accelerat de degradare, lipsa măsurilor de întreţinere curentă agravând situaţia curentă.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Deutsch Budak*. 1981.
PORUMB, M. *Fişă inventariere monumente*
Neicov, *Registru de Inventar*, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Budacu de Jos, 1967

DECLIVITATE TEREN

Uşoară declivitate de la S la N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă amplasată în mijlocul unei parcele generoase, la est de zidul cetăţii. Acareturile amplasate pe laturile sud şi est închid o curte gospodărească, care se întinde la est de casă. Grădină de flori în faţă. Sala comunităţii, pe est, cu latura scurtă la stradă. Împrejmuire cu gard de plasă metalică pe soclu de beton.

DATA INVENTARIERE

29/07/2017

LOCALITATEA

BUNEŞTI

BODENDORF (DE)

SZÁSZBUDA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Bunești, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighișoara

CAPITLU BISERICESC

Saschiz

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

nelocuită, în curs de vînzare

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La est de biserică, în proximitatea zidului de fortificaţie, acces portiţă.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 30m de la uliţa bisericii şi 120m de la DN13.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura de vest.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1884 Episcopul G.D. Teutsch remarca: „Cel mai rău stătea casa parohială, prin acoperișul căreia se scurgea ploaia în camere și ale cărei dușumele ameninţau în unele locuri cu prăbușirea în pivniţă; pereţi și uși și ferestre prezentau o stare de decădere ce reflectă și spiritul interior al comunităţii, cel al exasperării rele, înverșunate, în care se confruntă familia preotului (Daniel Gottschling 1857-1887) și prezbiteriul, prin greșeală și vină de ambele părţi". (G.D.Teutsch, *Generalkirchenvistationsberichte*, 1925/439)
Casă de sec. XVIII(?) cu transformări în 1887, sec. XIX-XX. Stil tradiţional, 12 încăperi pe 2 niveluri, pivniţă+P, acoperiș 4 ape, învelitoare ţigle solzi, trei coșuri de fum. Cornișă profilată. Logie vitrată pe nord- un fost cerdac care a fost ulterior închis. Acces lateral, de pa faţada de vest, gol în zidărie închis cu lemn și ușa decupată în acesta. Un al doilea acces lateral de pe est, gol închis cu zidărie la partea superioară, ușă lemn. Ferestre duble cu deschidere normală, două canaturi și patru ochiuri. Obloane pe vest. Pe nord, sud și est ancadramente profilate de tencuială, la parapeţi panouri concentrice, denticuli sub sohlbanc, lintel profilat deasupra unei frize decorative cu motive geometrice și floare mediană. Acces pe N, alte intrări pe E și V.

ACARETURI PĂSTRATE/ DISPĂRUTE

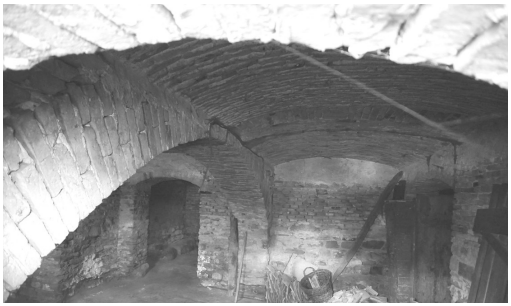
Cuptorul cu trei posturi (cuptor pâine, cuptor prăjituri, cazan de spălat rufe) în bucătărie de vară (1812), șură, șopron (1920), sală dans. Grajdurile (1850) de zidărie, 63mp, aflate pe latura de E a curţii, în stare de ruină, aproape demolate.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare medie, casă nelocuită pe o perioadă îndelungată. Aria construită 285mp. Curte de 702mp, grădină de circa 6.400mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Bodendorf*. 1981.
STROE, Au.A. Fișă de inventariere monumente istorice. 1992
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Rupea, Parohia Bunești, 1967

DECLIVITATE TEREN

Plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădirea a fost demolată. ***Descrierea din această fișă se referă la casa parohială înainte de demolare.***

Conform documentației, aceasta avea formă de L, aliniată cu latura lungă la stradă, cu pivniță și parter înalt. Accesul se făcea de pe latura lungă, din curte. Avea aria construită de 142mp. Curte de 2.977mp, grădină de 2.320mp.

DATA INVENTARIERE

06/07/2013

LOCALITATEA

BOZ

BUSSD (DE)

BUZD (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Doștat, ALBA

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Jos

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Spring / Zekesher Surrogatie -Capitlul Sebeș

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială / sediu Ferma Boz / grădiniță

FUNCȚIE ACTUALĂ

clădire demolată

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, de cealaltă parte a drumului,

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Aliniată la stradă, în centrul satului.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față.

DATE ISTORICE, PREZENTARE GENERALĂ

În "Fișa de inventariere monumente istorice" este notat: „Fațadă modernizată, 4 guri de aerisire pivniță, ferestre moderne, pinion trapezoidal perforat de gură circulară de aerisire, pridvor spre curte din scânduri și grinzi, acoperiș în două ape învelit cu țigle solzi. Anexele gospodărești lipsesc".

Casă construită la circa 1900 în stil tradițional țărănesc, cu cinci încăperi dispuse în anfiladă, pivniță parțială la partea din față, trei travee în față și două laterale. Acoperișul în două ape, învelitoare țigle solzi, cel puțin două coșuri de fum. Streașină largă spre curte. Pinion teșit, cu oculus de aerisire pod amplasat median. Cerdac spre curte, pe toată lungimea celor două laturi ale L-ului, stâlpi de lemn. Fereastra de pe latura scurtă în două canaturi, păstra o sprânceană profilată. În rest, ferestre modernizate. Pivnița avea patru guri de aerisire la stradă. Construcția a fost realizată din zidărie de cărămidă, șarpantă lemn și planșee grinzi de lemn. După ce a fost națională și trecută în administrația GAS Boz, casa a fost folosită o perioadă ca grădiniță, iar după 1990 a ajuns să fie folosită ca magazie și, în cele din urmă, a fost demolată.

ACARETURI PĂSTRATE

Acareturile se aflau în spatele curții. Nu se păstrează nici un fel de construcții din vechea curte parohială.

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajd de vite de 147mp, din zidărie, cu acoperiș de țiglă. Șopron de lemne de 66mp. Șură. Bucătărie de vară.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Bussd*. 1982.
ANDRÁS, K. *Fișă inventariere monumente*. 1996 (?)
SCHUSTER, D. *Verwehte Spuren. Nach 75 Jahren*. 2013 (Note personale, tiposkript).

SURSA: SCHUSTER, D.

SURSA: SCHUSTER, D.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la N la S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Retrasă în spatele șirului de case ce mărginesc la N strada, pe parcelă mare, cu latura lungă paralelă cu strada, delimitată spre N de o colină. Împrejmuire cu zid către stradă și latura lungă a acareturilor, prelungită cu gard din panouri de beton. Poartă lemn în arc în plin cintru, flancată de pilaștri cu abace și bosaje. Portiță în arc aplatizat.

DATA INVENTARIERE

30/04/2017

LOCALITATEA

CAȘOLȚ

KASTENHOLZ (DE)

HERMÁNY (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Roșia, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Abaţia Cârţa / provincia Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Surogaţia Pelișor a Capitlului Rupea

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, de cealaltă parte a drumului, la cca 200m de aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă circa 30m de la stradă.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura de E a parcelei.

DATE ISTORICE

1302 Adunarea Scaunului Sibiu anunţă ca vacantă parohia Caşolţ (*plebania beatae Mariae virginis* din *Castenholz*), din cauza morţii preotului. (Ub-I-296-225)
1789 Este anul inscripţionat pe poarta casei. (Klima, *Lokalaugenschein*)
1896 Se construiește o casă nouă. (Klima, după *Kastenholzer Gedenkbuch*).
1912 Casa este modificată și extinsă de meșterul Eckenreiter din Turnișor (Klima, după *Kastenholzer Gedenkbuch*).
O parte a dealului Tuschel se numește *Curtea Veche*. Este posibil ca acolo să fi fost vechea curte parohială / *Ein Teil des Tuschelberges heißt der "Alte Hof. Es ist möglich, daß sich dort der alte Pfarrhof befand."* (Simon Thiess, *Siebenbuerger.de*)

ACARETURI PĂSTRATE

Acareturi pe latura de S a parcelei, la stradă. Grajd (1890) cu șură sub acoperiș comun, în 2 ape, ţiglă solzi, lucarnă de încărcare pod, pinioane triunghiulare (pe E de zidărie cu aerisitori rectangulare, pe V de scândură). Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Cuptor pâine, amplasat în proximitatea casei, către deal.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kastenholz*. 1981.
SABĂU, N. Fișă de inventariere monumente istorice.
Planuri arhiva ZAEKR. SONNTAG, 1961. Fond 400/238

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L.	1789; 1896, 1912; XIX	Stil eclectic.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, triplu tract.	9	pivniţă+P	P	3	3

ACOPERIȘ

În patru ape, cu câte o lucarnă semicirculară pe fiecare. Șapantă lemn, învelitoare ţigle solzi. Trei coșuri de fum. Streașină îngustă pe toate laturile. Intersecţie pe V cu acoperișul în trei ape al scării de acces la locuinţă.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Pe latura de V logie închisă, acces lateral, ferestre rectangulare cu arhivoltă în arc aplatizat.

FERESTRE

Pe V, la logie, ferestre duble cu deschidere spre interior, două canaturi opt ochiuri, oberlichturi. La casa scării două ferestre în semicerc și oculus culcat, deasupra ușii. Pe S și pe E ferestre duble, cu deschidere spre interior, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi. Pe S ancadramente zugrăvite, cu colţurile evazate.

UȘI

Acces principal dinspre curte, casa scării adosată corpului casei pe flancul de N al faţadei de V. Ușă în două canaturi inegale, cu luminator în plin cintru. Acces la pivniţă de pe V, ușă în arc aplatizat, două canaturi, deschidere spre interior. Un al doilea acces la pivniţă de pe S, în arc aplatizat.

PIVNIȚE

Pivniţă la nivelul solului spre S, astfel încât camera din colţul de SV apare ca parter și este acoperită cu bolţișoare pe șine metalice, ca și antreul de acces către pivniţă și această cameră. În rest, bolţi semicilindrice pe arce dublouri.

PLANȘEE

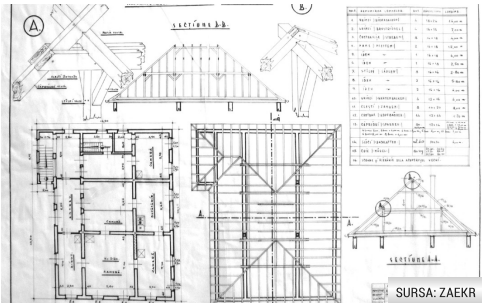
Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn, învelitoare ceramică. Stare de conservare relativ bună, învelitoarea acoperișului a fost schimbată recent. Umiditate în pereţii primului nivel, care spre N urcă până la nivelul 2.
Suprafaţa construită 263mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţada de S cu pilaștri aplatizaţi, cu abace, care marchează traveele, brâu care delimitează nivelul pivniţei.
Inscripţie pe poartă "1789".
Curte de 1.547mp și grădină de 5.984mp.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă pe direcţia SE-NV.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire cu coama paralelă cu strada, în aliniament de case cu latura scurtă la aceasta. Amplasată lâgă zidul de fortificaţie, pe latura sudică a străzii de delimitează piaţa.
Pe laturile parcelei (NE şi SV) se păstrează dependinţe gospodăreşti. Accesul în Turnul Preoţilor-a doua centură de fortificaţie se face din curtea parohială.

DATA INVENTARIERE

08/07/2017

LOCALITATEA

CAŢA

KATZENDORF (DE)

KACA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Caţa, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Rupea

CAPITLU BISERICESC

Rupea-Kosd

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

locuinţă privată

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La E, cu latura scurtă pe zidul exterior de fortificaţie.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la strada Principală.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de NV.

DATE ISTORICE

1618-1666 Preot în Katzendorf este Matthis Welther, în timpul căruia este ridicată şi apoi extinsă o nouă casă parohială, aşa cum atestă inscripţiile pe 2 grinzi din pivniţă: "M.W.1627 11 Julii "şi "M.W.1632 20Maij" (G. Nussbächer).
1706 Un curut incendiază satul, care arde complet, împreună cu biserica, şcoala şi casa parohială (Klima, după: *Archiv* 36/332, *Archiv* 37/422).
1814 Lucrările de zidărie la zidul de incintă al parohiei costă 19Kr 24. 1815-1816 Se reface acoperişul casei parohiale şi se execută mici lucrări de reparaţii la şopuri şi grajduri. Se folosesc 8.000 de şindrile pentru învelitoare şi se plătesc 80fl, iar 18fl costă cuiele. Manopera pentru toate acestea costă 156fl.1817-1818 Pentru reparaţii la acoperişul casei parohiale se folosesc 5.000 de şindrile. Este demolat o parte din zidul estic de fortificaţie al bisericii pentru construirea şi extinderea casei parohiale (Klima, după: Müller H, A.37/421).
1825 Pe soclul şi pivniţele casei vechi se construieşte cea azi. (Klima, după *Licht der Heimat*, 1972)
1908 Între începutul şi finalul Vizitei Canonice a Bisericii de către Episcopului Teutsch casa este renovată.

ACARETURI PĂSTRATE

Grajduri din zidărie, acoperiş comun în 2 ape cu ţiglă solzi, modernizate (camere şi o magazie). Şură de lemn, acoperiş în 2 ape cu ţiglă solzi. Bucătărie de vară (adosată Turnului Preoţilor). Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Katzendorf*. 1982.
HAPPE, R-D., *Katzendorf in Siebenbürgen.*
NUSSBÄCHER, G. *Kleine Heimatkunde. Katzendorf im Repser Stuhl galt als ein "Pferdedorf"*. NW, 11.09.1984

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În T (rectangular cu foișor).	1627; 1632; 1825; 1990	Stil tradiţional, cu elemente clasiciste și baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În două tracturi paralele.	6P + 3E + dependinţe	pivniţă+P+M	pivniţă+P+M	3	2

ACOPERIȘ

Acoperiș mansardat (locuibil), șarpantă în patru ape intersectată cu acoperișul în două ape al foișorului spre curte. Învelitoare ţigle solzi și reparaţii cu ţigle industriale în zona streșinilor. 10 lucarne rectagulare acoperite într-o apă. Două coșuri fum.

PINION

La foișor pinion triunghiular închis cu scânduri verticale, cu aerisiri traforate, delimitat de cornișă protejată cu șindrilă.

PRISPE, LOGII

Foișor lemn amplasat descentrat pe fațada lungă la curte, 2 niveluri, acoperiș 2 ape, stâlpi lemn cu contravântuiri decorative în arc, parapeţi lemn traforat, protejează intrarea principală în casă. Trepte pe ambele laterale. La etaj balcon cu parapet lemn traforat.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri, obloane lamele lemn. Ancadramente late de tencuială, cu bolţar de cheie, sohlbanc profilat pe console aplatizate de tencuială. Ferestrele flancate de pilaștri plaţi cu caneluri în jumătatea superioară. La mansardă ferestre pătrate, 1 canat, deschidere spre interior.

UȘI

La pivniță ușă în două canaturi, deschidere spre exterior, patru panouri de lemn orizontale. Acces principal din foișor, cu ușă dublă, cea exterioară în două canaturi inegale și deschidere spre exterior. Ușile interioare din panouri de lemn. Acces secundar de pe fațada scurtă spre biserică, ușă panouri lemn, trepte de acces de zidărie.

PIVNIȚE

Nivel pivniţă marcat decroș la fațada la stradă, cu aerisitori orizontale. 2 tracturi paralele, spre stradă boltă semicilindrică pe arce dublouri, 4 compartimente. Spre curte 1 compartiment de acces, 1 cu boltă semicilindrică, 2 cu grinzi masive de lemn.

PLANȘEE

La pivniță 2 compartimente, spre curte, cu grinzi masive de lemn. Planșeele peste parter cu centură perimetrală de beton, grinzi de lemn și grindă aparentă (de beton?) în camera de zi, acolo unde a fost mutat peretele de structură. Tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă pe soclu de piatră, planșee lemn, șarpantă lemn și învelitoare ceramică. Inițial pivniță+P, a fost modernizată și extinsă după 1990, când foișorul a fost supraînălţat cu 1 nivel, iar podul a fost mansardat, devenind locuibil. Stare de conservare bună, cu unele degradări la fațade, provocate de umiditate. Aria construită 215mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Casa este monument istoric (cod LMI: BV-II-m-B-11629, sec. XVIII). Păstrează, la nivel de pivniță, nucleul casei inițiale din 1627. Pe grinzi se păstrează inscripţiile "M.W.1627 11 Julii" și "M.W.1632 20Maij".
Curte de 2.266mp, grădină de 8.602mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă lină de la E la V.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire cu corp mai scund adăugat pe E, amplasată liber pe teren, curtea (2403mp) delimitată de acareturi pe 3 laturi și gard de zid cu poartă metalică modernă spre drumul de acces. Parcelă mare (grădină de 7.153mp), între cetatea greavilor și biserică, mult în spatele șirului de case și a grădinilor acestora ce mărginesc șoseaua pe SE.

DATA INVENTARIERE

08/02/2013

LOCALITATEA

CÂLNIC

KELLING (DE)

KELNEK (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Câlnic, ALBA

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

scaunul Sebeș

CAPITLU BISERICESC

Sebeș

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

sediu ONG Ars Transsilvaniae, camere oaspeți

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La 170m SV de biserică, pe uliţa ce duce la aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 160m de la drum și 110m NE de cetate.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei, pe latura de S.

DATE ISTORICE

1309 În marele proces al dijmelor dintre decanatele săsești și Bistumul Alba Iulia, este menţionat și *Bertholdum plebanum de Keldenich , decanum de Sebz*, decan de Saschiz. (Klima, după: Ub.I-314-240, 255)

sf.sec. XV-început de sec. XVI "Partea cea mai veche a casei este latura sudică, după cum dovedesc încăperile de la subsol. (...) Pivnița, acoperită cu boltă semicilindrică de piatră, are la intrare un portal cu ancadrament în arc semicircular de piatră, având un profil teșit, caracteristic goticului târziu transilvan. Jumătatea de nord a clădirii a fost adăugată în sec.al XVIII-lea, având boltă cilindrică cu penetrațiuni în prima încăpere și boltă turtită în încăperea mare, caracteristice epocii baroce. (...) A treia fază de extindere a casei parohiale evanghelice datează de la începutul sec. XX, când au fost refăcute fațadele, au fost lărgite ferestrele și ușile, sau a fost adăugată veranda în stil Secession". (Porumb, Firea, p.26)

ACARETURI PĂSTRATE

Șură de zidărie, acoperiș 2 ape cu lucarnă de încărcare pod. Șopron, bucătărie de vară, cuptorul de pâine, fântână, grajd modernizat, remiză.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kelling*. 1982.
PORUMB, M; FIREA, C. *Cetatea Câlnic.* 2007
ACKER, H. *Heimatbuch Kelling. Geschichte einer sächsischen Gemeinde im siebenbürgischen Unterwald.* 1986
PORUMB, M. Fișă de inventariere monumente istorice.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Inițial rectangular, azi cu adăugiri	4/4.XV-1/4 XVI, 1779, sec. XX	Stil eclectic, aspect de vilă urbană.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În dublu tract.	6+dependințe	pivniță+P+M	pivniță+P+M	2	3

ACOPERIȘ

În două ape, învelitoare țigle solzi, fereastră tip velux spre curte. Două coșuri de fum, lucarne circulare de tablă. Cornișă profilată. La camera adosată fațadei de E, acoperiș în trei ape, streașină lată.

PINION

Pinion triunghiular pe E, gurile de aerisire ale podului parțial acoperite de construcția adosată. Fronton triunghiular la foișor, cu oculus în ax.

PRISPE, LOGII

Foișor înalt pe fațada N, parapet zidărie, glasvand pe N și V, acoperiș în două ape. Acces din laterală (E) pe scară cu rampa lungă, închisă cu portiță lemn, acoperit într-o apă.

FERESTRE

În două canaturi cu deschidere spre interior, patru ochiuri, oberlichturi, obloane lamele lemn. La corpul de E ferestre mari, în două canaturi, înconjurate de ochiuri mici de sticlă (început de secol XX).

UȘI

Acces la locuință din foișor, de pe fațada de N. Un al doilea acces la corpul adosat, pe scară frontală, acoperită într-o apă, cu balustrade de lemn. Acces la pivniță de pe N. Uși interioare din lemn.

PIVNIȚE

Pivniță înaltă, răsuflători tip fantă verticală pe fațada V. Boltă semicilindrică de cărămidă sub traveea de N. Traveea de S, cea mai veche, acoperită cu boltă semicilindrică de piatră, cu ancadrament de piatră în plin cintru .

PLANȘEE

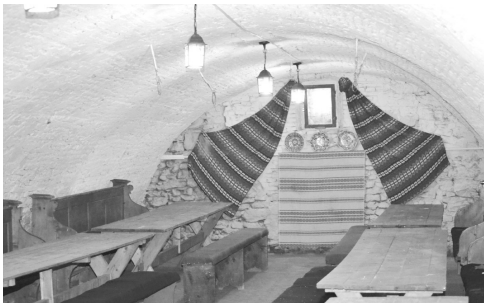
Tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundații de piatră, bolți de piatră și cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn și învelitoare ceramică. Casa se află în stare foarte bună de conservare, funcționând ca centru al administrației cetății, spațiu pentru cercetare, protocol, activități culturale și camere de oaspeți (amenajate în pod). Aria construită 270mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Contrafort lângă scara foișorului și pe colțul de NV. Lezene cu bosaje pe flancurile clădirii, ancadramente simple la ferestre. Podul a fost amenajat cu camere de oaspeți.
Ancadrament de lemn la intrarea dinspre curte la pivniță, cu inscripție *AD 1779*, iar ancadramentul de lemn dintre încăperile de N ale pivniței cu inscripție *AD 1779 M Maj SimiMorar*. (Porumb, Firea. *Cetatea Călnic*. pg.26).

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Casa cu parter și etaj, construită lângă ruina abației, parțial pe locul aripii sudice a acesteia. Ansamblul fostei abații cisterciene este monument istoric (cod LMI: *SB-II-a-A-12348*). Fragmentele din fosta abație păstrate în substructura casei parohiale sunt datate în lista monumentelor ca fiind din sec. XIII-XVI.

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La S de biserică.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 60m de la strada principală.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, amplasare liberă pe teren.

DATE ISTORICE

Casa parohială a fost construită din rămășițele aripii de S a clădirii abației. Aceasta s-a petrecut probabil în 1495. (Klima)
Până la începutul sec. XIX casa își păstrează aspectul inițial. În 1827 au loc lucrări ample de renovare. Aspectul căpătat atunci este păstrat până în 1981. În actele prezbiteriale casa este descrisă ca fiind rece, umedă și nesănătoasă. În afară de biroul parohial, nu există nici o încăpere caldă pentru întrunirile comunității, ceea ce afectează în special cursurile pentru copii. Comunitatea decide repararea casei, sub îndrumarea preotului Kurt Loris. O variantă ar fi fost construirea unei case noi în grădină, dar se optează pentru modernizarea și extinderea casei existente, semnificativă din punct de vedere cultural și istoric. Comunitatea trebuia să primească la parter o sală de rugăciuni, o sală de clasă și o încăpere pentru cor. H. Fabini a proiectat casa pentru 275.000 lei. Casa a fost gata în 1982 și avea la parter o sală de 50mp pentru comunitate, iar la etaj 1 cameră, bucătărie, baie și cămară (*Winterwohnung*). 1983 O nouă șarpantă. În 1984 este renovată partea veche a casei, pivnița este transformată în camere pentru clasă și cor. Întreaga refacere a casei a costat 671.000 lei și 22.000 de ore de muncă din partea comunității. (Zell, pg. 193-196)

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

CÂRȚA

KERZ (DE)

KERC (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Cârța, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Abația Cârța, Provincia / Orașul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Nocrich, apoi Sibiu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

casă parohială

ACARETURI PĂSTRATE

Nu se păstrează acareturi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Bucătărie de vară cu cuptor.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kerz.* 1982.
ZELL, G.G. *Kerz und die Kerzer Abtei. Heimatbuch einer siebenbürgischen Gemeinde.* 2007
THALGOTT, M. *Die Zisterzienser von Kerz. Zusammenhänge.* 1990
PORUMB, M. Fișă de inventariere monumente istorice.
Planuri arhiva ZAEKR. FABINI, NOSSEK. 1983.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	4/4 XV-1/4 XVI, 1827, 1982-84	Stil tradiţional, elemente baroce, influenţe de secol XX.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
Cu distribuţie din hol central.	5+dependinţe	P+E	P+E	3	2

ACOPERIŞ

În două ape, cu învelitoare ţigle solzi și șarpantă de lemn. Patru coșuri de fum. Apa principală pe partea de N este prelungită pentru a acoperi cerdacul.

PINION

Pe laturile scurte (E și V) pinioane teșite. Pe V pinion delimitat de cornișă profilată, acoperită cu ţiglă solzi, cu două fante de aerisire. Pe E pinionul este delimitat de acoperișul cerdacului.

PRISPE, LOGII

Cerdac pe latura lungă N și pe cea scurtă E. Acces pe N cu scară laterală (dinspre V), cerdac de lemn pe stâlpi de zidărie cu secţiune pătrată, acoperiș rezultat din prelungirea celui principal. Pe E scară frontală pe flancul stâng, cerdac în consolă.

FERESTRE

Ferestre de secol XX, cu două și trei canaturi. Pe faţada scurtă V și una dintre fereastrele de pe N au două canaturi în șase ochiuri, cu ancadramente subţiri, cu colţuri evazate (stil baroc).

UȘI

Acces la locuinţă de pe cerdac, pe latura de N. Un al doilea acces de pe latura de E, pe cerdacul posterior. Acces la parter/pivniţă pe sub cerdac. Uși tăbii lemn, unele cu sticlă.

PIVNIȚE

Planșee drepte, pe grinzi.

PLANȘEE

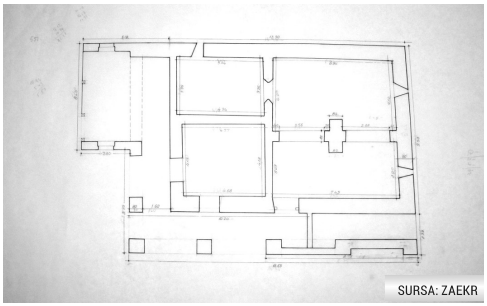
Tavane drepte.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de piatră și cărămidă, planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ţiglă solzi. Stare de conservare foarte bună. Clădirea construită, probabil, la sfârșit de secol XV a fost modificată în 1827. În 1982-1984 au loc lucrări ample de reconstrucţie, care aduc casa în forma de azi. Suprafaţa construită 202mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Placă comemorativă pe perele de V al casei: *Wä ech siel net sachsesch rieden?-In diesem Haus wurde der sächsische Volksdichter VIKTOR KÄSTNER geboren. Er schuf und lebte hier seine schönsten Lieder. 1826-1857*. (Neicov)
Curte de 5.786mp și grădină de 4.582mp.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Teren plat.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire rectangular (amprenta la sol 170mp) amplasat liber pe parcela comună cu biserica. Clădirea retrasă în spatele bisericii, fomează capătul șirului de case de la NV de aceasta. Gospodărie cu acareturi moderne și gard de fier forjat cu stâlpi și soclu de beton, placate cu piatră. Curte de circa 1.700mp și grădină de 4.358mp.

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La nord de biserică, cca.13m de aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 40m de la DC32 și 110m de la DN17C.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

Amplasat liber pe parcelă.

DATE ISTORICE

Casa parohială de secol XVI a fost, probabil, o mănăstire (într-un document din 1505 se face referire la existența unor călugări în Cepari și a unei *monasterium augustinorum*). Unele elemente de construcție sugerează acest lucru. Două ancadramente de fereastră au profile cu baghete. În spatele lor camera are boltă semicilindrică. Trecerea în altă cameră se face printr-o ușă cu ancadrament de piatră (*Kragsturzbogentür*). O fereastră îngustă de pivniță are ancadrament de piatră sculptată. Pinionul datează din sec. XVIII. (H. Klima, Lokalaugenschein 1967; Verzeichnis 1935).
1886 Casa este extinsă, ajungând la 13x22m (Klima, Ehrengabe,S.13).
Pe pinion este săpată și accentuată cu culoare albastră inscripția *Erbaut 1524, renoviert 1886*. (H. Klima, Lokalaugenschein 1967).
Ultima renovare a avut loc în 1993. (www.centrulgermanbistrita.ro)
Casa a fost modernizată, nu se mai păstrează camera cu boltă. (Relatare de la fața locului, 2017).

DATA INVENTARIERE

26/07/2017

LOCALITATEA

CEPARI

TSCHIPPENDORF (DE)

CSÉPÁN (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Dumitra, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Solnocul Interior

CAPITLU BISERICESC

Bistrița

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, casă parohială ortodoxă

ACARETURI PĂSTRATE

Magazie cu garaj, construcție modernă supraînălțată, cu pod deschis la nivelul superior.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu există date despre acestea.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Gemeinde Tschippendorf.* Neppendorf, 1982.
Planuri arhiva Siebenbürgen Institut, Gundelsheim, LÁSZLÓ, M., 1994.
BRECKNER, G. S*puren & Bilder aus Chepan. Heimatbuch der Gemeinde Tschippendorf (Cepari, Csépán) in Nordsiebenbürgen.* 1999

CORP 1

FORMĂ PLAN

Rectangular.

DATARE APROXIMATIVĂ

Fragmente 1524; 1886; XX

STIL

Fără stil. Ancadramente de piatră gotice târzii.

DISPUNERE ÎNCĂPERI

În trei tracturi paralele.

NUMĂR ÎNCĂPERI

5+dependinţe

NIVELURI FAŢĂ

pivniţă
parţială + P

NIVELURI SPATE

pivniţă
parţială + P

TRAVEE FAŢĂ

2

TRAVEE LAT.

3

ACOPERIŞ

În trei ape, învelitoare plăci ondulate de azbest. Şarpantă de lemn. Două coşuri de fum. Cornişă profilată pe latura îngustă la stradă (E). Iniţial acoperişul avea învelitoare de ţiglă solzi.

PINION

Pinionul teşit, închis cu scândură, a fost decupat pentru a face loc unui balcon în corpul podului, cu parapet lemn traforat. Iniţial pinionul teşit era tencuit, avea trei ferestre şi o inscripţie: "*Erbaut 1524, renoviert 1886*".

PRISPE, LOGII

Spre curte (N) cerdac cu acoperiș individual, 1 apă, învelitoare tablă cutată, stâlpi lemn, parapet lemn. Spre biserică (S) foișor dublat, 2 acoperișuri de dimensiuni diferite în 2 ape, învelitoare azbest ondulat, pinion triunghiular, stâlpi și parapet de zidărie.

FERESTRE

Ferestre moderne, tâmplărie PVC maro cu geam termopan, trei canaturi, deschidere spre interior.

UŞI

Uși exterioare moderne, tâmplărie PVC albă, cu ochiuri de geam. Amplasată câte una pe fiecare latură lungă, către curte și către biserică.

PIVNIŢE

Pivniţă parţială sub cele două încăperi de pe NV, planșeu drept.

PLANŞEE

Iniţial, încăpere acoperită cu boltă în partea de NE. Conform relatărilor orale la faţa locului, în urma renovărilor bolta a fost demolată și înlocuită cu planșeu pe grinzi. de lemn.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

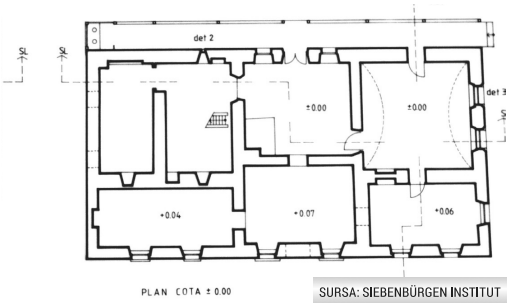
Construcţie modernizată, probabil zidărie de cărămidă cu planșee pe grinzi de lemn, uși și ferestre moderne, de PVC cu geam termopan. Starea de conservare bună, cu unele degradări cauzate de umiditate. Cea mai veche parte a casei sunt cele două încăperi de pe NV, aflate la cotă superioară restului casei (+1,5m), cu pivniță semiîngropată.

ALTE DETALII REMARCABILE

Fereastră cu ancadrament de piatră stil gotic târziu, cu baghete încrucișate. Ușă cu ancadrament de piatră, același stil. Arc orb în ogivă, din 2 elemente de piatră, probabil o intrare timpurie în pivniță. Toate acestea se găsesc pe fațada lungă spre curte (N), unde au fost mutate de la locul lor, de pe fațada de E.

PLAN COTA ± 0.00

SURSA: SIEBENBÜRGEN INSTITUT

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire compactă așezată spre limita la stradă a parcelei lungi și înguste de teren, asemănătoare celor obișnuite. Casa ușor mai retrasă pe parcelă față de aliniamentul de E al străzii, cu grădiniță de flori în față. Împrejmuire cu gard de fier forjat pe soclu de beton către drum, zid către biserică.

DATA INVENTARIERE

04/08/2014

LOCALITATEA

CHIRALEŞ

KYRIELEIS (DE)

KERLÉS (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Lechinţa, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Dăbâca

CAPITLU BISERICESC

Șieu (până în 1850 sub episcopul reformat)

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, locuinţă

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, pe parcela alăturată.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la strada principală DJ172G.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de V, cu grădină de flori la stradă.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1332 *Albertus,* preotul din *Kyrelis* plătește taxe papale. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I-100). În 1870 incendiu puternic la Chiraleș. (Johrend, p.43). În 1906 este cumpărată cu 2.900Kr. parcela de lângă curtea parohială pentru ridicarea unei noi biserici. (Johrend, p.44). 1913 Este ridicată o nouă casă parohială lângă biserică. (Klima, după *Kirchliche Blätter* 1928/410). 1926 Se fac reparaţii capitale. (Klima, după *Kirchliche Blätter* 1928/410). 1959 Casa parohială devine sediu CAP și preotul se mută într-o clădire de cealaltă parte a drumului (Klima, *Lokalaugenschein* 1967)
Casă din 1913, aspect de vilă, ornamentaţie neogotică. 5 încăperi, pivniță+parter, acoperiș 2 ape, șarpantă lemn, învelitoare plăci eternit. Intersecţie cu acoperișul în 2 ape peste rezalitul median de pe faţada principală.La rezalitul faţadei spre stradă, pinion triunghiular cu 2 ferestre 2 canaturi, rulouri PVC. Pe laturile scurte ale clădirii (N și S) pinioane teșite cu câte 2 fante verticale de aerisire a podului. Logie închisă pe latura lungă spre curte (E), protejează accesul în casă. Ferestre 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi. Ancadramente plate, bolţari mediani rectangulari, sohlbanc profilat. Biforuri în arc în plincintru la rezalitul median de pe faţada principală, cu ancadrament de tencuială încheiat în arc frânt. Pilaștri aplatizaţi pe flancurile clădirii. Nivel pivniță în decroș, răsuflători.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Nu se păstrează acareturi. Cele dispărute erau, probabil ,cele obișnuite: șură, grajduri, șoproane.

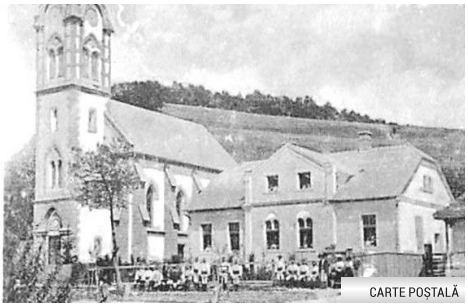
STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună. Suprafaţa construită de 350mp. Curte de 900mp și grădină de 1.081mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kyrieleis* 1982.
PORUMB, M. Fișă de inventariere monumente istorice.
JOHREND, J. *Heimatbuch der Gemeinde Kyrieleis in Nordsiebenbürgen.* 1995

CARTE POȘTALĂ

DECLIVITATE TEREN

Pantă lină de la V la E.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casă retrasă în spatele primăriei şi bisericii, cu latura scurtă la piaţeta formată de aceste trei clădiri. Spre stradă zid cu ţiglă, întrerupt de latura lungă a unei anexe de zidărie. Chiar lângă casă este decupată poarta pietonală, în două canaturi. La distanţă de aceasta, după anexa de zidărie, urmează poartă carosabilă.

DATA INVENTARIERE

27/05/2017

LOCALITATEA

CHIRPĂR

KIRCHBERG (DE)

KÜRPÖD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Chirpăr, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

scaunul Nocrich

CAPITLU BISERICESC

Nocrich

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, dincolo de uliţa ce însoţeşte zidul de fortificaţie.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La uliţa bisericii, retrasă de la stradă cca 200m.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de N.

DATE ISTORICE

1337 Preotul Johannes din Chirpăr plătește taxe papale. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I-144)
1602 Preoţii capitlului Nocrich întocmesc inventare cu bunurile fiecărei parohii. Astfel apare și *Kirchenbergensis Parochiae Inventarium*, în care apar: "un cal în valoare de 10 guldeni, o vacă, un viţel, o pereche de boi în valoare de 6 guldeni". Preotul *Adamus Ruffinus* spune că nu recunoaște acest inventar. Curţii parohiale îi mai aparţin și 1 joch de teren în *Closzseuffen*, 1 joch în *Keulenberg*(....). (Klima, după *Kirchliche Blätter* 1883/43)
1707 Satul este incendiat de curuţi. (Klima, după *Quellen Kronstadt* VI/356)
1802-1804 Se construiește casa în forma sa actuală. (Klima, după *Matrikel Kirchberg*)
Acoperișul frumos este construit cu rupere de pantă. Există 4 camere. La niveul pivniţei se găsesc încăperi acoperite cu grinzi și cu bolţi, care dau impresia de casă mai veche. (Klima, *Lokalaugenschein* 1977)

ACARETURI PĂSTRATE

Grajd din zidărie (1880), acoperiș 2 ape, lucrană de încărcare. Bucătărie de vară (1936), din zidărie cu acoperiș 2 ape cu ţiglă.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șura de zidărie din 1880, șoproane.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kirchberg*. 1981
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Chirpăr, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1789; 1804; 4/4secXIX-1/4 XX	Locuinţă tradiţională, stil baroc ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În două șiruri paralele.	5+dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	2	3

ACOPERIŞ

În patru ape, șarpantă de factură barocă (tip mansardă, rupere de pantă), învelitoare ţiglă solzi. Lucarne semicirculare închise cu scândură, cu gură de aerisire circulară. Cornișă profilată, se întoarce pe faţada V doar până la jumătate. Două coșuri de fum în zona coamei.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Terasă din placă de beton (după 1960) pe faţada lungă spre curte (V), structură metalică, parţial citrată, scară laterală de beton, dedesubt o încăpere la nivelul solului. În zona terasei nu există cornișă profilată, deci casa a avut probabil cerdac în acest loc.

FERESTRE

Pe faţada la stradă și cea laterală (E) ferestre duble cu deschidere spre interior, două canaturi cu două ochiuri, oberlichturi. Pe latura lungă spre curte (V) ferestre de secol XX în două canaturi, cu ancadramente cu urechi și cu bolţar median. Spre stradă ancadramente rectangulare subţiri cu colţuri evazate, bolţar median, dublate de ornamente cu motive vegetale și linii curbe. Pe E ancadrament suprapus de oglindă de tencuială.

UȘI

Acces de pe terasa laturii lungi la curte, ușă în 2 canaturi, cu sticlă. Acces la pivniţă de pe aceeași latură, pe sub terasa-balcon.

PIVNIŢE

Bolţi semicilindrice de cărămidă. O răsuflătoare orizontală spre stradă.

PLANȘEE

Interiorul nu a fost cercetat. Conform documentaţiei, planșee pe grinzi de lemn, într-o cameră aparente, în altă cameră tavan cu stucaturi. Restul tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă, cu planșee de lemn, șarpantă de lemn și învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, cu degradări la acoperiș (depuneri de material vegetal și praf) și la faţade provocate de lipsa măsurilor de întreţinere. Suprafaţa construită 266mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Ornamente cu motive geometrice și vegetale pe faţada principală (N), panouri cu motive geometrice deasupra ferestrelor de pe E.
Curte de 3.960mp, grădină de 5.364mp.

DECLIVITATE TEREN

Teen relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casă compactă cu logie pe toată faţada de N, cu acareturi pe latura de NE a curţii, în continuarea casei. Amplasată pe parcelă mare, de colţ, cu fâşie de iarbă de-a lungul curţii, către stradă (pe NE). Împrejmuire cu zid înalt, protejat cu ţiglă. Poartă carosabilă pe latura SE, între stâlpi prismatici de zidărie. Alături portiţa decupată în zid.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, de cealaltă parte a străzii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La strada principală DJ105.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe SE, cu grădiniţă de flori între gard și casă.

DATE ISTORICE

1337 Printre plătitorii de taxe papale, care aprţin ţinutului Prepoziturii Sibiu, se află și "Rudbertus de Pravo Promontprio". (Klima, după *Monumenta Vaticana* I/144)
În sec. XVII erau 2 case alăturate, care prin reconstruiri repetate au fost unificate în aceeași clădire. Anul "1624" este inscripționat într-un zid intermediar, construit între cele 2 case. În pivnița de azi (pe atunci parter) se găsesc uși cu ancadramente de piatră în stilul epocii gotice. (Schwab, Heimatbuch, pg. 14)
sec. XVII La începutul acestui secol casa arăta, ca stil și formă, ca orice altă casă din sat, doar că mai mare, cu 4 camere. Anul 1624 poate fi anul cînd a fost începută construcţia casei, dar sigur nu a fost tot atunci terminată, deoarece este vorba de o casă masivă de zidărie, de 18x14m, cu ziduri principale de 1m grosime și cele transversale de 80cm și un număr retrâns de locuitori la acea vreme. Casa este cu parter înalt, cu 6 camere, 3 spre sud, spre biserică și alte 3 în spatele lor. Sub toate camerele se găsește pivniţă. La casă s-au folosit probabil pietre din castrul roman din apropriere. Această presupunere se bazează pe faptul că 3 dintre uşile din zidurile transversale ale pivniţei au ancadramente rotunde romane de piatră, din care unul complet și 2 la care nu s-au putut găsi câte o bucată de arc și au fost completate cu alte pietre (Roth, Vorwort)

DATA INVENTARIERE

21/03/2015

LOCALITATEA

CINCŞOR

KLEINSCHENK (DE)

KISSINK (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Voila, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Cincu - Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

proprietate privată, pensiune

ACARETURI PĂSTRATE

Șopron de lemn și grajduri de zidărie de piatră sub același acoperiș în 2 ape (sec. XIX), modernizate. Șură nouă, amenajată ca spaţiu de evenimente. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Acareturile au fost modernizate, păstrându-se părţile de zidărie și fiind refăcute cele de lemn degradat.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kleinschenk* 1982
PORUMB, M. Fișă de inventariere monumente istorice
SCHWAB, H.E. *Kleinschenk in Siebenbürgen,* 1997
ROTH, D. Dr. *Der Pfarrhof zu Kleinschenk,* 1925

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1/2 sec XVII, XVIII	Locuinţă tradiţională, faţade clasiciste.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În două tracturi.	7pivniţă+9P	pivniţă+P	pivniţă+P	3	3

ACOPERIŞ

În patru ape, învelitoare ţigle solzi, acoperiş prelungit pe latura spre curte (NV), peste logie. Patru coşuri de fum, dintre care trei cu acoperăminte ţiglă în două ape. Lucarne de tablă încheiate în arc de cerc. Cornişă profilată foarte lată.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Pe NV, la curte, logie vitrată, din zidărie pe arcade arc aplatizat, cu acces pe scară frontală, amplasată pe flancul stâng.

FERESTRE

Ferestre noi, de lemn, duble cu deschidere normală, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi două ochiuri. Ancadramente de tencuială late, profilate. Ferestrele grupate în perechi de câte două, 4 pe faţada V, 6 pe faţada S, 2 pe faţada E.

UŞI

Acces principal de pe SV, uşă pe flancul stâng al clădirii, către logie. Acces secundar pe NV, prin logie. Acces la pivniţă pe NV, în dreapta scărilor logiei. Uşi interioare noi, tăblii de lemn.

PIVNIŢE

Pivniţă sub toată casa, semiîngropată, acoperită cu grinzi masive de stejar. Gârlici cu boltă semicilindrică. Ancadramente de piatră în plincintru și în arc ogival la trecerile dintr-o încăpere în alta, unele deschideri zidite păstrează ancadrametul.

PLANŞEE

În camera mare, din colţul de E, planşeu pe grinzi masive de lemn, cu muchiile teşite. Într-una din camere tavan tencuit, cu fresce.

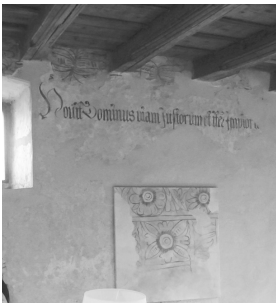
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă și piată, planşee de lemn, șarpantă de lemn și învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, casa a fost restaurată și reamenajată recent, fiind adaptată pentru noua funcţiune de pensiune. Aria construită 321mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Pe faţada V și E fragmente de ancadramente de piatră, probabil urme ale vechilor ferestre din casa veche, dinainte de reconstrucţia care a adus-o la aspectul de azi. În camera de colţ, de E, pereţi cu fresce și inscripţie. Inscripţie *"1624 "* în pivniţă.
Curte de 2.798mp și curte de 2.422mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă lină de la N la S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire monumentală, flancată de zid înalt cât primul nivel, cu porți carosabile în arc aplatizat de ambele părți, așezate simetric (cea din stânga acum zidită) și portiță rectangulară în dreapta. Amplasată pe parcelă mare de teren (1.233mp curte+2.492mp grădină), în proximitatea bisericii.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

CINCU

GROSSSCHENK (DE)

NAGYSINK (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Cincu, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Provincia Sibiu / Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu-Cincu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

camere de oaspeți

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, pe parcela alăturată.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la stradă.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de N.

DATE ISTORICE

1662 Casa este acoperită cu țiglă și se construiesc *neben Stuben*. (Klima, după *Gedenkbuch*, S.299)
1765 Reparații capitale a casei parohiale, în 52 de zile. (Klima, după *Gedenkbuch*, 379)
1770 În scaunul Cincu se instituie obligativitatea construirii caselor din zidărie. (STROE, A., *Localitatea Cincu (Grosschenk) județul Brașov - propuneri pentru impunerea calității de zone protejate*, în: *Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice*, nr. 1-4, anul V, 1994, p.39)
1789 Locuința scapă de Marele Incendiu, dar construcțiile de lemn ard toate. (Klima, după *Gedenkbuch*, 381)
În timpul marelui incendiu din 16 mai 1789 au ars circa 200 de case, biserica, cele 2 școli, cele 2 curți ale predicatorilor, primăria și întreaga curte parohială cu dependințe, însă fără casă (*Wohnstube*). (Scris la 2.11.1789 în "Pfarrerswohung" de către preotul local, Stephan Goellner. Heimatbuch, pg. 141)
1872 Probabil acesta este anul construirii casei parohiale de azi. Oricum, cu puțin înainte de 1880. (Galter K., 1965)

ACARETURI PĂSTRATE

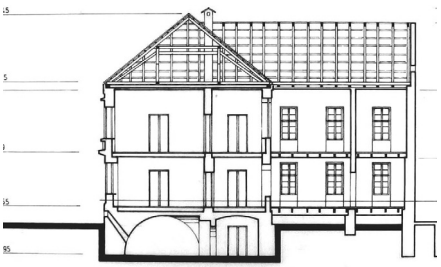
Acareturi pe latura de NE, în continuarea casei. Grajd (1860) de zidărie și șură lemn, sub același acoperiș în 2 ape, cu pinion triunghiular cu fereastră în ogivă. Fântână. Șopron. Bucătărie de vară.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Grossschenk.* 1981.
Topografia Monumentelor din Transilvania. 3.3. Județul Brașov.
UNTCH, F. *Grossschenk in Siebenbürgen. Ein Heimatbuch.* 1994
Planuri arhiva Siebenbürgen Institut, Schloss Horneck, Gundelsheim. TICHESCU, M.

SURSA: SIEBENBÜRGEN INSTITUT

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L.	1860, 1892-1991	Aspect de clădire publică, fațadă istoricistă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, în L, însoţite spre curte de pridvor.	6P+5E(+dependinţe)	pivniţă+P+E	pivniţă+P+E	3	4

ACOPERIȘ

În trei ape la latura spre stradă și în două ape la cea perpendiculară (corpul spre curte). Șarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi. Patru coșuri de fum. Cornișă profilată. Lucarne semicirculare pe apa spre biserică (E) și pe V.

PINION

Pinion triunghiular pe S, două fante de aerisire pentru pod.

PRISPE, LOGII

Pridvor deschis la primul nivel și vitrat la al doilea, stâlpi zidărie cu abace, parapet scund de zidărie, arce în mâner de coș între stâlpi. Acces lateral, dinspre E și dinspre S.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, două canaturi șase ochiuri, oberlichturi cu patru ochiuri. La etaj ferestrele au ancadramente profilate, cu friză, cornișă și oglindă de tencuială cu motive vegetale pe parapet. Pe fațada principală ferestrele sunt grupate câte 2+3+2.

UȘI

Acces principal de pe S, pe pridvor și acces secundar de pe E, pe pridvorul perpendicular. Acces la pivniţă tot dinspre S. Uși în două canaturi, înalte.

PIVNIȚE

Pivniţă doar sub latura la stradă, cu bolţi semicilindrice de cărămidă și bolțișoare boeme. 2+3+2 răsuflători spre stradă, unele obturate.

PLANȘEE

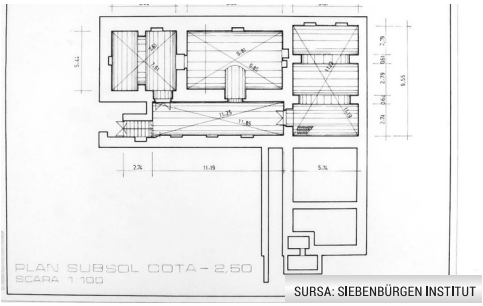
Planșee grinzi de lemn cu tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

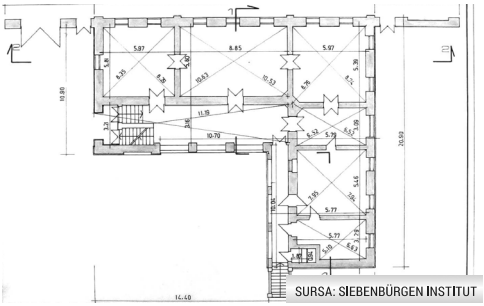
Zidărie de cărămidă, bolți de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună.
Aria construită 279mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

bosaje pe tot parterul, inclusiv pe gard, lezene cu bosaje pe flancuri și delimitarea grupului meidan de ferestre. Brâu puternic profilat între parter și etaj, cornișă profilată, sub ea registru rectangular întrerupt de forme circulare în dreptul centrului fiecărei ferestre; motiv preluat și pe flancuri, imitaţie de semipilaștri cu forme circulare la mijloc care îmbracă colţul

SURSA: SIEBENBÜRGEN INSTITUT

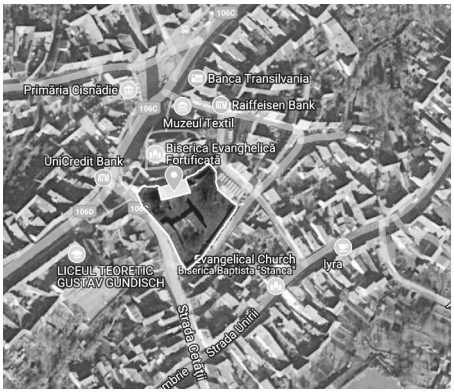

SURSA: SIEBENBÜRGEN INSTITUT

DECLIVITATE TEREN

Pantă ușoară pe direcţia NV-SE.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Monument istoric (SB-II-m-A-12355.03), format din casă și fost turn de apărare (corp 1, coama mai scundă), pe o parcelă de colţ. Păstrează organizarea curţii aproape neschimbată. Accesibilă prin poarta cetăţii, prin portiţă decupată în zidul de incintă de SV, sau prin poarta curţii gospodărești (care este separată de curtea casei prin zid înalt).

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, pe zidul al doilea de fortificaţie.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 30m de la stradă, între zidurile cetăţii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura de NV.

DATE ISTORICE

Casa parohială, construită ultima în zidul exterior la sfârșit de sec. XVI, este din zidărie masivă. Servește și pentru apărare. În pivniță se află un grilaj de fier și guri de tragere. (Klima, după Dancu pg.31/*Lokalaugenschein* 1973).
1628 Curtea parohială este reorganizată. (Wittstock , pg.7)
1665 J.Tröster scrie despre Cisnădie și casa parohială, "*der Pfarrhof sehr weitläuffig und herrlich gebauet oft wol mit der Ring-Maur umfangen*". (Klima, după Rehner, p.20)
1705 Inscripţie pe N. Georg Brenner a fost preot aici între 1686 și 1708. În timpul lui casa a fost înălţată. (Klima)
1720 În timpul preotului Martin Leonhard (1714-1732) se construiește partea de E a casei. (Klima)
1737 Pe S, pe peretele exterior al camerei boltite, inscripţie "*1737 die 13 Sep*". Este vorba în acest an despre o reparaţie sau construirea camerei boltite. (Klima, după *Inventar Neicov* 1967)
1782-1783 În timpul preotului Iohann Dietrich (1777-1791) se finalizează construirea etajului, care primește aspectul de azi. (Wittstock, pg.14)
Inscripţie pe N, sub cornișă: "*...05...restitur past.Georg Brenner acdit Paulo Nicolaus*". Sub cornișă pe E și S: "*secundo fiert ...curarunt viri: Martin Leonhard Pastor Georgius Roth aedil. sen Johann Gündisch villic et Petrus Egi...Sacros o Deus adauge porro proventus querl sum suis ut quisquis opidus praesi rebus 1720*". (Klima, după *Inventar Neicov* 1967).

DATA INVENTARIERE

11/05/2017

LOCALITATEA

CISNĂDIE

HELTAU (DE)

NAGYDISZNÓD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraș Cisnădie, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

târg / oraș

FUNCŢIE VECHE

turn de apărare/casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială, cancelarie parohială

ACARETURI PĂSTRATE

Șură de zidărie (1877). Șopron lemn. Pe zidul de incintă SV remiză (1877) transformată în locuinţă și adosată acesteia, casa administratorului, ambele din zidărie, acoperiș 2 ape, despărţite de poarta de atelaje.

ACARETURI DISPĂRUTE

Două coșare de porumb, magazie de fructe, șoproane, grajduri de cai, cornute și vite, șopron de care, cuptor de pâine.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Heltau*. 1981.
Planuri arhiva ZAEKR. FABINI, 1968.
GÜNDISCH, K., SCHEMMEL, O., *Heltau. Geschichte und Kultur einer siebenbürgisch-sächsischen Gemeinschaft.* 2004
SCHUSTER, A. *Wom Machen und Werden der Marktgemeinde Heltau.* 1934

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1430-1530; 1603; 1737; 1969	Aspect de turn / clădire defensivă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În filă, simplu tract.	2P	pivniță+P	pivniță+P	1	2

ACOPERIȘ

În trei ape, învelitoare țiglă solzi, coș de fum pe N, câte o lucarnă semicirculară pe S și pe E. Cornișă profilată pe S și pe E, mai înaltă decât cea de N. Șarpantă de lemn la cca 1,5m de la extradosul bolților.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre noi, simple, geam termopan, două canaturi, oberlichturi, deschidere spre interior. Două ferestre mici, de mărimi diferite, amplasate sub cornișă la înălțimi diferite (cea din stânga este o gură de tragere a vechiului turn).

UȘI

Acces la încăperi doar din interior, prin coridorul corpului 2 (de V). Acces la pivniță pe E, în arc segment de cerc, flancat de zidul cetății la dreapta, cu pilastru angajat cu consolă la partea superioară (fragment al unei intrări vechi?) și acoperit 1 apă. Ușa pivniței în două canaturi, cu ancadrament de piatră. Următoarea ușă cu ancadrament de lemn în ogivă și grilaj de fier. Uși interioare tăblii lemn cu feronerie de sec. XVIII.

PIVNIȚE

Pivniță de piatră sub toată casa, boltă în cruce în compartimentul de la intrare și bolți semicilindrice peste celelalte 3 compartimente. La încăperea mediană dinspre corpul 2, protejată cu grilaj de fier, 3 guri de tragere.

PLANȘEE

Bolți în cruce, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundații de piatră, bolți de cărămidă, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare foarte bună de conservare. Din vechiul turn se păstrează în pivniță (nivel care probabil era inițial parter) 3 guri de tragere, în zidul de S și cel de E al încăperii mediane de V. Probabil turnul a avut inițial o altă formă.

ALTE DETALII REMARCABILE

Inscripție pe N: "NNOC 1603 MENSE IUN CONSP UA I ... INA / TUS STII IUTUR PAST GEORG BRENNE...CIBIN VILL.../ FRANC FILIOAE DIT PAULO NICOLA .....IOHANN/ ROUTRISO DICTIS...U... MI...HM...". Pe S, sub cornișă, inscripție "1737 Die 13 Sep". În 1969 au loc lucrări de consolidare cu beton (inscripție *Betongürtel 13 Spt.1969*". Turnul a fost construit pe fundațiile unui zid mai vechi.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XV; 1628; sec. XVIII; XIX	Aspect de reședință orășenească barocă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În L, cu distribuţie din hol central.	4(+dependinţe)P+ 3(+dependinţe)E	pivniţă+P+E	pivniţă+P+E	3	2

ACOPERIȘ

În două ape, învelitoare ţigle solzi, câte o lucarnă semcirculară pe fiecare apă. Două coșuri de fum pe apa de N, panou solar pe S. Coama descentrată, cu apă mai lungă (pantă mai lină) spre biserică (N). Șarpantă lemn de factură barocă.

PINION

Pinion teșit pe V, delimitat de cornișă profilată acoperită cu ţiglă. Medalion central cu inscripţie (*B.C.D./ RESTITUIT/ ECCLESIA HLT AC MDCLXXIII/*) flancat de două ferestre cu ancadramente plate, apoi două medalioane, dublate de două guri de aerisire mici.

PRISPE, LOGII

Pe S, perpendicular pe casă, se află un portic cu acoperiș în două ape, cu zid pe E, iar pe V stâlpi de lemn cu contravântuiri ornamentale, parapet lemn traforat, acces frontal și lateral. Construit în 1887, desparte curtea de grădina preotului și protejează intrarea în casă.

FERESTRE

La etaj ferestre în 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi, ancadramente rectangulare cu colţuri evazate. La parter ferestre în 2 canaturi. Singura fereastră mai mare de la parter se găsește la camera cu bolţi în cruce și este de asemenea situată la înălţime mai mare decât celelalte.

UȘI

Acces pe N, ușă decupată în arcadă zidită. Un al doilea acces din curtea de S, ușă dublă cu deschidere normală (sec. XVIII). Uși interioare din tăblii de lemn, cu feronerie de sec. XVIII. O ușă de lemn gotică. Acces la pivniţă din pivniţa turnului, prin încăperea mediană. Posibil ca accesul inițial la pivniță să se fi făcut prin încăperea de NV, în care se păstrează fragmente de trepte.

PIVNIȚE

Pivniţă sub toată casa, bolţi semicilindrice de cărămidă. Încăperea din colțul de NE are și fragmete de trepte care se opresc în zidul de E și este acoperită cu planșeu pe grinzi masive de lemn.

PLANȘEE

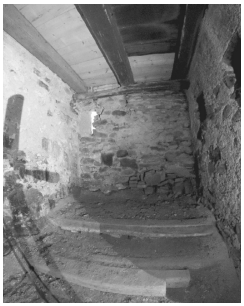
În încăperea mică din dreapta intrării, boltă boemă pe arce dublouri. În camera de SE, bolţi în cruce. În rest, tavane drepte, tencuite. La etaj camera mare (SV) cu stucaturi. La parter, camera mediană din tractul de V, cu grindă masivă pe mijlocul tavanului.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare bună de conservare. Casa de astăzi este rezultatul mai multor etape de construire, lucru vizibil din golurile de dimensiuni diferite, aflate la înălţimi diferite și din neregularităţi ale zidurilor (decroșuri, goluri zidite, zidării diferite).

ALTE DETALII REMARCABILE

Tractul de N, cu coridor, scară și dependinţe, pare să fi fost inițial un portic cu arcade, reconstruit în forma actuală în 1782-1783. Partea de E a corpului 2, care face legătura cu vechiul turn (corp 1), a fost construită într-o etapă diferită, ca "plombă" de legătură între cele două corpuri (ferestre la nivel diferit faţă de restul, nivel parter mai ridicat cu cca 60cm faţă de corpul restul corpului 2).

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casă pe parcelă de colţ delimitată de Piaţa Gozelinus şi străduţa pietruită ce urcă spre biserică. Spre NV casa se prelungeşte cu un corp de clădire mai scund şi mai îngust. Spre stradă zid acoperit cu ţiglă, poarta decupată în mâner arc de coş, alături portiţă rectangulară, în zid mai scund. Curte de 1.055mp şi grădină de 598mp.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, de cealaltă parte a uliţei.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura scurtă la str. Piaţa Gozelinus.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă latura de NE a parcelei.

DATE ISTORICE

1337 Prima menţionare a unui preot la Cisnădioara- *Nycolaus de monti Michaelis*. Este printre preoţii care aparţin Prepoziturii Sibiului şi apare pe o listă a plătitorilor de taxe papale. (Klima, după *Monumenta Vaticana*, I-144)
1456 În legătură cu disputele pentru terenuri între Cisnădie şi Cisnădioara se menţionează că locuitorii Cisnădioarei, uitându-se din casa parohială pe fereastră, au putut vedea că hotarul Cisnădiei ajunge pînă sub streaşina casei parohiale. Mai departe se atestă faptul că preotul din Cisnădioara are o grădină *sub castro sancti Michaelis iacentem*, care aparţine de terenul numit *Pfeningzyffin*. (Klima, după Ub.V-3055-554)
1850 Cu câteva excepţii, în sat se găsesc numai colibe din cele mai sărace. (Klima, după Schuller Gustav: *Michelsberg* 1896/49)
1770 Casa este construită în forma de azi. Anul construcţiei este scris pe fronton. (Klima, *Lokalaugenschein* 1974). Aceasta se petrece în timpul preotului Johannes Arzt (1763-1781), când se fac şi reparaţii capitale la biserică, se construieşte casa predicatorului şi moara "din spatele cetăţii". (Rheindt, p.25)

DATA INVENTARIERE

30/04/2017

LOCALITATEA

CISNĂDIOARA

MICHELSBERG (DE)

KISDISZNÓD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Cisnădie, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Abaţia Cârţa / Magistratul Gozelinus/ Prepozitura Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

nelocuită, în administrarea parohiei

ACARETURI PĂSTRATE

Grajd şi şură (1893) din zidărie de cărămidă, acoperiş în 2 ape cu învelitoare ţiglă, modernizată şi folosită parţial ca sală de întruniri. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şopron.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Michelsberg (Cisnădioara).* 1981.
SALONTAI, S. Listă de inventariere monumente istorice.
RHEINDT, G. *Burg und Dorf. Michelsberg in Siebenbürgen.*1904
KRAUSS, G., HÖNIG, R. *Michelsberg am Silberbach. Heimatbuch einer deutschen Gemeinde in Siebenbürgen.* 2005
Planuri arhiva ZAEKR. KRASSER, 1966.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangulară, cu foișor în ax.	1770	Stil tradiţional, elemente clasiciste la faţadă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Distribuţie din încăpere centrală, 2 tracturi paralele.	5+dependinţe	pivniţă+P	P	2	3

ACOPERIȘ

În două ape, învelitoare ţigle solzi, șarpantă lemn. Trei coșuri de fum. Cornișă profilată. Lucarnă semicirculară pe apa spre biserică (N).

PINION

Pinioane teșite pe laturile scurte. La stradă (E), pinion profilat pe laterale, delimitat de cornișă profilată acoperită cu ţiglă, 2 ferestre mici, verticale, flanchează inscripţia *"ANO 1770"*. Pe V pinion cu 1 fantă verticală de aerisire, parţial acoperit de clădirea anexată.

PRISPE, LOGII

Pridvor parţial pe latura lungă spre curte, vitrat, parapeţi și stâlpi de lemn, trepte de acces laterale, din beton. Acoperiș într-o apă, cu panta mai mică decât la acoperișul principal.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, două canaturi, oberlicht. Ancadramente plate de tencuială. Către stradă lintel profilat.

UȘI

Acces principal pe latura lungă la curte, din pridvor, ușă tăblii lemn cu șase ochiuri de sticlă. Uși interioare tăblii lemn cu sticlă. Acces la pivniţă sub pridvor, în același ax cu intrarea la locuinţă, ușă în 2 canaturi din scândură dispusă orizontal, deschidere spre interior.

PIVNIȚE

Bolţi semicilindrice pe zidărie de piatră, boltă cu penetraţie în încăperea dinspre curte (SV). Răsuflători orizontale spre stradă și uliţă (E și N).

PLANȘEE

Planșee grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite. Două bolţi în cruce la încăperea de pe colţul sudic al casei.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă, planșee grinzi de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, tiranţi metalici dintr-o fază de reparaţii anterioară. Suprafaţă construită 237mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Probabil, casa avea inițial 3 încăperi în anfiladă, cu pridvor parţial pe colţul de SE (acoperit cu bolţi în cruce). Camera mare pe NE avea câte 2 ferestre pe laturile la stradă, camera mare pe NV câte 2 ferestre pe laturile opuse (spre curte și spre biserică), iar cea mediană o fereastră spre biserică și 2 spre curte (una dintre acestea a devenit apoi ușa de acces de azi).

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, cu cerdac.	Sf. sec. XVIII-început sec. XIX	Tradiţional ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	2	P	P	2	1

ACOPERIŞ

În două ape, cu învelitoare ţiglă solzi și coș de fum, streașină lată spre curte.

PINION

Pinion triunghiular pe latura scurtă V, cu o fereastră mică de aerisire în flanc. Se pare că acolo a existat o deschidere mare, cu scripet de încărcare a podului, care a fost ulterior zidită.

PRISPE, LOGII

Cerdac pe toată lungimea faţadei la curte, sub streașina acoperișului principal. Soclu de piatră, parapet de lemn, stâlpi de lemn cu contravântuiri decorative. Trepete de lemn laterale.

FERESTRE

Ferestre duble (din cele exterioare se păstrează doar balamalele) cu deschidere normală, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi cu două ochiuri, feronerie de sec. XVIII. Așezate simetric de o parte și de alta a ușii, pe faţada la curte (SV)

UȘI

Acces în ax, de pe pridvor, ușă retrasă în grosimea zidului, la filă cu faţa interioară a acestuia. Ușă în 2 canaturi inegale, din tăblii de lemn. Comunică prin ușă deschisă în camera din dreapta direct cu clădirea principală.

PIVNIȚE

Nu are.

PLANȘEE

Grinzi de lemn.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, planșee grinzi de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună.

ALTE DETALII REMARCABILE

Locuinţă tradiţională ţărănească, cu încăperi în filă și pridvor de lemn pe toată lungimea laturii la curte.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire cu anexă pe o parcelă de teren neîmprejmuită, retrasă de la stradă în spatele bisericii și în spatele șirului de case de pe partea de E a străzii, în dreptul șurilor. Acces pe poteca ce însoțește zidul bisericii. Clădire de mici dimensiuni, aproape cât o locuinţă obișnuită din localitate.

DATA INVENTARIERE

29/07/2017

LOCALITATEA

CLOAȘTERF

KLOSDORF (DE)

MIKLÓSTELKE (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Saschiz, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Abaţia Cârţa / Scaunul Sighișoara

CAPITLU BISERICESC

Saschiz-Sighișoara

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SE, pe parcela din proximitatea cetăţii.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 53m de la strada principală DC53.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de NE.

DATE ISTORICE

1353 Aflăm că 2 clerici, Konrad și Johann, se luptă pentru postul de preot al comunităţii. Konrad este susţinut de Abaţia Cârţa și de episcopul transilvănean, iar Johann este promovat de către cleriii capitlului Saschiz. (Klima, după Ub. II-681-100)
1804 Un trăsnet aprinde o șură, iar din cauza vântului puternic, focul se extinde foarte repede și în 43 de curţi arede tot ceea ce este acoperit cu paie și șindrilă, inclusiv șura parohială, grajdurile și șoproanele. (Klima, după *Kurze Beschreibungs meines Lebens nehmlich Machaelis Schuller*, Handschrift, p.1). Michael Schuller a fost preotul comunităţii între 1799 și 1824.
1884 În timpul vizitei, episopul observă că locuinţa este "veche și îngustă". (Teutsch, G.D. *Generalkirchenvisitationen* 1925/439)

ACARETURI PĂSTRATE

În continuarea casei, pe latura de NE a parcelei, șopron de lemn cu acoperiș în 2 ape, învelitoare de ţiglă.

ACARETURI DISPĂRUTE

Cele obișnuite: șură (1840), grajduri, coteţe.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Klosdorf*. 1981.
STROE, Au.A. Fișă de inventariere monumente istorice. 1992

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1840	Tradiţional ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, două tracturi paralele.	3+hol cu scară.	pivniţă+P	pivniţă+P	2	2

ACOPERIŞ

În două ape, învelitoare ţiglă solzi, şarpantă lemn. Coama perpendiculară pe faţada principală. Un coş de fum acoperit cu ţiglă în două ape, amplasat pe apa de S, zona streşinii. Cornişă profilată.

PINION

Pinion teşit pe latura scurtă spre stradă (NV), delimitat de cornişă profilată protejată cu ţiglă, cu două ferestre mici și ancadramente plate de tencuială.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Pe faţada principală trei ferestre, una pe cea laterală (S), toate duble cu deschidere normală, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi două ochiuri, sohlbanc profilat. Obloane lamele mobile. Pe parapetul ferestrelor la stradă oglindă de tencuială cu romb median în relief.

UŞI

Acces la locuinţă de pe SV, uşă în două canaturi, încheiată în arc în plin cintru. Acces la pivniţa de sub tractul sudic de pe latura lungă la curte (SV), uşă de lemn în zid încheiat în arc mâner de coş. Acces la pivniţa de sub tractul nordic de pe latura scurtă spate (SE).

PIVNIŢE

Nivel pivniţă în decroş, cu două răsuflători orizontale spre stradă. Două compartimente lungi, un tract nordic și unul sudic, cu accese separate. Acoperite cu planşeu pe grinzi de lemn.

PLANŞEE

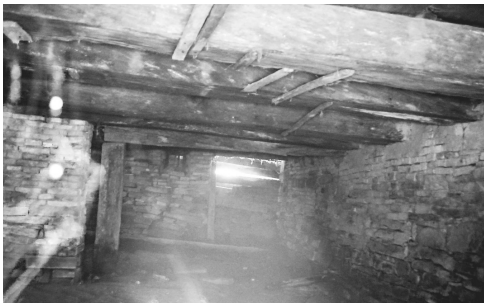
Planşee grinzi de lemn.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, planşee de lemn, şarpantă de lemn și învelitoare ceramică. Nefolosită și neîntreţinută de mult timp, casa se află în stare accelerată de degradare, cu învelitoare neetanşă, degradări ale zidăriei și finisajelor. Aria construită 176mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Construcuţie modestă. Curte de 472mp și grădină de 4.090mp, împărţită în două de Valea Cloaşterfului.

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă spre S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire cu latura lungă la stradă, în şir de case cu coama perpendiculară pe stradă, pe parcelă de colţ, mai mare decât cele obişnuite. Acces din stradă în curtea interioară prin gang cu poartă în arc mâner de coş, flancată de spaţii comerciale, cu câte 1 uşă la mijloc şi două ferestre-vitrină de o parte şi de alta a acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, de cealaltă parte a străzii Lungă.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La strada Lungă, în şir de case.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de NV a parcelei.

DATE ISTORICE

Casa parohială a fost ridicată în curtea bisericii. Aceasta a făcut ca zidul interior să se alungească în unghi spre V, şi construcţia astfel mărginită pe 3 laturi să-i fie oferită preotului. Această zonă se numeşte încă "Pfarrhöfchen". (Klima, după Horwath, 1929/130)
1596 În timpul judecătorului Kolben Caspar se cumpără curtea lui Gonen Merten pentru a se construi aici casa parohială. Pentru cumpărarea şi construirea acestei noi case parohiale, preotul de atunci, G. Heltner, a plătit avans 100Thl în argint şi 90 de guldeni de aur. (Dück, p.1)
1600 Arde întreaga localitate. (Dück, p.37-38)
1769 Este necesară repararea casei construite în 1596. Cele 2 camere din spate, una peste alta, sunt în stare bună şi se păstrează. Restul se reconstruieşte. Demolările încep în 19 aprilie, iar construcţia în 5 mai. Deja în octombrie preotul Joh. Rauß, care între timp trebuise să locuiască în cazarma locotenenţilor, se poate muta în casă. Costurile ajung la 1869Fl. (Dück, 1877/37). Arhitect este Josef Lamasch (Klima, după Horwath, 1929/130).
1864- 1865 Casa cu etaj este modificată şi capătă aspectul de azi. (Leonhardt, 1912/16, Inventar 1967)
1867 Este construită noua casă parohială. (*Das sächsische Burzenland,* cap.VI.3.p.526)

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

CODLEA

ZEIDEN (DE)

FEKETEHALOM (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Codlea, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Braşov

CAPITLU BISERICESC

Ţara Bârsei

STATUTUL VECHI

sat liber/ târg

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială / cancelarie parohială

ACARETURI PĂSTRATE

Clădire anexă transformată în camere de oaspeţi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Zeiden,* 1983
REICHART, J Dechant, Ortspfarrer. *Zeidner Denkwürdigkeiten aus den Jahren 1918 bis 1921*, 1923
DÜCK, J. *Zeidner Denkwürdigkeiten vom Jahre 1335 bis zum Jahre 1847*, 1877
ZELL, G.G. *Zeiden Eine Stadt im Burzenland,* 1994

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L, cu latura lungă la stradă.	1596; 1769; 1864-1865	Clădire urbană, fațadă clasicistă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, distribuție din casa scării și de pe verandă.	16	pivniță+P+E	pivniță+P+E	3	2

ACOPERIȘ

În trei ape peste latura spre stradă și o apă latura peste cea spre curte. Învelitoare țiglă solzi, șarpantă lemn. Patru coșuri de fum. Cornișă profilată cu denticuli.

PINION

Pinion triunghi dreptunghic la latura scurtă spre curte, cu 2 guri aerisire.

PRISPE, LOGII

Verandă spre curte, la nivelul etajului.

FERESTRE

Ferestre moderne, 2 canaturi, oberlichturi, ancadramente profilate cu cornișă pe console, parapet cu imitații de console care susțin sohlbancul profilat continuu. La parter ferestre lărgite, transformate în vitrine comerciale. La dreapta porții se păstrează o fereastră originală, cu ancadrament lat, profilat, cu sohlbanc profilat pe console.

UȘI

Acces prin gang boltit, amplasat în ax. Accese la spațiile comerciale de la parter direct din stradă, uși formate prin spargerea parapeților ferestrelor inițiale.

PIVNIȚE

Pivniță sub latura spre curte, bolțișoare pe șine metalice. Nivel pivniță în decroș.

PLANȘEE

Unele încăperi cu bolți a vela, restul cu planșee pe grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolți și bolțișoare de cărărmidă, planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună. Casa a fost realizată în mai multe etape, nucleul de secol XVI a fost reconstruit și extins în secolul XVIII. Ultima reconstrucție de secol XIX a dat aspectul de azi.

ALTE DETALII REMARCABILE

Brâu profilat care marchează nivelul etajului. Fațada principală modificată la nivelul parterului, ferestre lărgite, două dintre ele transformate în uși. Acces prin gang acoperit cu bolți a vela. Casa a fost proiectată ca locuință pentru doi preoți. Amplasament generos, de 1720mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată de la E la V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă, parter înalt şi pivniţă semiîngropată, retrasă pe parcelă colinară, la N de biserică. Împreună cu bisericaş fosta şcoală de fete şi magazinul (fostă sală) formează centrul satului, pe partea de E a străzii. Casa domină locuinţele de vis a vis prin dimensiunea parcelei şi a construcţiei şi prin poziţionare.

DATA INVENTARIERE

05/08/2014

LOCALITATEA

COPŞA MARE

GROSSKOPISCH (DE)

NAGYKAPUS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Biertan, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaş

CAPITLU BISERICESC

Mediaş

STATUTUL VECHI

sat/târg liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă/camere de oaspeţi

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, la cotă inferioară acesteia, lângă zidul de fortificaţie.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 40m de la drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Pe latura de S a parcelei.

DATE ISTORICE

1283 Între clericii Mediașului este menţionat preotul Theodricus din Copșa Mare. (Klima, după Ub.-I-203-145)
1763-1765 Se lucrează la casa parohială. (Klima, după *Kirchenrechnung*)
1776 Se construieşte bolta pivniţei. (Klima, după *Kontrakt* din actele parohiale)
1826 Se demolează casă până la nivelul pivniţei, încăperile neboltite ale pivniţei sunt acoperite cu boltă, camerele sunt reconstruite. (Klima, după Gedenkbuch, p.14)
Pe pinionul casei se poate citit *1826*, inscripţie ce aminteşte de aceste modificări radicale. (Klima, *Lokalaugenschein*, 1964)
1880 Episcopul G.D.Teutsch notează: "Casa din Copșa în stare de ruină - nici nu se uscase moratrul unor încercări de îmbunătăţire-exprimă starea vieţii spirituale". (G.D.Teutsch, *Generalkirchenvisitationen* 1925/357)

ACARETURI PĂSTRATE

Șopron amplasat pe latura de V a parcelei, din zidărie de cărămidă cu acoperiș în două ape. Bucătărie de vară.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șură, grajduri.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Grosskopisch.* 1982.
TÜRK, A. Pfr.i.R *700 Jahre Heimat Großkopisch in Siebenbürgen.* 1986
BRANDSCH, R. *Ein Bild endemisch bedingter Minderweritgkeit der Kräfte des Lebens.* 1940
Registrul de Inventar Neicov, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1713; 1763 – 1776; 1826	Clădire tradiţională, ornamentaţie barocă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, două șiruri paralele.	6	pivniţă+P	P	3	2

ACOPERIŞ

În două ape, coama paralelă cu faţada principală, șarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi. Două coșuri fum ăn zona coamei, cu acoperăminte ţiglă în două ape. Cornișă lată, profilată.

PINION

Pinioane teșite pe S și N. Pe S chenar din platbandă de tencuială cu inscripţie "*1826*", flancat de două guri de aerisire verticale, medii, cu ancadramente cu colţuri evazate. Pe N două ferestre mari, verticale.

PRISPE, LOGII

Acces pe scară acoperită 1 apă, adosată faţadei de N.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi, obloane lemn. Ancadramente rectangulare cu friză decorată cu motive vegetale, sohlbanc profilat pe console aplatizate și motive inelare (lanţ) pe parapet. Două ferestre pe faţada principală (V) și două pe faţada S au fost înlocuite cu tâmplărie modernă cu geam termopan. Pe S se mai păstrează o fereastră dublă cu deschidere normală.

UȘI

Accesul se face de pe latura de N. Acces la pivniţă în axul faţadei principale (V), prin edicul de zidărie cu acoperiș o apă.

PIVNIŢE

Datorită pantei accentuate a terenului, casa are pivniţă la nivelul solului către vale (V) și îngropată către deal (E).

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare relativ bună, acoperiș etanș, binale funcţionale. Cu degradări ale finisajelor exterioare cauzate de umiditatea ascensională și expunerea la intemperii.
Aria construită 268mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: *SB-II-m-B-12363*). Faţada principală (V) și cea de S ritmate de panouri verticale, reliefate, cu colţurile decupate. Contrafort scurt pe colţul de SV. Zid înalt la uliţă, cu poarta de atelaje cu buandrug de lemn, alături portiţa pietonală.
Curte de 3.204mp și grădină de 7.905mp.

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire cu latura scurtă către stradă, aşezată între zidul bisericii şi casa parohială catolică, pe o fâşie îngustă de teren, care se lărgeşte spre curte, cu o mică anexă pe faţada SV. Între casă şi biserică poartă carosabilă în zid înalt cât cornişa casei, portiţă decupată în aceasta.

DATA INVENTARIERE

23/04/2017

LOCALITATEA

COPŞA MICĂ

KLEIN KOPISCH (DE)

KISKAPUS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraşul Copşa Mică, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Şeica

CAPITLU BISERICESC

Şeica

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

cancelarie parohială, folosită de comunitate

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, lângă zidul de incintă.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca20m de la strada principală DN14.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de V.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1415 În legătură cu procesul dijmelor este menţionat preotul "*Nicolai in Kops minori*". (Klima, după Ub. III-1784-644). În 1510 Copşa Mică este sat liber al Scaunului Şeica. (Klima, după Müller G.E.: *Stühle und Distrikte*, 1941/188). 1775 În localitate apare un conflict între luterani şi catolici pe tema proprietăţii asupra vechii biserici. (Klima, după *Staatsratsakt* nr.2634 din 1775). În 1786 un preot maghiar preia serviciul în comunitatea evanghelică. Până atunci parohia fusese deservită de clerici saşi. (Klima, după Arz G., *Series pastorum*, 1955, Tipposkript).
Casă din 1908, 6 încăperi în anfiladă, pivniţă+P, acopriş 2 ape, coama perpendiculară pe faţada la stradă. Învelitoare ţigle solzi. Streaşină lată către curte. 3 coşuri de fum, cele de pe apa de SV amplasate către streaşină. Pinion teşit la stradă (NV), delimitat de cornişă profilată protejată de ţiglă solzi, cu 2 guri de aerisire pod. Ferestre moderne, tâmplărie PVC cu geam termopan, două canaturi, dintre care unul fix, oberlichturi două ochiuri. Ancadramente plate de tencuială care îmbracă jumătatea inferioară a ferestrelor ca un trapez. Pe faţada la stradă două ferestre, pe cea lungă, spre vecin, două ferestre de dată recentă. Restul ferestrelor sunt pe faţada la curte (NE). Acces principal şi la pivniţă de pe latura lungă la curte (NE), de pe cerdac.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

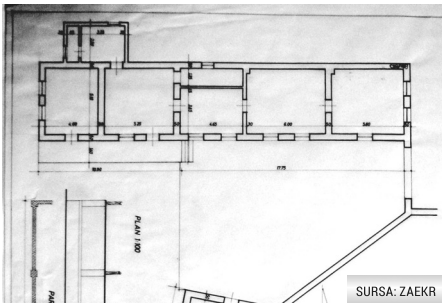
Se păstrează o magazie (1909). AU dispărut coteţe de păsări şi porci, şura.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare foarte bună, casă recent renovată, cu învelitoare şi ferestre noi. Aria construită 174mp. Curte de 1.906mp, grădină de 2.766mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Klein Kopisch.* 1982.
PORUMB, M. Fişă de inventariere monumente istorice.
Planuri arhiva ZAEKR. HENNING, 1968.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă foarte ușoară N-S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire rectangular, cu foișoare ieșite în rezalit și dispuse simetric pe fațada principală și cea posterioară. Prelungire cu construcție anexă pe SE (probabil o fostă verandă, acum închisă și cu golurile multe reduse). Gard de lemn pe soclu de beton, poartă metalică. Parcelă generoasă de teren, curte de 2.663mp, grădină de 5.040mp.

DATA INVENTARIERE

04/08/2014

LOCALITATEA

CRAINIMĂT

BAIERDORF (DE)

KIRÁLYNÉMTI (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Șieu-Măgheruș, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistrița

CAPITLU BISERICESC

Bistrița

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, locuință particulară

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, în proximitatea acesteia.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

20m de la drum secundar, 650m de la DN17/E58.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de V.

DATE ISTORICE

1506 Localnicii care își pierd casa în urma incendiului devastator din acest an sunt scutiți de taxe pentru 2 ani. (Csallner, p.30)
1709-1710 Casa parohială și școala sunt ocupate de trupe militare. (Csallner, p.73)
1906 Actuala casă parohială a fost construită pe locul celei vechi, care a trebuit demolată din cauza stării constructive precare.Cea de azi seamănă cu o vilă, are un antreu, 5 camere mari, o bucătărie încăpătoare, o toaletă și o seră pe SE. O lungă perioadă de timp casa a fost motiv de dispută la tribunal, pentru că directorul școlii de stat, cu ocazia reformei școlare din 1948, o trecuse în patrimoniul statului ca fiind clădirea școlii. (Klein, p.44)
1952 Casa revine în proprietatea comunității săsești, la scurt timp clasele se mută în clădirea școlii, dar rămâne locuită în continuare, pentru o perioadă, de director. Consiliul Popular plătește circa 1500 lei/an chirie. În 1966 fostul dormitor este renovat și folosit ca birou parohial. În 1970 emigrează prima familie de sași, iar directorul școlii se mută din casa parohială în casa acestora, rămasă liberă. (Klein, p.44)
1972 Casa este vândută unei familii bogate de români. (Klein, p.44)

ACARETURI PĂSTRATE

Grajd, șură de lemn, diverse cotețe.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLEIN, M. *Heimatbuch von Baierdorf im Nösnerland in Nordsiebenbürgen*.1992
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Baierdorf.* 1984.
CSALLNER, E. *Denkwürdigkeiten aus dem Nösnergau.* Bistritz, 1941.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, rezalit faţă/spate	1906.	Aspect de conac, faţadă neoclasică de început de sec.XX.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
Distribuţie din hol central.	5 + bucătărie	pivniţă + P	pivniţă + P	3	3

ACOPERIŞ

În patru ape, învelitoare ţigle solzi cu intervenţii cu ţigle rectangulare industriale la streșini. Intersecţie cu acoperişurile în două ape ale rezaliturilor de pe faţada principală și cea posterioară. Trei coşuri de fum, două dintre ele în zona de coamă. Cornișă profilată.

PINION

La rezalitul de NV și la cel de SE câte un pinion triunghiular de zidărie cu oculus pentru aerisire, marcat pe cele 4 direcţii de bolţari aplatizaţi.

PRISPE, LOGII

Foișoare spre stradă și spre grădină, dispuse median pe faţade. Acoperișuri individuale în 2 ape. La stradă foișorul a fost iniţial deschis, cu arcadă de zidărie (arcul median mai înalt). Acum închis, ferestrele mai mici decât golul iniţial și de formă rectangulară.

FERESTRE

Moderne, tâmplărie PVC alb cu geam termopan, 2 canaturi, 1 fix+1 mobil, deschidere spre interior. La stradă ancadramente late de tencuială, arc în plin cintru la partea superioară, cu sprânceană profilată sprijinită pe bolţar de cheie și console aplatizate decorate cu ciucuri. Spre curte (NE) o fereastră mare, cu 2 canaturi și oberlicht a fost zidită, păstrează doar 1 canat și ancadrament profilat.

UȘI

Uși moderne, tâmplărie de PVC sau metalică. Acces în casă din curte, de pe latura de NV.

PIVNIŢE

Spre stradă pivniţa cu bolţișoare pe șine metalice a fost modernizată și transformată în bucătărie. Cealaltă pivniţă, cu intrare tot de pe NV, nu a fost investigată.

PLANȘEE

Planșee de lemn, drepte, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă cu planșee de lemn tencuite peste parter și bolţișoare boeme peste pivniţă. Stare de conservare bună. Clădirea a fost modernizată și modificată. Aria construită 193mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Toate golurile au fost mai mult sau mai puţin modfícate, ferestrele fiind complet zidite sau doar parţial, păstrându-se totuși urmele ancadramentelor vechi. Lezenele cu bosaje de pe flancurile clădirii au fost păstrate, dar nu se observă din cauza paletei cromatice incorect aplicată. Această observaţie este valabilă pentru toate faţadele.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire de 525mp amprenta la sol, compusă dintr-un corp mai nou aşezat perpendicular (pe direcţia E-V) pe cel vechi (N-S), între zidurile primei curţi la N de curtea bisericii. Cu tot cu suprafaţa construită, curtea parohială are suprafaţa de 5.493mp. Singura casă din mediul rural care se găseşte (încă) între zidurile de incintă ale bisericii.

DATA INVENTARIERE

08/10/2013

LOCALITATEA

CRISTIAN

GROSSAU (DE)

KERESZTÉNYSZIGET (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Cristian, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber, landleri

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere de oaspeţi

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N, în incinta bisericii, între zidurile de fortificaţie

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă în incinta fortificată

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, în primul zwinger dinspre biserică.

DATE ISTORICE

1337 Preotul Henricus *de Maiori insula et de minori* este numit preot la Cristian. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I-144)
1588 În faţa magistratului din Sibiu are loc un proces între Turnişor şi Cristian, din cauza unei păşuni care ar fi aparţinut curţii parohiale din Cristian. (Klima, după *Akten der Nationsuniversität*, 1588-1296 Lade 2) sec. XVI Către nord, în faţa interiorului cetăţii, sunt construite două curţi. În prima se află casa parohială. Nu departe de aceasta se află fântâna, care era folositoare şi în timpul asediilor. Prima curte era prevăzută cu un mic zwinger către a doua curte. Din zidul dintre cele două curţi răsare un turnuleţ de pază, prevăzut cu fante de tragere, numit amvonul ciumei /*Pestkanzel*. (Klima, după Horwath, p.86)
Latura casei care se întinde spre N datează din Evul Mediu. Clădirea are pivniţă boltită, cu 4 compartimente. 1800 În jurul accestui an este ridicată latura principală a casei, cu un nivel. Este legată de casa medievală. Spre V se află grădina-*Pockesgärtchen*, înconjurată de zidurile vechi de fortificaţie. (Klima, *Lokalaugenschein* 1977)
1972 Se construieşte o baie prin subîmpărţirea bucătăriei. 1984 Introducerea încălzirii centrale. (Weingärtner , p.161)

ACARETURI PĂSTRATE

Acareturile ocupă latura de N a curţii II. Şopron de lemne (acoperiş 2 ape, ţigle), grajd de vite şi grajd de cai (zidărie, acoperiş 2 ape cu ţigle, 2 lucarne de încărcare pod). Cuptor de pâine pe zidul bisericii. Fântână.

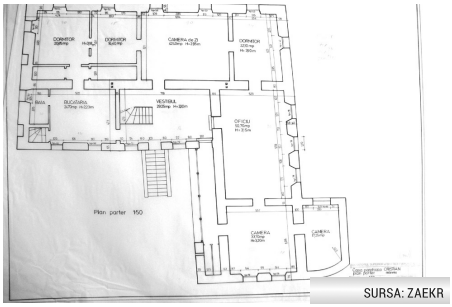
ACARETURI DISPĂRUTE

Şură 300mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Grossau*. 1981.
Planuri arhiva ZAEKR. HENNING, SCHULLERUS, 1971.
SCHUMANN, NOSSEK, 1979.
GOIA, A. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1996(?).
WEINGÄRTNER, E.M., *Ein Heimatbuch über die Gemeinde Grossau in Siebenbürgen/Rumänien*, 1988

SURSA: ZAEKR

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L.	cca.1550; 1800; 1900-1910	Baroc, pridvor de început de secol XX.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	3+dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	2	2

ACOPERIŞ

În două ape, coama perpendiculară pe faţada N, şarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi. Două coşuri de fum, câte unul pe fiecare apă, amplasate către zona de streaşină.

PINION

Pinion triunghiular pe N, în ax fereastră mare.

PRISPE, LOGII

Pe E pridvor de lemn pe patru arcade de zidărie în plin cintru. Parapet din șipci de lemn, stâlpi cu arcade de lemn traforat. Capătul de N este zidit (amenajarea unei băi). Pe colţul de NV un mic bovindou (amvonul de ciumă) cu ferestruică mică în ax.

FERESTRE

Ferestre duble, cu deschidere spre interior, două canaturi cu patru ochiuri, oberlichturi. Trei ferestre pe faţada V, două pe N, una pe S (la încăperea în rezalit). La pinionul de pe faţada N fereastră mare, dublă, deschidere normală, două canaturi cu opt ochiuri.

UȘI

Acces de pe pridvorul corpului 2. Uși interioare din tăblii de lemn. Acces la pivniţă pe sub pridvorul de pe latura de E, prin penultima arcadă a parterului.

PIVNIȚE

Pivniţe pe fundaţii de piatră, boltă de cărămidă în cruce.

PLANȘEE

Planșee grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, interioarele au fost renovate. Tencuielile și zugrăvelile exterioare prezintă unele degradări cauzate de expunerea la intemperii.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: SB-II-m-A-12369.05). Contrafort scund, acoperit cu ţiglă, zidul mai gros între contrafort și turnuleţul de colţ (*Pestkanzel*) urcă până în zona ferestrelor. Pe NE capătul pridvorului este închis, pentru a face loc băilor.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular (parter în L).	sec. XVII(?); în jur de 1800.	Casă cu aspect de locuinţă urbană, stil clasicist.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
Distribuţie hol central, 2 şiruri paralele.	iniţial 5P+3E, azi la parter 4camere+bucătărie+vestibul	P+E	pivniţă+P+E	3	2

ACOPERIŞ

În patru ape, coama paralelă cu zidul de fortificaţie, învelitoare ţiglă solzi, câte o lucarnă semicirculară pe fiecare din pantele scurte (E şi V). Patru coşuri de fum cu acoperământ de ţiglă în două ape. Cornişă profilată.

PINION

Din cauza etajării parţiale a corpului 2 (doar tractul de S), peste tractul de N panta acoperişului formează un pinion teşit, care se continuă spre S cu etajul.

PRISPE, LOGII

Scară de zidărie de acces în casă, poziţionare frontală pe faţada de N, pe flancul stâng. Parapet în trepte, copertină cu structură metalică într-o apă, învelitoare de plexiglas.

FERESTRE

Ferestre duble, cu deschidere spre interior. La parter în două canaturi patru ochiuri, oberlichturi două ochiuri. La etaj ferestre în două canaturi cu şase ochiuri, oberlichturi patru ochiuri. pe faţada S câte cinci ferestre aliniate la fiecare nivel. Pe faţada E alternanţă de câte două ferestre cu alte două oarbe, iar la etaj două ferestre pe flancul sudic.

UŞI

Acces principal pe N, scară frontală. Acces la pivniţă din interior şi de pe faţada de N, în stânga scării. Uşi interioare din tăblii de lemn.

PIVNIŢE

Bolţi de cărămidă semicilindrice.

PLANŞEE

Planşee grinzi de lemn, tavane tencuite. Într-o cameră tavan cu fragmente de pictură.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă, planşee lemn, şarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, interioarele au fost renovate. Tencuielile şi zugrăvelile exterioare prezintă unele degradări cauzate de expunerea la intemperii.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: SB-II-m-A-12369.05). Etaj parţial doar peste tractul de S, rezultând un acoperiş cu coama neaxată. Casa are aspect de locuinţă urbană cu etaj.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire cu rezalite pe flancuri, retras din frontul continuu de case de pe latura de S a str. Piaţa Libertăţii. Ocupă o parcelă de colţ şi este orientată cu latura lungă către strada principală (la N). Între casă şi biserică se află un parc. Împrejmuire cu zid între pilaştri prismatici cu pinacluri. Doar în faţa casei gard metalic pe soclu de beton.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, de cealaltă parte a Parcului Eroilor.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 10m de la strada Piaţa Libertăţii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de N a parcelei.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1398 În legătură cu dispute privitoare la moară, este menţionat Stephanus, preot al Bisericii Sf. Nicolae din Cristian. (Klima, după Ub.III-1408-208f). 1556 Se menţionează existenţa unei pivniţe în curtea bisericii (*kirchhoff*), care aparţine curţii parohiale (*Pfarrhoff*). (Klima, după *Kirchliche Blätter*. 1892/60f). 1611 Trupele principelui Gabriel Bathori incendiază Cristianul, împreună cu alte localităţi din Ţara Bârsei. (Qu.Kr. V/424). 1658 Turcii, tătarii, locuitorii din Ţara Românească (Bleschländer), moldovenii şi cazaci invadează Ţara Bârsei şi incendiază satele săseşti, inclusiv Cristian. (Klima, după Qu.Kr.IV/185). 1739 Cea mai mare parte a satului, împreună cu casa parohială, sunt distruse în incendiul produs de neatenţia unui ţăran. (Klima, după Qu.Kr.IV/142). 1891 Este construită casa parohială (Klima, după Herfurth, 1898/501). Casa este construită după planurile arh Christian Kertsch, cu 10.000fl. din fondurile pentru construirea cazărmii şi 2.500fl valoarea materialelor donate de comunitate. (*Topografia monumentelor*, p.232)
Casă cu aspect de vilă neoclasică, 10 încăperi, portal monumental de acces dinspre stradă, coloane cu bază, capitel şi abace susţin un antablament triunghiular, cu arhitravă profilată, friză cu inscripţie *ICH UND MEIN HAUS - WIR WOLLEN DEM HERRN DIENEN.(Jos.24,15)* şi cornişă cu denticuli.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Nu se păstrează acareturi. În partea de S a curţii parohiale a existat o bucătărie de vară, 44mp.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare foarte bună, recent renovată. Suprafaţa construită 460mp. V. Curte de 1.180mp şi grădină de 2.564mp.

BIBLIOGRAFIE

POPA, C. *Arhitectura rurală şi arhitectura de tip urban în Râşnov şi Crisitan (Braşov) între 1820-1910.* Buletinul Comisiei Monumentelor istorice. Bucureşti, 1996 (patrimoniu.gov.ro)
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Neustadt.* 1982.
HERFURTH, D.Fr *Neustadt und seine Bewohner.* 1904.
Topografia monumentelor din Transilvania. Jud. Braşov. 3.4

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

CRISTIAN

NEUSTADT (DE)

KERESZTÉNYFALVA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Cristian, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Ţara Bârsei

CAPITLU BISERICESC

Ţara Bârsei

STATUTUL VECHI

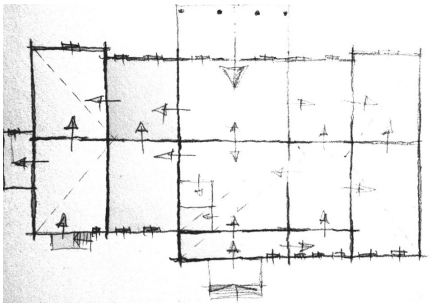
sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere de oaspeţi

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată de la S la N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Amplasament privilegiat, în proximitatea castelului Bethlen și a bisericii. Acces pe uliţa ce se desprinde din DJ143 către V, apoi urcă spre S pe lângă castel și continuă spre V, înconjurând curtea parohială. Între casă și bucătăria de vară zid înalt, cu poartă și portiţă. Împrejmuire cu gard plasă metalică între stâlpi de beton.

DATA INVENTARIERE

11/05/2014

LOCALITATEA

CRIŞ

KREISCH (DE)

KERESD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Daneș, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Sus

CAPITLU BISERICESC

Lalsea

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

în folosinţa comunităţii, capelă de iarnă, întruniri

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, mai jos decât aceasta.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 20m de la uliţa bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, către latura de E a parcelei.

DATE ISTORICE

1309 În marele proces al dijmelor dintre decanatele săsești și episcopul transilvănean este menţionat decanul Herricus din Criș (*Crys*) și preotul acestei parohii. (Klima, după: Ub. I-314-240)
1676 După un incendiu la Criș, stăpânul pământurilor, Alexius Bethlen, nu permite reconstruirea șurii parohiale și a școlii pe vechiul amplasament. Șura o trimite într-o mlaștină, iar școala pe locul în care se găsea grajdul de cai al preotului. (Klima, după: Teutsch, F. *Kirchengeschichte* I/505)
1859 Din cauza unui incendiu patru cincimi din sat sunt distruse, pentru că pe atunci doar trei case aveau învelitori de ţiglă. (Klima, după Wonnerth, G. 1912/671)
1887 Începe construcţia unei noi case parohiale (Klima, după Wonnerth, G. 1912/687)
1899 Predicatorul curţii Bernhard Rogge și profesorul Schubert din Kiel vin la Criș, ca reprezentanţi ai Asociaţiei Gustav Adolf. (Klima, după Wolff H. , *Die Gustav Adolfgem. des Schässb. Kirchenbezirk*, p.21, Hermannstadt 1905)
Pentru că satul este iobag, preotul primește, înainte de reformă, 1 pătrime din dijmă, iar trei pătrimi primea episcopul de Alba Iulia. După reformă cele trei pătrimi îi revin nobilului, care le predă fiscului contra unei arende. (Klima, după Grimm Josef, *Das Urbarialwesen in Sieb*., Wien, 1863/116)

ACARETURI PĂSTRATE

La V de casă, șură de lemn cu grajd de zidărie, sub același acoperiș în 2 ape cu învelitoare ţiglă solzi și azbest la streașini. La N de casă, bucătărie de vară din zidărie cu acoperiș în 4 ape, ţiglă solzi, 2 ferestre și ușă. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajd (sf. sec. XIX), 35mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kreisch.* 1981.
Planuri arhiva ZAEKR. Nesemnate, 1972. Fond 312/400 Neicov, Registrul de Inventar, Protopopiatul Sighișoara, Parohia Criș, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1887, sec. XX	Locuinţă tradiţională, faţade de factură neoclasică.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
Două tracturi paralele, cu distribuţie din hol.	6	pivniţă+P	1	3	2

ACOPERIŞ

În patru ape, coama perpendiculară pe faţada principală (E). Învelitoare ţigle solzi și reparaţii cu ţigle rectangulare, industriale, în zona streșinilor. Două lucarne mici rectangulare, pe apa spre vale (N). Trei coșuri de fum, două în zona coamei (probabil cele iniţiale) și unul la mijlocul apei de V.

PINION

Pinion triunghiular la foișorul de acces de pe N, laturile profilate, susţinut de trei pilaștri cu secţiune rectangulară.

PRISPE, LOGII

Foișor median cu 3 stâlpi rectangulari de zidărie, acces lateral pe ambele părţi, balustradă de beton, acoperiș în două ape, învelitoare ţiglă solzi.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, două canaturi cu patru ochiuri, oberlichturi patru ochiuri, obloane. Ancadramente rectangulare, cu sprânceană și sohlbanc profilate. Două perechi a câte două ferestre pe E. Câte o fereastră de o pare și de alta a foișorului+o fereastră mică, recentă (pentru baie). Ușa și două ferestre alături, în zona foișorului. O fereastră pe V, pe flancul stâng și patru ferestre pe faţada spre biserică (S).

UȘI

Acces principal prin foișor, ușă dublă cu deschidere normală, în două canaturi. Acces secundar lateral (V), scară adosată zidului, protejată cu acoperiș de tablă, ușă tăblii lemn cu geam. Acces la pivniţă pe sub foișor.

PIVNIŢE

Nivel pivniţă în decroș, răsuflători orizontale pe faţadele de E (două), N, V.

PLANȘEE

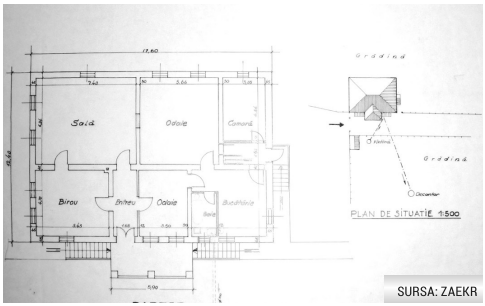
Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă, planșee de lemn, șarpantă de lemn și învelitoare ceramică. Stare de conservare relativ bună, faţadele spre stradă au fost reparate și zugrăvite, acoperiș etanș. Pe celelalte 2 faţade, nerenovate, se observă fisuri și crăpături și degradări al finisajelor. Suprafaţa construită 243mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Soclu în decroș și nivel pivniţă marcat cu brâu puternic profilat. Faţada principală este cea îngustă, de E, către castel și este singura ornamentată cu ancadramente și ordonată de trei pilaștri aplatizaţi, cu bază și abacă.
Curte de 418mp și grădină de 3.262mp.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia N-S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Descrierea din această fișă se referă la casa parohială înainte de demolara din 2012, deoarece noua construcţie a fost proiectată de la început ca pensiune și nu mai face obiectul acestui studiu.
Casă cu parter înalt și pivniță semiîngropată, amplasată liber pe parcelă generoasă de teren, retrasă pe deal, în spatele bisericii.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

CRIȚ

DEUTSCH KREUZ (DE)

SZÁSZKERESZTÚR (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Bunești, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Abaţia Cârţa / provincia Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Saschiz- Sighișoara

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, demolată, reconstruită ca pensiune

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, la cotă superioară acesteia.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 150m de la drum ce înconjoară biserica.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

Retrasă în zona de SV a parcelei.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1843 se construiește casa nouă, după ce casa veche, aflată mai jos, lângă fântână, este demolată. (Klima, după *Gedenkbuch*, S.115). 1884 Episcopul G.D.Teutsch notează că deja la casa parohială sunt fisuri care dau de gândit, deoarece pîrîul care curge la poalele dealui a spălat deja stăvilarele, care nefiind refăcute suficient de repede, au permis începerea alunecărilor de teren, ce pot pune în pericol toate clădirie de acolo - biserică, școală. (Klima, după *Generalkirchenvisitationsberichte* 1925/439). 1885 Se construiesc acareturi noi în curtea parohială (șură, grajd, șură de lemne).
Casa din 1843 este complet demolată în 2012, iar în 2014 este finalizată casa nouă, cu funcţie de pensiune, denumită "Casa Kraus" după numele preotului în timpul căruia s-a ridicat casa anterioară. (Fundaţia Michael Schmidt).
Casă din 1843, modificări în 1973-1976, stil tradiţional, elemente baroce, 10 încăperi în tracturi paralele, similar casei din Seligstadt, pivniţă+P, acoperiș în 4 ape, învelitoare ţiglă solzi, 3 coșuri de fum, cornișă profilată. Pridvor vitrat pe NE pe 2/3 din lungimea faţadei, parapet scândură, acoperiș rezultat din prelungirea apei principale. Scară laterală închisă în corpul pridvorului. Pivniță în decroș cu răsuflători orizontale. Bolţi de cărărmidă semicilindrice și calotă a vela. Tavane tencuite.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Șură (270mp) cu trei compartimente, de zidărie.
Au dispărut bucătăria de vară (sec. XIX) de zidărie, 40mp; șopronul de lemne

ACARETURI DISPĂRUTE

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Deutschkreuz*, 1981.
STROE, A. Fișă inventariere monumente. 1992
HUREZEAN, R. *Criț. Istoria, poveștile, și viaţa unui sat de sași.* Cluj-Napoca, 2016.

SURSA: SIEBENBUERGER.DE

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la S la N.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire așezat liber pe parcelă, retras mult în spatele aliniamentul de case de pe partea de S a străzii principale. Spre deosebire de locuințele vecine, cu latura scurtă către stradă, clădirea este orientată cu latura lungă către aceasta. Curte de 1612mp și grădină de 978mp.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

CUND

REUSSDORF (DE)

KUND (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Bahnea, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Băgaciu UA

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, școală

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La 75m SV de biserică, de cealaltă parte a drumului.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 65m de la drumul principal DJ151B.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, așezată liber pe parcelă.

DATE ISTORICE

1335 Printre preoții comunităților care aparțin de arhidiaconatul Târnava (*archidiaconatus Kukullev*) se află pe lista plătitorilor de taxe papale și "Henricus sac. de Cund". (Klima, *după Monumenta Vaticana* I-102/103). 1816 După ce țăranii liberii au fost deproprietăriți în 1793, în urma plângerilor se decide ca aceștia să fie despăgubiți pentru curțile lor și să li se pună la dispoziție terenuri curățate sau cu îmbunătățiri funciare, iar dijma să revină preotului evanghelic. Însărcinatul cu punerea în aplicare a acestor măsuri se lasă influențat de stăpânii de teren și țăranii rămân în continuare iobagi. (Klima, după Gündisch, p.83). 1880 Casa este în stare de ruină. (Klima, după Jekeli, p.145). 1900 Casa veche este demolată și se construiște cea de azi. (Klima, după Gedenkbuch, S.26). Asociația Gustav Adolf Werk donează pentru construcție 7243 de coroane. (Klima, după Jekeli, Festgabe 1912/145)
Aspect de casă urbană, 5 încăperi în L, pivniță+P, acoperiș 4 ape, învelitoare țigle solzi, lucarne de tablă. 2 coșuri de fum. Cornișă profilată. Cerdac în L pe latura spre deal (S), stâlpi și parapet lemn. Pe fațada spre stradă (N) acces protejat cu copertină și 2 scări laterale cu balustrade fier forjat. Nivel pivniță în ușor decroș cu brâu profilat, bolțișoare de cărămidă. Tavane tencuite la parter.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Grajd, șură, șopron, bucătărie de vară cu cuptor pâine și cazan rufe (1900). Acareturile amplasate în fața casei, pe latura de V a parcelei. Nu se cunosc date despre acareturi dispărute.

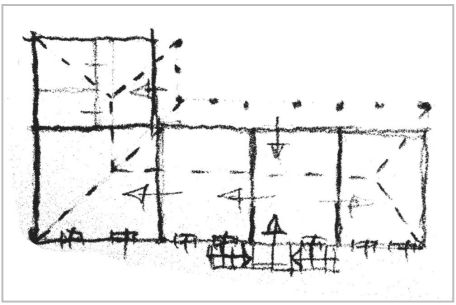
STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare medie, cu degradări ale finisajelor din cauza infilitrațiilor de apă. Suprafață construită 184mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Reußdorf.* 1982.
EBERLE, W.E; HIEN, H. *Reussdorf Unser Heimatort in Siebenbürgen.* 2011.
STROE, A. *Fișă de inventariere monumente istorice.* 1994
Neicov, Registrul de Inventar, Protopopiatul Sighișoara, Parohia Cund, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la N la S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire în Z amplasat lângă zidul de fortificaţie şi turnul poartă, pe parcelă mare de teren aflată la S de biserică. Casa aşezată cu latura scurtă la stradă, retrasă din aliniamentul de case. Împreună cu biserica formează centrul vechi al localităţii. Poartă înaltă în zid, acoperită cu ţiglă.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

CURCIU

KIRTSCH (DE)

KÜKÜLLŐKŐRÖS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Dârlos, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaş

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Băgaciu, surogaţia inferioară

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S, în proximitatea bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 150m de la drumul principal DJ142A.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de E.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

Casa parohială veche, acoperită cu şindrilă, se afla în stare de conservare foarte proastă. În 1904 casa este reconstruită. (Mosberger, p.64, după *Gedenkbuch*). Casei parohiale îi aparţinea un şopron pentru teasc, cuptor de pâine, şopron de care, grajduri, şură, cotețe şi o mică grădină de flori şi de legume. (Mosberger, p. 64). Terenul care aparţinea casei parohiale: casă şi curte - 688 Klafter; grădină - 1353Klaft.; arabil - 12 Joch şi 76 Klaft.; câmpuri - 8 Joch şi 411Klaft.; grădini - 1 Joch şi 126 Klaft.; vii - 1094Klaft.; păşune - 609 Klaft.; neproductiv - 1 Joch şi 1088Klaft. În total 24 Joch şi 1209 Klafter. (Mosberger, p. 66). (1 Klafter are circa 1,80m, iar 1 Joch are în jur de 5.000mp). 1967 Casa parohială este luminată încă cu lămpi cu petrol. (Neicov, Registru Inventar1967)
Casă din 1905, stil tradiţional, faţade cu elemente neoclasice, 5 încăperi în anfiladă cu acces de pe cerdac, pivniţă+P, acoperiş 4 ape, cu întoarceri la capete, unde se intersectează cu acoperişurile rezalitelor. Învelitoare ţigle solzi, lucarne de tablă circulare. Cornişă profilată. Pridvor în L spre curte, stâlpi cu contravântuiri şi parapet lemn, soclu zidit. Pivniţă parţială sub 3 camere de la stradă, bolţişoare pe grinzi metalice, acces pe sub pridvor, prin rezalitul de pe flancul drept. Ferestre duble, cu deschidere spre interior la faţada principală şi deschidere normală la celelalte.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

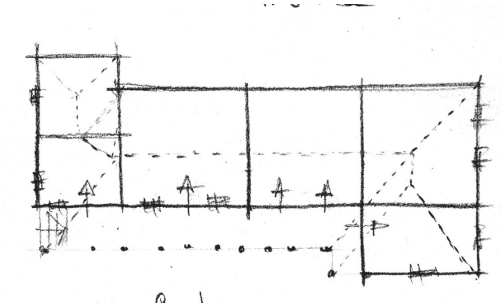
Bucătărie de vară (1902) de 6mp, cuptor, fântână, şopron (1876, inscripţie) şi grajd (378mp împreună).
A dispărut şura.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare medie, degradări cauzate de umiditate ascensională. Suprafaţa construită 247mp. Curte de 1.661mp, grădină de 1.548mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kirtsch.* 1981
POSTĂVARU, I. Fişă inventariere monumente istorice. 1994
MOSBERGER, H. *Heimatbuch Kirtsch.* 2012
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Mediaş, Parohia Curciu, 1967

DECLIVITATE TEREN

Teren plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire în U spre curte, latura lungă la stradă şi rezalituri pe flancuri. Zid spre stradă, poarta pietonală lemn în zid scund, poarta carosabilă între 2 stâlpi prismatici ornamentaţi cu panouri tencuială rotunjite la capăt, frize cu platbande şi abacă ce susţine acoperămintele de ţiglă în 4 ape. Amprenta la sol 316mp, curte de 2.924mp, grădină de 5.226mp.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE, pe parcela de lângă zidul de E al incintei bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La strada care străbate localitatea de la E la V.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă latura de S.

DATE ISTORICE

1658 Întregul sat este incendiat de tătari, dar locuitorii scapă cu viaţă adăpostindu-se în cetate. (G. Nussbächer)
1676 Un incendiu puternic distruge toate casele, cu excepţia a 4-5 căsuţe şi a şurii parohiale. (Klima, după *Repser Burg* p.63)
1752 Preotul Georg Schobel începe să scrie un jurnal / *Gedenkbuch* (Klima, după *Kirchliche Blaetter* 1914/25).
1905 Este construită casa parohială actuală de către meşterul constructor maghiar Gal în timpul preotului Lang şi a costat 8000 de guldeni (Klima, după *Gedenkbuch*, p.277)
Deoarece satul face parte din capitlul Rupea, preotul primeşte decima întreagă înainte de reformă. În 1588 o pătrime pare a fi arendată principelui, mai apoi fiscului. (Klima, după Müller, G.E., Archiv, 48/167)

DATA INVENTARIERE

08/07/2017

LOCALITATEA

DACIA

STEIN (DE)

GARAT (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Jibert, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Rupea

CAPITLU BISERICESC

Rupea / Kosd

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

hostel, proiecte sociale ONG Europas Kinder

ACARETURI PĂSTRATE

Garaj (fostă bucătărie de vară) de zidărie, acoperiş 2 ape (sec. XVIII). Grajduri de vite şi porci pe latura de E. Şopron.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şura.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Stein.* 1982.
GAAD, K. *Stein in Siebenbürgen.* 1994.
NUSSBÄCHER, G. *Stein war Pferdedorf. Aus der Vergangenheit einer Repser Gemeinde.* NW 1981.
MACHAT, C. *Topografia monumentelor din Transilvania. Judeţul Braşov.* 2002.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În U, cu foișor descentrat pe N	1905.	Neoclasic, aspect de locuinţă urbană.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi paralele pe axa E-V, încăperi în anfiladă.	8+dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	4	2

ACOPERIȘ

În 4 ape, pe flancurile la stradă interescţie cu acoperișurile în 2 ape ale rezaliturilor, care la coamă au fleuroane cu steaguri de vânt. Învelitoare ţiglă industrială, rectangulară. La stradă 3 lucarne rectangulare de tablă, în arc teșit. 3 coșuri de fum, acoperăminte ţiglă, 2 ape. Șarpantă lemn eclectică, cu clești.

PINION

La rezaliturile de la stradă, pinioane teșite cu laturile puternic profilate. Ferestre bifore mici în ancadrament simplu de tencuială, pe console plate, bosaje în câmp.
La foișor pinion triunghiular de scânduri, 2 goluri mici circulare, sprijină pe console cu capetele frumos prelucrate (rotunjite).

PRISPE, LOGII

Pe N foișor de lemn (acoperiș individual 2 ape cu moază și pop decorative, scară de acces laterală), prelungit spre stânga cu cerdac cuprins între flancurile clădirii în rezalit (scară frontală acoperită 1 apă), stâlpi lemn cu contravântuiri arcuite, parapet lemn.

FERESTRE

Spre stradă ferestre neoclasice, duble, deschidere spre interior. 2 canaturi ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri (cele de pe flancurile în rezalit sunt în arc în plin cintru). Montant vertical cu caneluri, bază, abacă decoartă cu motive vegetale. Obloane lamele lemn. Spre curte, inclusiv la pivniţă, ferestre duble, deschidere interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri.

UȘI

Acces principal de pe terasa foișorului, ușă dublă panouri lemn, deshidere normală. Acces secundar la cămară cu scară pod de pe cerdac, ușă panouri lemn, deschidere spre interior. Ușă acces bucătărie și ușă acces cameră, de pe cerdac, față în față. Ușile interioare de la tractul spre stradă și camera de NE spre curte sunt în stil neoclasic, 2 canaturi, montant vertical cu caneluri, bază și abacă decorată cu motive vegetale.

PIVNIȚE

Nivel pivniţă marcat spre stradă cu brâu puternic profilat, 9 ferestre mici orizontale grupate 2+5+2. Acoperire cu bolțișoare de cărămidă pe șine metalice. 2 accese din curte, cel lateral la bucătărie de vară cu cuptor de pâine, cu ferestre mari.

PLANȘEE

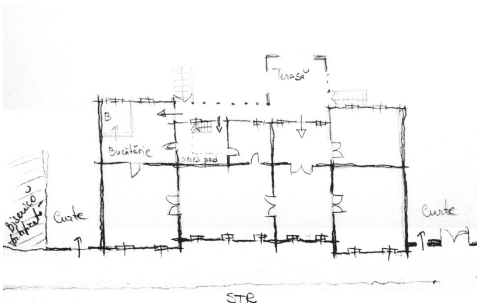
Planșee pe grinzi de lemn, tavane înalte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Clădire din zidărie de cărămidă, bolți boeme de cărămidă pe șine metalice la pivniţă, tavane pe grinzi de lemn la parter, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Foișor și cerdac de lemn, pe stâlpi lemn fixaţi individual. Stare de conservare foarte bună, acoperiș și binale etanșe. Unele degradări ale finisajelor exterioare. Clădire dotată cu apă curentă.

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţada la stradă bogat ornamentată. Lezene cu bosaje pe flancuri, capiteluri cu ciucuri, friză caneluri, abace pe care sprijină pinioanele. Grupurile de câte 2 ferestre de pe flancuri cu ancadramente profilate, arc în plin cintru cu bolţar de cheie pe care sprijină câte 1 fronton profilat de tencuială. Celelalte 5 ferestre cu sprânceană individuală, sohlbanc pe console plate.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la N la S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire retras de la stradă şi din aliniamentul de case, mult în spatele acestora, în zona de grădini. Casa parohială veche s-a aflat, probabil, în Winkelgasse.Se pare că preotul Antonius Schwarz a locuit în acea casă în perioada Reformei. A lăsat-o prin testament călugărilor, care apoi au vândut-o. (Wagner, 1994).

DATA INVENTARIERE

01/03/2011

LOCALITATEA

DAIA

DENNDORF (DE)

SZÁSZDÁLYA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Apold, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighişoara

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Saschiz-Sighişoara

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE, de cealaltă parte a drumului.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 85m de la DC56.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de V.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1782-1786 se construieşte casa parohială (Klima, după *Gedenkbuch*, p.125). Deoarece satul face parte din capitlul Saschiz, preotul primeşte decima întreagă înainte de reformă, pentru care plăteşte taxă de catedrală. (Klima, după Müller, G.E., Archiv, 48/148) În 1588 o pătrime este arendată principelui (Teutsch, *Zehntrecht*, p.173), mai apoi fiscului. (Klima, după Grimm, *Urbarialwesen*, Wien, 1863/203)
Construcţie tradiţională cu elemente baroce, realizată în etape (1782-1786; sec. XIX; 1/2 XX) identificabile prin ferestre de facturi diferite, uşi cu feronerii de sec. XVIII, sisteme diferite de acoperire a bolţilor. 7 încăperi în 3 travee, pivniţă+P, acoperiş 2 ape, învelitoare ţigle solzi, 3 coşuri de fum. Şarpantă barocă de lemn. Pe N şi S pinioane teşite. Pe N cornişă profilată cu trei goluri din care două rectangulare şi una în arc trilobat, flanchează o nişă mediană mare, încheiată în arc sprijinit pe umeri şi 2 medalioane cvadrilobate. Pe S fereastră foarte mare în arc de cerc şi trei ferestre înguste şi înalte în arc în plin cintru. Pe E verandă modernizată, amplasată median. Boltă a vela la traveea centrală, bolţişoare pe grinzi metalice (E) ,grinzi de lemn (V). Acces pivniţă E pe sub verandă. Uşi interioare panouri lemn, feronerie sec. XVIII.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

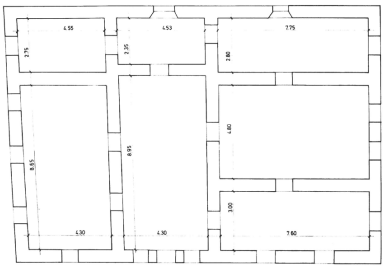
Şură de zidărie cu două grajduri (188mp), şopron de lemne (70mp), fântână.
Dispărute: Grajd, şopru de lemne, bucătărie de vară cu cuptor, (1880), transformată în anii 70 în garaj. Coteţe.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare mediocră, după o perioadă lungă în care casa nu a fost locuită. În curs de renovare
Aria construită 252mp.
Curte de 4.460mp, grădină de 8.330mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Denndorf.* 1981
WAGNER, W. Denndorf. *Eine sächsische Gemeinde in Siebenbürgen.* Dinklage, 1994
STROE, A. *Fişă inventariere monumente.* 1995
Planuri arhivă ZAEKR. HENNING, 1976. Fond 400-132.

SURSA: ZAEKR

SURSA: ARHIVA LK

DECLIVITATE TEREN

Teren plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă, cu un corp anexă perpendicular pe faţada N, adosat median. Ocupă aproape întreaga lăţime a parcelei, fiind amplasată paralel cu biserica, retrasă în spatele acesteia, având aproximativ aceeaşi lungime. Se remarcă prin masivitate şi amplasarea cu latura lungă paralel cu strada, în spatele şirului de case cu latura scurtă la stradă.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, lângă aceasta.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă de la stradă în spatele bisericii

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1794 Este finalizată construirea unei case parohiale. (Klima, după Kirchenrechnung). În 1874 Casa capătă forma actuală. (Klima, după *Kirchenrechnung*), În 1869-1874 Cunoscutul istoric şi teolog Johannes Höchsmann este preot la Daneş. (Klima, după *Kirchliche Blätter*, 1941/144)
Deoarece preotul este membru al capitlului Laslea, primeşte doar o pătrime din dijmă. Celelalte trei pătrimir sunt predate episcopului de Alba Iulia, înainte de reformă, respectiv principelui, după aceea. (Klima, după Müller, G.E., Archiv, 48/151)
Casă din 1794 cu transformări în1874, stil tradiţional, elemente de factură barocă. 6 încăperi în anfiladă, 3 tracturi paralele, pivniţă+P, acoperiş 3 ape, învelitoare ţiglă solzi. 4 coşuri de fum. Cornişă profilată. Streaşină lată pe latura lungă N. Pinion teşit pe latura scurtă E, delimitat de cornişă profilată, protejată de ţiglă solzi. Două ferestre mici flanchează inscripţia *A.D. 1874/ 2000.* Ferestre duble cu deschidere normală, 2 canaturi, oberlichturi în arc aplatizat. Ancadramente plate de tencuială. Pe flancul de V (din altă etapă de construire), ferestre rectangulare cu obloane. Acces pe latura lungă N, lângă clădirea anexă, în arc aplatizat, cu trepte frontale. Un alt acces de pe S, în arc aplatizat. Acces la pivniţă de pe N, în arc. Răsuflători orizontale la pivniţă.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

DANEŞ

DUNESDORF (DE)

DÁNOS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Daneş, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighişoara

CAPITLU BISERICESC

Laslea

STATUTUL VECHI

sat iobag (abaţia Kolosz-monostor), apoi sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere de oaspeţi

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

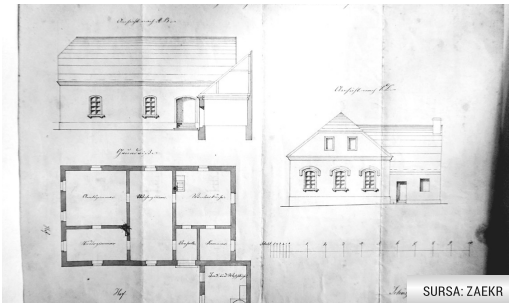
Clădire anexă (bucătărie de vară, parter, 1958) perpendiculară pe casa parohială.
Au dispărut: Grajduri, şură, şoproane.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună, clădire renovată în 2000.
Aria construită 204mp.
Curte de 1.138mp, grădină de 4.585mp (schimb de teren cu statul român în 1964).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Dunnesdorf.* 1982
Planuri din arhiva centrală a Bisericii Evanghelice C.A. din România / ZAEKR. NEUNDORFF, 1874. Fond 400/128
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sighişoara, Parohia Daneş, 1967

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia E-V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire în formă de L, cu latura lungă aliniată la stradă. În şir de clădiri aflate pe partea de est a străzii principale. Cu acces direct din stradă. Parcelă mare de teren, cu deschidere largă la stradă, lângă biserică, delimitată la vest de drum, iar la est de cimitir.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

DÂRLOS

DURLES (DE)

DARLAC (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Dârlos, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Surrogaţia inferioară a Capitlului Băgaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N, la mică distanţă de aceasta (cca 10m).

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Aliniată la stradă cu latura lungă.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de V a parcelei.

DATE ISTORICE

Vechea casă, ridicată probabil în jur de 1600, a fost modificată în 1764 şi 1865. Era foarte asemănătoare unei locuinţe ţărăneşti, avea pinion teşit şi era aliniată cu latura scurtă la stradă. 1900 Meşterul constructor mediesean Friedrich Glöcker ridică noua casă parohială, parţial pe locul celei vechi, demolate. (Klima, după Jekeli, *Festgabe* 1912, *Gedenkbuch* p.13-18).
Casă din zidărie de cărămidă din 1900 cu modificări de sec XX, elemente stilistice neo-clasice, 6 încăperi în anfiladă, pivniţă+P, acoperiş 4 ape, învelitoare ţigle solzi, lucarne de tablă, mici, rotunde. Două coşuri de fum. Cornişă profilată. Pe latura N spre curte verandă de lemn pe soclu de zidărie, parapet scândură verticală decorată cu romb aplicat. Vitrat, acoperiş 1 apă. Ferestre cu 2 canaturi, 4 ochiuri, oberlichturi, rulouri de PVC. Pe faţada V (la stradă) ancadramente chenar simplu, plat, sprânceană profilată.Spre biserică (S) ancadramente cu colţurile şi mijloacele laturilor verticale marcate, bolţar median. Acces în curte direct din stradă, prin gang cu uşă lemn la trotuar. Nivel pivniţă marcat cu brâu, două răsuflători orizontale spre stradă.Nişă cu 3 rozete pe faţada S, spre biserică. Faţada spre stradă puternic modificată.

ACARETURI PĂSTRATE/DISPĂRUTE

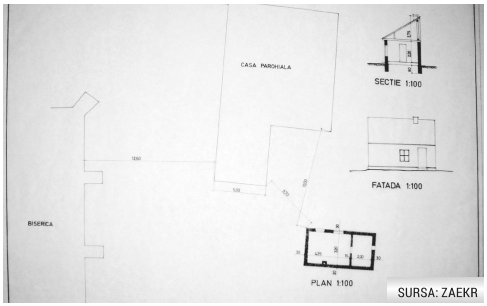
Fântână, anexe noi. Bucătărie de vară.
Dispărute: grajd cu şopron (1941), cotețe.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare medie, faţada principală modificată, finisaje cu degradări.
Aria construită 180mp.
Curte de 1.355mp, grădină de 2.436mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Durles*. 1982.
Planuri arhiva ZAEKR. HENNING, NOSSEK. 1972. Fond 400/295
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaş, Parohia Dârlos, 1967

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă pe direcţia E-V

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire parter înalt, teren în pantă, accesul pe scări laterale pînă la intrările de pe E şi N. Parcelă generoasă, retrasă în capătul de SV al aliniamentului de case ce limitează la V piaţa cetăţii. Poartă carosabilă lemn, între stâlpi masivi de zidărie, profilaţi la partea superioară, coifuri ţiglă, bilă piatră în vârf. Portiţă decupată în zid.

DATA INVENTARIERE

13/05/2017

LOCALITATEA

DEALU FRUMOS

SCHÖNBERG (DE)

LESSES (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Merghindeal, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Cincu-Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

concesionată UAUIM / din 2016 nefolosită

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, la cca 150m de aceasta, pe un promontoriu de deal.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 70m de la uliţă de acces şi 200m de la DJ105.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Retrasă în zona de NE, grădină mare în faţă.

DATE ISTORICE

1759 În raportul Vizitei Capitlului se precizează la pct. 12.c. că nu este nimic deosebit de reparat la parohie. (Klima, după *Gedenkbuch*, S 9-11)
1768 Se construieşte la casa parohială. (Klima, după *Kirchenrechnungsbuch*)
1776 Se acordă scutiri de impozit pentru a se vărui bolta parohiei. (Klima, după *Kirchenrechnungsbuch*)
A existat o uliţă abandonată, "Uliţa ciorilor", care traversa curtea parohiei pentru a face legătura cu restul satului. (Klima, după Reiner, S.11)
Un crucifix de lemn, degradat, din jurul anului 1600, este păstrat în casa parohială (Klima, *Lokalaugenschein*, 1968)

ACARETURI PĂSTRATE

Grajd zidărie în L (sec. XVII), acoperiş în 2 ape acoperit cu ţiglă solzi. Cişmea (sec. XX), fântână (sec. XVIII). Şură (1867) acoperiş în 2 ape, ţigle rectangulare. Bucătărie de vară (1905).

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schönberg.* 1981.
SCHNABEL, M. *Schönberg in Siebenbürgen. Ein Heimatbuch über diese Gemeinde.* 2002.
Planuri arhiva Siebenbürgen Institut. LEONHARDT, gez.Dipl. Ing. K. 1962.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	XVI; XIX-XX	Baroc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
cu distribuţie din hol central, 3 tracturi paralele pe axa N-S.	6P+1M+dependinţe	pivniţă+P+M	P	2	3

ACOPERIȘ

Şarpantă de factură barocă, 4 ape, rupere de pantă, învelitoare ţigle solzi. 2 coşuri de fum, bilă metalică la coamă. Lucarnă semicirculară pe S. Pe V 2 lucarne rectangulare acoperite 1 apă flancheză o lucarnă mare, de zidărie (plan în T), acoperiş 2 ape, fereastră frontală mare și 2 ferestre pe colţurile negative.

PINION

La lucarna de pe V pinion triunghiular, acoperit cu scânduri traforate (perforaţii pentru aerisire circulare și în formă de cruce).

PRISPE, LOGII

Pe latura de N, partea stângă, copertină de protecţie a trotuarului și intrării, 1 apă, sticlă pe profile metalice, 4 stâlpi prismatici metalici.

FERESTRE

Pe faţada S și V ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi, 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri. Cele de pe S au și ancadramente subţiri, rectangulare, la partea superioară. Încă 2 ferestre de același tip pe faţada N. Pe E și pe N câte 1 fereastră dublă, cu deschidere normală. Cea de pe E în 2 canaturi, 6 ochiuri. Cea de pe N lărgită, biforă, canaturile exterioare fixe, câte 6 ochiuri.

UȘI

Acces la pivniţă de pe V, uşă în 2 canaturi, cu bară transversală de închidere.
Acces la locuinţă pe E, uşă panouri lemn, deschidere spre exterior. Acces și pe N, uşă dublă, deschidere normală, panouri lemn cu oberlicht.

PIVNIȚE

Pivniţă semiîngropată, parţială (pe SV). Nivel pivniţă marcat cu brâu profilat. 2 guri de aerisire orizontale pe S și 1 pe V. Bolţi semicilindrice de cărămidă, ziduri de piatră.

PLANȘEE

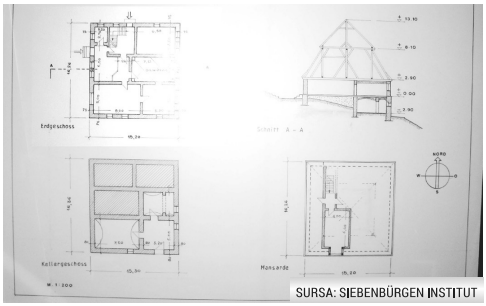
Camera mediană pe S cu boltă semicilindrică. În rest, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Fundaţii și pivniţe de piatră cu bolţi de cărămidă, zidărie de cărămidă cu planșee de lemn și boltă de cărămidă mediană, șarpantă de lemn cu învelitoare ţiglă. Stare de conservare bună, acoperiș și binale etanșe, zugrăvelile exterioare de dată relativ recentă. Casa a avut degradări structurale, deplasări/evazări ale zidurilor, stopate prin folosirea de tiranţi metalici.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: SB-II-m-A-12377). Inscripţie pe grindă la șură: "Neu auf diese Stelle aufgebaut 1867 derzeitiger Pfarrer. Ioh. Friedrich Bertleff. Baumeister Mich Graef. Vor.ST. Ioh. Binder". Și încă o inscripţie (indescifrabilă). Contrafort pe colţul de SE. Casă cu amprenta la sol de 256mp, curte de 1.068mp și grădină de 690mp.

SURSA: SIEBENBÜRGEN INSTITUT

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia E-V.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire amplasată liber pe parcelă, pe o cornișă de deal, mai sus de biserică, făr alte case în jur. La baza acestuia se află drumul principal. Construcţia, cu anexă mică alipită pe NV, preia diferenţa de nivel la interior (pivniţă semiîngropată și parter înalt spre V). Împrejmuire cu gard de plasă metalică și porţi de tablă.

DATA INVENTARIERE

01/08/2014

LOCALITATEA

DEDRAD

DEUTSCH ZEPLING (DE)

DEDRÁD (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Batoș, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Cluj (Koloscher)

CAPITLU BISERICESC

Reghin

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

locuinţa îngrijitorului bisericii, capelă de iarnă

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, pe aceeași parcelă de teren cu aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

40m de la drum de acces, 150m de la DJ154.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei.

DATE ISTORICE

1746 Este construită o nouă casă parohială (*Neo- exstructum palatium*), sfinţită în prezenţa tutror fraţilor și surorilor din capitlu și cu o masă bogată. (Klima, după *Kapitelsmatrikel*)
1893 Se construiește o nouă casă. Cu 2 ani înainte apăruseră evazări periculoase ale zidurilor și mișcări ale pereţilor, construcţia unei noi case neputând fi evitată. (Klima, după M. Kenst, *Deutsch-Zepling, in Siebenbürgisch- Sächsicher Hauskalender*, Jahrbuch 1959/136 și pr.Kinn 1905/10).
Casei parohiale îi aparţin 32 Joch de teren, o mică vie și o grădină de legume. (după Elisabeth Keintzel, soţia preotului W. Keintzel)
1953 Casa este locuită de preotul ortodox. Are 7 camere, bucătărie de iarnă, 2 cămări, cuptor mare la nivelul pivniţei și pivniţă mare. (Klima, după *Bericht Horedt*).
La momentul investigaţiei casa parohială era locuită parţial de o familie evanghelică. Una dintre încăperi este folosită ca loc de întâlniri al comunităţii și capelă de iarnă.

ACARETURI PĂSTRATE

Magazii.

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajd cu șură (1960), din lemn, 65mp. Șopron lemn, 14mp. Coteţe.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Deutsch Zepling*. 1985.
ROHWER, M. HOG DEUTSCH-ZEPLING. *Heimatbuch Deutsch-Zepling in Nordsiebenbürgen*. 2002.
KINN, G. *Die Gustav-Adolf Gemeinde Deutsch-Zepling in Siebenbürgen. Vortrag*. Hermannstadt 1905.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular cu foișor median.	1893; 1/2 sec. XX	Fațade neo-clasice, foișor cu trafor lemn de început de sec.XX

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
3 tracturi pe direcţia E-V, cu distribuţie din hol central.	8+dependinţe	P	pivniţă + P	4	2

ACOPERIȘ

În patru ape, coama paralelă cu fațada principală, învelitoare parţial ţiglă solzi, parţial ţiglă rectangulară industrială. Patru coșuri de fum. Cornișă profilată pe V. Streașină lată pe N, S și E.

PINION

La fațada E, în spatele foișorului, pinion triunghiular de zidărie cu două fante de aerisire cu sprânceană arcuită din bolţari de tencuială cu marcarea cheii arcului.

PRISPE, LOGII

Foișor din lemn pe E, stâlpi de lemn cu abace și susţin pinionul de lemn traforat cu motive vegetale, contravânturi și capete de traversă decorative. Parapet din scânduri verticale. Acoperiș individual, 2 ape.

FERESTRE

Modernizate, tâmplărie PVC alb, geam termopan, 2 canaturi cu deschidere spre interior, luminator. Ancadramente tip sprânceană arcuită din bolţari cu cheia marcată.

UȘI

Acces principal pe E, ușă dublă, deschidere normală, 2 canaturi. Cea exterioară panouri lemn, cea interioară panouri lemn cu sticlă la partea superioară. Alte 2 uși pe aceeași fațadă, una la filă cu zidul, luminator cu zăbrele și feronerie de sec. XVIII aplicată pe suprafaţa exterioară, cealaltă retrasă în grosimea zidului, din lemn cu luminator. 2 uși de acces la pivniţă, moderne, lemn, cu copertine de policarbonat pe console lemn.

PIVNIȚE

Pivniţă sub toată casa, bolţi semicilindrice cu penetraţii, pe arce dublouri, de cărămidă, tencuite. Răsuflători medii și mici.

PLANȘEE

Planșee drepte, grinzi de lemn, tavan tencuit.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolți de cărămidă peste pivniță și planșee de lemn peste parter, șarpantă lemn, învelitoare ceramică.
Stare de conservare foarte bună, exteriorul și parţial și interiorul recent renovate.
Aria construită 345mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Fațada principală (E) și laterală S cu bosaje pe toată suprafaţa și cu lezene bosate pe flancuri.
Curte de 3.415mp, grădină de 5.436mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată NV-SE.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casa formează, împreună cu anexele gospodăreşti, o curte în partea de N a grădinii, într-o poziţie privilegiată, retrasă pe deal. Parter înalt, pivniţă la nivelul solului către vale şi îngropată spre biserică. Iniţial avea câte o poartă în 2 canaturi atât spre biserică, cât şi spre sat. Nu se mai păstrează din împrejmuire decât o bucată de zid.

DATA INVENTARIERE

25/11/2009

LOCALITATEA

DOBÂRCA

DOBRING (DE)

DOBORKA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

Miercurea Sibiului, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Miercurea

CAPITLU BISERICESC

Sebeş (*Unterwald*)

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

ruină, pe cale de dispariţie

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, la cotă inferioară, dincolo de drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă circa 150m de la DJ106G.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Amplasată liber pe parcelă, în partea de NV a grădinii.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1856 An construcţie menţionat în inventar, deşi există şi părţi mai vechi. Probabil acesta a fost anul în care casa a căpătat aspectul de azi (Klima). Către sat casa parohială apare ca având două niveluri, iar către deal, ca parter. În Inventar este notat anul 1856, dar casa are şi părţi mai vechi. Probabil acesta este anul când casa a căpătat aspectul de azi. (Klima, după D.Z., 22/1978)
1991 După emigrarea ultimului preot evanghelic, casa este închiriată către Diakonische Werk Alba Iulia.
Casă din 1856. stil tradiţional, zidărie piatră şi cărămidă. 7 încăperi, pivniţă+P, acoperiş 4 ape, învelitoare ţiglă solzi, lucarne semicirculare şi mică lucarnă rectangulară cu acoperiş în două ape, pe V. 2 coşuri de fum. Cornişă profilată. Ferestre duble, 2 canaturi, oberlichturi. Ancadramente profilate de tencuială. Acces principal pe faţada N. În partea stângă un alt acces în încăpere cu scara către pod, gol uşă în segment de arc de cerc. Acces la pivniţă pe S, la nivelul solului. Nişă în arc de cerc pe faţada V, pe care apărea un fragment din Vechiul Testament (acum şters). Brâu profilat pe faţada V, lezene cu bosaje pe flancuri, pilaştri de tencuială evazaţi la partea superioară, decoraţi cu motive florale. Zid de piatră pe faţada S, urmă a construcţiei cu un nivel şi acoperiş 1 apă.

ACARETURI PĂSTRATE/DISPĂRUTE

Şură transformtă în sală şedinţe/ azi locuinţă. Grajd cu lucarnă de încărcare cu scripete (ruină). Bucătărie de vară, cuptor de pîine şi şopron (ambele ruină). Fântână. Dispărute: Şopron de lemne.

STARE DE CONSERVARE

În 2009 casa se afla în stare de degradare accelerată, cu acoperiş aproape de colaps, fără uşi şi ferestre, atacată de buretele de casă. În 2014 din casă mai rămăseseră doar resturi de ziduri.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Dobring*. 1981
Planuri arhiva ZAEKR. SCHULLERUS, 1977. Fond 400/176
SCHORSTEN, M: *Heimatbuch der Gemeinde Dobring*. 2005.
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sebeş, Parohia Dobârca, 1967

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă pe parcelă de teren cu suprafaţa dublă faţă de vecini, în proximitatea bisericii. Curtea era delimitată spre E de acareturile dispuse perependicular pe parcela lungă şi îngustă. Împrejmuire cu gard metalic şi poartă din tablă vopsită.

DATA INVENTARIERE

24/09/2017

LOCALITATEA

DOMNEŞTI

BILLAK (DE)

BILAK (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Mărişelu, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Dăbâca

CAPITLU BISERICESC

Bistriţa

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, casă parohială ortodoxă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Aliniată cu latura lungă la strada principală DJ154.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de V.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1717 Satul este incendiat de către tătari, iar curtea parohială este jefuită în aşa măsură, că nu mai rămâne nici un snop. (Klima, după Csallner). 1845 Din cauza comasării executate de către groful Moritz Lázár, terenurile bisericii şi parohiei se devalorizează atât de tare, că preotul Sutoris demisionează. (Klima, după Csallner).1877 După decenii de procese cu privire la dreptul de proprietate, se ajunge la o înţelegere cu groful Lázár Jenő, prin care, în contul casei parohiale expropriate, comunitatea evanghelică primeşte un teren lângă vechea şcoală pentru construirea noii case parohiale şi a bisericii. (Weiss, p. 45). 1882-1883 Se construieşte noua casă parohială. Casa ridicată în 1883 a suferit modificări majore, probabil o închidere cu ferestre şi uşă a unui pridvor cu arce. (Weiss, p. 45). 1948 După război casa parohială a putut fi din nou folosită de către saşi. 2 camere erau închiriate de către circumscripţia sanitară/dispensar. În restul casei locuia o familie, mai apoi au locuit 2 familii în jumătate din casă. (Weiss, p.132)
Casă cu 7 camere, parter înalt peste pivniţă semiîngropată, planşee lemn, şarpantă lemn cu învelitoare ţiglă industrială. Casa a suferit modificări majore ale aspectului exterior. Fostul pridvor către stradă a fost închis, acoperişul modificat după "moda" de sec. XX din zona Bistriţei.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Acareturile erau dispuse în spatele casei, pe toată lăţimea parcelei. În 2017 nu se mai păstrau acareturi. Au existat şură, grajd, şopron din lemn, suprafaţa construită cca 100mp.

STARE DE CONSERVARE

Mediocră, umiditate ascensională pe toate faţadele, degradări ale finisajelor şi zidăriei de cărămidă. Aria construită 296mp. Curte de 830mp, grădină de 3.150mp.

BIBLIOGRAFIE

CSALLNER, E. *Denkwürdigkeiten aus dem Nösnergau.* Bistritz, 1941
WEISS, M. *740 Jahre Billak in Siebenbürgen.* 1986
SABĂU, N. Fişă inventariere monumente istorice Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Monar, filiala Domneşti, 1967

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire cu plan în L, în aliniamentul de case pe partea de S a străzii. Poartă sub acoperişul casei, intrarea în curte pe sub gang acoperit. Poartă încheiată în segment de arc, cu pietre de roată (pentru protecţia colţurilor casei). Alături portiţa rectangulară, care arată ca o uşă, suprapusă de o fereastră oarbă.

DATA INVENTARIERE

19/10/2014

LOCALITATEA

DOROLEA

KLEINBISTRITZ (DE)

ASZÚBESZTERCE (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Livezile, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistriţa

CAPITLU BISERICESC

Bistriţa

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, peste drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la strada principală DJ172G.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de NE.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1881 Renovarea casei parohiale. (Brandscher, după *Daten des Kirchenbezirks,* p.26)
1967 Casa parohială este luminată încă cu lămpi cu petrol. (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Dorolea, 1967)
Casă tradiţională, elemente clasiciste la faţadă, construită în etape (sec. XVIII; 1881), 6 încăperi în 3 tracturi, pivniţă+P, acoperiş 2 ape, coama paralelă cu strada, şarpantă lemn, învelitoare ţigle solzi şi industriale drepte, lucarne circulare de tablă. 3 coşuri de fum. Cornişă profilată. Cerdac de zidărie la nivelul superior, acces de sub poartă, scară laterală. Stâlpi şi arcade de zidărie. Cerdacul în L însoţeşte laturile la curte a casei. Ferestre duble cu deschidere normală, două canaturi, oberlichturi. La stradă obloane lemn, ancadramente profilate suprapuse de panouri de tencuială. Acces principal de pe cerdac, separat pt fostul birou parohial şi pentru locuinţa preotului. Acces la pivniţă din gang şi din curte, dinspre SE. Pivniţă de piatră fasonată sub toată casa, acoperită cu bolţişoare de cărămidă pe arce dublouri. Răsuflători spre stradă şi 2 ferestre la sala cuptorului de pâine. Planşee lemn, tencuite. Nivel pivniţă în decroş la stradă. Ancadrament plat deasupra porţii. Corespondentul portiţei la ieşirea de sub gang, spre curte, este o arcadă înaltă de zidărie.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

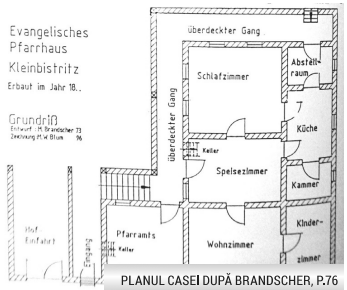
Cuptor de pâine în pivniţă. Pe latura de SE a fost un şopron de care şi de lemne, care avea în capăt grajdul de cai. Perpendicular în spatele curţii, pe latura SV, se găseau grajdul de vite şi şura.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună, casa aflată în proces de renovare.
Suprafaţa construită 336mp. Curte de 1.912mp, grădină de 3.000mp.

BIBLIOGRAFIE

KOVACS, A. Fişă de inventariere monumente istorice
BRANDSCHER, M. *Klein-Bistritz. Die Geschichte einer deutschen Gemeinde im Nösnergau in Nordsiebenbürgen*. 1991
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Dorolea, 1967

PLANUL CASEI DUPĂ BRANDSCHER, P.76

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia NV-SE

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Construcţie compactă cu parter înalt la stradă, amplasată pe parcelă limitată de curba şoselei principale. La stradă zid înalt cu acoperământ ţiglă şi cornişă profilată. Piatră protecţie contra atelaje, panou rectangular tencuit la partea superioară a porţii încheiată în arc în plincintru. Poartă pietonală rectangulară în zid mai scund.

DATA INVENTARIERE

08/07/2017

LOCALITATEA

DRĂUŞENI

DRAAS (DE)

HOMORÓDDARÓC (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Caţa, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Rupea

CAPITLU BISERICESC

Saschiz

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, de cealaltă parte a DJ132B.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă aliniată la strada principală DJ132B.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, colţul de SE al parcelei.

DATE ISTORICE

1224 *Terra Daraus* apare în Diploma Andreană ca ţinut de graniţă a provinciei Sibiu. Este prima atestare documentară a localităţii, care este de la început liberă. (Klima, după Ub.-I-43-34)
1531 Într-un singur an mor din cauza ciumei 3 preoţi - *tempore pestilencie*. (Klima, după Fabritius, 314-247)
Deoarece satul face parte din capitlul Saschiz, preotul primește decima întreagă înainte de reformă, pentru care plătește episcopului de Alba Iulia taxă de catedrală. În 1588 o pătrime este arendată principelui, mai apoi fiscului. Preotul păstrează 3 pătrimi din dijmă. (Klima, după Müller, G.E., *Archiv*, 48/148 și Grimm, *Urbarialwesen*, Wien, 1863/203)

ACARETURI PĂSTRATE

Nu se păstrează anexe gospodăreşti. Pe planurile de arhivă se observă şura amplasată transversal, la limita dintre cele 2 curţi. Şi o clădire lungă, pe limita de NE a parcelei (probabil grajdurile).

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Draas*. 1981.
Planuri arhiva ZAEKR. KRAL, 1936. Fond 400/122.
LEONHARDT, Pfarrer Johann. *Unsere sächsischen Gemeinden. III. Draas.* 1905
Neicov, *Registru de Inventar*, Protopopiatul Rupea, Parohia Drăuşeni, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	Sec. XVIII.	Clădire tradiţională, elemente baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	10	pivniţă+P	P	6 ferestre	2

ACOPERIŞ

În două ape, coama paralelă cu strada. Învelitoare ţiglă solzi, cruci de metal pe capetele coamei. Două coşuri de fum cu acoperământ în două ape din ţigle solzi. Acoperiș la cerdac spre curte prin prelungirea apei principale.

PINION

Pinioane teşite pe faţadele scurte. Pe SV medalion oval cu roteză, flancat de 2 guri de aerisire medii, dreptunghi înalt, cu obloane de lemn și ancadramente rectangulare cu colţurile superioare evazate (stil baroc). Pe extremităţi 2 fante mici. Pe latura NE pinion cu fereastră mediană flancată de 2 fante.

PRISPE, LOGII

Pe latura lungă spre curte (NV) a putut fi observat din exterior un pridvor de lemn, cu streașina înfundată. După forma acoperișului, se poate concluziona că median are un foișor acoperit în 2 ape.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, două canaturi cu oberlichturi în două ochiuri. Toc lat de lemn. Din acadramentele iniţiale se mai păstrează deasupra ferestrelor un panou de tencuială decorat cu ciucuri și rozete.

UȘI

Accesul principal se află amplasat median, pe latura lungă la curte.

PIVNIȚE

Soclu marcat prin decroș puternic pe latura lungă la stradă, deasupra lui 3 răsuflători rectangulare orizontale.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, clădirea a fost recent renovată. Învelitoare este nouă, casa a fost recent zugrăvită.
Aria construită 360mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Deși în aliniament de case, clădirea se evidenţiază prin modul diferit de amplasare (cu latura lungă la stradă, în timp ce restul caselor sunt aliniate cu cea scurtă) și datorită poziţiei parcelei, în curba șoselei, care coboară abrupt în dreptul casei, parterul casei ajungând la o înălţime mare. Casa domină astfel prin statura masivă. Curte de 2.268mp, grădină de 2.112mp.

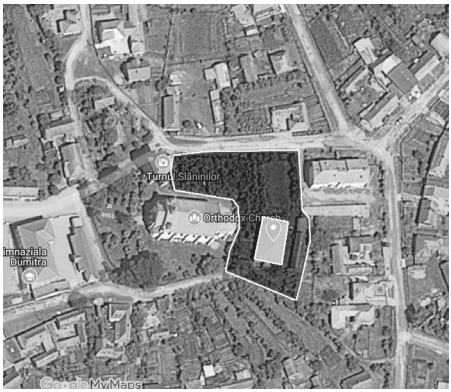

DECLIVITATE TEREN

Ușoară pantă pe direcţia V-E.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire compact, amplasat pe parcelă de teren comună cu biserica, la o cotă ușor inferioară acesteia. Acces pe uliţa dintre biserică și școală, poartă de fier forjat. Împrejmuire cu zid de bolţari.

DATA INVENTARIERE

26/06/2017

LOCALITATEA

DUMITRA

METTERSDORF (DE)

NAGYDEMETER (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Dumitra, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistrița

CAPITLU BISERICESC

Bistrița

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, casă parohială ortodoxă

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La E, cca. 10m de aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 300m de la DN17C, la uliță secundară.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

Pe latura de SV a parcelei.

DATE ISTORICE

1702 Croatul Michael Petrotzi, care împreună cu curuţii provoacă distrugeri în zonă, inclusiv cimitirul Dumitra, acceptă să cruţe curtea parohială pentru suma de 44fl. (CSALLNER, p.67)
1707 Casa parohială, împreună cu școala și casa predicatorului sunt ocupate de trupe militare. (CSALLNER, p.72)
1709 Un nou detașament militar ocupă Dumitra. În casa parohială se mută comandantul (*Graf Lauthien*) cu familia. Grajdurile se umplu de caii acestora, iar pentru vitele preotului nu mai rămâne loc. (CSALLNER, p.67)
1870 În timpul vizitei la Dumitra, episcopul G.D. Teutsch observă starea de ruină a casei parohiale, deși aceasta este o clădire interesantă, de secol XV, cu tâmplării de uși și ferestre valoroase din punct de vedere artistic și istoric. (Klima)
1881-1883 Se construiește casa parohială pentru suma de 11.700 coroane. (Klima, Testimonial, 1911/29). Casa a fost o perioadă sediu IAS. În anii 1950-1960 a fost vîndută Bisericii Ortodoxe. (sursa: preotul ortodox local)

ACARETURI PĂSTRATE

Grajd de zidărie cu nivel pod de lemn, sub același acoperiș (în două ape, învelitoare plăci ondulate de azbest) cu șopronul închis.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre acareturile dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Gemeinde Mettersdorf.* Neppendorf, 1982.
CSALLNER, K. *Mettersdorfer Heimatbuch.* 1965
CSALLNER, E. *Denkwürdigkeiten aus dem Nösnergau.* Bistritz, 1941.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1881-1883; 1909	Tradiţional ţărănesc, început de sec.XX.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi	5 încăperi + bucătărie + hol	pivniţă + P	pivniţă + P	3	2

ACOPERIŞ

4 ape, învelitoare carton bitumat ondulat, streașină îngustă. 4 coșuri de fum.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Accesul se face prin verandă aflată pe latura scurtă S, trepte de beton, acoperiș individual (3 ape, învelitoare tablă zincată).

FERESTRE

Tâmplărie modernă, de PVC maro cu geam termopan. Pe E, spre curte, o fereastră în arc aplatizat, 3 canaturi (2 fixe, cel central mobil) și supralumină (oberlicht fix). În rest, ferestre înalte, 2 canaturi (unul fix, unul mobil), deschidere spre interior, supralumină. Ancadramente de tencuială, sprânceană și sohlbanc ușor profilate, lateralele decorate cu motive vegetale (frunze).

UȘI

Acces principal pe latura de S, cu trepte laterale. Două accese la pivniţă de pe E. Uși moderne, tâmplărie PVC maro cu geam termopan. La pivnițe uși de lemn și de PVC.

PIVNIȚE

Ziduri de piatră, bolţi boeme (bolțișoare) de cărămidă pe arce dublouri. Trei încăperi, cu accese separate de pe faţada lungă la curte (E). Aerisitori orizontale spre biserică (V) și verticale spre curte (E).

PLANȘEE

Tavane drepte, tencuite. Casa a fost modernizată.

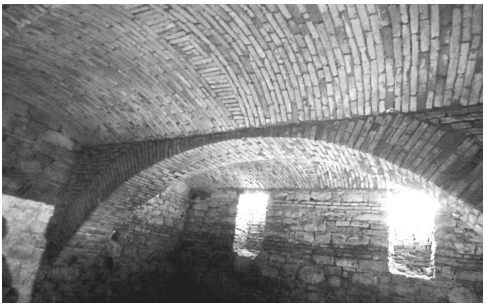
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie de cărămidă pe pivniţă cu ziduri de piatră, bolţi de cărămidă și planșee de lemn, tencuite. Parter înalt, nivel pivniţă în decroș. Stare de conservare bună, casă modernizată recent la interior. Se observă unele degradări locale, cauzate de umiditate (tencuieli desprinse, fisuri, la pivniţă cărămidă afectată de săruri). Suprafaţă construită 200mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Casa face parte din ansamblul Bisericii Evanghelice C.A. (azi Biserica Ortodoxă "Sf. Apostoli Petru și Pavel"), monument categoria A și are codul BN-II-m-A-01652.02.
Cornișă profilată. Sub cornișă friză cu motive vegetale (frunze). Același motiv decorează și colţurile clădirii. Curte de 133mp și grădină de 2.568mp.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat cu latura lungă la stradă, pe parcelă mare de teren (curte 2.000mp și grădină 6.087mp), în spatele bisericii, izolată de alte case. Spre NV alipit un corp de clădire de aceeași înălțime (școala), care azi are doar jumătate din lungimea inițială.

DATA INVENTARIERE

01/03/2012

LOCALITATEA

DUMITRIȚA

WALTERSDORF (DE)

KISDEMETER (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Dumitrița, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistrița

CAPITLU BISERICESC

Chiraleș

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

din 1935 școală

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NE, dincolo de drumul ce înconjoară parcela bisericii.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 5m de la drum și 120m de la DC7C.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, ocupă colțul de SE.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1334 Preotul *Gothfridus de Sancto Demetrio* plătește taxe papale. (Klima, după *Mon.Vat*. I-319) Înainte de 1662 Preotul Simon Lutsch se mută de la Dumitrița la Bistrița, părăsind casa parohială, în curtea căreia, conform legilor de atunci, preotul urmărea și producerea de băuturi alcoolice (*"Schankgerechtigkeit"*). (Csallner, pg.4). 1828 Din cauza unui incendiu puternic, biserica și casa parohială ard complet. (Klima, după *Bericht von Pfarrer Dr. Johann Immanuel Schneider aus 1870*, Archiv des LK). Pînă la jumătatea sec. al XIX preoții din Dumitrița se ocupau cu producerea rachiului, ceea ce le asigura și un venit consistent. (Csallner, pg.5). 1902 Este construită casa parohială de azi. (Klima, după *Ehrengabe* 1911/46). 1935 În casa parohială se mută școala. (scoaladumitrita.webs.com, *Prezentarea școlii*)
Casă cu 7 încăperi, stil eclectic, fațada principală bogat ornamentată. Acoperiș în 3 ape, învelitoare țigle industriale. Ultima travee dreapta este tratată diferit, fereastra cu aceleași sugestii de muluri gotice ca ușa, ancadrament simplu, inițial cu cornișă profilată pe console aplatizate. Portal de acces, acoperiș 2 ape, 2 coloane cu fus parțial canelat cu capitel și abace pe care sprijinea o arhitravă simplă, console și fronton de zidărie (azi fronton închis cu lemn). Pridvor spre curte.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Acareturile sunt modernizate și folosite de către școală ca șură de lemne și grupuri sanitare.
Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

STARE DE CONSERVARE

În stare bună de conservare. Modernizată, a pierdut o parte din ornamentele de tencuială originale. Aria construită 280mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Waltersdorf.* 1982.
CSALLNER, C. *Waltersdorf einst und jetzt- in kurzen Umrissen. Anlässlich der Jahresversammlung des Bistritzer Zweigvereins der Gustav Adolf Stiftung am 25.Juni1906.*
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Bistrița, Parohia Petriș, filiala Dumitrița 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia NE-SV.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire compact, de 274mp pe parcelă aflată în spatele bisericii şi şcolii. Restrasă mult în spatele şirului de case de la N de biserică, pe panta dealului. Parcelă mare de teren, cu două curţi (0,12ha), una în faţa casei şi cealaltă în spate şi grădină de 0,2320ha. Se remarcă prin poziţia privilegiată, dimenisiunile terenului şi casei.

DATA INVENTARIERE

14/08/2017

LOCALITATEA

DUPUŞ

TOBSDORF (DE)

TÁBLÁS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Aţel, SIBIU

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, pe panta dealului din spatele acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 70m de la DC22.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura de NV.

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaș

DATE ISTORICE

Cunoscutul umanist Christian Schesäus ajunge preot la Dupuș în 1560, unde rămâne până în 1569, an în care devine preot la Mediaș. (Klima, după Trausch Jes.: *Schriftsstellerlexikon* III/169)
Ca toţi preoţii din capitlul Mediaș, și parohul din Dupuș primește, înainte de reformă, întreaga dijmă, plătind taxă de catedrală episcopului de Alba Iulia. Din 1580 o pătrime din decimă este arendată pirncipelui, iar din 1612 este predată acestuia cu totul, apoi fiscului. (Klima, după Müller, G.E., *Archiv*, 48/155 și Teustch, *Zehntrecht*, p.29)

CAPITLU BISERICESC

Mediaș

STATUTUL VECHI

sat iobag, apoi din 1359 sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată de ONG Haus Windfang-Kinderheim

ACARETURI PĂSTRATE

Acareturi pe latura de NV a parcelei. Mai jos de casă, spre stradă, grajd de zidărie, acoperiș ţiglă 2 ape, lucarnă încărcare pod. În continuare, spre stradă, șură lemn acoperită cu ţiglă. Mai sus de casă șoproane lemn cu acoperiș ţiglă 2 ape.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Tobsdorf.* 1981
BARA, A. *Fișă de inventariere monumente istorice.* 1994
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Dupuș, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1766; 1784	Casă tradiţională, elemente stilistice baroc popular.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
Distribuţie din încăpere centrală, camere în dublu tract.	8	pivniţă+P	P	5	2

ACOPERIŞ

În două ape, coama paralelă cu faţada principală. Învelitoare ţigle solzi, patru coşuri de fum. Cornișă profilată. Spre curte streașină lată.

PINION

Pinioane teşite pe faţadele scurte, delimitate de cornișă profilată, protejată de ţiglă solzi. Pe SE 2 oculuși, pe NV răsuflători rectangulare.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre duble, noi, deschidere spre interior, în două canaturi, cu oberlicht, geam termopan. Spre curte ferestre în trei canaturi cu oberlicht și o fereastră mică.

UȘI

Acces de pe faţada lungă la curte (NE), 3 uși, tăblii lemn, cu luminator. 1 ușă în ax pe faţada spre stradă (SV), la nivel inferior. Probabil partiu asemănător cu al casei din Alma Vii, cu acces la nivel inferior, scară frontală interioară către următorul nivel și acces la pivniţă la stânga și la dreapta.

PIVNIŢE

Bolţi semicilindrice și a vela în extremitatea stângă.

PLANȘEE

Planșee drepte, tencuite, cu grinzi aparente la dependinţe.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă și planșee de lemn, șarpantă lemn și învelitoare ceramică.
Stare de conservare bună, majoritatea farestrelor sunt noi.
Acoperiș etanș. Degradări ale finisajelor exterioare.
Suprafaţa construită 274mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

1766, *1784*"inscripţii pe grindă în pod, în pivniţă și pe fereastra oarbă spre stradă (Bara, fișă de inventariere). Inscripţie pe fereastră oarbă, spre stradă: *Bete, als hülfe kein Arbeiten / arbeite, als hülfe kein Beten*.

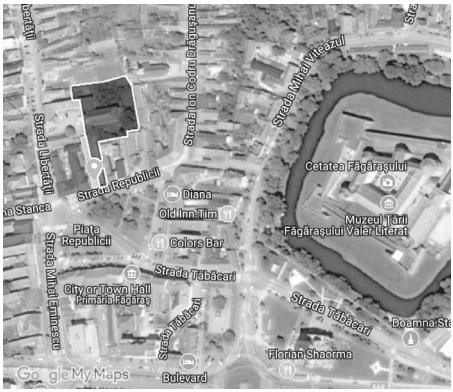

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Construcţie formată din două corpuri, unul mai scund şi mai îngust (P+E) în prelungirea celui de la stradă (pivniţă+P+E), cu o adăugire spre biserică de sec.XX (P). Împarte aceeaşi curte mică (1600mp), îngustă (lot urban) cu biserica, care se află retrasă în spatele curţii. Grădină parohială măsoară 1.400mp.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, în faţa acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu faţada scurtă la str. Republicii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de V.

DATE ISTORICE

1700 Saşii evanghelici din Făgăraşi trimit către domnul cetăţii, principele Michael Apafi II, o petiţie cu 130 de semnături pentru desemnarea unui preot propriu. Comitele Sachs von Harteneck susţine acest demers. Pe 2 aprilie 1700 tânărul preot şi colaborator de gradul III la gimnaziul din Sibiu este ales ca preot, iar prefectul gimnazial Paul Werner ca director al şcolii. În ciuda eforturilor nobililor reformaţi, pe 8 aprilie (*Gründonnerstag*), după o lungă perioadă de timp, se ţine la Făgăraş prima slujbă evanghelică în limba germană, într-o şură ridicată tocmai pentru acest scop. (Klima, după Fleischer, S. *Gedenkblatt zur Feier des 200-jährigen Bestandes der ev. Gem.A.B. in Fogarasch*. 1901/97)
1734 Noul preot supraveghetor din Făgăraş, din cauza circumstanţelor de mare sărăcie, în care acesta se găseşte, i se dăruiesc 32fl. din cutia milei din Sibiu. (Klima, după *Mag/ Sitz. Prot*. 1728-34, S.483)
1889 În timpul preotului Andreas Wellmann biserica capătă aspectul de azi. Tot atunci sunt extinse şcoala şi casa parohială. (Klima, după Fleischer, 1901/12f)
1889 Este cumpărată casa de azi - act de cumpărare nr.2762 din 9 aprilie 1889, pentru a servi drept casă parohială (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Făgăraş, 1967)

DATA INVENTARIERE

08/07/2017

LOCALITATEA

FĂGĂRAŞ

FOGARASCH (DE)

FOGARAS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Făgăraş, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Făgăraş

CAPITLU BISERICESC

Cincu-Sibiu

STATUTUL VECHI

sat iobag/târg liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă şi cancelarie parohială, spaţiu comercial

ACARETURI PĂSTRATE

Dependinţele casei parohiale, aflate în prelungirea acesteia, sunt transformate în locuinţă (84mp).

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Fogarasch*. 1983.
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Făgăraş, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L.	sec. XVIII, 1839	Casă urbană, fațade clasiciste.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	18	pivniță+P+E	pivniță+P+E	2	5

ACOPERIȘ

În trei ape, coama perpendiculară pe stradă. Învelitoare ţigle solzi, elemente decorative de coamă cu glob metalic. Șarpantă cu căpriori întrerupți, de factură barocă și 2 lucarne semicirculare pe apa spre stradă. La corpul 2 acoperiș în 2 ape, învelitoare ţigle solzi, streașină lată spre curte.

PINION

Pinion teșit pe latura N a corpului la stradă, delimitat de cornișă profilată cu ţiglă, cu fereastră medie, parţial acoperit de celălalt corp de clădire, care are pinion triunghiular pe N cu 2 ferestre mici.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi, oberlichturi. La stradă parterul a fost modificat pentru spaţiu comercial (ușă în ax, flancată de 2 vitrine cu grilaj metalic). În curte, la parter, 1 fereastră geminată în 4 canaturi și 1 în 3 canaturi.

UȘI

Acces principal de pe fațada lungă la curte (E) prin portal de zidărie în arc în plin cintru, cu trepte frontale. În stânga lui acces la pivniță, ușă în 2 canaturi inegale, lemn cu sticlă. La corpul 2 acces dinspre curte, 2 uși separate, cea din stânga cu trepte, cea din dreapta în 2 canaturi inegale.

PIVNIȚE

Nu au fost văzute.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie de cărămidă, planșee de lemn, șarpantă lemn, învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, cu unele degradări ale finisajelor exterioare, cauzate de umiditatea ascensională.
Suprafaţă construită 384mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Etajul fațadei la stradă cu pilaștri aplatizați cu caneluri și capiteluri clasiciste și ancadramente plate de tencuială la ferestre. Fațada la curte cu lezene cu bosaje pe flancuri, brâu profilat între parter și etaj și nivel pivniță în ușor decroș.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Retrasă pe o parcelă generoasă, între biserică şi cetate, desprinsă din aliniamentul de case ce se află la NE de biserică şi pe care-l limitează spre E (spre cetate). Împrejmuire cu zid, către biserică stâlpi rectangulari de zidărie cu bosaje, poartă înaltă cu pilaştri apaltizaţi, alături poarta carosabilă, în zid mai scund.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La E de biserică şi la V de cetatea teutonilor.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 25m de la strada DC42.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă colţul de S al parcelei neregulate.

DATE ISTORICE

1379 Capitlul Ţara Bârsei face plângere împotriva decanului -*domino Nicolao plebano de castro Mariae et dacano Brassouinessi*, preot la Feldioara, în legătură cu locul întrunirilor capitlului, păstrarea sigiliului şi folosirea autorităţii disciplinare. (Klima, după Ub.II-1112-506,507)
1435 Din cauza atacurilor repetate ale turcilor şi tătarilor în Ţara Bârsei, regiunea sărăceşte atât de tare, încât Regele Sigismund scuteşte pentru 6 ani Braşovul şi Ţara Bârsei de plata taxelor, iar Feldioara pentru 12 ani, deoarece a suferit cele mai mari pierderi. (Klima, după Ub.IV-2219-559f)
1599, 1600 Trupele lui Mihai Viteazu dau foc satului. (Klima, după Qu.Kr.IV-159, V/284,292,376)
1611 În timpul luptelor dintre principele Sigismund Bathori şi Radu Şerban Vodă satul este ars complet. (Qu.Kr.IV-164). Urmează alte incendieri în 1658 (Qu.Kr.IV-185) şi 1690 (Qu.Kr.IV-347).
1786 Este anul construcţiei casei, urmat de reconstrucţie în 1867. (Inventar, 1967). Casa a fost construită 1785, în timpul preotului J. Honterus, deşi are inscripţionat anul 1786. (Scheip, pg.58). De fapt, în 1785 este renovată partea superioară a casei, iar clădirea, care pînă atunci avea şindrilă, este acoperită cu ţiglă (Marginalia, Jekel, p10)
1894-1897 Casa se află în stare precară. (*Das sächsische Burzenland,* Herfurth, p.118)

DATA INVENTARIERE

30/08/2017

LOCALITATEA

FELDIOARA

MARIENBURG (DE)

FÖLDVÁR (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Feldioara, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Braşov

CAPITLU BISERICESC

Ţara Bârsei

STATUTUL VECHI

sat liber, drept de târg

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

ACARETURI PĂSTRATE

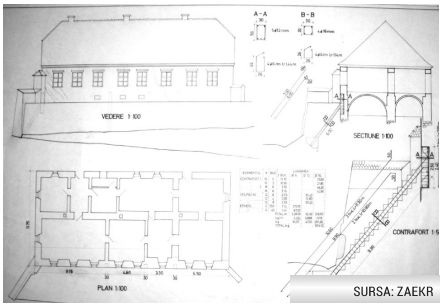
Şopron, grajd.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şură, hambar, umbrar.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Marienburg.* 1983.
POSTĂVARU, I. Listă de inventariere monumente istorice. 1996
SCHEIP, J. *Marienburg im Burzenland in Siebenbürgen.* 2011.
JEKEL, F.Dr. *Die Gemeinde Marienburg.* 1898.
Planuri arhiva ZAEKR FABINI, HENNING, 1969. Fond 400/119
Das sächsische Burzenland, 1898

SURSA: ZAEKR

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1785; 1867.	Tradiţional ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi paralele, camere în anfiladă.	8+dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	2	4

ACOPERIŞ

În două ape, coama paralelă cu strada. Șarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi. Patru coșuri de fum.

PINION

Pinioane teșite pe laturile scurte E și V, cu 2 ferestre mici de aerisire, care flanchează inscripţii.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, două canaturi cu patru ochiuri, oberlichturi, obloane tăblii lemn, ancadramente simple, sprânceană profilată. Opt ferestre pe latura lungă spre stradă., două pe cea scurtă spre piaţa bisericii.

UȘI

Acces la locuinţă de pe faţada lungă la curte, prin antreu. Al doilea acces, tot din curte, pentru bucătărie. Acces la pivniţă din interior, compartimentul din stânga antreului, unde se află și scara podului.

PIVNIŢE

Pivniţă parţială pe partea de V a casei, două tracturi, cel spre stradă cu bolţi a vela pe arce dublouri, cel spre curte cu boltă semicilindrică (probabil nucleul iniţial al casei).

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie și bolţi de cărămidă, planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare mediocră, degradări ale finisajelor exterioare, ferestre neetanșe, cu tâmplăria degradată.
Suprafaţa construită 368mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Pe pinionul de V inscripţie "1867", iar pe pinonul de E "1785/1867".
Curte de 3.312mp și grădină de 3.974mp. Parcela parohială închide triunghiul pieţei bisericii. Împreună cu aceasta formează nucleul istoric al localităţii.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia NV-SE

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire compact, așezat pe teren în pantă, parter înalt pe S, pivniţă parţială pe S. Împrejmuire cu zid de cărămidă tencuit, protecţie de ţiglă solzi. Poartă simplă, de lemn, 2 canaturi, servește ca poartă pietonală și carosabilă. Pe parcelă nu se mai păstrează decât o fântână.

DATA INVENTARIERE

08/07/2017

LOCALITATEA

FELMER

FELMERN (DE)

FELMÉR (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Șoarș, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Rupea

CAPITLU BISERICESC

Cincu-Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

în administrarea ONG Renascendis/sediu

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, peste drum (DC13) de aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Aliniată cu latura lungă la DC13.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

Ocupă colţul de NE al parcelei.

DATE ISTORICE

1500 Felmer este menţionat ca făcând parte din scaunul Rupea. Are 34 de gospodării, un director de școală și doi săraci. Există și o moară în localitate (Klima, după *Kirchliche Blätter*)
1896-1897 Se construiește casa parohială (Klima, după *Arch*. 36/368).
Casa veche se afla la S de cea actuală, pe colţul de SE al parcelei (Informaţie primită la faţa locului, ONG Renascendis).
Deoarece satul face parte din capitlul Cincu-Sibiu, preotul primește decima întreagă. După 1580 o pătrime este predată principelui, mai apoi fiscului. Preotul primește trei pătrimi din decimă (Klima, după Müller, G.E., *Archiv*, 48/171 și Grimm, *Urbarialwesen*, Wien, 1863/203)

ACARETURI PĂSTRATE

Zidul de piatră către vecini (latura N), unde a fost iniţial șura. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajd (1896) din zidărie cu trei încăperi, 99mp. Șură.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Felmer*. 1982.
UNGAR, G. *Felmern-Falmern in Siebenbürgen. Eine Chronik der Gemeinde Felmern.* 2002.
MACHAT, C. *Topografia monumentelor din județul Brașov.* 2002
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Rupea, Parohia Felmer, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1896 - 1897	Casă tradiţională.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
3 tracturi paralele pe axa E-V.	6+dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	3	2

ACOPERIŞ

În patru ape, coama paralelă cu strada. Şarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi, 3 lucarne circulare de tablă pe apa spre stradă, 3 pe apa spre curte. Două coşuri de fum.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Pe toată lungimea faţadei V (curte) cerdac pe grinzi de lemn susţinute de piloni prismatici de cărămidă. Parapet parţial scânduri verticale traforate, parţial tip gard de șipci. Stâlpi lemn cu contravântuiri decorative în arc. Acces lateral pe trepte de lemn.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, două canaturi 4 ochiuri, oberlichturi două ochiuri, obloane lemn. Pe faţada la stradă cele 3 ferestre mediane grupate sub sprînceană continuă. Pe aceeași faţadă ferestre cu sohlbancuri proeminente și cheie marcată în tencuială la ferestre.

UŞI

Două accese de pe latura lungă la curte (faţada V), de pe cerdac. Acces pivniţă de pe aceeași latura, capătul de S, uşa retrasă în grosimea zidului, arc aplatizat. Cele două uşi de acces de pe cerdac în două canaturi, panouri lemn, cu oberlicht. Uşile interioare din 4 panouri lemn verticale.

PIVNIŢE

Pivniţă parţială, la nivelul solului pe latura scurtă (S), îngropată către N. Acces de pe latura de V. Două răsuflători dreptunghi orizontal spre stradă, 1 spre curte. Bolţișoare de cărămidă pe arce dublouri.

PLANŞEE

Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite. În cele două camere ale tractului N tavane și pereţi cu picturi decorative (executate cu șablon).

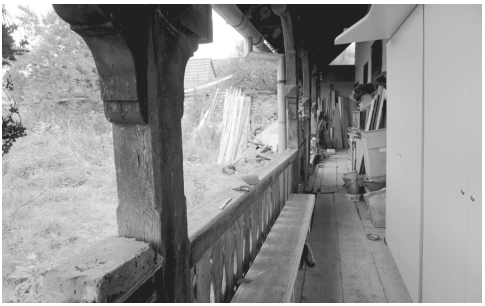
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe soclu de ziădire de piatră, bolţișoare de cărămidă și planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică.
Stare de conservare medie, degradări ale finisajelor exterioare și interioare, casa nefiind întreţinut pe o perioadă lungă de timp. Aflată în curs de renovare. Aria construită 223mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţada lungă la stradă ritmată de ferestre grupate 2+3+2, bosaje în câmp.
Curte de 1.282mp și grădină de 1.486mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia NE-SV.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire (192mp) retrasă pe parcelă, pe panta dealului bisericii. Corp rectangular, cu bucătăria (1940) în prelungire spre biserică. Se remarcă prin dimensiunile generoase ale parcelei (curte de 1.917mp și grădină de 1.439mp), ieșirea din aliniamentul străzii și orientarea clădirii cu latura lungă către stradă.

DATA INVENTARIERE

24/03/2010

LOCALITATEA

FILITELNIC

FELLDORF(DE)

FÜLETELKE (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Bălăușeri, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Băgaciu, O.A.

STATUTUL VECHI

sat iobag, parte a "Dreizehn Dörfer"

FUNCȚIE VECHE

casă parohială, capelă 1973-1996

FUNCȚIE ACTUALĂ

nelocuită, administrată de ONG-ul ARCUS Verein

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, în faţă şi la cotă inferioară faţă de aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă de la stradă circa 50m.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În spatele grădinii, aproape de biserică, latura NE.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1647 Se construieşte la casa parohială (*Pfarrstube*) (www.siebenbuerger.de). 1973 Prin demolarea unor pereţi despărţitori, 2 încăperi şi biroul parohial devin capelă. (Stroe, Fişă de inventariere). 1989 Slujbele se ţin în casa parohială. O parte din inventarul bisericii este mutat aici, pentru că biserica, în stare de ruină, nu mai poate fi folosită. (Fabini, p.184). 2003 Există un chiriaș, care ocupă o parte din casă. Acesta dispare într-o zi, iar casă rămâne de atunci nelocuită. (www.siebenbuerger.de). 2011 Casa, împreună cu ansamblul fortificat, este preluată de un ONG, care implementează treptat lucrări de reparaţii şi refuncţionalizare.
Monument istoric (cod LMI: *MS-II-m-A-15674.03*, sec. XVII; 1900-1910; 1940), 4 încăperi, pivniţă+P, acoperiș 2 ape, coama paralelă cu strada, învelitoare ţiglă solzi, 2 coșuri de fum. Pinion teșit delimitat de cornișă profilată acoperită cu ţiglă. Fantă mediană, ancadrament rectangular simplu. Pridvor parţial pe faţada spre stradă (SV), în decroș, parţial închis, soclu, parapet, stâlpi de zidărie, acoperiș detașat.Pivniţă cu acces din faţada principală, bolţi semicilindrice, ziduri de piatră. Planșee lemn, tavane tencuite. Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi, oberlichturi, ancadramente plate, sohlbanc profilat, obloane lemn. Acces locuinţă și pivniţă spre stradă, pe SV.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

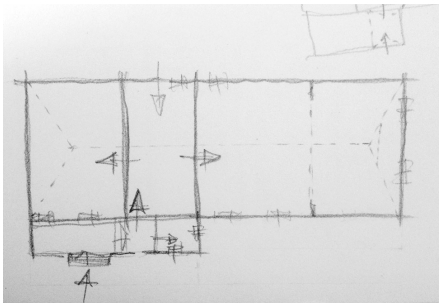
Fântână cu cumpănă. Bucătărie de vară. Restul acareturilor aflate pe partea de N a curţii au dispărut.

STARE DE CONSERVARE

În 2010 casa se afla în stare de degradare accelerată. Azi casa este în administrarea unu ONG care a început lucrările de reparaţii.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H., *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Felldorf*, 1982.
STROE, Au., A, *Fişă inventariere monumente*, 1994
FABINI, H., *Atlas der siebenbürgisch-sächsischen Kirchenburgen und Dorfkirchen*, Band I, 3. Überarbeitete Auflage, Hermannstadt, 2002

DECLIVITATE TEREN

Declivitate redusă pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire prelungită spre N cu un corp anexă mai scund şi mai îngust. La momentul construcţiei doar şcoala mai era aliniată cu latura lungă la stradă în şirul de case. După reconversia din 1992, casa din stânga (V) a fost şi ea modificată şi adaptată noii funcţiuni a complexului. Între cele două clădiri zid înalt cu ţiglă, în care sunt decupate poarta şi portiţa.

DATA INVENTARIERE

29/07/2017

LOCALITATEA

FIŞER

SCHWEISCHER (DE)

SÖVÉNYSÉG (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Rupea, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Rupea

CAPITLU BISERICESC

Saschiz - Sighişoara

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

din 1992 Cămin de Bătrâni / Altenheim

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, la poalele dealului pe care se află aceasta.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă aliniată la stradă.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de S.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1867 Au loc reparaţii la casa parohială. (*Bauakten*, în Arhiva Centrală a Bisericii Evanghelice C.A. - ZAEKR). 1911 Se face o estimare de costuri pentru construirea unei noi case parohiale. (*Kostenvoranschlag zur Bau eines neuen Pfarrhaus*, ZAEKR).
Casa a fost construită în 1912 şi a funcţionat ca locuinţă a preotului până în 1992. Din 1992 în casa parohială funcţionează Căminul de Bătrâni al Bisericii Evanghelice C.A. (inscripţie pe poartă). Aspect de casă urbană, 6 încăperi, acoperiş 2 ape, învelitoare ţigle de beton, 3 coşuri de fum, cornişă profilată. Pe apa spre stradă 3 lucarne de tablă cu ornament metalic de coamă. Pinioane teşite pe laturile scurte E şi V, delimitate de brâu lat de tencuială. Cu câte două ferestre mici în arc în plin cintru, cu ancadramente plate de tencuială. Fost pridvor pe latura lungă la curte (N), acum închis cu parapet de zidărie şi ferestre moderne cu geam termopan. Acoperit într-o apă, prin prelungirea acoperişului principal. Acces lateral, acoperit într-o apă. Acces la pivniţă de pe V prin edicul de zidărie acoperit într-o apă.Nivel pivniţă marcat cu brâu profilat foarte lat. Răsuflători în segment de arc, cu ancadramente plate. Planşee lemn, tavane tencuite. Rezaliturl laterale, lezene cu bosaje pe flancurile clădirii. Brâu lat de tencuială pe toată lungimea faţadei principale.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Bucătărie de vară din zidărie, acum modernizată. Magazie. Alături şură de lemn, acoperiş de ţiglă 2 ape. Fântână. Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute. Probabil cele obişnuite: şoproane, grajduri.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare foarte bună. Clădirea a fost recent modernizată.
Casă cu amprenta la sol de 216mp. Curte de 0,1428ha şi grădină de 0,2996ha.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schweischer.* 1982.
SCHMIDT, R. *Licht und Schattenzeiten eines Dorfes aus Siebenbürgen.* 1992
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Rupea, Parohia Fişer, 1967

CARTE POŞTALĂ, 1923

DECLIVITATE TEREN

Teren cu pantă medie E-V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă, lângă biserică, pe o parcelă de teren cu deschidere mare către stradă (limitată spre E de panta mare a dealului). Amplasamentul se află spre capătul satului, pe malul de E al pârâului. Spre biserică gard de fier forjat pe soclu de beton. Spre S zid înalt cu poartă în segment de arc și portiţă rectangulară alături.

DATA INVENTARIERE

14/05/2017

LOCALITATEA

FLOREŞTI

FELSENDORF (DE)

FÖLDSZIN (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Laslea, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Sus

CAPITLU BISERICESC

Laslea

STATUTUL VECHI

sat iobag (Apafi, Bethlen)

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, lângă aceasta.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura scurtă aliniată la stradă,

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de V.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1855 Se construiește casa parohială și se renovează în 1902 (Inscripţie pe pinion, Klima, *Lokalaugenschein* 1964). Deoarece satul este iobag, preotul primește o pătrime din decimă, înainte de reformă, iar trei pătrimi îi revin episcopului de Alba Iulia. După reformă cele trei pătrimi ale decimei ajung la nobilul care deţine pământul, și care plătește pentru asta fiscului o arendă. Preotul preia, ca și până atunci, o pătrime din decimă (Klima, după Josef Grimm, *Urbarialwesen*, Wien, 1863/203).
Casă cu 5 încăperi în anfiladă, pivniţă+P, acoperiș 2 ape, coama perpendiculară pe stradă, șarpantă lemn, învelitoare ţiglă de beton, 1 coș de fum. Cornișă profilată. Pinion teșit pe V, delimitat de cornișă profilată cu denticuli și ţiglă. 2 ferestre medii, rectangulare, flanchează un medalion în formă de cununa cu inscripţia *Gebaut / Anno 1885 / Renoviert / Anno 1902*. Mic pridvor de lemn pe latura spre curte (S), pe soclu de zidărie, cu acoperiș (1 apă) individual. Aflat în proces de modernizare. Iniţial ferestre duble cu deschidere normală. Aflate în curs de înlocuire cu ferestre moderne, tâmplărie PVC cu geam termopan. Acces principal de pe pridvor, din traveea mediană. Acces la pivniţă în ax cu intrarea principală, arc aplatizat. Lezene pe flancurile faţadei la stradă.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Șură de lemn pe partea de S a parcelei, aproape de prăbușire. Fântână. Bucătărie de vară (1902) cu latura lung pe limita de proprietate, la stradă. Au dispărut: grajd, șopron.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare medie, casa se află în curs de renovare și modernizare. Aria construită 129mp. Curte de 618mp și grădină de 3.057mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Felsendorf*. 1982
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sighișoara, Parohia Floreşti, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă lină de la E la V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire cu anexă în prelungire spre S, amplasată liber pe parcelă de colţ. Împrejmuire cu zid către stradă, cu coamă de beton, poartă metal (din perioada când a fost sediu IAS), alături poartă lemn în arc mâner de coş, cornişă cu denticuli, portiţă rectangulară şi încă o portiţă lângă grînar.

DATA INVENTARIERE

08/02/2013

LOCALITATEA

GÂRBOVA

URWEGEN (DE)

SZÁSZORBÓ (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Gârbova, ALBA

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Miercurea

CAPITLU BISERICESC

Sebeş (*Unterwald*)

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

cancelarie parohială / casa comunităţii

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La E, de celaltă parte a străzii DJ106F.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 75m de la DJ106F.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În spate, pe latura de E.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

După sec. XIII cetatea greavilor, din centrul localităţii, este prevăzută cu zid de fortificaţie. În stânga şi dreapta turnului nordic de poartă sunt construite 2 clădiri ce servesc, în timp de război, drept locuinţă pentru preot şi şcoală. (Klima, după Fabritius-Dancu Juliana, Roth Viktor, *Arch*.39/582). 1330 Între preoţii decanatului de Sebeş este menţionat şi cel din Gârbova, *Johannes von Orbow*. (Klima, după Ub.I-474-433). 1763 Casa este distrusă într-un incendiu şi rămâne în stare de ruină mulţi ani. 1779 În timpul preotului Martin Arz (1776-1781) 2 camere la parter capătă bolţi, iar o cameră mare de la etaj este renovată. (Klima, după *Handschrift 19.Jahrhundert*). 1920 Casa este restaurată. (Registrul de inventariere Neicov, Fişa IV, 1967)
Casă cu aspect urban, 8 încăperi în anfiladă, acoperiş 2 ape, coama paralelă cu faţada principală. învelitoare ţigle solzi, şarpantă lemn, lucarne ochi. Pinioane triunghiulare la rezalite de pe flancurile faţadei principale V, din lemn la cel din dreapta, cu oculus în ax la cel din stânga. Rezalitul din dreapta sub formă de foişor, primul nivel zidărie, nivelul superior cu logie de lemn deschisă, acoperiş 2 ape, pinion triunghiular. Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi, oberlichturi, montant vertical şi traversă strunjite. Acces la pivniţă axul rezalitului din dreapta.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

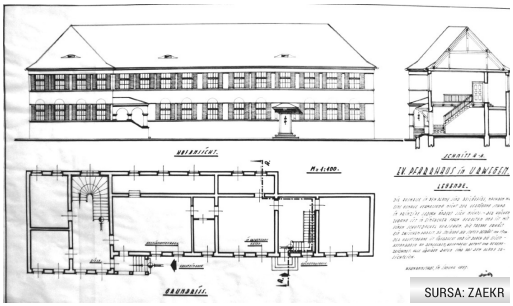
Grajd, şură, şopron, bucătărie vară. Grânar în prelungirea casei, spre S, acoperiş 2 ape, ţigle solzi, pinion triunghiular cu 3 fante aerisire dispuse pe 2 rânduri, fereastră cu aspect de ambrazură pe S. Faţada principală are 2 rezalite

STARE DE CONSERVARE

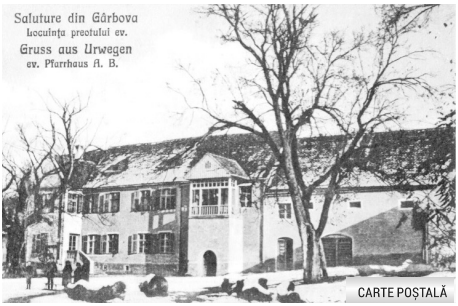
Stare bună de conservare. Casă cu amprentă la sol de 1.026mp. Curte de 3.819mp şi grădină de 1.662mp

BIBLIOGRAFIE

LUTSCH, T. *Wie's daheim war. Erinnerungen (...)Urwegen.* 1993.
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Urwegen.* 1984.
FIREA, C. *Fişă de inventariere monumente istorice.*
Planuri arhiva ZAEKR. SONNTAG, 1957. Fond 400/200.
RICHTER, S. BUORTMES, Th. *Heimatbuch Urwegen in Unterwald.*
MILDT, R. *700 Jahre Urwegen.* 1991.

SURSA: ZAEKR

CARTE POŞTALĂ

DECLIVITATE TEREN

Declivitate mică de la NV la SE.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire în L, ocupă colţul de NV al parcelei de colţ, dublă ca suprafaţă comparativ cu cele obişnuite. Zid spre drum, poartă în arc mâner de coş, portiţă în arc aplatizat, loc de şezut în firirdă în mâner de coş. Parter înalt, pivniţă semiîngropată, anexe (iniţial pe 4 laturi).

DATA INVENTARIERE

2011

LOCALITATEA

GHERDEAL

GÜRTELN (DE)

GERDÁLY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Bruiu, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Cincu-Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, de cealaltă parte a drumului DC42.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la DC42, retrasă 20m.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de N.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1335 Satul aparţine de Prepoziturii Sibiu. Preotul Jakobus plătește taxe papale. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I-144). 1898 Este construită casa parohială, din piatră şi cărămidă, cu pivniţă şi parter. (Inventar 1967). Deoarece satul face parte din capitlul Cincu-Sibiu, preotul primește decima întreagă. După 1580 o pătrime este predată principelui, mai apoi fiscului. Preotul rămâne cu trei pătrimi din decimă. (Klima, după Müller, G.E., *Archiv*, 48/171 şi Grimm, *Urbarialwesen*, Wien, 1863/203).
Casă tradiţională, 6+2 încăperi în anfiladă, dublu tract, acoperiș 4 ape, coama paralelă cu strada. Şarpantă lemn, învelitoare ţigle solzi, lucarnă rotundă tablă. 2 coşuri de fum. Cornişă profilată. Inscripţie pe grindă "1898" (fişă inventar). Nivel pivniţă delimitat de brâu profilat. Lezene cu bosaje pe flancurile spre stradă. Acces de pe pridvor închis, curpins în corpul casei, amplasat median în tractul spre curte. Ferestre duble cu deschidere normală (se păstrează doar cele interioare şi balamalele celor exterioare), 2 canaturi, oberlichturi. Ancadramente profilate, panou de tencuială pe parapet, sohlbanc profilat. Planşeu din grinzi masive pe două arce dublouri de piatră. Cinci răsuflători orizontale, spre stradă. Planşee pe grinzi de lemn, tavane tencuite.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

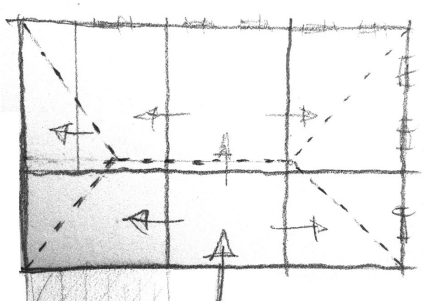
Bucătărie de vară. Fântână.
Dispărute: Şură, cuptor de pâine (1908). Stupărie.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare mediocră.
Suprafaţa construită de 149mp. Curte de 560mp, grădină de 1.502mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Gürteln.* 1981.
POSTĂVARU, I. Fişă inventariere monumente istorice Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Seliştat, 1967

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire amplasată în proximitatea zidului de fortificaţie al bisericii, retrasă din aliniamentul de case ce mărgineşte la N str. Morii (fostă Promenade). Parcelă generoasă de teren. La stradă zid acoperit cu ţiglă cu colţ, portiţă în arc aplatizat decupată în zid. Alături poartă carosabilă decupată în zid mai înalt, arc mâner de coș.

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, pe parcela aflată chiar lângă zidul de fortificaţie.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 10m de la strada Morii.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul curţii, spre latura de S.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1342 Într-o certificat de donaţie întocmit la Braşov este menţionat preotul Konrad de Weidenbach / *Domino Conrado de Widinbach*. (Ub.I-571-521 f). 1470 În Ghimbav sunt 2 predicatori. (Ub. VI-3829-477) 1492 La curtea parohială se construieşte partea inferioară a clădirii. (Klima, după Qu. Kr.IV/343). 1586 Satul arde complet. (Qu.Kr.IV-54).. Şi din nou în 1599. (Qu.Kr.IV/54). 1629 Satul arde complet, cu excepţia fortificaţiei şi a 3-4 case mici. (Qu.Kr.IV/50). 1890 Se construieşte o nouă casă parohială. (*Das sächsische Burzenland,* p.503; Fişă invent.monument). 1898 În raportul Consistoriului Districtual Braşov pentru anii 1894-1897 se menţionează starea precară a casei parohiale din Ghimbav. (*Das sächsische Burzenland,* Herfurth, p.118). Casa are nivelul inferior afectat de umiditate, iar la cel superior se ajunge pe o scară foarte incomodă şi abruptă. *Das sächsische Burzenland,* cap.VI.3.,p.526. 1942-1943 Este construită casa de azi (arh. A. Schuller), în curtea celei vechi, demolate. Parohia sărăcită de război nu are bani să o termine; este finalizată de conducerea fabricii Corona/Octombrie Roşu, contra folosinţă pe 20 de ani. Parohia reintră în posesie abia în 1974 , după lungi procese (Konst).
Casă cu 8 încăperi+dependinţe, distribuţie centrală, acoperiş 4 ape, terasă mediană pe faţada principală, decupată în corpul casei, trepte frontale. Terasă pe faţada posterioară, din lemn.

DATA INVENTARIERE

01/03/2012

LOCALITATEA

GHIMBAV

WEIDENBACH (DE)

VIDOMBÁK (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

oraș Ghimbav, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Braşov

CAPITLU BISERICESC

Braşov / Ţara Bârsei

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială / Corona Braşov / casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

cancelarie parohială şi camere de oaspeţi

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Grajd şi remiză din zidărie de cărămidă acoperite cu ţiglă (1870), şură care desparte curtea de grădină. Nu se cunosc detalii despre acareturi dispărute.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare foarte bună, clădirea a fost recent renovată şi modernizată. Amprenta la sol a casei de 327mp. Curte de 4.218mp şi grădină de 2.200mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Weidenbach.* 1982.
BELDIMAN, R. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1996
Weidenbach Eine siebenbürgisch-sächsische Gemeinde im Burzenland. 1999.
Das sächsische Burzenland, 1898

CASA VECHE, DUPĂ GEORG OYNTZEN ÎN MONOGRAFIA WEIDENBACH

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă de la N la S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat liber pe teren, parter înalt cu pivniţă parţială, împrejmuire cu gard metalic către stradă. Parcela se află în centrul satului, cuprinsă între 2 drumuri aproximativ paralele, cu pârâul Ghinda pe latura de S. Biserica se afla pe aceeaşi parcelă. Casa retrasă de la stradă.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

GHINDA

WINDAU (DE)

VINDA(HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Bistriţa, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistriţa

CAPITLU BISERICESC

Bistriţa

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de locul în care a fost biserica (demolată în 1985), în spatele ei.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 40m de la DC8.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura de V.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1333 Pe o listă a plătitorilor de taxe papale apare şi clericul *Chunradus* din Vinda. (Klima, după *Monumenta Vaticana*). 1778 Casa este extinsă. (Bredt, 1929, p.10). 1857 Arde acoperişul. (Bredt, p.12). 1878 Casa este din nou extinsă. Astfel, prin modificări succesive, casa iniţială, care era o construcţie îngustă, devine confortabilă, încăpătoare şi capătă un aspect impunător.(Bredt, p.12) 1967 Casa se află în stare proastă, locuită parţial de o familie de saşi, parţial folosită ca grădiniţă. (Klima, *Lokalaugenschein* 1967).
Monument istoric (cod LMI BN-II-m-B-01660,, 1778; 1878*)*, aspect de conac, 6 încăperi în anfiladă, pivniţă+P, acoperiş 4 ape, intersecţie cu acoperiş 2 ape al rezalitului median de pe faţada N. Învelitoare ţigle solzi şi intervenţii cu tablă la streaşina spre stradă. 2 coşuri de fum. 2 lucarne rotunjite de tablă pe apa N şi câte una pe E şi V. Pinion triunghiular la rezalitul de pe faţada principală, fereastră înaltă, amplasată median. 3 acrotere pe colţurile frontonului, cu inscripţie *1878* pe una dintre acestea. Pe S şi V pridvor cu parapet şi stâlpi de lemn, cu acoperiş rezultat din prelungirea ape principale. Pivniţă parţială sub primele 4 încăperi spre E, bolţişoare pe arce dublou sub încăperea intrării şi planşeu pe grinzi în rest.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

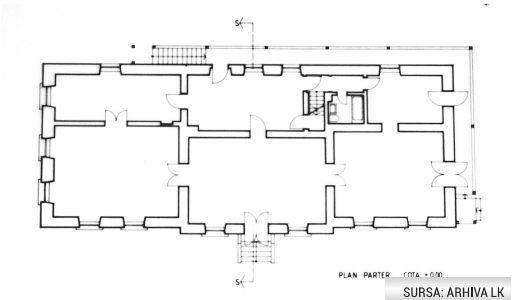
Nu se păstrează acareturi.
Dispărute: Şură, grajd.

STARE DE CONSERVARE

Bună, fără probleme structurale.Amprenta la sol 138mp pe parcelă de 1.969mp, limitată la N de parcela bisericii (care azi nu mai există) şi de drum şi în rest de grădini particulare.

BIBLIOGRAFIE

BREDT, J., Pfarrer. *Windau in Gegenwart und Vergangenheit*. 1929
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Windau.* 1982.
SABĂU, N. *Fişă inventariere monumente istorice.* **1994**
Planuri arhiva Departamentului Tehnic, Consistoriul Superior al Bisericii Evanghelice CA (LK). **LÁSZLÓ, M., 1997**

SURSA: ARHIVA LK

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la N la S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire compact, construit în 2 etape, amplasat pe o parcelă mare, de colţ, în vecinătatea SV a bisericii, pe care se mai află 4 anexe dispuse pe laturile de NV, SV și NE. Împrejmuire cu zid din a 2-a jumătate a sec. VII, cu contraforţi. Acces pietonal din curtea bisericii și acces principal din str. Podului, poartă în arc în plin cintru în zid înalt, alături portiţă în arc aplatizat.

DATA INVENTARIERE

09/10/2014

LOCALITATEA

GUŞTERIŢA

HAMMERSDORF (DE)

SZENTERZSÉBET (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraș Sibiu, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială / cancelarie parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

cancelarie parohială/ centru activităţi

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, la cotă inferioară.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă de la strada Podului circa 40m.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura de NV a parcelei.

DATE ISTORICE

1309 Ca martor în procesul dijmelor împotriva Episcopului de Alba este menţionat *Johannes plebanus in villa Humberti (Umberti*). (Klima, după Ub.-I-315-242)
1690 Într-un incendiu pornit de trupele lui Tököli arde întregul sat, cu casa parohială. Doar 3 case scapă. (Klima, după *Tataren, Pollaken, Moldauer, Tageblatt* 8.7.1928)
1698 Arde o parte din sat și casa parohială. Pentru reconstruirea acesteia, biserica din Sibiu, biserica mănăstirii și funcţionari înalţi săseşti contribuie cu donaţii. (Klima, după *Tageblatt* 8.7.1928)
1721 Se raportează că toate casele sașilor sunt de piatră. (Klima, după *Archiv* 32/199ff)
Conform informaţiilor transmise, în sec XVII casa avea 2 camere, cămară și anexe dărăpănate. Împrejmuirea era din tufe cu spini. Cum acestea nu ofereau suficientă protecţie, în fiecare colţ al curţii se găsea câte un câine pe lanţ. Legenda spune că un călător de origine nobilă, trecând prin sat, a recunoscut în preot pe vechiul coleg din studenţie. A ordonat reprezentaţilor comunităţii, sub ameninţarea cu pedeapsa, ca în 20 de zile să ridice un zid de împrejmuire, ceea ce s-a și făcut. (Klima, după Müller, F. Sagen nr.518)
1976 se introduce încălzire centrală. 1954, 1978 reparaţii capitale.

ACARETURI PĂSTRATE

Șopron de utilaje (azi garaj), coșar, grajduri cu lucarne de încărcare, bucătărie de vară(1872)/cameră de sudiu al bibliei/sală a comunităţii.
La N de casă s-a construit o cameră care a fost folosită pentru diverse activităţi. Șură de lemn.

ACARETURI DISPĂRUTE

Acareturile s-au păstrat, dar au fost majoritatea modernizate și refuncţionalizate.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Hammersdorf.* 1981.
KÖBER, J und E. *Hammersdorf in Siebenbürgen. Erinnerungen.* 2009
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sibiu, Parohia Guşteriţa, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. VII, XVIII, început sec XIX	Casă tradiţională, elemente baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, 2 șiruri paralele.	6+dependinţe	pivniţă+P	P	4	2

ACOPERIŞ

În două ape, coama paralelă cu strada. Învelitoare ţiglă solzi, 1 coș de fum, panouri solare, antenă satelit. Șarpantă lemn cu 2 niveluri, caracter baroc (fără coardă la fermele secundare).

PINION

Pinioane teșite pe laturile scurte NV și SE, cu 4, respectiv 7 fante de aerisire verticale.

PRISPE, LOGII

Pe colţul de NV al casei a existat o logie de zidărie cu arcade (2 pe SV, 1 pe NV), cu scară pe latura de NV. Azi logia este închisă cu ferestre, latura de NV obturată, iar scara este interioară. Zidul exterior al logieia fost demolat, pentru a face loc bucătăriei.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi. Pe faţada SV 2 ferestre în arc în plincintru, care închid o fostă logie, iniţial deschisă și spre NV (nișă vizibilă din casă, cu parapet mai subţire decât zidul casei).

UȘI

Acces la locuinţa preotului pe latura de NV, cu scară interioară și încă o ușă în 2 canaturi la jumătatea rampei. Uși interioare din tăblii de lemn. unele păstrează feroneria de sec XVIII, aplicată pe suprafaţa lemnului. Acces la cancelaria parohială pe latura de NE, ușă dublă cu deschidere normală și grilaj metalic la exterior, uși în 2 canaturi, cea interioară cu sticlă. Acces la pivniţă de pe SV și 1 acces la depozit lemn sub fosta logie.

PIVNIŢE

Pivniţă sub toată casa. Bolţi semicilindrice de cărămidă. În colţul de N al casei, sub încăpera cu bolţi în cruce romană și sub băi, 2 încăperi cu bolţi semicilindrice amplasate transversal pe casă. Probabil acesta a fost nucleul iniţial.

PLANȘEE

Bolţi în cruce romană (la camera de N) și calotă a vela (la băi) la nucleul vechi al casei, bolţi în cruce romanică la încăperea din colţul de SE, tavan cu stucaturi și medalion la încăperea de S. În rest, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, interioarele au fost renovate. Tencuielile și zugrăvelile exterioare prezintă degradări cauzate de expunerea la intemperii și necesită reparaţii. Casă construită în etape. Suprafaţa construită 295mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

În casa parohială funcţiona, pe lângă locuinţa preotului, biroul parohial, cu intrare separată din curte. În 2 camere din casă erau îndrumaţi și copii de grădiniţă. (KÖBER, *Heimatbuch*, pg.75). În pivniţă, la tractul de NE, se găsesc mai multe nișe de lumânare, încheiate în unghi ascuţit.
Curte de 7,221mp, grădină de 2.028mp

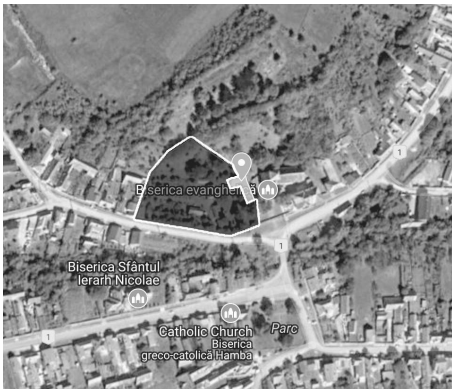

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casă în L formată din două corpuri construite în etape diferite, cu terasă adosată faţadei de V. Parcelă mare de teren în proximitatea bisericii, care se întinde spre V, de-a lungul străzii. Păstrează acareturi pe latura de V a curţii. Casa este retrasă de la stradă, spre grădina în pantă.

DATA INVENTARIERE

12/08/2017

LOCALITATEA

HAMBA

HAHNBACH (DE)

KAKASFALVA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Şura Mare, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La 8m V de biserică.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 35m de la drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul laturii E, spre biserică.

DATE ISTORICE

1337 Preotul *Cristianus de Hanbach* plătește taxe papale. (Klima, după Monumenta Vaticana I/143)
Părţile construite în spate, pe direcţia E-V, datează probabil din sec. XV sau XVI. Sunt construite din piatră fasonată pe o pivniţă masivă boltită. (Karoli, p.88)
1733 Este construită o încăpere parter înalt, aşa cum indică o inscripţie deasupra unei ferestre zidite, către biserică. (Karoli, p. 88)
1749 Este construită scara cu pridvorul cu arcade. 1903 Se construiesc alte două camere la nivelul solului și parter înalt către strada satului. (Karoli, p. 88)
1767-1780 În acest interval de timp, sub preotul Blitz, se adaugă spre sud două încăperi la parterul noii aripi a casei, dintr ecare una cuprinde două cuptoare. (Karoli, p. 88)
1903 Casa este reparată și extinsă, după planurile inginerului maistru-constructor Fritz Buertmes din Sibiu. Pe parte de est, spre biserică, între casa nouă și cea veche, este zidită în fundaţii o inscripţie comemorativă (Karoli, p.305)
1904 Se instalează o cișmea în curtea parohială. (Karoli, p.306)
1909 În încăperea mare a casei parohiale este instalată o sobă din cahle albe. (Karoli, p.312)

ACARETURI PĂSTRATE

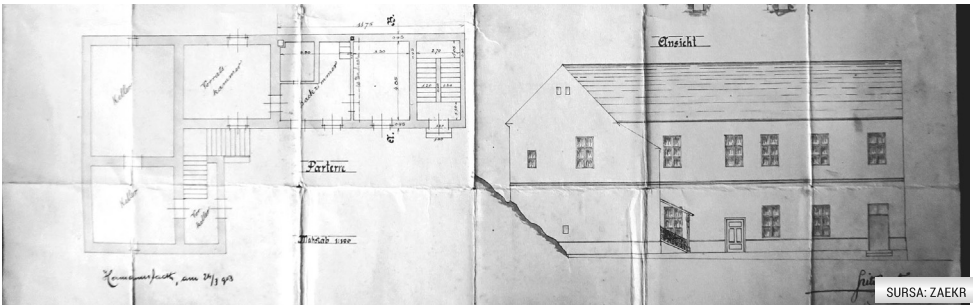
Grajd de vite, zidărie de cărămidă cu acoperiș 2 ape cu lucarnă de încărcare pod. Șopron lemn, acoperiș 2 ape cu ţigle solzi. Remiză (1903). Coșar de porumb. Terasă cu cuptor de pâine, nou construite.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șură distrusă de incendiu în 1824. Grajdul boilor, în stare de ruină, este demolat în 1903.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Hahnbach*. 1981.
SALONTAI, S. *Fișă inventariere monumente*.
KAROLI, R. *Siedlungs- und Ortsgeschichte der Gemeinde Hahnbach*. 1954. (Prelucrată de Gunesch, H. 2003)
Planuri arhiva ZAEKR. Neinventariate. BUERTMES, F. 1903.

SURSA: ZAEKR

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L.	sec. XVII, 1733, 1749	Construcţie tradiţională, elemente baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	3pivniţă(+antreu) + 3P(+pridvor)	pivniţă+P / P+E	pivniţă+P	2	2

ACOPERIŞ

În două ape, coama paralelă cu strada, șarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi. Un coș de fum.

PINION

Pe laturile scurte E și V pinioane triunghiulare, cu fantă de aerisire în ax. În pod se poate vedea vechiul pinion de S, cu 2 fante verticale (sub una dintre ele s-a practicat o deschidere în zid, pentru a se putea trece din podul nou în cel vechi).

PRISPE, LOGII

Pe faţada S a laturii lungi la curte pridvor de zidărie cu arcade în plin cintru, scară laterală cu întoarcere de rampă, trepte de lemn, acoperiș 1 apă cu învelitoare de tablă zincată.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi. La etajul laturii N-S obloane lamele lemn.

UȘI

Acces principal de pe pridvor. Uși interioare tăblii de lemn, ușa bucătăriei cu feronerie de sec. XVIII, aplicată pe suprafaţa lemnului. Acces la pivniţă pe sub pridvor.

PIVNIŢE

Pivniţă sub latura lungă (E-V), acces printr-un antreu, 3 încăperi cu bolţi semicilindrice. Pivniţa este la nivelul solului spre curte și semiîngropată spre deal.

PLANȘEE

Grinzi de lemn aparente, tencuite, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, interioarele necesită renovare. Tencuielile și zugrăvelile exterioare prezintă degradări cauzate de expunerea la intemperii.

ALTE DETALII REMARCABILE

Latura E-V, cu pivniţă la nivelul solului și parter înalt, a fost construită în două etape: prima dată partea de vest, apoi încăperea de est. Etapele diferite de construire se citesc din diferenţa de nivel între pardoselile încăperilor și din modul de amplasare a bolţilor pivniţelor, pe direcţii perpendiculare.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sfârșit de sec. XVIII, 1903	Fațade neo-clasice.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	4P(2+dependinţe) + 3E + casa scării	P+E	P+E	3	1

ACOPERIŞ

În două ape, șarpantă de lemn, învelitoare ţiglă solzi, 3 coșuri de fum. Cornișă profilată. În pod se vede pinionul de sfârșit de secol XVIII, pe când etajul avea doar o singură travee.

PINION

Pinion triunghiular pe S, cu fereastră mare în ax (1 canat, 4 ochiuri). În interiorul podului se păstrează pinion triunghiular cu două fante de aerisire, din care una a fost lărgită pentru a servi ca gol de trecere spre podul nou.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi. Pe E, la etaj, 2 ferestre oarbe, cu ancadramente de tencuială plate, cu bolţar median și colţurile evazate. Același tip de ancadrament și la ferestrele de pe S. La etaj obloane de lemn.

UȘI

Acces principal pe flancul stâng, în ultima travee, trepte de beton, copertină de tablă, ușă în 2 canaturi din tăblii de lemn profilate și oberlicht.

PIVNIȚE

Nu are. Rolul pivniţelor este deservit de încăperile parterului.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn, cu tavane drepte, tencuite. În încăperea din tractul de N planșeul este susţinut de două grinzi dispuse transversal.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, interioarele necesită renovare. Tencuielile și zugrăvelile exterioare prezintă degradări cauzate de expunerea la intemperii.

ALTE DETALII REMARCABILE

Brâu de tencuială între parter și etaj.
Aripa de S a avut iniţial un singur tract, cu P+E, prelungit la scurt timp cu încă două încăperi (doar parter) spre S. În 1903 se construiește etaj peste cele două încăperi, se adaugă casa scării și clădirea capătă un aspect unitar.
Curte de 2.105mp și grădină de 6.340mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă majoră pe direcţia S-N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat liber pe parcelă, în proximitatea fostei şcoli germane şi a sălii comunităţii. Spre stradă împrejmuire cu gard compact din scânduri de lemn. Parcelă formată din alipirea a două curţi, pentru a asigura acces direct din stradă.

DATA INVENTARIERE

2011

LOCALITATEA

HAŞAG

HASCHAGEN (DE)

HÁSSÁG (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Loamneș, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Șeica

CAPITLU BISERICESC

Șeica

STATUTUL VECHI

sat iobag, din 1504 liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La 140m V de biserică, pe o colină alăturată dealului acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 50m de la drum secundar.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1658 Clădirile din curtea parohială sunt distruse de trupele turco-tătare (Klima, după T*rauschenfels, E. Magazin für Geschi.u.Lit...*1859/147). 1750 Este construită o casă parohială, la cca 30 de paşi sud de cea de azi. 1846 Este construită noua casă. 1897 Casa este renovată. (Klima, după *Gedenkbuch*, p.13)
1840 Preotul Carl Lupini găseşte casa "într-un grad avansat de degradare structurală". La construirea noii case în 1846, este câştigată prin schimb o curte care se afla între casa de azi şi stradă. Până atunci casa nu avea intrare directă din Herrngasse. (Klima, după Scheiner Walter: *Ecclesia sancti Petri de Haschagia*, Tipposkript p.5). 1910-1911 Casa este modificată. (Klima, după *Gedenkbuch*). 1750 În timpul preotului Johann Wolf (1749-1780) sunt reconstruite casa (la 30 de paşi distanţă de locul celei vechi) şi reconstruite în curte şura şi grajdul. (Hihn, p. 93). 1949-1955 Casa este folosită ca sediu IAS. (Hihn, p.99)
Casă cu 5 încăperi în anfiladă, dublu tract, pivniţă+P, acoperiş 4 ape, coama paralelă cu faţada principală. Învelitoare ţigle solzi, şarpantă lemn. Două coşuri de fum în zona coamei. Ferestre duble, deschidere spre interior, în două canaturi, cu oberlichturi. Şase ferestre la al doilea nivel.Acces de pe latura lungă S. Acces la pivniţă din interior. Acces la spălătoria bucătăriei de pe faţada N (dinspre vale). Pivniţă boltită, 5 compartimente. Planşee lemn peste parter, tavane tencuite.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Şopron cu grajd (1890).
Dispărute: Cuptorul de pâine. Şură (1872). Coteţe.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare mediocră.
Suprafaţă construită 220mp. Curte de 2.984mp şi grădină de 5.697mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Haschagen.* 1981
SABĂU, N. *Fişă inventariere monumente.*
HIHN, M. *Heimatbuch Haschagen.* 2010
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sibiu, Parohia Haşag, 1967

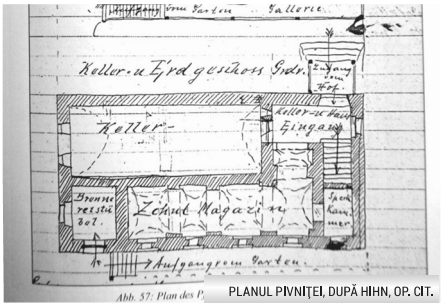

Abb. 57: Plan des P...

PLANUL PIVNIŢEI, DUPĂ HIHN, OP. CIT.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casă formată din 2 corpuri de clădire construite în etape diferite, cu o clădire mică (P) în prelungire spre V. Amplasată pe parcelă mare de colţ (1.686mp curte, 3.372mp grădină) , cu singurul acaret păstrat aşezat pe limita de proprietate E. Împrejmuire cu zid, portiţă pietonală decupată în zid la V de casa parter, alături poartă carosabilă între stâlpi de zidărie.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

la E, pe o parcelă în spatele bisericii

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

cu latura lungă aliniată la Pfarrergasse

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă colţul de NV.

DATE ISTORICE

Dintr-o primă etapă constructivă, din sec. XV-XVI, se păstrează un mic corp de clădire în partea de vest, (...).Acesta este ridicat doar pe parter şi este accesibil din curtea interioară. (Studiu istoric al comunei Hălchiu)
1879 Cu ocazia unei vizite, episcopul G.D. Teutsch face următoarea observaţie: "Casa parohială Hălchiu este splendidă. În plus, la uşa unei camere, un ancadrament de piatră trilobat de sec. XIII, salvat de la vechea biserică romanică a fost folosit cu demnitate. Casă cu etaj în cea mai plăcută grădină de flori". (Klima, după Teutsch G.D., *Generalkirchenvisitation*, 1925/309)
1895 Se construieşte o nouă casă parohială. (Klima, după Herfurth, *Sächs.Burzenland* 1898/526)
Prima casă parohială a fost o construcţie mare, care s-a făcut scrum la incendiul din 1817. În ciuda protestelor comunităţii evanghelice, în 1826 noua casă este înălţată cu un etaj. 1844 Uliţa care împărţea curtea parohială este închisă şi parcelele unificate. 1895 Reparaţii capitale. 1926 Cu ocazia cursurilor liturgice, urmează o nouă modernizare şi reconstruire a casei. (Brenndörfer, p.32-33)
Casa actuală este realizată după planurile ing. Fraetscheus. (Stroe, Fişă inventariere)

DATA INVENTARIERE

30/08/2017

LOCALITATEA

HĂLCIU

HELDSDORF (DE)

HÖLTÖVÉNY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Hălchiu, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

District Braşov

CAPITLU BISERICESC

Braşov/Ţara Bârsei

STATUTUL VECHI

sat iobag, apoi liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială, cancelarie, sediu Heltia Verein

ACARETURI PĂSTRATE

Pe latura de E a parcelei, pe limita de proprietate, şură din 1861, transformată de către comunitate în moară. Zidărie de cărărmidă, acoperiş în 2 ape.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Heldsdorf*. 1982.
STROE, An.A. *Fişă inventariere monumente*. 1996
Hălchiu-Heldsdorf-Höltövény. O istorie în imagini. 2007.
BRENNDÖRFER, K.H. *Heldsdorf Kurzchronik*. 1997.
ROTHBÄCHER, E. *Heldsdorf. Monographie einer Burzenländer Gemeinde*. 1977.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
în T	1894-1895; 1926	Aspect de casă urbană, faţade neoclasice.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă	5	pivniţă+P+E	pivniţă+P+E	4	1

ACOPERIŞ

În două ape, coama paralelă cu strada. Învelitoare ţiglă solzi. Trei coşuri de fum, 2 lucarne de tablă rotunjite pe apa spre stradă. Coama mai înaltă decât a corpului 2.

PINION

Pinion teşit pe latura scurtă E, delimitat de cornişă profilată acoperită cu ţiglă. Două ferestre mari în două canaturi cu şase ochiuri.

PRISPE, LOGII

2 ediculi la stradă, acoperiș în 3 ape, uşă în ax, ferestre pe laterale. Foișor monumental pe S, 2 niveluri, acoperiș în 3 ape, 3 ferestre mari la etaj (acum 2 oarbe), cu motive geometrice pe parapet, 3 mici la parter, încadrate vertical de chenar comun de tencuială.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi. Obloane la etaj și ancadrament de tencuială cu panou, sprânceană și bolţar de cheie sugerat prin culoare. Spre stradă și pe latura scurtă E se păstrează ferestre duble cu deschidere normală.

UȘI

Două accese din stradă, prin ediculi. Un al treilea de pe S, din curte.

PIVNIȚE

Pivniţă parţială, bolţi semicilindrice de cărămidă. 2 răsuflători orizontale. Nivel pivniță în decroș.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn, tavane plate, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, exteriorul este aproape finalizat de renovat.

ALTE DETALII REMARCABILE

Parter marcat de bosaje și delimitat de etaj prin brâu profilat.
Ceas solar pe faţada lungă la curte (S).
Corpul ridicat în 1895 este etajat în 1926.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1826; 1830; 1895; 1926	Stil baroc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Câte una pe nivel.	1P+1E	P+E	P+E	2	1

ACOPERIŞ	PINION
În trei ape, coama paralelă cu strada. Șarpantă lemn, cu rupere de pantă (de factură barocă), învelitoare ţiglă cu colţ. Două coșuri de fum. Lucarnă mică de tablă pe apa spre curte (S). Cornișă profilată.	Nu are.

PRISPE, LOGII
Nu are.

FERESTRE	UȘI
Ferestre duble cu deschidere normală, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri, o singură fereastră cu oblon la parter, spre stradă (N). Ancadramente plate de tencuială cu bolţar median.	Acces din stradă (prin edicul) și din curte, pe latura de S, ambele prin corpul 1.

PIVNIȚE	PLANȘEE
Nu are.	Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE	ALTE DETALII REMARCABILE
Zidărie de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, exteriorul este aproape finalizat de renovat. Casei iniţiale, cu o singură încăpere, i s-a adăugat un etaj	Soclu în ușor decroș. Spre V adosată o clădire parter, cu acoperiș 2 ape, faţada spre stradă oarbă, împărţită în 3 registre, cornișă profilată, ușă flancată de câte o fereastră pe faţada la curte.

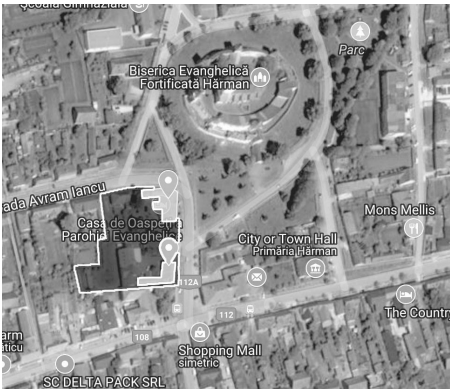

DECLIVITATE TEREN

Teren plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Două clădiri (casa veche şi casa nouă) pe parcelă de 4.968mp, cu anexe proprii, ocupă terenul delimitat pe 3 laturi de străzile Avram Iancu şi Mihai Viteazu, ambele corpuri fiind aliniate cu laturile lungi către stradă, cea veche uşor retrasă, cea nouă ocupă colţul NE al parcelei. Împrejmuire zid cu ţiglă cu colţ, porţi de tablă, gard de lemn între curţi.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La str. Avram Iancu, casa veche retrasă 5m.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, casa veche pe SE, casa nouă pe NE.

DATE ISTORICE

1442 Antonius, decanul capitlului Ţara Bârsei / *Antonius, plebanus de monti Mellis decanusque sedis Brassouiensis* confirmă că juraţii din Feldioara şi Rotbav au depus în casa parohială din Hărman suma de 300 de guldeni ca ispăşire pentru uciderea a 6 secui din scaunul Csik. (Klima, după Ub.V-2439f 100f)
1593 Întreaga localitate, împreună cu biserica şi cetatea, arde complet. (Klima, după Qu..Kr.IV/54 u.V/264)
1600 Satul este incendiat de 3 ori în acest an şi distrus complet de ficare dată. (Klima, după Qu.Kr.IV/83, Qu.Kr.V/292, *Horwath.P: Die Gemeinde Honigberg und ihre Schicksale* 1912/10)
1658 Trupe de turci, tătari, cazaci, moldoveni, vlahi incendiază satul. (Klima, după Qu.Kr.IV/185)
1705 Curuţii ocupă Hărmanul şi-şi stabilesc cartierul general în casa parohială. (Klima, după Horwath, 1912/22)
1718 Satul este distrus în incendiu. (Klima, după Qu.Kr.VII/108)
sec XVIII Se construieşte o casă parohială, cu parter semiîngropat şi parter înalt. O alta asemănătoare se ridică în 1901. Casa veche este folosită drept cancelarie parohială (Klima, Inventar 1967).
În raportul Consistoriului Districtual Braşov cu privire la activitatea din anii 1894-1897 se are în vedere construirea unei noi case în 1899. (*Das sächsische Burzenland,* Herfurth, p.118)
1901 În fosta grădină parohială se construieşte casa nouă cu 27.381 de coroane. (Konnerth, p.709)

DATA INVENTARIERE

21/06/2011

LOCALITATEA

HĂRMAN

HONIGBERG (DE)

SZÁSZHERMÁNY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Hărman, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Braşov

CAPITLU BISERICESC

Ţara Bârsei

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială/Jugendheim/cancelarie parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

atelier tâmplărie/constructor orgi; camere de oaspeţi

ACARETURI PĂSTRATE

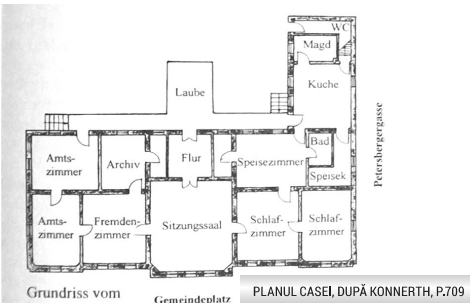
Acareturi modernizate, fântână. Conform inventarului din 1906, curtea parohială avea, pe lângă cele 2 case, bucătărie de vară, cuptor de pâine, şopron de lemn, şopron de care, coşar de porumb, coteţ păsări, grajduri de vite şi cai, 2 şuri.

ACARETURI DISPĂRUTE

În 1968 este demolată şura care încă mai exista şi materialul rezultat este vândut, pentru ca venitul încasat să fie folosit la repararea casei parohiale.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Honigberg*. 1982.
KONNERTH, M. *Honigberg. Eine siebenbürgische Gemeinde im Burzenland.* 2001
POSTĂVARU, I. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1995
Das sächsische Burzenland, 1898

PLANUL CASEI, DUPĂ KONNERTH, P.709

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XVI(?), sec XVIII-XIX	Clădire tradiţională, stil baroc popular.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
2 şiruri paralele pe direcţia N-S.	8	pivniţă+P	P	4	2

ACOPERIŞ

În două ape, coama paralelă cu strada. Învelitoare ţigle cu colţ, două coșuri de fum, cornișă profilată.

PINION

Pinion teșit pe N, delimitat de cornișă profilată, acoperită cu ţiglă cu colţ, 2 guri de aerisire rectangulare verticale cu acoladă la partea superioară.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre moderne, două canaturi, deschidere spre interior.

UȘI

Ușă în ax pe faţada la stradă (E).

PIVNIŢE

Pivniţă doar în tractul spre stradă (E). Bolţi semicilindrice de cărămidă pe flancuri, plafon cu grinzi pe zona mediană.

PLANȘEE

Planșee grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună. Aria construită 386mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţada simplă, modernizată. Anexele perpendiculare pe casă: șopron, grajd amenajat ca atelier tâmplărie, cu boltă avela. După construirea casei noi, clădirea a fost folosită ca școală de meserii, iar după 1945 de către SMT/Gostat. Azi este atelier de construit orgi și atelier de tâmplărie.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L.	1901	Aspect de vilă urbană, ornamentaţie neoclasică.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, 2 șiruri paralele spre stradă.	10 (8+bucătărie+hol +dependinţe)	pivniţă+P (N), P (S)	pivniţă+P (N), P (S)	5	2 / 4

ACOPERIŞ

Acoperiș în 3 ape pe latura de E, respectiv 2 ape pe cea de N. Învelitoare ţiglă solzi, 4 coșuri de fum cu acoperământ în 2 ape cu ţigle.

PINION

Pinioane trapezoidale, cu umeri, la rezalituri, deschideri circulare la cele pe flancuri, respectiv fereastră geminată la cel median. Acrotere semicirculare cu scoici și rozetă. Pinion triunghiular latura de N, acoperit parţial de clădirea anexată pe faţada de V.

PRISPE, LOGII

Pridvor pe latura spre curte, cu foișor amplu, vitrat, amplasat median, scări acces pe ambele capete. Soclu de zidărie, stâlpi de lemn, învelitoare de tablă zincată. Foișorul din lemn, cu ferestre mari (12 ochiuri) cu luminator (12 ochiuri), pe cele 3 laturi.

FERESTRE

Ferestre moderne, geam termopan, 2 canaturi, oberlichturi. La rezalitul median spre stradă, arhivolte semicirculare din bolţari, cu scoică și cheie marcată. La rezaliturile de pe flancuri și la pinionul median, arhivolte de bolţari în arc aplatizat, cheie marcată.

UȘI

Acces în casă de pe pridvor, cu intrări directe în biroul parohial, bucătărie (uși moderne, cu geam termopan) și în holul locuinţei (uşă în 2 canaturi, tăblii de lemn). Acces la pivniţă pe sub pridvor, prin gârlici acoperit cu boltă boemă.

PIVNIŢE

Pivniţă doar sub tractul de N, acoperită cu bolţișoare pe grinzi metalice. Răsuflători orizontale spre stradă. Brâu puternic profilat marchează nivelul pivniţei.

PLANȘEE

Planșee grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, casa era în 2011 în curs de renovare. Azi în casă funcţionează camere de oaspeţi.
Suprafaţă construită 461mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Rezalit median cu 3 ferestre cu sprânceană și sohlbanc continuu, câte 1 rezalit pe flancuri cu câte 1 fereastră, lezene puternic profilate, soclu placat cu piatră.
Curte de 4.081mp, grădina de 887mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casa parohială se afla la V de clădirea şcolii, lângă aceasta. Ruină încă din 1967, a dispărut cu totul, astfel că astăzi nu mai există nici o urmă.
Casa parohială de 130mp, cu 7 camere, pivniţă+parter înalt, se afla, împreună cu şcoala, pe panta dealului bisericii, retrasă mult în spatele caselor.

DATA INVENTARIERE

04/08/2014

LOCALITATEA

HERINA

MÖNCHSDORF (DE)

HARINA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Galaţii Bistriţei, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Bistumul Alba / Comitatul Dăbâca

CAPITLU BISERICESC

Teaca

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

demolată

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, la cotă inferioară.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 45m de la uliţa bisericii, 230m de la DN15A

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de N, parcelă de 661mp.

DATE ISTORICE

Casa parohială se află în apropierea bisericii, mai jos de aceasta. Este construită în 1870 şi renovată în 1902. (Klima, Ehrengabe, S.32)
1953 Se raportează: Comunitatea evanghelică numără 94 de suflete, din care 2 fete confirmate, 7 băieţi şi 12 copii de şcoală. Curatorul Molner ţine slujbe, la care el însuşi trage clopotele, dar la care participarea este slabă. El locuieşte cu încă o familie în casa parohială. (Klima, după *Bericht Prof. i.R. Herm.Horedt im Landeskons. Arch.*)
1870 Anul construirii casei. (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Crainimăt filiala Herina, 1967)
1967 Este pe jumătate ruină. Şcoala este vis-a vis, aşadar o cameră a casei parohiale încă mai este în folosinţă, drept cancelarie. Celelalte camere nu mai pot fi folosite (Klima, Lokalaugenschein 1967)
Curtea parohială şi a bisericii are 2.160mp. (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Crainimăt filiala Herina, 1967)

ACARETURI PĂSTRATE

Nu se păstrează acareturi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Probabil cele uzuale: grajduri, şură, şoproane.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Mönchsdorf.* 1982.
MOLNER, J. *Mönchsdorf in Nordsiebenbürgen.* 1993.
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Crainimăt filiala Herina, 1967

VEDERE A ŞCOLII DE PE LOCUL CASEI PAROHIALE

CASA PAROHIALĂ ÎN STÂNGA. MOLNER, P.55

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire de plan rectangular cu mansardă parţială poziţionată transversal median pe casă. Amplasată la distanţă de biserică, dar în centrul satului, în dreapta căminului cultural, pe parcelă de teren de dimensiuni obişnuite. Portiţă lemn și poartă carosabilă de tablă.

DATA INVENTARIERE

24/03/2017

LOCALITATEA

HETIUR

MARIENBURG (DE)

HÉTÚR (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraș Sighișoara, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Băgaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La cca 600m de biserică, la NV, în centrul satului.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La str Principală 243.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de SE.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1301 Sub numele de *Terra Hethwr* apare atestă documentar pentru prima dată localitatea Hetiur. (Klima, după Ub.-I-290-220).
Preotul primește un sfert din dijma de pe terenurile nobiliare și dijma întreaga de pe cele ale ţăranilor liberi. (Klima, după Gündisch, *13 Dörfer*, Manuskript)
Casă din 1929, 6 încăperi cu distribuţie din hol central, pivniţă+P+M, acoperiș 2 ape, coama paralelă cu strada, intersecţie la coamă cu mansarda cu acoperiș în 4 ape, învelitoare ţigle solzi. Două coșuri de fum încheiate în arc de cerc. Pe faţada scurtă SV pinion teșit cu oculus alungit amplasat median. Pe faţada la curte (NV) scară acces cu trepte și parapet de beton, podest neprotejat de acoperiș. Dedesubt intrare beci. Iniţial, la stradă, ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi, montant vertical și orizontal decorativ strunjit, obloane lemn. Acum ferestre noi. Ancadramente simple tip platbandă marcată în tencuială. Mansardă cu câte 2 ferestre spre stradă și curte, 2 canaturi 4 ochiuri. La curte 1 fereastră în 3 canaturi. Acces principal de pe faţada NV la curte, în ax, uşă de tâmplărie PVC. Dedesubt acces la pivniţă, acoperită cu placă de beton. Pe latura SV 2 ferestre cu tâmplărie originală.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Mai există: Șopron, bucătărie de vară. Fântână.
Dispărute: Șură, grajd (1948).

STARE DE CONSERVARE

În curs de modernizare, majoritatea ferestrelor au fost înlocuite cu unele noi. Suprafaţă construită de 139mp. Grădină de 592mp, curte de 795mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Marienburg bei Schässburg.* 1982
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sighișoara, Parohia Hetiur, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată de la E la V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă, retrasă în spatele aliniamentului de case de pe partea de sud a străzii principale. Parcelă colinare, lângă biserică. Acareturile ocupau latura de V a lotului, unde s-a construit și sala comunității.

DATA INVENTARIERE

19/01/2011

LOCALITATEA

HOGHILAG

HALWELAGEN (DE)

HOLDVILÁG (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Hoghilag, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighișoara

CAPITLU BISERICESC

Abaţia Koloszmonostor/ Capitlul Băgaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag, apoi liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, la cotă ușor inferioară faţă de aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă de la stradă cca 50m.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În spatele grădinii, amplasare liberă pe teren.

DATE ISTORICE

1317 Arhidiaconul Benedikt, ca reprezentant al Episcopului de Alba, îi promite preotului de Valchid dijma de pe terenurile de graniţă de pe partea nordică a Târnavei și îi neagă aceeași dijmă preotului de Hoghilag. (Klima, după Ub.IV-2024-327, *Vjschr* 1935/106)
1724 Casa arde în întregime (Klima, după Arch. 19/31). Probabil este reconstruită în același an, în forma în care se găsește și astăzi. (Dengel, p. 61)
1802-1803 În timpul preotului Georg Müller au loc reparaţii capitale la casă. (Dengel, p.61)
1902 La intrarea de S, care duce în casa mare (*Wohnstube*), se construiește o verandă de lemn. La S, lângă casă, se construiește o bucătărie de vară cu cuptor de pâine. 1953 Casa este conectată la reţeaua de curent electric. 1972 Se amenajează o baie cu apă curentă. 1977-1978 Este demolată bucătăria de vară și cu materialul rezultat de aici și din demolarea vechii școli, se construiește sala comunității. 1984 În timpul preotului Johann Menning se amenajează o bucătărie de vară în pivniţa de SV. (Dengel, p.61)

ACARETURI PĂSTRATE

Magazie de zidărie. Fântână (1937).

ACARETURI DISPĂRUTE

Șură (1930), grajd (1930), șoproane, coteţe, bucătărie de vară (1900)

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Halvelagen.* 1982.
DENGEL, A, SCHINKER, U. *Halvelagen Wo ich zu Hause war. Heimatbuch einer siebenbürgischen Gemeinde.* 1998

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1799	Construcţie tradiţională, stil baroc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
în anfiladă, 2 șiruri paralele.	6+dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	3	2

ACOPERIŞ

În două ape, coama paralelă cu faţada principală. Învelitoare ţigle solzi. Cornișă profilată, cu protecţie de ţiglă pe faţadele scurte. Două coșuri de fum.

PINION

Pinioane teșite pe laturile scurte N și S, cu câte 2 ferestre rectangulare amplasate median și câte 2 goluri elipsoidale pe colţurile pinionului.

PRISPE, LOGII

Cerdac parţial pe E, rampe de acces laterale cu trepte de beton, parapet de lemn traforat, stâlpi de lemn cu contravântuiri decorative. Acoperiș 1 apă.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, două canaturi cu patru ochiuri, oberlichturi, unele cu obloane lemn.

UȘI

Acces principal de pe faţada lungă la curte (E), ușă dublă cu deschidere normală (se păstrează doar ușa interioară). Un alt acces de pe N, trepte de beton frontale, ușa din tăblii de lemn la filă cu faţa interioară a zidului (iniţial ușă dublă, acum în locul ușii exterioae grilaj metalic). Un alt acces de pe V, cu scară frontală în ax, prin arc aplatizat. Acces la pivniţă de pe faţada lungă V.

PIVNIŢE

Răsuflătoare pivniţă rectangulară orizontală de mici dimensiuni pe N și 2 ferestre verticale pe S.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi d elemn, tavane drepte, tencuite.

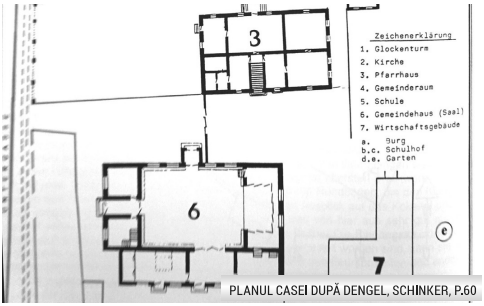
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare mediocră, degradări multiple ale tencuielilor și zugrăvelilor, iar local chiar și a zidăriei. Cauzele sunt umiditatea ascensională și lipsa măsurilor de întreţinere curentă.
Aria construită 264mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Pe faţada scurtă N 2 oculuși la înăperile mici din dreapta (dependinţe).
Curte de 1.740mp și grădină de 306mp.

PLANUL CASEI DUPĂ DENGEL, SCHINKER, P.60

DECLIVITATE TEREN

Pantă foarte ușoară N-S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire (260mp) retrasă din aliniamentul frontului S de case ce mărginesc piața bisericii. Zid înalt la fîlă cu fațada principală, în prelungire spre V. În zid sunt decupate poarta carosabilă (arc în plin cintru) și poarta pietonală (arc aplatizat), deasupra, la curte, firidă circulară adâncă. Parcela păstrează acareturi și împărțirea în curte și grădină.

DATA INVENTARIERE

08/07/2017

LOCALITATEA

HOMOROD

HAMRUDEN (DE)

HOMORÓD (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Homorod, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Rupea

CAPITLU BISERICESC

Rupea-Kosd

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

camere de oaspeți

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SE, de cealaltă parte a drumului ce delimitează insula bisericii.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 10m, cu scuar verde în față.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de N.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1623 Izbuncnește un incendiu în care sunt distruse toate casele, împreună cu biserica și cetatea. (Klima, după *Quellen Kr.* V/446). 1748 Întregul sat arde complet. (Klima, după *Quellen Kr*. IV/132). Casă tradițională (circa 1800; 1886 - 1900), Inițial 6 încăperi, azi 8+dependințe(recompartimentare)., dispunere în anfiladă, 2 tracturi, pivniță + P, acoperiș două ape, coama paralelă cu strada. Învelitoare țiglă rectangulară, șarpantă lemn. 3 coșuri de fum. Pinioane triunghiulare pe laturile scurte. Pe E 2 goluri circulare de dimensiuni medii și median, în vârful pinionului, 2 fante verticale înguste, încheiate în arc în plin cintru. Pe V 2 goluri circulare, asemănătoare celor de pe E.La latura lungă la curte (S) foișor de zidărie pe 2 niveluri, acoperiș în 2 ape, pinion cu scândură verticală traforată. La nivel 1 ușă acces către pivniță. La nivel 2 jumătate de foișor din lemn, fereastră semicirculară parțial obturată, cealaltă jumătate zidită. Pivniță cu bolți de cărărmidă semicilindrice pe arce dublouri la stradă, spre curte planșee pe grinzi masive de lemn. Gârlici spre curte, prin foișor, cu bolți boeme pe șine metalice. Pe fațada principală placă comemorativă pentru preotul Martin Pildner și Franz Pildner, fiul acestuia. În biroul parohial dulap înzidit, ușă dublă panouri lemn, toc canelurat și panou arcuit la partea superioară.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Bucătărie de vară din zidărie cu acoperiș în 2 ape, învelitoare țiglă, streașină la curte (azi funcționează ca locuință a îngijitorului parohiei). Adosat bucătăriei șop de lemne. Șură de lemn, acoperiș 2 ape cu țiglă.

STAREA DE CONSERVARE

Stare de conservare foarte bună, clădire renovată în ultimii ani și în permanentă întreținere. Partiul inițial modificat pentru a cuprinde și băi..

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Hamruden*. 1982.
POPA, C. *Fișă inventariere monumente*. 1992
LIENERT, H. *Hamruden. Heimatbuch einer siebenbürgischen Gemeinde*. 1997
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Rupea, Parohia Homorod, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la S la N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Construcţie de 212mp construiţi aşezată pe panta dealului bisericii, compusă din corp de E cu etaj parţial şi corp de V doar parter. Casa retrasă lângă zidul de fortificaţie al cetăţii. Împrejmuire cu zid înalt, poartă în arc mâner de coş, flancat de pilaştri angajaţi, cu bază şi abace, alături portiţă rectangulară. Zid sprijinit cu contraforţi.

DATA INVENTARIERE

27/05/2017

LOCALITATEA

HOSMAN

HOLZMENGEN (DE)

HOLCMÁNY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

comuna Nocrich, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Nocrich

CAPITLU BISERICESC

Nocrich

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

centru de activităţi pentru tineri

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV, mai jos de biserică.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 20m de la drum secundar desprins din DC45

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Liber pe parcelă de2.166mp curte + 2850mp grădină.

DATE ISTORICE

1318 Preotul Henricus din Hosman plătește taxe papale. (Klima, după Ub.I-352-352)
1456 Satul este ars din temelii de trupele voievodului valah Vlad Ţepeş. (Klima, după *Arch*.27/332)
1607 Se ţine un jurnal bisericesc. În deschidere se poate citit: "Parochia Holtzmangenis primitus inclusa erat castelli moeniis quibus abhaerebat bona pars collis occidentem versus spectantis...Ast post exustionem tristissimam castelli per Waiwodales Transalpinenses A.1601 per aedes parochiales irruptionem facientes, securitatis publicae ergo...mansio Parochiae proxima in Asylum transiit Parochiale". La început casa parohială era cuprinsă între zidurile cetăţii, ocupând o mare parte a dealurilor spre vest. Dar după trista incendiere a castelului de către trupele voievodale transalpine, în anul 1601, urmat de prăbuşirea peste casa parohială, pentru siguranţa tuturor, casa a fost mutată pe parcela alăturată. (Klima. *Bericht von Pfarrer Julius von Hannenheim an dem Landeskundeverein vom 25.10.1901*)
Sec. XVIII Casa este construită în stilul anilor 1800, fără să poată fi identificată vreo însemnare sau vreun an al construirii. În orice caz, există părţi mai noi şi mai vechi, dar fără nucleu medieval. Casa spaţioasă se găseşte pe o pantă de deal, astfel că privită de sus apare ca parter, iar dinspre vale ca parter înalt. La etaj sunt 3 camere, iar la parter 2. (Klima, *Lokalaugenschein* 1976)

ACARETURI PĂSTRATE

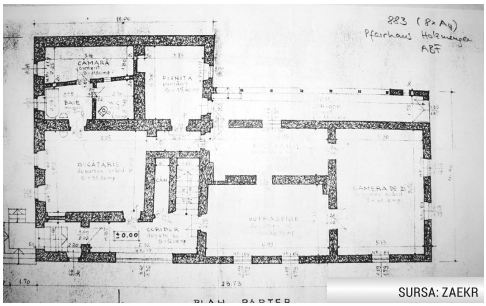
Bucătărie de vară (1857) în colţul de NE al curţii, zidărie cu acoperiş 2 ape, acces de pe V. Şură de lemn cu lucarnă de încărcare pod, amplasată pe latura de V a curţii. Fântână

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajd (1857) de zidărie, de 81mp. Şopron (1850) de zidărie, 96mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Holzmengen*. 1981
Planuri arhiva ZAEKR. SAVU, NOSSEK. 1985. Fond 400/237. FABINI (nedatate)
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Hosman, 1967

SURSA: ZAEKR

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1780 - 2/2 XIX, XX	Baroc popular.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
3 tracturi paralele, distribuţie din coridor cu scară.	3P+3E	pivniţă+P+E	P	3	3

ACOPERIȘ

În două ape, învelitoare ţiglă solzi, un coș de fum cu acoperământ de ţigle în două ape.

PINION

Pinion teșit pe E, delimitat de cornișă profilată protejată cu ţiglă solzi, două ferestre mici cu ancadramente subţiri, cu colţuri evazate. Pinion triunghiular pe V, cu două fante de aerisire.

PRISPE, LOGII

Pe latura de N pridvor de zidărie închis, cu acces lateral de pe E, cu portiţă de lemn, acoperiș individual o apă. Pridvorul este un adaos mai recent, a cărui construcţie a distrus partea inferioară a ancadramentelor de la ferestrele etajului.

FERESTRE

Ferestre duble, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi, gratii metalice. La etaj ancadrament chenar subţire, cu colţurile superioare evazate.

UȘI

Acces din pridvor, ușă tăblii de lemn protejată cu grilaj metalic. Un alt acces de pe S, ușă lemn, deschidere spre exterior. Acces la pivniţă de pe N, pe sub pridvor, ușă în două canaturi, deschidere spre exterior.

PIVNIȚE

Pivniţă parţială, sub cele două încăperi de E. Boltă semicilindrică de cărămidă spre deal și tavan drept spre vale. Răsuflători orizontale.

PLANȘEE

Tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolți de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, cu unele degradări ale finisajelor la nivelul inferior, din cauza umidităţii ascensionale. Faţada de V mai este doar parţial tencuită.
Amprenta la sol 212mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Fragmente de inscripţie pe faţada E, la parter, între primele două ferestre. Conform administratorului clădirii, după ce ploaia umezește faţada E, se pot observa siluete de animale. După aceeași sursă, în casă s-ar mai găsi urmele fostei vetre.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XIX	Tradiţional ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi paralele.	3	pivniţă+P	pivniţă+P	2	1

ACOPERIŞ

În trei ape, învelitoare ţigle solzi, două coşuri de fum cu acoperământ de ţiglă în două ape. Cornișă profilată.

PINION

Pinion triunghiular pe E, obturat aproape total de acoperișul celuilalt corp, cu o mică fereastră de aerisire.

PRISPE, LOGII

Cerdac pe toată lungimea faţadei S, spre deal, sub acoperișul principal. Intrare prin flancul de E, frontală, și laterală de pe V. Flancul vestic din zidărie. În rest, structură de lemn cu parapet lemn traforat, tavan pe grinzi.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, două canaturi șase ochiuri, oberlichturi patru ochiuri. Gratii metalice.

UȘI

Acces de pe cerdac. Un alt acces dinspre E, din logia corpului de clădire alăturat.

PIVNIȚE

Pivniţă parţială, sub camerele dinspre S. Acoperite cu bolţișoare de cărămidă pe arce dublouri.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolți de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, cu unele degradări ale finisajelor din cauza umidităţii.

ALTE DETALII REMARCABILE

Nișă în ogivă pe peretele de zidărie din capătul de V al pridvorului.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Retrasă în spatele căminului cultural și a aliniamentului de case ce se înșiruie la SE de biserică, pe parcelă mare de teren (de cel puţin 3 ori mai mare decât cele obișnuite). Aşezată pe panta dealului bisericii, construcţia preia diferenţa de nivel, avâdn spre vale parter înalt și pivniţă semiîngropată, iar spre deal doar parter.

DATA INVENTARIERE

01/03/2012

LOCALITATEA

IACOBENI

JAKOBSDORF (DE)

JAKABFALVA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Iacobeni, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Kosd / Rupea

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, Fundaţia Don Demidoff

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, pe o parcelă lângă zidul de fortificaţie.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă de la drum, în spatele bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1309 În marele proces al dijmelor dintre decanatele săsești și Bistumul Alba Iulia, este menţionat și preotul Nikolaus din Iacobeni. (Klima, după: Ub.-I-314-240). 1778 Se lucrează la casa parohială. (Klima, după: *Rechnungbuch*, S.8). 1842 Casa capătă aspectul de azi (Klima, după: Michaelis 1935, Typoskript). Inscripţie pe exteriorul peretelui casei parohiale: *Erbaut mit Gottes und guter Menschen Hilfe im Jahre 1842*. (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Curciu, Anexă la lista de inventariere IV, 1967)
Casă tradiţională (1778; 1842), 6 încăperi, pivniţă+P, acoperiș patru ape, învelitoare ţiglă solzi, 2 coșuri de fum, 4 lucarne circulare de tablă. Fronton triunghiular la rezalitul median al faţadei principale, laturile profilate, delimitat de cornișă profilată, protejată cu ţiglă. Cerdac pe toată latura lungă la curte (NV), azi închis cu sticlă. Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi, obloane lamele lemn, ancadramente rectangulare profilate, panouri de tencuială la parapet. Acces de pe pridvor, prin camera mediană a tractului de NV. Nivel pivniţă în decroș, răsuflători orizontale pe SE. Planșee pe grinzi de lemn, tavane tencuite. Pe SE rezalit median cu bosaje și fronton de zidărie, cornișă profilată, contrafort în trepte pe SV (secX X).

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

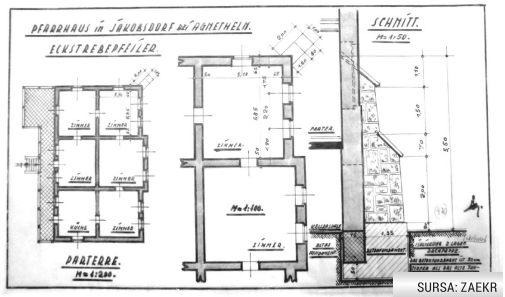
Anexele au fost modernizate și transformate în spaţii de locuit (alterează imaginea istorică a curţii ţărănești).
Dispărute: Șură, grajduri, șoproane, au fost fie demolate, fie modernizate.Cuptor de pâine (1920).

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare foarte bună, clădire renovată recent.
Aria construită 315mp.
Curte de 1.608mp, grădina de 6.917mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Jakobsdorf*. 1981.
FIELK, A.G; SCHUFF, J. *Gäste unterm Haakerech (Jakobsdorf am Harbach)*. 1990
Planuri arhiva ZAEKR. SONNTAG
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Jacobeni, 1967

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Teren plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat la limita parcelei spre uliţă, fără gard. Retrasă în spatele bisericii, ocupa parcela dintre aceasta și șirul de case N, care se distanţează de cel S pentru a face loc parcelei școlii. În stânga casei gard de lemn

DATA INVENTARIERE

01/08/2014

LOCALITATEA

IDECIU DE JOS

NIEDEREIDISCH (DE)

ALSÓIDECS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Ideciu de Jos, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Turda

CAPITLU BISERICESC

Reghin

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă curator

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, pe aceeași parcelă.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la DJ154A, la uliţa dintre școală și bis.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă latura de V a parcelei.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1332-1335 Este menţionat un preot, *Chunradus de Idech Inferiori*. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I-93, 104, 130, 138). 1790 Casa parohială este construită din bârne cu acoperiș de paie. 1835 Se prăbușește parţial. 1837 se ridică o clădire mai ieftină. (Klima, după G.D.Teutsch, *Generalkirchenvisitationsberichte* 1925/142). 1868 Arde parţial casa parohială, împreună cu biserica, școala și aproape tot satul. (Klima, după *Kirchl.Bl.*1912/262. *Glockeinschrift*). La scurt timp după acest an este reconstruită de Flosshandelsgenosseschaft din Vermeș, iar în 1912 are deja nevoie de reparaţii generale (Klima, după *Kirchl.Bl.*1912/262). 1917 Recolta este foarte bună, îar comunitatea câștigă mulţi bani, putând achita singură datoriile făcute cu construirea casei parohiale. (Leprich, p.35)
Casă din 1860, stil neoclasic, 7 încăperi în 3 tracturi, pivniţă+P, acoperiș în 4 ape, coama paralelă cu strada, șarpantă lemn, învelitoare ţigle solzi, patru coșuri de fum. Cornișă profilată. Fronton la rezalitul median de pe faţada principală (S) și la rezalitul de pe faţada laterală spre biserică (E). În arc de cerc, cu acrotere pe flancuri. Pivniţă sub toată casa. Bolţișoare de cărămidă pe șine metalice. Răsuflători orizontale spre stradă. Antreu pe faţada S, scară frontală. Verandă pe N.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

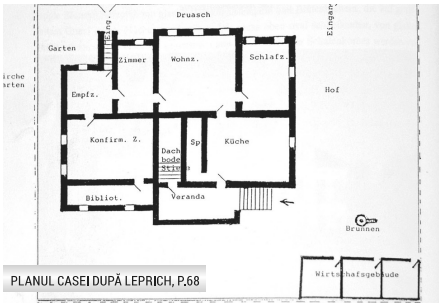
Nu se păstrează acareturi. Dispărute: Grajd (1900), șură, șoproane, bucătărie de vară.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare medie, tencuieli desprinse, zugrăveli degradate. Suprafaţă construită 200mp. Curte de 200mp și grădină de 8.000mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Niedereidisch.* 1981.
KOVÁCS, A. Fișă inventariere monumente istorice.
LEPRICH, M. *Heimatbuch Nieder-Eidisch. Schicksal einer sächsischen Gemeinde in Nordsiebenbürgen.* 1990.

PLANUL CASEI DUPĂ LEPRICH, P.68

DECLIVITATE TEREN

Ușoară pantă pe direcţia NE-SV.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Fostă gospodărie, azi spaţii comerciale, cu latura lungă la stradă. Faţade alterate de modificări, cea laterală stânga (SV) cu ferestre obturate, păstrează încă decoraţiuni de factură neoclasică. Amplasată pe lot nedifierenţiat de clădirea vecină, în proximitatea școlii și bisericii.

DATA INVENTARIERE

01/08/2014

LOCALITATEA

IDECIU DE SUS

OBEREIDISCH (DE)

FELSŐIDECS (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Ideciu de Jos, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Turda

CAPITLU BISERICESC

Reghin

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închiriat, spaţii comerciale

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, dincolo de uliţa bisericii.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la strada principală DJ154A.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe colţul sudic.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1331-1355 Pe lista plătitorilor de taxe papale, ca parte a decanatului/protopopiatului Reghin - *decanatu de Regun*, apare și Ideciu de Sus. Este menţionat un preot -*Johannes de Idech Superiori*. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I-93, 104, 109,130,138)
Casă din 1880, modificări sec.XX, 4 încăperi în anfiladă, pivniţă+P, acoperiș în 4 ape, învelitoare ţigle solzi, șarpantă lemn. Rămășiţe ale unui coș de fum. Cornișă profilată. Inițial, ferestre duble, cu deschidere normală, 2 canaturi, 4 ochiuri, oberlichturi. Partea dreaptă (S) a fost transformată în spaţu comercial, fiind decupate de o partea și de alta a intrării două vitrine mari. În afară de aceastea, azi clădirea mai are 2 ferestre în 2 canaturi, cu grilaj metalic. Toate ferestrele pe SV sunt obturate, la fel pe faţadele din spate. 2 uși pe faţada la stradă (SE), cea din dreapta fiind o fostă fereastră. La ambele intrări trepte de beton frontale. Acces la pivniţă pe partea dreaptă, trepte de beton adosate faţadei NE. Pivniţă cu bolțișoare de cărămidă pe arce dublouri și tavan pe grinzi lemn sub prima încăpere de la N. Tavane tencuite. Faţadele la stradă (SE și SV) mai păstrează rămășiţe ale ornamentaţiei eclectice (influenţă neoclasică) inițiale. Pilaștri apaltizaţi, cu baza evazată, abace profilate care susţin un bâru profilat ritmau faţada în 4(?) registre.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Nu se păstrează nici o clădire anexă. Au dispărut grajd (1920) de vite, 108mp. Șură, șoproane, coteţe.

STARE DE CONSERVARE

Mediocră, alterări multiple ale partiului și unităţii stilistice în cursul adaptării funcţiunii de la locuire la spaţiu comercial. AC 200mp. Curte de 1.215mp și grădină de 2.795mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Obereidisch.* 1981.
LINKNER, H. *Heimatbuch Ober-Eidisch in Nordsiebenbürgen.* 1999
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Reghin, filiala Ideciu de Sus, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie NV-SE.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casă cu latura lungă la stradă, cu alt corp aşezat perpendicular, de-a lungul zwingerului. Zid scund către stradă, cu poartă de atelaje înaltă, în arc semicircular. Alături poartă pietonală. Ambele decupate în zid cu acoperământ de ţigle. Pe celelalte 2 laturi ale curţii se găsesc acareturi. Aria construcţiilor de 716mp, curte de 522mp, grădina de 2.452mp.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, sub zidul zwingerului, la cotă inferioară.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 10m de la drum, 100m de la DC10.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe colţul de NV-NE.

DATE ISTORICE

În peretele nordic al casei parohiale se găsește un portal gotic de intrare în zwinger, vis-a vis de accesul în cetate, protejat de guri de aruncare. (Klima, după Dancu, Komm mit 1975/165).
1624 Este construită casa parohială. (Weingärtner, p. 70)
1855 Este mărită livada de pomi prin achiziţionarea unei grădini vecine. În 1866 se amenajează un gang la ieşirea din locuinţa preotului către biserică, prevăzut cu un grilaj de fier forjat. (Weingärtner, p. 133)
1925 Se montează jgheaburi și burlane la casa parohială și la moară. La biroul parohial se montează ferestre noi. 1926 Casa este renovată, ferestrele și uşile vopsite, interiorul și exteriorul zugrăvit. (Weingärtner, p. 164)
1945 Din acest an biroul parohial și antreul sunt rechiziţionate și folosite o perioadă ca dispensar, apoi ca depozit de fructe și cereale de către IAS. În 1950 biserica, cetatea și casa parohială arată sărăcite și neglijate. În 1976-1977 Muzicanţii primesc o cameră pentru repetiţii în casa parohială. 1989 De la sfârșitul lunii iulie casa rămâne goală. 1993 Comunitatea foarte mică reuşeşte să văruiască interiorul și exteriorul casei. (Weingärtner, p. 166, 222)

DATA INVENTARIERE

29/10/2013

LOCALITATEA

IGHIŞU NOU

EIBESDORF (DE)

SZÁSZIVÁNFALVA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraș Mediaș, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaș

CAPITLU BISERICESC

Șeica

STATUTUL VECHI

sat iobag, din 1359 liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere de oaspeţi

ACARETURI PĂSTRATE

Grajduri (1843) în L, cu acoperiș în 2 ape, transformate în locuință/ camere de oaspeți. Șură (1842), fântână (ghizd în 1850). Șopron de care și presă de struguri (1849). coteţ de porci (1862).

ACARETURI DISPĂRUTE

Curtea păstrează acareturile obișnuite unei curți țărănești, dar de dimensiuni mai mari.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Eibesdorf.* 1981.
WEINGÄRTNER, S. jr., *Heimatbuch. Sächsisch-Eibesdorf in Siebenbürgen.* 1966
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Ighișu Nou, 1967, în Arhiva Centrală a Bisericii Evanghelice C.A. - ZAEKR

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	XVI, 1624; XVIII, 1842-1843	Casă tradiţională cu elemente baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În două tracturi paralele.	6+dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	3	2

ACOPERIŞ

În două ape, rupere de pantă. Șarpantă barocă de lemn, cu căpriori întrerupţi. Învelitoare ţigle solzi. Două coșuri de fum.

PINION

Pinion teșit, pe ambele laturi scurte (SV, NE). Masiv, tencuit, cu fante de aerisire pod (patru pe SV, respectiv șase pe NE). Delimitat de cornișă profilată, protejată de ţiglă solzi.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, în două canaturi cu oberlichturi. Obloane lamele lemn. Tâmplărie montant decorativ, sculptat cu capitel cu motive vegetale (frunză) și baza cu motive geometrice. Pe NV și SV cinci, respectiv trei ferestre cu ancadramente de tencuială cu caneluri pe laturi, sprânceană și sohlbanc profilate. Pe latura lungă la curte patru ferestre fără ancadramente.

UȘI

Acces inițial modificat, după construirea corpului 2. Azi accesul se face din antreul acestui corp. Uși interioare din tăblii verticale de lemn, cu feronerie de început de secol XVIII (broasca și balamalele aplicată pe ușă, clanţă doar pe partea cu broască, mâner rozetă pe cealaltă faţă a uşii. Acces la pivniţă de pe faţada lungă la curte, ușă din scânduri așezate caplama.

PIVNIŢE

Pivniţe din zidărie de piatră cu cărămidă. Bolţi semicilindrice de cărămidă. Două răsuflători spre curte, din care una tip fantă, cealaltă rectangulară orizontală. Alte răsuflători spre stradă.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn, tavane tencuite. Stucaturi și medalioane în încăperi. În sala mare medalion triplu.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe soclu de piatră, bolţi de cărămidă la pivniţe și planșee de lemn la parter, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, cu degradări ale tencuielilor și zugrăvelilor datorate umidităţii. Acoperiș etanș, binale în stare bună. Dependinţe în curs de modernizare.

ALTE DETALII REMARCABILE

Clădire monument istoric (cod LMI: *SB-II-m-B-12405*). Deasupra porţii pietonale, spre curte, amplasată descentrat, se află o nișă mare, rectangulară (posibil loc de inscripţie?). Pe colţul S contrafort în trepte, cu acoperăminte ţigle. Faţada la curte simplă, fără decoraţii.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	Sec. XX	Clădire tradiţională.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	2 + bucătărie de vară în prelungire	pivniţă+P	P	3	1

ACOPERIŞ

În două ape, interesectat cu partea inferioară a acoperişului clădirii principale. Învelitoare ţigle solzi. Trei coşuri de fum pe apa spre biserică. Șarpantă lemn.

PINION

Pinion triunghiular pe faţada E, tencuit, fără aerisitori.

PRISPE, LOGII

Scară lungă pe latura la curte (S), asigură accesul în ambele corpuri. Ajunge în interiorul clădirii prin gol în arc semicircular.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior. Trei dintre ferestre (de la fostul antreu+birou parohial) au două canaturi, oberlichturi, obloane lemn. Celelalte trei ferestre spre E nu au obloane. Este singura faţadă din cele trei care are deschideri, casa fiind aşezată pe zidul de fortificaţie.

UŞI

Două accese de pe S. În stânga uşă lemn cu sticlă, pentru acces la pivniţa nucleului iniţial. În dreapta uşă de intrare în locuinţă, din lemn cu luminator, protejată cu o copertină de policarbonat.

PIVNIŢE

Spre curte, pivniţă la nivelul solului. Nucleul iniţial cu uşă de acces ca de locuinţă și ferestre mici, pătrate, cu sticlă. La prelungire acces separat, ferestre orizontale lungi.

PLANŞEE

Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

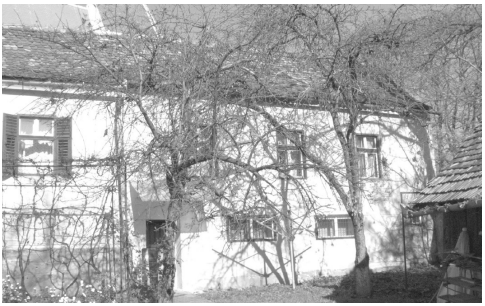
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Clădire din zidărie de cărămidă, cu șarpantă lemn și învelitoare ceramică. Nucleul iniţial a fost prelungit spre E cu încă 3 ferestre, păstrându-se înălţimea coamei, acces separat, din curte. Stare de conservare bună, cu unele degradări locale ale tencuielilor și zugrăvelilor.

ALTE DETALII REMARCABILE

Contrafort în dreapta scării. Nivel pivniţă în decroș în dreapta uşii de acces. Faţadă simplă, nedecorată.
Nivelul pivniţei este mai mult un parter.

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă pe direcţia NV-SE.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casa a fost demolată, dar se păstrează încă fotografii şi documente despre aceasta. Fişa descrie casa înainte de demolare.
Clădire retrasă în spatele parcelei, iniţial cu grădină în faţă, acum cu biserica ortodoxă nou ridicată. Aflată între biserică şi cimitir, ieşită din aliniamentul caselor.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

JELNA

SENNDORF (DE)

KISZSOLNA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Budacu de Jos, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistriţa

CAPITLU BISERICESC

Bistriţa

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

demolată

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, pe parcela din vecinătatea acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 75m de la DJ172G.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, cu grădină şi curte în faţă.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1474 Pentru parohia Jelna se cumpără *4 Joch Ackerland* (Böhm, p.13). 1482 În zidul de incintă al bisericii, lângă intrarea vis-a vis de curtea parohială, este zidită o piatră care a stat deasupra unei intrări, pentru că este arcuită şi oblică. Pe ea scrie cu cifre arabe anul 1482. (Klima, după Horwath, *Bericht im Landeskons.Archiv*). 1839 Consistoriul Local Jelna, care are fonduri de 6.000 de guldeni, cere să i se aprobe folosire acestor bani pentru refacerea casei parohiale, aflată în pericol de prăbuşire. (Csallner, *Denkwürigkeiten*, p.113). 1840 În şedinţa Domestikalkonsistorium din 14 aprilie, sub conducerea judecătorului superior Johann Emanuel Regius, se aprobă contractul de execuţie a lucrărilor la casa parohială din Jelna cu meşterul constructor Lindörfer, în defavoarea recursului făcut de breasla zidarilor din Bistriţa. (Csallner, *Denkwürigkeiten*, p.113).
În prezent casa parohială nu mai există. Parcela se află în proprietatea parohiei ortodoxe, care a construit o nouă casă parohială.
Casă din 1840 cu modificări de sec XX, 6 încăperi la parter şi 6 compartimente la pivniţă, foişor de lemn peste edicul zidit acces pivniţă, pe latura lungă NV portic pe stâlpi de zidărie pe toată lungimea, tavan grinzi lemn, parţial închis şi cu boltă boemă (conform fişă inventar).

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Nu se păstrează anexe gospodăreşti. În timpul preotului Michael Kenst (1933-1936) mai existau acareturile obişnuite: Şură, grajduri, şop, etc.

STARE DE CONSERVARE

Casa demolată avea amprentă la sol 299mp. Curte de 2.607mp şi grădină 8.644mp.

BIBLIOGRAFIE

CSALLNER, E. *Denkwürdigkeiten aus dem Nösnergau.* Bistritz, 1941.
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Senndorf.* 1982.
SABĂU, N. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1996(?).
BÖHM, G. *Senndorf in Siebenbürgen.* Bistritz, 1985.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la vest la est.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat la limita proprietăţii pe parcelă tip insulă, delimitată de DJ105A şi drum secundar; gard cu soclu şi stâlpi de zidărie, plase de lemn; la stradă, în stânga casei, gol de poartă înalt, în arc mâner de coş, poartă carosabilă mult mai scundă, din tablă şi poartă pietonală din tablă; la dreapta casei poartă pietonală din lemn.

DATA INVENTARIERE

21/03/2015

LOCALITATEA

JIBERT

SEIBURG (DE)

ZSIBERK (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Jibert, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Rupea

CAPITLU BISERICESC

Rupea

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

nelocuită, în folosinţa comunităţii evanghelice

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE, pe aceeaşi parcelă cu biserica şi şcoala.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 20m de la DJ105A.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Retrasă pe latura de nord.

DATE ISTORICE

Casă a fost construită în 1909 de firma Gebrüder Letz din Sighişoara (pe ştampila de pe planurile din arhivă se citeşte: "Gebrüder Letz. Baumeister. Schässburg-Segesvar"). Pe planuri apare o scară balansată, amplasată pe partea dreaptă a faţadei către curte, de acces în locuinţă. De fapt, scara a fost realizată în partea opusă, într-o singură rampă. (după analiza planurilor de arhivă).
1909 Se construieşte casa parohială, cu subsol, parter şi mansardă. (Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Rupea, Parohia Jibert, 1967)
Deoarece satul face parte din capitlul Rupea, preotul primeşte decima întreagă, dar plăteşte taxă de catedrală episcopului de Alba Iulia. În 1588 o pătrime este arendată principelui, apoi preluată cu totul de acesta, iar ulterior de fisc. (Klima, după Müller, G.E., Archiv, 48/167)

ACARETURI PĂSTRATE

Şopron şi grajd (1920) amplasate faţă în faţă, la SE de casă. Şopron din lemn, acoperiş în două ape. Grajd de zidărie, bolţari în formă de arc deasupra golurilor, cu excepţia porţii pentru atelaje, lucarnă de încărcare pod.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şura.

BIBLIOGRAFIE

*Topografia monumentelor din Transilvania: Judeţul Brasov:*2002.
Planuri arhiva Casei Teutsch. Gebrüder LETZ, 1908.Fond 400/342-199.
GUIST, M. *Seiburg in Siebenbürgen. Ein Heimatbuch*. Juni 1991.
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Seiden.* 1982.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, decroș median.	1909 (inscripţie fațadă).	Aspect de vilă urbană.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi paralele, cu distribuție din sală centrală.	8 pivniță + 8 parter + 2 etaj	pivniță +P+E	pivniță+P	4	4

ACOPERIȘ

În patru ape, cu lucarne semicirculare. La rezalit, atât spre stradă cât și spre curte, acoperiș cu trei ape cu rupere de pantă. Învelitoare de ţigle solzi, trei coșuri de fum cu acoperăminte în două ape, șarpantă inginerească pe scaune, cornișă profilată.

PINION

Pe rezalitul fațadei S, spre curte, pinion teșit, de factură barocă, cu 2 ferestre mari cu obloane de lemn și inscripție cu anul construirii "A.D.1909". Spre stradă rezalit median cu pinion teșit, 2 ferestre amplasate asimetric: una rectangulară, a camerei de la etaj și una încheiată în arc aplatizat, a casei scării.

PRISPE, LOGII

Pe fațada de sud se află scară de acces din piatră, într-o singură rampă, cu parapet de piatră cu motive geometrice și grindă de vang arcuită.

FERESTRE

Toate ferestrele sunt duble, cu deschidere spre interior, două canaturi cu patru ochiuri și oberlichturi. Spre curte, la rezalit, 4 ferestre duble încheiate în segment de arc, cu deschidere spre interior, 2 canaturi cu 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri și șprosuri. Celelalte ferestre spre curte au și obloane de lemn. Spre stradă ferestre rectangulare, cu grilaj metalic la aripa din dreapta și fereastră încheiată în arc la casa scării.

UȘI

Ușă de acces amplasată lateral pe fațada de sud, din lemn cu ochiuri de sticlă și șprosuri, cu luminator în segment de cerc, protejată de grilaj metalic.
La interior uși din panouri de lemn cu tocul evazat la partea superioară.
La sală, către scară de acces la etaj, ușă dublă cu canaturi laterale fixe, cu geam cu șprosuri, încheiată în arc teșit.

PIVNIȚE

Pivniță la nivelul solului pe partea de est și semiîngropată către vest. În traveea mediană, de acces, bolțișoare boeme, tencuite. În rest, bolți calote a vela pe arce dublouri, tencuite.

PLANȘEE

În sala mare de acces și distribuție, ieșită în rezalit spre curte, tavanul este din scândură de lemn vopsită albastru închis, pe grinzi masive de lemn cu muchii teșite. In restul încăperilor tavanele sunt plane, tencuite.

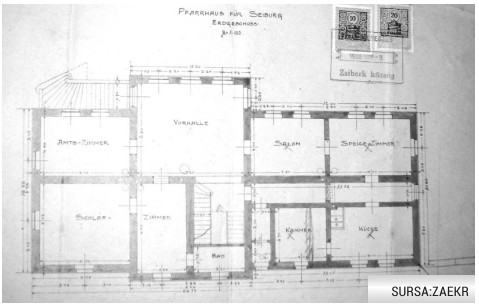
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Clădire din zidărie de cărămidă cu planșee de lemn peste parter și etaj și cu bolți de cărămidă peste pivniță. Aflată în stare de conservare bună, cu unele degradări ale zugrăvelilor la fațade. În pivniță se constată degradări cauzate de umezeală: tencuieli umede, fisuri, săruri.

ALTE DETALII REMARCABILE

Cuptorul de pâine se află în pivniță. Scară interioară largă, de lemn, este amplasată median. Poziția acesteia este reflectată pe fațada spre stradă prin amplasarea asimetrică a ferestrelor de dimensiuni diferite. Casă cu amprenta la sol de 268mp, curte de 2.483mp și grădină de 6.345mp.

SURSA:ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă pe direcţia E-V

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire în L (245mp suprafaţa construită) amplasată la mijlocul parcelei lungi, retrasă în spatele aliniamentului de NV a caselor de la str. Perilor. Curte mare și grădină în faţa casei.
Teren relativ plat, delimitat mai demult către SV de "Poteca Morţilor", ce ducea la cimitir.

DATA INVENTARIERE

20/05/2017

LOCALITATEA

JIDVEI

SEIDEN (DE)

ZSIDVE (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Jidvei, ALBA

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

proprietatea oraşului Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Arhidiaconatul Târnava / Capitlul Bălcaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere de oaspeţi

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La cca 70m V de biserică, de cealaltă parte a străzii Perilor.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 55m de la strada Perilor.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura de NE.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

Casa parohială veche era o construcţie tipic ţărănească, care nu se deosebea de celelalte locuinţe din sat. În 1910 casa este parţial demolată și reconstruită în forma actuală. În 1711 a fost construit un mare teasc. (Orendi, *Heimatbuch*).1779 este construită noua casă parohială, iar în 1910 este renovată și extinsă (Klima, *Lokalaugenschein* 1935). În anii 60 casa este conectată la reţeaua de curent electric și gaz. 1978-1979 preotul Peter Schuster se ocupă de renovarea completă a gospodărie. (Orendi, *Heimatbuch*).
Casă (1779; 1910; 1975; 1978-1979) în L, 6 încăperi, pivniţă+P, Acoperiș 2 ape, respectiv 3 la latura scurtă a L-ului. Învelitoare ţigle solzi. 2 coșuri de fum. Pinion triunghiular spre stradă, delimitat de 3 platbande de lungimi diferite pe locul obișnuit al cornișei. Vârf cu atic acoperit în 2 ape cu ţiglă și element metalic de coamă cu anul *1975* și punctele cardinale. Traversă de tencuială întreruptă de fereastră semcirculară cu ancadrament profilat, bolţar de cheie. Pridvor scurt de zidărie spre curte, acces frontal și lateral, parapet și stâlpi prismatici de zidărie. Ferestre duble, deschidere spre interior, două canaturi, oberlichturi, obloane lemn, ancadramente simple, platbande de tencuială la partea superioară și inferioară. Fereastra pinionului cu canat fix, 8 ochiuri de sticlă.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Paralel cu casa, pe latura de SE, grajd de zidărie, acoperiș 2 ape, pinion triunghiular delimitat de cornișă (1908).
Dispărute: Grajd de vite, șop de utilaje agricole, șură, coteţ de porci.

STARE DE CONSERVARE

Stare bună de conservare. Curtea parohială are 3.000mp, iar grădina 3.850mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Seiden.* 1982.
ORENDI, F. *Zur Ortgeschichte von Seiden. 1.Teil.* 1992
ORENDI, F. *Heimatbuch einer siebenbürgischen Gemeinde.* 1994

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă în curte, de la V la E.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire între biserică şi fosta şcoală germană (azi Spital Lucas), retrasă din aliniamentul străzii, ocupă colţul de NE al parcelei (1.441mp curte+3.903mp grădina). Pe NV adosat un corp mai îngust şi mai scund, cu latura lungă pe zidul de incintă al bisericii, parţial modernizat.

DATA INVENTARIERE

03/03/2017

LOCALITATEA

LASLEA

GROSSLASSELN (DE)

SZÁSZSZENTLÁSZLÓ (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Laslea, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Abaţia Koloszmonostor, apoi Scaunul Sighişoara

CAPITLU BISERICESC

Laslea

STATUTUL VECHI

sat iobag, iar din 1393 sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, pe parcela învecinată.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 20m de la DJ143A.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Pe latura de E a parcelei.

DATE ISTORICE

1560 Satul este distrus într-un incendiu, în care dispar şi documentele parohiei. (Klima, după Nussbächer, *Neuer Weg*, 1979)
1801 Conform unei inscripţii de pe coş de fum (*Rauchfanginschrift*), casa a fost construită în forma de azi în 1801. (Klima, după *Kirchenrechnungsbuch*, p.125)
Ca membru al capitlului Laslea, preotul primeşte doar o pătrime din dijmă. Celelalte trei pătrimi sunt predate episcopului de Alba Iulia, iar după reformă principelui, respectiv fiscului. (Klima, după Müller, G.E., Archiv, 48/151)
Casa este ridicată în 1801 după planurile arh. Polak Mih. (Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sighişoara, Parohia Laslea, 1967)

ACARETURI PĂSTRATE

Acareturile se află pe laturile de V şi de N ale parcelei. Pe N bucătărie de vară cu cuptor de pâine, în prelungirea clădirii anexă de la NV de casă, sub acelaşi acoperiş în 2 ape. Şopron lemn, acoperiş 2 ape. Coşar. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şură, grajduri.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Grosslasseln.* 1982.
SEILER, G und W. *Heimat. Grosslasseln. Aus der Leben einer siebenbürgisch-sächsichen Gemeinde.* 2001
SCHULLER, G.A.Dr.Pfr. *Groß Laßeln in Vergangenheit und Gegenwart.. Vortrag, gehalten am 10.Verbandstage.* 2001

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, cu anexă pe NV.	1801.	Aspect de vilă barocă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Distribuţie din hol central, 2 șiruri paralele.	5+hol	pivniţă+P	P	3	2

ACOPERIȘ

Acoperiș în patru ape, coama paralelă cu strada, șarpantă lemn cu rupere de pantă (tip mansardă), învelitoare ţigle solzi, către stradă 2 lucarne rectangulare, acoperite într-o apă. Un coș de fum la coamă.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi, oberlichturi, obloane lemn. Montant vertical și traversă strunjite. Sohlbanc profilat, ancadramente subţiri cu colţuri evazate. La biroul preotului fereastră spre curte (S), 3 canaturi, oberlichturi, grilaj metalic.

UȘI

Acces la locuinţă din curte (faţada lungă V), ușă dublă, deschidere normală. Uși interioare din tăblii de lemn. acces în pivniţă direct din birou și din arhivă, acum obturate.

PIVNIȚE

Nivel pivniţă în decroș. Pivniţă semiîngropată, 5 răsuflători orizontale la stradă, 1 spre curte. Bolți de cărămidă a vela peste 2 tracturi paralele împărţite cu arce dublouri în 4 compartimente.

PLANȘEE

Planșee de lemn, tavane tencuite, stucaturi în camerele dinspre S (Amtszimmer, Schlafzimmer)și E (Kapitelzimmer). Boltă semicalotă în hol și în arhivă (NE).

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolți de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, casa fiind recent renovată. Doar faţada S spre curte necesită lucrări de reparaţii ale tencuielilor și zugrăvelilor.
Aria construită 160mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

La stradă zid înalt până la cornișa casei, acoperit cu ţiglă, cornișă profilată. Poartă atelaje în arc mâner de coș, cu arhivoltă profilată, cheia și nașterile arcului marcate. Portiţă de lemn cu gol circular deasupra. Faţada principală ritmată de 5 registre cu câte o fereastră, delimitate de pilaștri aplatizaţi, cu capiteluri decorative.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la NE la SV.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Construcţie aşezată cu latura lungă pe limita de proprietate, orientată ca celelalte case din zonă, dar retrasă mult în spatele frontului de NE al străzii. Zid înalt între casă şi anexa din faţa acesteia, cu poarta carosabilă separată de portiţă. Acces din uliţa ce urcă la biserică.

DATA INVENTARIERE

14/10/2013

LOCALITATEA

LASLĂU MIC

KLEINLASSELN (DE)

KISSZENTLÁSZLÓ (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Suplac, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Băgaciu, OA

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere oaspeţi, administrată de HOG

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, de cealaltă parte a uliţei ce urcă la aceasta.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 80m de la drumul principal DC70.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de NE.

DATE ISTORICE

1332- 1337 Pe lista plătitorilor de taxe papale, printre preoţii arhidiaconatului Târnava, este menţionat şi *Chunradus sacerdos de Sancto Ladislao*. (Klima, *Monumenta Vaticana* I/95)
1816 Pe baza raportului comisiei Szeredai- Kraus cu privire la situaţia celor *13 Sate* se stabileşte că *homines liberae conditiones*- ţăranii care erau liberi înainte de noua reformă funciară trebuie despăgubiţi pentru curţile lor şi pot folosi terenurile rezultate din ameliorări funciare. Dijma de pe terenurile libere îi revine preotului evanghelic. (Klima, după Gündisch p.83)
Casă tradiţională (1824; început de sec. XX.) cu ornamentaţie neoclasică, 7 încăperi, pivniţă+P, acoperiş trei ape, coama paralelă cu uliţa bisericii. Şarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi. Un coş de fum. Pinion teşit pe V, delimitat de cornişă profilată protejată cu ţiglă. 2 ferestre mici de aerisire, verticale şi oculuşi mici de o parte şi de alta a acestora. Pridvor median pe faţada lungă spre curte, parapet şi stâlpi lemn cioplit, scară laterală, acoperiş în prelungire. Acces de pe latura lungă la curte. Pivniţă semiîngropată, doar sub nucleul casei, cu bolţi semcirculare şi trapă acces din bucătărie. Nucleului din 1842, cu 6 camere, i s-a mai adăugat o încăpere pe E, pe toată lăţimea casei. (Stroe, Fişă inventariere). Această adăugire de sec. XX este în rezalit faţă de corpul casei.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Bucătărie de vară (1824) din zidărie, acoperiş în 2 ape cu ţiglă. Şopron de zidărie (1824), cu cuptor pâine amplasat cu latura lungă pe limita proprietăţii, spre uliţă.
Dispărute: Şură de lemn (77mp), grajd de zidărie (42mp).

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună, casă aflată în folosinţa HOG-ului, care se ocupă şi de întreţinere.
Aria construită 200mp.
Curte de 804mp, grădină de 2.998mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kleinlasseln*. 1982.
STROE, Au.A. Fişă de inventariere monumente istorice. 1994
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaş, Parohia Laslău Mic, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la N la S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire compactă, amplasată pe parcelă mare de teren, pe dealul bisericii, mai sus de aceasta. Retrasă mult în spatele șirului nordic de case, accesibilă pe o potecă ce urcă prin stânga bisericii fortificate.

DATA INVENTARIERE

04/08/2014

LOCALITATEA

LECHINȚA

LECHNITZ (DE)

SZÁSZLEKENCE (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Lechinţa, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Dăbâca / Districtul Bistriţa

CAPITLU BISERICESC

Chiraleș

STATUTUL VECHI

sat iobag, apoi liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

grădiniţă/nefolosită

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, mai sus de aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la uliţa bisericii, 150m de la stradă.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

Amplasată liber pe teren.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1335 Preotul Johannes din Lechinţa -*Johannes plebanus de Lekenche* apare pe lista plătitorilor de taxe papale. Iniţial, Lechinţa s-a aflat pe un alt amplasament. (Klima, după Alberti Rich.: *Die Lechnitzer Flur. Bistr.Gym. Progr.* 1905/6 S.5-6). 1661 Casa parohială, acoperită cu paie, este lovită de trăsnet și arde complet, împreună cu locuinţa organistului. *Propter exustam parochiam*= din cauza incendiului, preotul Alfred Rohrbach schimbă parohia și se duce preot la Dumitra. (Klima, după Georg Felker, Rektor in Lechnitz, 1968/26). 1865 Casa primește forma actuală. Iniţial era mai mică și avea, orientat către sat, cerdac deschis, acoperit cu paie. (Felker, 1968/24, 26). Casei parohiale îi apaţinea și o grădină mare de fructe și o pădurice. Păduricea, formată mai ales din tei, începea la câţiva pași de casă. Fusese plantată în 1818 de către proetul Paul Nösner. (Felker, 1968/26)
Casă din 1865 cu pivniţă+P, acoperiș în 3 ape, lucarne, pinion triunghiular pe faţada NV. Pe SE terasă mare cu placă de beton, dedesubt pivniţă cu acces frontal și lateral (adăugire de data mai recentă, după 1950). Terasa se continuă pe NE cu cerdac de lemn, care a fost la un moment dat închis, obturând fereastra laturii în L a clădirii.
Clădirea a fost folosită ca școală/grădiniţă. În 2014 abandonată.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Nu se păstrează acareturi.
Dispărute: Probabil cele uzuale: șură, grajduri, șoproane.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare mediocră, multiple degradări ale zidăriei, finisajelor și binalelor.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Lechnitz.* 1982.
FELKER, G. *Lechnitzer Heimatbuch.* 1968.
SABĂU, N. Fișă de inventariere monumente istorice.

DECLIVITATE TEREN

Teren plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casă al cărei aspect a fost puternic alterat, amplasată vis-a vis de biserică, pe o parcelă care iniţial era cel puţin dublă ca suprafaţă faţă de cele obişnuite. Alături, pe terenul parohial, devenit astfel mai mic, s-a construit noua şcoală, cea veche, aflată în partea opusă, la S de biserică, fiind azi nefolosită.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, de cealaltă parte a drumului DN17/E58.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La strada principală DN17/E58.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de S a parcelei.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1332-1335 În acest interval de timp este menţionat pe o listă de plătitori de taxe un paroh Nikolaus din Livezile -*Nycolaus plebanus de Venatione* al decanatului de Bistriţa - *plebani de Bystricia*. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I/97, 142 u.a.). 1750 Din cele 84 de case din Livezile, doar 3 sunt de piatră: biserica, casa parohială şi casa ofiţerului. (Gaiu, C. *Sate şi monumente mutilate din ţinutul Bistriţei*). 1967 În casa parohială funcţionează şcoala. (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Livezile, Lista de inventariere IV, 1967)
Casă de sec. XVIII, modernizată sec XX, 7 încăperi, pivniţă+P+E, acoperiş 4 ape, cu intersecţii cu acoperişurile rezalitului median al faţadei principale şi cu acoperişurile turnuleţelor de colţ. Învelitoare ţiglă rectangulară industrială, iar pe turnuleţele plăci de azbest. Înainte de modificarea acoperişului pentru a face podul locuibil, apa spre stradă avea câte o lucarnă rectangulară de o parte şi de alta a rezalitului. Iniţial, înainte de renovările care au schimbat aspectul casei, rezalitul median avea un pinion triunghiular cu fereastră tripartită în trepte (flancurile mai scunde) şi acrotere. Posibil ca latura din spate, care formează L-ul planimetric al casei, să fi fost un cerdac, acum închis. Casa a avut zid către stradă, cu poartă înaltă în arc mâner de coş, alături portiţă în zid mai scund, iar la dreapta portiţei firidă.

DATA INVENTARIERE

19/10/2014

LOCALITATEA

LIVEZILE

JAAD (DE)

JÁD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Livezile, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistriţa

CAPITLU BISERICESC

Bistriţa

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, casă parohială ortodoxă

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Magazie şi şopron pe latura de V a curţii.
Dispărute: Bucătărie cu sală de mese, şură, grajd.

STARE DE CONSERVARE

Clădire puternic modificată de modernizările de sec XX. Suprafaţa construită 290mp. Curte de 2.313mp, grădină de 18.038mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Jaad*. 1982.
GÖBBEL, H. *Abschied aus der Geschichte. Jaad in Siebenbürgen. Werden und Niedergang einer deutschen Gemeinde.* 1990
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Livezile, 1967

Casa în 1965, după GÖBBEL, P.199

DECLIVITATE TEREN

Pantă ușoară de la N la S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire amplasată pe parcelă retrasă din aliniamentul străzii, lângă biserică, suprafață cel puțin triplă față de parcelele obișnuite. Împrejmuire spre stradă cu gard de plasă metalică pe soclu de zidărie, între stâlpi de zidărie cu acoperăminte de țigle. Curtea împrejmuită cu plase metalice.

DATA INVENTARIERE

21/03/2015

LOCALITATEA

LOVNIC

LEBLANG (DE)

LEMNEK (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Jibert, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

scaunul Rupea

CAPITLU BISERICESC

Rupea-Kosd

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

birou parohial / în folosința comunității evanghelice

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, pe parcela alăturată.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 15m de la stradă.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de N.

DATE ISTORICE

1806 Se construiește o nouă casă parohială. (Klima, după *Gedenkbuch*)
1913-1914 Se construiește casa parohială de azi (Harrmann, Facharbeit S.65-66), după planurile arh. Keintzel din Brașov (Topografia monumentelor din Transilvania, 3.3. Județul Brașov).
Deoarece satul face parte din capitlul Rupea, preotul primește decima întreagă. În 1588 o pătrime pare a fi arendată principelui, apor este preluată cu totul de acesta, iar ulteior de fisc. (Klima, după Müller, G.E., *Archiv*, 48/167)

ACARETURI PĂSTRATE

Pe latura de E a curții, spre biserică, se păstrează grajdul de zidărie cu șopron în capăt, acoperiș în 2 ape cu învelitoare de țiglă, streașină largă spre curte.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șură, șoproane.

BIBLIOGRAFIE

Topografia monumentelor din Transilvania. 3.3 Județul Brașov.
Planuri arhiva ZAEKR. KEINTZEL, 1913. Neinventariate.
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kleinschenk* 1981.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1913-1914	Aspect de vilă neobarocă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, 2 tracturi paralele cu hol median.	6+dependinţe	P+M	pivniţă+P	3	3

ACOPERIȘ

În 4 ape, șarpantă de factură barocă, învelitoare ţigle solzi, mansardă, lucarnă mare cu 2 ferestre și acoperiș 2 ape, lucarne mici rectangulare acoperite 1 apă. 3 coșuri de fum. Cornișă profilată. Acoperiș individual la bovindoul din colţul de SE.

PINION

La lucarna de pe N, pinion triunghiular din scândură, cu oculus elipsoidal.

PRISPE, LOGII

Pridvor scurt pe latura spre curte (S), trepte laterale, parapet zidărie, acoperit 1 apă cu plexiglas pe structură metalică (ţeavă). Pe faţada V mic pridvor cu scară laterală, parapet de zidărie și acoperiș 1 apă din plexiglas pe structură metalică (ţeavă rotundă).

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 4 ochiuri, obloane lamele lemn. La bovindou ferestre 1 canat 2 ochiuri, cu oberlicht 4 ochiuri. Spre stradă ferestre mari, în 3 canaturi. La faţadele principale, spre stradă și spre biserică, ancadramente late de tencuială, în acoladă cu rozetă (la partea superioară), cu romburi circumscrise de panouri de tencuială (la parapet).

UȘI

Ușă acces în ax pe faţada la stradă, trepte frontale, ușă tăblii lemn cu oculus de sticlă și luminator 8 ochiuri, încadrată de platbandă de tencuială. Acces lateral de pe V, ușă cu geam. Acces posterior, din grădină, de pe pridvor. Acces la pivniţă din flancul stânga al faţadei de S, ușă din scânduri dispuse orizontal.

PIVNIȚE

Pivniţă doar sub încăperile de S. Răsuflătoare orizontală pe S, sub bovindou și pe E. Planșee drepte.

PLANȘEE

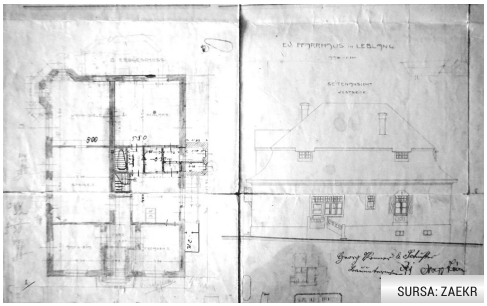
Tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă, planșee de lemn, șarpantă de lemn și învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună.
Suprafaţă construită 216mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Ancadramente plate, acoladă și rozetă la partea superioară, panouri cu romb partea inferioară, Bovindou poligonal pe colţul SE, cu acoperiș individual, perimetral sohlbanc profilat, pe parapet panouri de tencuială excizate. ornamentaţie faţadă cu semipilaștri pe flancuri plaţi, canelaţi.
Curte de 1.110mp și grădină de 6.529mp.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la N la S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire compact, realizat într-o singură etapă de construcţie, pe parcelă de teren dublă sau chiar triplă faţă de cele obișnuite din localitate. Împreună cu vechea școală (la N) și casa predicatorului (la S, azi grădiniţă) formează frontul vestic de clădiri de la uliţa ce urcă la biserică.

DATA INVENTARIERE

10/04/2013

LOCALITATEA

MARPOD

MARPOD (DE)

MÁRPOD (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Marpod, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Nocrich

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Sibiu/Capitlul Surrogaţie Nochrich

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închiriată, nelocuită

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, de cealaltă parte a uliţei.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 130m de la DJ105A și 10m de la uliţa bisericii.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura E a parcelei, spre biserică.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1793 Casa parohială veche este modificată. Era mai jos decât casa de azi și până în 1912 a servit drept locuinţă preotului. (Schuster, p.59). 1912 Se construieşte noua casă parohială, încăpătoare, cu 3 camere, bucătărie, baie și birou parohial. (Schuster, p.59; Klima, *Lokalaugenschein* 1960) Casă din 1912, faţade de factură neoclasică, aspect de vilă. 5 încăperi, pivniţă+P, acoperiș 4 ape, intersectat cu acoperișul în două ape ale rezalitelor de pe faţadele S și N. Învelitoare ţigle solzi, trei coșuri de fum. Pinioane teșite pe faţadele N și S. Pe S sprijinit pe capiteluri stilizate cu ornamentaţie geometrică și abace profilate, cu fereastră aerisire pod în semicerc, ancadrament profilat cu bolţar de cheie, sohlbanc pe console plate de tencuială. Pe faţada V spre curte: pridvor de lemn, vitrat, cu acoperiș individual și scară frontală, cu trepte de beton. Ferestre duble, deschidere spre interior, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi, obloane lamele lemn. Ancadramente plate, sohlbanc profilat pe console apltizate, bolţar median. Acces principal pe faţada la curte (V), ușă în două canaturi din tăblii lemn cu șase ochiuri de sticlă. Pe faţada S, spre vale, acces la pivniţă. Rezalit median la faţada principală cu fronton pe capiteluri plate de tencuială. Nivel pivniţă în decroș, delimitat de brâu profilat.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

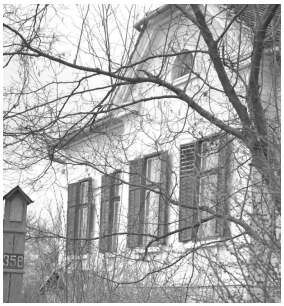
Cuptorul de pâine. Fântână (1928). Dispărute: Șură (1909), grajduri, șoproane, coteţ porci.

STARE DE CONSERVARE

Bună, acoperiș etanș, cu unele degradări ale finisajelor.
Suprafaţă construită 247mp. Curte de 2.588mp și grădină de 3.705mp.

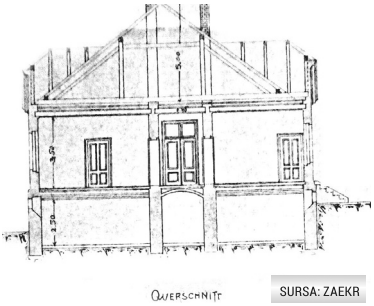
BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Marpod.* 1981.
SABĂU, N. Listă de inventariere monumente istorice. 1996
SCHUSTER, G. *Marpod. Ein Dorf in Siebenbürgen.* 1998.
Planuri arhiva ZAEKR fond 400/262-305, cota 604/4397, 4398

SURSA: ZAEKR

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia E-V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Aflată în stare precară şi pe cale de prăbuşire, casa construită în 1875 a fost demolată în 2010. Clădirea de 209mp, cu 5 încăperi+ dependiţe, pivniţă (parţială sub nucleul casei)+P, era amplasată pe dealul bisericii, în spatele aliniamentului de case. Acoperiş în 2 ape, pinion teşit cu inscripţie "1875". A cces de pe V prin pridvor în operă.

DATA INVENTARIERE

04/2012

LOCALITATEA

MĂGHERUŞ

MANIERSCH (DE)

KÜKÜLLŐMAGYARÓS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Nadeş, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Capitlului Băgaciu OA

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

demolată

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, pe aceeaşi parcelă cu şcoala+sala comunităţii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la drum, acces de pe uliţa bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În spate.

DATE ISTORICE

1816 Pe baza raportului comisiei Szeredai-Kraus despre situaţia iobagilor din cele 13 Sate, se decide ca ţăranii liberi să fie despăgubiţi pentru terenurile avute, iar dijma de pe terenurile libere să revină preotului evanghelic. (Klima, după Gündisch, p.83)
1949-1954 Ultimul preot care a locuit aici notează cele găsite la instalarea în funcţie. Casa parohială se găseşte în stare precară, distrusă de români după deportarea saşilor. Românii au ocupat camera mare din mijloc şi şi-au făcut acolo biserică. Astfel nu se mai poate ajunge la camerele din spate, respectiv cancelaria şi camera de oaspeţi, care se găsesc de altfel în stare jalnică. Preotul este forţat astfel să locuiască doar în bucătărie. Acareturile sunt fie distruse, fie ocupate, la fel şi curtea, iar preotul poate folosi doar şopronul deschis. (SCHNEIDER, *Heimatbuch*, p. 206-210)
1966 Adunarea Generală a Bisericii votează în favoarea afilierii Măgheruşului la comunitatea Ţigmandru, aşa cum fusese promis în 1964. (L.K.Z 2750/1966, Pr.Z.125/1966)
În 1967 casa încă era luminată cu lămpi cu petrol (Neicov).
1954 Ultimul preot se mută din casă. Clădirea este folosită de către comunitate ca loc de întâlniri. După 1974 nu mai este folosită, starea ei degradându-se accelerat.

ACARETURI PĂSTRATE

Acareturile au dispărut încă din 1974.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şură de cărămidă cu acoperiş 2 ape cu teşituri, grajd, şoproane, cuptor de pâine

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Maniersch.* 1982.
STROE, A. Listă de inventariere monumente istorice. 1994
SCHNEIDER, F. *Maniersch. Heimatbuch über eine untergegangene sächsische Gemeinde in Siebenbürgen, Rumänien 1930-1991.* 1991.
MANN, J. *Wie es einst war...Manierscher Heimatbuch.* 1973.

SCHNEIDER, P.283

RUINA CASEI PAROHIALE ŞI ŞCOALA

DECLIVITATE TEREN

Pantă ușoară pe direcţia S-N.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat cu latura lungă la stradă, poartă decupată în zid. Amplasată în capătul spre biserică al șirului de case ce mărginesc la S strada, ușor retrasă, și distanţată faţă de aceastea, cu suar verde în faţă. Parcelă dublă ca mărime faţă de cele obișnuite din localitate.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

MĂIERUŞ

NUSSBACH (DE)

SZÁSZMAGYARÓS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEȚUL

com. Măieruș, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

districtul Braşov

CAPITLU BISERICESC

Ţara Bârsei

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

în administrarea comunităţii

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, pe parcela alăturată.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 150m de la DJ13, pe str Morii.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de N.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1573 Un foc mare mistuiește localitatea, împreună cu biserica și turnul. (Klima, după *Quellen... Kronstadt* IV/494). 1611 și 1631 Satul arde din nou. (Herfurth, *Das sächsische Burzenland* 1898/603; Klima, după *Qu.Kr.* IV/56). 1809 Este inscripţionat pe coșul de fum al casei parohiale. Este o casă cu parter înalt și scund. (Klima, *Lokalaugenschein*). 1989 Grajdul și șopronul sunt transformate în sală pentru comunitate. Casa este renovată. Se ia din spaţiul bucătăriei pentru o baie. (*Nußblatt*, nr.22, 2009). 1992 Ultimul preot ales părăsește casa parohială. (*Nußblatt*, nr.22, 2009)
Casă tradiţională (1802; 1809; 1896), 6 încăperi, pivniţă+P, acoperiș în două ape, coama paralelă cu strada. Șarpantă de factură barocă cu rupere de pantă, învelitoare ţigle solzi. 3 coșuri de fum. Lucarnă rectangulară acoperită într-o apă spre curte. Tot spre curte streașină lată, tencuită. Pinioane teșite pe laturile scurte E și V, delimitate de cornișă profilată protejată cu ţiglă. Ferestre duble, deschidere spre interior, două canaturi, patru și șase ochiuri, oberlichturi, obloane lamele lemn mobile. Acces principal pe faţada lungă la curte (latura de S). Pivniţă doar sub tractul de V, bolţișoare pe șine metalice, grinzi lemn, boltă semicilindrică. Răsuflători spre stradă și spre curte (E). Pivniţă doar sub tractul de V, bolţișoare, grinzi lemn, boltă semicilindrică.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Grajd cu lucarnă pentru fân (1809), bucătărie de vară cu cuptor (1809), magazie lemne.
DIspărute: Șură, șoproane.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună. Suprafaţă construită de 220mp. Curte de 1.749mp și grădină de 5.746mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Nussbach.* 1982.
STROE, An.A. *Fișă inventariere monumente istorice.* 1995
Das sächsische Burzenland, 1898
Nußblatt. Nußbach im Burzenland. Herausgegeben von der Nußbächer Heimatortsgemeinschaft in Deutschland. Nr.22, 2009

CARTE POȘTALĂ

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia SV-NE

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire cu parter înalt, faţada scurtă către vale, cu anexele gospodăreşti pe latura de E a curţii. 2 corpuri parter adosate pe latura scurtă (V), cu acoperişuri cu înălţimi diferite, independente. Zid înalt acoperit cu ţiglă solzi, în care este decupată poarta carosabil. În stânga ei este decupată portiţa pietonală, ambele din lemn vopsit.

DATA INVENTARIERE

19/05/2015

LOCALITATEA

MĂLÂNCRAV

MALMKROG (DE)

ALMAKERÉK (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Laslea, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Sus

CAPITLU BISERICESC

Laslea (iniţial se numea Criş)

STATUTUL VECHI

sat iobag al familiilor Apafi / Bethlen / Haller

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE, pe o cornişă inferioară a dealului bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la uliţă şi 150m de la DC26.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, către colţul de SE.

DATE ISTORICE

1309 În legătură cu procesele pentru dijmă dintre mai multe decanate săseşti şi capitlul Alba Iulia, este menţionat şi preotul Herricus de Malmkrog ca membru al capitlului Criş. (Klima, după Ub.I-314-240)
1753 Un catolic este menţionat a fi epitrop (*Kirchenvater*). Despre acesta se spune că, în ciuda apartenenţei la religia catolică, s-a îngrijit de repararea bisericii evanghelice şi a casei parohiale. (Klima, după Wolff Hans, 1905/26-29)
1848 Cu excepţia bisericii şi a reşedinţei nobiliare, abia acum există o singură casă din zidărie. (Klima, după Wolff, 1905/1)
Deoarece satul este iobag, preotul primeşte o pătrime din decimă, înainte de reformă, iar trei pătrimi îi revin episcopului de Alba Iulia. După reformă cele trei pătrimi ale decimei ajung la nobilul care deţine pământul, şi care plăteşte pentru asta fiscului o arendă. (Klima, după Grimm, *Urbarialwesen*, Wien, 1863/116)

ACARETURI PĂSTRATE

Şop şi grajd în continuare, din zidărie cu acoperiş în 2 ape, pinion teşit către uliţă cu ferestre mici de aerisire. Bucătărie de vară de zidărie, acoperiş 2 ape, ţiglă, cu şop de lemn în continuare. 2 anexe de zidărie alipite casei pe V.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şura.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Malmkrog.* 1982
Planuri arhiva ZAEKR. Nesemnate, nedatate
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sighişoara, Parohia Mălâncrav, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, cu anexă pe V.	1850, 1935 - 1936	Tradiţional ţărănesc, elemente neobaroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
3 tracturi paralele cu distribuţie dintr-un hol central.	7(6+1 prin împărţirea unei camere în 2)+dependinţe	pivniţă+P	P	2	3

ACOPERIŞ

În trei ape, învelitoare ţiglă solzi. Trei coşuri de fum cu acoperăminte în 2 ape. Cornișă profilată. Lucarnă rectangulară în arc aplatizat, din tablă (tip tabacheră) pe apa de E.

PINION

Pinion teșit pe V, întrerupt median de traseul coșului de fum de la anexe, fante de aerisire de o partea și de alta a coșului. Pinion triunghiular și la anexa de pe V, cu 2 fante de aerisire.

PRISPE, LOGII

Mic pridvor închis, de acces, pe faţada lungă (N) la curte. Scară laterală (a trotuarului), uşă în ax, ferestre pe laturi.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, 3 canaturi N, 2 în rest, oberlichturi, obloane lemn. Pe faţada scurtă E ancadramente plate de tencuială sugerează o ambrazură, iar la parapet platbenzi verticale flanchează un panou cu colţurile decupate, cu rozetă mediană. Pe faţada lungă S ferestrele încadrate în panouri, cu linteluri de tencuială cu motive geometrice.

UŞI

Acces la pivniţă de pe E, 6 trepte de piatră, uşă dublă cu oberlichturi, retrasă în grosimea zidului, la filă cu faţa interioară. Alt acces la pivniţă de pe N, în stânga intrării în casă. Acces la locuinţă de pe N, uşă în 2 canaturi inegale, cu sticlă și oberlicht.

PIVNIŢE

Nivel pivniţă delimitat de brîu, răsuflători mici pe N, acces de pe E în tractul de S și de pe N în cel nordic. Bolțișoare de cărărmidă pe arce dublouri și planșee drepte (?).

PLANŞEE

Tavane drepte, tencuite.

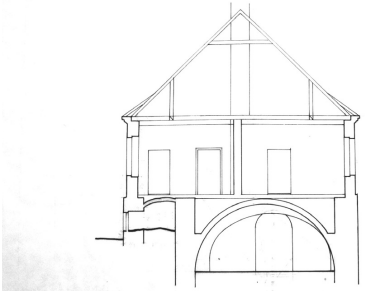
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de piatră la fundaţii și cărămidă la pereţi, bolţi de cărărmidă, planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, cu degradări locale ale tencuielilor și zugrăvelilor din cauza infiltraţiilor de apă (umiditate ascensională).
Aria construită 135mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Pe faţada E ancadrament cu arc în plicintru, replicat în nișă alături, bosaje în câmp la nivel superior, decoraţii cu motive vegetale (ramuri) pe flancurile nivelului inferior, cornișă cu denticuli și dedesubt panou cu inscripţie"*1935/36*". Pe S motive solare (semirozete). Faţada spre curte (N) și cea de V fără decor. Curte de 2.008mp, grădină de 6765mp.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Teren plat.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Casa se află în aliniamentul șirului de clădiri de pe latura de S a străzii Principale, pe un lot foarte lung și îngust. La stradă gard de lemn, cu poarta înaltă sub acoperiș în 2 ape, țigle solzi. Poarta de atelaje din lemn, cu șipci răsfirate la partea superioară. Portița pietonală căptușită cu scânduri oblice, feronerie sec. XVIII, rozetă mediană.

DATA INVENTARIERE

20/05/2017

LOCALITATEA

MĂNĂRADE

DONNERSMARKT (DE)

MONORA (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

oraș Blaj, ALBA

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Jos

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Șpring/ Surogația 4 Sate a Capitlului Șeica

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, locuință

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La cca. 100m SE de biserică.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Cu latura scurtă la str. Principală.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de V.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1334 Pe lista plătitorilor de taxe papale este și preotul "Chunradus sarcedos de Munerad... in decanatu de Spring". (Klima, după *Monumenta Vaticana* I-126). În 1747-1748: Reconstrucție completă a casei parohiale în timpul preotului Johann Simonis (Klima, după *Matrikelband* III/229). 1967-1968 Reparații la casă în timpul preotului Samuel Müller. (Schmidt, A. p.83)
Casă din 1747-1748 cu intervenții de sec. XX, stil tradițional, 8 încăperi în 2 tracturi paralele. Clădire din zidărie de cărămidă cu planșee de lemn peste parter, șarpantă lemn în 2 ape, coama perpendiculară pe stradă, învelitoare țigle solzi, 2 coșuri de fum la coamă. Pe fațada N, la stradă, pinion teșit de zidărie, cu 2 ferestre mici de aerisire pod cu ancadramente platbandă și sohlbanc plat continuu. Delimitat de cornișă intermediară profilată, protejată de țiglă solzi. Pe latura lungă la curte (E), partea din spate, logie vitrată în decroș, cu acoperișul rezultat din înălțarea și prelungirea apei principale. Ferestre 2 canaturi, oberlichturi, obloane lamele lemn, sohlbanc profil drept. Spre stradă trei ferestre dispuse aproximativ simetric (cea din stânga ușor distanțată). Acces de pe latura lungă la curte.

ACARETURI PĂSTRATE/DISPĂRUTE

Grajd (sec.XIX), șopron lemne, șopron pentru cuptor.
A dipărut șura.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună. Suprafața construită 193mp. Curte de 1.337mp, grădină de 3.190mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Donnersmarkt*. 1981
SCHMIDT, A. *Donnersmarkt eine Gemeinde in Siebenbürgen*. 1999
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Mănărade, 1967

DECLIVITATE TEREN

Diferenţă de nivel de cca 2m între curte şi gradina din spatele casei.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire cu plan în U, alipită la E Turnului Mariei. Compusă din 3 corpuri de clădire unificate sub acelaşi acoperiş si cu prelungire către E cu încă un corp, cu acoperiş propriu. Amplasată în incinta castelului, între cele două ziduri de fortificaţie. La câţiva metri V se află casa predicatorului, azi cancelaria parohială.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La E, alipită Turnului Mariei din prima centură de fortificaţie.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cca 50m de Piaţa Ferdinand şi 120m de Piaţa Enescu.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, curte comună cu casă predicator şi îngrijitor.

DATE ISTORICE

1283 Este menţionat preotul Adam din Mediaş / *Adam de villa Medies*. (Klima, după Ub.I-309-235)
1400 Se construieşte partea cea mai veche a casei parohiale. (Klima, după Fabini, NW 1965)
1515 În curtea parohială a târgului Mediaş (*in curia dotis parochialis ecclesiae oppidi Medgyes*) se întâlnesc reprezentanţii capitlului săsesc ai diocezei Alba Iulia pentru a numi procurori în procesul lor împotriva violenţelor episcopului transilvănean Nikolaus de Warda. Aceasta se petrece sub îndrumarea protopopului general (*Lazarus, decretorum doctor in Sarosch decanus generalis districtu Medgiensis)*. (H.Klima, după Theil-Werner, Med.Urk.32-54, f, Kbl.1884/39)
sec. XV Se construieşte casa parohială între zidurile de fortificaţie, lângă Turnul Mariei. Construcţia simplă, cu pivniţă, este extinsă şi înălţată în sec. XVI, ca parohie orăşenească. (Gustav Servatius, *Mediasch. Die siebenb.-sächs. Stadt an der Großen Kokel*. 1992)
De la etajul casei parohiale provine un toc de uşă de lemn pe care se află inscripţionat anul 1515 şi cuvintele "Magister Fridricus Plebanus" (H.Klima, după Greceanu, 1971/41).
1705 Biserica, şcoala şi casa parohială sunt ocupate de garnizoana împărătească. (Klima, după Gräser, 1862-70ff)

ACARETURI PĂSTRATE

2 corpuri de clădire aflate la NE de casa parohială, adăpostesc dependinţe gopodăreşti (spălătorie, magazie, depozitare) şi garaje. Fântână în curte. Mici coteţe pe S şi E.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evang. Kirchengemeinde Mediasch*. Hermannstadt, 1984
NIEDERMAIER, P. *Geneza oraşelor medievale în Transilvania*. 2016
AVRAM, A. *Topografia monumentelor din Transilvania, Municipiul Mediaş. Centrul Istoric*. Sibiu, 2006
Planuri arhiva Siebenbürgen-Institut, Gundelsheim. 1961

DATA INVENTARIERE
16/06/2017

LOCALITATEA
MEDIAŞ
MEDIASCH (DE)
MEDGYES (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL
oraş Mediaş, Sibiu

COMITAT, DISTRICT, SCAUN
Scaunul Mediaş

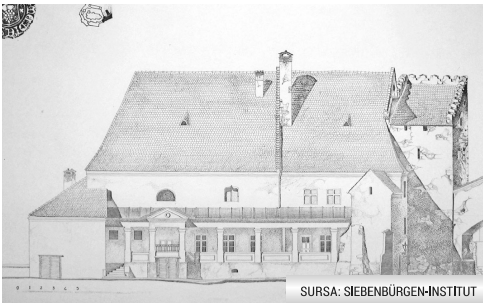
CAPITLU BISERICESC
Mediaş

STATUTUL VECHI
sat iobag , din 1315 liber/ târg, oraş

FUNCŢIE VECHE
casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ
casă parohială

SURSA: SIEBENBÜRGEN-INSTITUT

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Poligonal neregulat, lângă turn.	sf. sec.XV; 1/4sec.XVI; VIII;	Aspect de reședință urbană, definit de logia clasicistă, elemente baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Dublu tract, în anfiladă.	1 pivniță +2 P(+ antreu + casa scării) + 2 E (+hol cu scară)	pivniţă+P+E	pivniţă+P+E	1	2

ACOPERIŞ

În trei ape, apa V parţială - se intersectează cu zidul Turnului Sf. Maria. Spre E atic de zidărie la limita cu acoperișul corpului 2. Învelitoare ţiglă solzi, două coșuri de fum cu acoperite în 2 ape. Lucarnă de tablă tip tabacheră pe N, lucarnă pe S. Cornișă profilată. În pod, pe zidărie se vede urma unui acoperiș mai îngust, cu coama mai joasă. Șarpantă lemn de factură gotică.

PINION

Pe partea de V, la intersecţia cu Turnul Sfânta Maria, pinion triunghiular cu gură circulară de aerisire.

PRISPE, LOGII

Astăzi corpul 1 are intrarea protejată de logia care însoţeşte faţada de N a casei parohiale.

FERESTRE

Ferestrele sunt moderne, cu tâmplărie de lemn și geam termopan, 2 canaturi, 3 ochiuri, deschidere spre interior. Golul ferestrelor de la etaj, spre curte, încheiat în arc aplatizat. Spre grădină - S, ancadramente rectangulare subţiri, profilate. Ferestrele vechi (conform informaţiilor primite de la preot) erau duble, cu deschidere normală, 2 canaturi, oberlichturi.

UȘI

Uși moderne de lemn la parter și la etaj. Ușă de acces la pod din panouri de lemn, cu rozetă mediană (sec.XVIII).
În biserică se păstrează 2 uși (sec. XVI) provenite din casa parohială. Una mai mică, cu inscripţie "Cristianimus... (indescifrabil)", sculptată în stilul portalurilor gotice, cu baghete încrucișate și motivul sforii. O a doua cu inscripţia "1515 Magister Fridricus Plebanus".

PIVNIȚE

Nivel pivniţă în decroș pe faţada S. Zidăre mixtă piatră-cărămidă la pereţi, boltă semicilindrică de cărămidă. 2 fante verticale de aerisire pe S. În colţul de SV construcţie masivă de cărămidă, probabil un coș de fum.

PLANȘEE

La parter bolţi în cruce în antreu și în camera mare (Bibliothek, Bibelstunden etc). La etaj, în antreu boltă în cruce, în camera mare (care acum este împărţită în două) tavan pe grinzi masive de lemn cu muchiile teșite.

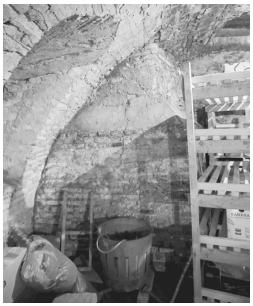
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

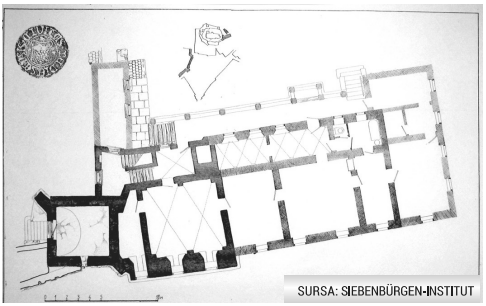
Zidărie de cărămidă cu piatră la pivniță, bolți de cărămidă și planșee pe grinzi de lemn, șarpantă de lemn, învelitoare de ţiglă. Stare de conservare foarte bună, interior recent renovat, exterior cu degradări locale ale tencuielilor și zugrăvelilor. Ferestrele au fost înlocuite recent.

ALTE DETALII REMARCABILE

Pe baza informaţiilor deţinute putem presupune că iniţial corpul 1 a avut doar pivniţă+P. Ulterior, după extinderea casei spre E, a fost adăugat un etaj. Nu este clar dacă acoperișul vechi, care acoperea doar tractul sudic și ale cărui urme se observă în pod, a aparţinut perioadei iniţiale (de parter) sau celei ulterioare, a etajării. La etaj, pe zidul V al turnului Mariei, se păstrează o frescă.

SURSA: SIEBENBÜRGEN-INSTITUT

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	Sec. XV-XVI; sec.XVIII-XIX	Aspect de reședință orășenească, definit de logia și foișorul clasiciste.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Dublu tract, în anfiladă.	3 pivniță + 6P + 6E	pivniţă+P+E	pivniţă+P+E	3	2

ACOPERIȘ

În 3 ape, învelitoare ţigle solzi, 2 coșuri de fum cu acoperăminte ţigle în 2 ape. Șarpantă lemn de factură gotică. În pod se observă un vechi coș de fum adosat peretelui despărţitor către corpul 1, la dreapta lui o fantă, iar la stânga și pe coș 3 nișe dreptunghi înalt. Tabacheră metalică spre curte, lucrană la S.

PINION

La logia de pe faţada spre curte foișor cu fronton triunghiular, medalion circular și cornișă profilată.

PRISPE, LOGII

Pe faţada de N logie (sfârșit de secol XVIII- început de sec.XIX) cu stâlpi de zidărie cu secţiune pătrată, muchii teșite și abace. Parapet de zidărie cu panouri decorative de tencuială. Acces frontal și lateral, trepte de zidărie placate cu mozaic turnat. Acoperiș individual într-o apă, cornișă profilată. Foișor lateral stânga cu acces pivniţă la parter și parapet metalic la etaj.

FERESTRE

Ferestre cu tâmplărie modernă de lemn și geam termopan, deschidere spre interior. Spre curte, la parter, ferestre în două canaturi, trei ochiuri. La etaj, fereastra gotică, încheiată în acoladă. Alături, în zona foișorului, fereastră în arc mâner de coș. Spre grădină ferestre în două canaturi, trei ochiuri și ancadramente rectangulare subţiri profilate.

UȘI

Uși moderne (panouri de lemn) de acces la parter și la locuinţa preotului de la etaj. La etaj, ușa de la camera copiilor (fostă Amtszimmer) și tocul acesteia au aplicaţii de panouri din lemn cu colţurile decupate. La parter uși din panouri de lemn pe trei balamale (sec.XIX-XX). La pivniţă ușă dublă din lamele de lemn, deschidere spre exterior.

PIVNIȚE

Pivniţă cu 3 compartimente, bolţi semicilindrice tencuite pe arce dublouri cu penetraţii. 2 guri de aerisire pe S. Pardoseală mozaic turnat. Cuptor de pâine în compartimentul de E. În tractul de N spălător, bolţișoară tencuită+pivniţă boltă boemă.

PLANȘEE

La parter tractul spre curte cu bolţi în cruce. La etaj tavane drepte, tencuite; la camera copiilor (fosta Amtszimmer) stucaturi și medalion oval. La parter, în a doua locuinţă, stucatură perimetrală la încăperea de lângă corpul 1.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, planșee de grinzi de lemn la parter și etaj. Bolţi semicilindrice și boemă la pivniţă și bolţi în cruce la parter.
Stare de conservare bună, interior renovat recent. Unele degradări ale tencuielilor și zugrăvelilor la faţade.

ALTE DETALII REMARCABILE

Datorită diferenţei de nivel dintre planșeul camerei de la etaj (fosta *Amtszimmer*) și restul corpului 2, precum și din cauza amplasării la înălţimi diferite a răsuflătorilor pivniţei, se presupune că partea de V a corpului 2 a fost realizată mai tîrziu, ca legătură între corpul 1 și corpul 2. Frescă acoperită la etaj, peretele de V. Probabil tractul nordic a fost iniţial un pridvor deschis, cu acoperiș individual.

CORP 3

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XIX	Clasicist.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	1 pivniță + 3P	pivniță + P	pivniță + P	1	3

ACOPERIȘ

În trei ape, învelitoare țigle solzi, șarpantă lemn. Două coșuri de fum de zidărie, cu acoperământ țiglă în 2 ape, 1 coș de fum de tablă. Cornișă profilată.

PINION

Către foișor, pe latura de V, pinion triunghi dreptunghic.

PRISPE, LOGII

Acces de pe logia corpului 2.

FERESTRE

Ferestre cu tâmplărie modernă de lemn și geam termopan, deschidere spre interior. 2 canaturi, 3 ochiuri (subîmpărțire cu baghete lemn aplicate pe foaia de geam), ancadramente rectangulare subțiri profilate.

UȘI

Ușă de acces modernă, dublă, panouri de lemn, deschidere interior/exterior.
Uși interioare din panouri de lemn, vopsite alb, cu 3 balamale.
Pe fațada spre curte (N) acces la pivniță, ușă dublă din lamele de lemn, deschidere spre exterior.

PIVNIȚE

Bolțișoare boeme pe arce dublouri. 2 guri de aerisire orizontale pe V și 1 pe S.

PLANȘEE

Tavane drepte pe grinzi de lemn, tencuite. Tavanele au fost coborâte față de cota inițială.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, șarpantă lemn, învelitoare țiglă solzi. Planșee pe grinzi de lemn și bolțișoare boeme de cărămidă. Starea de conservare este bună, cu unele fisuri locale și degradări ale tencuielilor și zugrăvelilor exterioare. Interiorul a fost recent renovat.

ALTE DETALII REMARCABILE

În corpul 3, cu acoperiș independent, funcționează una din cele două locuințe pentru preoți, care ocupă și cele 3 încăperi de la parterul corpului 2, tractul sudic (cealaltă locuință pentru preot funcționează la etajul corpului 2).

CORP 4

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	Sec. XV-XVI; sec. XVIII.	Elemente gotice, aspect clasicist.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Perpendicular pe corp 1.	1P + 1E	P+E	P+E	1	1

ACOPERIŞ

În două ape, învelitoare ţiglă solzi, fereastră / luminator în planul învelitorii spre curte. Cornișă profilată. Șarpantă lemn, pardoseală de cărămidă. Pe intradosul acoperișului aplicată folie anticondens.

PINION

Pe faţada V pinion triunghiular cu fantă verticală de aerisire.

PRISPE, LOGII

Un coridor îngust, cu boltă semicirculară, leagă corpul 4 de corpul 1 și asigură accesul direct din curtea bisericii în casa parohială. Spre biserică 3 trepte de piatră, portal în arc semicircular, profilat. În capătul dinspre casa parohială ușă de acces.

FERESTRE

La parter o fereastră pătrată, deschidere spre interior, 1 canat, grilaj antiefracţie din fier forjat cu motive vegetale.
La etaj 2 ferestre moderne, tâmplărie lemn, geam termopan, 2 canaturi, 3 ochiuri (subîmpărţiri cu baghete lemn aplicate pe suprafaţa foii de geam), deschidere spre interior.

UȘI

Intrare cu portal gotic din piatră (baghete încrucișate). Ușă cu ramă de lemn, traversă mediană și 2 panouri dreptunghi înalt, prindere în balamale cu platbandă fixată cu nituri pe faţa interioară, broască modernă. La etaj ușă modernă de lemn, cu traversă și montant vertical, 3 panouri lemn, feronerie modernă. La pod ușă lemn căptușită pe exterior cu scândură orizontală, broasca aplicată pe faţa interioară a ușii (sec.XVII-XVIII).

PIVNIȚE

Nu are.

PLANȘEE

La parter boltă semicilindrică cu penetraţii, tencuită. Interiorul etajului nu a fost văzut. Conform informaţiilor primite la faţa locului, tavan drept, tencuit.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, boltă peste parter, tavan drept, tencuit, peste etaj, șarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi.

ALTE DETALII REMARCABILE

Între corpul 4 și corpul 1 se află gangul de legătură între curtea bisericii și casa parohială. Colţul de NE este sprijinit în ambele direcţii de către 1 contrafort, care ajung pînă la nivelul etajului. Cel de N triunghiular, cel de E drept, cu acoperământ de ţiglă solzi.

DECLIVITATE TEREN

Curte plană, pantă minoră la grădină.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire (320mp amprentă la sol) în aliniament de case cu latura scurtă la stradă are coama paralelă cu strada. Zid cu poarta carosabilă din lemn decupată în arc mâner de coş, portiţa rectangulară cu 3 trepte din stradă, cornişă profilată, acoperământ ţiglă solzi, semipilaştri angajaţi

DATA INVENTARIERE

08/07/2017

LOCALITATEA

MERCHEAŞA

STREITFORT (DE)

MIRKVÁSÁR (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Homorod, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Provincia Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Rupea - Kosd

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S, peste pârâul ce traversează localitatea

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La stradă scundară, desprinsă din DJ132.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de NE.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1751 În incendiu ard 84 de case, printre care şi casa parohială. Doar 20 de case mai rămân în picioare. (Klima, după *Quellen* Kr. IV/429, Arch. 36/338). 1902 Este demolată casa veche şi construită cea nouă. (Klima, după Müller, H. *Arch*.36/338).
Casă cu faţade cu ornamentaţie neoclasică, foişor specific 1/2sec.XX, 6 încăperi (8 după recompartimentări recente), pivniţă+P, acoperiş 4 ape, învelitoare ţigle solzi. Iniţial 3 lucarne rectangulare spre stradă, 1 spre curte, azi a rămas 1 spre stradă, 4 coşuri de fum. La curte streaşină pe console. Acoperişul în 2 ape la foişor, streaşina susţinută de 2 console duble decorate în stil tradiţional. La foişorul spre curte pinion triunghiular închis cu scândură cu perforaţii circulare în linie orizontală. Iniţial din lemn traforat. Gol de aerisire median, de dimensiune medie, încheiat în segment de arc. Foişor pe latura lungă spre curte, 2 niveluri. Nivel pivniţă din zidărie tencuită cu bosaje, gârlici în ax flancat de 2 ferestre, trepete pe ambele laturi cu parapeţi de zidărie. Nivel 2 cu 4 stâlpi prismatici de zidărie, 2 uşi laterale, 3 ferestre spre curte. Acces principal de pe foişor, pe ambele laturi. Nivel pivniţă în decroş, răsuflători orizontale la stradă, bolţişoare de cărămidă pe grinzi metalice. Pe flancurile clădirii lezene cu bosaje.

ACARETURI PĂSTRATE / DEMOLATE

Bucătărie de vară la stradă, acoperiş 2 ape, ţigle rectangulare industriale. Grajduri pe latura NV, acoperiş 2 ape, ţigle solzi. Fântână. Dispărută: Şură, amplasată transversal în spatele curţii.

STARE DE CONSERVARE

Bună, cu degradări locale ale finisajelor exterioare cauzate de umiditate şi reparaţii cu mortar pe bază de ciment.
Curte de 1.931mp şi grădină de 3.772mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Streitfort.* 1982.
GALZ, M. *Heimatbuch Streitfort in Siebenbürgen.* 1997.
Registrul de Inventariere Neicov, Protopopiatul Rupea, Parohia Mercheaşa, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia S-N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire cu mică anexă pe E, aşezat liber pe parcelă mare de teren în pantă, între curtea predicatorului (N) şi uliţa cimitirului (V). Zid spre drum cu acoperământ de ţiglă, gard de plasă metalică în rest. Poarta carosabilă de lemn în arc de cerc decupată în zid mai înalt decât portiţa (lemn, motive solare).

DATA INVENTARIERE

14/10/2014

LOCALITATEA

MERGHINDEAL

MERGELN (DE)

MORGONDA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Merghindeal, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Provincia Sibiu a celor 7 Scaune / Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Cincu-Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere de oaspeţi / în administrarea HOG

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE, pe panta unui deal din spatele bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 100m de la drum şi 15m de la uliţă.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Către partea din faţă a lotului, latura de N.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1337 Printre preoţii comunităţii ce aparţine Prepoziturii Sibiu, este inclus în lista plătitorilor de taxe papale: *Johannes de vale Marie*. (Klima, după *Monumente Vat*. I/144). 1938 După demolarea completă a casei parohiale vechi, se construieşte o nouă casă parohială cu etaj, după planurile arh. Albrich din Făgăraş. (Klima, după *Visitationsbericht* D.Z. 20/1978). Maistrul zidar este curatorul Georg Wonner nr.82. (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Merghindeal, 1967)
Casă cu 7 încăperi, pivniţă+P+ E (parţial), acoperiş 4 ape, intersectat cu acoperişul în 4 ape al etajului parţial aşezat median transversal pe casă. Învelitoare ţigle solzi, lucarne triunghiulare, trei coşuri de fum. Edicul de zidărie cu acoperiş placă de beton pe faţada S, în ax. Acces scară de beton laterală pe faţada N, parapet de beton. Ferestre moderne în 1, 2 şi 3 canaturi. Pe S, la fereastra din flancul drept, obloane de lemn. Acces principal în axul faţadei de N, uşă lemn cu ochiuri de sticlă şi grilaj metalic, cu lintel profilat pe console plate de tencuială. Acces secundar pe faţada opusă (S), în ax, uşă tăblii lemn cu luminator în edicul de zidărie. Pivniţă cu răsuflători orizontale mari spre N, acoperită cu bolţişoare pe grinzi metalice. Nivel pivniţă în decroş, brâu simplu perimetral casei la nivelul sohlbancurilor.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Pe E grajd din zidărie cu şură de lemn sub acelaşi acoperiş (1953) în 2 ape, cu învelitoare de ţiglă. În faţă, amplasată perpendicular, şopron cu cuptor/garaj de lemn cu acoperiş în 2 ape.Dispărută: Stupina (1953).

STARE DE CONSERVARE

Bună, acoperiş etanş, binale funcţionale, degradări locale ale finisajelor exterioare, cauzate de infiltraţii de apă. Suprafaţa construită 204mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Mergeln.* 1981.
GRALL, M. *Mergeln. Eine Gemeinde in Siebenbürgen und Ihre sächsische Einwohner. Heimatbuch einer siebenbürgisch-sächsischen Gemeinschaft.* 2008.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Cllădire construită în 2 etape, retrasă în spatele bisericii. Iese din aliniamentul şirului de clădiri de la V de biserică, formând împreună cu aceasta şi cu vechea şcoală un complex de clădiri publice în nordul localităţii. Portiţă pietonală în dreapta casei, acces la biserică şi poartă carosabilă în stânga, acces la curtea gospodărească.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, pe parcelă învecinată.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 75m de la drumul ce trece prin faţa bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă latura de SV a parcelei.

DATE ISTORICE

1765 Se reconstruieşte casa parohială, care se extinde cu încă 2 camere. (Klima, după Antoni, p.6)
1872 Casa este reparată şi extinsă. (Klima, după *Gedenkbuch*)
Părţile mai vechi ale casei datează posibil din perioada pre-Reformă (Klima)
Iniţial preotul primea trei pătrimi din dijmă, iar abaţia Cârţa o pătrime. După dizolvarea abaţiei, o pătrime din dijmă se predă magistratului Sibiului. Satul este preluat de episcopul transilvan, iar în 1521 se menţionează că acestuia i se plăteşte taxa de catedrală. În 1704, în chitanţele parohiale, se vede că preotul plăteşte o taxă anuală casieriei provinciei Sibiu ca despăgubire pentru o pătrime din dijmă. (Klima, după *Kreuzer Pfarrarchiv*)

DATA INVENTARIERE

29/07/2017

LOCALITATEA

MEŞENDORF

MESCHENDORF (DE)

MESE (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Bunești, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Abaţia Cârţa / Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Saschiz/Sighișoara

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere de oaspeţi / în administrarea HOG

ACARETURI PĂSTRATE

Pe NV şopron lemne, stâlpi şi grinzi de lemn cu acoperiş în 2 ape, învelitoare ţiglă cu colţ. Mică anexă de grădină pe SE.

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajd (1850).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Meschendorf.* 1981.
TÖPFER, C. *Meschendorf am Steinberg. Ein Mosaikstein zur siebenbürgisch - sächsischen Vergangenheit. Heimatchronik.* 2000
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Rupea, Parohia Meşendorf, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1765; 1872; sec.XX.	Construcţie tradiţională, elemente clasiciste.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, 2 tracturi paralele pe direcţia NV-SE.	6+dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	4	2

ACOPERIŞ

În trei ape, șarpantă lemn, învelitoare ţigle solzi. 2 coşuri de fum. Coama spre S mai înaltă decât cea spre N. Cornișă profilată

PINION

Pe faţada scurtă SE pinion teşit, delimitat de cornişă profilată protejată cu ţiglă. 2 ferestre mici de aerisire, încheiate în arc aplatizat, cu chenar de zugrăveală.

PRISPE, LOGII

Logie pe faţada lungă la curte (NE), cuprinsă în corpul clădirii, sub acoperișul principal, trepte frontale, stâlpi de lemn, parapet lemn traforat. Pe aceeași faţadă acces în arc în plin cintru, trepte frontale.

FERESTRE

Ferestre cu deschidere normală, în 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi și obloane lamele de lemn. Amplasată median pe faţada la curte, în flancul stâng al corpului S, o fereastră fixă, 4 ochiuri, fără sticlă, cu ambrazură în arc aplatizat (aici se află scara spre pod). Spre stradă ancadramente profilate de tencuială, la parapet panouri de tencuială cu 3 trifoi cvadrilobat. Pe NE și NV ferestre cu chenar simplu de zugrăveală.

UŞI

2 accese de pe faţada lungă la curte (NE). Unul către cancelaria parohială, în corpul de S, portic în arc în plin cintru, scări frontale, în capăt uşă în 2 canaturi cu oberlicht. Al doilea acces către locuinţa preotului (corpul de N) din logie, uşă de lemn în 2 canaturi cu oberlicht mare. 2 accese la pivniţă, câte unul pentru fiecare corp, cel din stânga cu edicul de zidărie cu acoperiș în 2 ape, cel din dreapta în arc aplatizat, cu uși lemn noi.

PIVNIŢE

Pivniţe sub toată casa, zidărie de piatră, acoperite cu grinzi de lemn. Răsuflători orizontale pe toate laturile casei. Pe faţada spre stradă, partea de S, cu nivelul pivniţei în decroș, marcat de brâu profilat.

PLANŞEE

Grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Pivniţe de piatră, zidărie de cărămidă cu planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, interiorul renovat recent, la exterior unele degradări ale finisajelor.
Suprafaţa construită 260mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Casa a fost construită în etape, nucleul inițial fiind extins treptat. Acest lucru se citește în diferenţa de înălţime la coamă, tratarea faţadei principale și decroșul care se observă aici la nivelul pivniţei.
Curtea de 1.930mp și grădina de 3.200mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia .E-V

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire adosat vechiului turn nordic de fortificaţie, care a fost unificat cu casa. Din cauza turnul, perceput primul dinspre stradă și a edicululuui de pe faţada lungă, impresia lăsată este de biserică, mai degrabă decât de casă. Parcelă mare de teren. Împreună cu biserica și școala formează nucleul vechi al localităţii.

DATA INVENTARIERE

10/02/2014

LOCALITATEA

METIŞ

MARTINSDORF (DE)

MARTONFALVA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraș Mihăileni, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Sus

CAPITLU BISERICESC

Șeica

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială/capelă

FUNCŢIE ACTUALĂ

Școală de vară Fachschule für Bautechnik Muenchen

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE, pe zidul de fortificaţie al bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 50m de la drum principal DJ141A.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura dinspre biserică a parcelei (S).

DATE ISTORICE

1357 Preoţii Capitlului Șeica fac o plângere împotriva Episcopului de Alba Iulia cu privire la colectarea dijmei. Printre reprezentanţi este și preotul Stephan von Martinsdorf/ *villa Martini*. (Klima, după Ub.II-729146)
1823 Protopopul districtual din Șeica, Stephan Roth, vizitează comunitatea, pe care o laudă pentru că a decis folosirea în folosul comunităţii a ordinului gubernial cu privire la dreptul de a vinde alcool (*Schankrecht*), veniturile urmând să fie folosite pentru întreţinerea clădirilor bisericești. Până atunci biserica dipunea de acest drept, iar preotul ţinea cârciumă în curtea parohială. În ciuda poziţiei protopopului, preotul se opune deciziei comunităţii, dar pînă la urmă este lipsit de succes. (Klima, după Höchsmann, 1899/86ff)
1937 Se discută necesitatea construirii unei noi case parohiel. Deoarece mijloacele financiare lipsesc, se vor executa doar reparaţii capitale în anii 60. (MILDT, după Gedenkbuch, p.129, 441-442)
1955 În colţul de NE se găsește un vechi turn de apărare, pe care se sprijină casa parohială. Turnul este prevăzut cu un drum de strajă degradat. Celelalte părţi ale fortificaţiei au dispărut. (Klima, *Lokalaugenschein* 1955)

ACARETURI PĂSTRATE

Șopron, două grajduri, fântână, bucătărie de vară, toate în curs de restaurare / modernizare. Șură de zidărie (1881)

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Martinsdorf.* 1982.
MILDT, R.W. *Martinsdorf. Eine siebenbürgisch-sächsische Gemeinde im Wandel der Zeiten.* 1996.
PORUMB, M. *Fișă de inventariere monumente istorice.* 1996(?).

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	Sec XV-XVI	Vechi turn de apărare al cetății fortificate.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Câte o încăpere pe nivel.	1+1	P+E+cat de apărare	P+E+cat de apărare	1	1

ACOPERIȘ	PINION
Acoperiș piramidal în 4 ape, învelitoare țigle solzi, șarpantă de lemn de factură gotică.	Nu are.

PRISPE, LOGII

Pe trei laturi (cu excepţia laturii de E, către acoperișul casei), drum de strajă pe console de lemn, parapet zidit tip fachwerk.

FERESTRE	UȘI
Pe V 3 fante de tragere amplasate la niveluri diferite, 3 fante de aerisire pe S, către curtea bisericii,	Ușa de acces pe S, căptușită cu scândură așezată orizontal, cu fereastră pătrată de aerisire.

PIVNIȚE	PLANȘEE
Nu are.	La cele două încăperi suprapuse, plafoane de grinzi de lemn.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE	ALTE DETALII REMARCABILE
Fundaţii de piatră, zidărie de cărămidă cu planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare mediocră, dar în curs de reparare. Din 2012 studenţi ai Școlii Tehnice de Construcţii din München vin anual să lucreze la restaurarea clădirilor din curtea parohială.	Monument istoric cod LMI: SB-II-m-B-12459.02. O încăpere scundă, situată la nivel intermediar, probabil folosită la un moment dat ca locuinţă. Contrafort pe SV.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec.XVI(?); sec. XVIII	Construcţie tradiţională, bolţi baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
Două șiruri paralele.	6	pivniţă+P	P	4	2

ACOPERIŞ

În două ape, învelitoare ţigle solzi, două coşuri de fum, șarpantă lemn care păstrează încă ferme cu caracter gotic. Cornișă profilată.

PINION

Triunghiular pe faţada scurtă E, delimitat de cornișă profilată acoperită cu ţiglă solzi. 3 oculuși în cele 3 colţuri, medalion elipsoidal amplasat median.

PRISPE, LOGII

Edicul de zidărie pe faţada N pentru acces la locuinţă, acoperiș 1 apă, ușă modernă de lemn cu sticlă.

FERESTRE

Ferestre de sec.XX în 2 canaturi. 1 fereastră pe S în 2 canaturi 6 ochiuri. 2 ferestre pe N încheiate-n arc de arc, 4 ochiuri de sticlă. Ancadramente cu lintel lat la ferestrele de pe E.

UȘI

Acces principal pe faţada N, ușă în 2 canaturi cu luminator. Acces secundar pe faţada S, dinspre biserică, chiar lîngă portiţa din zidul de fortificaţie. Uși interioare de sec. XVIII cu feronerie originală, tăblii lemn.
2 accese la pivniţă de o parte și de alta a intrării locuinţei. La stânga ușă în 2 canaturi, acoperiș individual. la dreapta portiţă șipci de lemn.

PIVNIŢE

Zidărie de piatră și de cărămidă, bolţi semicilindrice de cărămidă pe arce dublouri.

PLANȘEE

Boltă semicilindrică cu penetraţii pentagonale în plan, platbande pe muchii și medalion în cele 2 camere din traveea de N (fosta cancelarie parohială). În rest planșee din grinzi de lemn cu tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Fundaţii de piatră, zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică.
Tiranţi metalici, unul chiar prin oculusul pinonului. Stare de conservare mediocră, dar în curs de reparare. Din 2012 studenţi ai Școlii Tehnice de Construcţii din München lucrează la restaurarea clădirilor. Suprafaţă construită 187mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Rămășiţe de lezene cu bosaje pe flancul NE, un oculus pe faţada N, acolo unde zidul casei îmbracă pînă la jumătate zidul turnului, contraforţi pe faţada N.
Casa parohială a fost construită posibil în sec. XVI, cu parter înalt și pivniţă cu ziduri de piatră. Ulterior (sec.XVIII?) este unită cu turnul fortificaţiei.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Pe o parcelă foarte mare (curtea 6.193mp, grădina 5.544mp) din proximitatea bisericii se află 2 case parohiale, cea veche şi cea nouă. Casa veche, construită pe zidul de fortificaţie (E) este articulată cu casa nouă, alipită zidului la SE. Împreună cu acareturile închid o curte de formă rectangulară, înconjurată din 3 părţi de teren agricol, iar spre V cetatea.

DATA INVENTARIERE

13/03/2015

LOCALITATEA

MIERCUREA SIBIULUI

REUSSMARKT (DE)

SZERDAHELY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Miercurea Sibiului, SB

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Miercurea

CAPITLU BISERICESC

Ţara de Jos (Unterwald)

STATUTUL VECHI

sat/târg liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială, cancelarie

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere oaspeţi, muzeu

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

Casele sunt alipite zidului de fortificaţie pe latura de SE şi E.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Casa veche retrasă de la stradă, cea nouă la stradă.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă colţul de SV.

DATE ISTORICE

1335 Pe lista plătitorilor de taxe papale se află şi Konrad von Reussmarkt în Decanatul Sebeş, sub forma *Chundradus de Foro Ruthenorum* şi *Chunradus de Zeredahel*. (Klima, după *Monumenta Vat*icana I/123, 125)
Miercurea este un caz rar în care casa parohială veche a fost păstrată, deşi s-a construit şi una nouă. Casa veche are parter cu 5 camere şi ca vechime poate ajunge pînă în sec. XVI-XVII. Vârsta casei, sfârşit de sec. XVI-început de sec.XVII, este sugerată de bolţile de cărărmidă pe ziduri de piatră. (Klima, după D.Z. 59/1977)
1831 Casa nouă, foarte spaţioasă şi cu etaj, este dotată în 1835 cu o faţadă monumentală spre piaţa foarte mare a oraşului şi are intrare acoperită. La etaj găsim 6 încăperi, 2 bucătării, 1 cămară şi 2 antreuri. La parter găsim 2 antreuri, 1 cameră a cancelariei, 1 cameră a arhivei, 2 încăperi de locuit, 2 bucătării şi 1 cămară. Una din camerele de la etaj are dimensiunile unei săli. (Klima, după D.Z. 59/1977)

ACARETURI PĂSTRATE

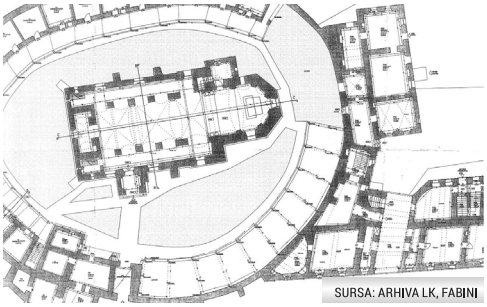
Cuptorul de pâine şi arcade din zidărie (XIX), acoperiş ţigle. În NE-ul curţii coteţul de porci, 3 compartimente, zidărie cu acoperiş 2 ape. Fântână. Grajdul de vite, pe E, din zidărie cu acoperiş 2 ape. (sec.XIX).

ACARETURI DISPĂRUTE

Remiza de care, şopronul de lemn, şura.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Reussmarkt.* 1981
ACKER, S. *Reußmarkt - Wie es einmal war.* 1998
FABINI, H. Releveu
Planuri din arhiva ZAEKR. Neinventariate.
Vermögensverzeichnis der evang. Kirchengemeinde A.B. Reußmarkt.angelegt am 1.Jan.1983 auf Grund des Vorherigen

SURSA: ARHIVA LK, FABINI

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	Sf. sec.VI-început sec. XVII.	Tradiţional ţărănesc, elemente de factură barocă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi paralele, decroşate.	6	pivniţă+P	pivniţă+P	3	2

ACOPERIŞ

În două ape cu rupere de pantă, șarpantă lemn cu căpriori întrerupţi, învelitoare ţiglă solzi. 2 coșuri de fum, câte unul pe fiecare apă, cu acoperăminte în 2 ape. Spre curte streașină lată. În pod pe latura de NV, ușă mare decupată în zid, probabil folosită ca lucarnă de încărcare.

PINION

Pe S pinion teșit delimitat de cornișă profilată parţială, mic oculus deasupra unui medalion cu inscripţie, flancat de 2 ferestre mici. Pe N pinion teșit, formă de trapez tăiat, fereastră mare în arc mâner de coș cu 2 fante mici de aerisire. După colţul tăiat al pinionului, o ușă mare, decupată în zidul podului.

PRISPE, LOGII

Nu are. Pe latura de N, aproape alipită casei, se găsește o arcadă de zidărie cu arce în plin cintru, care într-un capăt ajunge la zidul de fortificaţie al bisericii, iar în celălalt se unește cu căsuţa cuptorului. Servește ca acaret.

FERESTRE

Ferestre mici, în 2 canaturi, 6 ochiuri, deschidere spre interior, la exterior grilaj metalic antiefracţie, ancadramente plate de tencuială. Pe faţada E, către casa nouă, o fereastră de mărime obișnuită, 2 canaturi, 4 ochiuri, oberlichturi. Pe V, pe faţa interioară a zidului de fortificaţie, o fereastră în 2 canaturi, cu grilaj metalic.

UȘI

1 ușă de acces din fortificaţie. 2 uși de acces pe faţada de E, una la bucătărie, cealaltă la cameră/cancelarie parohială. Acces la pivniţă de pe S, acoperită în pupitru, ușă de metal. Uși interioare de sec. XVIII, cu balamale și broasca fixate pe suprafaţă. Încă o ușă de acces de pe E, prin micul corp de legătură între cele 2 case.

PIVNIŢE

Pivniţă de piatră sub toată casă, acces direct din curte și, după construirea casei noi, acces și din interiorul acesteia, cu scară interioară. Bolţi semicilindrice de cărămidă pe arce dublouri. O nișă în unghi ascuţit, pentru lumânare.

PLANȘEE

Cameră de NV cu boltă semicilindrică pe arce dublouri. Camera mediană din tractul de V, și cele sudice cu bolţi în cruce. Cameră de NE cu grinzi de lemn, următoarea spre S cu tavan tencuit și stucaturi.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă la pivniţe și la unele camere, planșee grinzi de lemn în rest, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, cu acoperiș etanș și binale funcţionale. Unele spaţii interioare trebuie renovate.
Suprafaţa construită de 108mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Casă construită parţial pe zidul de fortificaţie (mai păstrează gurile de tragere pe faţada V). Pe pinionul de S inscripţie în medalion "ANNO 1600". Vatră deschisă în încăperea de nord a tractului de vest, grinzi masive de lemn ce sprijină coșul de fum. Casa veche a fost păstrată ca locuinţă pentru văduva preotului (*Wittwensitz*).

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În U neregulat.	1835; XX	Baroc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, urmând forma planului.	6 (încăperi+dependinţe) P + 8 (încăperi +dependinţe) E	pivniţă+P+E	P+E	5	2

ACOPERIŞ

În patru ape, de formă neregulată, urmărind traseul planului. Învelitoare ţiglă solzi, șarpantă lemn. 4 coșuri de fum.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Verandă deschisă de zidărie la latura de N a aripii de V, cuprinsă în volumul casei, acces în segment de arc.

FERESTRE

La parter spre stradă ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri, grilaj de fier forjat ornamental. La etaj, spre stradă, ferestre duble cu deschidere normală, 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri, ancadramente de tencuială încheiate în arc în plin cintru, decorate cu semirozetă.

UȘI

Un acces din gang și un al doilea din curte, prin verandă, cu ușă în 2 canaturi în axul intrării, accese stânga-dreapta către locuinţa îngrijitorului și pivniță. La sala mare de la etaj ușă dublă, tăblii de lemn. Uși interioare din tăblii lemn cu feronerie de sec. XVIII, broasca aplicată pe suprafaţă, mâner rozetă.

PIVNIȚE

Pivniţă doar sub tractul de la stradă, cu bolţi semicilindrice de cărămidă pe arce dublouri.

PLANȘEE

La parter calote a vela pe arce dublouri în camera din dreapta gangului de acces, tractul spre stradă (sală pentru comunitate/ Gemeinderaum). Tractul spre curte cu 2 încăperi acoperite cu bolţișoare boeme pe arce dublouri. În rest tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă la pivniţe și la unele camere, planșee grinzi de lemn în rest, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, cu acoperiș etanș și binale funcţionale. Unele spaţii interioare trebuie renovate.
Casă cu suprafaţa construită de 280mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Ornamentaţie a faţadei principale în stil baroc, parterul cu bosaje în câmp. Rezalit median cu poartă în arc mâner de coș, flancată de câte o fereastră delimitată de pilaștri aplatizaţă cu abace profilate.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire pe parcelă generoasă, la stânga casei zid înalt, poartă carosabilă în arc de cerc şi portiţa decupată în poartă, în rest împrejmuire cu gard de plasă metalică. Împreună cu biserica şi fosta şcoală săsească formează frontul de clădiri de pe partea de N a străzii bisericii.

DATA INVENTARIERE

26/07/2012

LOCALITATEA

MOARDĂŞ

MARDISCH (DE)

MARDOS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Mihăileni, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Şeica

CAPITLU BISERICESC

Şeica

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, camere oaspeţi, capelă cult neoprotestant

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, pe parcela de lângă zidul de fortificaţie.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Latura scurtă la drum, vis-a vis de şcoala românească.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de S.

DATE ISTORICE

1373 În comunitatea Metiș este menţionat preotul Michael din Mardisch/ Michael de Ardesch. Probabil că aceasta se născuse în Moardăș. (Klima, după Ub.II-1014-409)
1414 În legătură cu procesele pentru dijmă ale Capitlul Şeica împotriva Episcopului de Alba Iulia este menţionat printre alţi preoţi și Bartholomäus din Mardisch/ *Bartholomäus de Argias*. (Klima, după Ub.III-1735-599, Ub.III-1764-644)
1717 Într-un inventar din vechea carte bisericească (*Kirchenbuch*) sunt trecuţi 312 Joch pădure bisericească, 16Joch teren parohial, 16 Joch teren al predicatorului, 5 1/2Joch al organistului și 20Joch alte terenuri bisericești. (Klima, după Stieler Karl, *Mediascher Zeitung* von 23.Dez.1933)
1800 În timpul preotului Andreas Leutschaft casa este renovată și extinsă cu 2 camere. (Klima, după Stieler, *Med.Zeit* von 6.1.1934)
1910 Casa se află în stare atât de precară, încât într-o noapte se prăbușește acoperișul peste camera în care doarme familia preotului. (Klima, după Stieler, nr.29, 1935, *Med.Zeit*)
1912 Se fac reparaţii capitale la casă. (Klima, după Stieler, nr.29, 1935, *Med.Zeit*)

ACARETURI PĂSTRATE

Nu se păstrează acareturi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șopron (66mp), șură, cuptor de pâine, grajduri.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Mardisch.* 1982
SABĂU, N. Listă de inventariere monumente istorice. 1994
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Moardăș, 1967

CASA PAROHIALĂ ÎNAINTE DE 2012

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Iniţial în Z, azi rectangular.	sec. XVIII; 1912;2012	Tradiţional ţărănesc, sec.XVIII; modificări 2012.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, cu 2 tracturi pe S.	5+dependinţe (iniţial)	pivniţă+ P+(M)	pivniţă+ P+(M)	2	4

ACOPERIŞ

Înițial în 2 ape cu teșituri, învelitoare țiglă solzi, 3 coșuri de fum, streașină lată către curte, deasupra cerdacului. Astăzi în 2 ape, învelitoare tablă cutată, câte o lucarnă rectangulară aproape de lungimea acoperișului pe fiecare latură, acoperite 1 apă.

PINION

Iniţial pinion teșit la stradă (S) cu 2 ferestre mici cu obloane lamele lemn, iar pe N pinion triunghiular cu fereastră mare, verticală, amplasată în ax. Azi pinioane triunghiulare, spre stradă cu 3 ferestre mari, cea mediană mai înaltă.

PRISPE, LOGII

Iniţial cerdac în L spre curte, soclu de zidărie, stâlpi și parapet de lemn, scări la ambele capete. Azi terasă.

FERESTRE

Iniţial ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi, montant vertical strunjit, cu bază și capitel. Azi ferestre și uși moderne, tâmplărie PVC cu geam termopan.

UȘI

Iniţial acces principal de pe cerdac, 2 uși pe direcţii diferite, tăblii lemn. O altă ușă pe fațada E, spre biserică. O a patra ușă pe fațada scurtă N, acolo unde era alipită o construcţie anexă. Sub această ușă este accesul la pivniţă. Casa nu a mai fost văzută după finalizarea modificărilor.

PIVNIȚE

Bolţi semicilindrice de cărămidă pe arce dublouri.

PLANȘEE

Planșee din grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie și bolți de cărămidă, planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. În 2011-2012, deja în proprietatea cultului neoprotestant, este modernizată, acoperișul demolat și refăcut în 2 ape cu lucarnă supradimensionată acoperită cu 1 apă, pe aproape toată lungimea acoperișului, ferestre și uși noi. În locul cerdacului probabil se va face o terasă. 232mp aria construită.

ALTE DETALII REMARCABILE

Semipilaștri angajaţi împart fațada la stradă în 2 registre cu câte 1, respectiv 2 ferestre. Poarta în arc în plin cintru în zid înalt protejat cu țiglă, flancată de pilaștri aplatizaţi cu abace și decor eclectic. Între golul porţii și cornișa profilată a zidului un brâu cu motive geometrice.
Curte de 3.772mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă mare de la S la N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire amplasată pe un deal abrupt, spre vale (N) cu pivniţă la nivelul solului şi P înalt, spre deal (S) cu parter. Retrasă în spatele caselor, pe parcelă mare de teren (4.615mp curte, 5.184mp grădină) în centrul satului, unde se află şi celelalte clădiri publice (şcoala, poşta). Acces pe lângă zidul de S al bisericii.

DATA INVENTARIERE

24/10/2014

LOCALITATEA

MOŞNA

MESCHEN (DE)

MUZSNA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Moşna, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaş

CAPITLU BISERICESC

Mediaş

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere oaspeţi

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S, pe o parcelă aflat în proximitatea fortificaţiei, pe o colină

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 120m de la DJ141 şi 12m de la zidul bisericii

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Aşezată liber pe parcelă.

DATE ISTORICE

1283 În legătură cu procesele dintre Episcopul de Alba şi preoţii din zona Mediaşului, legate de dijmă, este menţionat, ca reprezentant al capitlului, împreună cu protopopul şi alţi 6 preoţi, preotul Petrus din Moşna / *Petrus de Musna*. (Ub.I-203-145)
1423 În legătură cu neînţelegerile legate de plata taxelor, are loc o adunare în casa parohială din Moşna. (Ub.IV-1938-201-203)
1771 Împreună cu alte 75 de case săseşti şi 25 româneşti, arde casa parohială de la un incendiu pornit de o ţigancă. Preotul de atunci, Michael Sander, povesteşte că la prăbuşirea pinionului a ieşit la iveală o piatră inscripţionată cu anul 1126. Din păcate preotul a citit greşit a doua cifră. (Römer, 1912/30)
1794 În timpul preotului Michael Lieb este reconstruită casa parohială în forma de azi. Se pare că la reconstrucţie a fost păstrat planul casei vechi, din care a rămas antreul cu fronton. La nivelul pivniţei se păstrează o colonadă cu bolţi, care creează imaginea de clădire antică. Mai demult exista şi la nivelul următor un gang cu boltă, care apoi a fost inclus în camere. (Römer, 1912/50)

ACARETURI PĂSTRATE

Mică construcţie de zidărie cu acoperiş 1 apă (sala de şedinţe), bucătărie de vară cu cuptor.

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajd (sec. XIX), şopron (sec. XIX).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Meschen.* 1982.
SABĂU, N. Listă de inventariere monumente istorice.
RÖMER, C. *Aus der Vergangenheit und Gegenwart der Gemeinden Meschen.* 1912.
HENNING, M. *Meschen eine bleibende Erinnerung*. 1994.
Meschen Beiträge zu seiner Geschichte. Festgabe, 1936.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
L, latura scurtă spre biserică.	nucleu sec. XVII; 1794; 1829	Aspect de reședință nobiliară rurală, elemente baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În jurul unui hol central	10	pivniță+P	P	4	2

ACOPERIȘ

În două ape, latura principală spre biserică cu coama perpendiculară pe fațadă. Învelitoare țigle solzi, șarpantă de lemn, cu cuie de lemn. Patru coșuri de fum, șarpantă cu caracter gotic.

PINION

Pinion teșit pe latura scurtă N, cu fereastră largă de aerisire, flancată de 2 medalioane cu inscripție încadrate de ghirlande. Pe E edicul cu fronton de zidărie înarc în plin cintru flancat de umeri.

PRISPE, LOGII

Pridvor cu arcade ce se desfășoară în L pe fațada N, cele de pe flancuri zidite. Scara de acces la etaj acoperită cu bolți în cruce, 2 deschideri în semicerc cu parapet oblic(asemănător casei Șeica Mică). Pe E bovindou. Dedesubt edicul în arc în plin cintru.

FERESTRE

Ferestre în două canaturi cu deschidere normală, patru ochiuri, oberlichturi, obloane lamele lemn. La ferestrele dinspre deal (S), grilaj metalic antiefracție.

UȘI

Acces principal în capătul scării de pe N. Uși interioare tăblii lemn, sec. XVIII, feroneria originală păstrată.

PIVNIȚE

Pivniță la nivelul solului spre N și îngropată spre S. Bolți semicilindrice pe arce dublouri.

PLANȘEE

Bolți în cruce pe fosta galerie a etajului (acum camere) și la scara de acces. Tavane tencuite în rest, cu medalioane în două dintre camere.

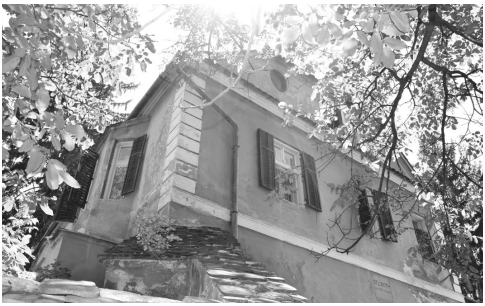
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundații de piatră, bolți de cărămidă, planșee grinzi de lemn, șarpantă lemn, învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, interiorul recent renovat. Unele degradări ale finisajelor exterioare (exfolieri ale zugrăvelilor, desprinderi ale tencuielilor, săruri în tencuieli).
277mp amprenta la sol.

ALTE DETALII REMARCABILE

Lezene cu bosaje pe flancuri și la limita scării. Inscripție în medalioane pe N: "Cura/et Studio/Michael Lieb Past/Schmied Jur.Opp/A.Connert et Ste/RDT/SchiedER/...Lehrer. "D.A/Domus haec pa_/roch...Mushna antiquior/IN AUST...IO...PRO...DOLA/RI INCENDIO 1771PENE/UNID CONSUMATOR/IN MODERNANT/HANC FO...MAM PERESTI... A.D.1829". Monument istoric (cod LMI: SB-II-m-B-12472).

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Un corp de clădire rectangular, formează front continuu la stradă împreună cu poarta (decupată în zid înalt cât anexele, protecţie ţiglă solzi, portiţa separată, semipilaştri de tencuială) şi anexele gospodăreşti. Amplasată pe parcelă de teren de 2-3 ori mai mare decât cele obişnuite, iese în evidenţă prin mărimea acesteia şi a construcţiei.

DATA INVENTARIERE

30/07/2016

LOCALITATEA

MOTIŞ

MORTESDORF (DE)

MARTONTELKE (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Valea Viilor, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Sus

CAPITLU BISERICESC

Capitltul Șeica

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, sediu ONG Arca de la Motiș

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, de cealaltă parte a drumului.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la strada principală 142G.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă latura de N.

DATE ISTORICE

1414 În legătură cu procesele legate de dijmă, între Capitlul Șeica și Episcopul de Alba, este menţionat printre clericii acestui capitlul, și preotul Georg din Motiș/ *villa Mortini* (Klima, după Ub.-III-1735-599)
1911 Este construită casa parohială. (Klima, după Schuster)
În timpul comunismului 6 încăperi din casa parohială, șura, grajdul și cea mai mare parte a curţii sunt folosite de către Întreprinderea Agricolă de Stat Axente Sever. (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Motiș, 1967)
Ca parte a capitlului Șeica, comunitatea se luptă cu episcopul de Alba Iulia pentru dijmă. În 1322 papa menţionează că a promis episcopului transilvan două pătrimi, iar arhidiaconului de Alba Iulia o pătrime din dijma satelor capitlului Șeica. Capitlul recunoaște această înţelegere în 1357. În 1415 preoţii capitlului obţin din partea unui reprezentant al papei o decizie care le acordă întreaga dijmă. Dar nu reușesc să și intre în posesia ei. În 1504 preoţii se plâng din nou că trebuie să predea 2 pătrimi episcopului. Aceasta este și situaţia care se păstrează până la desfiinţarea dijmelor. Preoţii iau 2 pătrimi, episcopul, iar ulterior fiscul, celelalte două. (Klima, după Müller G.E., Arch.48/168)

ACARETURI PĂSTRATE

Acareturile închid în unghi drept nordul curţii. Construcţii de zidărie cu acoperiș în 3 ape și învelitoare ţigle, bucătărie de vară cu cuptor de pâine (1963), spaţii de depozitare. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șură și grajd, folosite în anii comunismului de IAS.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Mortesdorf.* 1982.
LÖSCH, M. *Mortesdorf. Eine siebenbürgisch - sächsische Gemeinde auf Adelsboden im Kontext ihrer Volksgeschichte. Siebenbürgen.* 2002.
Planuri arhiva ZAEKR. KRASSER, HENNING, 1967. Fond 400/314

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1911	Tradiţional ţărănesc, faţadă cu ornamentaţie neoclasică.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În filă, distribuţie din hol central, 3 tracturi paralele.	8	pivniţă + P	pivniţă + P	3	2

ACOPERIŞ

În patru ape, cu învelitoare ţiglă solzi și intervenţii cu ţiglă industrială rectangulară la streșini. Patru coșuri de fum, acoperiș peste rezalitul la stradă individualizat, în trei ape. Cornișă profilată.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Foișor de acces pe latura scurtă la curte (V), scări laterale beton, parapet metal, pazie din șipci de lemn, acoperiș individual, 1 apă. Foișor pe S, trepte laterale de beton, apoi de lemn, stâlpi și parapet lemn, acces la logie de colţ vitrată.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi. Către stradă obloane lamele lemn și ancadramente profilate cu bolţar median. La logia din colţul de S ferestre duble cu deschidere normală, 3 canaturi 10 ochiuri. Unele ferestre la curte au grilaj metalic antiefracţie.

UȘI

Acces principal pe latura de V, ușă dublă cu deschidere normală, tăblii lemn cea exterioară, cu sticlă cea interioară. Acces secundar la logia de S, ușă dublă cu deschidere normală. Acces la pivniţă prin edicul de zidărie pe faţada V, ușă în 2 canaturi, deschidere spre exterior.

PIVNIŢE

Pivniţă sub toată casa, zidărie de cărămidă, bolţișoare de cărămidă pe șine metalice cu arce dublouri. Nivelul pivniţei este marcat cu brâu profilat. 6 răsuflători orizontale spre stradă, cu chenar de zugrăveală cu vârf și 2 pe faţada opusă, spre curte.

PLANȘEE

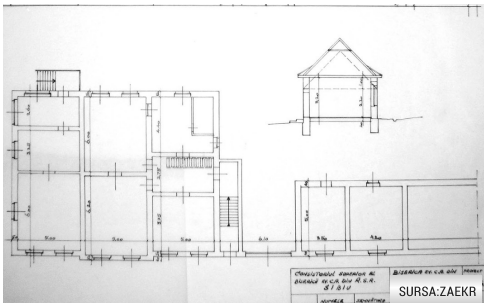
Grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Clădire din zidărie de cărămidă și planșee de lemn, cu bolţi de cărămidă, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, fără probleme structurale, aflată în proces de reparaţii și modernizare, cu 2 băi și o bucătărie funcţionale. Suprafaţă construită 219mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţada principală ritmată de casete cu colţurile superioare rotunjite, care cuprind câte o fereastră pe flancuri și 2 pe rezalitul median. Lezene cu bosaje pe flancuri. Curte de 1.830mp și grădină parohială pe deal de 3.774mp.

SURSA:ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia S-N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă cu latura lungă la stradă, amplasată pe parcelă mare de teren, formează centrul localităţii împreună cu biserica, locuinţa învăţătorului, şcoala şi cu sala. Spre stradă, între casă şi sală, zid acoperit cu ţiglă, poartă de lemn între stâlpi înalţi de zidărie, portiţă din lemn decupată în zid.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

MOVILE

HUNDERTBÜCHELN (DE)

SZÁZHALOM (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Iacobeni, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Cincu / Kosd

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere de oaspeţi, adminstrată de HOG

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, la cotă inferioară acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 50m de la DC28.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de NV a parcelei.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1863 Este construită casa spaţioasă de azi. Casa veche a fost demolată. Se afla în grădină, pe o terasă. (Klima, mündlich Rehner). După reformă, odată cu preotul lutheran, în comunitate vine şi preoteasa şi o mulţime de copii. Curtea parohială trebuia deci lărgită. Preotului i se promite terenul din jurul bisericii, cu însărcinarea de a-l împrejmui. (Rehner, p.35) . 1860 Turnuleţul de deasupra casei cuptorului de pâine şi un altul, din colţul de sus al zidului interior de fortificaţie, sunt demolate. Pietrele trebuiau vândute pentru a se putea repara zidul de fortificaţie, prin care intrau hoţii în cetate. Dar reprezentanţii comunităţii decid să folosească materialul pentru construirea unei noi case parohiale. Cea veche, aflată mai sus, întunecoasă, degradată şi neglijată, este demolată. Se construieşte pivniţa boltită, lungă de 23m şi lată de 2x5m (Rehner, p.54). Construirea casei costă 4900 guldeni. Comunitatea contribuie cu bani şi muncă voluntară (www.hundertbuecheln.de)
Casă tradiţională (1862; 1920 - 1930), 6 încăperi, pivniţă+P, acoperiş 4 ape, cerdac pe latura lungă spre curte, fără parapet, stâlpi simpli de lemn care sprijină streaşina tencuită. Pivniţă sub toată casa, semiîngropată. Răsuflători orizontale pe latura la stradă, bolţi de cărămidă.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Nu se păstrează acareturi. Fântână. Dispărute: Cele obişnuite: şură pentru fân şi magazie (1930), şopron şi grajd (1930), bucătărie de vară cu cuptor (1862),

STARE DE CONSERVARE

Foarte bună, acoperiş etanş. Casa a fost recent renovată. Suprafaţa construită 300mp. Curte de 2.884mp, grădină de 8.069mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Hundertbücheln.* 1981.
NIEDERMAIER, K. BROTSCHI, R. *Ortsmonographie eines sächsischen Dorfes in Siebenbürgen.* 1991.
REHNER, H. *Hundertbücheln. Eine Ortsmonographie. 1. Aus Hunderbüchelns Vergangenheit.* 1986.
STROE, Au.A. Fişă inventariere monumente istorice. 1995

DECLIVITATE TEREN

Pantă spre E, S și V.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat liber pe parcelă, pe cornișa unui deal. Locuinţa retrasă în spatele bisericii și mult în spatele caselor, într-o zonă fără alte construcţii. Aflată la la E de cimitir. Împreună cu biserica și școala formează centrul istoric al satului, delimitat pe trei părţi de drumuri.

DATA INVENTARIERE

13/04/2017

LOCALITATEA

NADEŞ

NADESCH (DE)

SZÁSZNÁDAS (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Nadeș, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Băgaciu OA, 13 Sate

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NV, amplasată perpendicular pe aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 45m de la uliţa ce urcă prin dreapta bisericii.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, spre latura de S.

DATE ISTORICE

1309 Preotul Ulricus/ r*ector ecclesiae in Nadaz*, care este în același timp și protopop, face plângere la papă împotriva episcopului de Alba. (Klima, după Ub.I-315-292)
1771 Este construită casa parohială, care înainte era de lemn. Preotul Mathäus von Hoch construiește pe terenul comunităţii, pe care comunitatea i l-a cedat, o casă trainică. În legătură cu procesul pierdut de către această comunitate, preotul trebuie expropriat. Doar la rugămintea comunităţii nobilii acceptă ca această curte să rămână în proprietatea bisericii ca sediu pentru preotesele văduve. Însă pînă după 1870 au loc permanente dispute cu nobilii pentru această clădire. (Klima, după: Friedrich Marienburg, *Gedenkbuch des Bogeschdorfer Kapitels*, Arch.19/49)
1816 Pe baza raportului comisiei Szeredai-Kraus despre situaţia iobagilor din cele 13 Sate, se decide ca ţăranii care erau liber înainte de noile măsurători funciare să fie despăgubiţi pentru terenurile avute, iar dijma de pe terenurile libere să revină preotului evanghelic. (Klima, după: Gündisch, S.83)
1785-1789 În curtea parohială se păstrează o placă cu inscripţia "Im Jahr 1785 legte diesen Garten an der vohl(...)Herr Mataeus Hoch(...) und baute noch darin anno 1788 aus Liebe zu seiner Ehemahlin (...)dies Haus (...) anno 1789 gantz ausgefertigt(...)". (Klima, *Brief von Pfarrer Konrad Georg vom 24.3.1963*)

ACARETURI PĂSTRATE

Șură de lemn cu acoperiș în 2 ape, învelitoare de ţiglă solzi. Pe latura de V a parcelei, grajd (1852) de zidărie cu acoperiș în 2 ape, parţial demolat. Șopron.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Nadesch.* 1981.
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sighișoara, Parohia Nadeș, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, cu foișor în T.	1771; 1789	Construcţie tradiţională cu elemente baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă	8	pivniţă + P	P	2	4

ACOPERIȘ

În 2 ape, cu învelitoare ţiglă solzi. 1 coș de fum. La foișor acoperiș în 2 ape, cu învelitoare de ţiglă. Cornișă profilată.

PINION

Pinion teșit pe fațada spre biserică (S), delimitat de cornișă profilată protejată de ţiglă, 2 ferestre medii de aerisire, în arc aplatizat, flancate de 2 fante verticale. La foișor pinion triunghiular cu 2 ferestre mici de aerisire, încheiate în arc aplatizat.

PRISPE, LOGII

Pe fațada lungă la curte (E) foișor de zidărie cu acoperiș în 2 ape, 2 arcade în arc în plin cintru pe S și una pe V (accesul), parapet de zidărie. În ax acces la pivniţă.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi, oberlichturi. Montant strunjit, cu capitel și bază. Obloane lamele lemn spre cimitir (V). Ancadramente chenar plat de tencuială.

UȘI

Acces principal pe fațada E, din foișor. Acces la pivniţă pe sub foișor, deschidere în arc segment de cerc.

PIVNIȚE

Pivniţă sub toată casă, boltită.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn.

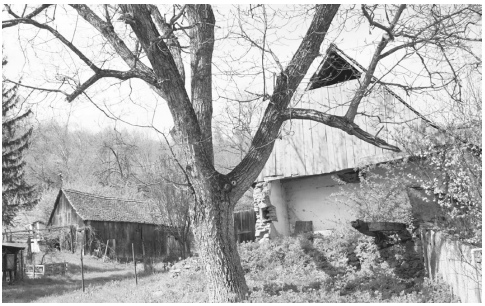
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Clădire din zidărie de cărămidă și planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, fără probleme structurale, cu unele degradări locale ale finisajelor exterioare, cauzate de umiditate.
Suprafaţă construită 245mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: MS-II-m-A-15734). Pe fațada S spre biserică, placă de piatră cu inscripţie "n anno 1771 MATTAEO HOCH PAST:EXIST:DOMVUS PAROCH:NADOS:FUNDMENT:PONITVR". Dedesubt ceas solar, instalat de același preot care a construit casa, M. Hoch.
Curte de 2.482mp și grădină de 3.140mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia NE-SV.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat liber pe parcela de dimensiuni mari, aflată lângă biserică şi în spatele acesteia. Casa retrasă în spatele aliniamentului de S al străzii, preia pe lungime diferenţa de nivel a terenului, parter înalt în faţă cu contraforţi la nivel pivniţă. Împrejmuire cu zid la drum, poarta şi portiţa din tablă.

DATA INVENTARIERE

12/08/2017

LOCALITATEA

NEMŞA

NIMESCH (DE)

NEMES (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Moşna, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaş

CAPITLU BISERICESC

Mediaş

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, magazin mixt

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S, retrasă în spatele bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 50m de la DC13.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În spate, amplasat liber pe parcelă.

DATE ISTORICE

1840 Stephan Ludwig Roth scrie în Jurnalul bisericesc (*Gedenkbuch*) despre comunitate: "Viile sunt cele mai bogate izvoare ale veniturilor noastre, mai ales când Domnul ne binecuvântează. Fiecare vecinătate pregătește o vie. Deci 3 vecinătăţi, 3 vii. Fără aceste venituri nu am putea păstra clădirile noastre publice, care sunt: curtea parohială, curtea predicatorului etc." (Klima, după *Festschrift*, Gustav Adolf Verein, 1912/152)
Casa parohială spaţioasă este formată dintr-o partea mai veche şi una mai no
Fiind comunitate a capitlului Mediaş, preotul primește decima întreagă înainte de reformă. După reformă o pătrime pare a fi arendată principelui, mai apoi fiscului. (Klima, după Müller, G.E., Archiv, 48/155 şi Grimm, j., *Urbarialwesen,* Wien, 1863/203)

ACARETURI PĂSTRATE

Grajd de zidărie (42mp) cu şură de lemn (105mp) sub acelaşi acoperiş în 2 ape, cu învelitoare ţiglă solzi, construite în sec. XX pe latura de SE a curţii.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Nimesch.* 1982.
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaş, Parohia Nemşa, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	Sec. XVII(?), XVIII; 1897	Tradiţional ţărănesc sec. XIX, ornamente neoclasice.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
2 şiruri paralele pe axa NE-SV, încăperi în anfiladă.	6+dependinţe	pivniţă+P	P	2	4

ACOPERIŞ

În patru ape, coama perpendiculară pe stradă, învelitoare ţiglă solzi, șarpantă lemn. Trei coșuri de fum. Pe latura NV acoperișul este prelungit, sub streașina lată se află pridvorul care însoţeşte faţada pe toată lungimea.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Pridvor pe latura lungă NV, cu stâlpi de lemn cu contravântuiri. Spre vale streașina este închisă cu fronton tencuit. Rampă de acces lateral (NV), adosată faţadei, cu trepte de piatră și de beton, parapet de zidărie.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 4 ochiuri, obloane lamele lemn. Fereastră modernă 3 canaturi acoperită. Ancadramente profilate la ferestre, panouri de tencuială profilate la parapet, sohlbanc pe console aplatizate.

UŞI

Acces pivniţă pe faţada principală cu ancadrament de piatră format din arce de curbură diferită (formă întâlnită și la Șeica Mică). Alt acces la pivniţă de pe latura lungă (SE).
3 accese de pe faţada lungă la curte (NV).

PIVNIŢE

Bolţi semicilindrice de cărămidă sub toată casa. Nivel pivniţă delimitat cu brâu profilat.

PLANŞEE

Tavane drepte, tencuite.

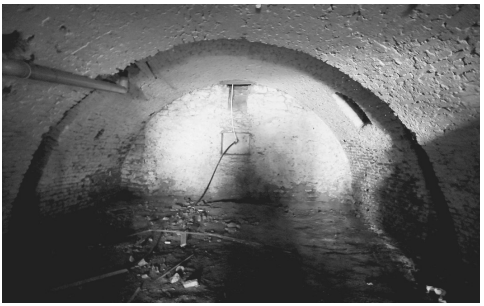
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă, planșee lemn, șarpanta din lemn, învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, tencuieli desprinse, zugrăveli degradate. Interiorul a fost renovat pentru a funcţiona ca magazin sătesc. Aria construită 286mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Pe faţada SE, în stânga intrării la pivniţă, zid în decroș. Acolo unde se oprește acest zid se oprea probabil și casa, care a fost ulterior prelungită spre deal. Pe SE se observă decroș puternic la nivel pivniţă pe primele 2 Travee, acces gârlici flancat de contraforţi, această parte fiind probabil cea mai veche.
Curte de 3.824mp, grădină de 1.948mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă ușoară de la N la S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire cu latura lungă la stradă, în aliniamentul de case de la N de biserică. Școala a fost construită pe parcela casei, mai retrasă decât aceasta.La stradă poartă în plin cintru decupată în zid arcuit, cu protecţie cărămidă, portiţa alături în zid mai scund, rectangulară.
Un corp de clădire îngust alipit pe partea de NV.

DATA INVENTARIERE

29/04/2014

LOCALITATEA

NETUŞ

NEITHAUSEN (DE)

NETUS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraș Iacobeni, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighișoara

CAPITLU BISERICESC

Saschiz / Sighișoara

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La N, în proximitatea bisericii, pe parcela aflată lângă zidul de incintă

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la stradă, retrasă 20m de la DJ106.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de SE.

DATE ISTORICE

1309 Printre cei 6 preoţi ai Capitlului Saschiz aflaţi în dispută cu Episcopul de Alba în legătură cu dijma, este menţionat şi Jakobus din Netuș/ *Jacobus de Sithus*- corect ar fi fost Nithus. (Klima, după Ub.-I-314-240). 1912 Construirea casei parohiale spaţioase este încredinţată fraţilor Lingner din Daia. În 1913 este gata. (Klima, după *Gedenkbuch*). Nivelul principal are 4 camere, bucătărie şi dependinţe, iar mansarda o cameră foarte mare. Prin pivniţă curge un pârâiaș, ceea ce cauzează umiditate puternică clădirii. (Klima, după D.Z.80/1975). 1913 Casa este construită după planurile arh. Fritz Bahltes. (Arhiva TeutschHaus)
Casă cu 6 încăperi+dependinţe, aspect de vilă neobarocă, pivniţă+P+M. Acoperiș 4 ape mansardat, învelitoare ţiglă solzi, șarpantă de factură barocă, intersecţie la ruperea de pantă cu acoperișul în 3 ape al mansardei parţiale în zona mediană a casei. Lucarnă semicirculară pe SE și NV, rectangulară pe SV și NE. Lucarnă mare pe NV, acoperiș în 3 ape. 4 coșuri de fum. Mic antreu pe S (protecţie intrare), scară laterală, uşă în ax. Pivniţă doar sub tractul spre stradă, cu 7 răsuflători orizontale. Bolţi boeme pe grinzi metalice. Faţadă principală definită de etaj parţial în acoperiș mansardat. Inscripţie în medalion amplasat în cheia arcului porţii *A.D. 1912*.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

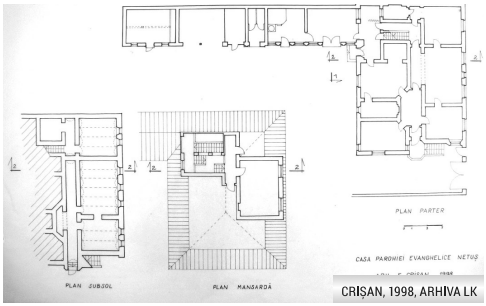
Corpul aflat în prelungirea casei parohiale (V) adăpostește dependinţe gospodărești (sală?, cuptorul de pâine). În prelungirea acestuia, sub același acoperiș, se află șura și grajdul.
Dispărut: Șopron (1912).

STARE DE CONSERVARE

Stare bună de conservare. Suprafaţă construită 230mp. Curte de 1.166mp și grădină de 4.975mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Neithausen.* 1981
Planuri din arhiva Departamentului Tehnic al Consistoriului Superior al Bisericii Evanghelice C.A. (LK), E. CRIȘAN, 1998
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Netuș, 1967

CRIȘAN, 1998, ARHIVA LK

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire cu pivniţă şi parter înalt, amplasat cu latura lungă la stradă. Împrejmuire cu zid cu acoperământ de ţiglă, portiţă lemn decupată în zid, poartă carosabilă din lemn; acareturile amplasate în L închid curtea

DATA INVENTARIERE

13/05/2017

LOCALITATEA

NOCHRICH

LESCHKIRCH (DE)

ÜJEGYHÁZ (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Nocrich, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Nocrich

CAPITLU BISERICESC

Nocrich

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, sediu Asociaţia Cercetaşilor

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

la NV de biserică, în spatele acesteia

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

retrasă circa 100m de la strada principală DJ106

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

în faţă

DATE ISTORICE

1796-1797 Casa parohială capătă aspectul de azi, lucru de care aminteşte inscripţia cu acești ani de pe o grindă din antreu. Acoperișul cu pantă frântă și cu cuibul de berze are un aspect frumos. Este o casă spaţioasă, cu un nivel. Din vechiul planșeu al pivniţei (*Kellergebinn*) se păstrează o grindă cu inscripţia 1635. (Klima, *Lokalaugenschein* 1976, Hochmeister Tipposkript S.1)
Casa parohială a fost clădită în mai multe epoci, a fost renovată ultima dată în 1796-1797. Pe stâlpul tavanului din antreu inscripţia: "M.S. ANNO 1797 Die 25 Aprilie". (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Nocrich, Anexă la Fişă inventariere IV, 1967)
Ca membru al capitlului Nocrich, preotul primește decima întreagă înainte de reformă. În 1588 o pătrime pare a fi arendată principelui, mai apoi fiscului. (Klima, după Müller, G.E., *Archiv*, 48/152 și Grimm, *Urbarialwesen*, Wien, 1863/203)

ACARETURI PĂSTRATE

Acareturi poziţionate în L, ocupă colţul de N al parcelei. Grajd de zidărie cu acoperiș ţiglă în 2 ape, lucarnă de încărcare pod. Sub același acoperiș, șopron de lemne. Șură lemn cu acoperiș în 2 ape. Bucătărie de vară. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Leschkirch.* 1982.
SABĂU, N. Fişă de inventariere monumente istorice. Planuri arhiva ZAEKR. Fond 400/240
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Nocrich, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1635; 1796-1797, 1/2 XIX; XX	Baroc ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, două tracturi paralele pe axa N-S.	8	pivniţă+P	pivniţă+P	3	2

ACOPERIŞ

În patru ape, şarpantă de factură barocă, căpriori întrerupţi, învelitoare ţigle solzi, lucarne rectangulare acoperite într-o apă. trei coşuri de fum cu acoperăminte în două ape din ţiglă solzi. Cornișă profilată.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Cerdac scurt, amplasat median pe faţada lungă spre curte, scări cu trepte de lemn pe ambele laturi. Stâlpi lemn și parapeţi lemn traforat, acoperiș 1 apă rezultat din prelungirea apei principale.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, cea interioară 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri, cea exterioară 2 canaturi cu 6 ochiuri. Ancadramente profilate. Spre curte, camera din colţul de vest are o fereastră obturată. La băi fereastra a fost micșorată pînă la nivelul oberlichtului.

UŞI

Acces principal de pe faţada lungă la curte (V), de pe pridvor, uşă în 2 canaturi înguste. Uşi interioare din panouri lemn cu tocuri decorate cu motive geometrice, feronerie de sec. XVIII, aplicată pe suprafaţă, cu mâner rozetă. 2 uşi de acces la pivniţă pe V, una pe sub pridvor, cealaltă la stânga acestuia.

PIVNIŢE

Pivniţă semiîngropată cu răsuflători orizontale. Spre stradă (E) trei Travee cu boltă semicilindrică cu penetraţii. Spre curte (V) planșee drepte din placă de beton pe grinzi de beton (intervenţie recentă).

PLANȘEE

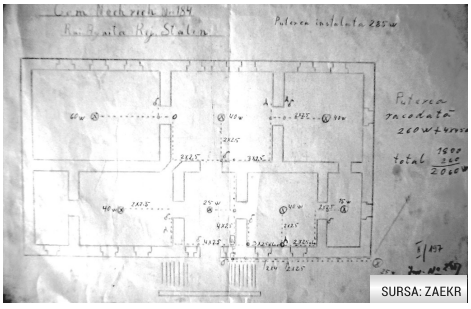
Planșee drepte, tencuite, cu stucaturi în cele trei camere dinspre stradă și fragmente de picturi în camera de colţ (S), la stradă. În antreu planșeu pe grinzi masive de lemn, cu muchii teșite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă și planșeu de beton peste pivniţă, planșee de lemn peste parter, șarpantă de lemn și învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, acoperiș etanș, binale funcţionale, instalaţii (electrice, termice, sanitare) funcţionale, interioare recent renovate. Finisajele exterioare prezintă degradări.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: SB-II-m-B-12481). Lezene cu bosaje pe flancuri. În pivniţă s-au realizat recent intervenţii structurale cu beton. Suprafaţa construită 252mp, curte de 3.418mp și grădină de 6.355mp.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire în aliniament de case, faţă în faţă cu școala construită pe locul zidului de fortificaţie al bisericii. Se remarcă prin dimensiuni, poziţionare (restul caselor aliniate cu latura scură la stradă) și parcela dublă ca mărime. Gard cu soclu de beton și plase metalice între stâlpi de zidărie, portiţă în zid, poartă tablă.

DATA INVENTARIERE

14/10/2014

LOCALITATEA

NOIŞTAT

NEUSTADT (DE)

ÚJVÁROS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Iacobeni, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Surogaţia Cincu a Capitlului Kosd-Rupea

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, de cealaltă parte a drumului.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Aliniată cu faţada lungă la DC 28.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă latura de E a parcelei.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1355 Provinicia Sibiu a celor Șapte Scaune le interzice sătenilor din Noiștat (*Nova villa*), Netuș, Movile și Seliștat folosire terenului *Widental*, promis comunităţii din Merghindeal. Este prima atestare documentară a satului. (Klima, după Ub.II-694-110). 1904 Este construită casa parohială de azi. (Klima, după *Kirchliche Blätter*, 1909/279).
Casă cu 11 încăperi pe cele 3 niveluri, pivniţă+P+M, acoperiș în patru ape, deasupra căruia se ridică mansarda parţială spre stradă, cu acoperiș în 2 ape. Învelitoare ţigle industriale. Apa S prelungită parţial pentru a acoperi pridvorul de acces. Două coșuri de fum. Globuri metalice la coame. Cornișă profilată. Lucarne rectangulare. Pinion teșit la mansardă (spre stradă), închis în tehnica fachwerk, oculus median flancat de 2 ferestre mici cu obloane de lemn (aspect de porţi). În stânga casei, pe faţada S, cerdac de zidărie cu arcade în plin cintru, trepte și ușă în capătul lor. Mansardă imită tehnica fachwerk, spre stradă elemente curbe. Dedesubt, sub fereastra din stânga, rezalit la nivelul parterului, cu acoperiș individual și fereastră în arc în plin cintru. Faţada la stradă bogat ornamentată. Pe flancuri pilaștri apaltizaţi, decoraţi cu ciucuri. La ferestre panouri de tencuială cu motive florale.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Acareturile închid latura de V a curţii parohiale. Grajd (40mp), șură (108mp), fântână cu căsuţă.
Nu se cunosc date despre acareturi dispărute.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună.
Suprafaţa construită 210mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Neustadt Schenk-Kosd.* 1981
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Noiștat, 1967

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă pe direcţia S-N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire în L, formată prin prelungirea/extinderea nucleului iniţial. Amplasată pe parcelă generoasă, în spatele bisericii şi şcolii. Împrejmuire cu gard de plăci de beton, poartă de metal.
Casa a fost construită prin extinderi succesive ale nucleului iniţial.

DATA INVENTARIERE

24/04/2015

LOCALITATEA

NOU

NEUDORF (DE)

SZÁSZÚJFALU (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Roşia, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, pe parcela de lângă zidul de fortificaţie (S şi E).

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 7m de la DJ104G.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În spate, spre zidul cetăţii, pe latura NV.

DATE ISTORICE

1337 Pe lista plătitorilor de taxe papale apare şi preotul *Johannes de nova villa*. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I-144)
1600 Trupele lui Mihai Viteazu ard satul din temelii. (Klima, după Teutsch, *Sachsengeschichte*, I-345)
Despre construirea casei parohiale nu se ştie nimic. Zidurile de piatră din încăperile vestice şi grinzile masive din pivniţă sugerează perioada medievală pentru construcţia casei. Un dulap încastrat în perete este oricum vechi. (Klima, *Lokalaugenschein*)
1822 Casa este extinsă, iar în 1868 au loc reparaţii masive la partea nou adăugată. Aceasta prezenta evazări periculoase ale pereţilor, care trebuiau rezolvate. Clădirea este atunci prevăzută cu tiranţi. (Klima, după *Gedenkbuch*, S.26)
1874 În "şura încăpătoare a parohiei", cu ocazia mesei festive de la întrunirea Asociaţiei Gustav Adolf din Sibiu, în momentul în care prim-preotul Karl Fuss ia cuvântul, cade răspus de un atac şi moare în casa parohială din Nou, fără a-şi mai recăpăta cunoştinţa. (Klima, după *Gedenkbuch*, S. 35)
1899 Reparaţii capitale la casă (Klima, după *Gedenkbuch*, S.52).
Casa are astăzi o prezenţă impozantă. (Klima, *Lokalaugenschein*)

ACARETURI PĂSTRATE

Bucătărie de vară cu cuptor de pâine 30mp, zidărie de cărămidă, acoperiş în 2 cu învelitoare ţiglă solzi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şură, grajd, şopron.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Neudorf bei Hermannstadt.* 1981
PORUMB, M. Listă de inventariere monumente istorice
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sibiu, Parohia Nou, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L.	Sec. XVI-XVII(?); XVIII; XIX	Tradiţional ţărănesc, cu elemente baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În tracturi paralele.	8	pivniţă+P	pivniţă+P	5	2

ACOPERIŞ

În două ape, coama paralelă cu faţada lungă spre biserică. Învelitoare ţigle solzi, lucarne semicirculare, două coşuri de fum. Coama prezintă diferenţe de înălţime şi de aliniere, reflectând perioadele diferite de construcţie a părţilor clădirii.

PINION

Pinion triunghiular parţial acoperit la partea de E a casei (faţada V), 1 fantă aerisire. Pinion teşit pe V, 2 fante verticale de aerisire, delimitat de cornișă profilată protejată cu ţiglă. Pinion teşit și pe E.

PRISPE, LOGII

Cerdac parţial de acces pe faţada lungă la curte (S), parapet și stâlp de zidărie, cu scară laterală de lemn cu acoperiș individual 1 apă, învelitoare carton bitumat ondulat, parapet de lemn traforat.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, în 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi, obloane (păstrate doar parţial).

UȘI

Acces principal din cerdac, o ușă în capătul scării (pentru tractul de E) și una în partea stângă (tractul median). Acces secundar pe faţada spre biserică (N), tot pentru tractul median. Un alt acces dinspre stradă (V), la prelungirea în L. Uși interioare moderne, tăblii lemn și unele uși de sec. XVIII, cu mâner rozetă central și feroneria aplicată pe suprafaţa uşii. 3 accese la pivniţă (tract E, tract median și tract V).

PIVNIŢE

Pivniţe sub toată casa, semiîngropate. În tractul V planșeu grinzi masive. În tractul median bolţi semicilindrice longitudinală și transversale. Pivniţa tractului E nu a fost văzută. Răsuflători orizontale pe E.

PLANȘEE

Planșee grinzi de lemn cu tavane drepte, tencuite, cu stucaturi în majoritatea încăperilor. Camera de V cu medalion și stucaturi. Camera mediană cu tavan și grinzi aparente, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Clădire din zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă și planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare mediocră, cu probleme structurale, cu degradări multiple ale zidăriei și finisajelor. Acoperiș cu zone neetanșe, binale degradate, unele nefuncţionale. Suprafaţă construită de 300mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Lezene cu bosaje ritmează faţada tractului de est.
Casa a fost construită în etape diferite, vizibile la faţade, la interior (diferenţe de nivel) și în pod (pe pinion, se văd modificări succesive ale pantei și înălţimii coamei acoperișului).
Curte de 4.740mp și grădină de 755mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accelerată pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă, retrasă la limita proprietăţii, spre uliţa ce urcă la biserică. Ieşită din aliniamentele de case, amplasată la punctul de inflexiune al străzilor care se întâlnesc în zona şcolii. Dinspre şcoală împrejmuire cu gard de plasă metalică. Spre uliţa bisericii zid cu acoperământ de ţiglă, portiţă decupată în zid și casa mortuară.

DATA INVENTARIERE

14/05/2017

LOCALITATEA

NOU SĂSESC

NEUDORF (DE)

APAÚJFALU (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Laslea, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Abaţia Cârţa / provincia Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Surrogaţia Pelișor a Capitlului Rupea

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

Capelă, sală de adunări pentru comunitate

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, la poalele dealului pe care se află aceasta.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 80m de la uliţa şcolii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Retrasă la limita de E a proprietăţii.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1840-1842 Este construită casa parohială. Casa veche fusese demolată. (Klima, după *Kirchenrechnung*).
Casă tradiţională (1840-1842; sec. XX), foișor clasicist. 6 încăperi la parter+3 la mansardă, pivniţă +P+M, În două ape, coama paralelă cu faţada principală, intersecţie cu acoperișul în două ape al foișorului. Învelitoare ţigle industriale, șarpantă lemn, pod mansardat (spaţiu locativ). 2 coșuri de fum și fereastră de acoperiș (tip velux) pe apa de E. Cornișă profilată pe S și V. Pinion teșit pe S, triunghiular pe N, cu câte o fereastră mare (intervenţie ulterioară). Pinion triunghiular la foișor, oculus în ax. Foișor de zidărie amplasat median pe faţada V, spre curte, de factură neoclasică, parapet de cărămidă, vitrat între pilaștri de cărămidă cu abace și antablament simplu. Acces lateral cu trepte de piatră. Acoperiș în 2 ape, pinion triunghiular, cornișă profilată.Pivniţă doar sub tractul de V, spre vale, acoperită cu o serie de bolţi a vela pe arce dublouri. Tavane tencuite. Acces principal prin foișor. Uși interioare din tăblii de lemn, cu sticlă la cele 2 de la intrarea în casă și de acces la scara etajului. Acces pivniţă în ax, arc aplatizat, pe sub foișor. Posibil ca în timpul mansardării tavanele să fi fost coborâte și pereţii interiori mutaţi.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Casa muzicanţilor (Adjuvantenzimmer), azi casă mortuară, la limita de E a proprietăţii. Șopron lemne cu acoperiș azbest, grajd de zidărie cu șură lemn sub același acoperiș. DIspărută: Șura (1938).

STARE DE CONSERVARE

Bună, fără probleme structurale, degradări locale ale finisajelor exterioare, cauzate de umiditate. Suprafaţa construită 152mp. Curte de 1.548mp și grădină de 3.015mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Neudorf bei Schässburg.* 1981
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sighișoara, Parohia Noul Săsesc, 1967

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Din clădirile curţii parohiale, cu casă pe latura de V, nu se mai păstrează decât un fragment, o clădire anexă mică, pe latura de E a parcelei, folosită ca loc de întruniri pentru comunitate. Restul este demolat.
Casa parohială din 1873 avea 189mp, pivniţă+P, încăperi în anfiladă. Curte de 4.639mp.

DATA INVENTARIERE

14/10/2013

LOCALITATEA

ORMENIŞ

IRMESCH (DE)

SZÁSZÖRMÉNYES (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Viişoara, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Capitlului Băgaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

ruină, nu a mai rămas decât o anexă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, peste pârâu şi drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La stradă secundară desprinsă din DC70.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de V a parcelei.

DATE ISTORICE

1374 Preotul Nikolaus din Irmesch şi Stephan din Johannesdorf sunt menţionaţi ca martori /*Nicolao de Eurmenes et Stephani de sancto Johanne ecclesiarum rectoribus*. (Klima, după: Ub.II-1031-430)
1704 Curuţii pradă şi incendiază aproape întregul sat. (Jekeli, *Festgabe*, 1912/147)
Deoarece satul este iobag, preotul primeşte o pătrime din decimă, înainte de reformă, iar trei pătrimi îi revin episcopului de Alba Iulia. După reformă cele trei pătrimi ale decimei ajung la nobilul care deţine pământul, şi care plăteşte pentru asta fiscului o arendă. (Klima, după Müller, G.E., *Archiv*, 48/131 şi Grimm, *Urbarialwesen*, Wien, 1863/203)
Inscripţie în camera mare a casei E: *Erbaut im Jahr 1873*. (Fişă inventar)

ACARETURI PĂSTRATE

Fântână. Bucătărie de vară cu sală de adunări (1875mp) pe latura de N a curţii, 100mp, folosită acum pentru întrunirile comunităţii/ capelă.

ACARETURI DISPĂRUTE

Cele obişnuite: grajd (1875) şură, şopron de teasc (1890), şoproane de lemne şi care.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Irmesch*. 1982.
POSTĂVARU, I. Fişă de inventariere monumente istorice. 1994
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sighişoara, Parohia Ormeniş, 1967

RUINA CASEI PAROHIALE ŞI ŞCOALA

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată de la E la V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

2 corpuri de clădire formează un T, cel cu coama mai scundă aşezat perpendicular pe cel mai înalt (cu faţada scurtă la stradă). Aşezată liber pe parcelă, domină satul de pe dealul bisericii. Aspect de reşedinţă nobiliară, retrasă mult pe deal, în spatele aliniamentului de case ce mărgineşte la V şoseaua. La stradă gard de lemn pe soclu de beton.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, pe panta dealului, mai jos decât aceasta.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la strada principală DJ141.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, poziţie centrală pe parcela lungă.

DATE ISTORICE

1765 Anul construcţiei unei case mai vechi. (Klima, după *Gedenkbuch*, S.3)
1868 Anul construcţiei casei de azi. (Inventar Neicov, 1967)
Înainte de reformă preotul primește decima întreagă. În 1588 o pătrime pare a fi arendată principelui, mai apoi fiscului. (Klima, după Müller, G.E., *Archiv*, 48/131 și Grimm, *Urbarialwesen*, Wien, 1863/203)
Împreună cu alte comunităţi, Pelișorul constituie așa-numita "subsurogaţie a Pelișorului", sau capitlul Pelișor, subordonat capitlului Rupea ("*Kosd*"). Această organizare a satelor din jurul Pelișorului este menţionată în 1680. Comunitatea este membră a capitlului Rupea (*Kosd*) încă din 1400. (Klima, după Arch. 13/187)
La instalarea noului preot, preoteasa este însoţită, la intrarea în casă, de soţiile celor doi epitropi. (Klima, după *Kirchliche Blätter*, 1887/32)

DATA INVENTARIERE

12/08/2017

LOCALITATEA

PELIŞOR

MAGAREI (DE)

MAGAREY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Bârghiș, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Nocrich

CAPITLU BISERICESC

Surrogaţia Pelișor a Capitlului Kosd

STATUTUL VECHI

sat iobag, din 1500 liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă de vacanţă, apoi sediu ONG

ACARETURI PĂSTRATE

Mică anexă gospodărească (fostă bucătărie de vară?), căsuţă de zidărie cu acoperiș în 2 ape, pinion triunghiular cu 3 fante de aerisire, cea mediană în arc în plin cintru, cele laterale în unghi ascuţit.

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajd cu șopron (1890).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Magarei.* 1981
PORUMB, M. Listă de inventariere monumente istorice Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Pelișor, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În formă de T	1868	Aspect de reședință nobiliară, stil neogotic.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEELAT.
Cu distribuţie din încăpere mediană.	9 încăperi	pivniţă+P+E	pivniţă+P	3	3

ACOPERIŞ

Cele 2 corpuri de clădire au acoperişuri individuale în două ape, cu învelitoare ţigle solzi, care se intersectează la o înălţime aparent aleatorie. Trei coşuri de fum.

PINION

La stradă (E) pinion triunghiular, oculus în ax, atic de zidărie cu umeri, cornișă profilată, maschează acoperișul. Pe S, latura scurtă a corpului scund, pinion triunghiular cu oculus în ax, dedesubt o fereastră medie în ogivă cu ancadrament plat, flancată de câte 3 fante verticale de înălţimea scăzătoare.

PRISPE, LOGII

Bovindou poligonal pe aripa perpendiculară pe faţada principală, ferestre rectangulare bipartite cu muluri în ogivă. Pe V, în zona de interesecţie a corpurilor, acoperiș cu ţiglă, 1 apă, protejează o mică platformă de piatră (acces la locuinţă.)

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi. Pe faţadele spre stradă (E) cu sprânceană comună profilată, muluri ogivale. Pe N mai multe ferestre oarbe.

UȘI

Acces principal de pe latura de V, câte o ușă pentru fiecare corp de clădire, amplasate în unghi drept. Acces la pivniţă la nivelul solului, pe latura de E, sub bovindou.

PIVNIȚE

Bolţi semicilindrice de cărămidă. Răsuflători orizontale pe toate laturile.

PLANȘEE

Planșee de lemn, cu tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolți de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, cu unele degradări ale tencuielilor și zugrăvelilor. Ușile exterioare în stare de degradare accentuată, fiind necesară repararea sau înlocuirea lor. Tâmplăria ferestrelor în stare medie, necesită reparaţii și revopsire. Aria construită 232mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

la faţada lungă spre stradă registru superior marcat de brâu profilat și denticuli cu fante aerisire pod verticale, grupate câte 3. Inscripţie în pod: "DIESES EV. PFARRHAUS IN MAGAREI WURDE IN 1864/68 GEBUT. IM 1979 ZOG DER LETZTE PFARRER GUNESCH WEG. Geschr. von And.Mild.N:19.12.52."
Curte de 6.527mp, grădină de 1210mp.

DECLIVITATE TEREN

Teren plat.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire în L, latura lungă la stradă, iar în prelungirea celei scurte, pe latura de NE a parcelei, se află acareturi.
La stradă gardul este format dintr-o bucată de zid cu o nișă rectangulară în el, completat la partea superioară cu tablă zincată cutată. Aceeași tablă formează și poarta.

DATA INVENTARIERE

24/03/2017

LOCALITATEA

PETELEA

BIRK (DE)

PETELE (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Petelea, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Turda-Arieș

CAPITLU BISERICESC

Reghin

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială / sediu IAS

FUNCȚIE ACTUALĂ

locuinţă / spaţiu comercial(?)

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La cca 100m NE de biserică, de celaltă parte a drumului.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la stradă secundară.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de SE.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1818 Este construită o nouă casă. (Klima, după Hellwig, *Privatabschrift,* p.47). 1848 Împreună cu alte case, arde și cea parohială într-un incendiu. (Klima, după Vjschr.1936/63). Între 1850-1853 este reconstruită și arde din nou în 1883. Johann Mueller din Reghin reconstruiește casa pentru 8.000 guldeni. 1869 O nouă învelitoare a casei costă 1000 de Guldeni. (Klima, după Hellwig, *Privatabschrift,* p.52). 1874 În momentul vizitei episcopului, casa este "in stare excelentă" (Klima, după Teutsch, G.D. *Generalvisitation* 1925/142).1890 Se fac reparații. (Dienesch). 1967 Casa este sediu CAP. (Klima, *mündlich Pfarrer Weber* 1967)
Casă în stil eclectic (1883-1884), azi puternic transformată, 7 încăperi, pivniță+P, acoperiș 2 ape latura lungă și 3 cea scurtă. Învelitoare ţigle solzi, 2 coșuri de fum. Cornișă puternic profilată la stradă, streașină largă la curte. Pe SV pinion triunghiular cu 2 guri de aerisire mici, ancadramente late, plate. Fațada de SV a fost modernizată, fără elemente originale. Cerdac pe toată lungimea fațadelor la curte. Acces lateral, trepte de beton, soclu zidărie (beton?), balustradă din țevi metalice. Grupurile de câte 2 ferestre de pe fațada principală (cu excepția celui median) au antablament comun, arhitravă și cornișă profilate și friza cu capitelii. Frizã lată,motive geometrice.

ACARETURI PĂSTRATE

Șură, grajd modernizate.

ACARETURI DISPĂRUTE

1929 acaretурile aflate în stare proastă sînt demolate și se construiesc unele noi, pentru suma de 25.000lei.

BIBLIOGRAFIE

DIENESCH, S. *Das Birker Heimatbuch*.1996
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Birk*. 1985.â
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Dedrad, filiala Petelea, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat liber pe parcelă, pe o colină, în spatele caselor. Retrasă în spatele bisericii şi şcolii, pe aceeaşi parcelă de teren cu acestea. Spre N casa are în prelungire o construcţie rectangulară mai îngustă şi mai joasă decât locuinţa, la filă cu faţada E (probabil bucătărie de vară). Poartă metalică.

DATA INVENTARIERE

18/03/2017

LOCALITATEA

PETIŞ

PETERSDORF (DE)

KISPÉTERFALVA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Şeica Mare, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Sus

CAPITLU BISERICESC

Şeica

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, la cotă superioară.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 20m de la DC5.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei.

DATE ISTORICE

1878 Notează episcopul GD Teutsch că Petişul suferă din cauza lipsei unei noi case parohiale, pe care comunitatea nu a putut însă să o construiască din cauza renunţării la dijma pe 10 ani pentru a cumpăra o pădure nobiliară necesară (Klima, după Teutsch G.D., *Generalkirchenvisitationsberichte*, 1952/254)
1888 Este renovată vechea casă, mai târziu însă este demolată, iar preotul locuieşte o perioadă în clădirea şcolii. (Klima, *Pfarrarchiv*)
1939-1941 Este construită actuala clădire. (Klima, *Pfarrarchiv*)
Ca parte a capitlului Şeica, comunitatea se luptă cu episcopul de Alba Iulia pentru dijmă. În 1322 papa menţionează că a promis episcopului transilvan două pătrimi, iar arhidiaconului de Alba Iulia o pătrime din dijma satelor capitlului Şeica. Capitlul recunoaşte această înţelegere în 1357. În 1415 preoţii capitlului obţin din partea unui reprezentant al papei o decizie care le acordă întreaga dijmă. Dar nu reuşesc să şi intre în posesia ei. În 1504 preoţii se plâng din nou că trebuie să predea 2 pătrimi episcopului. Aceasta este şi situaţia care se păstrează până la desfiinţarea dijmelor. Preoţii iau 2 pătrimi, episcopul, iar ulterior fiscul, celelalte două. (Klima, după Müller G.E., *Arch*.48/168)

ACARETURI PĂSTRATE

Şopron de lemn cu acoperiş în 2 ape cu ţiglă. Magazie/garaj din lemn, închisă cu plăci de carton. Fântână (1960).

ACARETURI DISPĂRUTE

Şură, grajduri, stupină, coteţe.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Petersdorf.* 1982.
DENGEL, J. *Heimatbuch Petersdorf bei Mediasch in Siebenbürgen.* 1996.
PORUMB, M. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1996
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaş, Parohia Petiş, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, cu foișor median	1940	Tradiţional ţărănesc, sec. XX.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
2 șiruri paralele, distribuţie din cameră mediană.	7	pivniţă+P	P	2	3

ACOPERIȘ

În două ape, coama perpendiculară pe faţada principală, învelitoare ţiglă solzi, două coșuri de fum la coamă. Șarpantă eclectică, pe scaune.

PINION

Pinion teșit pe S și N, delimitat de cornișă profilată, protejată de ţigle solzi. Pe S, spre stradă, 2 ferestre medii verticale, ancadramente de tencuială cu urechi și acoladă la partea superioară, cu cioc la cea inferioară flanchează un panou orizontal cu colţurile decupate și cu inscripţie "1940".

PRISPE, LOGII

Foișor median pe E pentru acces la locuinţă, scări laterale lemn, parapet și stâlpi lemn, portiță lemn, acoperiș individual 3 ape, pazie ornamentală din baghete încrucișate. Sub foișor acces la încăperea de N a pivniţei.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi, 4 ochiuri, oberlichturi, obloane lamele lemn, ancadramente platbandă cu colţurile marcate. Spre curte ferestre în 2 canaturi 6 ochiuri.

UȘI

Acces de pe foișorul adosat faţadei E, ușă dublă, deschidere normală. Uși interioare și exterioare din panouri de lemn. La pivniţă uși lemn căptușite cu scânduri așezate orizontal. La compartimentul S ușă în 2 canaturi, deschidere spre interior, iar la compartimentul N cu ușă 1 canat, deschidere spre interior.

PIVNIȚE

2 compartimente separate. Spre deal (N), bolţișoare pe grinzi de lemn. Spre vale (S), 2 Traveeparalele acoperite cu bolţișoare pe arce dublouri. 2 răsuflători mari, orizontale, pe S și una pe E.

PLANȘEE

Planșee grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, pivnițe de cărămidă, planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare bună de conservare, acoperiș etanș, binale funcţionale. Unele degradări ale finisajelor exterioare din cauza infiltraţiilor de apă. Suprafaţa construită de 168mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţadă principală S are lezene pe flancuri cu caneluri și cercuri (sugerează motive vegetale). Nivelul pivniţei în decroș. Curte de 271mp, grădină de 8.710mp. Încă o grădină ("*Maiergarten*") la marginea sudică a satului, de 3.944mp.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat cu latura lungă la stradă, împrejmuire cu zid protejat cu țiglă, poartă carosabilă lemn decupată în zid, portiţa decupată în poartă, restul gardului din plăci de beton. Aflată pe o parcelă în colţul opus faţă de biserică, pe un lot de teren delimitat de străzile Săsească, Decebal și Valea Sebeșului pe 4 laturi.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

PETREȘTI

PETERSDORF (DE)

PÉTERFALVA (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

orașul Sebeș, ALBA

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sebeș

CAPITLU BISERICESC

Sebeș

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială / sediu IAS

FUNCȚIE ACTUALĂ

casă parohială

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, în colţul opus al insulei cuprinsă între străzi.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 13m de la str. Săsească.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă latura de N.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1309 Michael, plebanul de *vila Petri*, este menţionat, împreună cu alţi preoţi ai capitlului *de Sebus*, în procesul dijmei împotriva capitlului Alba Iulia. (Klima). 1605 Casa de pe *Langgasse*, aflată în posesia lui Nicholaus Beer, este preluată pentru a deveni parohie și este amenajată cu locuinţă pentru preot. Noul preotul Georg Ehrmann nu a dorit renovarea vechii case, aflate lângă biserică, pentru că aceasta fusese prea tare distrusă în timpul războiului din 1600. (Klima, după *Kirchenbuch*, p.3).1683 Tătarii în retrage dau foc casei (Klima, după *Kirchenbuch,* p.29), dar este reconstruită în același an cu lemn donat de orașul Sebeș. (Klima, după *Kirchenbuch*, p.137). 1704 Mare parte a satului este incendiată de curuţii care jefuiesc și dau foc. Și casa parohială este incendiată, iar casa de bani a bisericii este jefuită. (Klima, după *Kirchenbuch*, p.30, p.139). 1724 Casa este reconstruită din temelii. (Klima, după *Kirchenbuch*, p.27). 1864 Este construită o nouă casă, cea veche fiind demolată (Klima, după *Kirchenbuch*, p.707)

Casă tradiţională, faţade clasiciste. 8 încăperi, pivniţă+P. Acoperiș 2 ape, Pinioane triunghiulare pe E și V, cornișe profilate.Cerdac de zidărie, închis, amplasat pe faţada lungă spre curte (S), acces din latura scurtă (E). Pivniţa (bolţișoare pe arce dublouri) amenajată în 1989 ca sală pt comunitate.

ACARETURI PĂSTRATE / DEMOLATE

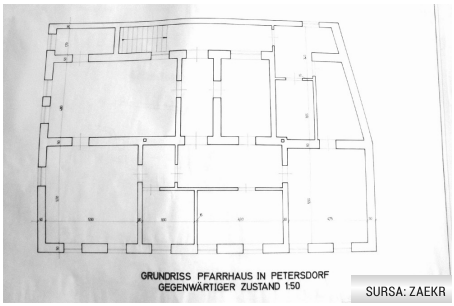
Grajd (acum modernizat), bucătărie de vară (1864), șopron și remiză (1864). Dispărute: Șura (1865). Grădina parohială a trebuit împărţită în perioada comunistă, cedându-se loc grădiniţei și școlii.

STARE DE CONSERVARE

Stare bună de conservare, clădire recent renovată. Suprafaţa construită 287mp. Curte de 2.377mp și grădina de 5.600mp, folosite în perioada comunistă de către GAS.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Petersdorf bei Mühlbach.* 1982.
DENGEL, M și B.. *Heimatbuch Petersdorf.* 2002.
SALONTAI, S. *Fișă de inventariere monumente istorice.* 1996.
Planuri arhiva ZAEKR SCHULLERUS, FABINI 1967. FABINI, NOSSEK 1971.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire în cruce, amplasat pe parcela din proximitatea bisericii. Teren generos (curte de 870mp, grădină de 2.685mp), deschidere mare la stradă, împrejmuire gard de lemn, în stânga la filă cu casa, în dreapta gard cu poartă retras la jumătatea casei. Casa a fost modernizată. Păstrează încă acareturi.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

PETRIŞ

PETERSDORF (DE)

PETRES (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Cetate, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistrița

CAPITLU BISERICESC

Chiraleș

STATUTUL VECHI

sat iobag, din 1453 sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

casă parohială ortodoxă

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La V, la 10m de biserică.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

La strada DJ172G.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, ocupă colțul de SE.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1521 Mai multe sate arse din nordul Transilvaniei, printre care și Petriș, sunt exceptate de la plata taxelor pentru 3 ani de către Regele Ludwig II. Aceasta este o dovadă a severităţii pagubelor cauzate de incendiu. (Klima, după *Berger, Urkunderegesten, Bistritzer Gymnasialprogramm.*1894/95 Nr.722). 1602 Trupele lui Basta distrug satul complet. (Klima, după *Csallner, Flurentwicklung. Bistritzer Kal*. 1932, p.120). 1602-1612 În această perioadă preotul *Matheus Olmusensis Moravus* se găsește în localitate fără biserică, și fără aparţinători. (Klima, după *Csallner, Waltersdorf einst und jetzt*. p.4). sec. XVIII În 3 camere ale casei parohiale se păstrează bolți de secol XVIII. (Klima, după *Ehrengabe*, 1911/36). 1884 reparaţii masive la casă. (Klima, după *Ehrengabe*, 1911/36). Frontonul triunghiular păstrează înscris într-un cartuș decorativ anul edificării "1884". (Sabău, *Epigrafe populare săsești din zona Bistriței*)
Casă (s. XVIII, 1884) cu 10 încăperi, pivniță+P+M, acoperișuri în 2 ape. Inițial casa era formată dintr-un corp rectagular masiv, latura scurtă la stradă, acoperiș în 2 ape cu pinioane teșite, intersectat cu un corp ceva mai îngust cu coama mai joasă. Azi latura de V a fost ridicată la aceeași înălțime la coamă ca restul casei, iar în loc de apă cu lucarne, azi avem pinion cu balcon.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Fântână. Grajd cu șură sub același acoperiș în 2 ape, 142mp. Șopron. Șura a dispărut.

STARE DE CONSERVARE

Stare bună de conservare, clădire recent modernizată, reamenajată. Suprafața construită de 280mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Petersdorf Bistritz.* 1982.
KAUNTZ, J. *Petersdorf bei Bistritz. Heimatbuch.* 1988.
SABĂU, N, *Epigrafe populare săsești din zona Bistriței.* Revista Bistriței, XXIV, 2010.
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Bistrița, Parohia Petriș, 1967

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Teren plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casă în L (555mp), latura scurtă spre curte din 1775, latura lungă la stradă din 1876. Pe aceeași parcelă cu casa predicatorului (str Mare 5; din 1794) și a îngrijitorului (nr 4; sec XVIII-XIX). În faţă parcul amenajat în 1867, cu loc de dans. La str. Mică traseu frânt al zidului, portiţa în arc decupată în zid lângă casă, poarta la distanţă, în zid înalt cu cornișă.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, de cealaltă parte a drumului DJ112D/Strada Mare.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 35m de la strada Mare.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de V.

DATE ISTORICE

1520 Satul arde complet, vrăjitoarele sunt învinuite pentru aceasta.(Klima, după Tageblatt, 1940)
1562 Întreaga localitate, împreună cu biserica, ard într-un incendiu. (Klima, după Teutsch, J. Quellen...Kr.IV/53). 1571 Un incendiu distruge tot satul. (Klima, după Quellen...Kr.IV/492).
1599, 1600 Trupele lui Mihai Viteazu distrug de 2 ori localitatea, atît de tare, că nu mai există nici o casă în care să se poată locui. (Klima, după Quellen...Kr.IV/54). 1611 Satul este incendiat de principele Gabriel Bathori. (Klima, după Quellen...Kr.IV/55). 1652 Alt incendiu distruge satul și jumătate din cetate. (Klima, după Quellen...Kr.IV/235)
1688 Generalul imperial Veterani locuiește 10 săptămâni în casa parohială. (Klima, după Quellen... Kr.IV/346). 1704 Curuţii incendiază localitate. (Klima, după Quellen...Kr.VII/7)
1755 Preotul Thomas Tartler scrie o cronică a localităţii "*Tartlauer Chronica oder Historie von dem. koenigl.Markt Tartlau in dem Burzenlaendische Distrikte*". (Klima, după Quellen...Kr.IV/XXXXVI)
1775 Șura parohiei, aflată la stradă, este demolată. Pe locul ei se construiește casa parohială. La scurt timp este demolată vechea casă, care se afla în capătul de jos al grădinii parohiale, cu faţa către Muehlgasse. (Klima, după Qu.Kr. VI/83)

DATA INVENTARIERE

15/12/2013

LOCALITATEA

PREJMER

TARTLAU (DE)

PRÁZSMÁR (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Prejmer, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Ţara Bârsei

CAPITLU BISERICESC

Ţara Bârsei

STATUTUL VECHI

sat liber/târg

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă / cancelarie parohială

ACARETURI PĂSTRATE

Bucătărie de vară. Restul acareturilor modernizate.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șură de 191mp, aflată în spatele curţii, grajduri de 110mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Tartlau*. 1982
CSALLNER, R. *Der königliche Markt Tartlau. 1.Teil.* 1930
STROE, An.A. *Fișă de inventariere monumente istorice.* 1995
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Brașov, Parohia Prejmer, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L, latura lungă la stradă.	1775; 1876; 1897; 1930	Tradiţional ţărănesc, aspect de sec. XIX.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	14	pivniţă+P	pivniţă+P	3	2

ACOPERIŞ

În trei ape, învelitoare ţiglă cu colţ, globuri ceramice la coamă, lucarnă rectangulară de zidărie cu acoperiș 1 apă. Patru coșuri de fum, din care trei cu acoperăminte două ape. Streașină largă pe laturile L-ului spre curte.

PINION

Pe latura spre curte, fațada E, pinion teșit delimitat de streașină largă, protejată cu țiglă solzi. Două fante aerisire pod în ogivă.

PRISPE, LOGII

Pe latura lungă la curte (E), portic cu arcade semicirculare, vitrat. Pe latura scurtă la curte (S), cursivă deschisă, parapet grilaj metalic, scară frontală.

FERESTRE

Ferestre noi, un canat, șase ochiuri , tâmplărie cu geam termopan. Ancadramente de tencuială platbandă lată, bolțar mic median. Una dintre ferestrele la curte păstrează obloanele de lemn.

UȘI

Două intrări de pe cursivă, la extremitățile acesteia, ușă modernă, cu sticlă. 1 intrare de pe porticul vitrat.

PIVNIȚE

Pvniţe sub toată casa, semiîngropate din cauza pânzei freatice de suprafaţă. Latura spre stradă cu bolţi semicilindrice cu penetrații. Latura spre curte adăpostea vatra casei și are planșeu de grinzi. Răsuflători mici, verticale.

PLANȘEE

Planșee din grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă, cu bolţi de cărămidă și planșee de lemn, șarpantă lemn și învelitoare ceramică.
Stare de conservare bună.

ALTE DETALII REMARCABILE

Fațada principală ritmată de pilaștri aplatizaţi cu capitel decorat cu ciucuri, 1+4+2 ferestre. Aceiași pilaștri și pe flancurile fațadei scurte la stradă. Din cauza apei freatice de suprafaţă pivniţa este construită aproape la nivelul terenului, casa având parter foarte înalt, cu aspect de etaj spre curte.
Curte de 315mp și grădină de 350mp.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat la limita de N a parcelei generoase, aflată lângă biserică. Spre stradă are în dreapta zid înalt până la cornișa casei, în el decupate poarta atelaje în arc în plin cintru și portița pietonală în arc aplatizat. În stânga, către biserică, gard scund de uluci cu portiță.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

PROD

PRUDEN (DE)

PROD (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Hoghilag, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighișoara

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Băgaciu OA.

STATUTUL VECHI

sat iobag, din 1500 liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

camere de oaspeți/ Lutherhaus

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La V, chiar lângă biserică.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la strada DC24A.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de N.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1503 Din cauza sărăciei, satul primește o reducere a impozitului cu 5,18 guldeni din partea Scaunului Sighișoara. (Klima, după *Quellen*, 1880/394). 1835 Se construiește casa parohială de către ing. Riemesch și meșterul zidar Zobel. (Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Hoghilag, Parohia Prod, Lista de inventariere IV, 1967). Până în 1972 servește ca locuinţă pentru preot și până în 1990 drept cancelarie parohială.
Casă tradiţională (1834-1835), 8 încăperi, pivniță+P, acoperiș 2 ape, coama paralelă cu strada, învelitoare ţiglă solzi. Două coșuri de fum cu acoperăminte de ţiglă în două ape, ferestre tip velux. Șarpantă lemn, pantă mare. Pinioane teșite pe laturile scurte E și V, delimitate de cornișă profilată, cu câte 3 ferestre mari 2 canaturi, oberlichturi. Foișor median pe fațada lungă la curte (S), soclu de zidărie, stâlpi și parapeți lemn, acoperiș 1 apă, prelungit din cel al casei. Trepte pe ambele laturi. Ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi, obloane lamele lemn. Cele spre stradă au sprânceană de tencuială.Acces de pe latura lungă la curte (S), prin foișor, trepte laterale. Soclu placat cu piatră, răsuflători orizontale. Pivnițe boltite.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

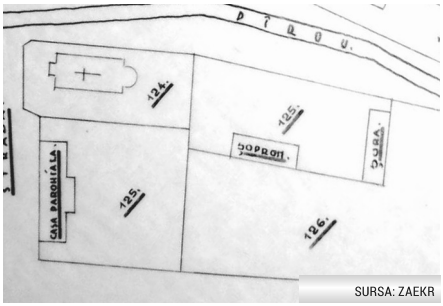
Șopron (1905). Bucătărie de vară (1905).
Dispărute: Grajd, șură (1905)

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună, clădirea este recent renovată. Suprafaţă construită 240mp. Suprafaţa curţii este de 5.036mp, iar grădina de 1.798mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Pruden.* 1981.
GEDDERT, L. *Pruden Mitten in der Welt. Eine deutsche Geimende im Schässburger Stuhl in Siebenbürgen.* 2009.
Planuri arhiva Casa Teutsch. SONNTAG, 1954 Fond 400/202
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Hoghilag, Parohia Prod, 1967

SURSA: ZAEKR

SIEBENBUERGER.DE

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire în aliniament de case la NE-ul străzii Izvorului. Împrejmuire cu zid, poartă carosabilă lemn pe dreapta, portiţe de o parte şi de alta a casei. Parcela lată se îmbucă în partea din spate cu una mai îngustă, aflată la V de biserică, cu deschidere la strada perpendiculară. Împreună cu biserica, parcelele formează nucleul vechii aşezări.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, pe aceeaşi parcelă delimitată de 2 străzi.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la str. Izvorului.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de SE.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1663 După ce casa mare din curtea parohială este arsă de tătari în 1658, este construită una nouă. (Lander, p. 68). 1718 Râşnovul arde complet, inclusiv turnul bisericii şi cele 3 clopote. (Lander, p. 68). 1768 Renovare a casei parohiale. Se montează învelitoare de ţiglă, iar în camera capitlului tavanul este decorat cu stucaturi ce reprezintă motive religioase. Acesta este distrus la cutremurul din 1838 şi este înlocuit. 1842 Casa este reparată şi parţial reconstruită. (Bergel, *Rosenau*)
1893 Prezbiteriul decide construirea unei noi case parohiale şi demolarea celei vechi, cu fundaţiile din perioada pre-reformă, ce fuseseră afectate de numeroase cutremure. Era nevoie de o nouă casă, care să şi corespundă vremurilor. Planurile sunt elaborate de inginerul oraşului, Nikolny, iar construcţia este realizată de maistrul constructor Karl Pfaff şi dulgherii J.Bergel şi J. Kraft. Tâmplari sunt E. Ziegler şi G. Stefes. Costurile ajung la 12.651 guldeni.(Bergel, *Rosenau*).
1895 Se construieşte noua casă parohială. (Klima, după Karpathen, 1907/8-269)
Aspet de vilă urbană, faţadă eclectică, elemente neoclasice, 12 încăperi, pivniţă+P. Logie lemn închisă pe faţada laterală stânga, acoperiş 1 apă, verandă deschisă în spatele casei, acces monumental, stâlpi zidărie cu capitel. Acoperiş 4 ape, atic de zidărie la rezalitul faţadei principale.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

RÂŞNOV

ROSENAU (DE)

BARCAROZSNYÓ (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Râşnov, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

districtul Braşov

CAPITLU BISERICESC

Braşov

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială / cancelarie parohială

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

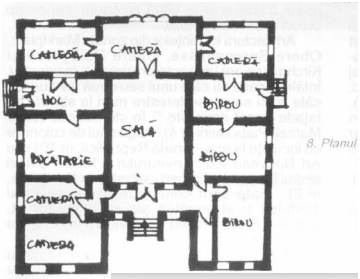
Cameră de studiu al bibliei/muzică/ întruniri. Şopron (1893). Dispărute: Prin unirea casei cuptorului (bucătărie de vară, cuptor, spălătorie din 1893)cu remiza carelor s-a făcut o cameră pentru studiul bibliei.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare foarte bună.
Casă cu amprenta la sol de 460mp. Grădină de 2.960mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Rosenau.* 1983.
LANDER, G. *Rosenau Ein Heimatbuch.* 1930.
BERGEL, R. *Rosenau Ein Heimatbuch. Teil I, II, III.* 1982.
POPA, C. *Arhitectura rurală şi arhitectura de tip urban în Râşnov şi Crisitan (Braşov) între 1820-1910.* Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice. 1996 (patrimoniu.gov.ro)

PLANUL CASEI DUPĂ R. BELDIMAN, 1996

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia V-E.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

2 corpuri de clădire (funcţionează împreună), articulate la colţ, cu mic apendice în zona de contact, pentru a asigura trecerea dintr-o clădire în alta. . Corp 1: cameră de oaspeţi, birou parohial, 2 încăperi locuinţa preotului. Corp 2: 2 încăperi locuinţa preotului + locuinţă îngrijitor biserică. Casă de 250mp la sol, curte de 401mp și grădină 5.383mp.

DATA INVENTARIERE

01/08/2014

LOCALITATEA

REGHIN

SÄCHSISCH REEN (DE)

SZÁSZRÉGEN (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraș Reghin, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Turda

CAPITLU BISERICESC

Reghin

STATUTUL VECHI

târg / oraș

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială/cancelarie

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La E, lângă biserică, în aceeași curte.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retras 40m de la str. Călărașilor în curte biserică.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În față, la curte, ocupă latura de V.

DATE ISTORICE

1583 Preoţii din Reghin, Ideciu de Jos și de Sus se plîng principelui Sigismund Báthory de amestecul nobililor în treburile bisericești, printre altele și că le sunt ocupate casele parohiale. (Klima, după Teutsch, Urkundenbuch I-128-230).
1708 Un incendiu mare pornit de curuţi distruge orașul și împreună cu acesta, biserica, turnul, școala și casa parohială. Biserica este refăcută abia în 1778. (Klima)
1787-1788 Se construiește casa parohială. Inscripţie pe o grindă în pivniţă: *Funditus origitur 1787. aedit. Sam.Gerob.Joh.Wachner* (Klima, după Hellwig, p.357)
1848 În timpul revoluţiei Reghinul este incendiat și alături de biserică și 97 de gospodării, arde și casa parohială, împreună cu turnul-școală aflat la S (Czoppelt,H). Turnul este demolat, iar din materialul rezultat se construiește lângă casa parohială o locuinţă pentru îngrijitorii școlii și bisericii. În 1945 Consistoriul Bisericesc Evanghelic hotărăște instalarea în casa parohială a unui internat pentru 77 de copii germani. Învăţământul organizat de preotul Rudolf Hartmann are loc tot acolo. Internatul se mută ulterior în clădirea fostei școli de băieţi, lângă casa parohială. (Ganesch, Klima).

ACARETURI PĂSTRATE

Garaj (fostă bucătărie de vară?) pe faţada spre curte, la intersecţia celor două corpuri de clădire, acoperiș 1 apă, ferestre duble sec. XVIII cu deschidere normală.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Sächsisch-Reen.* 1983.
CZOPPELT, H. *Die Stadt am Berg. Beitrag zur Geschichte der Stadt Sächsisch-Regen in Siebenbürgen/Rumänien.* Band I.
GANESCH, H. *Istoricul învăţământului german la Reghinul Săsesc.* 2014

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, colţ NV evazat.	1670; 1787; sec. XIX	Faţadă transformată, elemente baroce.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, cu distribuţie din hol central.	1 birou, locuinţă preot 2 camere, 1 cameră de oaspeţi	P	pivniţă+P	4	1

ACOPERIŞ

În patru ape, coama paralelă cu faţada spre biserică. Învelitoare ţiglă solzi, parţial tablă la verandă de acces. Patru coşuri de fum (unul înalt, acoperământ ţiglă 2 ape). Pe laturile scurte (N și S) câte 2 lucarne circulare de tablă. Cornișă profilată pe faţada E.

PINION

La antreul în rezalit, spre curtea bisericii, pinion monumental de factură barocă, frângere de pantă cu partea inferioară convexă, cornișă cu denticuli.

PRISPE, LOGII

Antreu pe faţada V cu acoperiș individual (2 ape, șarpantă barocă), cu intrare în ax protejată de copertină metalică, flancată de 2 ferestre mici, pătrate, cu grilaj metalic decorativ. Pe faţada E foișor de lemn pe soclu de zidărie, parapet lemn, trepte laterale.

FERESTRE

Pe E 2 ferestre duble (2 canaturi, 4 ochiuri, oberlichturi), 4 cu tâmplărie PVC, geam termopan (1 canat), 1 dublă (3 canaturi, 6 ochiuri, oberlichturi). La pivniţă, sub foișor, fereastră cu anadrament tencuială și bolţar de cheie. Pe V 2 ferestre mici, pătrate (2 canaturi 4 ochiuri), 2 mici dreptunghi culcat (2 canaturi, 8 ochiuri), 1 mare (dublă, 2 canaturi, șprosuri în X, grilaj metalic). Toate ferestrele cu deschidere spre interior.

UȘI

Acces principal la antreu, ușă lemn și grilaj metalic, copertină metalică pe console metalice decorative. Pe E ușă lemn cu luminator (acces foișor). La pivniţe ușă în segment de arc (2 canaturi inegale) și încă 2 uși de lemn, una cu ochiuri de sticlă. Uși interioare lemn, unele cu ochiuri de sticlă, altele în tăblii decorative (cu romburi la bioru parohial), montate la fiă cu zidul.

PIVNIŢE

Pivniţă îngropată pe V și la nivelul solului pe E. Pivniţele nu au fost investigate. Conform informaţiilor primite, peste pivniţe planșee drepte, unele de beton.

PLANȘEE

Pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite. În camera de oaspeţi (fostă sală de întruniri) tavan decorat cu stucaturi (chenar și medalion cu motive vegetale).

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă, cu peretele de la biroul parohial de cca 1.00m grosime, tavane grinzi de lemn, șarpantă lemn, învelitoare ceramică. Parter înalt pe E și pivniţă la nivelul solului.
Aflată în stare foarte bună de conservare, recent renovată.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: *MS-II-m-A-15761.02.*) Pe faţada spre biserică, inscripţie în medalion: "*DOMUS PAROCHIALIS RUINOSA REPARATUR SUB INSPECIIONE D. DAN. WACHNER PAST. D. MICH. LOESCH CONS.D. SAM. GRAEFF ET D. JOH.WACHNER EDII 1787*". Faţada E (grădină) împărţită în 4 registre de pilaștri plaţi, de tencuială.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	Sec. XIX	Faţadă modificată.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, acces direct din exterior.	2 pentru locuinţă preot + locuinţă îngrijitor	P	pivniţă+P	3	1

ACOPERIŞ

În două ape, coama paralelă cu laturalungă spre biserică. Învelitoare ţigle solzi și reparaţii cu ţigle rectangulare industriale. Două lucarne triunghiulare spre biserică. Streașină largă spre curte, intrados închis cu scânduri. Trei coșuri de fum.

PINION

Pinioane triunghiulare acoperite cu scânduri pe laturile scurte (N și S).

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Pe S și V e, respectiv 1 ferestre duble, deschidere normală, în 2 canaturi cu oberlicht în arc aplatizat.
Pe E gol în zidărie lărgit recent, cu fereastră tâmplărie PVC și geam termopan, 1 canat, deschidere spre interior. Același tip de fereastră și la primele 2 de pe V.

UȘI

Două uși de acces direct de afară, duble, 1 canat, deschidere normală, panouri de lemn.

PIVNIȚE

Planșee drepte.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă și piatră (pe E), șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, clădire parţial modernizată recent, aflată în permanentă întreţinere.

ALTE DETALII REMARCABILE

Contrafort puternic pe colţul SE. Faţada de E din zidărie de piatră, cu baza evazată (fostul zid de fortificaţie al bisericii). În faţadă sunt deschise 2 goluri mici, pătrate și o fereastră, de dată recentă. Se observă goluri de mici dimensiuni la nivelul cornișei, probabil urmele grinzilor ce susţineau drumul de strajă.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la V la E.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire ăn aliniamentul V de case al străzii principale, cu faţada lungă la stradă, aflată pe aceeaşi parcelă cu biserica, retrasă pe deal. La stradă gard de plasă metalică pe soclu de beton, poartă de tablă cu portiţa cu acoperiş de tablă. Atât casa, cât şi biserica au fost preluate de către comunitatea ortodoxă.

DATA INVENTARIERE

13/05/2017

LOCALITATEA

RETIŞ

RETTERSDORF (DE)

RETEN (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Brădeni, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Sus

CAPITLU BISERICESC

Cincu - Kosd

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, casă parohială ortodoxă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, mai jos de aceasta.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La strada principală 104D.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de E.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1622 Capitlul Kosd se plânge că stăpânul terenurilor, Stephan haller, a îndepărtat toţi saşii şi nu se mai încasează taxe de catedrală. Principele îl obligă pe stăpân să plătească el dările către catedrală şi să-i plătească învăţătorului solda. Se pare că relocarea saşilor pe alte pământuri Haller este temporară, pentru că 4 ani mai târziu este menţionat un preot local. (Klima, după Teutsch G.D., *Urkundenbuch* I/283). 1860 Rectorul Carl Müller pune foc în şura parohială şi provoacă o pagubă de 2000 de guldeni noi. (Klima, după *Presbt. Prot.*). 1881 Postul de preot şi de învăţător sunt reunite. (*Gedenkbuch*). 1886 Se construieşte o şcoală, care serveşte şi drept casă parohială. O casă parohială mai veche, acum demolată, păstra inscripţionat pe o bârnă anul *1807*. (*Gedenkbuch*) Casa tradiţională din 1860 a fost folosită din 1881 ca locuinţă a predicatorului-învăţător, jumătate fiind şcoală, jumătate locuinţă parohială. Faţade clasiciste, 7 încăperi, pivniţă+P, Pe faţada V cerdac parţial, acoperiş rezultat din prelungirea apei principale. Acoperiş 4 ape, coama paralelă cu faţada la stradă. Învelitoare ţigle solzi, şarpantă lemn. Accesul se face de pe faţada lungă la curte (V). Acces la pivniţă de pa latura scurtă N, prin edicul de scândură şi uşă în două canaturi cu deschidere spre exterior.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

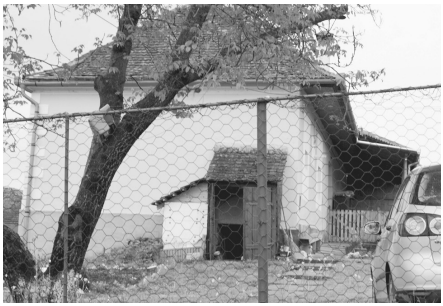
Şură de lemn (sec.XIX), formează un L cu bucătăria de vară de zidărie cu acoperiş în 2 ape. Grajd (1900)
Fântână.
Dispărute: Grajduri.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare foarte bună.
Suprafaţă construită de 220mp. Curte de 734mp şi grădină de 790mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Rettersdorf.* 1981.
Neicov, Registrul de Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Retiş, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia S-N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire construită în mai multe etape, amplasat în aceeaşi curte cu casa predicatoului (pe latura de E), împreună cu care formează un unghi de cca 100grade. Retrasă în spatele bisericii şi a vechii şcoli. Accesibilă prin poarta dintre căminul cultural (Saal) şi vechea şcoală. Între casă şi fostul grajd zid cu poartă. La grădină gard de beton.

DATA INVENTARIERE

19/09/2014

LOCALITATEA

RICHIŞ

REICHESDORF (DE)

RIOMFALVA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Biertan, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaș

CAPITLU BISERICESC

Mediaș

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, pensiune La Curtea Richivini

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, pe parcela de lângă zidul cetăţii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 75m de la strada principală DJ141B.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura de S a parcelei.

DATE ISTORICE

1283 În legătură cu situaţia dijmelor, printre clericii Mediaşului se numără şi preotul Heinrich von Reichesdorf. (Ub.I-203-145)
1600 În timpul războaielor civile satul este incendiat şi ia foc şi casa parohială. (Gedenkbuch, S.2)
1622 Cele mai vechi părţi ale casei parohiale datează din acest an. Dovadă stă piatra cu inscripţie zidită în perete. (Klima, Lokalaugenschein 1964)
1661-1662 Ciuma face ravagii, turcii ocupă 10 săptămâni satul şi curtea parohială. Din cauza bolii şi a războiului, viile şi pământurile rămân nelucrate. Urmează foametea şi satul pierde mulţi locuitori. (Jekeli, Unsere Bischöfe, Salzer, Birthälm 1881/178)
1702 Casa parohială şi acareturile ard complet, împreună cu casa predicatorului şi cetatea. 1705 Curuţii petrec iarna în curtea parohială. (Gedenkbuch S.6)
Preoţii Joseph Fröhlich (1901-1920) şi Andreas Herberth (1920-1955) notează starea proastă în care se află casa parohială (Gedenkbuch). Deoarece situaţia economică din anii 20 este precară, o demolare şi reconstruire a casei parohiale este amânată. În 1922 Se decide o renovare parţială a casei, cu înlocuirea a 7 bolţi cu tavane pe grinzi. (Pfr. Hans Binder, 1980

ACARETURI PĂSTRATE

Grajd de zidărie cu şopron, acoperiş în 2 ape, inscripţie "1875" pe pinionul triunghiular de S, între fantele verticale de aerisire. Şură de lemn cu acoperiş în 2 ape, ţiglă solzi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șopron (1875).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Reichesdorf.* 1981
NEMENZ, A. *Reichesdorf Eine Ortschaft im Weinland Siebenbürgens.* 1999
BARA A., I. *Fișă de inventariere monumente istorice.* 1994
Neicov, Registrul de Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Richiș, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L neregulat.	1622, sec. XVI-XVIII, 1922	Baroc ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
3 tracturi paralele pe axa E-V.	7+dependinţe	pivniţă+P	P	5	3

ACOPERIŞ

În patru ape, cu retrageri succesive pe fiecare tract. Învelitoare ţigle solzi, patru coşuri de fum. Coama acoperişului peste bucătărie mai joasă.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Mic foișor la bucătărie, între tractul median al casei parohiale și casa predicatorului, trepte în 2 rampe de lemn pe soclu de zidărie, acoperiș 1 apă din prelungirea celui principal, 2 stâlpi de lemn cu contravântuiri decorative, parapet de lemn.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri. La camera mediană din tractul spre curte (N) fereastră dublă în 3 canaturi. Același tip de fereastră la camera de V al tractului median (fosta cancelarie) și la camera de zi (S).

UȘI

Acces la bucătărie de pe cerdac, ușă într-un canat, deschidere spre interior. Acces principal în casa scării de pe faţada V (ușă 2 canaturi) și de pe N (portiță de lemn în gol în arc în plincintru). Ușă acces dinspre grădină (S) dublă, deschidere normală. Uși interioare din panouri de lemn. Ușa de acces de la casa scării la camera mediană (antreu) este dublă, la fel ușile de acces la camera arhivei și la fosta cancelarie, care are și sticlă.

PIVNIŢE

Pivniţe sub toată casa. La intrarea în prima pivniţă, boltă în cruce. În rest bolţi semicilindrice. Trecerea din camera cu boltă în cruce în următoarele 2 încăperi se face prin goluri cu ancadramente de piatră, unul semicircular, altul în ogivă.

PLANȘEE

Înainte de renovarea din 1922, cele 7 camere erau acoperite cu bolţi. Acestea, umede și cu probleme strucuturale, au fost înlocuite de planșee din grinzi de lemn, cu tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Pivniţe de piatră cu bolţi de cărămidă, zidărie de cărămidă cu planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Construită în mai multe etape, pereţi dublaţi sau triplaţi (conform documentaţiei). Stare de conservare bună, parţial renovată. Fără degradări structurale, doar ale finisajelor în unele părţi. Umiditate în pivniţe. Suprafaţa construită 411mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI *SB-II-m-A-12522.03)*. Piatra de cheie cu inscripţie "*GPC 1622*" provine de la bolta din camera arhivei. Aceași inscripţie era și pe o grindă din pod. Zidul gros de 1m de la camera de colţ este format din 3 ziduri alipite. (Pfr. Hans Binder, 1980). Inscripţie în ancadramentul pivniţei cu boltă în cruce "*1847*(? ultima cifră greu lizibilă)". Curte de 2.289, grădină de 5.475mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia S-N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire amplasată liber pe parcelă, preia diferenţa de nivel, ajugând de la pivniţă la nivelul solului la N, semiîngropată la S. Retrasă pe deal, în proximitatea bisericii, împrejmuire cu zid cu protecţie ţiglă către V, iar către S soclu și stâlpi de zidărie cu gard de uluci. Poarta și portiţa de lemn prinse între stâlpi înalţi de zidărie.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

ROADEŞ

RADELN (DE)

RÁDOS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Bunești, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighișoara

CAPITLU BISERICESC

Saschiz

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută Fundaţiei Tabaluga / Peter Maffay

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, la cotă inferioară.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la uliţa bisericii și 300m de la DC29

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1523 Roadeș, împreună cu alte 16 sate arse, sunt exceptate de la plata taxelor pentru 3 ani de către Regele Ludwig II. (Klima, după *Berger, Urkunderegesten, Bistritzer Gymnasialprogramm* 1894/1895, Nr.787). 1723 Se lucrează la o casă parohială. 1795 Casa este extinsă. (Klima, după *Kirchenrechnung*). 1795 Este construită "noua casă" . (Duldner, 1882/10). 1797 Se construiește noua intrare, cea veche devine cămară. (Duldner, 1882/10). 1878-1879 Deoarece Fundaţia Gustav Adolf Werk urmează să ţină adunarea anuală la Roadeș, este vizitată casa parohială. Se constată că reparaţiile necesare sunt prea costisitoare ca să merite făcute și se decide construirea unei case noi. Casa veche este demolată și fraţii meșteri constructori Johann și Karl Letz din Sighișoara construiesc una nouă. (Duldner, 1882/10).
Casă tradiţională (1878 - 1879), 7 încăperi, pivniţă+P, acoperiș 4 ape, streașină lată pe N peste cerdac cu scări laterale, balustradă lemn traforat, stâlpi subţiri lemn susţin streașina largă. Pe S acces protejat cu copertină pe console ornamentale de fier forjat, scări laterale, balustradă metalică. Faţada S ornamentată cu pilaștri angajaţi cu capitel și abacă pe flancuri. Faţada N fără ornamente. Rampele scărilor de acces la cerdac închise cu zidărie.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

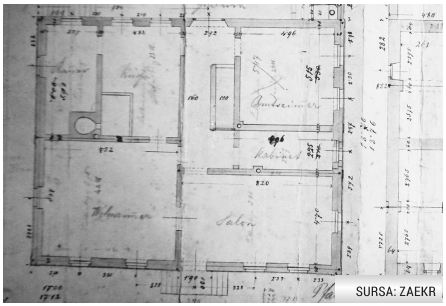
Pe locul fostei șuri și a șopronului s-au construit clădiri noi (camere pentru copii).
Dispărute: Șură, șopron, grajduri, bucătărie de vară (1875).

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare foarte bună, clădirea a fost modernizată după 2008. Curte de 2.466mp și grădină de 2.496mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Radeln.* 1982.
DULDNER, M und J. *Aus der Vergangenheit und Gegenwart der sächsischen Gemeinde Radeln.* 1882.
STROE An.A., I. *Fișă de inventariere monumente istorice.* 1996.
planuri arhiva ZAEKR. GEBRÜDER LETZ, 1877. Fond 400/109, cota 604/4861-4862

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Ușoară pantă pe direcţia V-E.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire amplasată în aliniament de case la S de biserică, de care se deosebește prin dimensiunea construcției și a parcelei, ambele de cel puţin 2 ori mai mari. Către stradă zid de ambele părți ale casei. Câte o poartă carosabilă în arc aplatizat de ambele părți. Spre biserică și portiță rectangulară, decupată în zid.

DATA INVENTARIERE

13/05/2017

LOCALITATEA

ROANDOALA

RAUTHAL (DE)

RUDÁLY (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Laslea, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Sus

CAPITLU BISERICESC

Laslea

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

parţial capelă, restul nelocuită

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SE, chiar în proximitatea turnului clopotniţă.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 10m de la drum.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de NE.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1885 Episcopul Teutsch remarcă în cursul unei vizite starea proastă în care se găsește casa parohială, care nu va mai sta mult în picioare (Klima, după Teutsch G.D., *Generalkirchenvisitationen*, 1925/439). 1885-1890 Johann Weinrich Barth din Biertan construiește o nouă casă în timpul preotului Johann Seiler. (Klima, Hönig).
Casă tradiţională (1893), faţadă neoclasică, 6 încăperi, pivniţă+P, În patru ape, coama perpendiculară pe faţada la stradă. Învelitoare ţigle solzi, lucarne rectangulare de tablă. Două coșuri de fum. Pivniţă semiîngropată, spre stradă 5 răsuflători rectangulare orizontale, 2 spre curte (NV). Bolţișoare de cărămidă pe arce dublouri. Pe NV, dinspre biserică, acces principal în sala de rugăciuni, ușă dublă din panouri profilate, oberlicht în arc semicircular, trepte frontale cu parapeţi de beton. Al doilea acces pe aceași latură, la bucătărie, ușă dublă, deschidere normală, feronerie aplicată pe suprafaţa ei. Al treilea acces pe faţada SV, scară de lemn, ușă simplă cu deschidere spre exterior. Acces la pivniţă de pe latura SE, arc aplatizat.a stradă ferestre noi cu geam termopan, 2 canaturi, oberlichturi, obloane lemn, ancadramente neoclasice cu sprânceană de cornișă și panouri late de tencuială sub acestea.

ACARETURI PĂSTRATE /DISPĂRUTE

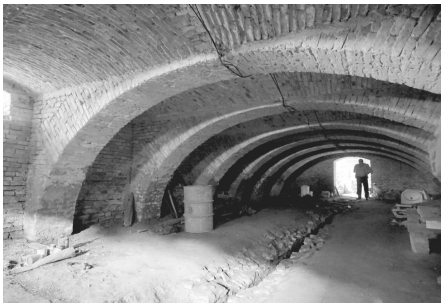
Căsuţa de repetiţii pentru muzicanţi (*"Adjuvantenzimmer"*), fântână. Bucătărie de vară (1893). Dispărute: Grajduri, șură, șoproane (1893).

STARE DE CONSERVARE

Medie, degradări ale finisajelor, probleme de umiditate agravate de un fir de apă care străbate pivniţa. Suprafaţa construită de 234mp. Curte de 1.730mp și grădină de 4.489mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Rauthal.* 1981
HÖNIG, R. *Rauthal im stillen Nebental der Großen Kokel.* 2006
Neicov, Registrul de Inventar, Protopopiatul Sighișoara, Parohia Rondola, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată N-S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat liber pe parcelă, pe dealul pe care se află și biserica cu școala. Mult retrasă în spatele șirului de case ce mărginesc la N șoseaua principală. Curtea abandonată nu mai păstrează acareturi, iar casa se află în proces accelerat de degradare, aproape de colaps.

DATA INVENTARIERE

21/03/2015

LOCALITATEA

RODBAV

ROHRBACH (DE)

NÁDPATAK (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Șoarș, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Cincu - Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La E, la cca 120m de aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 300m de la DJ105A, acces pe poteca bisericii.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei, amplasare liberă pe teren.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1337 Printre clericii comunităţilor care aparţineau prepoziturii Sibiu, este trecut în registrul plătitorilor de taxe papale și *"Lucas de Borbach"*. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I-143). 1925 Este demolată casa veche și construită una nouă (Klima, după *Kirchliche Blätter* 1926/210). Casa veche data din 1795. (*Topografia monumentelor istorice. Județul Brașov*). Deoarece satul face parte din capitlul Cincu-Rupea (*"Schenker-Kosder Kapitel"*), preotul primește decima întreagă. În 1588 o pătrime pare a fi arendată principelui, mai apoi fiscului. (Klima, după Müller, G.E., *Archiv*, 48/131 și Grimm, *Urbarialwesen*, Wien, 1863/203).
Locuinţă tradiţională (1925), 6 încăperi în două tracturi paralele, pivniţă+P, acoperiș 2 ape, coama paralelă cu fațada lungă spre biserică. Învelitoare țigle solzi, șarpantă lemn, două coșuri de fum. Pinioane triunghiulare pe laturile scurte (N și S), pe S cu două guri de aerisire rectangulare verticale. Bovindou de zidărie amplasat median pe fațada lungă E, cu ferestre pe laturi și ușă în ax.Accesul se face de pe latura lungă E, prin ușă aflată în stânga bovindoului. Planșee plane la pivniță, răsuflători pe V și S, tavane tencuite la parter.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

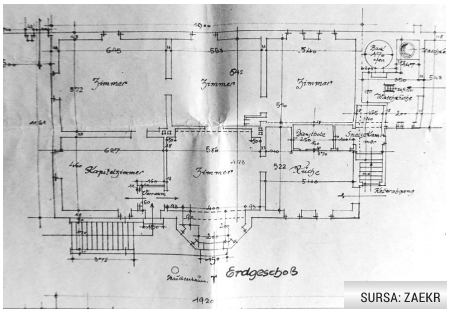
Nu se păstrează acareturi.
Dispărute: Șopron, grajd (sec. XIX), șură, cotețe.

STARE DE CONSERVARE

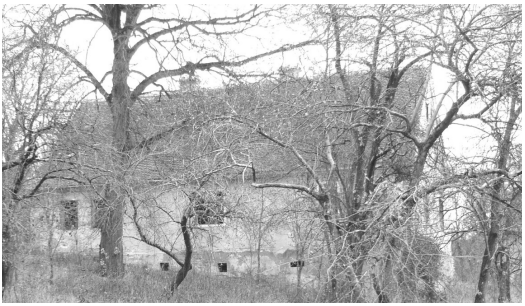
Casa se află în stare avansată de degradare, fără ferestre și uși. Casă cu amprenta la sol de 303mp, curte de 1.831mp și grădină de 2.504mp

BIBLIOGRAFIE

Topografia monumentelor istorice. Judeţul Braşov.
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Rohrbach,* 1982
Planuri Arhiva Centrală a Bisericii Evanghelice C.A. - ZAEKR, fond 400/116-247, cota 604/4882; 1924
Neicov, Registrul de Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Rodbav, 1967

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă domoală de la N la S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat liber pe parcelă, retras în grădină, construit pe un nucleu probabil anterior anului construcţiei casei. Parcelă de 2-3 ori mai mare decât cele obişnuite, care se întinde în spatele caselor de pe partea de E a şoselei. Casa retrasă în grădină, în spatele bisericii, cu gard de plasă metalic şi porţi de tablă.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

ROŞIA

ROTHBERG (DE)

VERESMART (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Roşia, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, în spatele acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 50m de la stradă DJ104G.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Aşezare liberă pe parcelă, spre partea din faţă, pe S.

DATE ISTORICE

1327 Preotul Ludwig von *Ruffomonte* este menţionat ca membru al curţii Capitlului Sibiu. (Klima, după Ub.-I-458-414)
1631 Întreaga localitate, împreună cu turnul bisericii, ard complet. (Klima, după *Kirchliche Blätter* 1898/141)
1762 Este data probabilă a construcţiei casei (Inventar Neicov). Pivniţele datează probabil din perioada medievală, iar unele camere din sec. XIX. (Klima, *Lokalaugenschein*, 1977)
1979 Din cauza scăderii drastice a numărului de enoriaşi, comunităţile Bisericii Evanghelice C.A. din Nou şi Roşia sunt reunite într-o singură parohie, cu sediul la Roşia. Preotul Eginald Schlattner este numit de superiori preot administrator al comunităţii reunite. (Klima, după *Landeskonsistorialsitzungsprotokoll*)
Grădina parohială se află la locul numit "La grădina popii". (Neicov, Registrul de inventar)
Ca membru al capitlului Sibiu, parohul primea înainte de reformă decima întreagă. După 1580 o pătrime este predată principelui, mai apoi fiscului. (Klima, după Müller, G.E., Archiv, 48/139-145)

ACARETURI PĂSTRATE

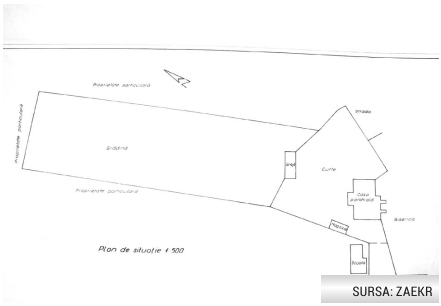
Magazie, grajd (sec.XX), bucătărie de vară (sec.XX), şopron (1958).

ACARETURI DISPĂRUTE

Şură, cuptor de pâine.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Rothberg.* 1981
Planuri arhiva ZAEKR. NOSSEK, 1972. HENNING, SCHULLERUS, 1972. SCHLATTNER SCHULLERUS 1978. Fond 400/248
Neicov, Registrul de inventar), Protopopiatul Sibiu, Parohia Roşia, Lista de inventariere nr. V, 30 noiembrie 1967

SURSA: ZAEKR

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L.	1762	Baroc ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
Distribuţie din hol central.	8+dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	3	3

ACOPERIŞ

În trei ape, coama perpendiculară pe faţada lungă (spre deosebire de cazurile obișnuite, când este perpendiculară pe cea scurtă). Învelitoare ţiglă solzi, șarpantă lemn. Două lucarne semicirculare pe apele laturilor lungi. Cornișă profilată.

PINION

Pinion trapezoidal pe SV delimitat de cornișă profilată protejată cu ţiglă. 3 guri de aerisire rectangulare verticale încheiate în arc frânt teșit, care flanchează un medalion rotund cu inscripţia "1762".

PRISPE, LOGII

Pe NV logie de lemn vitrată, care protejează intrarea, trepte frontale de beton, acoperiș individual. Pe SE cerdac de lemn, parţial, care se închide în zidul laturii de N, mai lat cu o travee.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, două canaturi, obloane lemn. Pe faţada spre biserică ancadramente plate cu urechi. Spre curte, la dreapta logiei, fereastră dublă cu deschidere normală, șase ochiuri.

UŞI

Acces principal pe NV, prin logie vitrată în hol median de distribuţie.

PIVNIŢE

Pivniţă semiîngropată, răsuflători pe SE și Sv. Pivnițe boltite.

PLANŞEE

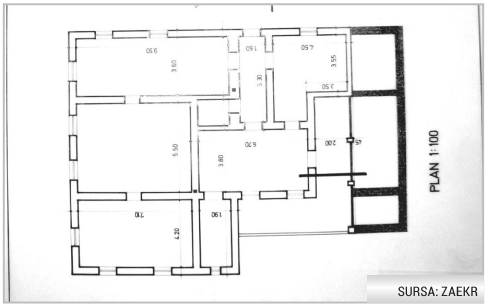
Tavane drepte, tencuite. Într-o cameră tavan cu stucaturi.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

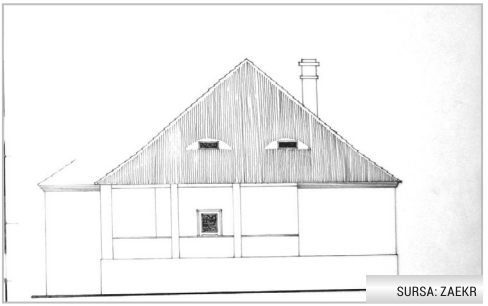
Zidărie de cărămidă, planșee lemn, bolţi de cărămidă, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, unele fisuri sunt vizibile, precum și degradări cauzate de umiditatea ascensională. Casă cu suprafaţa construită de 283mp, edificată în mai multe etape, iniţial partea de N, extinsă ulterior spre biserică.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istorice (cod LMI *SB-II-m-B-21006).* Lezene cu bosaje pe faţada spre biserică. Volum de formă neobișnuită, din cauza orientării acoperișului cu coama paralelă cu latura scurtă a casei (aspect de volum decupat).
Curte de 1.328mp și grădină de 8.648mp.

SURSA: ZAEKR

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire cu faţada scurtă la stradă, prima în aliniamentul de case ce porneşte la E de biserică, pe latura de N a str. Progresului. Pe faţada scurtă spre curte are alipit un corp nou de clădire. Casa veche avea în faţă o grădiniţă de flori, cu gard de uluci. Poartă înaltă în zid cu acoperământ de ţiglă, portiţa alături.

DATA INVENTARIERE

21/06/2011

LOCALITATEA

ROTBAV

ROTHBACH (DE)

SZÁSZVERESMART (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Feldioara, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Braşov

CAPITLU BISERICESC

Ţara Bârsei

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

sediu cult neoprotestant

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La E, cu faţada lungă V pe locul zidului de fortificaţie al bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La strada Progresului, la 20m din E60/ DN13.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă latura de SV.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1390 La Colegiul (Hochschule) din Viena este înscris *Nicolaus Rotpacum de Septemcastris*. (Klima, după *Südost.Viereljahrschrift* 1973). 1604 În anii războiului civil comunitatea suferă atât de mult, încât preotul Simon Nösner (1601-1604) se vede nevoit să părăsească localitatea, după ce-şi pierde tot avutul. (Klima, după Liehn, H. 1938/14). 1738 Un incendiu pornit de la casa organistului în timpul producerii berii distruge întregul sat, împreună cu biserica şi casa parohială. (Klima, după Liehn, 1938/15). 1776 Casa este acoperită cu ţigle. (Klima, după Liehn, 1938/12). În raportul Consistoriului Districtual Braşov cu privire la activitatea din anii 1894-1897 se menţionează decizia de construire a unei noi case în 1898. (*Das sächsische Burzenland,* p.118). 1898 Este demolată casa veche şi ridicată una nouă, cu birou parohial şi 5 camere de locuit. (Klima, după Herfurth, 1898/526) Casă cu aspect de vilă urbană, faţadă eclectică, 8 încăperi, parter. Pe rezalitul median al faţadei la stradă (S) timpan triunghiular pe capiteluri cu abace, peste care se înalţă un fronton în trepte, încheiat cu acroteră. Are un panou pentru inscripţie, pe care nu se mai poate citi nimic. Pe latura scurtă spre curte exista un cerdac deschis, acum transformat într-o mică verandă de acces în casă, restul fiind închis cu zid. Pivniţă doar sub două camere din mijlocul casei, cu bolţi boeme.

ACARETURI PĂSTRATE / DEMOLATE

Pe locul bucătăriei de vară cu cuptor (inscripţie "1898") din spatele casei s-a construit un corp nou de clădire, cu camere de oaspeţi. Grajd şi şopron pe latura E a curţii (1870). Dispărute: Şura, cuptorul de pâine.

STARE DE CONSERVARE

Faţadă negativ afectată de modernizări, finisaje cu degradări, partea spre biserică neglijată, reparaţii improvizate la acoperiş. AC 336mp, curte 1.316mp, grădină 2.559mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Rothbach.* 1982.
POSTĂVARU, I. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1936.
Das sächsische Burzenland, 1898

CASA VECHE, FOTOGRAF J. SCHULLER

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia N-S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat în proximitatea bisericii, pe parcelă alăturată, de formă aproximativ pătrată, la cotă de teren mai înaltă. Retrasă mult în spatele caselor și a bisericii, în zona de șuri. Accesibilă pe poteca care urcă la biserică. Parter înalt cu pivniță semiîngropată. La uliță poartă înaltă în zid, alături portiță.

DATA INVENTARIERE

15/05/2017

LOCALITATEA

RUJA

ROSELN (DE)

ROZSONDA (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

oraș Agnita, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

7 Scaune - Sibiu / scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Surogaţia Cincu a Capitlului Rupea

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, mai sus de aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 200m de la DJ143A.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

Lateral stânga, pe latura de E.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1889 Se decide înființarea unui fond pentru construirea casei parohiale. (Weiss, p.165). 1893 Casa parohială veche, mică, care se afla la cca 20m mai jos de cea de azi, a fost demolată complet ca urmare a construirii în acest an a casei curente. (Klima, după *Pfarrer Christian Weiss, auf Grund von Aussagen alter Gemeindeglieder* 1860). Pentru construcţia casei, care a costat 6.400fl, fiecare gospodărie trebuia să facă 1000 de cărămizi. Meșterul constructor a fost J. Schuster din Merghindeal. (Klima, după *Inventar*, sec. XIX). Casa are pivniță înaltă, birou parohial, 3 camere de locuit, dependinţe, 2 bucătării și un cerdac deschis spre grădină. Într-una dintre bucătării se află 2 cuptoare de pâine. (Klima, după D.Z. 109/1976)
Casă cu plan în L, faţade neoclasice, 8 încăperi, pivniță+P, acoperiș 4 ape la latura spre S și 2 ape la latura mai îngustă. Învelitoare ţigle solzi, 4 coșuri de fum, lucarne circulare de tablă. Pinion triunghiular pe faţada V a laturii înguste a L-ului.Cerdac de lemn pe latura îngustă, spre curte (S), stâlpi de lemn sculptaţi, parapet lemn, trepete frontale alipite faţadei V a celeilalte laturi. Acces de pe cerdac în stânga la latura de E și în faţă la cea de V, mai îngustă. Tot la latura de V, pe faţada de S, încă o intrare. Acces la pivniţă de pe faţada E, ușă în 2 canaturi, deschidere spre exterior.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Grajd (1899), șopron (1891), fânână.
Dispărute: Șură.

STARE DE CONSERVARE

Casa se află în stare bună de conservare.
Casă cu amprenta la sol de 313mp. Curte de 1.806mp și grădină de 7.014mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Roseln.* 1981
WEISS, C. *Roseln mitten in Siebenbürgen. Eln Heimatbuch von den Anfängen bis 1990.* 2010
Planuri arhiva Siebenbürgen-Institut în Gundelsheim, 1953

ARHIVA FOTO ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Cădere bruscă pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire aflat pe parcelă de colţ, în proximitatea curţii bisericii evanghelice. Faţada lungă (S) dă în curtea bisericii. Spre stradă Zid cu poartă de lemn în arc aplatizat cu arhivoltă de cărămidă. Portiţa decupată în poartă. Curtea (2.509mp) cu 2 clădiri anexă pe latura de E, grădină de 578mp.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, chiar pe zidul de incintă al acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La intersecţia str.Republicii cu str. Serg. Boieru Nicolae

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă colţul de SV.

DATE ISTORICE

1549 Rupea arde complet în ianuarie. (Klima, după Mathias Miles, p.41)
1743 În cursul unor împuşcături ia foc casa parohială. 43 de gospodării ard complet. (Klima, după Arc.36/325)
1809 Proprietarii privaţi care au luat în administrare clădirile cetăţii Rupea, încep să le demoleze şi să folosească materialul rezultat în scopuri aleatorii. Dintre clădirile parţial prăbuşite, care sunt demolate se numărăr şi casa preotului, *Pfarrersstube*. (Klima, după Müller, *Burg, p.* 30)
1847 Se înlocuiesc ultimele acoperişuri de paie. (Klima, după Arc.36/320)
1830 Casa este construită în forma de azi (Klima)
Deoarece satul face parte din capitlul Cincu-Rupea (*Schenker-Kosder Kapitel*), preotul primeşte decima întreagă înainte de reformă. După aceea o pătrime îi revine principelui, ulterior fiscului. (Klima, după Müller, G.E., *Archiv*, 48/167)

DATA INVENTARIERE

29/07/2017

LOCALITATEA

RUPEA

REPS (DE)

KŐHALOM (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Rupea, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Rupea

CAPITLU BISERICESC

Kosd / Rupea

STATUTUL VECHI

sat/oraş liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială, cancelarie parohială

ACARETURI PĂSTRATE

Mic grajd de zidărie, acoperiş în două ape, formează un L cu o magazie de lemn.

ACARETURI DISPĂRUTE

Bucătărie de vară (1800)

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Reps Geschichtliches über Ort, Burg und Stuhl.* 1983
POPESCU, C. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1992
Neicov, Registrul de Inventar, Protopopiatul Rupea, Parohia Rupea, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular cu foișor median.	1830	Casă tradiţională, faţade clasiciste.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi paralele, camere în anfiladă.	8+dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	2	5

ACOPERIȘ

În patru ape, coama perpendiculară pe stradă. Învelitoare ţiglă solzi, șarpantă lemn. Două coșuri de fum. Cornișă profilată.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Foișor de lemn pe N, scări pe ambele laturi, parapet lemn traforat, stâlpi lemn cu contravânturi decorative, pazie decorativă. Acoperiș individual, 1 apă. În ax acces la pivniță (tractul de N).

FERESTRE

Pe V, S și pe N, ferestre duble cu deschidere spre interior, în 2 canaturi, oberlichturi. La stradă și pe faţada S (către biserică) au obloane lamele lemn, în rest grilaj metalic antiefracţie. Montantul vertical lemn strunjit, cu bază și capitel. Pe N, la stânga ușii, 2 ferestre duble cu deschidere normală, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi. Pe E 1 fereastră în 3 canaturi și 2 ferestre în 2 canaturi, deschideri spre interior și grilaj metalic.

UȘI

Acces principal de pe foișor, ușă dublă, deschidere normală, cea de exterior din panouri lemn, cea din interior cu sticlă, montant vertical strunjit, cu caneluri, bază și capitel cu elemente vegetale. Tocul căptușit cu panouri decorative de lemn. Ușile interioare cu balamalele și broasca aplicate la suprafaţa lemnului (sec.XVIII). Uși noi la compartimentările recente (baie).

PIVNIȚE

Două pivniţe în tracturi paralele, accese în ax de pe N (se coboară câteva trepte sub foișor) și S (se urcă câteva trepte). Bolţi semicilindrice pe arce dublouri. Tractul de S, spre biserică, a fost amenajat ca sală de adunări și capelă.

PLANȘEE

Grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolți de cărămidă la pivnițe și planșee de lemn la parter, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună. Clădirea a fost parţial proaspăt renovată (locuinţa preotului).
Suprafaţa construită 336mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Ferestrele la stradă cu ancadramente late de tencuială de inspiraţie barocă, bolţar median, sohlbanc pe console aplatizate cu ciucuri. Nivelul pivniţei în decroș. Spre biserică pivniţa este înălţată deasupra solului și are ferestre mari.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire pe parcelă învecinată cu biserica (342mp), retrasă din aliniamentul caselor care formează frontul N al străzii principale. Se remarcă prin prin poziţionarea acareturilor în faţa clădirii, şura fiind pe aceeaşi linie cu biserica. Spre stradă gard de lemn, 2 portiţe cu acoperiş în 2 ape.

DATA INVENTARIERE

01/03/2012

LOCALITATEA

RUSCIORI

REUSSDÖRFCHEN (DE)

OROSZCSŰR (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Şura Mică, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

scaunul Sibiu / proprietatea 7 Scaune / Pertinenz der Stadt Hermannstadt

CAPITLU BISERICESC

Surrogaţia Pelişor a Capitlului Rupea

STATUTUL VECHI

sat iobag / liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, Centru rural de zi pentru Copii

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, mai sus de aceasta.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 40m de la drumul principal.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, spre latura de V.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1403 În cercetările disputelor dintre nobili asupra proprietăţilor este implicat şi preotul Michael din Rusciori (*Michaelem plebanum de villa Rutenorum*). (Klima, după Ub.III-1486-294)
1695 Casa este extinsă. (Klima, după *Aeltester Matrikelband der evang. Kirchengemeinde Reußdörfchen*)
1793 Cu excepţia bisericii şi a casei parohiale, arde întregul sat. (Klima, după *Alte ev. Kirchenmatrikel*). 1796 Este construită o nouă casă parohială. (Neicov, Registrul de Inventar, Protopopiatul Sibiu, Parohia Rusciori, Lista de Inventariere nr. IV, 1967). 1904 În octombrie începe construirea casei de azi, de către meşterii Andreas şi Johann Schnell din Turnişor nr. 556, sub conducerea lui Fritz Buertmes din Sibiu (Klima, după Gedenkbuch, S.18). 1991 Casa, neocupată timp de 17 ani, este reparată, adaptată şi utilată conform noului scop, Eco-Ferma Copiilor. (*Micromonografii locale*). Azi în casă funcţionează un centru de zi pentru copii.
Casă cu P+E, câte 5 încăperi pe nivel, acoperiş ape, coamă scurtă, paralelă cu faţada spre stradă. Învelitoare ţigle solzi, şarpantă lemn. Lucarne semicirculare. 3 coşuri de fum.Pe faţada spre vale terasă acoperită cu plexiglas. Parter semiîngropat spre N, din cauza pantei accentuate a terenului. Rezalit median pe faţada principală care adăposteşte intrarea şi scara de acces la etaj.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

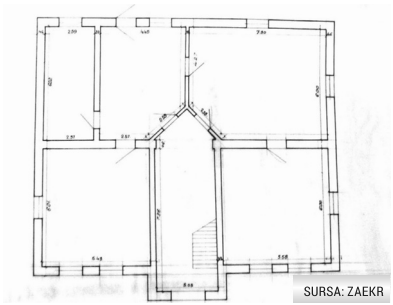
Şură cu grajd amplasate la stradă, în dreapta casei, curte gospodărească cu poartă de atelaje şi portiţă pietonală separate de cea a curţii principale. Grajd, coteţe, cuptor de pâine. Nu se cunosc date despre acareturile dispărute.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună. Casa a fost refuncţionalizată pentru a servi ca centru de zi pentru copii.
Suprafaţa construită 186mp. Curte de 342mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Reußdörfchen.* 1981.
Colecţia "Micromonografii locale". *Comuna Şura Mică. Judeţul Sibiu.* 2000.
STROE, A. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1994.
Planuri arhiva ZAEKR. SCHULLERUS, 1975, fond 400/243, cota 312-2009, 2010, 2011

SURSA: ZAEKR

GOOGLE EARTH

DECLIVITATE TEREN

Pantă mare pe direcţia NE-SV.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat liber pe parcelă de 3.700mp, care se întinde între drumul naţional şi uliţa bisericii. Casă cu parter înalt, pivniţă semiîngropată, retrasă pe deal către biserică. Împrejmuire cu zid spre stradă, poartă decupată în arc aplatizat, portiţa separat, rectangulară.

DATA INVENTARIERE

02/04/2014

LOCALITATEA

RUŞI

REUSSEN (DE)

RÜSZ (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Slimnic, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

proprietatea oraşului Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Surrogaţia Kaltwasser a Capitlului Șeica UA

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

în administrarea HOG, casă oaspeţi, sală comunitate

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, la cota inferioară.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 35m de la drumu principal DN14.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc.

DATE ISTORICE

1441 Michael, plebanul de *Rwz*, se plânge episcopului în legătură cu dijma. (Klima, Ub.V-2423-88)
1812 La preluarea postului, preotul Johann Martin Gunesch constată starea precară a curţii parohiale. (Hihn, p.161). 1816 Preotul Gunesch şi prezbiteriul decid renovarea casei. Se fac contracte cu dulgherul Martin Hust pentru un nou acoperiş, stucaturi noi în 2 camere şi tocuri de uşă noi. Pentru aceasta primeşte 150Rh. Gulden. Tâmplarul Melchior Achs, pentru 100 Rh.Gulden, trebuie să facă şi să monteze 7 noi ferestre. 1841 Se pune o nouă uşă la camera de studiu şi la pivniţa mică. 1863 Se montează tiranţi. 1935 Casa este renovată complet. 1942 Din cauza alunecărilor de teren, la casă apar crăpături mari. (Hihn, p.162-165)
1965-1966 Reparaţii masive, pereţii sunt demolaţi până sub nivelul ferestrelor şi reconstruiţi, împreună cu o centură de beton. Sunt încă inscripţionaţi anii 1804, 1882, 1896, 1966. Casa este încă ameninţată de alunecări de teren. (Klima, *Lokalaugenschein*, 1969)
1949-1951 În casa parohială, naţionalizată, locuiesc 3 familii. 1959 Se instalează curent electric şi se trage ţeavă de gaz. 1966 Lucrări ample de renovare. 1980 Casa este prevăzută cu baie (Hihn, p.165-172)

ACARETURI PĂSTRATE

Sala comunităţii din zidărie, acoperiş 2 ape, inscripţie pe pinion 1981-2009. Fostă bucătărie de vară din zidărie. Grajd de zidărie cu pod fân cu lucarnă pentru încărcare şi şopron sub acelaşi acoperiş. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șura construită în 1847 de dulgherii Thomas Auner, Johann Auner, Andreas Roth (633 guldeni).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Reussen.* 1981.
HIHN, M. *Das Dorf mit dem schieffen Turm Reussen.* 2010.
HIHN, M. *Unvergässliche Heimat Reussen. Ein Dorf in Bildern.* 2010
SABĂU, N. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1996 (?).
Planuri arhiva ZAEKR. KRASSER, 1965, fond 400/244, cota 312-951

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XVIII, 1839; sec. XIX-XX	Construcție tradițională.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În jurul unui hol central.	5+anexă pe E	pivniţă+P	P	2	3

ACOPERIȘ

Acoperiș în două ape, coama perpendiculară pe fațada la stradă. Șarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi. Două coșuri de fum în zona coamei.

PINION

Pinioane teșite pe laturile scurte E și V. Spre stradă, delimitat de cornișă profilată protejată de ţiglă. Cu 2 fante aerisire verticale flanchează un chenar cu inscripţie "1*804, 1882, 1896, 1966, 2008*".

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi, oberlichturi, Balamale de sec XVIII, obloane lamele lemn.

UȘI

Acces pe fațada N în arc în plincintru, ușă lemn 2 canaturi cu luminator semicircular. Uși interioare din tăblii de lemn, feronerie de sec XVIII cu mâner rozetă separat de clanță, broasca aplicată pe ușă (înainte de 1830). Accese separate la cele 2 tracturi ale pivniței. Accesul din dreapta cu inscripţie "*1839*" pe toc.

PIVNIȚE

Pivnița N cu 2 bolţi semicilindrice și avela în mijloc. Pivniţa S cu boltă semicilindrică cu arc de descărcare (dublou) în centrul parterului, fisuri în prima travee. Fantă de aerisire pe N și

PLANȘEE

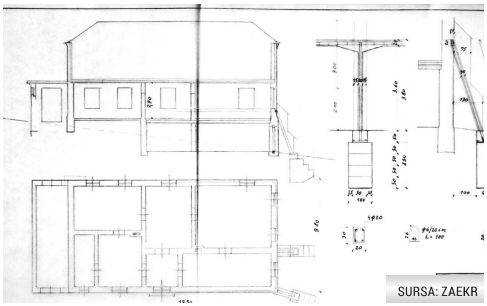
Planșee grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Fundaţii de piatră, zidărie de cărămidă, bolţi de cărărmidă, centură de beton la partea superioară a zidurilor, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică.
Stare de conservare bună. În 2014 casa se afla în curs de renovare. Suprafaţa construită la sol de 191mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Lezene cu bosaje pe flancurile spre stradă, 3 contraforţi la nivel pivniţă pe fațada V. Iniţial cele 2 pivnite alăturate erau accesibile initial și direct din casa, azi intrare doar din față. Reparaţii dese, ultimele în primăvara 2014.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţie E-V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire rectangular cu anexă în prelungire pe partea de V, aşezat pe parcela de la SV de biserică, lângă căminul cultural. Parcelă lată de teren, delimitată la SV de pârâu, la SE de alte parcele, la NV de uliţa care duce la cetate, iar la NE de biserică. Între casă şi căminul cultural zid înalt cu ţiglă, cu poartă în arc în plin cintru, alături portiţă.

DATA INVENTARIERE

14/01/2014

LOCALITATEA

SASCHIZ

KEISD (DE)

SZÁSZKÉZD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Saschiz, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighişoara

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Saschiz

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

birou parohial, capelă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, lângă gardul de incintă.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 150m de la DN13/ E60, în spatele bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Pe latura de NV a parcelei.

DATE ISTORICE

1309 În marele proces al dijmelor dintre decanatele săseşti şi Bistumul Alba Iulia, este menţionat şi capitlul plebanului de Saschiz, anume *Betoldus*, decan de Saschiz. (Klima, după: Ub.-I-314-240)
1714 Casa parohială, turnul cloptniţă, primăria, şcoala, şi alte clădiri din Piaţă sunt distruse de un puternic incendiu. (Klima, după: *Gedenkbuch*, reluare în *Kirchliche Blätter*,1884/14)
1800: Casa parohială este construită în locul unei alte case mai vechi. (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Sighişoara, Parohia Saschiz, 1967)
Conform unui martor, "er habe bei dem Pfarrer Dr.Martinus zu jener Zeit gedient, als der Pfarrhof noch am Ende von Keisd gegen Schaessburg zu gelegen gewesen"/ "domus plebani esset in fine Oppidi zazkesd versus Schegeswar". (Klima, după: *Kisder Urkundenbuch* 194-224). Din aceasta reiese faptul că locuinţa preotului înainte de 1548 se afla în alt loc şi a avut loc o relocare. Probabil casa parohială se afla mai departe de biserică, acolo unde a existat multă vreme o grădină parohială, lângă biserica veche, numit şi Spital. (Klima, după: Müller, *Verteidigungskirchen* 1858/9)

ACARETURI PĂSTRATE

Şură lemn (1959) de 112mp, acoperiş 2 ape cu ţiglă solzi, aşezată pe SV-ul parcelei, paralel cu căminul cultural. Fost şopron transformat în capelă, zidărie cu acoperiş 2 ape, aşezat pe NV, în prelungirea casei. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajd (1850) din zidărie de 115mp. Şopron transformat în capelă.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Keisd*. 1982.
MENNING, F.P. *Keisd Eine Marktgemeinde in Siebenbürgen im Wandel der Zeit*. 1996
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Sighişoara, Parohia Saschiz, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1800	Baroc ţărănesc, ornamentaţie eclectică.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În 2 șiruri paralele.	10 încăperi la cele 2 niveluri	pivniţă+P	pivniţă+P	2	3

ACOPERIŞ

În două ape, coama perpendiculară pe faţada principală, șarpantă lemn cu rupere de pantă (tip mansardă, baroc), învelitoare ţiglă solzi. Două coșuri de fum la coamă, cu acoperământ în 2 ape. Pe latura lungă la curte (SE) streașină lată. În rest, cornișă profilată.

PINION

Pinion teșit pe SV, cu inscripţie "*1800*" și o gură de aerisire mică, cealaltă acoperită de clădirea capelei. Pe NE pinion teșit, delimitat de cornișă profilată acoperită cu ţiglă, 2 ferestre medii, unificate de un registru rectangular de tencuială, cu formă elipsoidală amplasată median, între ferestre.

PRISPE, LOGII

Cerdac de lemn cu scară laterală, adosat faţadei SV, urcă deasupra corpului de legătură între capelă și casă. Parapet lemn traforat, stâlpi lemn, trepte de beton.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere normală, două canaturi cu patru ochiuri, oberlichturi. Faţada principală cu patru ferestre în perechi, suprapuse de două ferestre mici, ale podului. Faţada laterală la stradă (NV) cu trei registre cu 1+3+2 (ultima parţial obturată pentru baie) ferestre. Spre curte, pe latura lungă, alte trei ferestre.

UȘI

Acces la locuinţă de pe faţada SE, în ax, ușă dublă cu deschidere normală, 2 canaturi, cea exterioară în tăblii cu ornamentaţie clasicistă, cea interioară cu sticlă. Acces la pivniţă de pe latura lungă la curte, în segment de arc, coborâre câteva trepte. Un al doilea acces la pivniţă de pe latura scurtă (SV, din corpul de legătură între capelă și casă. Un al treilea acces la pivniţă de pe faţada NV (la stradă), în arc aplatizat.

PIVNIŢE

Pivniţă înaltă spre drum, semiîngropată spre curte, în decroș pe NE și NV. Răsuflători mici pe NV și NE. Bolţi semicilindrice de cărămidă.

PLANȘEE

Planșee grinzi de lemn, tavane drept, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă pe soclu de piatră, cu planșee de lemn, șarpantă de lemn și învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, cu unele degradări la faţade și la interior, provocate de umiditate.
Aria construită 323mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţada NE cu ferestre încadrate câte 2 de chenar subţire de tencuială. Faţada NV cu 3 registre marcate de pilaștri, cu 1+3+2 ferestre.
Curte de 3.453mp, grădină de 2.741mp.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire aliniat cu latura lungă la stradă, având clădirea primăriei în dreapta (E). Împrejmuire cu gard simplu de lemn în stânga și în dreapta, către vecini. Acces direct din stradă, prin foișor în ax (tipic caselor țărănești din zonă). În aliniamentul sudic de case al străzii principale, acces spre biserică pe podeţul ce traversează pârâul.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

SATU NOU

OBERNEUDORF (DE)

FELSŐSZÁSZÚJFALU (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Cetate, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistriţa

CAPITLU BISERICESC

Bistriţa

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

bibliotecă / nefolosită

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică (azi ortodoxă), pe celălalt mal al pârâului.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La strada principală DJ172G.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de N a parcelei.

DATE ISTORICE

1333 Preotul Henricus *de Nova Villa* plătește taxe papale. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I-97)
Satul se afla mai jos, în aval, la confluența Hasselgraben cu Buduschel și se numea Hasselseifen. Mai târziu locuitorii au mutat satul în amonte, pe un deal și l-au denumit Satu Nou/Neudorf. 1764 Într-un incendiu este distrus tot satul, inclusiv casa parohială, totul fiind de lemn. (Orendi, 28-29). 1765 Satul este reconstruit în locul actual. Casa parohială este așezată în partea opusă accesului spre fostul sat. Vis-a vis este construită școala. (Orendi, p.30). 1803 În cursul unei vizite bisericești, despre casa parohială se spune că este *"în cea mai proastă stare și asemănătoare mai degrabă unei case țărănești, decât unei case parohiale, fiind numai din lemn"*. Se solicită construirea unei noi case. (Klima, după *Visitationsprotokoll, Kapitelsarchiv*). 1895 Cu circa 60 de ani în urmă, în Satu Nou nu exista nici o casă de piatră, în afară de cea parohială. Și aceasta a fost construită abia în 1812, în locul uneia de lemn. (Orendi, p.9)
Casă cu plan rectangular, 7 încăperi, pivniță (boltă semicilindrică)+P, acoperiș 2 ape, coama paralelă cu strada, șarpantă lemn cu rupere de pantă, țiglă solzi și reparații cu țiglă rectangulară, industrială. Element metalic de coamă cu glob. Spre curte pridvor cu stâlpi de lemn.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Nu se păstrează acareturi gospodărești. Probabil au existat cele uzuale: grajduri, șură, șoproane.

STARE DE CONSERVARE

Medie, degardări ale finisajelor exterioare. Acoperiș etanș, ochiuri de sticlă sparte. Suprafaţa construită 175mp.Curte parohială de 825mp și grădină de 3.718mp.

BIBLIOGRAFIE

CSALLNER, E. *Denkwürdigkeiten aus dem Nösnergau.* Bistritz, 1941
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Oberneudorf / Satu Nou.* 1982
SABĂU, N. Fișă inventariere monumente istorice.
ORENDI, J. *Die Gemeinde Oberneudorf in Nösnergau.* 1895.
BÖHM, M. *Die Geschichte der Oberneudorfer Sachsen in Nösnergau in Nordsiebenbürgen.* 1991

Casa parohială și primăria, după BÖHM, op. cit.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat liber pe parcelă, domină valea de pe cornișa dealului bisericii. Împrejmuire cu gard metalic pe soclu de beton. Construcţia a fost refăcută de-a lungul secolelor și reconstruită complet în a 2-a jumătate a secolului al XIX. După intrarea în patrimoniul comunităţii ortodoxe a fost din nou masiv renovată.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE, mai jos de biserică, în proximitatea incintei acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 100m de la drum secundar desprins din DC16

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În partea din faţă, pe latura de NV.

DATE ISTORICE

Pe o piatră zidită în camera de oaspeţi, inscripţie: "S.V. I May 21 1572". (Klima, *Lokalaugenschein*, 1967). Preotul Valentinus Scharvarderus a fost în funcţie din 1565 pînă în 1577. (Zehner, Heimatbuch S.104). 1602 În timpul generalului Basta ard satul împreună cu biserica. (Klima, după *Pfr. Schuster, Bericht im LK Archiv*, 1870).
1622 Reconstruirea casei (donaţii). 1696 Sunt donaţi bani pentru montarea de sticlă la ferestrele căsuţei parohiale (*Pfarrstüblein*). 1740-1750 Alte lucrări de renovare. 1781 Turnul, casa parohială, casa predicatorului și ale 60 de case ard complet. (Klima, după *Pfr. Schuster, Bericht im LK Archiv*, 1870).
1821 Se construiesc bolţi la pivniţă și încă o cameră (Zehner/Gedenkbuch). Pentru că în 1865 vechea casă ajungea în lungime spre școală până la zidul terasei și prezenta pericol pentru locuitori / *lebensgefährlich*, noua casă a fost construită transversal între 1866-1867, în timpul preotului F. G. Schuster. Pe partea de V este o piatră de gresie cu inscripţia "von Grund auf erbaut im Jahre 1866" (Klima, *Mündlich Pfr. Seidner,* 1967). 1929, 1935, 1966 Lucrări de renovare. 1977 Biserica, turnul și casa parohială sunt vândute comunităţii ortodoxe. (Zehner, p.114)

DATA INVENTARIERE

04/08/2014

LOCALITATEA

SÂNGEORZU NOU

SANKT GEORGEN (DE)

SZÁSZSZENTGYÖRGY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Lechinţa, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Orașul, apoi Districtul Bistriţa

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Chiraleș

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, casă parohială ortodoxă

ACARETURI PĂSTRATE

Șopron (1866) modernizat, coteţe.

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajduri, șopron de lemne (1927), șură (1882).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Sankt-Georgen*. 1982.
ZEHNER, H. *Heimatbuch Sächsisch-Sanktgeorgen*. 1987
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Sângeorzu Nou, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular +foișor + verandă	1572; sec. XVII; 1866; XX	Aspect de conac, cu ornamentaţie clasicistă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Două tracturi paralele pe axa NV-SE.	6	P	pivniţă+P	3	2

ACOPERIȘ

În ape, coama paralelă cu faţada principală, învelitoare ţigle drepte, industriale. Două coșuri de fum. Streașină pe NV, NE și parţial se întoarce pe SE, cu intrados tencuit închis cu scândură. În rest, cornișă profilată. Intersecţie cu acoperiș în 3 ape al verandei de pe NV și a foișorului de pe latra lungă SE.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Verandă de acces NV, iniţial portic deschis cu 4 stâlpi de zidărie și antablament masiv, vitrat după 1977, cu acces frontal. Cerdac de lemn sub streașina acoperișului principal, pe faţada NE, se întoarce spre SE și se încheie în foișorul de lemn cu pazie grilaj lemn.

FERESTRE

Ferestrele sunt moderne, tâmplărie PVC și geam termopan, 1 canat cu luminator. La veranda de acces glasvand cu 2 ochiuri mobile la mijloc. Două ferestre în stânga verandei, o fereastră mică (baie) pe E, o altă fereastră mică și una normală pe latura scurtă V, alte șase ferestre spre vale (S), flanchează ieșirea pe foișor.

UȘI

Ușă principală de acces din lemn cu ochiuri de sticlă, 2 canaturi, luminator. Alături ușă de acces din lemn, cu luminator, la bucătăria de vară. Un alt acces de pe foișorul faţadei de S.

PIVNIȚE

Pivniţă parţială, sub tractul sudic. Bolţișoare de cărămidă pe arce dublouri.

PLANȘEE

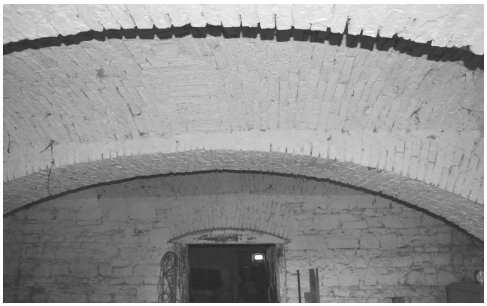
Interiorul nu a fost investigat. Conform preotului ortodox, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, planșee și șarpantă lemn, învelitoare ceramică. Construcţie cu parter și pivniţă parţială. Stare de conservare bună.
Casă cu suprafaţa construită de 375mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: BN-II-m-B-01698). Doi contraforţi mici pe NV.
Curte de 1.600mp și grădină de 3.456mp.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire aflată în aliniamentul de case de pe flancul V al str. Republicii, având alipită pe S casa vecinului. Către stradă zid de împrejmuire, mult retras de la fila faţadei. Poartă lemn înaltă, alipită zidului de N al casei, mai înaltă decât împrejmuirea, cu colţurile teşite. Portiţa pietonală decupată în cea carosabilă.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, în proximitatea acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă aliniată la strada Republicii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de E.

DATE ISTORICE

1556 Este menţionată o "veche curte parohială", în faţa căreia se află o fântână şi o berărie (*Brauhaus*). (Klima, după Teutsch Fr., *Kirchengeschichte* I/262)
1666 Un incendiul începe de la casa parohială şi se extinde la jumătate de sat. (Klima, după Qu.Kr. IV/107 şi IV/57)
1686 Parohia arde din nou, împreună cu alte 10 case. (Klima, după Qu.Kr.IV/109)
1769 Arde "locuinţa preotului". (Klima, după Qu.Kr.IV/395)
1776 Se construieşte o nouă casă parohială. (Inventar Neicov 1967)
1843 Casa veche, dărăpănată şi nelocuibilă, este reparată de meşterul constructor Horwath din Hălchiu. 1844 Se construieşte o şură acoperită cu paie, iar şopul de lemne devine grajd de cai. 1865 Şindrila de pe casa parohială este înlocuită cu ţiglă. (Lukesch, p.65)
1874 Se construieşte o nouă casă parohială, la nivelul solului, (Klima, după Herfurth, 1898/219, 526), cu ziduri de 1 klafter (189,65m), pivniţă boltită, camere ămpărţite corespunzător şi şarpantă nouă. Spre stradă rezalit neoclasic, spre curte 2 aripi noi (Lukesch, p.65)

DATA INVENTARIERE

30/08/2017

LOCALITATEA

SÂNPETRU

PETERSBERG (DE)

BARCASZENTPÉTER (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Sânpetru, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Braşov

CAPITLU BISERICESC

Ţara Bârsei

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială /

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă/cancelarie parohială

ACARETURI PĂSTRATE

Grajd (245mp) de zidărie, datat 1869, acoperiş în 2 ape. Şopron. În capăt Knechtstube (parţial păstrată).Bucătărie de vară (1776), transformată în 1956 în locuinţă pentru preotul pensionat Paulini, iar în 1996 în camere de oaspeţi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şura (1899) este demolată în 1960. Bucătăria de vară (96mp) este refuncţionalizată.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Petersberg.* 1982.
LUKESCH, H. Pfr. NÖSNER, K. LUKESCH, P. *Petersberg im Burzenland. Kurzchronik.* 2002.
STROE, An. A. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1996
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Braşov, Parohia Sânpetru, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În U.	1776; 1874	Aspect de casă urbană, ornamentaţie eclectică.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, după axa N-S.	12	pivniţă+P	pivniţă+P	3	3

ACOPERIŞ

În două ape, coama paralelă cu strada, intersecţie cu acoperişurile în două ape ale rezalitului spre stradă şi a celor două aripi spre curte. Învelitoare ţiglă cu colţ. Cinci coşuri de fum. Cornişă profilată. Lucarne mici, de tablă, 1 spre stradă, 1 spre biserică.

PINION

La rezalitul faţadei principale pinion triunghiular cu umeri şi atic de zidărie la coamă (cu inscripţie "*1874*"). Delimitat de cornişă profilată protejată de ţiglă cu colţ. 2 ferestre înalte şi înguste aşezate în ax. Spre curte pinioane teşite la aripile clădirii, delimitate de cornişe profilate, cu câte 2 fante.

PRISPE, LOGII

Pridvor modernizat, cu aspect de terasă, cuprins între aripile clădirii la curte. Balustradă metalică, scări laterale frontale cu trepte de beton.

FERESTRE

Ferestrele au fost micşorate în timpul lucrărilor de modernizare din 1979. Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi, oberlichturi, obloane lemn. Ancadramente de tencuială cu sohlbanc profilat, sprânceană tip cornişă, panouri de tencuială la parapeţi. Spre biserică (latura scurtă N) două ferestre oarbe flanchează o fereastră micşorată.

UŞI

Două accese de pe pridvor, cel din stânga, cu scară frontală, la locuinţa preotului, cel din dreapta cu intrare în aripa de S, la biroul parohial. Uşi moderne, cu geam termopan.

PIVNIŢE

Bolţişoare de cărămidă pe arce dublouri. Răsuflători orizontale spre stradă.

PLANŞEE

Planşee din grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, planşee de lemn, şarpantă lemn cu învelitoare ceramică. În 1979, în timpul reparaţiilor capitale, s-au turnat buiandrugi de beton deasupra ferestrelor noi şi s-a înălţat acoperişul. Azi casa se află în stare foarte bună de conservare, fiind renovată în 2016.
Suprafaţa construită 306mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţada la stradă cu ornamentaţie neoclasică, lezene cu bosaje pe flancuri, rezalit pe partea stângă, nivel pivniţă în uşor decroş. Curtea de 2.005mp, iar grădina de 8.440mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă lină pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire în L, aliniată cu faţada lungă la stradă, iese în evidenţă în şirul de case ce mărginesc strada pe partea de NV şi care sunt amplasate obişnuit, cu faţada scurtă la stradă. Parcelă dublă faţă de celelalte. Între casă şi vecinul din dreapta se găseşte poarta carosabilă în arc plin cintru decupată în zid înalt, încheiat în segment de arc. Alături portiţa.

DATA INVENTARIERE

14/10/2013

LOCALITATEA

SELEUŞ

KLEINALISCH (DE)

SZÁSZSZŐLLŐS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Zagăr, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Băgaciu OA

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, de cealaltă parte a drumului, vis-s vis de şcoală.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la strada principală DC63.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de SV.

DATE ISTORICE

1873-1875 Este construită o nouă casă parohială. (Klima, *Lokalaugenschein*, 1955). 1899 Aceeaşi casă are nevoie de reparaţii capitale. (Klima, după Jekeli, 1912/148). Conform curatorului Michael Krestel, vechea casă parohială era construită mai sus, în grădină, retrasă de la stradă. La dorinţa preotului de a avea casa la drum, a fost demolată cea veche şi ridicată casa actuală. În grădină se observă încă fundaţiile de piatră ale vechii construcţii. (Informaţii preluate de la faţa locului, 2014) Casă tradiţională cu faţade clasiciste (1873-1875; 1899), pivniţă+P, 5 încăperi, acoperiş 3 ape, coama paralelă cu strada, învelitoare ţigle solzi. Două coşuri de fum, câte unul pe fiecare latură a casei, în zona de coamă. Cornişă profilată. Streaşină lată spre curte. Pinion triunghiular la edicului de zidărie ce protejează intrarea în pivniţă, cu medalion în ax şi inscripţie "1875" de o parte şi de alta a acestuia. Antreu vitrat pe faţada lungă la curte (NV). Acces la locuinţă de pe latura lungă la curte (NE), prin antreu, uşă cu geam, flancată de ferestre. Acces la pivniţă de pe latura SE, prin edicul de zidărie, cu acoperiş în 2 ape. Un alt acces la pivniţă, mai recent, în axul faţadei principale (SV), uşă în 2 canaturi. Pivniţă marcată de brâu profilat, doar sub tractul spre stradă, bolţi a vela pe arce dublouri. Răsuflători orizontale spre stradă, încheiate în arc aplatizat.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Acareturi în prelungirea casei, adosate laturii la curte (SV-NE). Şopron (1875) de zidărie sub acelaşi acoperiş, în continuare un alt şopron (de lemn?), la cotă superioară din cauza terenului. Foişor de grădină, pe locul fostei case. Dispărute: Grajduri, şură.

STARE DE CONSERVARE

Medie, degradări la faţade provocate de umiditatea ascensională şi lipsa măsurilor de întreţinere, casa fiind nelocuită de mult timp. Suprafaţa construită 261mp. Curte de 2.996mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kleinalisch*. 1981
POSTĂVARU, I. Fişă de inventariere monumente istorice. 1994
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Mediaş, Parohia Seleuşu Mic, 1967

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă, cu latura lungă la stradă într-un front de clădiri cu latura scurtă la stradă. Zid cu poartă carosabilă din lemn, alături pietonală, din fier forjat. Amplasată pe parcelă cel puţin dublă ca mărime faţă de cele obişnuite, pe care s-a ridicat şi şcoala, în spatele casei. Acareturi pe latura de V a parcelei, dispuse în L.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, de cealalt[parte a drumului.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la strada desprinsă din DC58.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de S a parcelei.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1425 În timpul preotului Michael Donner se construieşte *die Parochial-Wohnung*. (Menning, http://www.gross-alisch.de/evkirche.htm). 1804 Preotul Johann Hermann se simte în casa parohială ca după cutremurul din Lisabona, din 1755. Într-o scrisoare către Magistrat, în care solicită ajutor pentru construirea unei noi case, notează: "Intrarea în casă este abruptă şi foarte periculoasă. Fiecare treaptă ameninţă să-l trimită în groapă pe cel ce intră(...). Din cauza deselor şi puternicelor cutrmure, zidurile sunt precum draperiile din templele lui Solomon, rupte de sus până jos". (Menning, http://www.gross-alisch.de/evkirche.htm). Vechea casă era retrasă de la stradă. Meşterul Winkler din Mediaş este însărcinat de preotul Hermann cu construirea unei noi case, la stradă, după moda vremurilor. 1805-1806 se construieşte casa actuală, renovată în 1908.
Casă (1805 - 1806; 1908) cu 9 încăperi, pivniţă+P, acoperiş 2 ape, coama paralelă cu strada, şarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi. 2 coşuri de fum, corniţă profilată. Pinioane teşite pe laturile scurte (E şi V). Pe V prevăzut cu trei guri de aerisire rectangulare verticale, pe E cu şapte fante de aerisire. Accesul se face de pe latura lungă la curte, trepte frontale. Un al doilea acces, la pod, se face prin uşa din flancul stâng. Ancadramente panouri profilate cu sprânceană la faţada principală.

DATA INVENTARIERE

13/05/2017

LOCALITATEA

SELEUŞ

GROSSALISCH (DE)

NAGYSZŐLLŐS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Daneş, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighişoara

CAPITLU BISERICESC

Băgaciu, OA

STATUTUL VECHI

sat iobag (Abaţia Koloszmonostor), apoi liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

Centrul Creştin Evanghelic Seleuş/camere oaspeţi

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Acaret transformat în 1963 în Camera Muzicanţilor renovată în 1979. În şopul teascului se amenajează garaj (1982). Fântână. Dispărute: Bucătăria de vară,cuptor de pâine (1912-1963). Şura (1972). Grajdurile.

STARE DE CONSERVARE

Bună, degradări ale finisajelor exterioare cauzate de umiditatea ascensională şi expunerea la intemperii. AC 288mp. Curte de 2.660mp, grădină de 5.805mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Grossalisch.* 1982.
SCHUSTER, A. *Gross-Alisch in Siebenbürgen. Familienbuch.* 1999.
MENNING, R. *Das Pfarrhaus in Gross-Alisch und seine Bewohner.* Pagina de internet a HOG Gross-Alisch. 2002/2007

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire rectangulară de 288mp suprafaţa construită, aşezată liber pe teren în pantă, paralel cu biserica. Casă retrasă din aliniamentul străzii, se remarcă prin dimensiuni. Spre stradă gard de zidărie cu protecţie cărămidă. Împreună cu biserica și școala formează centrul istoric al localităţii.

DATA INVENTARIERE

21/03/2015

LOCALITATEA

SELIŞTAT

SELIGSTADT (DE)

BOLDOGVÁROS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Șoarș, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Provincia Sibiu / Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Surogatia Cincu - Kosd

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

centru de tineret

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV, în proximitatea bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 25m de la drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, amplasare liberă pe parcelă.

DATE ISTORICE

1461 Stephan, decanul capitlului Rupea (*Kosd*) și paroh la Movile, declară în faţa martorilor că groful Nikolaus din Retiș și-a însușit o curte a bisericii Sfântul Nicolae din Seliștat. De faţă sunt, printre alţii, plebanul Dominicus din Selișat (*Dominicus plebanus de Felici loco*)și nobilul Michael din Retiș. (Klima, după Ub.VI-3249-98)
1854 Un incendiu distruge toate acareturile casei parohiale și ale casei predicatorului, care sunt reconstruite anul următor. (Klima, după *Gedenkbuch*, S.43)
1871 Curtea parohială este unită cu cea a predicatorului, învecinată. (Klima, după *Gedenkbuch* II/4)
1893 este construită casa actuală (Klima, după *Gedenkbuch* ,S.1)
Deoarece satul face parte din capitlul Cincu-Rupea (*Schenker-Kosder Kapitel*), preotul primește decima întreagă. În 1588 o pătrime pare a fi arendată principelui, mai apoi fiscului. (Klima, după Müller, G.E., *Archiv*, 48/131 și Grimm, *Urbarialwesen*, Wien, 1863/203)

ACARETURI PĂSTRATE

Șopron pe zidul de incintă al bisericii (sec. XVIII).

ACARETURI DISPĂRUTE

Șură (sec.XIX), grajduri (sec. XVIII).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Seligstadt.* 1981.
*Topografia monumentelor din Transilvania: Județul Brasov:*2002
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Seliștat, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1893	Stil eclectic, faţade modificate.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi paralele pe axa E-V, camere în anfiladă.	6P + 6E	pivniţă+P+M	P+M	3	3

ACOPERIŞ

Acoperișul a fost supraînălţat, pentru a face loc camerelor de la mansardă. În 2 ape, asimetric, învelitoare ţigle solzi, ferestre tip velux.Atic de zidărie pe faţadele scurte (E și V). Cornișă profilată, supralărgită la traveele de S ale faţadei spre stradă.

PINION

Triunghiulare asimetrice pe faţadele scurte E și V. Pe V pinion delimitat de cornișă parţială. 2 ferestre înalte și înguste (arc în plin cintru) flanchează una mai mare. Sohlbanc continuu, imitaţii de console tip bolţari. La vârf, pe ambele pinioane, 2 nișe triunghiuri dreptunghice. Pe E 3 ferestre mici orizontale.

PRISPE, LOGII

Traveea de N, care creează asimetrie, a fost iniţial un cerdac deschis, acoperit prin prelungirea apei principale. Acum închis cu zidărie și ferestre, servește ca hol de distribuţie pentru camere și acces către pivniţă.

FERESTRE

Ferestre înalte, două canaturi, oberlichturi, obloane lamele lemn. Sohlbanc continuu formează un brâu, dublat la nivelul pivniţei, între brâuri friză decorativă cu dreptunghiuri orizontale. La pivniţă ferestre mici, în segment de arc, aproximativ pătrate, 1 canat.

UȘI

Acces exterior pivniţă pe N, două intrări separate, o ușă în două canaturi, lemn, deschidere exterior. Cealaltă ușă lemn, un canat. Două intrări în casă pe E, uși interioare panouri lemn, unele cu luminatoare. Accesul principal, stânga, protejat cu copertină cu ţigle solzi. Două accese de pe N și 1 din interiorul casei, de pe E.

PIVNIŢE

Nivel pivniţă marcat cu brâu profilat, bosaje în câmp, lezene cu bosaje marchează flancurile celor 2 Travee de S. Planșee drepte și bolţi stelate de cărămidă.

PLANȘEE

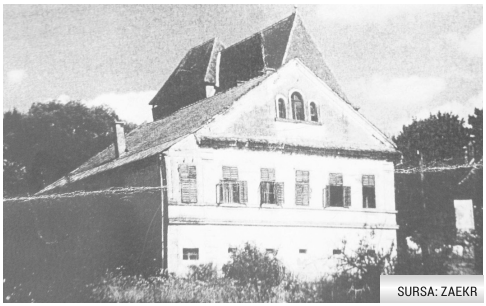
Tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Clădire din zidărie de cărămidă cu planșee de lemn, șarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi. Aflată în stare de conservare foarte bună, folosită permanent ca centru de activităţi pentru tineri și copii.
Casă construită în etape, pridvorul de pe N a fost ulterior zidit și înglobat în partiul casei, servind azi ca hol de distribuţie.

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţada principală împărţită în două registre delimitate de pilaștri aplatizaţi, cu abace.
Curte de 1.185mp și grădină de 7.313mp.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie E-V.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire în L datorită camerei alungite dinspre SE, amplasat liber pe parcelă mare de teren, în pantă. Împrejmuire cu gard de lemn la stradă, poarta flancată de stâlpi de zidărie cu pinacluri și portița decupată în zid. Retrasă în spatele șirului de case, în zona grădinilor, accesibilă pe uliţa ce urcă la biserică.

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SV, mai jos de aceasta.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la uliţa bisericii, 200m de la DC61.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura de N.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1755 Despre casa parohială se menţionează că în partea de N a acesteia s-a construit o cameră boltită, de la pamânt în sus. Mai târziu, în timpul preotului Haner (1764-1792), se menţionează că o cameră în ruină a fost reparată. (Weber, după *Gedenkbuch*, S.171). Este vorba, probabil de o parte mai veche a casei, care ar putea data din secolul al XVII-lea. Această parte mai veche a casei constă din 2 camere cu pivniţă. Și camera boltită avea pivniţă. (Weber, p.585). 1820 Noul preot face reparaţii capitale la casă, pivniţele sunt boltite, casa extinsă cu 2 spre E, fără pivniţă. În 1948 noul preot găsește casa ocupată de 59 de persoane. (Weber, p. 585-586). Casă construită în mai multe etape, iniţial cele două camere de SV, prelungite ulterior cu încă una spre N, apoi tractul de E., baroc popular (sec.XVII; 1755; 2/2sec.XIX, 1956), 6 încăperi, pivniţă+P, acoperiș 2 ape, coama perpendiculară pe faţada N. Șarpantă lemn, învelitoare ţiglă solzi. 2 coșuri de fum. Pinioane teșite pe laturile scurte, delimitate de cornișă profilată cu protecţie ţiglă. Pe N 2 ferestre dreptunghi înalt flancate de 2 oculuși mici, pe S pinion jumătate în decroș. Pridvor din 1956, cu trepte laterale și podest beton, acoperiș 1 apă din tablă, balustradă metalică. Bolți de cărămidă semicilindrice. În sat o curte are mai multe locuinţe, chiar până la 8, pentru a se limita cunatumul muncii pe moșia nobiliară, calculat pe curţe, nu pe familie.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

SENEREUȘ

ZENDERSCH (DE)

SZÉNAVERÖS (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Bălăușeri, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava / 13 sate

CAPITLU BISERICESC

Bălcaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

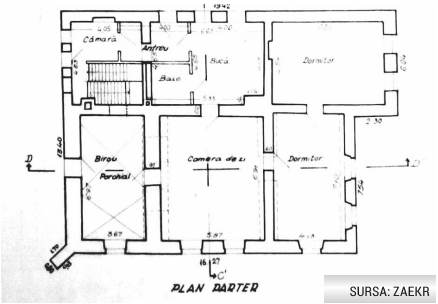
Bucătărie de vară, șopron, coteţ. Sală de catehizare. Acareturile se află pe latura de S și de V a parcelei. Dispărute: șura.

STARE DE CONSERVARE

Medie, degradări ale finisajelor exterioare cauzate de intemperii și umiditate ascensională

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Zendersch.* 1982
JENEI, D. *Fișă de inventariere monumente istorice.* 1994
WEBER, G und R. *Zendersch Eine siebenbürgische Gemeinde im Wandel.* 1985
Planuri arhiva ZAEKR. HENNING, SCHULLERUS, 1977. Fond 400/141

SURSA: ZAEKR

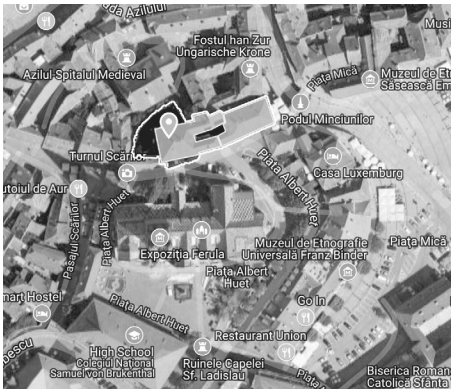
CARTE POȘTALĂ

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie spre N, apoi cădere bruscă.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Complexul parohial formează latura de N a Pieţei Huet. Patru corpuri de clădire, construite în etape diferite, închid o curte interioară. Casa parohială (corp1) este continuată cu corp2 (include şi poarta de acces în curte), apoi corp 3 (fosta casă a predicatorilor). Corpul 4 închide latura de N a curţii şi înglobează un fost turn de apărare.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, parţial pe centura de fortificaţie a oraşului.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

În Piaţa Huet.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Grădină mică pe latura de V şi parţial N.

DATE ISTORICE

Fragmente din substructurile casei parohiale datează din perioada romanică. (Reissenberger, p.24)
1309 În legătură cu procesul dijmelor a mai multor capitluri săseşti împotriva Episcopului de Alba, este menţionat plebanul Georg din Sibiu, prima atestare documentară cu nume de preot local. (Klima, după Ub.I-314-273)
1502 Din timpul preotului Johannes de Alţâna datează portalul gotic de piatră al casei parohiale. Deasupra se află blazonul lui, înconjurat de un trifoi cu 4 foi. Un leu răsare cu jumătate de corp dintr-o coroană. Cu piciorul drept ţine o cruce. Deasupra se află un braţ cu armură. În fiecare colţ al trifoiului se află câte un cap masculin. Deasupra ancadramentului uşii se află inscripţia: "*Arma Johannis de Olczna que Cesar Friedricus dedit addidit crucem hierosolima sancta Alma Roma firmavit anno domini 1502*". (Klima, după Teutsch, Kirchengeschichte, I/76)
1547 Predicatorii locuiesc în curtea parohială şi tot acolo iau şi masa, pentru care primarul contribuie cu 22 de guldeni/ "*mensa sacellanorum*". (Klima, după Herberth, p.42)
1808 După acest an este înlocuit acoperişul înalt, cu olane, cu unul în patru ape, cu coama paralelă cu faţada. (Topografia Monumentelor, Municipiul Sibiu, p.100)

DATA INVENTARIERE

04/05/2017

LOCALITATEA

SIBIU

HERMANNSTADT (DE)

NAGYSZEBEN (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Sibiu, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

casă parohială

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială, cancelarie; camere oaspeţi, comerţ

ACARETURI PĂSTRATE

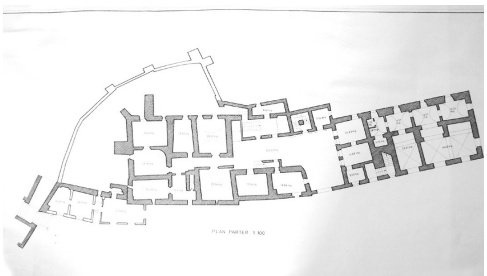
Casa nu a avut acareturile obişnuite unei gospodării. Astrăzi nu se păstrează nici un fel de acareturi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şopron de lemne şi şopron de care.

BIBLIOGRAFIE

SIGERUS, E. *Vom alten Hermannstadt*. 1928
NIEDERMAIER, P. *Geneza oraşelor medievale în Transilvania.* 2016
THALGOTT, E.M *Hermannstadt. (...)* 1934
Planuri arhiva ZAEKR şi arhiva Parohiei C.A. Sibiu.
FABINI, H. *Gotik in Hermannstadt*. 1989
REISSENBERGER, L., *Überreste der Gothik und Renaissance an Profanbauten in Hermannstadt, Hermannstadt*, 1888

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XIII-XIV, 1502, XVIII, XIX	Nucleu gotic, faţadă sobră, portal gotic târziu cu elemente renascentiste.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
Partiu complex, rezultat din etape succesive de extindere.	7pivniţă1+5pivniţă2+5P+5E	pivniţă1+P+E	pivniţă1+pivniţă2+P+E	3	3

ACOPERIŞ

În patru ape, învelitoare ţiglă solzi, şarpantă lemn de factură barocă (sec. XIX). Trei coşuri de fum. Câte o lucarnă semicirculară pe apa spre piaţă (S) şi pe cea de V. Cornişă profilată. Acoperişul de azi a înlocuit după 1808 o şarpantă înaltă, cu pantele abrupte.

PINION

Nu are. Într-o vedută din 1808 casa apare ca având pinion ascuţit, tipic goticului, cu două fante de aerisire.

PRISPE, LOGII

Cursivă la etaj pe E, care se prelungeşte în L la corpul 2. Cu acoperiş individual, parţial sub streaşina corpului 4. Parapet din lemn şi ferestre. La parter cursivă din lemn (intervenţie recentă), în L spre corpul 2, cu balustradă fier forjat. Balcon pe V, la etaj.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală şi unele cu deschidere spre interior, cu oberlichturi. Spre curte, faţada E, o fereastră a fost tranformată în uşă, odată cu construirea cursivei de la parter. Pe faţada spre piaţă (S) ferestre cu tâmplărie lemn cu geam termopan, cu oberlichturi. Ancadramente de piatră cu colţuri evazate la P, ancadramente baghete încrucişate şi ancadramente late de piatră la E.

UŞI

La pivniţa 1 uşi scunde, unele în arc în plin cintru. La pivniţa 2, la încăperea mică, din centrul casei, de unde porneşte o scară ce făcea legătura cu pivniţa 1, ancadrament de piatră în arc în plin cintru. Acelaşi tip de ancadrament şi la trecerea dintre încăperea de NV spre S. Acces principal pe faţada S, cu portal gotic târziu (1502), suprapus de blazon şi inscripţie. Uşi interioare tăblii de lemn, feronerie de sec. XVIII.

PIVNIŢE

Pivniţe suprapuse pe partea de N. La nivelul 1 bolţi semicilindrice cu penetraţii şi tavane pe grinzi masive de lemn la cele două încăperi ale nucleului gotic. La pivniţa 2, bolţi în cruce romanică şi semicilindrice.

PLANŞEE

La parter, traveea de V şi camera din dreapta intrării cu bolţi în cruce, cu medalion qvadrilobat le camera mediană. Sala prezbiteriului cu tavan drept, tencuit. La etaj tavane tencuite, cu medalioane şi stucaturi la camera mediană V şi la cea de SE.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Pivniţe de piatră şi de cărămidă, suprapuse parţial, bolţi de cărămidă la pivniţe şi la parter, planşee lemn la parter (parţial) şi la etaj, şarpantă lemn de factură barocă, învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, casă restaurată în 2007, când au fost decopertate şi puse în valoare fragmente de frescă pe faţada principală şi ancadramente de piatră.

ALTE DETALII REMARCABILE

În pivniţa 1, în camera de NV a primei case, fragmente de frescă. În camera adiacentă (S) fragmente din vatra deschisă. În încăperea mediană din tractul V la pivniţa 2 (sub camera cu vatră), nişă biforă în ogivă, pe peretele ce desparte cele 2 camere cu ancadramente de piatră. Pe faţada spre piaţă nişe rectangulare şi o nişă semicirculară cu fragmente de frescă.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XIV-1/2 sec.XV; XIX-XX	Gotic.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	2pivniţă+2P+3E	pivniţă+P+E	pivniţă+P+E	3	1

ACOPERIŞ

În trei ape, învelitoare ţigle solzi, un coş de fum. Cornişă profilată. Pe partea de E: poartă+etaj, acoperiș în două ape prelungit din acoperișul corpului 3, coama mai scundă.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Logie la etaj, pe faţada N, în continuarea celei de pe corpul 1, cu acoperiș individual, parapet din lemn și ferestre. La parter cursivă de lemn în continuarea celei de la corpul 1, scări laterale de piatră, balustradă fier forjat.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi două ochiuri. Ferestrele de la etaj cu obloane lamele lemn. Ferestrele parterului la înălţimi diferite, ferestrele etajului corpului principal la cotă mai înaltă decât cele de deasupra porţii.

UȘI

Acces principal în clădire de pe cursiva de la parter. Uși tăblii de lemn cu feronerie de sec. XVIII. Acces la pivniţe direct din curte.

PIVNIȚE

Pivniţe sub casă, două compartimente, cel spre poartă acoperit cu placă de beton, celălalt cu boltă în cruce. Răsuflători orizontale spre piaţă.

PLANȘEE

Boltă în cruce romanică la încăperea de V (parter). În restul casei tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Pivniţe de cărămidă, cu planșeu de beton, bolţi de cărămidă la parter, planșee lemn la etaj, șarpantă lemn, învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, casă restaurată în 2007.

ALTE DETALII REMARCABILE

Corp construit în mai multe etape, partea de V, lângă corpul 1, mai veche, cu ferestrele parterului la înălţimi diferite. Etajul de peste poartă la altă înălţime. Acces în curtea parohială prin poartă în arc aplatizat (ţine de acest corp de clădire), din tăblii de lemn, cu pietre de protecţie roată.

CORP 3

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	XIV-1/2XV(?); 1860-1866	Posibil nucleu gotic, fațade de factură clasicistă.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	10P+8E	P+E	P+E	5	2

ACOPERIȘ

Acoperiș în patru ape, învelitoare țigle solzi, trei coșuri de fum, lucarne semicirculare pe toate apele. Șarpantă lemn. Cornișă profilată.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Nu are. Scară interioară, în 2 rampe, care asigură comunicarea între niveluri.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi două ochiuri. La parter ferestre cu deschidere spre interior, protejate cu grilaj metalic. Pe fațada de E și la prima fereastră de pe S, obloane din tăblii de lemn. Fereastră oarbă pe E, între cele două cu obloane.

UȘI

Acces principal pe fațada S (din piață), ușă în două canaturi, protejată de obloane metalice. Alte două uși în două canaturi, pe aceeași fațadă (acces la spațiile comerciale), au obloane de lemn. Un acces mai nou pe fațada V, din curte. Comunicare la etaj cu corpul 4 și cu 2. Uși interioare tăblii de lemn, o parte cu feronerie de sec. XVIII- început de sec. XIX (broasca aplicată pe ușă).

PIVNIȚE

Nu are pivnițe.

PLANȘEE

La parter bolți în cruce spre stradă și semicilidrice cu penetrații în tractul de N. La etaj planșee drepte, tavane tencuite, cu fragmente de pictură.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Bolți de cărămidă la parter, planșee lemn la etaj, șarpantă lemn, învelitoare ceramică. Fațadă cu bosaje, asize egale la parter și alternate (lat-îngust) la etaj. Stare de conservare foarte bună, casă restaurată în 2007.

ALTE DETALII REMARCABILE

Construită pentru a servi drept locuință predicatorilor și casă de oaspeți. La parter a existat spațiu comercial de la mijlocul sec. XIX. Aici a funcționat băcănia lui Johann Billes (1868-1912), urmată de magazinul de delicatese a lui Andreas Barth. Din 1935 spațiul a fost ocupat de magazinul lui Hermann Kailan care vindea articole pentru casă până după război când a fost naționalizat.

CORP 4

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Poligonal neregulat.	început de sec.XIV; sec.XIX-XX	Nucleu gotic, elemente istoriciste (1900).

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, cu nod de circulaţie	3pivniţă+2P(+dependinţe)+2E (+dependinţe)	pivniţă+ P înalt+E	pivniţă+P+E	3	1

ACOPERIŞ

În două ape peste tractul spre curte, cu etaj. O apă peste încăperea de pe N (doar parter). 1 apă, spre curte, peste casa scărilor (acoperiș în pupitru, peste fost turn de apărare). Învelioare ţigle solzi, panouri solare spre curte.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Cursiva parterului înalt al corpului principal se închide pe faţada la curte a acestui corp, de unde se poate accede într-un hol de distribuţie către corpul 1 și către corpul 4.

FERESTRE

Ferestre cu deschidere spre interior, două canaturi patru ochiuri, oberlichturi două ochiuri. Pe partea dreaptă, deasupra uşii, goluri amplasate asmietric, în zona scării ferestre mici, "împuşcate". O fereastră în două canaturi la etaj.

UȘI

Acces principal din curte (faţada de S) la nivelul solului, către casa scării, de unde se ajunge, spre V, în corpul 1, iar spre E în corpul 3. Un alt acces de pe cursiva parterului. Uși interioare din tăblii de lemn.

PIVNIȚE

Pivniţă la nivelul solului, cu aspect de parter. Coboară sub tractul de V, cu scară către pivniţa 2 a corpului 1, acoperită cu bolţișoare pe șine metalice. Restul pivniţei la nivelul solului, conţine casa scării și spaţii de depozitare.

PLANȘEE

Planșee drepte, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Clădire cu pivniţă la nivelul solului (poate fi considerată și parter), cu parter și etaj. Bolţi de cărămidă la parter, planșee lemn la etaj, șarpantă lemn, învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, casă restaurată în 2007.

ALTE DETALII REMARCABILE

Înglobează fragmente din centura III de fortificaţie, un turn exterior al unui pasaj (Niedermaier, pg.177), acoperit în pupitru. Diferenţe între faţada părţii de V și cea de E, cornișe la niveluri diferite, faţadele tratate diferit, cea de V simplă, cea de E tratată la nivelul pivniţei cu imitaţii de mașiculiuri.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia S-N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire monumentală cu 3 niveluri (260mp la sol), în proximitatea Turnului Pielarilor (NE), a Turnului Cositorarilor (SE) şi a zidului de E al fortificaţiei. Pe parcelă se afla casa predicatorului şi o capelă, din care se mai păstrează doar un rest de zid, lângă scara acoperită, la str. Cositorarilor. Spre stradă zid de piatră şi cărămidă, poartă fier forjat.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE de Biserica din Deal, la poalele dealului şcolii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 20m de la str. Cositorarilor.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Pe latura de E, în proximitatea zidului de fortificaţie.

DATE ISTORICE

1309 În legătură cu procesul dijmelor a mai multor decanate săseşti împotriva capitlului Alba, ca reprezentant al capitlului Saschiz este menţionat şi *pleban Johannes de Schesburg*. (Klima, după Ub.-I-314-240)
1538 În "*capela*" din curtea parohială se ţin dezbateri pe tema religiei, din ordinul regelui Johann Zapolya. Acesta, împreună cu secretarul său, Anton Verantius, sunt primiţi de preotul Lukas Roth în casa parohială. (Klima, după Teutsch, Fr. *Kirchengeshichte* I/214 *und Quellen Kronst.* II-638)
1562 Regele Johann II Zapolya stă la Sighişoara 3 luni, timp în care locuieşte în casa parohială. (Klima, după *Schässburger Chronik*, S.23)
1684 *Anno 1684 ist die Siechenkirch sampt der Pfarrsstuebe auss der alten ruin erbauet worden und hoc anno mit einem Pfarr- und Schullmeister versehen worden*. (Klima, după J. Krempes, *Notar im Stadtbuch. Trauschenfels E.: Magazin for Gesch...*.1859/106)
1846 Se construieşte casa parohială. În vechea curte parohială, unde s-a construit casa de azi, existau două capele în formă de cruce, aşezate una peste alta, care au fost folosite în cele din urmă ca acareturi. (Schuller R. 1934/35)

DATA INVENTARIERE

14/08/2017

LOCALITATEA

SIGHIŞOARA

SCHÄSSBURG (DE)

SEGESVÁR (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Sighişoara, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighişoara

CAPITLU BISERICESC

Saschiz

STATUTUL VECHI

târg, oraş

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă şi cancelarie parohială

ACARETURI PĂSTRATE

Grajd şi remiză transformate în depozit şi garaj în 1856. În curte se găseşete casa capelanului (sec. XIX), reconstruită pe locul vechii şcoli (sec. XVI).

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajd şi remiză transformate în depozit şi garaj în 1856.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schässburg*. 1984
Topografia monumentelor din Transilvania. 4.1. *Mun. Sighişoara*. 1995
BRANDSCH, H.H., HELTMANN,H., LINGNER, W. *Schäßburg. Bild einer siebenbürgischen Stadt*. 1994.
SCHULLER, R. *Alt-Schäßburg. Kulturhistorische Skizze*. 1934.
Planuri arhiva Siebenbürgen Institut, Gundelsheim.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular cu mic corp pe NV	1846	Aspect de vilă urbană, decoraţie eclectică, ornamentaţie neogotică.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
3 tracturi paralele, inegale, pe direcţia NE-SV.	Iniţial 5P+5E+dependinţe, azi 7P+5E+dependinţe	pivniţă+P+E	pivniţă+P+E	3	2

ACOPERIŞ

Acoperiș tradiţional, în două ape, coama perpendiculară pe faţada principală. Învelitoare ţiglă solzi, șarpantă lemn. Două coșuri de fum în zona coamei. Cornișă profilată.

PINION

Pinioane teșite pe NE și SV, fiecare cu câte două ferestre mari, înalte, în arc frânt, cu obloane lemn și pe flancuri cu câte două goluri circulare mici.

PRISPE, LOGII

La etaj, pe SV, balcon placă de beton pe console de beton, parapet fier forjat, cu acoperiș 1 apă, plexiglas pe șarpantă lemn. Peste intrare balcon mai lat, parapet beton. Pe faţada NV scară de lemn acoperită.

FERESTRE

Tâmplărie modernă cu geam termopan. La parter ferestre în 2 canaturi, 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri. La etaj ferestre în 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 4 ochiuri. Pe SE câte o fereastră oarbă la fiecare nivel. Pe NV ferestre într-un canat cu 6 ochiuri de geam. Ferestrele de la etaj au deasupra o frizã cu 3 rozete qvadrilobate. Fiecare fereastră este încadrată într-un registru format din pilaștri aplatizaţi și brâie orizontale.

UȘI

Acces principal pe faţada SV, în ax, trepte laterale, protejat de balconul etajului. Un al doilea acces la locuinţa aflată la etaj, cu scară laterală pe faţada NV, două rampe, acoperită într-o apă. Acces la pivniţă din interior, din casa scării. Un al doilea acces din exterior, de pe latura SE, în arc în plin cintru.

PIVNIŢE

Răsuflători de forme diferite (orizontale rectangulare și în segment de arc) și la înălţimi diferite. Nivel pivniţă în decroș, marcat de brâu profilat. Bolţi de cărămidă semicilindrice și bolţi a vela în tractul îngust, pe V.

PLANȘEE

Grinzi de lemn, tavane înalte, tencuite.

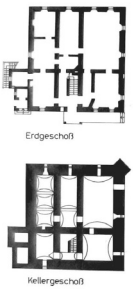
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, clădirea funcţionează ca locuinţă a preotului, cancelarie parohială și camere de oaspeţi.
Casă cu amprenta la sol de 280mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Casa a fost construită după planurile arh. Samuel Teutsch. Faţadele către stradă și către zidul de fortificaţie (NE și SE) sunt bogat decorate, cu muluri neo-gotice aplicate deasupra ferestrelor de la parter.
Curte de 1.950mp și grădină de 4.122mp

DECLIVITATE TEREN

Pantă ușoară pe direcţia N-S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Un corp de clădire amplasat liber pe parcelă generoasă de teren, retras de la stradă, în spatele bisericii. Împrejmuire cu gard de plasă metalică prinsă de stâlpi metalici. Împreună cu biserica, școala și casa predicatorului formează centrul localităţii, aflat la intersecţie de drumuri.

DATA INVENTARIERE

26/06/2017

LOCALITATEA

SIGMIR

SCHÖNBIRK (DE)

SZÉPNYÍR (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

oraș Bistriţa, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistriţa

CAPITLU BISERICESC

Bistriţa

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

nelocuită, în curs de renovare

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, formează un triunghi cu aceasta și cu școala.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

80m de la stradă secundară și 230m de la DJ151.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, amplasare liberă pe teren.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1836 În timpul preotului Andreas Theil (1826-1845) este construită casa parohială, cu ziduri groase de 70cm și 2 pivniţe mari. Casa veche, care se afla pe același loc, a fost demolată cu puţin timp înainte de începerea celei noi. (Zehner, p.44). Deoarece școala săsească trebuia să devină cămin cultural, casa parohială este dotată cu instalaţii de către statul român și transformată în școală. Modificările au presupus închiderea accesului central de pe fațada de S și transformarea lui în fereastră, deschiderea unui nou acces pe N, demolarea cerdacului care însoţea fațada N pe toată lungimea, închiderea accesului de V. (Zehner, p.89)
Construcţie tradiţională (1836), fațade clasiciste, acum modernizate, pivniţă + P, acoperiș 4 ape, coama paralelă cu fațada principală, învelitoare ţigle industriale, șarpantă lemn. Streașină îngustă, 2 coșuri de fum. Pe fațada lungă la curte pridvor pe placă de beton, stâlpi de ţeavă metalică, acoperiș de tablă pe profile metalice. Inițial acces principal în axul fațadei de S (azi închis, ușa transformată în fereastră). Un al doilea acces de pe fațada opusă (N), de pe pridvor, ușă în ax, trepte frontale. Fațada principală tratată asemănător cu cea a casei parohiale din Budacu de Jos, rezalit median, ferestre în arc în plin cintru (azi zidite, arcul în plin cintru păstrat ca nișă de ancadrament).

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

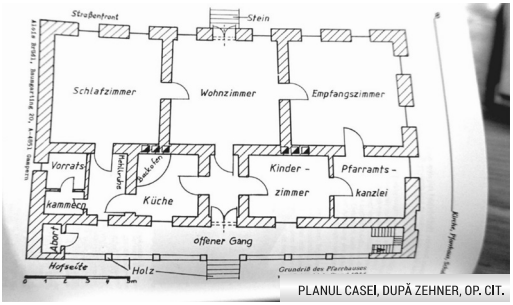
Nu au putut fi observate eventuale acareturi păstrate. În partea de V a curţii se găseau grajdurile cailor și vitelor, remiza carelor și un nivel spaţios pentru fân, construite în 1866,o șură în grădină și fântână cu ciutură. (Gedenkbuch 1874)

STARE DE CONSERVARE

Mediocră, degradări cauzate de umiditate la fațade și degradări structurale (crăpături pe toată înălţimea casei pe fațada de E.).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Gemeinde Schönbirk*. Neppendorf, 1984.
ZEHNER, H. *Schönbirker Heimatbuch. Ein gang durch die Geschichte eines kleinen sächsischen Dorfes im Nösnergau in Siebenbürgen*, 1981

PLANUL CASEI, DUPĂ ZEHNER, OP. CIT.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia S-N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Construcţie în L: corpul 1 (80mp), presupus fost turn de apărare; corpul 2 (196mp), perpendicular pe 1, este casa parohială, cu acces prin logia alipită pe E. Împrejmuire cu zid pe laturile N, V, S, acces pe N cu poartă carosabilă în arc aplatizat, flancată de contraforţi. Alături poartă pietonală lemn. Curte de 1.999mp și grădină de 9.700mp.

DATA INVENTARIERE

26/02/2015

LOCALITATEA

SLIMNIC

STOLZENBURG (DE)

SZELINDEK (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Slimnic, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La E, de cealalte parte a potecii ce urcă la cetate.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 57m de la DN14, peste pârâu.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Retrasă pe latura de V a parcelei.

DATE ISTORICE

1429 În camera mică a casei parohiale a bisericii Sf. Bartolomeu din *Stolczmburg* sunt adunaţi, de către un notar public, *discreti viri Michael Höckerling, Clos Budendorfer, Frittchin Gäbil et Michil Locke parochiani iurati et patroni ecclesiae praedictae sancti Bartholomei apostoli*. 1659 Rakotzi îl trimite pe preotul G. Klockner la Sibiu, ca să ceară orașului să se predea. Cererea este respinsă, preotul se teme să se întoarcă la Slimnic, Rakotzi jefuieşte curtea parohială. (Klima, după *Archiv* 10/56)
În curtea parohială au fost descoperite în 1905 urmele unui turn de apărare și a unei clădiri aparent monastice, cu 7 chilii și sală. Zidul cetăţii, construit între 1500-1525, trecea prin peretele S al casei de azi (pe atunci servea drept bastion), continua pe lîngă poteca de lîngă casă, zidul de piatră fiind încă vizibil, urca către casa predicatorului, pe lângă zidul de S al bisericii, prin grădina predicatorului, apoi către și prin grădinile vecinilor și se unea cu zidul cetăţii în dreptul turnului S. În 1864 casa capătă aspectul de azi. Turnul, care se afla în faţa casei parohiale, este tot atunci legat cu casa și adus sub același acoperiș. Camera mare spre stradă, "camera turnului", servea probabil drept capelă. Pivnița a fost probabil construită pentru servicii religioase (arc din piatră la intrare, arc de triumf?) (Klima, 1963)

ACARETURI PĂSTRATE

Anexele se găseau pe latura de N a parcelei. Coșar porumb. Șopron de lemn cu, acoperiș 2 ape. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șura, grajd (demolate acum mai bine de 20 de ani, după preotul Seidner, care locuiește în casă de mai bine de 30 de ani).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evang. Kirchengemeinde Stolzenburg (Slimnic). Hermanstädter Kapitel.* 1981
SABĂU, N. *Fișă inventariere monumente istorice.*
Planuri din arhiva ZAEKR. SONNTAG, 1955. HENNING (an indescifrabil).
PLATTNER, J. *Führer auf der Stolzenburg.* 1908

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XVII; 1864; 1977;	Neogotic.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Două tracturi paralele.	4 P + 1 E	P+E	P+E	2	2

ACOPERIȘ

În două ape, coama perpendiculară pe fațada principală, învelitoare țigle solzi, șarpantă lemn eclectică, cu îmbinări cu cuie de lemn. Cornișă profilată încheiată cu brâu rotunjit.

PINION

Pinion monumental pe N, triunghiular cu 4 ferestre înalte și înguste, așezate în cruce, decorate cu arhivolte arc aplatizat din bolțari de tencuială. Dublat de pinion în trepte, cu 6 goluri în arc în plin cintru (4 dintre ele suprapuse ferestrelor podului), arhivolte din bolțari de tencuială.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

La parter 4 ferestre (2 N+2E) în 2 canaturi 6 ochiuri, oberlichturi 4 ochiuri, decupate în firidă încheiată în segment de arc. La etaj, pe N, ferestre duble, 2 canaturi, oberlichturi, obloane lemn. Decupate în firide în arc aplatizat cu sprânceană din bolțari+ sohlbanc și dublate de o firidă mai mare, în arc în plin cintru, cu sohlbanc și arhivoltă de bolțari de tencuială. Pe E și V câte 2 ferestre cu obloane, în firidă cu arhivoltă.

UȘI

Pe latura E la curte, două uși de acces la primul nivel. La traveea de nord ușă în 2 canaturi, scânduri dispuse oblic, deschidere spre interior. La traveea de sud ușă în 2 canaturi inegale, din scânduri dispuse oblic, deschidere spre exterior. Ușă interioară la "camera turnului" din tăblii de lemn orizontale și verticale.

PIVNIȚE

La corpul 1 (fostul bastion?) nivelul pivniței este de fapt un parter, la nivelul solului, deși ușile de acces sugerează o pivniță.

PLANȘEE

Nivelul inferior cu 2 travee, fiecare cu câte 2 compartimente acoperite cu bolți a vela tencuite. Nivelul superior, camera turnului, nu a putut fi vizitată. Din câte s-a văzut în pod, planșeul este grinzi de lemn.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolți de cărămidă, planșeu pe grinzi de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică, pinion de zidărie. Stare de conservare mediocră, degradări structurale vizibile la bolțile și pereții parterului și la elementele șarpantei, învelitoare pe alocuri neetanșă, degradări ale finisajelor, cu excepția capelei de la parter (traveea S), recent renovată.

ALTE DETALII REMARCABILE

Deși datele istorice vorbesc de existența unui bastion pe locul corpului 1, nu s-au putut identifica elemente ale acestuia. Presupunem că bastionul a fost demolat, iar corpul nou construit a păstrat doar vechea denumire, de cameră a turnului. Corp cu amprenta la sol de 80mp, acces prin corpul 2.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XVII; 1864; 1977	Neogotic

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
2 Travee paralele pe axa N-S.	4 pivniță + 5P	pivniță+P	P	2	3

ACOPERIȘ

În două ape, învelitoare țigle solzi, șarpantă lemn cu cuie de lemn. Coama perpendiculară pe corpul 1 (axa pe direcția N-S). Cornișă profilată încheiată cu brâu rotunjit (același tip de brâu găsim și la Șercaia). Șarpantă lemn tip eclectic. Două coșuri de fum

PINION

Pinion triunghiular pe N, cu 4 ferestre înguste înalte așezate în triunghi, cu arhivolte arc aplatizat din bolțari de tencuială. Dublat de pinion în trepte, cu 5 goluri în arc în plin cintru (4 dintre ele suprapuse ferestrelor podului), arhivolte din bolțari de tencuială. Pe S 5 fante verticale înalte pe pinion triunghiular.

PRISPE, LOGII

Perpendicular pe E, logie vitrată, stâlpi lemn cu contravântuiri la ușă, parapet zidărie, acces de pe N, trepte de beton și de pe V. Tavan grinzi lemn aparente, pardoseală mozaic turnat. Inițial logia a fost deschisă, ferestrele montate după al 2-lea război mondial.

FERESTRE

Pe N, E și V 2, una și respectiv trei ferestre duble, deschidere spre interior, în două canaturi cu șase ochiuri, oberlichturi cu patru ochiuri, decupate în firidă încheiată în segment de arc. Obloanele desfăcute și păstrate în pod. Pe S două ferestre în două canaturi, oberlicht și gratii metalice.

UȘI

Acces principal frontal la logie, ușă 1 canat, deschidere spre interior, panouri orizontale, ochiuri geam orizontale. Pe V ușă în 2 canaturi, deschidere spre interior, panouri verticale și orizontale, cu geamuri mici și oberlicht. Uși interioare panouri lemn, la bucătărie 2 uși au și geamuri mici. Mâner rozetă și feronerie aplicată pe suprafață la ușa dublă (deschidere normală) de acces în locuință/bucătărie.

PIVNIȚE

Pivnița are 2 tracturi cu câte 2 compartimente, bolți semicilindrice de cărămidă, cu penetrații la compartimentele de S. În pivniță se observă o linie de demarcație la zidul de S al traveei vestice (rest din zidul vechii fortificații? coș de fum?).

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolți de cărămidă, planșeu pe grinzi de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică, pinion de zidărie. Stare de conservare mediocră, degradări structurale vizibile la elementele șarpantei, învelitoare pe alocuri neetanșă (infiltrări de apă la tavane), degradări ale finisajelor interioare și exterioare. Apă curentă, baie nefuncțională.

ALTE DETALII REMARCABILE

Medalion circular în colțul stânga al pinionului de pe N cu inscripția "*Evang. Pfarrhaus renov.1977*". Casă cu amprenta la sol de 196mp. Corpul logiei de acces adăpostește scara către locuință și scara către pod. Probabil pe V corpului 2 a existat o mică verandă de acces (vezi zidul în decroș), care a fost ulterior înlocuită logia de azi.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia NS.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Un corp de clădire amplasat liber, transversal pe panta terenului. Parcelă aflată la 120m de biserică, într-o poziţie privilegiată, lângă conacul Teleki, retrasă din aliniamentele de case, Gard de șipci verticale, poartă modernă fier cu plexigals. Împreună cu acareturile de pa laturi formează spre stradă o curte în U.

DATA INVENTARIERE

31/03/2015

LOCALITATEA

SOROȘTIN

SCHORSTEN (DE)

SOROSTÉLY (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Șeica Mică, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Jos

CAPITLU BISERICESC

Surogaţia 4 Sate a Capitlului Șeica

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, locuinţă

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, pe panta unui deal.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 30m de la stradă secundară.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, ușor retrasă spre latura V.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

Sec. XIII Prima biserică s-ar fi aflat pe locul actualei case parohiale (Klima, *Mündlich von Gemeindegliedern* 1941). 1332 În registrele de taxe papale este menţionat un preot, *Philippus, sacerdos de Serunsten*. (Klima, după *Monumenta Vaticana Historica* I/114, *Neuer Weg* vom 23.03.1980, Nussbächer). 1856 Din cauza pericolului de prăbuşire, biserica este închisă, iar slujbele se ţin în casa parohială. Când casa devine neîncăpătoare, enoriaşii stau în curte şi predica se ţine la geam. (Klima, după *Oberth Mich: Monographie der Gemeinde Schorsten* S.15). 1875 Toate casele sunt încă acoperite cu paie. (Klima, după *Neuer Weg*, 19...). 1862 Casa este refăcută aproape complet. Doar partea dinspre curte este păstrată. Noua construcţie costă 500 de guldeni. Costurile sunt acoperite prin taxe plătite în natură. Pe perioada construcţiei, preotul poate sta gratuit în conacul de alături, al familiei de grofi Teleki. (Klima, după *Gedenkbuch*). 1889 - 1890 Se fac reparaţii la casă. (Klima, după *Gedenkbuch*) Casă din 1862, 4 încăperi, pivniţă+P, acoperiș 2 ape, coama paralelă cu faţada principală, învelitoare ţiglă solzi, șarpantă lemn. 2 coșuri de fum pe apa NV. Cornișă profilată. Pinioane triunghiulare pe laturile scurte (SV, NE), cu fante verticale de aerisire. Lezenă cu bosaje pe flancul drept al clădirii. Anexă pe SV. Inscripţie pe pinionul foișorului: "PEMT (?) 1988 H.J."

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Grajd (arde în 1974, reconstruit în 1875), astăzi este modernizat și transformat în locuinţă. Bucătărie de vară/magazie, șopron, coteţe. 1874 Ard șura și grajdul parohiei. Șura este reconstruită în același an (Gedenkbuch)

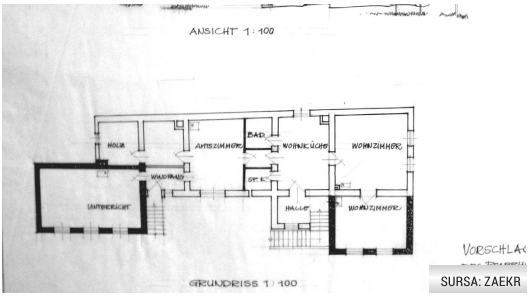
STARE DE CONSERVARE

Medie, degradări cauzate de umiditate la finisajele faţadelor.
Casă cu amprenta la sol de 157mp. Curte de 1.036mp și grădină de 4.402mp.

BIBLIOGRAFIE

TEUTSCH, J. *Mitteilungen aus den Gemeinden Abtsdorf, Schorsten und Scholten.* 1898.
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schorsten.* 1981.
Planuri arhiva ZAEKR. FABINI, H. 1961.
LIEBHART, S. *Heimatbuch über die Gemeinde Schorsten in Siebenbürgen.* 1994.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Teren plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire în L neregulat, cu foișoare pe fațadele laterale, cu acareturi modernizate ocupând laturile de NV și SE, foișor de grădină pe latura SE. Ieșită din aliniamentul celorlalte case prin retragerea spre grădină. Se remarcă parcela de dimensiuni mult mai mari decât cele obișnuite.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

STEJĂRIȘU

PROBSTDORF (DE)

PRÉPOSTFALVA (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Iacobeni, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Prepozitura Sibiu / Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Surrogaţia Cincu a Capitlului Kosd

STATUTUL VECHI

sat iobag, din 1424 sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închiriată, pensiune

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, peste pârâu și dincolo de drum.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 10m de la drum, cu grădiniță de flori.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de NE.

DATE ISTORICE

1523 Stejărișu, împreună cu alte sate arse, sunt exceptate de la plata taxelor pentru 3 ani de către Regele Ludwig II. (Klima, după Berger, *Urkunderegesten, Bistritzer Gymnasialprogramm* 1894/1895, Nr.787)
1857 Noul preot Adolf Zikeli găsește curtea parohială plină de buruieni, grajdurile de lemn acoperite cu paie în stare jalnică, șura deschisă pe toate părțile, iar casa însăși ca o ruină. (Klima, după *Gedenkbuch*)
1859 Deoarce se lucra la biserică, preotul Zikeli amenajează o capelă în 3 cămăruțe nou construite în curtea parohială. (Klima, după *Gedenkbuch*)
1905 Prin extindere, casa capătă aspectul de azi. este încăpătoare, cu 3 camere, 2 bucătării, cancelaria și dependinţe. (Klima, după D.Z.187/1977)
Deoarece satul face parte din capitlul Cincu-Rupea ("*Schenk-Kosder Kapitel*"), preotul primește decima întreagă. În 1588 o pătrime pare a fi arendată principelui, mai apoi fiscului. (Klima, după Müller, G.E., *Archiv*, 48/131 și Grimm, *Urbarialwesen*, Wien, 1863/203)

ACARETURI PĂSTRATE

Șopron, grajduri (1927), acum modernizate. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șura.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Probstdorf.* 1981.
GÄRTNER, H. *Probstdorf im Harbachtal.* 2002.
Planuri arhiva Casa Teutsch. Nesemnate, nedatate.
LEONHARDT, 1902. GUIP, 1905. Fond 400/263
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Stejărișu, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L neregulat.	2/2 sec XIX; 1905-1906	Aspect de vilă, stil eclectic.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Un tract la stradă, 2 tracturi paralele perpendiculare pe el.	5pivniţă+8P+7M	pivniţă+P+M	pivniţă+P+M	4	3

ACOPERIȘ

În patru ape, cu numeroase intersecţii datorate formei în L a planului și a foișoarelor și rezalitelor de pe toate faţadele. Învelitoare ţigle solzi, șarpantă lemn. Lucarne metalice rotunjite la partea superioară. Ferestre tip velux. Trei coșuri de fum.

PINION

Pinion triunghiular pe faţada principală și la foișorul de acces (NV), fereastră înaltă rectangulară în arc în plincintru, ancadrament de tencuială cu bolţari marcaţi. Cornișă profilată cu protecţie ţiglă.

PRISPE, LOGII

Pe NV foișor închis din zidărie cu 2 aripi laterale, acoperișuri individuale, dedesubt acces pivniţă. Verandă deschisă pe SE, stâlpi și parapet lemn, scară lemn. Cerdac deschis de zidărie pe latura scurtă SE, arce aplatizate între stâlpi de zidărie.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, în două și trei canaturi, unele în arc aplatizat, restul rectangulare, cu ancadramente profilate cu bolţari de cheie și de colţ, grilaj metalic antiefracţie. Pe faţada principală trei ferestre mari, continuate spre stânga cu un gol de aceeași dimensiune și formă la terasa adosată faţadei de E.

UȘI

Acces principal pe faţada laterală NV, trepe laterale. Acces secundar pe SE, scară frontală. Uși din panouri de lemn atât la interior, cât și la exterior. Acces la pivniţă din exterior (ușă în 2 canaturi) și din casă.

PIVNIȚE

Bolţișoare de cărămidă pe șine metalice.

PLANȘEE

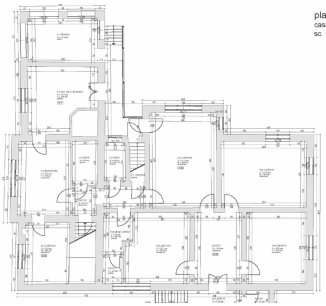
Grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite. În camera de întruniri tava cu urme de pictură.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

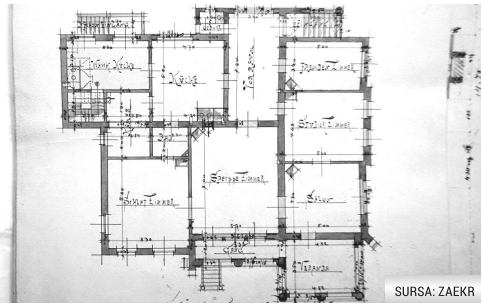
Zidărie de cărămidă, planșee lemn, bolţi de cărămidă, șarpantă lemn cu învelitoare ţigle solzi. După 2000 casa parohială este preluată de Fundaţia Austria pentru România și transformată în locuinţă, camere de oaspeţi și centru de activităţi, podul fiind mansardat. Azi se află în administrarea unei firme și funcţionează ca pensiune. Suprafaţa construită de 380mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Pe flancuri lezene cu bosaje sugerate, cornișă puternic profilată, nivel pivniţă în decroș.
Curte de 1464mpși grădină de 9.352mp

SURSA: ZAEKR

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la E la V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

În aliniament de case cu latura scurtă la stradă, casă cu coama paralelă cu strada, 2 accese în curte, cea din stânga era intrarea principală, poartă lemn (1862) flancată de stâlpi zidărie, portiţă în zid); cea din dreapta era intrarea gospodăriei, decupată în zid (1907), arc mâner de coş. Împrejmuire cu zid cu ţiglă şi cornişă profilată.

DATA INVENTARIERE

14/10/2014

LOCALITATEA

ŞAEŞ

SCHAAS (DE)

SEGESD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Apold, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sighişoara

CAPITLU BISERICESC

Saschiz-Sighişoara

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, pe parcela din proximitatea zidului de fortificaţie.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La strada principală DJ106, retrasă 20m.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de V.

DATE ISTORICE

1309 În legătură cu procesul dijmelor a mai multe decanate săseşti împotriva bistumului Alba Iulia este menţionat parohul Berthold din Şaeş, decan al capitlului Saschiz / *Bertholdus decanus de Kyzd plebanus de Zegis*. (Klima, după Ub.I-314-251). 1806 Se construieşte casa predicatorilor de către zidari din Merghindeal. Iniţial casa parohială se afla în mijlocul parcelei, pe locul unde azi este vechiul grajd, din zidărie, cu trei compartimente şi pod de fân. Casa, ca aspect, amintea de o curie nobiliară. Pe aceeaşi parcelă se găsea şi casa predicatorilor (doi), în care, începând cu 1827, după moartea predicatorului Johann Schwartz, se mută preotul. Casa începe să fie amenajată şi modificată pentru a răspunde cerinţelor unei case parohiale. Predicatorii, de regulă localnici, cedează casa spre folosinţa preotului, dar păstrează şura şi grădina. Casa este adusă la aspectul de azi în timpul preotului Michael Schuller (1896-1934). (Binder-Heltmann, pg.475)
Casă (1806, 4/4 sec.XIX - 1/4 sec.XX) tradiţională, stil baroc ţărănesc, 8 încăperi, pivniţă+P, acoperiş 2 ape, coama paralelă cu faţada principală. Şarpantă lemn cu rupere de pantă, învelitoare ţiglă solzi. 2 coşuri de fum spre curte. Pinioane teşite pe laturile scurte (S şi N), delimitate de cornişă profilată protejată cu ţiglă. Verandă între reazalitele spre curte. Pivniţă cu bolţi a vela.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Şopron cu spălătorie (1907), grajd (1907). Prin mutarea locuinţei parohului în casa predicatorilor, s-au reorganizat şi curţile, deşi iniţial acestea au fost păstrate separat.

STARE DE CONSERVARE

Bună, acoperiş etanş, ferestre în stare funcţională. Unele degradări ale finsajelor exterioare. Aria construită 261mp. Curte de 2.814mp, grădină de 9.900mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schaas*. 1982
PORUMB, M. *Fişă de inventariere monumente istorice*. 1996
BINDER, M. HELTMANN, H. *Schaas Eine siebenbürgisch-sächsische Gemeinde im Schäßburger Bergland.* 1999
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Sighişoara, Parohia Şaeş, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată N-S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire de 308mp, construit în mai multe etape, preia diferența de nivel a terenului, cu parter înalt și pivniță semiîngropată pe SE și parter pe NV. Zid până-n bastionul bisericii cu portița decupată, poarta carosabilă cuprinsă în șopronul de lemn adosat fațadei SE, spre vale. Două prelungiri spre curte, de ambele părți ale intrării.

DATA INVENTARIERE

17/09/2014

LOCALITATEA

ȘAROȘ PE TÂRNAVE

SCHAROSCH A. KOKEL (DE)

SZÁSZSÁROS (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

oraș Dumbrăveni, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

2 Scaune - Scaunul Mediaș

CAPITLU BISERICESC

Mediaș

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SE, lîngă zidul de fortificație al bisericii.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 60m de la strada principală DJ141B.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

Pe latura de NE.

DATE ISTORICE

1582, 1584, 1643, 1758 sunt anii în care se lucrează la casa parohială. În 1880, în timpul Vizitării Generale a Bisericii, episcopul Teutsch remarcă urmele de infilitrații de apă la bolți și pereți din cauza acoperișului neetanș (Klima, după Binder, *Geschichte von Scharosch*, Handschrift, Teutsch G.D. *Generalkirchenvisitation* 1880/357).
1643 Este anul în care casa parohială primește o șarpantă nouă, în timpul preotului Johann Scharsius, al cărui nume apărea inscripționat pe grinzi vechi, tocuri de ușă sau bănci. (vezi Mosberger, pg120)
Pe locul actualei case parohiale a existat o capelă. Preotul Martin Fay descrie casa ca având ferestre din piatră, în forma celor de biserică. Între livada de pomi și grădina de flori a existat o altă construcție, cu mai multe încăperi semiîngropate. Bătrânii își amintesc că acolo locuiau încă preoții și predicatorii. În casa veche, care a fost reconstruită în 1758, se găseau mai multe inscripții. Între ferestrele spre poarta cimitirului, un înscris călugăresc: *Anno Salvatoris J.C. 1107*. Lângă intrare, pe zidul casei: *correcta in domicilium anno 1493*. Un alt înscris, cu litere latine, avea și anul "1582". Preotul Martin Binder, în cronica sa, amintește despre o inscripție în camera cea mai din spate: *Dechisanta ruinae (?) retractam anno 1343*. (vezi Mosberger, pg120).

ACARETURI PĂSTRATE

Bucătărie de vară cu 3 încăperi, boltă sub scara la pod (XIX). Toate celelalte acareturi, în stare precară au fost demolate și reconstruite în 1932: șop lemn adosat zidului cetății, grajd, șopron aliniate la strada 141B. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șura-1932, șopron sec XIX, șopron cu teasc sec XIX (conform fișă inventariere 1996-arhive parohiale)

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Scharosch/Mediasch.* 1982.
STROE, An.A *Fișă de inventariere monumente istorice*. 1996
MOSBERGER, H. *Scharosch an der Großen Kokel.* 2004.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În U, aripile adăugate ulterior.	sec. XVI; 1759; 1890	Locuinţă tradiţională, stil baroc ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
Distribuţie din hol central, 2 Travee paralele pe axa NE-SV.	5+1(hol)+1(bucătărie) +1(cămară)	pivniţă+P	P	2	3

ACOPERIŞ

În 2 ape, învelitoare ţiglă, şarpantă lemn; coama perpendiculară pe faţada principală. 3 coşuri de fum. Spre curte lateralele acoperişului prelungite, pentru a cuprinde şi cele două aripi de clădire adăugate ulterior. Partea stângă supraînălţată, (panta modificată) şi mai lungă, pentru a acoperi intrarea şi flancul SV.

PINION

Pinioane teşite pe laturile scurte. Pe SV gol dreptunghi înalt, mare, descentrat şi flancat de 2 fante mici verticale, dispuse mai sus şi coş de fum întrerupr, adosat peretelui exterior. Pe NE 4 fante mici, dispuse la înălţimi diferite flanchează un gol vertical mai mare, centrat. Cornişă profilată cu protecţie ţiglă.

PRISPE, LOGII

Scară exterioară acoperită, pe toată lungimea laturii de SV, preia diferenţa de nivel între acesul carosabil şi cel pietonal. Stâlpi de lemn cu contravânturi, acoperiş 1 apă pe direcţia scării, învelitoare ţiglă solzi. Ieşire mediană, în grădină. Gard şipci verticale lemn.

FERESTRE

Duble, deschidere interior, 2 canaturi, oberlicht 3 ochiuri. Pe SE şi SV obloane lamele lemn. Pe SV fereastra mediană cu 3 canaturi. Ancadramente tencuială cu bolţar de cheie, evazare la partea superioară şi ciucuri, colţurile inferioare în cruce. Montant vertical cu caneluri, bază şi capitel (neoclasic?). La aripa V ferestre duble, deschidere normală, 8 ochiuri. La aripa E ferestre montate în grosimea zidului, 2 canaturi 6 ochiuri.

UŞI

Acces principal cu uşă dublă, deschidere normală, cea exterioară panouri lemn, cea interioară cu geamuri înalte. Uşi interioare, acces din hol, panouri lemn şi geam la partea superioară. Cele dintre camere 4 panouri lemn verticale. La cămară şi bucătărie (flancurile clădirii) uşi 4 panouri verticale lemn cu feronerie de sec XVIII, aplicată pe suprafaţa uşii, mâner rozetă.

PIVNIŢE

Acces la pivniţă de pe latura de SE, trepte de zidărie conduc la uşă grilaj lemn, care protejează o uşă de lemn masiv. Pivniţa nu a putut fi investigată. Conform documentaţiei, bolţi semicilindrice de cărămidă.

PLANŞEE

Boltă semicilindrică cu penetraţii şi medalion în camera de N, spre aleea de acces. În cămară (aripa NV) grinzi masive lemn aparente. În rest, planşee drepte pe grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe soclu de piatră, bolţi de cărămidă şi planşee de lemn, şarpantă lemn cu învelitoare ţiglă solzi. Spre SE, unde pivniţa este mai sus de nivelul solului, contrafort. Stare medie de conservare, degradări cauzate de acoperiş neetanş, care a condus la infiltraţii de apă la pereţi. Umiditate ascensională în camera cu boltă. În curs de renovare.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: SB-II-m-A-12556.03). Pe flancurile faţadei principale lezene cu bosaje Pe SE, în zona şopului, evazare a zidului la bază. În camera de S 2 goluri în zidărie, unul mic, mai sus, altul mare, aproape de duşumea, sub ceea ce pare să fi fost naşterea unui arc dublou. Amprenta la sol a casei 308mp, curte de 3.580mp, grădină de 8.200mp.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire cu coama paralelă cu strada, în şir de case aliniate cu latura scurtă la stradă, amplasată pe o parcelă de 2-3 ori mai mare decât cele obişnuite. Nucleului iniţial i se mai adaugă încăperi, iar casa este prelungită spre V. Intrare îngustă în curte, pe poartă de tablă între casă şi fosta locuinţă a predicatorului (la E).

DATA INVENTARIERE

02/04/2014

LOCALITATEA

ŞEICA MARE

MARKTSCHELKEN (DE)

NAGYSELYK (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Şeica Mare, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Şeica

CAPITLU BISERICESC

Şeica

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială/sediu CAP/ casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, de cealalată parte a uliţei.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La uliţa din S de biserică, retrasă 70m de la DN14.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă latura de N a parcelei.

DATE ISTORICE

1309 Este menţionat "Symon decanus de Selk". (Klima, după Ub.I-317-294)
1705 Curuţii jefuiesc curtea parohială. Preotul nou ales trebuie să locuiască în primărie, pentru că parohia este jefuită şi ocupată de războinici. Trupele în retragere incendiază satul, iar parohial, cu excepţia ruinei casei mari, arde complet. (Klima, după *Kirchliche Blätter* 1915/230-232)
1949-1969 Casa parohială este ocupată de IAS. Preotul E.H. Chrestel, de la întoarcerea din Rusia şi pînă la alegerea lui ca preot la Bazna, este obligat să locuiască în sat. În 1969, când casa este eliberată, toate clădirile se află în stare jalnică. Preoţii M. Schuller, K.Nösner şi G. Peter locuiesc în casa predicatorului, învecinată. Aceasta este vândută în 1970 preotului Erwin Kiertscher, de loc din Şeica Mare, iar banii sunt folosiţi pentru reparaţii la casa parohială. Se decide extinderea casei spre E. În locul porţii mari se construiesc 2 camere, care sunt legate de cele existente. Se deschide un nou acces pe latura sudică, se creează un hol la interior, pentru decomandarea camerelor, iar în camera lungă la stradă o parte este zidită pentru băi. Aici se văd urmele atacurilor curuţilor din 1705, pe cărămizile şi grinzile arse. La final se construieşte veranda din metal şi sticlă, pentru a face loc unei sere. (Scheiner - Potoradi, p.269)

ACARETURI PĂSTRATE

Şopron cu stâlpi de zidărie sub acelaşi acoperiş cu bucătăria de vară (1970).

ACARETURI DISPĂRUTE

Grajd cu 2 sectoare, şură, şopron, stupină, coteţe.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Marktschelken.* 1981.
SCHEINER-POTORADI, R. *Marktschelken. Unsere Heimat in Siebenbürgen.* 2002.
Planuri arhiva ZAEKR. KRASSER, 1967. FABINI, HENNING, 1970. Fond 400/310.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L.	sec XVIII; 1970	Astilistică.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În filă și 2 tracturi paralele la partea în rezalit.	9	pivniţă+P	pivniţă+P	7	2

ACOPERIŞ

În 4 ape la rezalit (partea de E) și respectiv 2 ape în rest. Învelitoare ţiglă solzi. 5 coșuri de fum. Coama rezalitului este cea mai înaltă, înălţimea scăzând la latura lungă a L-ului. Prelungirea spre V a clădirii are panta ușor modificată și coama nealiniată cu restul.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Pe faţada lungă spre curte verandă vitrată, trepte beton frontale, amplasate lateral dreapta. În continuare terasă îngustă de beton cu scări laterale și balustradă de metal.

FERESTRE

Partea vestică a clădirii, diferenţiată și la nivelul acoperișului, păstrează ferestre vechi cu feronerie de sec. XVIII, cu ambrazură la interior, duble, deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi. Ferestre moderne în rest, 3 canaturi. Modificate pentru băi, golurile mari, verticale, cu ambrazură au fost zidite și păstrate doar ferestre mici, orizontale.

UȘI

Accese multiple de pe faţada lungă la curte (S). Acces la limita de V a corpului care iese în realit spre stradă, de pe terasă de beton, ușă lemn cu ochiuri verticale de sticlă și luminator. Al doilea acces din veranda vitrată, ușă tăblii de lemn. Al treilea acces în extrema de V a clădirii, ușă de lemn, retrasă la filă cu faţa interioară a zidului, cu trepte de beton. Acces la pivniţă în stânga verandei.

PIVNIŢE

Pivniţă doar sub partea îngustă a locuinţei (spre V). Pivniţa nu a putut fi investigată. Conform documentaţiei, bolţi semicilindrice de cărămidă.

PLANȘEE

Planșee de grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

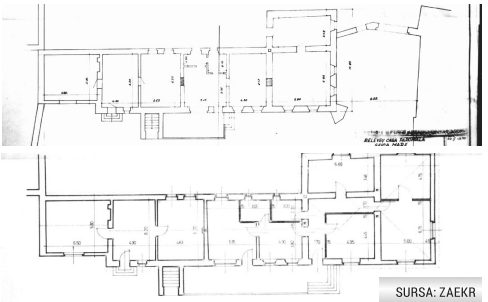
Zidărie și bolţi de cărămidă, planșee de beton și de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Casa se află în stare mediocră de conservare, cu degradări ample ale finisajelor la interior și exterior și cu degradări structurale (crăpături pe toată înălţimea pereţilor) la prelungirea spre V. Suprafaţă construită 350mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Nucleul iniţial al casei consta dintr-o construcţie în L, cu 7 încăperi, acces în camera mediană și acces secundar la penultima cameră spre V. Tractul de E al corpului în rezalit de azi a fost construit în locul vechii porţi. Pentru aceasta au fost demolate acareturile care închideau în L curtea pe laturile E și S și care se aflau în stare de ruină. Curte de 1.936mp, grădină de 4.083mp.

CARTE POȘTALĂ, DUPĂ SCHEINER-POTORADI , op.cit.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia E-V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Două corpuri de clădire, care delimitează 2 curţi, sunt unite la nivelul superior de o logie închisă, sprijinită pe arce, cu trecere pe sub aceasta și care adăpostește scara de acces corp 1 (S) și cursiva de legătură către corp 2 (N). Împrejmuită cu zid acoperit cu ţiglă, completat de laturile lungi ale corpului de N și anexelor, cu poartă metalică între stâlpi cu pinacluri și portiță rectangulară în zid.

DATA INVENTARIERE

24/03/2017

LOCALITATEA

ŞEICA MICĂ

KLEINSCHELKEN (DE)

KISSELYK (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraș Șeica Mică, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Șeica

CAPITLU BISERICESC

Șeica

STATUTUL VECHI

parţial sat iobag, apoi liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere de oaspeţi, muzeu

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La 85m NV de biserică, pe o uliță ce pleacă spre V din fața primăriei.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 200m de la DJ142J, la str. secundară.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, spre N.

DATE ISTORICE

1390 Plebanul Michael are o locuinţă modest amenajată (*Es scheint fast klösterliche Einfachkeit in seinen Räumen geherrscht zu haben*), dar o parohie bogată: două gropi de var, multe butoaie de vin în pivniţă, grajd cu mai mulţi cai, care, grădină parohială și o altă grădină. Bunurile sunt lăsate prin testament mai multor instituţii și persoane: recolta se împarte între mănăstirile sibiene și bisericile acestora, dominicană, franciscană și a spitalului; propriei parohii îi revin cărţi și un potir, iar o parte a recoltei, care, vite și așternuturi dăruiește rudelor. (SCHULLER, în: *Kirchliche Blätter* p.524)
1803-1847 Stephan Gottlieb Roth este preotul acestei comunităţi. El este tatăl preotului Stephan Ludwig Roth, care și-a petrecut aici o parte din copilărie și tinereţe. Fiind apropiat de părinţi, a vizitat des comunitatea și mai târziu. (Arz, Gustav: *Series Pastorum* 1955, Tipposkript)
Pe perioada comunistă preotul și cancelaria se mută în casa capelanului, casa și curtea parohială fiind ocupate de GAS Axente Sever. (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Șeica Mică, Anexă la Fișă inventariere IV, 1967)

ACARETURI PĂSTRATE

Pe NE, cu latura lungă la limita de proprietate, magazie cu poiată, din zidărie de cărămidă cu acoperiș 2 ape, 3 goluri în unghi ascuţit pe SE și oculus la pinionul de NV. În prelungirea corpului N, cuptorul de pâine, cu streașină largă spre curte.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șură (240mp), grajd (93mp), șopron (130mp) care erau, posibil, amplasate la S de casă, acolo unde se mai păstrează fragmente de ziduri.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kleinschelken*. 1982
SCHULLER, G.A., *Sächsische Dorfspfarrer in vorreformatorischer Zeit*, In: Kirchliche Blätter, XXVI.Jahrgang, Hermannstadt 1934
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Șeica Mică, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L, cu anexă pe V.	1754	Baroc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	5+dependinţe (iniţial 3+dependinţe)	pivniţă+P	P	4	1

ACOPERIȘ

În două ape, coama paralelă cu faţada principală. Învelitoare ţiglă solzi. Două coșuri de fum cu acoperăminte în două ape. Streașină lată pe V, pe console de lemn, doar până la intersecţia cu acoperișul în două ape al traveei perpendiculare pe casă, pe V (coamă mai joasă).

PINION

Pinioane teșite pe laturile scurte, delimitate de cornișă profilată acoperită cu ţiglă, cu câte două fante de aerisire verticale. La anexa de pe V, perpendiculară pe casă, pinion teșit cu 2 fante verticale de aerisire.

PRISPE, LOGII

Foișor de zidărie în decroș, cu ferestre semicerc, care cuprinde scara și cursiva de legătură cu celălalt corp. A fost construit ulterior casei, sau cel puţin închis într-o fază mai târzie (răsuflătoare la pivniţă, acum blocată, ușă și fereastră duble între casă și antreu).

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, două canaturi, oberlichturi două ochiuri, obloane lamele lemn mobile. Fereastră dublă între casă și antreu (azi a devenit fereastră interioară), cu deschidere normală (se păstrează doar balamalele ferestrei exteriorare). La pasajul de legătură cu corpul 2, ferestre semicirculare. La anexa de pe V fereastră de secol XX, 2 canaturi.

UȘI

Acces principal pe scară laterală, acum interioară, uși în 2 canaturi în ambele capete ale scărilor (lemn cu sticlă). Ușă acces din antreu în casă, dublă cu deschidere normală. din tăblii lemn, feronerie sec. XVIII, mâner rozetă. După închiderea antreului, ușa exterioară a fost demontată (se mai păstrează doar balamalele). Ușă acces secundar prin anexa de pe V. Acces pivniţă de pe N, ușă în 2 canaturi.

PIVNIȚE

Pivniţă înaltă, la nivelul solului spre E și îngropată spre V. Bolţi semicilindrice cu penetraţii. Bolta tractului de S este decalată de restul (etape diferite de construcţie). Între tractul de N și cel alăturat, trecere în formă de ulcior. Boltă semicilindrică la anexă.

PLANȘEE

Plnșee pe grinzi de lemn, cu tavane drepte, tencuite. Medalioane și stucaturi în primele două încăperi de pe S.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Fundaţii de piatră, zidărie de cărămidă cu planșee de lemn, bolţi de cărămidă, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, cu unele degradări ale finisajelor, cauzate de umiditatea ascensională.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (*SB-II-m-A-12558)*. Clădirea de formă rectangulară are adosat pe E un foișor și cu scară laterală, care au fost ulterior închise cu zidărie. Pe V are adosat un corp anexă, cu pivniţă, care adăpostește bucătăria și băile. Pe faţada scurtă de N, între ferestre și deasupra accesului la pivniţă, bifor zidit. Încălzire tip Meissner.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	sec. XIX	Aspect de locuinţă urbană.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	2P+3E (iniţial 2 la E)	P+E	P+E	2	1

ACOPERIŞ	PINION
În trei ape, coama paralelă cu faţada lungă la stradă. Învelitoare ţigle solzi, șarpantă lemn. Un coș de fum.	Pinion teşit pe NV, cu două fante de aerisire, parţial obturat de acoperişul în două ape al cuptorului de pâine, adosat faţadei de V.

PRISPE, LOGII

Cerdac zidit, pe 2 niveluri, cu arcade în plin cintru, pe stâlpi de zidărie cu secţiunea dreptunghi. Se continuă cu streașina lată a cuptorului de pâine. La etaj cerdacul are parapeţi de zidărie, iar golurile în semicerc sunt închise cu sticlă.

FERESTRE	UŞI
La parter ferestre duble, deschidere spre interior, două canaturi, oberlichturi, obloane lamele lemn. La etaj ferestre duble: cele de la camera de E cu deschidere normală, cea de la camera de V cu deschidere spre interior, două canaturi cu patru ochiuri, oberlichturi.	Uși noi, din MDF. Doar la camera de V se păstrează uşă cu feronerie de sec. XVIII, cu mâner rozetă și broasca aplicată pe suprafaţa uşii.

PIVNIŢE	PLANŞEE
Nu are.	Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE	ALTE DETALII REMARCABILE
Fundaţii de piatră, zidărie de cărămidă cu planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, cu unele degradări ale finisajelor, cauzate de umiditatea ascensională.	Monument istoric (cod LMI: SB-II-m-A-12558). La etaj, camera de S a fost împărţită în două încăperi (intervenţie recentă, cu scopul creării unor încăperi noi pentru oaspeţi).

DECLIVITATE TEREN

Relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compusă din trei laturi care formează o curte interioară orientată spre E. Casă retrasă în spatele bisericii și a aliniamentului de N al str. Mihai Viteazul. Amplasată pe parcelă mare de teren (curtea de 2.314mp, grădina de 7.541mp), limitată la N de str Trifoiului.

DATA INVENTARIERE

2012, 2019

LOCALITATEA

ŞELIMBĂR

SCHELLENBERG (DE)

SELLENBERK (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Şelimbăr, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

Servicii Sociale ale Bisericii Evanghelice C.A.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, pe parcela ce se desfășoară în spatele acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 100m de la strada Mihai Viteazul.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În față, ocupă colțul de SV.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1327 Este menţionată o dispută între preotul Gottfried din Șelimbăr și Johann din Cisnădie. (Klima, după Ub.I-458-414). 1667 Într-un înscris despre casa parohială se poate citi că aceasta a putut fi reconstruită "din ruinele acestei distrugeri" abia în acest an. (Klima, după *Eitel Emil, Tageblatt* 17.6.1928). 1765 Satul arde complet. Comunitatea este scutită de taxe 2 ani. Se cere prelungire perioadei cu încă un an, pentru ca noile construcţii să fie la fel de bune ca cele distruse în incendiu, și care fuseseră de calitate. Cererea se aprobă. (Klima, după *Hofkammerarchiv Wien K.A.* 1770/3069) 1849 Casa parohială este ocupă de trupe militare. (Schuller, p.339-340, 356-360, 358-360, 378-379) Din punct de vedere constructiv, casa datează din aceeași perioadă ca biserica fortificată și conţine părţi medievale. În a doua jumătate a sec. XIX capătă aspectul de azi, cu încăperi mari. (Klima, *Lokalaugenschein* 1976)
Casă P+E, 9 încăperi pe nivel, acoperiș în 3, respectiv 4 ape, urmărind conturul în formă de U al casei. Învelitoare ţigle solzi, lucarne semicirculare, cinci coșuri de fum. Cerdac în U între aripile clădirii, mai scurt decât laturile acesteia, acces de pe latura de S pe scară laterală lemn, primele trepte beton. Lezene cu bosaje pe flancuri, cornișă profilată.

ACARETURI DISPĂRUTE

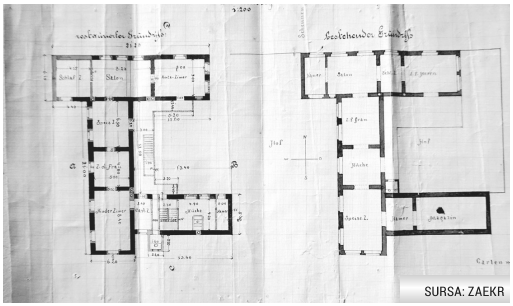
Grajd cu șură amplasat în spatele curţii, în paralel cu casa. Construcţie de zidărie, acoperiș în 2 ape cu teșituri.
Dispărute: Șoproane, coteţe.

STARE DE CONSERVARE

Stare bună de conservare, clădire renovată recent (obs. din 2019). Casă cu 254mp suprafaţa construită.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schellenberg*. 1981.
Planuri arhiva ZAEKR. KÖNIG. Fond 400-252. Neinventariate, 1892
SCHULLER, G.A., *Ein sächsisches Pfarrhaus in den Revolutionsstürmer des Jahres 1849*, In: Kirchliche Blätter, XV.Jahrgang, Hermannstadt 1923

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Cădere spre V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casă pe parcelă de colţ, de dimensiuni generoase, care cuprinde şi curtea bisericii, delimitată pe E şi S de drumurile DJ131P şi DN1/E68, iar pe V de pârâul Şercaia. Către stradă zid cu poartă carosabilă în mâner de coş şi portiţa separată, ambele improvizaţii din tablă.

DATA INVENTARIERE

29/07/2017

LOCALITATEA

ŞERCAIA

SCHIARKANYEN (DE)

SÁRKÁNY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Şercaia, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

comitatul Făgăraş / districtul Braşov

CAPITLU BISERICESC

Cincu-Sibiu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

Centru de Recuperare pt Copii cu Handicap/sp. comerciale

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S, alipită turnului clopotniţă.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la strada DJ131P.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de E.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1572 Prima menţiune referitoare la casa parohială. (Klima, după Nußbächer. *Posesiunile* ...1981/332).1750 Casa parohială consta din doar 2 camere. (Klima, după Brandsch, *Vergangenheit*, p.4). 1768 Casa aflată în stare de ruină este renovată sub conducerea preotului Johannes Honterus. Această casă este mai târziu transformată în şură. (Klima, după Brandsch, *Vergangenheit,* p.4). 1768 Preotul Honterus îşi construieşte în curte o cămăruţă de studii (*Studierstuebchen*). (Wolf Th.1898/21ff). 1776-1777 Se construieşte o nouă casă parohială. (Wolf Th.1898/21ff). 1839-1840 Deoarce casa veche de 62 de ani este o ruină, se construieşte cea de azi. (Wolf Th.1898/21ff) Monument istoric (cod LMI: *BV-II-a-B-11820.0*), casă urbană cu faţade clasiciste, 13 încăperi, pivniţă Bolţi de cărămidă pe cintre, răsuflători astupate de trepte noii intrări +P+M. Brâu profilat între niveluri. La etaj brâu rotunjit cu cu ove, formează mici rezalite deasupra fiecărei ferestre. Acoperiş 2 ape, coama paralelă strada. Învelitoare ţiglă solzi. 2 coşuri de fum. În 1924 acoperişul încă mai avea lucarne pe apa spre stradă. Cornişă puternic profilată. la pivniţă. Două accese direct din stradă, la spaţii comerciale (intervenţii de dată recentă, uşi obţinute prin desfacerea parapetului ferestrelor de la parter). Două accese din curte.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Clădire anexă (magazie 1877) din zidărie, acoperiş 2 ape, ocupă colţul de SE şi este aliniată cu latura lungă la DN1, pe zidul de incintă. Fântână (1808).Dispărute: Şură (XIX), grajd (sec. XIX). Cuptor de pâine (sec. XIX).

STARE DE CONSERVARE

Medie, degradări ale faţadei, intervenţii neconforme cu statutul de monument. Casă cu amprenta la sol de 300mp, curte de 1.223mp şi grădină de 762 mp (teren pe râpă).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schircanyen.* 1983.
WOLF, Th. *Ein Stückchen alte Chronik der Gemeinde Schyrcanjen von Grundsteinlegung.* 1898.
KÖNIGES, R. *Das Dorf am Bach. Erinnerungen an Schirkanyen in Siebenbürgen.* 1986

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată N-S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire renovat recent (locuință privată), amplasat pe parcelă mare, în aceeași curte cu biserica, accesibil pe ulița ce duce la gară. Ieșită din aliniamentul de case, într-o zonă cu puține construcții. Anexe modernizate. Împrejmuire cu gard nou din șipci orizontale lemn pe soclu de beton.

DATA INVENTARIERE

04/08/2014

LOCALITATEA

ȘIEU MĂGHERUȘ

UNGERSDORF (DE)

SAJÓMAGYAROS (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Șieu Măgheruș, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Dăbâca

CAPITLU BISERICESC

Șieu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, locuință

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La drumul ce duce la gară, retrasă 180m de la E58.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Aliniată la stradă.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

Retrasă pe parcelă pe latura de NE, grădina în față.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1332 Într-o listă papală de taxe apare preotul Petrus, *Petrus sacerdos de Monorous* ca plătitor de taxe. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I/100). 1936 Casa și biserica sunt renovate. În timpul lucrărilor se sapă o groapă pentru var și se descoperă schelete umane din cimitirul vechi, care se găsea în jurul bisericii. (Linkner, p.117). 1966 Parohia afiliată Șeiu-Măgheruș trece în administrarea Consistoriului Districtual Bistrița . (Klima, după L.K.Z. 2748/1966 Pr.123/1966)
Inițial locuință în stil tradițional, azi aspect modernizat (sec XIX, 1936, XXI), 5 încăperi, pivniță+P, acoperiș 4 ape, învelitoare de carton ondulat bitumat. Streașină largă pe SV. Înainte de modernizare avea lucarne circulare de tablă. Pinion triunghiular la foișorul spre grădină, inițial închis cu scândură, azi tencuit. Cerdac cu foișor în ax pe SV, spre grădină, astăzi modernizat, spațiul de dedesubt închis cu zidărie (depozitare), stâlpi lemn, trepte laterale placate cu gresie, ca și soclul.
Din fațadele originale se mai păstrează poziția și dimensiunea golurilor și cerdacul cu foișor, acum modernizate. Ferestrele vechi erau duble, cu deschidere normală, în două canaturi cu ochiuri, oberlichturi două ochiuri. Au fost înlocuite în cursul modernizării cu ferestre cu tâmplărie PVC într-un canat, respectiv două.

ACARETURI PĂSTRATE / DEMOLATE

Pe locul acareturilor, latura NV, a fost construită o casă de locuit. Dispărute: Probabil acareturile obișnuite, șură, grajduri, șop lemn și care etc. Fântână cu ciutură.

STARE DE CONSERVARE

Casă recent renovată și modificată. Amprenta la sol de circa 170mp, curte de 600mp și grădină care inițial ajungea până la calea ferată (circa 5.800mp).

BIBLIOGRAFIE

LINKNER, J. *Heimatbuch Ungersdorf in Nordsiebenbürgen.* 1995.
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Ungersdorf.* 1982.
PORUMB, M. *Fișă de inventariere monumente istorice.* Registrul de inventariere Neicov, Protopopiatul Bistrița, Parohia Unirea, filiala Șieu-Măgheruș, 1967

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă spre V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire cu prelungire de 2 încăperi spre E, aşezat liber pe parcelă, cu pivniţă şi parter înalt. Trepte laterale însoţesc faţada de N şi preiau diferenţa de nivel de la V la E. Casă retrasă în spatele şirului ce mărgineşte la E strada. Acces pe uliţă îngustă, pe lângă capela construită în faţa casei. Împrejmuire cu gard plasă metalică.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

ŞMIG

SCHMIEGEN (DE)

SOMOGYOM (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Alma, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Băgaciu, Surogaţia Inferioară

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, casă parohială a preotului greco-catolic

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, în spatele acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 60m de la strada principală DC19.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, aşezare liberă pe parcelă.

DATE ISTORICE

1851-1854 Se construieşte la casa parohială. (Klima, după *Kirchenrechnung*) .1861 Un incendiu distruge majoritatea caselor din sat, inclusiv casa parohială şi şcoala. Aproape toate casele săseşti sunt distruse. (Klima, după *Gedenkbuch,* p.6, BK Mediasch). 1868 Inundaţie care distruge gardurile şi clădirile gospodăreşti. Chiar şi scaunul clopotelor este distrus. Cu mare trudă sunt recuperate clopotele luate de viitură. În şcoală şi biserică intră multă apă. Vechea casă parohială este afectată şi ea. Un zid se prăbuşeşte. (Klima, după *Gedenkbuch*, S.7-8, BK Mediasch).1878 Postul de preot şi cel de învăţător sunt cumulate într-un singur post de preot-învăţător. (Klima, Index). 1901 Parohia evanghelică se dizolvă şi devine subordonată Brateiului, iar mai târziu Dârlosului. (Klima, după *Arz G.: Series Pastorum*, Tipposkript 1955; BK Mediasch).
Locuinţă tradiţională (1871; 1927), 6 încăperi, pivniţă+P, acoperiş în 2 ape cu teşituri. Pe latura lungă la curte (N), pridvor de zidărie cuprins în corpul casei, sub acoperişul principal. Marcat de coloane zidite, scară frontală.Inscripţie pe pinionul V: "1871 Auf Gott vertraute..../Aus Liebe baute/ dies Bau von Stein/Der Gustav Adolf / Verein. I.Schuster pfr". Inscripţie pe pinionul E: "1927". Pivniţă sub toată casa, nivelul acesteia marcat în decroş. Acces la locuinţă pe N, la pivniţă pe V.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Nu se păstrează acareturi.
Dispărute: probabil cele obişnuite: şură, grajduri, şoproane.

STARE DE CONSERVARE

Mediocră, ferestre parţial înlocuite cu unele noi, faţadele cu degardări ale finisajelor şi intervenţii cu ciment. Casă de 421mp, grădină de 4.040mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H., *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schmiegen*, 1981
STROE, An A., *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1994
Registrul de inventariere Neicov, Protopopiatul Mediaş, Parohia Dârlos, filiala Şmig, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire (190mp) amplasată liber pe parcelă, construită în mai multe etape vizile pe faţada spre drum: rezalit la nivelul pivniţei, la acoperiş pinion de zidărie ieşit deasupra învelitorii, acoperişul asimetric spre E, cornişa parţială de pe faţada S. Retrasă în spatele alinimentului de case, pe deal, în proximitatea zidului bisericii.

DATA INVENTARIERE

01/03/2012

LOCALITATEA

ŞOALA

SCHAAL (DE)

SÁLYA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Axente Sever, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Şeica

CAPITLU BISERICESC

Şeica

STATUTUL VECHI

sat iobag al greavilor saşi, din 1386 sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, locuinţă privată

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, retrasă sub zidurile cetăţii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 45m de la strada DC6.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În spate, la mijloc parcelei.

DATE ISTORICE

1414 În legătură cu lupta pentru dijmă împotriva capitlului Alba Iulia, este menţionată locuinţa plebanului Nikolaus de Schaal în Dioceza Alba Iulia. Capitlul Şeica era subordonat bistumului Alba Iulia. Aceasta este prima menţiune a casei parohiale: "*in domo habitationis Nicolai plebani de Scalis Albensis diocesis*". (Klima, după Ub.III-1734-597)
1525 Este anul inscripţionat pe o grindă (Klima, *Lokalaugenschein*, şi după Nussbächer, 1981).
Sec. XVIII Întregul sat, împreună cu biserica, şcoala şi casa parohială sunt distruse de un incendiu. (Klima, după *Gedenkbuch*)
Ca parte a capitlului Şeica, comunitatea se luptă cu episcopul de Alba Iulia pentru dijmă. În 1322 papa menţionează că a promis episcopului transilvan două pătrimi, iar arhidiaconului de Alba Iulia o pătrime din dijma satelor capitlului Şeica. Capitlul recunoaşte această înţelegere în 1357. În 1415 preoţii capitlului obţin din partea unui reprezentant al papei o decizie care le acordă întreaga dijmă. Dar nu reuşesc să şi intre în posesia ei. În 1504 preoţii se plâng din nou că trebuie să predea 2 pătrimi episcopului. Aceasta este şi situaţia care se păstrează până la desfiinţarea dijmelor. Preoţii iau 2 pătrimi, episcopul, iar ulterior fiscul, celelalte două. (Klima, după Müller G.E., *Arch*.48/168)

ACARETURI PĂSTRATE

Acareturi modernizate, aşezate pe latura de S a parcelei, la stradă. Bucătărie de vară (1850), şopron şi grajd, şură, coteţe.

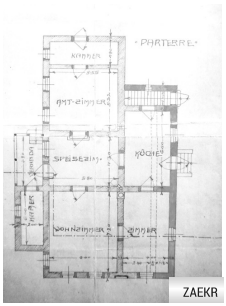
ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schaal*. 1981.
SABĂU, N. *Fişă de inventariere monumente istorice*. 1996
Planuri arhiva ZAEKR. NOSSEK, 1972. Fond 400/172
Registrul de inventariere Neicov, Protopopiatul Mediaş, Parohia Şoala, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L.	1525; sec. XVIII; 1824	Casă tradiţională.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, două șiruri.	6+dependinţe	pivniţă+P	P	2	4

ACOPERIŞ

În două ape, coama perpendiculară pe faţada principală. Șarpantă lemn, învelitoare ţigle solzi, câte 2 lucarne circulare de tablă. Trei coșuri de fum pe apa de E, amplasate aproximativ la mijlocul pantei. Atic de zidărie deasupra învelitorii, între acoperișul corpului vechi (nucleul iniţial) și al celui nou.

PINION

Pe latura scurtă S pinion teșit, delimitat de cornișă profilată, acoperită cu ţigle solzi. Cu trei fante de aerisire. Pinionul este asimetric, deoarece casa a fost extinsă parţial spre E, dar poziţia coamei nu a fost modificată, ci doar panta apei de E, care a și fost prelungită pentru a acoperi tractul suplimentar.

PRISPE, LOGII

Pridvor de zidărie pe faţada lungă spre uliţa bisericii, sub acoperișul principal. Arcadă semicirculară. Trepte laterale, dinspre N.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, două canaturi cu două ochiuri, oberlichturi cu două ochiuri. Pe faţada de S, către stradă, trei ferestre cu ancadramente plate de tencuială și obloane lamele lemn mobile. Pe latura de E două ferestre. Pe V cinci ferestre și accesle în locuinţă

UȘI

Acces principal pe faţada de V, prin pridvor. Un alt acces la nucleul vechi (partea de N) de pe flancul faţadei de V. Pe aceeași faţadă, dar spre S, acces la pivniţă. Pe faţada lungă spre curte (E) un alt acces la bucătărie. Uși interioare și exterioare de lemn. Deasupra unei uși se găsește o grindă cu inscripţia "*IHSUS 1525 MARIA*".

PIVNIŢE

Bolţi de cărărmidă semicilindrice pe arce dublouri. Răsuflătoare orizontală pe S.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn, cu tavane drepte, tencuite. Stucaturi în patru dintre camere, boltă semicilindrică într-o cameră spre N și grinda cu inscripţie (nucleul vechi) la intrarea în aceasta.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă la pivniţă, șarpantă lemn, învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, acoperiș etanș, ferestre în stare funcţională. Unele degradări ale finsajelor exterioare cauzate de umiditatea ascensională. Casa a fost construită în etape, iniţial partea de N, apoi cea de S și ăn final extinderea spre E.

ALTE DETALII REMARCABILE

Trei contraforţi masivi la latura scurtă spre stradă (S). Casa a fost construită în mai multe etape, probabil iniţial cele două încăperi de la N, apoi prelungire spre S cu încă două încăperi, cămară și pridvor pe V, apoi extindere spre E cu încă două încăperi (ușor decroș la nivelul pivniţei, coama neaxată). Curte de 1.260mp și grădină parohială de 2.971mp.

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire compactă, amplasată pe parcelă de colţ, retrasă în spatele aliniamentului stradal, în zona şurilor . Curtea prevăzută cu acareturi, împrejmuire cu zid spre stradă şi uliţa laterală, acoperit cu ţiglă. Două accese din cele 2 străzi: spre N poartă carosabilă metalică şi portiţă lemn decupată în zid, iar spre V portiţă lemn decupată în zid.

DATA INVENTARIERE

21/03/2015

LOCALITATEA

ŞOARŞ

SCHAROSCH (DE)

SCHAROSCH (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Şoarş, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Cincu-Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

din 2016 Centru de Zi Persoane cu Handicap

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La E de biserică, de cealaltă partea a drumului desprins din DJ105A.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 40m de la strada principală DJ105A.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei, către latura V, curte în faţă.

DATE ISTORICE

1740 Este prevăzută construire unei case parohiale: *Herr Juratus zum Pfarrbau fl.8* (Klima, după *Kirchliche Blätter,* 1890/7)
1764 Un incendiu care afectează satul distruge și casa parohială până la temelii. (Klima, după *Gedenkbuch*)
1767 Casa este în curs de refacere. Se donează din partea Sibiului *Von Hermannstadt zum Pfarrgebäude fl.43,76*. Costuri: *Den Mauern vors Pfarrgebäude fl.120*, *Offen an die Pfarrstube fl.10*. (*Kirchliche Blätter,* 1890/8)
1828 Este ridicată casa curentă. (Klima, după *Gedenkbuch,* p.8)
1875-1876 Este extinsă și reparată. (Klima, după *Gedenkbuch,* p.50)
1924-1925 Reparaţii și extindere (Klima, după *Gedenkbuch,* p.59)
Ca membru al capitlului Cincu-Sibiu, preotul primește iniţial întreaga dijmă. Din 1580 o pătrime trebuie predată principelui, iar apoi fiscului. Preotul păstrează trei pătrimi din decimă. (Klima, după Müller G.E., *Arch*.48/171 și Grimm Josef: *Urbarialwesen*, Wien 1863, p.203)

ACARETURI PĂSTRATE

Grajd (1860) realizat parţial din zidărie, parţial din lemn, acoperiș în două ape cu învelitoare ţigle solzi. Șopron, bucătărie de vară.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șura (1860).

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Scharosch/Fogarasch*. 1982
Topografia monumentelor din Transilvania. Judeţul Braşov. 1995.
BRAISCH, A. Günther, I. KONNERTH, D. *Scharosch bei Fogarasch. Ein siebenbürgisches Dorf und seine Bewohner im 20. Jahrhundert.* 2009.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1828; 1875-1876; 1924-1925	casă tradiţională, cu elemente neoclasice la faţade.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi pe axa E-V.	7	P	pivniţă+P	3	2

ACOPERIŞ

În două ape, coama perpendiculară pe faţada îngustă N, învelitoare ţiglă solzi, şarpantă lemn. Cornișă profilată. Două coşuri de fum cu acoperăminte de ţiglă în 2 ape. Pe N schimbarea unghiului pantei pentru a adăposti și cerdacul de lemn. Peste cerdac învelitoare de tablă zincată.

PINION

Pinioane teşite pe laturile scurte E și V, delimitate de cornișe profilate, protejate cu ţiglă. Două ferestre mari, oarbe, cu ancadramente subţiri de tencuială.

PRISPE, LOGII

Cerdac lemn pe faţada N spre curte/stradă, pe piloni masivi de zidărie. Spre E parţial închis cu zidărie, capătul de V vitrat. Stâlpi lemn cu contravântuiri, parapet lemn traforat. Pe S, în ax, balcon placă de beton pe stâlpi de beton, parapet bare metalice.

FERESTRE

Pe N, ferestre în două canaturi patru ochiuri, oberlichturi două ochiuri. Pe E, V și S ferestre în 2 canaturi, oberlichturi, obloane lamele lemn, ancadramente late și sohlbancuri profilate, la partea superioară friză decorată cu forme geometrice, la cea inferioară panouri de tencuială. Pe V ferestrele grupate 2+1 sunt despărţite de panouri de tencuială late, verticale.

UŞI

Acces median frontal la locuinţă, de pe N, trepte zidite. Două uși de acces în casă de pe cerdac. În dreapta scării, acces la pivniţă, pe sub cerdac.

PIVNIŢE

Pivniţă sub toată casa. Pe V 3 răsuflători orizontale.

PLANŞEE

Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare bună, cu unele deficienţe la învelitori (reparaţii provizorii cu tablă). Clădirea a avut degradări structurale (deplasări ale zidurilor), fiind prevăzută cu tiranţi metalici la nivelul pivniţei, pe axa E-V.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI *BV-II-m-B11828*). Faţada lungă S sprijinită de contraforţi în trepte. Suprafaţa construită a casei de 294mp, curte de 2.989mp și grădină de 5.359mp.

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată de la N la S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire amplasată liber pe o parcelă mare, aflată la o cotă mai înaltă a terenului decît drumul. Împrejmuire cu ziduri de piatră cu acoperământ de ţiglă și contraforţi, care preiau împingerile terenului. La stradă gard de uluci pe soclu de zidărie. Împreună cu biserica și căminul cultural formează o piaţă în centrul localităţii.

DATA INVENTARIERE

27/05/2017

LOCALITATEA

ŞOMARTIN

MARTINSBERG (DE)

MÁRTONHEGY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Bruiu, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Cincu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La E de biserică, de cealaltă parte a uliţei.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 30m de la DJ105A și 8m de la uliţa bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, către latura îngustă de S, a parcelei.

DATE ISTORICE ȘI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1337 Pe o listă a plătitorilor de taxe papale, printre preoţii care aprţin de ţinuturile Prepoziturii Sibiu, este menţionat *Johannes von Martinsberg/de Monte Martini*. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I-143). Pivniţa de piatră are intrare cu ancadrament de piatră arcuit, care pare medieval. (Klima, după *Visitationsbericht*, D.Z.106/1977). 1761-1763 Casa este extinsă spre curte cu încă o cameră. (Klima, după *Kirchenbuch*, p.159). Altă cameră a casei parohiale încăpătoare este mai nou construită. (Klima, *Lokalaugenschein*,1977)
Casă tradiţională (Sec. XVIII, 1861, 1881), elemente neoclasice, pivniţă+P, 7 încăperi, acoperiș 4 ape, coama paralelă cu faţada spre biserică. Pe latura lungă la curte (V), foișor de zidărie iniţial deschis, acum vitrat, cu acoperiș individual în trei ape, trepte și acces lateral. Două accese la pivniţă de pe latura îngustă spre curte (N). Acces la locuinţă de pe V, prin foișor.Pivniţă parţială sub tractul de N, două compartimente acoperite cu planșee pe grinzi de lemn. Răsuflători spre stradă (E).Contrafort pe faţada lungă la stradă (E). Aceeași faţadă cu lezene cu bosaje pe flancuri, nivel pivniţă marcat de brâu, cornișă profilată. Inscripţie pe coșul din dreapta (S): "*1861*" și "*1881*" (aproape șters).

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Grajd și bucătărie de vară, pe latura de V a curţii, către uliţa bisericii. Realizate din zidărie de cărămidă, acoperiș în două ape cu învelitoare de ţiglă.
Dispărute: Șură, grajduri.

STARE DE CONSERVARE

Medie, acoperiș etanș, degradări ale finisajelor și ale binalelor. Casă construită în mai multe etape. Suprafaţa construită de 190mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Martinsberg.* 1981
STROE, A. Listă de inventariere monumente istorice. 1996
Registrul de inventariere Neicov, Protopopiatul Sibiu, Parohia Șomartin, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia NV-SE.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat pe parcela din proximitatea de SE a zidului de fortificaţie a bisericii. Teren în pantă, preia pe latura lungă aliniată la stradă diferenţa de nivel a terenului. Gard pe soclu de beton decorat cu panouri, stâlpi de beton şi scândură verticală între aceştia. Păstrează pe parcelă o parte din acareturi.

DATA INVENTARIERE

2009

LOCALITATEA

ŞONA

SCHÖNAU (DE)

SZÉPMEZŐ (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Şona, ALBA

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Bălcaciu

CAPITLU BISERICESC

Arhidiaconatul Târnava / Capitlul Bălcaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag, cu unele privilegii

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere de oaspeţi

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, pe parcela aflată chiar sub zidul acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La aleea spre biserică, retrasă 75m de la drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, aliniată cu latura lungă la limita de SV.

DATE ISTORICE

1664 Un incendiu distruge aproape toată localitatea. (Klima, după *Neuer Weg* 14.05.1974)
1696 Se construieşte o nouă casă parohială. (Klima, după *Festschrift* 1912/116)
1859 Un incendiu puternic distruge satul, cu excepţia bisericii, şcolii şi a 10 case. (Klima, după *Scholtener Gedenkbuch*)
1875 Se construieşte o nouă casă, cea veche fiind în stare de colaps. Starea acesteia, înainte de demolare este descrisă astfel: casa nu mai putea oferi protecţie la frig şi ploaie şi putea fi locuită doar cu riscarea vieţii. La vânt puternic tremura şi trosnea din toate încheieturile, lumina de pe masă se stingea, aşa că preotul trebuie, de multe ori, în noaptea întunecoasă, înainte de furtună, să se refugieze împreună cu argaţii în podul cu fân. (Klima, după *Festschrift* 1912/116)
1944 Din cauza unui conflict intern, episcopul Staedel este primit în vizită de comunitatea divizată: la intrarea în sat sunt elevii, o parte din tineri şi formaţia partidului, sub conducerea liderului local, iar în faţa casei parohiale este întâmpinat de preotul Capesius cu cealaltă parte a comunităţii, cu notarul şi preotul unitarian. (Klima, după *Kirchliche Blätter*, 1944/256)

ACARETURI PĂSTRATE

Bucătărie de vară (1860) din zidărie, acoperiş două ape, învelitoare ţiglă. Şopron de lemn (1948), acoperiş două ape, ţiglă. Şură de lemn(1942). Grajduri.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schönau.* 1981.
SABĂU, N. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1995(?).
GOGESCH, H. *Schönau ein siebenbürgisch-sächsisches Dorf an der Kleinen Kokel.* 1999.
Planuri arhiva ZAEKR. FABINI, G. (neinventariate).

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1875	Aspect de casă orășenească, stil neoclasic.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi paralele pe axa NV-SE.	8	pivniţă+P	P	4	2

ACOPERIȘ

În două ape, coama paralelă cu uliţa spre biserică. Învelitoare ţiglă solzi cu reparaţii cu ţigle industriale. Trei coșuri de fum cu acoperăminte în două ape, din care două în zona coamei. Cornișă profilată pe capiteluri aplatizate cu abace.

PINION

Pinioane triunghiulare pe faţadele scurte (SE, NV), pe ambele oculus de aerisire centrat, pe SE delimitat de cornișă profilată cu protecţie de ţiglă.

PRISPE, LOGII

Foișor de lemn amplasat median pe faţada lungă NE, soclu de zidărie, acoperiș în 2 ape, fronton lemn traforat, stâlpi lemn prelucraţi cu motive geometrice, cu fus și capitel. Trepte frontale de beton, parapeţi laterali lemn traforat.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior. Două canaturi, oberlichturi, obloane lamele lemn. Ancadramente cu sprâncene de cornișă la cele patru ferestre de pe flancuri. Frontoane triunghiulare la cele cinci ferestre mediane. Spre curte ferestrele au grilaje metalice antiefracţie.

UȘI

Două accese la pivniţă de pe SE, separate pentru cele două tracturi: în stânga ușă în două canaturi, în dreaptă ușă într-un canat, din scândură în caplama. Acces în locuinţă de pe NE, prin foișor, cu ușă în arc aplatizat, două canaturi, deschidere spre interior, panouri lemn cu geam 2 ochiuri și grilaj metalic.
Uși interioare din tăblii de lemn.

PIVNIȚE

Pivniţă în două tracturi paralele, bolţi semicilindrice de cărămidă.

PLANȘEE

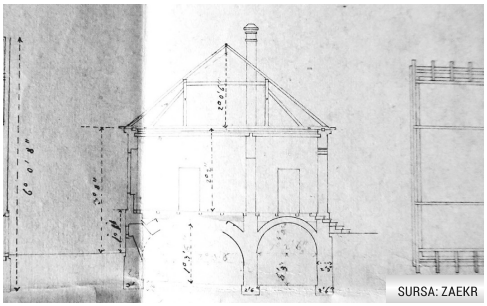
Grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă cu bolţi de cărămidă și planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică.
Stare de conservare foarte bună, clădire recent renovată.
Unele probleme de umiditate ascensională la soclu.
Suprafaţa construită 209mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Inscripţie în firida de pe SE: "Aufgebaut: 1875/Simon Kepp. Pfarrer. Johan(n)Mieß. Kurator. Peter Theil/Michael Waedt/ Kirchenväter, Ren1989". Tot pe SE: "Mit Ehren sei an die gedacht/ die einen Stein- auch noch so klein zu diesem Baue dargebracht". Dulap înzidit în camera de întâlniri, lemn pictat, ornamental. Curte de 1.620mp și grădină de 4.862mp.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire în L, dezvoltat pe o parcelă foarte mare de teren (curte 1.510mp+grădină 8.701mp), între biserică şi cimitir. Casă uşor retrasă din aliniamentul de N al străzii. Peste parterul înalt, podul cu atic de zidărie de cca 2m. Numeroase elemente sugerează construirea casei în etape diferite, probabil chiar unificarea unor corpuri diferite în aceeaşi clădire.

DATA INVENTARIERE

10/03/2015

LOCALITATEA

ŞURA MARE

GROSSSCHEUERN (DE)

NAGYCSÜR (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Şura Mare, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, în curs de amenajare

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, pe parcela alăturată.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 15m de la strada principală DN14.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de SE, cu grădină de flori în faţă.

DATE ISTORICE

Vechea casă parohială a fost odată mănăstire. Podul arată de afară ca un alt nivel. În pod se văd pereţi urme ale unei compartimentări în chilii. 1414 este menţionat un *Oswaldo presbytero de Cybinio et conventore in Magno horreo*. Acesta pare a fi un locatar al mănăstirii. (Klima, după Ub. III-1738-607)
O încăpere de azi a fost odată capelă. încă mai sunt vizibile arcul de triumf şi corul avansat pe faţadă. Deasupra lui, în pod, există un arc rotund de cărămidă. Alături se află o nişă în unghi ascuţit. Pe partea de vest se găsesc fragmente dintr-un arc. Podul, care arată ca un nivel, a primit în 1800 ferestre ovale, în stilul de atunci. (Klima, *Lokalaugenschein*, 1974)
1726 Comunitatea parohială dă 3 guldeni pentru a acoperişul de peste capelă. Probabil capela era încă un corp de clădire de sine stătător, care a fost încorporat în casa parohială în timpul extinderilor din sec. XIX. (Klima, după *Kirchenrechnungsbuch*)
1896 Preotul Fr. Teutsch notează în cartea comemorativă că din bucătăria de iarnă s-a făcut prima cameră, biroul parohial a fost extins cu vechiul coridor întunecos care unea încăperea mare cu cea mică, casa a fost înălţată, zidurile nefolositoare din pod au fost demolate, iar pardoseala egalizată. (Hermann, p.256, după *Gedenkbuch*)

ACARETURI PĂSTRATE

În prelungirea casei spre N, bucătărie de vară cu magazie. La intrare, în stânga porţii, coşar de porumb. Fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Probabil cele obişnuite: grajduri, şură, şoproane.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Grossscheuern.* 1981.
HERMANN, K. Pfr. *Die evangelische Kirchengemeinde Grosssscheuern in den Jahren 1940-1965.* 1994
HERMANN, K. Pfr., *Großscheuern - Heimatbuch einer siebenbürgischen Gemeinde bei Hermannstadt (Band 1 und 2), 1995.* Ausgabe 2015
Planuri arhiva Casa Teutsch. HĂRŢĂU, F.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L, cu anexă pe N.	XIII; XIX	Clădire cu aspect sobru, monastic.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Trei tracturi paralele, încăperi în anfiladă.	7	pivniţă+P	P	3	2

ACOPERIȘ

În patru ape, învelitoare ţiglă solzi, lucarne semicirculare, 2 coșuri de fum. Pod înalt cu atic de cca 2m. Pe faţa interioară a aticului, spre curtea bisericii (latura E), nișă cu fereastră geminată gotică. Pe zidul interior al foișorului (N), firidă în ogivă, iar deasupra acesteia capete de grinzi. Urma unei vetre/hotă pe zidul de V.

PINION

La foișor, pinion triunghiular, delimitat de cornișă profilată acoperită cu ţigle, acoperit în 2 ape. Aticul neobișnuit de înalt al podului este străpuns pe E și pe V de oculuși elipsoidali verticali, cu ancadramente și bolţari de tencuială.

PRISPE, LOGII

Foișor rectangular pe S, posibil fostă capelă a unei mănăstiri. În zidul dintre acesta și casă se păstrează fragmente de arhivoltă în arc în plin cintru, întrerupt de golul curent, în arc aplatizat. Pe V antreu pătrat, deschis, cu arcade, cu uși pe 3 laturi, trepte frontale.

FERESTRE

În două canaturi, patru ochiuri, cu oberlichturi, grilaj metalic la cele spre curte. Unele ferestre obturate. La ferestrele spre stradă ancadramente profilate. Spre stradă 3+1 ferestre, suprapuse de două ferestre medii ale podului. Spre curtea bisericii trei ferestre simple, fără ancadramente, cinci ferestre de același fel spre curte (V și N).

UȘI

Acces principal de pe V, către E (ușă căptușită cu scândură așezată oblic, cu nituri) și către S (ușă tăblii lemn). Uși interioare noi, tăblii de lemn. La pod, nivelul foișorului închis cu zidărie, trecere marcată de ancadrament de piatră romanic, în arc în plin cintru.

PIVNIȚE

Pivniţă sub toată casa, cu zone inaccesibile (sau acolo nu există pivniţă, ca de ex. sub încăperea mediană spre curte și în latera dreaptă a scărilor de acces la pivniţă). Bolţi semicilindrice cu penetraţii. Grinzi de lemn străpung transversal bolţile.

PLANȘEE

Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite. La antreul de pe V, boltă în cruce. Probabil a mai existat un nivel deasupra, iar tavanul a fost mai scund (grindă înzidită deasupra ușii, pod cu atic de cca 2m înălţime).

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe fundaţii de piatră, bolţi de cărămidă la pivniţă, planșee lemn peste parter, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare mediocră, casă nelocuită de multă vreme. În curs de renovare, învelitoare nouă. Crăpături și fisuri mai ales la zidul de S, finisaje exterioare degradate. Aria construită 456mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (*SB-II-m-A-12565.02*). Contrafort pe S, alţi 3 pe N, poziţia celui din colţ sugerează că formă iniţială a clădirii a fost diferită, sau că acolo a existat un alt corp. La toate nivelurile se văd goluri înzidite. În zidul dintre încăperea de SE și cea adiacentă (spre V) se păstrează o grindă înzidită la nivelul buiandrugului ușii, pe toată lungimea zidului (nivel iniţial al tavanului).

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată de la N la S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire cu 3 niveluri, aşezată pe panta dealului bisericii, preia diferenţa de nivel prin scară adosată faţadei de NV, care conduce la intrarea secundară, din spatele casei. Retrasă mult în spatele frontului de case de pe partea de S a străzii, pe o parcelă de teren mare, care urcă până la cimitir.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, în proximitatea zidului de incintă.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 80m de la strada principală DJ106B.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Amplasată liber pe parcelă.

DATE ISTORICE

1323 Este menţionat preotul Johannes *de Parvo horreo*. (Klima, după Ub. I-402-372)
1662 Este reconstruită casa parohială după ce fusese distrusă de război. (Klima, după *Kirchliche Blätter,* 1882/112). 1691 După incendierea casei în război, aceasta este reconstruită și cu această ocazie și extinsă. (Klima, după *Kirchliche Blätter* 1913/234)
1691-1700 În registrele bisericii apar cheltuieli cu construcţia casei, care este extinsă spre N și E, ajungând la aspectul păstrat până în 1913. (Klima, după *Kirchenbuch, Kirchliche Blätter,* 1913/257)
1711-1717 Preotul Simon Hermann jun. notează că la instalarea lui, în 1711, curtea și încă și grajdul sunt distruse. Pe cheltuiala proprie se construiește *Maierstube* și pivniţa. "Habe beim untern Garten den Teich ex propriis gemacht und das Stück Erde am Teich angesetzt, dass der Garten noch einmal so gross geworden". (Klima, după *Kirchliche Blätter*, 1913/233f)
1926 Se construiește casa de azi, cu pivniță, parter și etaj. Pentru că este amplasată pe panta unui deal, pare mult mai înaltă privită dinspre stradă, decât dinspre grădina parohială. (Klima, Lokalaugenschein 1978). Meșterul constructor este Johann Leonbacher. (Rill, p.617)
1993-1997 Este definitivată reamenajarea casei pentru a funcţiona ca centru de recuperare. (Rill, pg. 617)

DATA INVENTARIERE

07/09/2011

LOCALITATEA

ŞURA MICĂ

KLEINSCHEUERN (DE)

KISCSŰR (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Șura Mică, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

centru recuperare Așezământul Nazareth

ACARETURI PĂSTRATE

Clădire anexă, care a funcţionat ca sală pentru comunitate, studiu biblic pentru copii, apoi ca bucătărie de vară. Pe partea de V se găsesc un șopron, grajdul de vite și cotețe.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șura.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kleinscheuern.* 1981.
RILL, M. *Kleinscheuern Eine Gemeinde in Siebenbürgen.* 2004
Planuri arhiva Departamentului Tehnic al Consistoriului Superior al Bisericii Evanghelice C.A. (LK). HENNING, SCHULLERUS, 1978

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1862, 1925-1926	Casă tradiţională, stil neobaroc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
2 tracturi paralele, distribuţie din hol median/casa scării.	12	P+E+M	pivniţă+P+M	3	2

ACOPERIŞ

Acoperiș în patru ape, mansardat, șarpantă de factură barocă, învelitoare ţiglă solzi. Intersectat cu acoperișul în 3, respectiv 2 ape ale corpurilor de zidărie din mansardă. Lucarne rectangulare acoperite 1 apă, cu ferestre mari 2x4. Două coșuri fum. Streașină lată la latura lungă spre grădină (SV).

PINION

Pinion triunghiular pe NE, la corpul de zidărie din mansardă, fantă de aerisire în ax.

PRISPE, LOGII

Verandă de lemn care protejează intrarea pe faţada lungă spre stradă (NE), acoperiș o apă, trepte frontale (după 1993).

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere spre interior, două canaturi cu patru ochiuri, oberlichturi opt ochiuri, obloane lamele lemn. La nivelul parterului (NV) 3 ferestre, suprapuse la etaj de alte 5, suprapuse, la rândul lor, de fereastră în arc în plin cintru la mansardă, flancată de lucarne cu ferestre mici în două canaturi cu oberlichturi.

UŞI

Acces principal pe faţada NE, spre vale, ușă în ax, intrare în hol, care conţine și scara de acces la etaj. Un al doilea acces de pe faţada de NV, cu scări laterale adosate casei. Un al treilea acces pe SV, dinspre deal, protejat cu foișor.

PIVNIŢE

O parte din spaţiile pivniţei provin de la casa veche. Spre vale (NE), din cauza pantei mari a terenului, nivelul pivniţei apare ca parter.

PLANŞEE

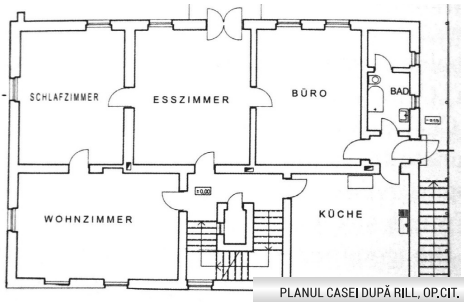
Tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Construcţie din zidărie de cărămidă, planșee de lemn, șarpantă de lemn și învelitoare ceramică. Stare de conservare foarte bună, casa a fost reamenajată, fiind adaptată pentru noua funcţiune de centru de reabilitare.
Suprafaţă construită 248mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Lucarnă de zidărie de mari dimensiuni în mansardă (spaţiu locativ).
Curte de 1.007mp și grădină de 2.748mp.

PLANUL CASEI DUPĂ RILL, OP.CIT.

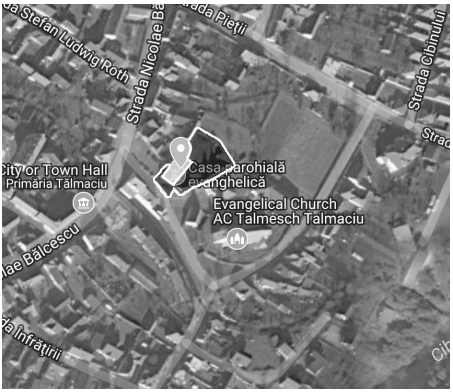
CARTE POŞTALĂ

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia E-V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat pe un teren la cotă mai înaltă decît strada, cu acces din stradă pe un şir de trepte care conduc la portiţa decupată în zid. Alături, despărţită de zidul gardului, e portiţa de acces în grădina de flori. O altă portiţă şi poartă carosabilă se află pe partea de S. Împreună ci şcoala, biserica şi moara formează centrul vechi.

DATA INVENTARIERE

27/05/2017

LOCALITATEA

TĂLMACIU

TALMESCH (DE)

TALMACSI (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraş Tălmaciu, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

proprietatea Sibiului

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

nelocuită, în folosinţa comunităţii

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La 45m NV de biserică.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 10m de la strada Cetăţii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, cu grădiniţă de flori la stradă.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1718 Părţile cele mai vechi ale casei ridicate pe fundaţii de ev mediu, păstrează forma originală din 1718. Mai târziu casa a fost şi extinsă. Pe faţada îngustă se află o placă comemorativă "Parochia igne nocturno malitioso 1718 die 26. august supposito incinerata extruebatur partim elecmosynis civium Cib. partim ecclesiae existentibus Andr.Teutsch I.R.N.S. Georg Werder C.P. ac I.G. Vette M.D. Castel P.T.Georg Belselio pastore loci anno salutis 1719 m. Iunio". Conform acestei inscripţii, casa a ars la 26 august 1718, iar în 1719, cu sprijin din partea sibienilor, a fost refăcută. (Klima, *Besichitgung* 1967).
Monument istoric (cod LMI: SB-II-MB-12569, 1719; 1867), stil baroc. 10 încăperi, pivniţă+P , acoperiş 2 ape,învelitoare ţigle solzi, streaşină largă pe latura lungă spre curte, glob decorativ de coamă spre stradă. Pinion teşit delimitat de cornişă profilată protejată cu ţiglă, trei ferestre mici, înalte, aşezate în linie. Ferestre în 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi. Obloane lemn la stradă, grilaj metalic spre curte. Lezene pe flancuri şi inscripţie pe placă comemorativă, amplasată descentrat pe faţada la stradă (SV). Două intrări dinspre curte. Bolţi semicilindrice de cărămidă la pivniţă. O cameră boltită (în dreapta). În rest, tavane drepte, tencuite, stucaturi în cel puţin o cameră.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Bucătăria de vară cu cuptor-plan trapezoidal pentru a închide frontul la stradă, acoperiş ţiglă 2 ape, pinioane triunghiulare cu 3 răsuflători spre curte şi 2 spre stradă, contrafort şi medalion spre stradă. Grajd, şopron. Fântână. Şura nu mai există.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare medie, acoperiş etanş, degradări ale finisajelor exterioare. Curte de 2.948mp şi grădină de 3.858mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Talmesch.* 1981.
SCHNEIDER, F. *Talmesch. Die sächsische Gemeinde in Siebenbürgen, Rumänien.* 1990.
SABĂU, N. *Fişă de inventariere monumente istorice.*

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia E-V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire în formă de T (rectangulară cu logie mediană spre stradă), parter înalt. Spre stradă gard de fier forjat pe soclu de beton placat cu piatră. Acces din stradă (trepte de beton, poartă pietonală) și din curte (poartă pietonală și carosabilă). În prelungirea faţadei N, către biserică, zid înalt cu gol de poartă carosabilă în arc aplatizat.

DATA INVENTARIERE

26/06/2017

LOCALITATEA

TĂRPIU

TREPPEN (DE)

TÖRPÉNY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Dumitra, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistriţa

CAPITLU BISERICESC

Bistriţa

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, casă parohială ortodoxă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV, la cca 14m de biserică.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

20m de la drum secundar și 130m de la DJ173B.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Pe latura V, cu grădină de flori în faţă.

DATE ISTORICE

Înainte de 1599 arde casa parohială, împreună cu anexele gospodărești. În 1803 se menţionează despre casă că are probleme structurale și e aproape de prăbușire. (Klima, după *Spez.Kirchenvisitation*)
1708 Casa parohială, împreună cu școala și casa predicatorului sunt ocupate de trupe militare.
1809 În marele incendiu arde și casa parohială, din care rămân doar zidurile. Este reconstruită în 1810-1811 Meșterul constructor Hecht primește leafă *530Rf., 30 Eimer Wein und 25 Metreten reines Korn*. În 1836 învelitoare de șindrilă este înlocuită cu ţiglă. 1866 se construiește o nouă șarpantă și un nou sistem de încălzire. În 1867 învelitorile de stuf ale acareturilor sunt înlocuite cu învelitori de șindrilă. Deoarece devine nelocuibilă, casa este reconstruită în 1893-1894 de către meșterul constructor Carl Kramer, pentru suma de 32.000 coroane (15-16.000 Gulden). (Schuller, pg. 11-12)
Locul vechii case, al curții și anexelor gospodărești este transformat de către preotul Friedrich Schuller în livadă și grădină de legume. Tot atunci se construiește și zidul de sprijin pentru a preveni alunecarea terenului peste noua casă. 1895 sunt construite noi acareturi pentru cerinţele terenului parohial de 32Joch. (Kelp, p.25)
1967 casa este nelocuită și neîngrijită. (Klima, *Lokalaugenschein* 1967)

ACARETURI PĂSTRATE

Nu se păstrează acareturi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șură. grajd și alte acareturi, construite la 1895.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Gemeinde Treppen*. Neppendorf, 1982.
KELP, G. *Treppener Heimatbuch*. 1978
CSALLNER, E. *Denkwürdigkeiten aus dem Nösnergau.* Bistritz, 1941.
SCHULLER, F. *Aus Gegenwart und Vergangenheit der Gemeinde Treppen. Festschrift zur Feier der 400-jährigen Weihe der ev. Kirche A.B.* 1904.

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1893-1894	Aspect de vilă urbană, stil eclectic.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, 2 șiruri paralele pe axa N-S.	6	pivniţă + P	P	3	2

ACOPERIȘ

În 4 ape, învelitoare carton ondulat bitumat. 3 coșuri de fum. Intersectat cu acoperișul în 2 ape al logiei de pe fațada principală. Deasupra acestuia se ridică un turnuleț cu coif, închis cu scândură, realizat în perioada în care camerele spre stradă ale casei serveau drept capelă.

PINION

La rezalitul de pe fațada principală la stradă pinion triunghiular, oculus amplasat central și o cruce din tencuială deasupra lui. Pe flancuri câte un ornament din metal, în formă de cruce. Cornișă profilată protejată cu tablă vopsită.

PRISPE, LOGII

Spre stradă logie mediană în rezalit, acoperiș individual. 4 stâlpi de zidărie cu abace, uniţi prin arce în plin cintru. Iniţial logie deschisă, azi închisă cu geam pe profile metalice. Pe flancuri lezene cu bosaje. Acces median. Spre curte pridvor, acum zidit.

FERESTRE

Ferestrele moderne din PVC alb, 2 canaturi, doar unul sau nici unul mobil, luminator fix. Pe fațada S 5 ferestre, din care 4 oarbe și 1 micșorată (2 canaturi, 1 fix, deschidere spre interior). Pe N 3 ferestre, 1 oarbă. Ancadramente simple, chenar de tencuială cu bolţar median. La logie, la cele 3 ferestre mari spre stradă, bolţar de cheie cu motive vegetale.

UȘI

Acces din stradă prin logie, ușă de tablă, cu geam și luminator în arc în plin cintru, 2 canaturi, deschidere spre interior.
Al doilea acces nu a fost văzut, dar din materialul documentar de arhivă reiese că pe fațada de E, de pe veranda acum zidită, există accese separate la cele 3 camere spre curte.

PIVNIȚE

Nivel pivniţă marcat prin decroș și brâu profilat. Pivniţă sub toată casă, bolţi boeme de cărămidă pe arce dublouri.

PLANȘEE

Drepte, din grinzi de lemn, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă cu bolți de cărămidă și planșee de lemn. Stare de conservare foarte bună, construcţia fiind renovată recent.

ALTE DETALII REMARCABILE

Casa face parte din ansamblul Bisericii Evanghelice C.A. (azi Biserica Ortodoxă "Sf. M. Mc. Gheorghe"), monument categoria A și are codul BN-II-m-A-01716.02.

CASA ÎN 1944, DUPĂ KELP, OP.CIT.

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia E-V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire de 169mp amprentă la sol, amplasat liber pe parcelă nedelimitată de cea a bisericii şi casei clopotarului. Retrasă din aliniamentul de case, pe deal, izolată de alte gospodării. Curtea de 400mp se află în mijlocul grădinii de 3.046mp. Spre stradă împrejmuire cu gard de fier forjat pe soclu de beton.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

TĂTÂRLAUA

TATERLOCH (DE)

FELSŐTATÁRLAKA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com.Cetatea de Baltă, ALBA

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Bălcaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, pe parcela învecinată.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la DJ142K.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc.

DATE ISTORICE

1853 Se construieşte casa parohială, cu excpeţia camerelor din faţă. (Klima, după *Gedenkbuch*, S.27) 1905 "În Tătârlaua preotul trăieşte sub ameninţarea casei care stă să se prăbuşească. S-a început de ani buni cu strângerea de fonduri pentru o nouă construcţie, iar în 1887, după realizarea unor planuri, s-a luat cu împrumut 1.000fl. Însă după ce în 1887 ard acareturile, în 1892 grindina distruge toate acoperişurile bunurilor bisericeşti, iar în 1902 autorităţile obligă la renovarea şcolii, casa parohială este amânată de la an la an. Aceasta însă nu se mai poate, pentru că zidurile nu mai rezistă, iar la următoare furtună acoperişul putred se poate prăbuşi. Bietul preot nici măcar nu s-ar putea salva sărind pe fereastră, pentru că aestea sunt prea mici." (Klima, după Bachsenheim F: *Ein Ausflug in das Gebiet des Gustav-Adolf-Vereins zwischen den beiden Kokeln*, Vortrag 1905/18). 1909 Casa este construită cu ajutorul Asociaţiei Gustav Adolf Werk şi costă 4000 de coroane. (Klima, după Kirchliche Bl.1912/318). Casă cu 4+1 (fost pridvor, acum închis) încăperi, pivniţă+P, acoperiş 2 ape, învelitoare ţiglă solzi, 1 coş de fum. Cornişă profilată. Placă memorială pe faţada principală: *An dieser Stätte wurde der große/Volkes-und Lehrenfreund/ Dr.Franz Oberth/um 6 Jan.1828 geboren/Der dankbare sieben. sächs.Lehrertag/1910*. Nivel pivniţă în decroş. Bolţişoare pe arce dublouri.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Şopron de lemn şi cuptor de pâine (1909).Cotețe.
Dispărute: Grajd, şură.

STARE DE CONSERVARE

Medie, acoperiş cu învelitoare nouă, dar degradări ale finisajelor exterioare. În 1967 casa era încă luminată cu lampe de petrol. (Neicov)

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Taterloch.* 1982.
STROE, An.A. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1994
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaş, Parohia Tătârlaua, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă ușoară pe direcţia NV-SE.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Două clădiri separate, casa nouă și cea veche, ocupă colţurile de N și V ale parcelei mari (6.400mp), aflate lângă zidul de fortificaţie al bisericii. Ambele case la stradă, cea veche cu latura scurtă. Curtea despărţită cu gard de lemn. Casa veche are în prelungire anexe mai scunde. Casa nouă alipită școlii. Spre stradă zid cu acoperământ de ţiglă.

DATA INVENTARIERE

31/03/2015

LOCALITATEA

TÂRNAVA

GROSSPROBSTDORF (DE)

NAGYEKEMEZŐ (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

oraș Târnava, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Prepozitura Sibiu/ orașul Sibiu / Pertinenţa 7 Scaune

CAPITLU BISERICESC

Bălcaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag, cu unele libertăţi

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închiriate, locuinţe

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Casa veche retrasă 5m de la stradă, cea nouă la stradă.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de NV a parcelei.

DATE ISTORICE

1331 În legătură cu dijma este menţionat preotul Emerich din Târnava / *de Ekeemezo Maiori*. (Klima, după *Documente privind istoria României*, Vol. III-27622)
1882 Meșterul constructor G. Fabini și dulgherul J. Gräser din Mediaș construiesc casa parohială de azi pentru 5.118Fl. Deoarece a fost hotărâtă construirea unei noi case, cea veche, aflată în stare de degradare, a fost lăsat așa cum era, respectiv a fost parţial demolată. În locul părţii demolate s-a construită în 1866 o mică cameră laterală, pentru că această casă trebuia să servească drept locuinţă învăţătorului. (Kelp, pg.255)
1956 Casa nouă este zugrăvită interior-exterior și se trage gaz. (Kelp, pg.255)

Deși în arhive s-au găsit relevee și propuneri de refuncţionalizare și reconstruire a ambelor case, situaţia din teren ne arată că la casa nouă nu s-au făcut modificări, iar la cea veche, faţă de releveul desenat în 1960 de arh.Sonntag, a apărut doar pridvorul de acces.

ACARETURI PĂSTRATE

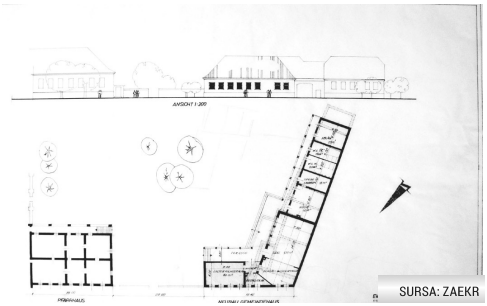
Șura și grajdul vechi sunt demolate și în locul grajdului se construiesc o nouă șură și grajd, în aceeași clădire, conform modei zilei.

ACARETURI DISPĂRUTE

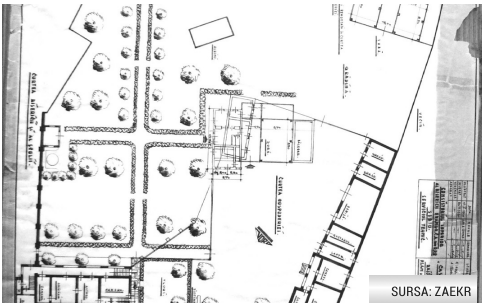
Șură demolată în 1959, grajd din 1862. șoproane.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Grossprobstdorf*. 1982.
Planuri arhiva ZAEKR. FABINI, 1968, 1969. SONNTAG, 1958, 1960, 1962. HENNING, NOSSEK, 1973. Fond 400/301
JENEI, D. *Fișă de inventariere monumente istorice.* 1994.
KELP, H.M.Dr.phil. *Großprobstdorf. Beiträge zur Heimatkunde.* 1999.

SURSA: ZAEKR

SURSA: ZAEKR

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
În L (rectangular cu foișor).	XVIII (?); sec XIX; 1976	Tradiţionl ţărănesc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă.	3	pivniţă+P	pivniţă+P	2	1

ACOPERIȘ

În două ape, coama perpendiculară pe stradă, învelitoare ţiglă, un coș de fum.

PINION

Pinion teșit pe latura scurtă (NV), delimitat de cornișă profilată, lucarnă circulară de tablă. Inscripţie 1974 (conform Fișă Inventar).

PRISPE, LOGII

Foișor de zidărie pe flancul stâng, iniţial deschis, azi închis, cu 2 ferestre. Stâlpi de zidărie, acoperiș individual 3 ape.

FERESTRE

Ferestre duble, 2 canaturi, oberlichturi.

UȘI

Acces din foișor.

PIVNIȚE

Pivniţă înaltă, bolţi semicilindrice de cărămidă.

PLANȘEE

Planșee grinzi de lemn, tavane tencuite.

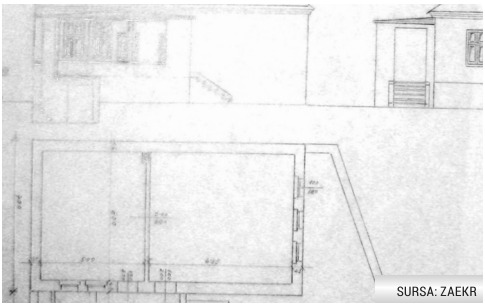
STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă, planșeu lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, acoperiș etanș, unele degradări ale tencuielilor și zugrăvelilor cauzate de umiditate ascensională.
Aria construită 128mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Clădirea a fost modificată de câteva ori de-a lungul timpului, după construirea casei parohiale noi fiind, pe rând, locuinţă pentru învăţător, anexă gospodărească și iar locuinţă.

SURSA: ZAEKR

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1882-1883, 1922-1923	Tradiţional, faţade clasiciste.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, 2 șiruri paralele pe direcţia NE-SV.	10	pivniţă+P	pivniţă+P	3	2

ACOPERIŞ

În trei ape, coama paralelă cu strada, învelitoare ţiglă, 2 coșuri de fum. Cornișă profilată.

PINION

Pinion teșit pe NE, acoperit aproape total de corpul-plombă între casă și școală.

PRISPE, LOGII

Pridvor de zidărie (de factură neoclasică) pe toată faţada lungă la curte, stâlpi cărămidă rectangulari cu abace, acces lateral în arc în plin cintru, cu scara cuprinsă în corpul pridvorului. Pridvorul este prelungit spre școală cu un mic corp cu arcade în plin cintru.

FERESTRE

2+3+2 pe faţada principală, duble cu deschidere normală. 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 4 ochiuri, ancadramente platbandă simple, sohlbanc profilat. 1 fereastră mare la pivniţă, pe latura scurtă la curte (SV).

UȘI

Acces principal de pe pridvor. Acces la pivniţă de pe latura lungă la curte, în 2 canaturi, în ax, și de pe cea scurtă (SV), uși din scândură dispusă orizontal. Uși interioare din tăblii de lemn.

PIVNIŢE

Pivniţă la nivelul curţii și semiîngropată spre stradă. Răsuflători orizontale pe laturile lungi. La curte brâu profilat care delimitează nivelul pivniţei. Bolţi semicilindrice de cărărmidă și a vela.

PLANȘEE

Planșee grinzi de lemn, tavane tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă, planșeu lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Stare de conservare medie, acoperiș etanș, unele degradări ale tencuielilor și zugrăvelilor cauzate de umiditate ascensională.
Aria construită 266mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Faţada la stradă cu nivel pivniţă în decroș, cu pilaștri canelurați aplatizaţi pe flancuri și la rezalit median.
Zidul bisericii, perpendicular pe faţada lungă a casei, marchează zona de contact dintre casă și corpul plombă spre școală, care la nivelul superior este o continuare a pridvorului casei parohiale, iar la nivelul inferior este spaţiu al școlii.

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plat.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire în L, faţada laterală NE parţial pe zidul de fortificaţie al bisericii. Împrejmuire cu gard de lemn în stânga clădirii și gard cu stîlpi de beton la grădina din faţă (plasa gardului a dispărut). Clădire retrasă din aliniamentul de N al străzii, în proximitatea căminului cultural, care a fost probabil construit pe terenul parohial.

DATA INVENTARIERE

21/10/2015

LOCALITATEA

TÂRNĂVIOARA

KLEINPROBSTDORF (DE)

KISEKEMEZŐ (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

oraș Copșa Mică, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

prepozitura Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Bălcaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, cult neo-protestant

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, pe zidul de incintă al acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca. 20m de la strada principală DC8.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Aproximativ în mijlocul grădinii.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1651 În timpul vizitei bisericești se menţionează despre curtea parohială că se află în stare de ruină. Se comandă repararea acesteia. Se stabilește mai departe că preotul nu a mai predicat de 15 ani. Acesta argumentează că are un predicator. Comunitatea a păstrat sub tăcere această practică a preotului și este pentru aceasta pedepsită să plătească amendă 20 de guldeni și 5 zile de interdicţie. (Klima, după *Arch.* 6/17). 1906 Casa parohială veche este demolată și se construiește una nouă. (Klima, după Schnell S.21)
Casă cu aspect urbană, stil neoclasic, plan în L, pivniţă+P, 7 încăperi, acoperiș 3 ape pe latura spre stradă și în două ape pe cea perpendiculară pe ea. Învelitoare ţiglă solzi, șarpantă lemn, de factură eclectică. 4 coșuri de fum. Cornișă profilată. Pe latura spre curte (NV) pinion triunghiular, cu 2 guri mici de aerisire. Acces principal pe latura scurtă SV a laturii la stradă, ușă în 2 canaturi. Acces secundar pe latura scurtă NV a laturii la curte. Acces la pivniță de pe faţada din spate a laturii la stradă. Uși interioare din panouri de lemn. Ferestre duble cu deschidere spre interior, ancadramente profilate, bolţar median. sohlbank continuu pe console aplatizate. Pivniță doar sub latura de la curte. Bolţișoare de cărămidă pe arce dublouri. Tavane tencuite la parter.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

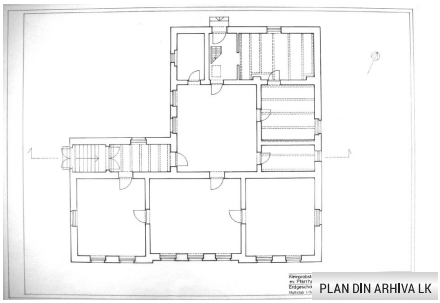
Bucătărie de vară (1936) pe latura de SV a curţii, din zidărie cu acoperiș în 2 ape.
Dispărute: Grajd (1909), șopron (1906), cotețe.

STARE DE CONSERVARE

Medie, degradări ale finisajelor interioare și exterioare.
Aria construită 206mp.
Curte de 2.027mp și grădină de 1.044mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Kleinprobstdorf* 1981.
PORUMB, M. Fișă de inventariere monumente istorice.
Planuri arhiva Departamentului Tehnic al Consistoriului Superior al Bisericii Evanghelice C.A. (LK), BALTHES, 2001

PLAN DIN ARHIVA LK

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire aflată azi la nr.158, în aliniament de case. Acces prin uşă direct din stradă sau pe poartă pietonală, decupată în poarta carosabilă (rectangulară, în zid înalt acoperit cu ţiglă, cornişă profilată şi pietre de protecţie a zidului de roţile atelajelor). Corp principală către stradă, cu prelungire spre curte, realizată probabil ulterior.

DATA INVENTARIERE

05/08/2014

LOCALITATEA

TEACA

TEKENDORF (DE)

TEKE (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Teaca, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Cluj

CAPITLU BISERICESC

Teaca

STATUTUL VECHI

sat iobag, 1456 târg, cu privilegii

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La E de biserică, de cealaltă parte a uliţei desprinse din DN15A/E578.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Aliniată cu latura scurtă la uliţă.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Ocupă partea din faţă (V) a parcelei.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1661 Localitatea este incendiată de turcii lui Ali Paşa. (Klima, după Johannes Tröster, *Das Alte unde Neue Teutsche Dazien. Das ist: Neue Beschreibung des Landes Siebenbürgen.* Nürnberg, Johann Kramer 1666, p.418). 1800 În jurul acestui an este construită casa actuală. (Klima, după Weniger Andreas *Licht der Heimat*, 1965/nr.145). Casă tradiţională, faţadă de factură neoclasică, pivniţă+P, 4 încăperi, acoperiş 4 ape la latura spre stradă şi , respectiv 2 ape la cea spre curte. Învelitoare ţiglă solzi cu reparaţii cu ţiglă industrială. 2 lucarne (tabachere) de tablă circulare pe latura la curte. 2 coşuri de fum, acoperăminte ţigle în 2 ape. Pinion triunghiular pe faţada scurtă spre curte (E). Cerdac de zidărie pe faţada S la curte a laturii de la stradă, stâlpi zidărie cu secţiune pătrată, parapet lemn traforat. Acces pe trepte centrate, amplasate frontal. Se întoarce pe latura scurtă (E), stâlpi şi parapet lemn, acoperiş individual, trepte beton. Acces din stradă şi din curte de pe cerdac. Două accese la pivniţă de pe latura S a corpului la stradă. Nivel pivniţă în decroş cu 4 răsuflători orizontale spre stradă. Gârlici cu boltă boemă, spre stradă boltă semicilindrică, spre curte calotă a vela. În curte se află o piatră rotundă, solidă, pe care stă scris anul 18(?)67. Klima menţionează piatra în 1967, ca având inscripţionat anul 1767.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Şură de lemn cu compartimentările din zidărie de cărămidă, acoperiş 2 ape ţigle solzi, 2 porţi mari în 2 canaturi (1870).
Nu se cunosc date despre acareturile dispărute.

STARE DE CONSERVARE

Bună, în curs de reamenajare. A avut deplasări/evazări ale pereţilor, care au fost rezolvate prin montarea de tiranţi metalici. AC 299mp, curte de 727mp şi grădină de 2.977mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Talmesch.* 1981.
SABĂU, N. *Fişă de inventariere monumente istorice.* 1996(?).

DECLIVITATE TEREN

Pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Un corp de clădire amplasat la limita spre stradă a parcelei, cu clădire anexă (fostă şură?) spre N, modernizată. Gard de zidărie spre drum, poartă carosabilă în arc în plincintru, portiţa separat. Retrasă în spatele bisericii, la distanţă de alte case, având în proximitate doar locuinţa predicatorului.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

TICUŞU VECHI

DEUTSCH TEKES (DE)

SZÁSZTYUKOS (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Ticuş, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Rupea

CAPITLU BISERICESC

Rupea

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

locuinţă, camere de oaspeţi

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N, dincolo de drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La stradă secundară care se desprinde din DC28

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de S.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

1843 Se construieşte casa parohială cu subsol şi parter, cu cinci încăperi la subsol şi nouă la parter. Vecin este casa caplanului. (Neicov, *Registru de Inventar,* Protopopiatul Rupea, Parohia Ticuşu Vechi, Lista de Inventariere nr. IV, 1967). Casa parohială veche se afla în aceeaşi curte, în spatele celei de azi. Locuinţa avea 4 încăperi aşezate în două şiruri de o parte şi de alta a unui hol median, care servea şi de bucătărie de vară.
Casă din 1843 în stil baroc popular, plan rectangular, 9 încăperi în anfiladă, pivniţă+parter, acoperiş 4 ape, coama paralelă cu strada, învelitoare ţigle solzi, pe fiecare apă lucarne mici de tablă, rotunde, 2 coşuri de fum cu acoperăminte în două ape cu ţiglă. Pridvor parţial, amplasat median pe faţada lungă spre curte, stâlpi lemn, acces gârlici dedesubt. Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi, unele cu obloane lamele lemn. Acces la pivniţă în axul cerdacului spre curte, în arc segment de cerc. Deasupra, pe cerdac, acces la locuinţă, uşă de lemn. Nivel pivniţă în uşor decroş, răsuflători rectangulare orizontale. Planşee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.Cornişă profilată, ceas solar pe faţada lungă spre drum. Zidărie de piatră şi cărămidă, planşee grinzi de lemn la pivniţă şi parter, bolţi de cărămidă la pivniţă.

ACARETURI PĂSTRATE/DISPĂRUTE

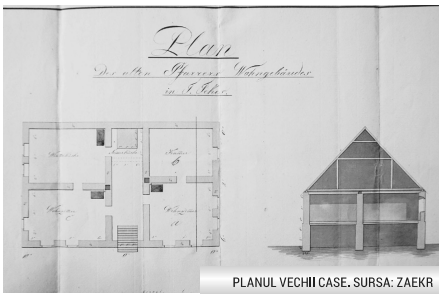
Şură cu grajd, amplasate la N de casă. O clădire nouă, la N de casă, lângă aceasta, este amenajată cu camere de oaspeţi. Au dispărut: bucătărie de vară (1842) de zidărie, 30mp.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună, clădire renovată recent. Aria construită 330mp. Curte de 1.546mp, grădină de 1.945mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Deutsch Tekes.* 1982
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Rupea, Parohia Ticuşu Vechi, 1967

PLANUL VECHII CASE. SURSA: ZAEKR

SURSA: WIKIMEDIA, AUTOR ŢETCU MIRCEA RAREŞ/CC BY-SA 4.0

DECLIVITATE TEREN

Pantă pe direcția N-S, spre biserică.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire de 289mp, pe parcelă de colț (curte 3348mp+grădină 4.851mp)între str.E.A.Bielz și Cimitirului, delimitată de zid cu contraforți. Poartă carosabilă din lemn în gol de zidărie încheiat în arc în plin cintru. Alături poartă pietonală din lemn. În dreapta acesteia, lîngă școală, o altă poartă pietonală în rezalit, care asigură accesul către biserică.

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La cca 40m sud de biserică, pe zidul de incintă al acesteia.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 7m de la str. Bielz și 20m de la str.Cimitirului.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

Retrasă pe latura de nord.

DATE ISTORICE

1588 Prima menţiune documentară a unei case de locuit cu pivniță, în curtea parohială; în pivniță se păstrează resturi ale zidurilor de piatră din perioada medievală. (Bauinger-Liebhart, p.214)
1597 Este menționată o încăpere mare (*Stube*), o altă încăpere (*ein Haus*), o scară mică (*kleine Stiege*) și ferestre de sticlă. (ibidem)
1765 Casa, care avea probleme structurale, este reparată și modificată: o cameră anexă este mărită și comunică printr-o ușă cu fosta cameră a servitorilor, ambele încăperi, împreună cu pivnița, sunt acoperite cu bolți; fosta cămăruță a servitorilor este mărită și modernizată. (ibidem)
1862 Au loc reparații și modificări, bucătăria este transformată în cameră de zi. (ibidem)
1902 Casa este din nou modificată și lărgită, după planurile arhitectului sibian Gustav Mätz. (op.cit, p.216)
1953 casa intră pe lista monumentelor istorice. 1968 apă curentă; 1971 canalizare. (ibidem)
Vechea șură, care în 1769 era încă acoperită cu paie, este demolată. O nouă șură este construită în 1814, dar arde în incendiul din 1829. În 1830 este construită o nouă șură, din cărămidă, acoperită cu țiglă. În 1953 comunitatea este obligată să închirieze șura către "Aprozar". În 1975 revine în proprietatea comunității, după ce ani de zile fusese ocupată de către GAS. (op.cit., p.217-220)

DATA INVENTARIERE

12/05/2017

LOCALITATEA

TURNIŞOR

NEPPENDORF (DE)

KISTORONY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEȚUL

oraș Sibiu, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

casă parohială, cancelarie

ACARETURI PĂSTRATE

Bucătărie de vară (1827) închide colțul S al parcelei; pe latura de SV a parcelei: șopron pentru car funebru, foste cotețe; pe latura de NE a parcelei, în prelungirea casei: cotețe păsări, șopron, grajduri, magazii; fostă șură pe V; fântână.

ACARETURI DISPĂRUTE

Șura din 1814: reconstruită în 1976-1977 în proporție de 60%, șura a fost modernizată și transformată în săli de studiu biblic și locuință / camere de oaspeți.

BIBLIOGRAFIE

BAUINGER-LIEBHART, R., *NEPPENDORF Monographie des Ortes, 1.Teil*. Österreich, 2005
Acte de inventar din arhiva parohiei Turnișor.
Planuri din arhiva Casa Teutsch, 1953, 1955, 1975. Fond 400 / 271.
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Sibiu, Parohia Turnișor, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular	Fragmente sec. XVI; XVII-XVIII; 1902	Aspect de vilă urbană, elemente neoclasice.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, 2 șiruri paralele de o parte și de alta a axei NS.	8 pivniță + 6 parter	P+E	pivniță îngropată+P	2	3

ACOPERIȘ

În 3 ape spre curte și 2 ape spre stradă, învelitoare țigle solzi, 3 coșuri de fum. Spre stradă o lucarnă semicirculară, spre biserică o lucarnă rectangulară orizontală, acoperită într-o apă. Șarpanta de lemn păstrează o serie de căpriori care, într-o etapă inițială, înainte de extindere, formau panta spre curte.

PINION

Spre stradă pinion teșit cu 3 ferestre, cea superioară cu bolțar median, cele inferioare cu sprânceană profilată. Cornișă intermediară profilată pe console aplatizate. Spre curte, la fațada de sud-vest, pinion triunghiular cu fereastră în arc în plin cintru, cu ancadrament profilat și cornișă intermediară.

PRISPE, LOGII

Fațada de NE, spre biserică, prezintă o evazare pronunțată spre bază, rezultată probabil din diferența de grosime a pereților pivniței și parterului.

FERESTRE

La parter, spre curte, ferestre duble cu deschidere spre interior, grilaj metalic antiefracție. Pe fațada NE spre biserică, ferestre de sec. XX, retrase în grosimea peretelui, deschidere spre interior, 2 canaturi cu oberlichturi, ancadramente chenar simplu. Același tip de ferestre și la etaj spre curte și spre stradă, având în plus obloane din lemn, ancadramente de tencuială cu bolțar median și sohlbanc pe console aplatizate.

UȘI

Uși exterioare: pentru acces din curte la dependințe și pivniță, ușă în două canaturi, deschidere spre exterior, lambriu de lemn cu ochiuri de sticlă. Pentru acces la cancelaria parohială, ușă din lambriu de lemn în două canaturi, deschidere spre exterior. Uși interioare din panouri de lemn, la filă cu zidul, feronerie aplicată pe suprafața ușii (tip sec. XVII-XVIII).

PIVNIȚE

Pivniță îngropată pe latura de NE, înspre biserică. Zidărie de cărămide cu fragmente de zidărie de piatră. Toate cele patru încăperi dinspre nord sunt acoperite cu bolți semicilindrice, din care doar camera mediană spre stradă este tencuită.

PLANȘEE

La etaj, deasupra încăperii cu boltă tencuită, se află o cameră cu bolți în cruce. În rest, tavane drepte, tencuite. Doar la camera mare, din colțul de NE, tavan cu stucaturi.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Clădire din zidărie de cărămidă, cu resturi de zidărie de piatră la pivniță, șarpantă lemn. Stare bună de conservare, cu unele degradări locale ale tencuielilor și zugrăvelilor, cauzate de infiltrații de apă. Lucrări de întreținere curentă în desfășurare.

ALTE DETALII REMARCABILE

Datorită pantei accentuate a terenului pe care se află casa, aceasta prezintă spre SV (curte) două nivele (parter+etaj), iar spre NE (biserică) un nivel (parter).
Casa a fost construită și apoi modificată în mai multe etape, fragmentele cele mai vechi păstrându-se în zidăria pivniței.
Aspectul de astăzi l-a căpătat în urma reconstrucției din 1902.

CORP 2

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
rectangular	sec. XVII-XVIII; XX	Construcţie tradiţională.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAŢĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAŢĂ	TRAVEE LAT.
în anfiladă	3 pivniță + 2 parter + hol	P+E	P	2	2

ACOPERIŞ

În 2 ape, învelitoare ţigle solzi, 2 coşuri de fum, spre curte lucarnă semicirculară. Șarpantă lemn de factură barocă. Pe zidul de V, în pod, se observă urmele unui acoperiș mai scund, cu panta mai domoală și o nișă semicirculară deasupra unei fante înalte și înguste, obturate.

PINION

Spre curte-spate, pe fațada de NV, pinion triunghiular cu fereastră de aerisire rectangulară verticală, amplasată median și coș de fum în rezalit.

PRISPE, LOGII

În prima jumătate a sec. XIX exista către biserică un cerdac ajuns, cu timpul, inutil (Nur 3 Wohnzimmer und eine große, unnötige Vorlaube gegen der Kirchhof gab es im Pfarrhaus).

FERESTRE

La parter, spre curte, 2 ferestre duble cu deschidere normală, în 2 canaturi cu oberlichturi (sec. XVIII-XIX). La etaj, spre curte (două), cât și spre biserică (una), ferestre duble de sec. XX, deschidere spre interior, 2 canaturi.
Deasupra antreului, ca luminator de hol, o fereastră fixă, rectangulară orizontală, cu 4 ochiuri de sticlă.
La toate ferestrele chenare simple, zugrăvite.

UȘI

Locuința preotului: dinspre curte, la verandă, o ușă cu două canaturi, din lemn cu ochiuri de sticlă; dinspre biserică ușă dublă din lemn cu sticlă, cu canaturi inegale, cel fix mai îngust.
Ușile interioare: la fosta bucătărie ușă modernă din lemn cu ochiuri de sticlă dispuse în trei bezni orizontale; la cameră ușă panou lemn și două ochiuri sticlă dispuse vertical; ușă de acces din hol din panouri de lemn.

PIVNIȚE

Pivniţă îngropată (latura de NE, spre biserică), zidărie de cărămidă, bolţi semicilindrice de cărămidă. Zidul pivniței spre biserică este parţial realizat din piatră brută. Gol de trecere dinspre parter (curte) către pivniţă, acum obturat.

PLANȘEE

Tavane drepte, tencuite. La parter, spre curte, prima încăpere acoperită cu două bolți a vela, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Corp de clădire din zidărie de cărămidă, planșee lemn și bolți de cărămidă, șarpantă lemn, aflat în prelungirea corpului 1, amplasat către stradă. Stare de conservare bună, cu ușoare degradări ale zugrăvelilor.

ALTE DETALII REMARCABILE

În corpul 2 funcționa o a doua locuinţţă pentru preot, pentru perioada în care comunitatea numeroasă necesita doi parohi. Cele două încăperi inițiale au fost reorganizate și reîmpărţţite pentru a face loc dependinţelor, rezultând o locuinţă cu bucătărie cu cămară, hol, baie și cameră. Colţul de vest al casei, spre curte, este sprijinit la nivelul parterului de contrafort.

DECLIVITATE TEREN

Panta medie pe direcţia S-N.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire în formă de T cu prelungire spre SE, amplasată la limita de N a parcelei. Accesul se face pe potecă desprinsă din drumul ce străbate localitatea de la E la V.
Intrare prin poartă pietonală de lemn prinsă pe stâlpi de beton şi prin poarta carosabilă alăturată, care este tot din lemn. Între curte şi grădină gard din şipci de lemn.

DATA INVENTARIERE

16/07/2015

LOCALITATEA

ŢAPU

ABTSDORF(DE)

CSICSÓHOLDVILÁG (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Micăsasa, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Jos

CAPITLU BISERICESC

Surogaţia 4 Sate / Capitlul Şeica

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La cca 200m V de biserică, la care se poate ajunge direct, pe potecă.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 75m de la intersecţia de drumuri.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de N, retrasă de la poartă.

DATE ISTORICE

1309 În legătură cu procesele împotriva Episcopului de Alba, din cauza dijmelor, este menţionat şi un preot de Ţapu / *Hulduualach*. (Klima, după Ub-I-314-241). 1881 Până în acest an satul numără abia 8 case de piatră. (Klima, după Weber Arnold: *Die Gustav-Adolf Gemeinden des Schelker Bezirkes*). (Klima, după Weber Arnold, *Festschrift* 1912, p.132).
Construcţie (sec XX) modernizată, pivniţă+P, 4 încăperi + dependinţe, acoperiş 3 ape, 2 coşuri de fum. Iniţial, corpul în rezalit avea acoperiş în două ape, cu pinion de zidărie. În planurile de arhivă se observă că la casa veche foişorul de pe faţada spre curte avea pinion triunghiular, cu fantă de aerisire verticală, amplasată median.Cerdac pe faţada lungă spre curte, placă de beton, parapet metalic, stâlpi de metal, scări frontale pe latura dreaptă. Acces la pivniţă pe sub cerdac, pe latura stângă. Ferestre duble de secol XX, tâmplărie lemn, deschidere spre interior. La rezalit tâmplărie lemn în două canaturi şi oberlichturi cu două ochiuri. În rest, ferestre cu trei canaturi. Pe faţada V cele două ferestre iniţiale au fost obturate şi a fost realizată o singură fereastră, mai lată. Pivniţă parţială, boltă semicilindrică.Corpul în rezalit cu acoperiş în trei ape şi învelitoare din ţigle solzi a fost, probabil, un foişor cu 2 niveluri. În 1961 s-a propus sprijinirea cu contraforţi.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

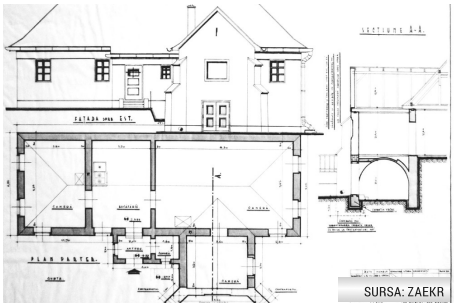
La E de casă, în prelungirea acesteia şi formând un U, se găsesc acareturile (bucătărie de vară, grajd cu lucarnă de încărare, şopron, coteţe), din zidărie de cărămidă, acoperite cu ţiglă. Nu se cunosc date despre acareturi dispărute.

STARE DE CONSERVARE

Medie, unele degradări, intervenţii cu ciment, modificări ale golurilor şi acoperişurilor, clădire modernizată.

BIBLIOGRAFIE

Planuri din arhiva ZAEKR. SONNTAG, 1961. HENNING, 1966-1967. FABINI, 1969. Fond 400/286.
TEUTSCH, J. *Mitteilungen aus den Gemeinden Abtsdorf, Schorsten und Scholten. Vortrag gehalten am zwölften Verbandstage der Raiffeisen-Vereine zu Hermannstadt.* 1898.
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Abtsdorf.* 1982

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Relativ plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat la stradă, în aliniament de case, flancată de căminul cultural și școală. Către căminul cultural (S) gard de lemn cu poartă și portiţă rectangulare, prinse pe stâlpi de metal. Către școală (N) zid acoperit cu ţigle portiţă lemn. Prelungire spre V, cu o construcţie mai scundă și mai îngustă, acoperiș 2 ape, 2 coșuri de fum.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La V de biserică, de cealaltă parte a drumului DN13.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Latura lungă la DN13, de care o despart 10m iarbă.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă latura de E.

DATE ISTORICE ŞI ALTE DATE DESPRE CLĂDIRE

În 1770 arde o bună parte din sat, inclusiv casa parohială și arhiva ei, de aceea există arhivă doar începând cu 1777. (Klima, după *Landeskons. Archiv*).1872 Are loc extinderea casei parohiale. 1858 se construiesc la casa parohială și a predicatorului grajd și șură rezistente la foc (HOG Zuckmantel, după Römer, G).
Casă (2/2 sec XVIII; 1872; 1929) tradiţională ţărănească, ornamentaţie eclectică sec. XX, pivniţă+P, 6 încăperi, acoperiș 4 ape, coama paralelă cu strada, învelitoare ţigle solzi, lucarne semicirculare. Două coșuri de fum cu acoperăminte de ţiglă în două ape. Cornișă profilată. Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi, oberlichturi, montant vertical canelurat cu bază și capitel, traversă sculptată cu valuri. Ancadramente ferestre decupate în tencuială, la partea superioară în acoladă cu cheie marcată, sub sohlbanc panou cu semicerc din linii. Acces de pe latura lungă la curte. Pivniţă semiîngropată, 4 răsuflători orizontale grupate câte 2. Din câte s-a putut observa din stradă, traveea spre stradă a pivniţei are bolţișoare de cărămidă pe arce dublouri. Planșee pe grinzi de lemn, tavane tencuite. Parte a ansamblului rural "Centrul Istoric" MS-II-a-B-16056.

DATA INVENTARIERE

24/03/2017

LOCALITATEA

ŢIGMANDRU

ZUCKMANTEL (DE)

CIKMÁNTOR (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEŢUL

com. Nadeș, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Băgaciu (Obere Abteilung)

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

Închiriată, locuinţă

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Șopron continuat cu grajd, ambele de zidărie. Coteţ de păsări.
Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare medie, tencuieli și zugrăveli cu degradări.
Suprafaţa construită 358mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Zuckmantel.* 1982.
RÖMER, G. *Geschichtliche Nachrichten über die evangelisch-sächsische Gemeinde Zuckmantel. Zur Erinnerung an die Jahresversammlung des Schäßburger Zweigvereins der Gustav-Adolf-Stiftung1) für Siebenbürgen am Fest Petri und Pauli 1876*

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire în L, cu latura lungă la stradă, în aliniamentul vestic de case ce mărginesc DC162. Preia panta terenului pe toată lungimea casei. Spre stradă, în stânga casei, poartă pietonală de lemn, în arc în plin cintru, protejată de acoperiș în 2 ape. Alături poartă carosabilă de lemn și continuare cu gard de plasă metalică.

DATA INVENTARIERE

01/08/2014

LOCALITATEA

UILA

WEILAU (DE)

VAJOLA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Batoș, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Cluj

CAPITLU BISERICESC

Teaca

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, locuinţa curatorului

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La cca 300m de biserica aflată pe un deal, dincolo de drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La strada principală DC162, în șir de case.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă colţul de NE al parcelei.

DATE ISTORICE

1332 Pe lista plătitorilor de taxe papale se află, ca aparţinător al arhidiaconatului de Ozd, preotul *Herthwikus de Veyla*, iar în 1334 *Jacobus de Veyla*. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I/93 și 130) sec. XVIII Casa este distrusă într-un incendiu. (*www.weilau.com*). 1870 Casa a fost ridicată în forma de azi. (Litschel, *Bericht* 1960 LK. Klima, *Lokalaugenschein* 1967). 1967 Casa este luminată cu lămpi cu petrol. (Neicov, *Lista de inventariere nr. IV*, 30 septembrie 1967)
Casă (1870; sec. XX) tradiţională, faţadă principală modernizată. Pivniţă+P,6 încăperi, acoperiș 2 ape, coama corpului la stradă paralelă cu aceasta. Învelitoare ţigle solzi. 3 coșuri de fum. Cornișă profilată. Pe faţada S a laturii la stradă, pinion teșit delimitat de cornișă intermediară, protejată cu ţiglă solzi. 2 ferestre pătrate mici. Spre curte, pe V, cerdac de lemn, stâlpi de lemn, acoperiș rezultat din prelungirea apei principale. Ferestre noi, tâmplărie PVC alb cu geam termopan, 1 canat cu deschidere spre interior. Pe faţada principală ferestrele sunt grupate câte două. Acces principal de pe cerdacul dinspre curte. Pivniţa este boltită. Planșee pe grinzi de lemn, tavane tencuite.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Acareturile se află în prelungirea laturii scurte din curte, spre V, o construcţie cu acoperiș în 2 ape, mai scundă decât casa.
Dispărute: Șura (1870) de 119mp din zidărie.

STARE DE CONSERVARE

Casa modernizată a pierdut ornamentele de tencuială pe care probabil le-a avut clădirea iniţial. Amprenta la sol a casei de 201mp, curte de 1.363mp și grădină în pantă de 1.173mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Weilau.* 1982.
KOVÁCS, A. *Fișă de inventariere monumente istorice*
Registrul de inventariere Neicov, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Uila, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la E la V.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire compact pe parcelă mare de teren (2.492mp.), parter înalt cu pivniță semiîngropată. Spre stradă zid acoperit cu țiglă. În dreapta casei, între aceasta și bucătăria de vară, zid înalt cu poartă lemn, alături portiță cu arhivoltă marcată. La stânga casei, poarta de metal în zid înalt, în arc aplatizat.

DATA INVENTARIERE

29/07/2017

LOCALITATEA

UNGRA

GALT (DE)

SZÁSZAPÁ, UGRA (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Ungra, BRAȘOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Rupea

CAPITLU BISERICESC

Rupea/Kosd

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închiriată, locuință

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La cca 100m E de biserică.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la uliță bisericii.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

Retrasă pe latura de N a grădinii.

DATE ISTORICE

1826 Se construiește o nouă casă (Klima, după Heltmann Adolf: *Aus dem Gedenkbuch,* p.7)
Ca și în celelalte comunități ale capitlului Rupea, preotul primește inițial dijma întreagă, dar plătește taxe de catedrală episcopului de Alba Iulia. După reformă o pătrime din dijmă este arendată principelui, care o preia apoi cu totul, iar ulterior ajunge la fisc. (Klima, după Müller, G.E., Archiv, 48/167)
Casă din 1826, 6 încăperi, pivniță+P, nivel pivniță în decroș, delimitat cu brâu. Răsuflători orizontale. Bolți de cărămidă, semicilindrice și a vela. Planșee grinzi de lemn, tavane tencuite, cu medalioane. Acoperiș 4 ape, șarpantă lemn, învelitoare țiglă solzi. 2 coșuri de fum cu acoperăminte de țiglă, în 2 ape. Pe apa spre curte, 2 lucarne rectangulare, acoperite într-o apă. Terasă parțială, zidărie de cărămidă și piatră, scări laterale, balustrade metalice.Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi cu oberlichturi, montant vertical canelurat, cu capitel și bază, traversă orixontală strunjită. Pe e o fereastră astupată. Acces principal pe S, fațada lungă la curte, de pe terasă. Ușă în 2 canaturi, tăblii de lemn, oberlicht, montant vertical ornamental, cu caneluri, capitel și bază. Acces la pivniță de pe E. Uși interioare din tăblii de lemn.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Bucătăria de vară cu cuptorul de pâine (1900), din zidărie de cărămidă cu acoperiș în 3 ape. Fântână acoperită.
Dispărute: Șura, care se afla pe zidul de incintă. Șopron, cocină, grajd, chioșc.

STARE DE CONSERVARE

Medie, degradări ale finisajelor, acareturile demolate sau aproape de demolare.Aria construită 255mp.Casa funcționează parțial ca locuință și parțial ca spații pt comunitate.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Galt.* 1982
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Rupea, Parohia Ungra, 1967

DECLIVITATE TEREN

Teren plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire amplasat cu latura lungă la stradă, pe parcelă lungă și îngustă (curte de 1.228mp și grădină de 2.200mp), în aliniament de case aflate la S de biserică, pe care le domină prin dimensiuni. Împrejmuire cu gard de lemn cu stâlpi și soclu de beton. Spre stradă gard de plasă metalică. În spatele casei acareturi moderne.

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, de cealaltă parte a străzii Școlii.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La strada principală DN17/ E58

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupă latura de SE a parcelei.

DATE ISTORICE

Casa parohială se afla iniţial în spatele bisericii și a cimitirului actual. Din 1598 este deja construită pe locul de azi, din cea veche se păstrează doar numele, locul fiind numit *auf dem alten Pfarrhof*. (Klima, după *Bistr.Kal*.1935/126, 1933/97). 1881-1882 Casa este refăcută (Klima, după *Ehrengabe*, 1911/45)
Casă din sec XIX a fost modernizată în 2/2 sec XX-1/2 sec XXI, când i-au fost modificate acoperișul, podul a fost mansardat parţial, cerdacul zidit și închis, iar golurile modificate. În aspectul casei de azi cu greu se mai pot citi structura vechii case, care avea un aspect tradiţional, ţărănesc. 8 încăperi, pivniţă+P+M, acoperiș 4 ape, iniţial ţiglă solzi, azi tablă zincată. Apele laterale prelungite pînă la faţada principală, pentru a crea spaţiu locuibil în pod. Trei coșuri de fum cu acoperământ ţiglă în două ape. Din cauza supraînălţării podului și modificării acoperișului pentru a rezulta spaţiu locuibil, flancurile clădirii au acum pinioane triunghi dreptunghic, cu câte o fereastră de aceeași formă. Pridvor spre NE și NV, iniţial deschis, cu stâlpi de lemn. Astăzi vitrat, cu stâlpi de zidărie (beton?). Cu foișor centrat pe latura NV, acoperit într-o apă prin prelungirea parţială a acoperișului principal.

DATA INVENTARIERE

05/09/2014

LOCALITATEA

UNIREA

WALLENDORF (DE)

ALDORF (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

oraș Bistriţa, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistriţa

CAPITLU BISERICESC

Bistriţa

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, casă parohială ortodoxă

ACARETURI PĂSTRATE / DEMOLATE

Grajd cu șopron (sec.XIX). În spatele casei s-au construit în sec. XX diverse acareturi.
Nu se cunosc date despre acareturile dispărute.

STARE DE CONSERVARE

Clădire modificată după "moda" locală, materiale neconforme cu substanţa istorică a clădirii.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Wallendorf.* 1982.
Planuri arhiva Casa Teutsch. SCHULLERUS, 1971. Fond 400/123.
KLEIN, K.K. *Siebenbürgische Vierteljahrsschrift. Korrespondenzblatt des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde.* Hermannstadt, 1935.
Registrul de inventariere Neicov, Parohia Unirea, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casa a fost demolată, dar se păstrează încă fotografii şi documente. Descrierea din această fişă se referă la clădirea care exista încă în 2011, ca ruină. Clădire pe parcelă generoasă de teren, în proximitatea bisericii şi izolată de alte case, zid la stradă cu poartă lemn flancată de 2 contraforţi şi portiţă.

DATA INVENTARIERE

2016

LOCALITATEA

VALCHID

WALDHÜTTEN (DE)

VÁLDHÍD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Hoghilag, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaş

CAPITLU BISERICESC

Mediaş

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

proprietate privată, clădire demolată

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV de biserică, peste pârâu, dincolo de uliţa desprinsă din DV24.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 25m de la uliţă şi 70m de la DC24.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei, spre latura de S.

DATE ISTORICE

1317 Arhidiaconul Benedikt, reprezentantul episcopului de Alba, hotărăşte destinaţia dijmei de pe malul stâng al Târnavei între preoţii de Hoghilag şi Valchid. (Klima, după Ub.IV 2024-327, Vjschr.1935/106). 1798-1800 Se construieşte la casa parohială. Din bugetul bisericii se folosesc 389 de guldeni, preotul împrumută comunităţii încă 133 de guldeni. (Klima, după *Kirchenrechnung*) Casă (1798-1800) în stil baroc ţărănesc, pivniţă+P, 8 încăperi, acoperiş în patru ape, învelitoare ţiglă solzi, căpriori întrerupţi pe latura scurtă S. 2 lucarne dreptunghiulare cu acoperiş 1 apă pe S. 2 coşuri de fum cu acoperăminte ţiglă în 2 ape. Cerdac mediană pe E, către biserică, sub acoperişul principal, parapet zidărie, 3 coloane zidărie. Dedesubt acces la pivniţă. Ferestre duble, deschidere normală. 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri. Acces în locuinţă de pe cerdac. Acces la pivniţă de pe latura lungă spre biserică, 3 intrări, din care 2 alăturate, în arc aplatizat. Din documentaţie nu reiese, dar putem presupune că la pivniţă existau bolţi de cărămidă. Grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.
Perpendicular pe latura lungă către biserică era alipită bucătăria de vară cu cuptorul de pâine, o construcţie scundă de zidărie, cu acoperiş în două ape.

ACARETURI PĂSTRATE / DEMOLATE

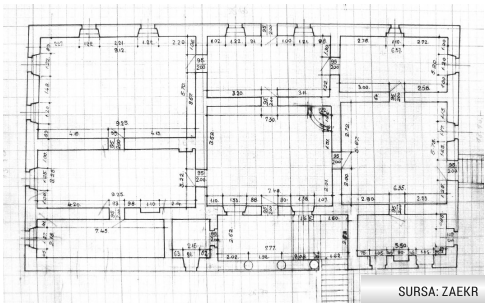
Pe locul grajdurilor şi şoproanelor de pe latura de NE s-au construit clădiri noi.
Dispărute: Şură, bucătărie de vară (sec. XIX) perpendiculară pe faţada la curte a casei (demolată după 2006).

STARE DE CONSERVARE

Încă din 2011 casa se afla în stare de ruină, fără acoperiş. Degradarea a continuat pînă la demolarea completă. AC 322mp, curte de 1.396mp şi grădină de 1849mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Waldhütten.* 1982.
Planuri arhiva ZAEKR. SCHULLERUS, 1971. Fond 400/123, cota 312-642.
KLEIN, K.K. *Siebenbürgische Vierteljahrsschrift. Korrespondenzblatt des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde.* Hermannstadt, 1935.

SURSA: ZAEKR

FOTO: FRIEDER SCHULLER, DUPĂ 2008

DECLIVITATE TEREN

Plan, apoi pantă medie N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire construită la stradă, pe parcelă cu zid pe 3 laturi. La stradă în dreapta portiţă şi poartă lemn, la stânga poartă lemn pentru acareturile care ocupă latura V a curţii. Iniţial retrasă în spatele parcelei, azi în aliniament de case pe frontul N al pieţei bisericii. Este singura casă cu latura lungă la stradă, în mijlocul parcelei.

DATA INVENTARIERE

24/07/2014

LOCALITATEA

VALEA VIILOR

WURMLOCH (DE)

NAGYBAROMLAK (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Valea Viilor, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Şeica

CAPITLU BISERICESC

Şeica

STATUTUL VECHI

sat iobag, după 1305 liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

camere de oaspeţi

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NV de biserică, peste drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la strada desprinsă din DJ142G.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de S.

DATE ISTORICE

1357 În procesul dijmei împotriva episcopului de Alba, este menţionat, printre prelaţii Decanatului Şeica, *Gebhardus de Wurmloch*. (Ub.II-729-146)
1415 Argaţii înarmaţi ai episcopului Stephan de Alba vin la Valea Viilor, îl iau cu forţa pe preotul David din casa parohială, jefuiesc şi fac mari stricăciuni la casă şi cămară. (Ub.III-1774-662)
1423 Preotul David ajunge decan al Capitlului Şeica. (Ub.IV-1923-178)
1425 Preotul Nikolaus din Valea Viilor este în acelaşi timp şi decan al Capitlului Şeica. (Ub.IV-1969-239)
1657-1658 Este preot Stephan Adami. Acesta ajunge în 1658-1679 preotul Mediaşului, iar apoi episcop (1666-1679). La fel, preotul Lukas Hermann II (1682-1687) este preot la Mediaş, apoi episcop (1691-1707). (Arz Gustav, *Series Pastorum* Tipposkript 1955)
1840-1842 se construieşte o nouă casă la stradă. Vechea casă, care a fost demolată, era amplasată mai în spate, în grădina parohială. (*Gedenkbuch*)
1878 Episcopul Teutsch descrie casa ca având rând dublu de camere înalte, ferestre luminoase spre sud. (Teutsch, G.D. *Generalkirchenvisitationsber*.1925/255)

ACARETURI PĂSTRATE

Pe latura de V acareturi de zidărie cu acoperiş ţiglă, construite în 1841: bucătărie de vară, şopron de teasc, magazii. Fântână. O pivniţă cu boltă semicilindrică pe partea de V a parcelei, sus în grădină.

ACARETURI DISPĂRUTE

Şura pentru dijmă (de dimensiuni mari, în spatele grădinii, vezi desenul din 1939 al lui K.Leonhardt). Grajd de vite.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Wurmloch.* 1981
HÖNIG, R. *Wurmloch im Weinland***.** 2011
SABĂU, N. *Fişă inventariere monumente istorice*
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaş, Parohia Valea Viilor, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular, cu foișor median	1840-1842	Tradiţional, cu foișor clasicist.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
2 șiruri paralele pe axa E-V.	6+dependinţe	pivniţă+P	pivniţă+P	4	2

ACOPERIȘ

4 ape, învelitoare ţigle solzi, 2 lucarne rectangulare spre stradă cu acoperiș 1 apă. 3 coșuri de fum cu acoperăminte ţiglă în 2 ape. Șarpantă lemn cu caracter baroc. Cornișă profilată.
La foișorul spre curte acoperiș în 2 ape, învelitoare ţiglă solzi.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Foișor amplasat median pe faţada N la curte, 4 coloane zidărie cu fus trunchi de con pe soclu prismatic, cu abace și 2 pilaștri aplatizaţi angajaţi. Arhitravă și fronton triunghiular cu conturul profilat. 3 trepte frontale, balustrade laterale fier forjat.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere normală, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri, obloane lemn. La stradă ancadramente evazate la partea superioară, spre curte rectangulare profilate. Unele ferestre spre curte prevăzute cu grilaj metalic antiefracţie.
Prima fereastră de pe N micșorată.

UȘI

Acces din curte, de pe foișor, ușă dublă, deschidere normală, oberlicht. Uși interioare panouri lemn, unele cu mâner-rozetă și feronerie aplicată pe faţa ușilor (sec. XVIII). O ușă în 2 canaturi din 3 panouri de lemn, cu montant vertical cu capitel și tocurile profilate, decorate la bază cu ornamente geometrice.

PIVNIȚE

Acces pivniţă pe V prin edicul zidărie cu acoperiș în 2 ape, ţigle solzi. Bolţi semicilindrice de cărămidă.

PLANȘEE

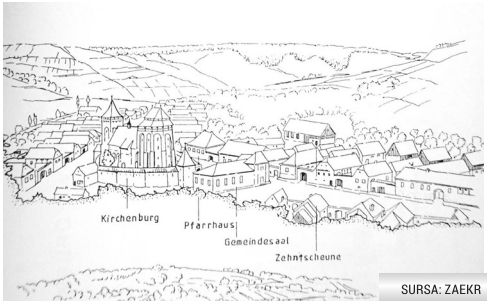
Planșee pe grinzi de lemn, tavane drepte, tencuite.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă, bolţi de cărămidă și planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. În 2014 casa se afla în curs de reparare, cu refacerea învelitorii și a zugrăvelilor.
În general starea de conservare este bună, fără probleme structurale.
Aria construită 252mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Pe latura de V a parcelei, în spate, în grădină, pivniţă semicilindrică de cărămidă cu ziduri de piatră, în cel din spate 3 nișe de luminări. Aflată în pericol de prăbușire, nefiind protejată la partea superioară cu acoperiș.
Casa se află lângă vechea școală săsească, folosită ulterior ca grădiniţă.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Teren plan, ușoară pantă spre N.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădire retrasă în spatele caselor, formează împreună cu biserica și cămunul cultural o piaţă a satului în zona în care șoseaua DJ105D face o întoarcere de 90 de grade spre V. Cu zid către drum, portiţă în zid, poartă carosabilă din lemn (au rămas doar fragmente) între stâlpi de zidărie cu pinacluri.

DATA INVENTARIERE

13/05/2017

LOCALITATEA

VĂRD

WERD (DE)

VÉRD (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Chirpăr, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Cincu-Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, nelocuită

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, pe parcela alăturată.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 40m de la DJ105D.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijlocul parcelei, pe latura de S, spre biserică.

DATE ISTORICE

1317-1320 Preotul Johannes plătește taxe papale de doar 12 guldeni de aur, pentru că parohia este ocupată doar intermitent. (Klima, după Ub I-352-325)
1698 Cu privire la ocuparea parohiei, începe o dispută între episcopul Lukas Hermann II și Capitlul Sibiu. Pentru o perioadă în Verd sunt 2 preoţi, unul al episcopului și unul al judelui regal de Sibiu. (Klima, după Jekeli, *Bischöfe*, S.125)
1802 Sub conducerea preotului Christoph Capesius s-a construit casa parohială de azi. (Klima, după *Gedenkbuch*, S.35)
1827-1828 Camerele de jos sunt adaptate pentru locuire, costul e acoperit de preotul Stephan Gotfried Capesius. (Klima, după *Gedenkbuch* 1870, S.36)

ACARETURI PĂSTRATE

Nu se păstrează nici un fel de acareturi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Probabil acareturile obișnuite: șură, grajd, șopron.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Werd.* 1981.
STROE, Au. A. *Fișă inventariere monumente istorice.* 1996
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Agnita, Parohia Vărd, 1967

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1802; 1827-1828	Baroc, aspect de casă orășenească.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
Cu distribuţie din hol central.	8	P+E	pivniţă+P+E	2	2

ACOPERIŞ

În două ape, învelitoare ţigle solzi. Un coș de fum. Cornișă profilată, protejată cu ţiglă pe laturile scurte.

PINION

Pinioane teșite pe laturile scurte (N și S), cu câte 2 ferestre mici flancate de fante verticale. Delimitate de cornișă intermediară cu ţiglă.

PRISPE, LOGII

Nu are.

FERESTRE

Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri. Ancadramente profilate, sohlbanc. Pe N și S bolţar median în ancadrament. Pe V ferestre oarbe la etaj.

UȘI

Acces principal pe latura scurtă N, scară frontală, ușă de lemn căptușită cu scânduri așezate oblic.
Acces pivniță pe latura de N, prin edicul zidărie cu acoperiș într-o apă.

PIVNIȚE

Pivniţă parţială pe N, 2 travee cu bolţi a vela pe arce dublouri

PLANȘEE

Planșee de lemn drepte, cu tavane tencuite, cu baghete.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de cărămidă pe pivniță de piatră cu bolți de cărămidă, planșee de lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică.
Stare de conservare mediocră, învelitoare afectată de depuneri de material vegetal, tâmplărie ferestre putredă, ruptă sau chiar lipsă, degradări ale finisajelor exterioare. Pivniţele sunt în stare bună.

ALTE DETALII REMARCABILE

Lezene cu bosaje pe flancuri, brâu profilat care delimitează nivelul inferior.
Amprentă la sol 121mp. Curte de 1.021mp și grădină de zarzavat 726mp.

DECLIVITATE TEREN

Plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casa de sec. XVII-XIX a fost demolată. Terenul a rămas liber.
Plan rectangular, 6 încăperi+ dependinţe dispuse în anfiladă, 2 tracturi paralele, pivniţă doar pe E. Pinioane teşite pe N şi S. Împrejmuire cu zid, poartă pietonală şi poartă carosabilă separate. Parcelă delimitată pe 3 laturi de drumuri.

DATA INVENTARIERE

20/05/2017

LOCALITATEA

VELŢ

WÖLZ (DE)

VELC (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Bazna, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Mediaş

CAPITLU BISERICESC

Bălcaciu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

demolată

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, de cealaltă parte a drumului.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 16m de la drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de N, parcelă de 661mp.

DATE ISTORICE

1852 Preotul Bruckner face cunoscut faptul că grajdul curţii parohiale are nevoie de reparaţii. Prezbiteriul decide repararea acestuia. (Bellmann / V*erhandlungsberichten des Presbyteriums, VI Session*)
1865 Sunt reparate cu paie acoperişurile şurii şi grajdului curţii parohiale. (Bellmann / *Verhandlungsberichten des Presbyteriums*, Mai 1865)
1890 În timpul slujbei se dă o spargere la casa parohială. Se fură 98-100 de fl. şi încă 38fl. 76dr. din banii bisericii. Preotul acoperă paguba din casa bisericii. (Bellmann, p.40)
1960 Acoperişul casei parohiale este prelungit către şanţ. (Bellmann, p.74)
1962 Şura şi grajdul sunt demolate. Sunt construite o nouă poartă şi zid în faţa casei. Bucătăria de vară este renovată şi nou zugrăvită. (Bellmann, p.74) La prezentarea noului preot, Hans Untch, casa parohială se afla în stare bună, nou renovată.
1964 Se face schimb de terenuri pentru o nouă şcoală, statul preia 1050mp din grădina parohiei. (Bellmann, p.76)
1978 Începând cu acest an, postul de preot rămâne vacant, iar apoi casa parohială este vândută.

ACARETURI PĂSTRATE

Nu se păstrează acareturi. Pe parcela curţii parohiale se mai cunoaşte doar locul casei. Posibil ca pivniţa să se fi păstrat sub stratul de iarbă.

ACARETURI DISPĂRUTE

Bucătărie de vară din zidărie (1960), grajd de zidărie şi şopron de lemn (sec. XIX), toate acoperite cu ţiglă. Şură, fântână.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Wölz.* 1981.
BELLMANN, P. sen. *Berichte und Erzählungen aus unserer Heimatgemeinde.* Eigenverlag, Wolfsburg 1997.
STROE, An.A. Fişă inventariere monumente istorice. 1994
Registrul de inventariere Neicov, 1967

LOCUL RĂMAS VIRAN AL CASEI PAROHIALE

CASA PAROHIALĂ, DUPĂ BELLMANN, OP. CIT.

DECLIVITATE TEREN

Pantă majoră de la V la E.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp de clădire folosit ca școală, acum neutilizat, amplasat în proximitatea bisericii, pe o parcelă foarte mare de teren, formând împreună cu biserica și școala un complex, retras de la șosea în spatele aliniamentului de case. Amplasată în poziţie privilegiată, fiind vizibilă de pe șosea de la mare distanţă.

DATA INVENTARIERE

04/08/2014

LOCALITATEA

VERMEŞ

WERMESCH (DE)

VERMES (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Lechinţa, BN

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, la câţiva metri de aceasta.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 120m de la DJ151, pe uliţa bisericii.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă.

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Bistriţa

DATE ISTORICE

1332 Pe lista de plătitori de taxe papale se află și preotul Jakob de *Vermus*. (*Monumenta Vaticana* I/98). 1854 Un incendiu puternic distruge 73 de gospodării. Biserica, școala și casa parohială sunt cruțate. (Klima, după Stierl, 1968/102). 1875 Se construiește o nouă casă parohială pentru 6600 de coroane. (Stierl, 1968/104). 1967 În casă se ţin ore de curs. (Klima, *Lokalaugenschein* 1967) Casă (1875; 1/2 sec XX) cu 6 încăperi, pivniţă+P, acoperiș 4 ape, învelitoare ţigle solzi și câteva rânduri la streașină de ţigle industriale (reparaţii ulterioare). Streașină lată spre curte, iniţial înfundată cu scândură. Cornișă profilată pe celelalte trei laturi. Două coșuri de fum. Datorită streșinii late spre curte putem presupune că a existat cândva un pridvor, demolat, poate, în perioada în care casa a început să fie folosită ca școală. În două canaturi, oberlichturi două ochiuri, sohlbanc profilat continuu și sprînceană profilată cu panou pe faţadele E, S și N. Uși interioare panouri lemn. Acces de pe faţada la curte (V), neaxat, uşă în 2 canaturi, cu geam. Acces pivniţă de pe latura scurtă S, arc în mâner de coș. Nivel pivniţă în decroș, răsuflători orizontale pe E. Pivniţa nu a putut fi văzută. Planșee pe grinzi de lemn cu tavane tencuite. Faţada la curte este simplă, fără ornamentaţii.

CAPITLU BISERICESC

Chiraleș

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială / școală

FUNCŢIE ACTUALĂ

nefolosită

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Fiind folosită încă din 1967 ca școală, clădirea nu mai păstrează acareturi.

STARE DE CONSERVARE

Medie, fără probleme structurale vizibile, cu degradări ale finisajelor Casă cu amprenta de 200mp la sol, curte de 2.200mp și grădină de 3.214mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Wermesch.* 1982.
SABĂU, N. *Fișă inventariere monumente istorice.* 1994
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Bistriţa, Parohia Vermeș, 1967

DECLIVITATE TEREN

Plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire rectangular cu foișor spre curte, parter înalt. Gard spre stradă cu soclu și stâlpi din zidărie, cu acoperăminte 2 ape ţiglă, ștacheţi, poarta și portița decupate în zid (înalt pentru poartă atelaje). Amplasată în frontul N de case care limitează piața bisericii, pe o parcelă lată de teren.

DATA INVENTARIERE

16/11/2011

LOCALITATEA

VESEUD

ZIED (DE)

SZÁSZVESSZŐD (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Chirpăr, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Cincu

CAPITLU BISERICESC

Cincu-Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, Förderverein Kirchenburg Zied e.V.

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, de cealaltă parte a parcului și drumului DC38.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Cu latura lungă la strada DC38.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de S.

DATE ISTORICE

1337 Prima atestare documentară a satului. Preotul Jakobus de Wozzodya plătește taxe papale. (Klima, după *Monumenta Vaticana* I/143). 1747 Casa parohială care arsese în timpul marelui incendiu din 1714, este reconstruită.(Klima, după *Kirchenrechnung*). 1872-1876 Reparaţii la casa parohială, bucătăria de vară este transformată în bucătărie de iarnă. (Klima, după *Gedenkbuch*) 1890 Se montează 10 noi geamuri la casa parohială. (Klima, după *Gedenkbuch*, 1890).1923 Renovare generală a casei. (Klima, după *Gedenkbuch*). 1980 Comunitatea construiește o baie modernă și un closet cu apă. (Sedler, Informationen vom damaligen Kirchenvater Martin Sedler, geb.1923)
Casă (1747; 2/2 sec XIX) în stil baroc ţărănesc, 6 încăperi, pivniţă+P, acoperiș 4 ape, învelitoare ţigle noi, șarpantă cu căpriori întrerupţi (rupere de pantă), 2 coșuri de fum cu acoperăminte 2 ape de ţiglă. Cornișă profilată. Înainte de renovarea din 2011 casa avea spre stradă 2 lucarne rectangulare, cu acoperiș în 3 ape. Pridvor median pe N, vitrat, acoperiș 1 apă din prelungirea celui principal. Inițial cerdacul a fost deschis, azi este zidit pe laterale și vitrat frontal. Pivniță semiîngropată sub toată casa, nivel pivniță marcat în decroș. Bolți a vela pe arce dublouri. Guri de aerisire orizontale.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

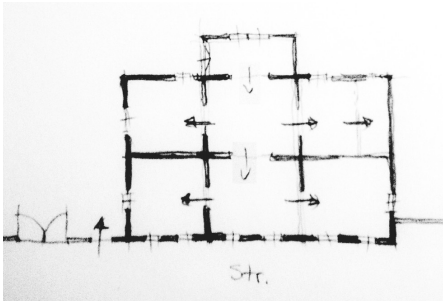
Șopron de lemne, șopron de zidărie pentru atelaje, grajd cu pod de fân, șură de lemn în linie cu grajdul, cuptor de pâine (1900), bucătărie de vară.
Nu se cunosc date despre eventuale acareturi dispărute.

STARE DE CONSERVARE

În 2011 casa se afla în stare foarte bună de conservare, fiind renovată chiar în acel an.
Suprafaţa construită este de 221mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Zied.* 1981.
POSTĂVARU, I. *Fișă de inventariere monumente istorice.* **1996**
SEDLER, I&W. *Zied Ein Dorf und seine Geschichte.* 2003

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă spre biserică.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădirea din 1839 a fost demolată. Casa avea suprafaţa construită de 283mp, 4 încăperi în filă, pivniţă+P, cerdac pe toată latura lungă de S, stâlpi de lemn pe care sprijină streaşina largă a acoperişului principal, trepte frontale în ax. Zid către stradă, cu poartă de lemn. Împrejmuirea terenului din gard de scândură.

DATA INVENTARIERE

19/03/2017

LOCALITATEA

VESEUD

WASSID (DE)

SZÁSZVESSZŐD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Slimnic, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Sus

CAPITLU BISERICESC

Surogaţia Kaltwasser a Capitlului Şeica

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

demolată

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, mai jos de aceasta.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Pe parcelă de colţ, străzile duc la biserica evanghelică şi biserica ortodoxă.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, ocupa colţul de NE.

DATE ISTORICE

Prima biserică, ale cărei urme se mai vedeau în sec. XX, a fost construită în cimitirul luteran, în apropierea pietrei de mormânt a ultimului preot ce a slujit în vechiul edificiu, Johann Georg Oberth, d.1886 (*Repertoriul arheologic al judeţului Sibiu*, pg.245)
1839 A fost construită actuala casă parohială, de dimensiuni mici. (Gedenkbuch, S.5). Casa are 4 încăperi, o amprentă la sol de 283mp, curte 1.790mp şi o livadă de 2.397mp. Casa se află în stare rea. (Neicov, *Lista de inventariere nr. IV*, 30 septembrie 1967)
Doarece nu mai exista preot în sat, casa a fost locuită de capelan. (Registrul de inventar Neicov)
1971 Din cauza stării proaste şi a lipsei oricărei perspective de a avea un preot în comunitate, casa este demolată. Terenul aparţine încă bisericii (D.Z. 186/1977)
Deoarece biserica veche s-a aflat în cimitirul evanghelic, prima casă parohială trebuie să fi fost în apropiere de aceasta.
Conform H. Klima, clădirea a fost demolată în 1971. În fotografiile aeriene ale lui Georg Gerster din anii '90, pe amplasamentul casei parohiale încă se mai afla o clădire, care pare a fi cea din planurile de arhivă (HENNING, Fond 400/245, Bestellsign.1379).

ACARETURI PĂSTRATE

Nu se păstrează acareturi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre acareturile dispărute. Probabil erau cele obişnuite: grajduri, şură, şoproane, coteţe.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Wassid.* 1982.
PINTER. LUCA. *Repertoriul arheologic al judeţului Sibiu. Situri, monumente arheologice şi istorice.* Sibiu, 2003
Registrul de inventariere Neicov, Protopopiatul Sibiu, Parohia Veseud, 1967

VEDERE A BISERICII DE PE LOCUL RĂMAS VIRAN AL CASEI PAROHIALE

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată NV-SE.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire rectangular, amplasat la limita de NE a parcelei, cu latura scurtă către strada principală și cea lungă aliniată la drum secundar de acces. Pivniță cu parter înalt așezat pe pantă. Curte de 2.400mp și grădină de 4.173mp.

DATA INVENTARIERE

01/03/2012

LOCALITATEA

VESEUȘ

MICHELSDORF (DE)

SZÁSZNAGYVESSZŐS (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Jidvei, ALBA

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Bălcaciu

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

închirat, locuință

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La E de biserică, pe parcela alăturată.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la DC29.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura de NE a parcelei.

DATE ISTORICE

1332-1337 Pe o listă de taxe, printre clericii Arhidiaconatului Târnava, este menționat un *Danyel sarcedos de Vezeus*. la un alt punct al listei acesta este numit *Danyel de villa Michaelis*. (Klima, după *Mon.Vat.* I/95f und 103). 1842 Se construiește casa parohială. (Klima, după *Kirchliche Bl.* 1905/1906, S.563). Casa are o suprafaţă de 171mp (Neicov, Registru Inventar, Parohia Veseuș, 1967)
Casa pare construită în două etape. Inițial, un nucleu cu 4 încăperi (cele din față, SE) dispuse în anfiladă, în 2 șiruri. Într-o etapă ulterioară casa este prelungită spre NV, cu încă 4 încăperi (două bucătării și două cămări). Probabil în aceeași etapă este construit și pridvorul de zidărie, iar peretele tractului median este mutat pentru a avea antreu și o cameră mare.
Casă (1842) tradiţională. elemente clasiciste la faţadă, 8 încăperi, pivniţă + P, acoperiș în 2 ape, învelitoare ţiglă solzi, cornișă profilată. Pe latura lungă spre curte (SV) streașină lată peste pridvor. Pinioane teșite pe laturile scurte (SE și NV), cu câte 2 guri de aerisire verticale, încheiate în arc, cu ancadramente profilate, flanchează nișă mediană de aceeași formă, dar dimensiuni mari, care spre stradă are ancadrament elaborat, sugerând un portal. Pridvor de zidărie pe SV, coloane prismatice masive, cu abace și parapet din zidărie. Acces frontal.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

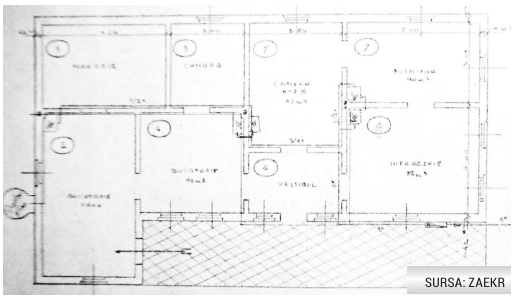
Nu se păstrează acareturi.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare medie. Suprafaţă construită 171mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Michelsdorf im Tal der Kleinen Kokel*.1981.
SABĂU, N. Listă de inventariere monumente istorice.
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Veseuș, 1967
Planuri arhiva ZAEKR. Fond 400/189-62

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Teren relativ plan.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Clădirea a fost demolată în anii 2000. Descrierea din această fișă se referă la casa care a existat înainte de demolare, așa cum apare ea în documentații. Clădire cu latura lungă spre stradă, construită înaintea bisercii ca reședință nobiliară, transformată apoi în casă parohială, ulterior parțial sediu CAP și în cele din urmă neglijată și demolată.

DATA INVENTARIERE

05/08/2014

LOCALITATEA

VIILE TECII

GROSSEIDAU (DE)

KOLOZSNAGYIDA (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Teaca, BN

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Cluj

CAPITLU BISERICESC

Teaca

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

reședință nobiliară / casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

demolată

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

Lîngă biserică, la V de aceasta, pe parcela învecinată.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 10m de la strada principală E578.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În față, pe latura de N a parcelei.

DATE ISTORICE

1753 Conacul este construit de către proprietarii nobili, după cum atestă inscripția de pe partea de E a clădirii: "Auxiliante Deopropriis sumptibus exstrui curavit Franciscus junior Földvari de Tancs viribus et consilio anno 1753". Sub inscripție se află un blazon cu coroană și un urs ghemuit, flancat de arabescuri. (Weniger, p.29- după Gündisch, Bericht 1955 LK)
1850 La inițiativa preotului J.G.Konnerth este cumpărată proprietatea grofului Gabor Kornis de Göncruszka, cu 15.000fl împrumutați de la Allgemeine Sparkasse Sibiu. Din terenul cumpărat se fac 30 de noi curți țărănești, care sunt vândute, începând cu 1851, tinerilor țărani sosiți mai ales din Satu Nou și Petriș. Reședința nobiliară devine casă parohială cu capelă de rugăciuni, care după construirea bisericii (1912-1914) este folosită ca sală de adunări. O parte din terenuri este păstrat de parohie. Imediat după cumpărarea reședinței grofului, o parte a casei este transformată în capelă prin unificarea încăperilor de la nivelul inferior cu el superior. Sunt deci demolate bolțile de la nivelul inferior și spațiul este astfel extins pe verticală. (Weniger, p.29)
1967 O cameră și pivnițele sunt boltite. Pivnițele sunt folosite de CAP. În 2 camere locuiește clopotarul. Întreaga clădire se află în stare de degradare. (Weniger, p.29- după Klima, 1967)

ACARETURI PĂSTRATE

Acareturile se găseau pe latura de S a curții. Nu se păstrează nici un fel de acareturi.

ACARETURI DISPĂRUTE

Nu se cunosc date despre acareturile dispărute.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Grosseidau.* 1982.
GOIA, A. Listă inventariere monumente istorice.
WENIGER, E. *Grosseidau in Nordsiebenbürgen*. 1998

AUTOR: ARH. EMIL CRIȘAN

CORP 1

FORMĂ PLAN	DATARE APROXIMATIVĂ	STIL
Rectangular.	1753, 1912 - 1913	Conac nobiliar, baroc.

DISPUNERE ÎNCĂPERI	NUMĂR ÎNCĂPERI	NIVELURI FAȚĂ	NIVELURI SPATE	TRAVEE FAȚĂ	TRAVEE LAT.
În anfiladă, două tracturi.	6	pivniţă+P	pivniţă+P	3	3

ACOPERIȘ

În patru ape, coama paralelă cu strada, învelitoare ţiglă solzi, șarpantă lemn de factură barocă, (cu rupere de pantă), răsuflători rotunde de tablă.

PINION

Nu are.

PRISPE, LOGII

Spre curte loggie cu arcade în plincintru, simetric suprapuse peste arcadele porticului pivniţei, pilaștri scurţi și masivi, cu bază și abacă, muchiile teșite și ornamentaţie pe faţa spre curte. Acces la loggie de pe scară cu acoperiș simplu, o apă.

FERESTRE

Ferestre duble cu deschidere normală, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi. Fiecare fereastră are câte o sprânceană arcuită la mijloc, cuprinse în brâul lat care însoţește cornișa profilată.

UȘI

Acces principal pe faţada lungă la curte, rampă laterală cu trepte de beton și mic podest, acoperite cu într-o apă. Acces la pivniţă în dreapta scării, prin portic în arc aplatizat.Un al doilea acces de pe latura scurtă (E).

PIVNIȚE

Bolţi semicilindrice. Răsuflători orizontale mici spre stradă și 1 mare, pe flancul stâng.

PLANȘEE

Planșee grinzi de lemn, tavane tencuite. Într-o încăpere tavan pictat cu ornamente geometrice.

STRUCTURĂ CONSTRUCTIVĂ, STARE DE CONSERVARE

Zidărie de piatră și cărămidă, bolţi de cărămidă, planșee lemn, șarpantă lemn cu învelitoare ceramică. Casa a fost neglijată o perioadă lungă de timp, ajungând în stare de ruină și fiind în cele din urmă demolată.
Aria construită a casei 414mp, curte de 4.032mp și grădină de 5.544mp.

ALTE DETALII REMARCABILE

Monument istoric (cod LMI: BN-II-m-B-01726). Faţade împărţite în panouri cu 3-4-3, respectiv 1-1 ferestre, brîu ce delimitează nivelul pivniţei, pilaștri aplatizaţi și brâu sub cornișa profilată. Astăzi terenul gol al fostei parohii se învecinează la E cu ruinele bisericii evanghelice, din care se mai păstrează doar turnul, și el afectat de traficul greu și lipsa măsurilor de stabilizare.

SURSA: ARH. EMIL CRIȘAN

SURSA: ARH. EMIL CRIȘAN

DECLIVITATE TEREN

Uşoară pantă pe direcţia E-V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Un corp de clădire la limita parcelei spre stradă, cu acces direct prin portiţă din curtea bisericii. În şirul de case aflate la N şi S de biserică, este singura orientată cu faţada lungă la stradă. Gard şi poartă lemn cu acoperiş ţiglă. Parcelă lungă de teren, suprafaţă dublă faţă de cele obişnuite.

DATA INVENTARIERE

2009

LOCALITATEA

VIIŞOARA

HOHNDORF (DE)

CSATÓFALVA (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Viişoara, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Băgaciu, OA

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

vândută, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La S de biserică, pe parcela alăturată.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Aliniată cu latura lungă la strada principală DJ142C.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de E.

DATE ISTORICE

1840 În timpul unui mare incendiu sunt distruse toate cărţile bisericeşti şi casa parohială (construită în 1712). (WEIß, p. 170). 1967 Casa este încă luminată cu lămpi cu petrol. (Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Sighişoara, Parohia Viişoara, Listă inventariere IV, 1967)
Casă (1712, 1/2 sec XIX, XX) tradiţională, decoraţii eclectice la faţade, 4 încăperi, pivniţă+P, acoperiş în două ape, învelitoare ţigle solzi. 2 coşuri de fum. Cornişă profilată. Pinioane triunghiulare pe laturile scurte S (2 fante aerisire verticale) şi N (1 fantă aerisire, în ax). Cerdac pe latura lungă spre curte, parapet şi stâlpi de zidărie. Capătul spre biserică zidit, pentru cămară. Ferestre duble cu deschidere normală (sec XVIII), 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi. Acces la pivniţă în ax, uşă în 2 canaturi. Acces la locuinţă d epe latura lungă, din cerdac. Pivniţe sub nucleul casei, acoperite cu bolţi a vela pe arce dublouri (conform documentaţiei). Planşee grinzi de lemn, tavane tencuite. Decoraţiuni geometrice pe flancuri cu brâul ce străbate toată faţada prin zona mediană. Spre S a mai fost adăugată o cameră celor 3 existente, cu fereastre pe ambele laturi.

ACARETURI PĂSTRATE / DEMOLATE

Şopron de zidărie, aşezat perpendicular pe casă.
Dispărute: Probabil cele obişnuite: grajd, şură, bucătărie de vară.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare mediocră, peretele de S al casei prăbuşit, multiple crăpături şi deformări ale zidăriei.
Suprafaţa construită 145mp.
Curte de 6.474mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Hohndorf*. 1982.
WEIß, G *Hohndorfer Heimatbuch*. 1987.
STROE, Au.A. Fişă inventariere monumente istorice. 1994
Neicov, Registru Inventar, Protopopiatul Sighişoara, Parohia Viişoara, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia SE-NV.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Casa iniţială, 5 camere înşiruite, cu rupere de dreaptă la mijloc, parter înalt peste pivniţă, faţada scurtă către biserică, cu scară laterală, prelua diferenţa de nivel către intrarea în casă. După modificările din anii '60 a rezultat un plan în L. Curte de 2.070mp şi grădină de 6.817mp.

DATA INVENTARIERE

2012

LOCALITATEA

VIIŞOARA

MALDORF (DE)

DOMÁLD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Viișoara, MUREȘ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Capitlului Băgaciu O.A:

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

închiriată, locuinţă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La E de biserică, în spatele acesteia, la cotă superioară.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă 60m de la stradă sec. şi 150m de la DJ142C.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de NE.

DATE ISTORICE

1696 În raportul vizitei Capitlului Băgaciu se menţionează: "es seyen aber auch solche welche wünschen, der Pfarrer sollte von hier weg kommen, das ein anderer anstat seiner käme, der nur sanft predige". (Klima, după *Kirchliche Bl.* 1907/82). Preotul Ungar III (sec.XVIII) este foarte capabil. În timpul lui este construit turnul bisericii şi este extinsă casa parohială. (Schebesch, Heimatbuch) În timpul preotului Georg Schaser (1966-1972), sub conducerea curatorului Andreas Winkler şi a "Kirchenväter" Georg Welter şi Michael Burtz, este reamenajată casa parohială. (Schebesch, Heimatbuch). Conform planurilor de arhivă, casa iniţială avea 4 încăperi în anfiladă, cu acces prin cea mediană, care servea drept hol de distribuţie şi avea şi o a doua uşă de ieşire pe cealaltă parte a casei. Faţă în faţă, pe NE, era bucătăria de vară. După planurile arh. Fabini cele 2 camere de SE au fost demolate şi construite alte 2 la NE. Bucătăria de vară devine anexă cu dependinţe. Casă (sec. XVIII, 1968) cu pivniţă+P, 5 încăperi, acoperiş în 2 ape, coama perpendiculară pe faţada principală. Învelitoare ţigle solzi, şarpantă de lemn de factură eclectică. Pe NV pinion triunghiular cu fante de aerisire rectangulare verticale, care încadrează o nişă încheiată în arc de cerc. La pivniţă bolţişoare de cărămidă pe arce dublouri.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

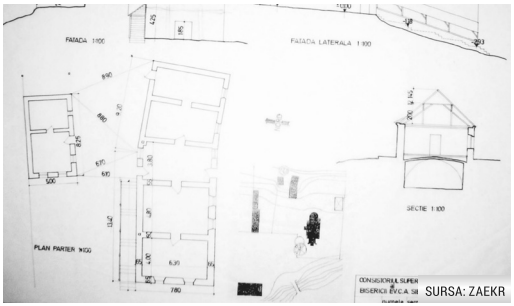
Nu se păstrează acareturi.

STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună. Până la reconstrucţia din 1968, casa avea 184mp aria construită.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Maldorf.* 1982.
STROE, A. Listă de inventariere monumente istorice. 1994
Planuri arhiva ZAEKR. FABINI, 1968.
SCHEBESCH, H. *Maldorfer Gestalten. Heimatbuch einer ungewöhnlichen Gemeinde zwischen den beiden Kokeln.* 1987.

SURSA: ZAEKR

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia N-S.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire amplasată liber pe parcelă de dimensiuni mari, izolată de celelalte case (aflate dincolo de drum), situată între acestea şi biserică, pe panta dealului bisericii. Plan în formă de L, latura orientată longitudinal N-S este mai veche. Acces pe potecă desprinsă din drumul principal, poartă carosabilă şi petonală metalice, stâlpi de beton

DATA INVENTARIERE

25/11/2009

LOCALITATEA

VINGARD

WEINGARTSKIRCHEN (DE)

VINGÁRD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Şpring, ALBA

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Jos

CAPITLU BISERICESC

Capitlul Şpring; Surogaţia Zekesch a Capitlului Sebeş

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

birou parohial, capelă de iarnă

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică (cotă inferioară), la cca 250m de această.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 80m de la DJ105D.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, către extremitatea estică a parcelei.

DATE ISTORICE

1903 Preotul Gustav Arz descrie situaţia enoriaşilor, care, deşi sunt mici ţărani săraci, continuă să-şi plătească taxele către biserică şi şcoală. Pentru reparaţiile nexesare la biserică şi casa parohială se ia un împrumut de 1950 de coroane. (Klima, după Arz Gustav: Aus der evangelischen Diaspora in den siebenbürgischen Landesteilen Ungarns 1903/8). Deşi satul a rămas iobag până în secolul XIX şi comunitatea a fost săracă şi la început de sec. XX, casa are dimensiuni generoase şi se află pe o parcelă mare de teren, în poziţie privilegiată. (Klima, după descrierea preotului Arz). 1956 Are loc renovarea case parohiale. (Neicov, Lista de inevntariere nr. IV, 30 noiembrie 1967)
Casă (sec. XVIII, 4/4 XIX - 1/4 XX) cu 5 încăperi, pivniţă+P, acoperiş 2 ape, învelitoare ţigle solzi pe latura mai veche, cu coama perpendiculară pe stradă şi cu ţigle rectangulare, industriale, pe latura mai nouă, cu coama paralelă cu strada. 1 coş de fum. Pinion trapezoidal pe S, delimitat de cornişă profilată cu protecţie ţiglă solzi. 2 ferestre verticale mici flanchează un panou median cu colţurile rotunjite şi împreună sunt cuprinse în chenar de platbandă. Pe flancuri 2 romburi de tencuială. Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi, oberlichturi. Ancadramente simple, sohlbanc profilat, ambrazură adâncă la interior. Acces pivniţă pe faţada principală (S).

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Şură de lemn şi grajd de zidărie (1957), coteţe. Fântână. Coşar de porumb.
Nu se cunosc date despre acareturi dispărute.

STARE DE CONSERVARE

Medie, degradări ale finisajelor exterioare. Casă cu amprenta la sol de 167mp, curte de 2.124mp, grădină de 7.822mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Weingartskirchen.* 1982.
SABĂU, N. *Fişă inventariere monumente istorice.* Registrul de inventariere Neicov, Protopopiatul Sebeş, Parohia Vingard, 1967

DECLIVITATE TEREN

Plan.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Clădire cu latura lungă la stradă, ocupă colţul NV al parcelei. Pe NE căsuţă, între ele zid înalt cu gol mâner coş pentru poartă carosabilă în acoladă, alături zid mai scund cu portiţă rectangulară. Parcelă de 2-3 ori mai mare decât cele obişnuite, delimitată de 2 străzi către NV şi SE.

DATA INVENTARIERE

27/10/2017

LOCALITATEA

VULCAN

WOLKENDORF (DE)

VOLKÁNY (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Vulcan, BRAŞOV

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Districtul Braşov

CAPITLU BISERICESC

Ţara Bârsei

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

casă parohială

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La SV, parcela învecinându-se cu zidul fortificaţiei.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

La strada Principală.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În faţă, pe latura de NV.

DATE ISTORICE

1636 Localitatea, împreună cu casa parohială, sunt distruse de incendiu. (Klima, după Qu.Kr. VI/46). 1704 Curuţii pradă casa parohială. (Klima, după Qu.Kr.VII/310). 1744 Casa este încă acoperită cu şindrilă. (Klima, după *Kirchenbuch* 18.Jh.), dar în 1789 primeşte învelitoare de ţiglă. 1832 Se construieşte chioşcul ("*Lusthäuschen*") în grădina parohială. (Klima). 1852 Cu 460fl se repară o cameră mare şi una mică la casa parohială. (Klima, după *Rechnungsbuch*). 1891 Este construită o nouă casă parohială (Klima, după Gagesch, S.4). 1890 Este anul construirii casei, după Gusbeth în *Das sächsische Burzenland,* 1898 1976 Bucătăria supradimensionată este modificată. I se construieşte un tavan intermediar, pentru a limita pierderile de căldură şi este micşorată, spaţiile rezultate fiind folosite ca antreu şi cămară. 1980 Se instalează încălzire centrală. (Heimatbuch, S.25). Casă (1890-1891; 1976) în stil eclectic, aspect de casă orăşenească, pivniţă+P, 8 încăperi, acoperiş 4 ape, coama paralelă cu strada, intersecţii cu acoperişurile în două ape ale rezalitelor la stradă. Învelitoare ţigle cu colţ, 5 coşuri de fum. 2 pinioane spre stradă, la rezaliturile de pe flancuri. Pe faţada NE (la curte) pridvor cu acoperiş individual în 3 ape, arcadă în plin cintru pe stâlpi prismatici cu abace, parapet zidărie. Pridvorul parţial zidit, 3 din 7 arcade deschise. Logie vitrată pe SE. Pivniţe boltite, din 1830.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Şopron de lemne, bucătărie de vară şi cuptor de pâine, chioşc din lemn. Acareturile se găsesc pe latura de SV a parcelei.
Nu se cunosc date despre acareturi dispărute.

STARE DE CONSERVARE

Starea de conservare bună, fără probleme structurale. Amprenta la sol de 577mp.

BIBLIOGRAFIE

BEER, W. GOBER, R. BEER, H. *Wolkendorf im Burzenland.* 1990
KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Wolkendorf.* 1981.
STROE, Au. A. *Fişă inventariere monumente istorice.* **1994**
Das sächsische Burzenland, 1898

DECLIVITATE TEREN

Pantă accentuată pe direcţia NE-SV.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp rectangular cu prelungire la E (un corp îngust, rectangular, cu 1 cameră şi pivniţă), preia la interior diferenţa de nivel a terenului, prezentând pridvor către vale/sat şi acces de la cota terenului către biserică.
Acces către biserică pe scară cu acoperiş în două ape, învelitoare ţigle solzi, trepte de stejar.

DATA INVENTARIERE

01/08/2014

LOCALITATEA

VURPĂR

BURGBERG (DE)

VURPÓD (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Vurpăr, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Scaunul Sibiu

CAPITLU BISERICESC

Sibiu

STATUTUL VECHI

sat liber

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

nelocuită

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La N de biserică, la cotă inferioară acesteia.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

155m de la poteca acces biserică, 320m de la drum.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

Retrasă în spatele grădinii, spre biserică.

DATE ISTORICE

În pivniţă se găseşte o fântână acoperită. Sub prima pivniţă se găseşte o alta, zidită. (Klima. *Lokalaugenschein*, 1969). 1797 Preotul A. Meltzer găseşte casa în stare deplorabilă. În acest an se dau 480fl. (Klima, după *Gedenkbuch* S. 133). 1864 Casa este renovată (Klima, după *Gedenkbuch*, S321). 1920 Preotul Kästner scrie: "Casa se află în stare proastă. Comunitatea s-a decis în 1914 pentru o nouă clădire. Dacă nu s-a reuşit aceasta, nu este vina ei. Dar este obligaţia ei să întreţină casa existentă, atâta timp cât ea există. Acoperişul este stricat, mai ales peste construcţia dinspre grădină. Aici sunt căpriori putreziţi şi arşi. Învelitoare este pur şi simplu foarte degradată. Plouă înăuntru. Reparaţii au fost decise de multe ori, dar niciodată implementate. Preotul a trebuit să pună ţigle cu mâna lui, dacă a vrut să prevină alte stricăciuni". (*Handschrift bei Sammlung*, Klima).
Casă (XVIII; 1/2 XIX.) tradiţională, baroc popular, pivniţă+P, 6 încăperi+dependinţe, acoperiş 2 ape cu teşituri, învelitoare ţiglă solzi, 4 coşuri de fum. Cornişă profilată.Pe faţada de nord-est, spre vale, cerdac desfăşurat pe toată lungimea faţadei, cu parapet traforat de lemn şi opt stâlpi de lemn, sprijinit pe trei arcade înalte de zidărie. Faţada de nord-vest sprijinită de doi contraforţi cu acoperăminte de ţiglă. Parţial bolţi semicilindrice din cărămidă la pivniţă.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

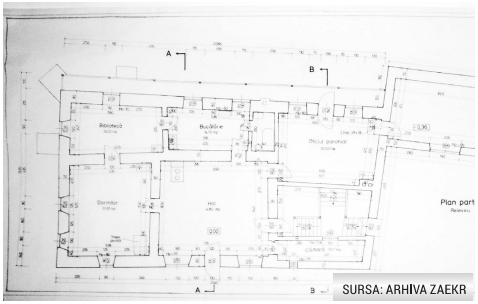
Grajd de zidărie de 100mp, aşezat către limita de proprietate spre stradă (NE), folosit ca magazie. Dispărute: Cotețe. Șopron de lemn de 16mp. Bucătărie de vară cu cuptor de pâine de circa 40mp. Șură de lemn de 140mp.

STARE DE CONSERVARE

Stare precară. Nefolosită şi neîntreţinută, probleme structurale accentuate de condiţiile terenului, în pericol de colaps.
Aria142mp, curte 2.284mp, grădină de1ha45mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Burgberg*. 1981.
SABĂU, N. *Fişă inventariere monumente*. 1996 (?)
Planuri arhivă ZAEKR. SCHUMANN, DAHINTEN. Fond 400/250.

SURSA: ARHIVA ZAEKR

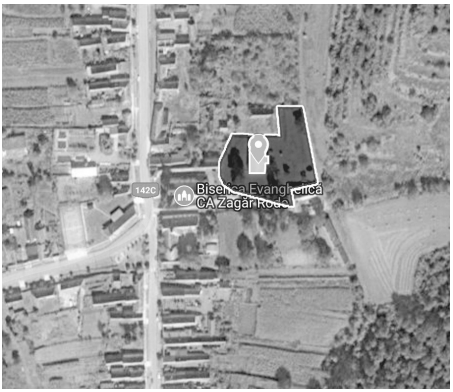

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie pe direcţia E-V.

DISPOZIŢIE GENERALĂ

Corp rectangular de clădire amplasat în poziţie privilegiată, pe deal, deasupra bisericii. Acareturile rămase formează un L în colţul de NE al parcelei. Împrejmuire cu zid, poarta carosabilă lângă turnul cetăţii, portiţa lîngă colţul SV al casei, alături contrafort în trepte. Retrasă în spatele aliniamentului estic de case al străzii principale.

DATA INVENTARIERE

iunie 2014

LOCALITATEA

ZAGĂR

RODE (DE)

ZÁGOR (HU)

COMUNĂ/ORAŞ, JUDEŢUL

com. Zagăr, MUREŞ

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Târnava

CAPITLU BISERICESC

Capitlului Bălcaciu OA

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCŢIE VECHE

casă parohială

FUNCŢIE ACTUALĂ

în folosinţa comunităţii

POZIŢIA FAŢĂ DE BISERICĂ

La NE de biserică, mai sus de aceasta, pe dealul din spate.

POZIŢIA FAŢĂ DE STRADĂ

Retrasă cca 100m de la DJ142C.

POZIŢIA FAŢĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc.

DATE ISTORICE

1794 - 1795 Este construită casa parohială. (Klima, după Michaelis, 1935).
1921 Reparaţii capitale. (Klima, după *Kirchliche Blätter* 1923/95)
Casă (1794-1795, sec XX) tradiţională, stil baroc, pivniţă+P, 7 încăperi, acoperiş 4 ape, rupere de pantă, învelitoare ţigle solzi, 2 coşuri de fum cu acoperăminte 2 ape. Cornişă profilată. La foişorul de pe E pinion triunghiular delimitat de cornişă profilată acoperită cu ţiglă. Medalion profilat, aşezat în ax. Foişor pe faţada E spre deal, protejează intrarea, acoperiş 2 ape, cornişă profilată protecţie ţiglă, pilaştri aplatizaţi pe flancuri, acces în arc mâner de coş, ferestre pe laterale, în arc. Ferestre duble cu deschidere spre interior, 2 canaturi, oberlichturi, ancadramente cu colţuri evazate și acolade la partea superioară și la cea inferioară. Acces de pe faţada E, prin foișor. Acces la pivniţă de pe V, în ax, încheiat în segment de arc. Pivniţă înaltă spre V, semiîngropată spre E. Planșee pe grinzi de lemn, tavane tencuite. Pilaştri aplatizaţi pe flancuri, decoraţi cu motive draperie/ciucuri. Traveele faţadei V marcate de panouri delimitate de pilaştri evazaţi, uniţi de brîie la partea superioară și la cea inferioară.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Șopron, șură, bucătărie de vară (1900).
Dispărute: șoproane, coteţe.

STARE DE CONSERVARE

Casă recent renovată, suprafaţa construită de 140mp, curte de 800mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Rode.* 1982
BÜRGER, M. *Rode im Kokelland.* 2006
Neicov, Registru de Inventar, Protopopiatul Mediaș, Parohia Zagăr, 1967

DECLIVITATE TEREN

Pantă medie de la N la S.

DISPOZIȚIE GENERALĂ

Corp de clădire compact, amplasat liber pe parcelă în pantă, retras spre limita de E. În afară de șură, nu păstrează alte acareturi. Împrejmuire cu gard de plasă metalică pe stâlpi de lemn neprelucrat.

DATA INVENTARIERE

31/03/2015

LOCALITATEA

ZLAGNA

SCHLATT (DE)

SZÁSZZALATNA (HU)

COMUNĂ/ORAȘ, JUDEȚUL

com. Bârghiș, SIBIU

COMITAT, DISTRICT, SCAUN

Comitatul Alba de Sus / Scaunul Nocrich

CAPITLU BISERICESC

Surogaţia Pelișor a Capitlului Kosd

STATUTUL VECHI

sat iobag

FUNCȚIE VECHE

casă parohială

FUNCȚIE ACTUALĂ

vândută, locuință

POZIȚIA FAȚĂ DE BISERICĂ

La SE de biserică, la cotă de teren inferioară.

POZIȚIA FAȚĂ DE STRADĂ

Retrasă 50m de la drum secundar, desprin din DC33.

POZIȚIA FAȚĂ DE GRĂDINĂ

În mijloc, pe latura de E.

DATE ISTORICE

1905-1906 Este construită spațioasa casă parohială, în stil modern. (Klima, după *Inventar*, 1967). Sprijin financiar pentru această lucrare a venit din partea Asociaţiei Gustav Adolf. (Binder, *Chronik*). Din 1965 (pînă cel puțin în 1998 n.a.) casa nu mai este locuită. (Binder, *Chronik*).
Casă (1905-1906) tradiţională, pivniţă+P, 7 încăperi, acoperiș 3 ape, cea de V prelungită peste cerdac. Învelitoare ţigle solzi. 2 coșuri de fum cu acoperăminte de ţiglă în 2 ape. La cerdac streașină înfundată, tencuită. Pe S și E cornișă profilată. Pe N pinion triunghiular. Urmă vizibilă a unui gol mare, vertical, cu buiandrug de lemn, acum zidit (probabil gol de încărcare a podului). Pe latura lungă către curte (V) cerdac sub acoperișul principal. Soclu de zidărie, stâlpi de lemn, parapet lemn traforat cu motive geometrice. Din cauza pantei terenului cerdacul preia diferenţa de nivel prin 2 rampe de scări. Acces lateral de pe S și frontal. Ferestre duble, deschidere spre interior, 2 canaturi 4 ochiuri, oberlichturi 2 ochiuri. Pe fațada principală (S) ferestre cu ancadramente de tencuială, sprânceană și sohlbanc profilate, panouri de tencuială sus și jos, grupate 2+1 în registre delimitate de lezene cu bosaje. Inițial cu obloane. Acces la pivniță în arc aplatizat, pe fațada S-flancul drept, Acces la locuință de pe cerdac (V). Pe latura N a existat o anexă adosată zidului.

ACARETURI PĂSTRATE / DISPĂRUTE

Șură amplasată la E de casă (1900). Dispărute: Grajd (1900), șopuron (1904).

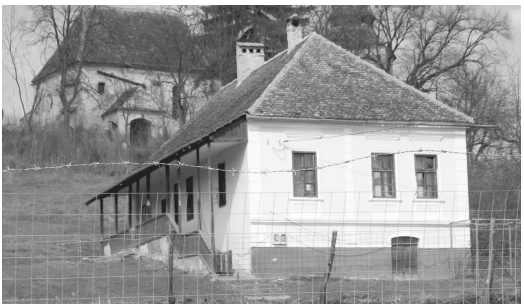
STARE DE CONSERVARE

Stare de conservare bună, fațadele S și V recent renovate, celelalte 2 cu unele degardări ale finisajelor. AC 188mp, curte de 2.189mp și grădină de 5.059mp.

BIBLIOGRAFIE

KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Schlatt*. 1981.
SABĂU, N. *Fișă de inventariere monumente istorice.* 1995(?).
BINDER, S. *Chronik der Gemeinde Schlatt (Zlagna) aus Siebenbürgen.* 1998.

Starea de conservare

Probabil cea mai importantă schimbare survenită în istoria clerului este distanțarea dintre enoriași și preot, remarcată deja din 1868 de către G. Seivert[364]. Această tendință este accentuată de frământările secolului al XX-lea, care duc la schimbări sociale profunde și migrări masive ale sașilor transilvăneni. Depopularea localităților, în special a satelor, a însemnat pentru preoți scăderea dramatică a comunităților evanghelice și uneori dispariția lor. Astfel s-a schimbat și paradigma funcționării clerului. Preoții din comunitățile mai mari s-au găsit în postura de a îndruma mai multe parohii, afiliate. Preoții din comunitățile mici au emigrat sau s-au mutat în orașe. Astfel, reducându-se și numărul prelaților, o parte însemnată a caselor parohiale și-a pierdut funcțiunea inițială. Fără locatari și fără o comunitate care să le poată întreține și repara, multe dintre clădiri încep să fie afectate de lipsa măsurilor de întreținere curentă. Uzura fizică a construcțiilor a fost mereu o temă de actualitate. De-a lungul timpului casele parohiale s-au găsit nu întotdeauna în cea mai bună stare[365], după cum aflăm și din rapoartele vizitelor canonice ale Bisericii. Chiar și sediul Episcopal de la **Biertan** s-a aflat la un moment dat în stare precară[366].

Astăzi, dintr-un număr de 200 de clădiri, dintre care 36 sunt monumente categoria A și B, avem un puțin 13 case dispărute, sau pe cale de dispariție. Dăm ca exemplu **Veseud** (Wassid), unde casa modestă[367] din 1839 este demolată în 1971 din cauza stării precare și a lipsei perspectivei de a mai avea preot în comunitate[368]. Casele din **Boz**

364 Vezi SEIVERT, G., *Ein sächsischer Pfarrhof,* p.818

365 În 1769 se constată starea precară a structurii casei parohiale din Codlea, construite în 1596. Vezi în: DUCK, J., *Zeidner Denkwürdigkeiten vom Jahre 1335 bis zum Jahre 1847*., p.37

366 Vezi: SALZER, J.M., *Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen,* p.297

367 În cartea comemorativă a comunității Veseud (Wassid) se menționează construirea în 1839 a unei case de dimensiuni mici. Totuși, aceasta apare în inventarul Neicov ca având 283mp amprenta la sol, o suprafață apropiată de „norma" caselor parohiale în general. Vezi Fișa nr.191 și KLIMA, H. *Daten zur Geschichte der evangelischen Kirchengemeinde Wassid.* 1982.

368 Vezi Fișa nr.191

și **Herina**, mai modeste ca suprafață, au dispărut complet și ele. Parohia din **Boz** a fost naționalizată, iar după 1990 au funcționat aici magazine. Treptat clădirile s-au ruinat și au fost demolate. La **Măgheruș**, care déjà din 1966 fusese afiliat parohiei **Țigmandru** datorită numărului scăzut de enoriași, casa parohială nu a mai putut fi întreținută și după 2010, când începuse să se prăbușească, a fost demolată. Ultimul preot locuise acolo până în 1954, în condiții precare[369]. La **Beia** casa cu pivniță+parter și 5 încăperi, de 392mp și ridicată în 1871 a fost ocupată în comunism de CAP. Preotului i s-a dat ca locuință la schimb o casă din 1900, cu 4 încăperi, pivniță+parter, de 92mp cu 265mp de curte și 1.570mp de grădină, pe aceeași stradă. Clădirea parohiei va ajunge în stare destul de proastă și va fi în cele din urmă demolată.

Alte case dispărute au în comun înstrăinarea. La **Jelna** casa din 1830 a fost preluată de către comunitatea ortodoxă, care a construit în față o biserică, iar la est de aceasta o nouă casă parohială. Cea veche a fost demolată după 2012, iar din complexul ecleziastic nu se mai păstrează azi decât turnul și ruina bisericii, ambele în pericol de dispariție. La **Valchid** casa de 322mp (1798-1800) a fost vândută după 1990 către persoane private. Noii proprietari au lăsat-o să se ruineze și a fost demolată în jurul anului 2012. La **Velț**, după ce în 1978 postul de preot a rămas vacant, casa a fost vândută, iar evenimentele ulterioare au condus la dispariția acestei clădiri.

O pierdere cu atât mai important, cu cât reprezenta un caz unic, este casa parohială din **Viile Tecii.** Suficient de spațios, conacul nobiliar din 1753 nu a avut nevoie de modificări majore pentru adaptarea la noua funcție și și-a păstrat aspectul inițial. În perioada comunista parohia a fost ocupată de CAP, iar în 1967 se afla deja în stare foarte proastă. Totuși clădirea a rezistat ca ruină până la începutul secolul XXI, când a fost demolată, deși se afla pe lista monumentelor istorice[370].

Pe cale de dispariție sunt casele parohiale din **Dobârca** (1856) și **Rodbav** (1925). La **Dobârca** clădirea încă mai avea în 2009 parțial

[369] Vezi: SCHNEIDER, F., *Maniersch. Heimatbuch über eine untergegangene sächsische Gemeinde in Siebenbürgen, Rumänien 1930-1991,* 1991

[370] Vezi: Lista Monumentelor Istorice din Județul Bistrița Năsăud, poziția 744, cod LMI BN-II-m-B-01726, datare 1912-1913. Datarea este greșită, anii respectivi sunt cei ai construirii bisericii evanghelice, în proximitatea casei parohiale.

acoperiș, dar în 2011 rămăseseră doar pereții, casa fiind supusă unui process sistematic de vandalizare și demolare. La **Rodbav** situația vandalismului nu este atât de gravă, dar clădirea este abandonată, fără uși și ferestre, ceea ce accelerează procesul de degradare.

Un număr de circa 20 de case din totalul celor cuprinse în această lucrare sunt afectate de degradări majore, care le periclitează siguranța. O parte dintre aceste clădiri sunt nelocuite de multă vreme (**Alma Vii**, **Șura Mare**, **Nou**, **Cloașterf**). O parte au fost închriate de persoane private, care nu s-au ocupat în mod vizibil de reparații și întreținere (**Șomartin**, **Feldioara**, **Hoghilag**, **Șeica Mare**, **Vurpăr**, **Hașag**). Unele case au noi proprietari, sau o situație juridică neclară, dar rezultatul este același- stare mediocră de conservare (**Vărd**, **Bruiu**, **Viișoara**-Hohndorf, **Apoș**, **Budacu de Jos**, **Vermeș**, **Lechința**). Dintre toate aceste clădiri doar la Slimnic mai funcționa ca locuință a preotului până la decesul acestuia în 2018.

În general degradările vizibile la acest grup de clădiri pornesc de la lipsa măsurilor de întreținere curentă a unor clădiri care oricum nu au mai trecut prin reparații capitale de multă vreme, iar uzura fizică se manifestă atât la anvelopa clădirii (acoperișuri neetanșe, tencuieli și zugrăveli cu lipsuri și desprinderi, uși și ferestre cu tâmplărie nefuncțională), cât și la structură (fisuri și crăpături în ziduri, elemente putrede la șarpante). Un alt tip de degradare sunt intervențiile neadecvate, ca la **Ideciu de Sus**, unde funcționează azi spații comerciale (magazinul sătesc și birtul). Golurile ferestrelor au fost modificate, fie lărgite, tip vitrină, fie transformate în ușă. În decursul acestor intervenții elementele decorative au fost distruse, iar aspectul general al clădirii a fost alterat profund.

Circa 60 de case din eșantionul studiat se găsesc în stare medie de conservare, ceea ce înseamnă că nu prezintă degradări structurale, dar au deficiențe ale elementelor nestructurale. La unele s-au executat recent lucrări de renovare, în general reparații ale acoperișurilor și refaceri ale tencuielilor și zugrăvelilor, dar nu s-au implementat reparații capitale, de eliminare a umidității sau de modernizare a instalațiilor.

Marea majoritate a acestor case sunt închiriate ca locuințe, iar în jur de 10 de către ONG-uri. În folosința comunității evanghelice se mai găsesc circa 15 case în stare medie de conservare, restul fiind nelocuite sau vândute.

Observăm din exemplele de mai sus că, în aproape toate cazurile de demolări locurile caselor parohiale au rămas teren viran, fără nici o utilizare[371].

Fie că au fost construite relativ recent (final de secol XIX, început de secol XX) și sunt mai puțin afectate de uzura fizică, fie că au fost reconstruite, renovate sau reamenjate constant de-a lungul timpului, deci s-au aflat într-un proces continuu de întreținere, în jur de 60% din casele cercetate au structura funcțională, elementele nestructurale într-o stare adecvată și oferă condiții propice locuirii. Casele parohiale care încă funcționează ca atare se găsesc aproape exclusiv în grupul de clădiri aflate în stare bună de conservare.

Momentul în care s-a făcut acestă cercetare este unul deosebit în istoria sașilor transilvăneni. Deși cadrul demografic nu s-a îmbunătățit, tendința fiind de scădere a numărului de etnici germani, a crescut gradul de conștientizare a valorii patrimoniului imobiliar deținut de Biserica Evanghelică C.A., atât la nivel internațional, cât mai ales la nivel național. Cercetarea de față își propune să ofere o bază cuprinzătoare pentru abordarea și păstrarea acestor clădiri ca grup unitar cu funcție reprezentativă nu doar pentru etnia germană, ci și ca centre ale vieții culturale și spirituale ale comunităților de azi.

Au avut și vor avea loc și în continuare schimbări de funcțiune, care presupun dificultăți și necesitatea adaptării construcțiilor la cerințele actuale și de viitor. Aceste schimbări pun probleme specifice, la care se adaugă starea de conservare precară, datorită uzurii fizice în decursul timpului. Având în vedere această problemă, este necesară efectuarea unor intervenții urgente în vederea conservării acestei părți importante a patrimoniului nostru național.

[371] Excepția o găsim la **Criț**. Casa din 1843, ajunsă în proprietatea unei fundații private, a fost demolată în cursul lucrărilor de reabilitare. Pe locul acesteia a fost construită o nouă clădire, cu funcțiunea de pensiune turistică.

Bibliografie selectivă

1. Aus der Vergangenheit und Gegenwart der königl. freinen Marktes Agnetheln (Aus Agnetheln), Sibiu, 1900
2. AVRAM, A., Topografia monumentelor din Transilvania. Municipiul Mediaş, Sibiu, 2006
3. AVRAM, A., BUCUR, I., Topografia monumentelor din Transilvania. Municipiul Sibiu, Vol. 5.1.1., Köln, 1999
4. BONER, C., Transylvania : its products and its people, 1865
5. CSALLNER, E., Denkwürdigkeiten aus dem Nösnergau. Bistritz, 1941.
6. CZEKELIUS, O., FABINI, H., Das alte Hermannstadt. Veduten und Stadtpläne aus vier Jahrhunderten. Hermmanstadt, 2007
7. Das sächsische Burzenland. Zur Honterusfeier. Herausgegeben über Beschluß der Kronstädter evang. Bezirkskirchenversammlung A.B., Kronstadt, 1898
8. DERER, H., Sibiu: Arhitectura în epoca barocă, Bucureşti, 2007
9. FABINI, H., Atlas der siebenbürgisch-sächsischen Kirchenburgen und Dorfkirchen, Band I, 3. Überarbeitete Auflage, Hermannstadt, 2002
10. FABINI, H., Gotik in Hermannstadt, Köln-Wien, 1989
11. FRONIUS, Fr.Fr., Bilder aus dem sächsischen Bauernleben in Siebenbürgen. Ein Beitrag zur deutschen Culturgeschichte, Wien, 1879
12. LUCA, S.A.; PINTER, Z.K.; GEORGESCU, A. Repertoriul arheologic al judeţului Sibiu (Situri, monumente arheologice şi istorice). Sibiu, 2003
13. MARCU-ISTRATE, D., Sibiu. Piata Huet. Monografie arheologică, I, 2007
14. MEIßNER, P. T., Die Heitzung mit erwärmter Luft : erfunden, systematisch bearbeitet und als das wohlfeilste, bequemste, der Gesundheit zuträglichste, und zugleich die Feuersgefahr am meisten entfernende Mittel zur Erwärmung der Gebäude aller Art dargestellt und practisch nachgewiesen, Wien, 1827
15. MÜLLER, G., Die Deutschen Landkapitel in Siebenbürgen und ihre Dechanten. 1934-1936
16. NÄGLER, T. Marktort und Bischofssitz Birthälm in Siebenbürgen, München, 2004
17. NIEDERMAIER, P. Die mittelalterliche Städtebau in Siebenbürgen, im Banat und im Kreischgebiet, Köln-Weimar-Wien, 2004
18. NIEDERMAIER, P. Geneza oraşelor medievale în Transilvania, Bucureşti, 2016
19. NIEDERMAIER, P. Siebenbürgische Städte, Bukarest, 1979
20. NIEDERMAIER, P. Städte, Dörfer, Baudenkmäler. Studien zur Siedlungs- und Baugeschichte Siebenbürgens, Köln-Weimar-Wien, 2008
21. NIEDERMAIER, P. Städtebau im Spätmittelalter. Siebenbürgen, Banat und Kreischgebiet (1348-1541), Heidelberg, 1996
22. POPA, C. Arhitectura rurală şi arhitectura de tip urban în Râşnov şi Cristian

(Braşov) între 1820-1910. In: Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice. Bucureşti, 1996
23. REISSENBERGER, L., Überreste der Gothik und Renaissance an Profanbauten in Hermannstadt, Hermannstadt, 1888
24. ROTH, H., Kronstadt. Eine siebenbürgische Stadtgeschichte. 1999
25. ROTH, H., Eine kleine Geschichte einer Stadt in Siebenbürgen. 2006
26. ROTH, V., Zur Geschichte des sächsischen Bauernhauses in Siebenbürgen. In: Archiv 42, 1924
27. SALZER, J.M., Der Königl. freie Markt Birthälm in Siebenbürgen. Ein Beitrag zur Geschichte der Siebenbürgen Sachsen, Wien, 1881
28. SCHULLER, G. Der siebenbürgisch-sächsische Bauernhof und seine Bewohner. Eine kulturhistorische Skizze, Hermannstadt, 1896
29. SCHULLER, G.A., Ein sächsisches Pfarrhaus in den Revolutionsstürmer des Jahres 1849, In: Kirchliche Blätter aus der evangelischen Landeskirche A.B. in Siebenbürgen. Evangelische Wochenschrift für die Glaubensgenossen aller Stände, XV.Jahrgang, Hermannstadt 1923
30. SCHULLER, R., Alt-Schäßburg. Kulturhistorische Skizze. 1934
31. SCHULLER, R., Der siebenbürgisch-sächsische Pfarrer. Eine Kulturgeschichte. Nachdruck der Ausgabe Schäßburg 1930. Als Festgabe für Paul Philippi zum 80.Geburtstag im Auftrag des Arbeitskreises für Siebenbürgische Landeskunde herausgegeben und mit einer Einführung sowie Registern versehen con Ulrich A. Wien, 2003
32. SEBESTYÉN, G., O pagină din istoria architecturii României; Renaşterea. Bucureşti, 1987
33. SEIVERT, G., Die Stadt Hermannstadt. Eine historische Skizze. Hermannstadt, 1859
34. SIGERUS, E., Vom alten Hermannstadt, Hermannstadt, 1922 şi 1928
35. TEUTSCH, G.D., Das Zehntrecht der evangelischen Landeskirche A.B. in Siebenbürgen. Eine Rechzsgeschichtliche Abhandlung, Schässburg, 1858
36. Topografia monumentelor din Transilvania. Judeţul Braşov, vol.3.4, Heidelberg, 2002
37. THALGOTT, E.M., Hermannstadt : die baugeschichtliche Entwicklung einer siebenbürgischen Stadt, Hermannstadt, 1933
38. ŢIPLIC, M.E., Mărturii arheologice şi arhitectonice ale colonizării saşilor în sudul Transilvaniei (teză de doctorat, Sibiu, 2007)
39. WIEN, U.A., Resonanz und Widerspruch. Von der siebenbürgischen Diaspora-Volkskirche zur Diapsora in Rumänien, Erlangen: Martin-Luther-Verlag, 2014